

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
การศึกษาจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุด
สุภาพบุรุษจอมโจร
A Study of Ethics and Main Male Character Presentation in
The Novel Collection Named “Supaap Burus Jomjone”

จุฑามาศ ศรีระชา

โครงการวิจัยประเภทงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัย
เงินรายได้ส่วนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
2565

สัญญาเลขที่ Huso18/2564

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
การศึกษาจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุด
สุภาพบุรุษจอมโจร
A Study of Ethics and Main Male Character Presentation in
The Novel Collection Named “Supaap Burus Jomjone”

จุฑามาศ ศรีระชา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้างหลายท่าน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ทานตวนิช และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตตภา สาระพัฒน์ก ไชยปัญญา อาจารย์ผู้สอนวิชาการระเบียบวิธีวิจัยในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถค้นคว้าและนำเสนอผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ ทั้งยังให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ เวศร์ภาดา และรองศาสตราจารย์ ดร.นันทนัย ประสานนาม อาจารย์ผู้สอนวิชาทฤษฎีวรรณคดีที่ได้มอบความรู้และพัฒนาวิธีคิดของผู้วิจัย อันเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำทางให้ผู้วิจัยสามารถทำงานวิจัยเล่มนี้ได้สำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ชนิกานต์ กู้เกียรติ อาจารย์ผู้สอนวิชาการวรรณกรรมปัจจุบันและเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยในระดับปริญญาตรีของผู้วิจัย อาจารย์เป็นผู้จุดประกายให้ผู้วิจัยขึ้นขอในการอ่านงานวรรณกรรมและเดินบนเส้นทางสายงานวรรณกรรมมาจวบจนทุกวันนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทรี คุณจักร์ อาจารย์เป็นผู้ให้โอกาสทางการศึกษาและปรารถนาดีแก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์กันต์รพี สมจิตร อาจารย์ศรีัญญา ขวัญทอง คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทยทุกท่าน ที่สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยอยู่เสมอ และอาจารย์ ดร. ณัฐภัทร พัฒนา ผู้ให้คำแนะนำในการใช้ภาษาอังกฤษและแปลบทคัดย่อภาษาอังกฤษในงานวิจัยเล่มนี้

ขอกราบขอบพระคุณพ่อ แม่ ตา และยาย ผู้เป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจ กำลังใจในการทำงานวิจัย ขอขอบใจนายจิรศักดิ์ นายณัฐพล และนายณัฐวุฒิ ศรีระชา น้องชายทั้งสามคนที่คอยส่งแรงใจและสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณจำเอนกป้องเกียรติ ยอดอยู่ดี นักรบจากหน่วยรบพิเศษในชีวิตจริงที่คอยส่งแรงใจและให้ความช่วยเหลืออย่างสุดความสามารถ ขอขอบคุณพี่บุณชริกา ชุนวิมล ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการค้นคว้าเอกสารงานวรรณกรรม

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดส่งเอกสารในช่วงที่เกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดอุปสรรคอย่างมากในการทำงานวิจัย รวมถึงขอขอบคุณบุคคลรอบข้างอีกหลายท่านซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวชื่อนามได้ทั้งหมด

การวิจัยในครั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงมิได้ หากไม่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินรายได้ส่วนงาน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จุฑามาศ ศรีระชา

2565

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายที่ปรากฏในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนของสำนักงาน ก.พ. มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสารและเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาด้านพฤติกรรมทางจริยธรรมของตัวละครเอกชายปรากฏ 2 พฤติกรรม ได้แก่ 1. พฤติกรรมของคนดี และ 2. พฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ด้านสาเหตุทางจิตใจ พบ 5 ประการ ได้แก่ 1. เหตุผลเชิงจริยธรรม 2. มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง 3. ความเชื่ออำนาจในตน 4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ 5. ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยม และด้านพื้นฐานทางจิตใจ พบ 3 ประการ ได้แก่ 1. สติปัญญา 2. ประสบการณ์ทางสังคม และ 3. สุขภาพจิตดี จริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมทางจริยธรรม สาเหตุทางจิตใจ และพื้นฐานทางจิตใจล้วนมีความสัมพันธ์ เชื่อมโยง และไม่สามารถขาดส่วนใดส่วนหนึ่งได้ สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลจะเจริญเติบโตพัฒนาเป็นคนดีมีจริยธรรมย่อมต้องผ่านกระบวนการการขัดเกลา ประสบการณ์ รวมถึงพื้นที่และโอกาสให้บุคคลได้แสดงความดีและความสามารถ ซึ่งตัวละครเอกชายถือเป็นแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม พร้อมทั้งทำให้ผู้อ่านเห็นว่าผู้มีจริยธรรมย่อมได้รับสิ่งดีมาสู่ชีวิตของตนและผู้อื่น

ด้านกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชาย พบทั้งหมด 8 กลวิธี ได้แก่ 1. ฝาแฝด: ความเหมือนที่ไม่เหมือนของตัวละครเอกชาย 2. ฉากท้องถิ่นและต่างแดน: พื้นที่การนำเสนอความสามารถและความรักของตัวละครเอกชาย 3. ตำนานหรือเรื่องเล่า: การบ่งบอกลักษณะของตัวละครเอกชาย 4. เหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์: การเชื่อมโยงการกระทำของตัวละครเอกชาย 5. บุคคลสำคัญ: รูปลักษณ์ของตัวละครเอกชาย 6. มีดคู่มือ: สัญลักษณ์แทนมิตรภาพของตัวละครเอกชาย 7. เพลงรัก: ท่วงทำนองความรู้สึกของตัวละครเอกชาย และ 8. สมุนไพร การเล่นคาถาอาคม การสักยันต์ พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ฤกษ์ยาม และของขลัง: ความเป็นท้องถิ่นของตัวละครเอกชาย กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าใจพฤติกรรมทางจริยธรรมของตัวละครเอกชายได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ตลอดจนแสดงให้เห็นความสามารถของผู้เขียนที่สามารถเลือกใช้กลอุบายในการนำเสนอจุดเด่นและตัวตนของตัวละครเอกชายได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: จริยธรรม, กลวิธีการนำเสนอ, ตัวละครเอกชาย, นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร

ABSTRACT

This documentary research aimed to examine ethics and methods for presenting main male characters in a novel collection titled *Supaabburut Jom Jone*. Duangduen Puntumnawin's psychological theory of ethical and work behavior (known as Theory of Ethical Tree) and Codes of Ethics for Civil Work Enhancement and Promotion of Office of Civil Service Commission were employed as the analysis framework, and the results were presented in the form of descriptive analysis.

The results showed that the ethical behavior of the main male characters was presented in 2 types: behavior of a good person and behavior of an intelligent person. In terms of psychological cause, 5 causes were found including moral reasoning, future orientation and self-control, internal locus of control, achievement motivation, and attitude, morality and value. In terms of psychological background, 3 factors were found including intelligence, social experience, and strong mental health. Ethics found from the main male characters revealed the interrelation of ethical behavior, psychological cause, and psychological background. This implies that, to grow mature and ethical, an individual needs good raise with appropriate instruction, experience, and opportunities to do good and show his/her talent. These were all reflected through the main male characters. Moreover, with their ethical behavior, the characters deserved good returns and they could do good to others.

For presentation method, eight methods of presentation were found. They were twins (to show differences in similarity between characters), domestic and foreign settings (to show talent and affection of the characters), legend or narrative (to show personalities of the characters), historical events (to show the antecedent situation leading to the actions of the characters), notables (to show the appearance of the characters), Kukri knife (to symbolize friendship), love songs (to express the characters' emotion and feelings), and herbs, incantation, tattooing, rituals, auspicious moments and amulets (to show locality in the characters). The presentation methods played important roles in illustrating the characters and allowing the readers to understand the ethical behavior of the studied

characters; in addition, the writer's talent was also reflected through the methods used for presenting the strength and identity of the characters.

Keywords: Ethics, Character presentation method, Main male character, Supaabburut Jom Jone collection of novels

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ทฤษฎี สมมุติฐาน กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	11
วิธีดำเนินการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม.....	14
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม.....	16
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอตัวละคร.....	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 จริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร.....	56
พฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกของตัวละครเอกชาย.....	58
พฤติกรรมของคนดี.....	60
พฤติกรรมของคนดีและเก่ง.....	143
สาเหตุทางจิตใจของตัวละครเอกชาย.....	176
เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	176
มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง.....	185
ความเชื่ออำนาจในตน.....	195
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	203
ทัศนคติ คุณธรรม และค่านิยม.....	213
พื้นฐานทางจิตใจของตัวละครเอกชาย.....	224
สติปัญญา.....	225
ประสบการณ์ทางสังคม.....	237
สุขภาพจิตดี.....	243
4 กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร.....	253
ฝาแฝด: ความเหมือนที่ไม่เหมือนของตัวละครเอกชาย.....	255
ฉากท้องถิ่นและต่างแดน: พื้นที่การนำเสนอความสามารถและความรักของ ตัวละครเอกชาย.....	264
ตำนานหรือเรื่องเล่า: การบ่งบอกลักษณะของตัวละครเอกชาย.....	277
เหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์: การเชื่อมโยงการกระทำของตัวละครเอกชาย...	284
บุคคลสำคัญ: รูปลักษณ์ของตัวละครเอกชาย.....	292
มีดคูกรี: สัญลักษณ์แทนมิตรภาพของตัวละครเอกชาย.....	294
เพลงรัก: ท่วงทำนองความรู้สึกของตัวละครเอกชาย.....	297
สมุนไพรรัก การเล่นเกมอาถรรพ์ การสักรยันต์ พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ฤกษ์ยาม และ ของขลัง: ความเป็นท้องถิ่นของตัวละครเอกชาย.....	301

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	313
สรุปผลการวิจัย.....	314
อภิปรายผล.....	320
ข้อเสนอแนะ.....	329
บรรณานุกรม.....	331

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ของโคลเบอร์ก.....	178
2 คู่ตรงข้ามของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร.....	260
3 สรุปกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร.....	311

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการศึกษาจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยาย ชุดสุภาพบุรุษจอมโจร.....	9
2	ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิตใจของ พฤติกรรมทางจริยธรรม.....	20
3	ทฤษฎีความต้องการของ McClelland.....	205
4	โครงสร้างพื้นฐานทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผน.....	214
5	จริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร.....	250

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยในปัจจุบันประกอบไปด้วยผู้คนจำนวนมาก ซึ่งแต่ละบุคคลย่อมมีทัศนคติ หรือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นการจะอยู่ร่วมกันในสังคมไทยให้เกิดความสงบสุขได้นั้น ผู้คนในสังคมจึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อตกลงร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดแนวปฏิบัติและไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ขณะเดียวกันตัวบุคคลผู้นั้นจะต้องมีจริยธรรมอันเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน เพื่อให้เกิดความดีงามและไม่เกิดความเสียหายทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

เมื่อกล่าวถึงคำว่า จริยธรรม (ethics) เป็นคำที่มาจากภาษากรีกสองคำ ได้แก่ ศีลธรรม (ethikos or maral) กับ “อุปนิสัย” (ethos or character) จริยธรรม จึงหมายถึง ศีลธรรมกับอุปนิสัย รวมทั้งสิ่งที่มีคุณค่า หรือกฎแห่งความประพฤติของกลุ่มคนหรือบุคคล (Richard Garner, 1975, p. 610 อ้างถึงใน ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2557, หน้า 15) สอดคล้องกับ ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 303) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ, ศีลธรรม, กฎศีลธรรม กล่าวโดยสรุป คำว่า จริยธรรม หมายถึง หลักการประพฤติตนให้อยู่บนความดีและความถูกต้องตามหลักธรรมทางศาสนา เพื่อให้เกิดความดีงาม เช่น การมีระเบียบวินัยต่อตนเอง การมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม รวมทั้งการมีความเสียสละต่อผู้อื่น เป็นต้น

หลักจริยธรรมมีความสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะกับการพัฒนาประเทศ เนื่องจากว่าประเทศใดที่จะสามารถพัฒนาให้เกิดความเจริญและทัดเทียมอารยประเทศได้นั้น จำเป็นต้องเริ่มต้นจากพัฒนาประชากรภายในประเทศให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ เพราะเมื่อประเทศมีประชากรที่มีคุณภาพแล้ว ย่อมทำให้เกิดการขับเคลื่อนและพัฒนาไปในทางที่ดีและเจริญอย่างรวดเร็ว ดังนั้นหลักจริยธรรมจึงเป็นหลักปฏิบัติพื้นฐานที่ประชาชนควรมีและพึงปฏิบัติ ดังที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524, หน้า 1) กล่าวไว้ความว่า

ประเทศที่มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคุณภาพของประชากรนั้น จะต้องเป็นประเทศที่มีพลเมืองไม่มากจนเกินกำลังที่จะให้การศึกษอบรม.....ขั้นต่อไป คือ การปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้เกิดในประชากรส่วนใหญ่ ลักษณะความเป็นพลเมืองดี คือ การเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง นั่นคือ มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีระเบียบวินัย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว เป็นต้น ลักษณะความเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงนี้

จะต้องเกิดในประชากรส่วนใหญ่ก่อนที่ประเทศนั้นจะสามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว ถ้าประชากรมีความเป็นพลเมืองดีแล้ว การพัฒนาบุคคลในขั้นที่สาม คือ การปลูกฝังลักษณะ และนิสัยที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศจึงจะได้ผลเต็มที่.....

จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาประเทศให้เจริญและทัดเทียมอารยประเทศ ขึ้นอยู่กับประชากรที่เป็นพลเมืองดี มีจริยธรรมสูง สำหรับประเทศไทยนั้นในด้านการพัฒนาจริยธรรม ให้แก่ประชาชนมีการปลูกฝังจริยธรรมมาอย่างยาวนาน เพื่อสร้างประชาชนที่มีคุณภาพจากภายในจิตใจสู่ ภายนอก โดยการปลูกฝังจริยธรรมนี้สามารถกระทำผ่านหลายช่องทาง เช่น การสอนเรื่องจริยธรรม โดยตรงผ่านการฟังธรรมะ การสอดแทรกหลักจริยธรรมผ่านการเล่านิทาน การนำเสนอจริยธรรมผ่าน ตัวละครที่ปรากฏในวรรณคดีและวรรณกรรม รวมถึงการนำเสนอจริยธรรมในละครโทรทัศน์และ ภาพยนตร์ เป็นต้น

อีกทั้งด้านการศึกษายังให้ความสำคัญในเรื่องของการปลูกฝังจริยธรรมตั้งแต่ในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศ ต่อไป จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยพบว่า มีผู้สนใจศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมในคนไทยตั้งแต่ช่วง วยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่มาอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง เช่น งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเด็ก ปฐมวัยโดยใช้การละเล่นของเด็กไทย (2537) งานวิจัยเรื่อง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน นายร้อยตำรวจ (2546) งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดเลย (2552) งานวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ความดีของโรงเรียน ต้นแบบคุณธรรมนำความรู้สู่ความดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 (2553) งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งร่วมกับกิจกรรมผ่านเฟซบุ๊ก ในรายวิชา วิถีชีวิตในยุคดิจิทัล เรื่อง จริยธรรมทางวิถีชีวิตในยุคดิจิทัลของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร (2559) และงานวิจัย เรื่อง กลวิธีสื่อคุณธรรมและจริยธรรมในนวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม (พ.ศ. 2556-2557) (2560) เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าตลอดระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา มีงานวิจัยที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนา จริยธรรมประชากรไทยในหลายกลุ่มบุคคล และเป็นจุดที่น่าสังเกตว่า แม้ระยะเวลาจะผ่านไปหลายสิบปี ซึ่งอาจทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการดำรงชีวิตที่มีสื่อสมัยใหม่เข้ามา เกี่ยวข้องมากขึ้น แต่การให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปลูกฝังด้านจริยธรรมยังคงอยู่และมีผลสืบเนื่องมา จนถึงปัจจุบัน

นอกจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมที่กล่าวไปข้างต้นแล้วนั้น ยังมีนักวิชาการที่สนใจเกี่ยวกับการศึกษาจริยธรรมในคนไทยและคิดค้นทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับการศึกษาจริยธรรม เรียกว่า “ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม” ผู้คิดค้นทฤษฎีนี้ คือ ศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้เสนอทฤษฎีที่อธิบายความเกี่ยวข้องระหว่างลักษณะทางจิตกับพฤติกรรมของบุคคลได้เป็นอย่างดี

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539, หน้า 2-3) ได้ให้รายละเอียดไว้ว่ามีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นดอกและผล ส่วนลำต้น และส่วนราก ส่วนแรกคือ ดอกและผล แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานดีละเว้นความชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ส่วนแรกนี้เป็นพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ส่วนที่สองคือ ส่วนลำต้น ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้านคือ 1. เหตุผลเชิงจริยธรรม 2. มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง 3. ความเชื่ออำนาจในตน 4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ 5. ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยม และส่วนที่สาม คือ รากของต้นไม้ ซึ่งเป็นจิตลักษณะกลุ่มที่สองมี 3 ด้านคือ 1. สติปัญญา 2. ประสบการณ์ทางสังคม และ 3. สุขภาพจิต

อนึ่ง ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการศึกษาทางด้านจริยธรรมในสังคมไทย เพราะผู้สร้างทฤษฎีได้ใช้ความรู้ ประสบการณ์ ผลงานวิจัยของตนเองและนักวิจัยท่านอื่น ๆ ที่ศึกษาจากกลุ่มประชากรในสังคมไทยมาอย่างกว้างขวาง ดังความว่า

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมมีความกว้างขวางและครอบคลุมทั้งทางด้านสาเหตุของพฤติกรรมและทางด้านพัฒนาการของจิตลักษณะแต่ละชนิด และการเรียนรู้พฤติกรรมด้วย ฉะนั้นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยจึงมีลักษณะเหมือนร่มใหญ่ที่กางครอบคลุมทฤษฎีอื่น ๆ อีกหลายทฤษฎี ซึ่งจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกันทางวิชาการ และประยุกต์ให้เกิดประสิทธิผลที่สูงยิ่งขึ้นได้.....อาจกล่าวได้ว่า เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาทฤษฎีแรกของนักวิชาการไทยที่สร้างขึ้นโดยการสรุปรวมผลการวิจัยในประเทศไทยในหลายสาขาเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะงานวิจัยของนักจิตวิทยาไทย นักสังคมศาสตร์ไทย และนักวิจัยการศึกษาไทย ทั้งที่เป็นอาจารย์และนิสิตนักศึกษาชั้นสูง ทฤษฎีนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของวิชาการและการประยุกต์ทางด้านนี้ในประเทศไทย

(ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2539, หน้า 8-9)

จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านจริยธรรม แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยได้ศึกษาและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรมของคนในหลากหลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในเฉพาะกลุ่มบุคคล การศึกษาในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในตัวบทวรรณกรรม เช่น นิทาน เรื่องสั้น และนวนิยาย เป็นต้น

หากกล่าวถึง นวนิยาย ราชบัณฑิตยสถาน (2552, หน้า 231) ได้ให้นิยามไว้ว่า นวนิยายเป็นบันเทิงคดีร้อยแก้วขนาดยาว เป็นการนำเสนอเหตุการณ์ สถานการณ์ สถานที่ และตัวละครที่มีพฤติกรรมและเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เขียนสามารถโน้มน้าวให้ผู้อ่านคล้อยตามว่าเป็นประสบการณ์ชีวิตที่เกิดขึ้นจริงได้ ทั้งนี้เพราะบทบาทสำคัญประการหนึ่งของนวนิยาย คือเป็นกระจกสะท้อนแง่มุมต่าง ๆ ของสังคม

นวนิยายหลายเรื่องได้มีการนำเสนอเรื่องราวผ่านการกระทำของตัวละครและทำให้ผู้อ่านเห็นว่าในตอนจบของเรื่องตัวละครจะได้รับผลของการกระทำอย่างไรบ้าง นวนิยายบางเรื่องได้แสดงให้เห็นโดยตรงว่าหากกระทำความดีแล้วก็จะได้รับผลดีเป็นการตอบแทน แต่หากกระทำความชั่วผลที่ตามมา ก็จะได้รับผลชั่วร้ายเข้ามาในชีวิต ในขณะที่นวนิยายบางเรื่องไม่ได้แสดงผลของการกระทำที่ผู้อ่านทราบโดยตรง แต่ให้ผู้อ่านได้คิดและพิจารณาจากการกระทำของตัวละครว่าจะเกิดผลลัพธ์ที่ตามมาอย่างไร ดังนั้นการแสดงให้เห็นการกระทำและผลที่ตามมาของตัวละครในนวนิยายดังกล่าวจึงถือได้ว่าเป็นเรื่องราวในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่ผู้อ่านทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถพิจารณาได้ว่าเราควรดำรงชีวิตและปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อให้เกิดความสุขสงบทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม

สำหรับนวนิยายที่สอดแทรกเกี่ยวกับเรื่องราวจริยธรรมมีหลายเรื่อง เช่น นวนิยายเรื่องอยู่กับก๋ง ผู้แต่งคือ หยก บูรพา นวนิยายเรื่องวัยแสบสาแหรกขาด ผู้แต่งคือ ฐนิญา ศิริกรวิไล นวนิยายเรื่องกรงกรรม ผู้แต่งคือ จุฬามณี และนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ได้แก่ นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ผู้แต่งคือ ณาธา และนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ผู้แต่งคือ อุมาริการ์ เป็นต้น

นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรประกอบไปด้วยนวนิยายจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ นวนิยายเรื่องดวงใจขบถและนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ นวนิยายชุดนี้เกิดจากการร่วมมือระหว่างนักเขียนสองท่าน โดยความพิเศษของนวนิยายชุดนี้คือตัวละครเอกฝ่ายชายเป็นฝาแฝดที่มีใบหน้าเหมือนกันแต่ด้านนิสัยและบุคลิกมีความแตกต่างกัน โดยนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ตัวละครเอกฝ่ายชายเป็นแฝดผู้น้อง ตัวแทนของชายที่มีความเป็นสุภาพบุรุษ ประกอบอาชีพรับราชการทหารในหน่วยรบพิเศษ ส่วนนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ตัวละครเอกฝ่ายชายเป็นแฝดผู้พี่ ตัวแทนของจอมโจร ซึ่งเป็นโจรที่มีความเก่งกล้าและมีคาถาอาคมทำให้ทางการไม่สามารถจับตัวได้ ดังที่ณาธาได้กล่าวเกี่ยวกับการสร้างตัวละครเอกฝ่ายชายไว้ในส่วนคำนำนักเขียนของนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ความว่า

ราว ๆ เวลาเดียวกันของปีที่แล้ว ขณะเขียนนิยายเรื่อง ดุจอัปสร ดิฉันก็มีอาการสองจิตสองใจว่าควรจะให้มีฉากเลิฟซีนีดีหรือไม่ ตอนนั้นมีแรงเชียร์ทั้งสองด้าน ดิฉันเลยคิดว่าแหม ถ้าแบ่งภาคของคนได้ก็คงดีไม่น้อย ถ้าเป็นคุณชายเถื่อนคงลงมือปล้ำนางเอก ถ้าเป็นคุณชายแสนดีก็คงไม่ทำให้นางเอกต้องเสื่อมเสีย สุดท้าย ดิฉันก็เลือกฝ่ายหลัง

ตอนนั้นเอง ความคิดก็เริ่มก่อตัวว่า หากมีพระเอกที่หน้าตาเหมือนกัน แต่นิสัยต่างกัน ราวฟ้ากับเหว จะทำเช่นไร ดิฉันจึงตัดสินใจพูดคุยกับน้องมด อุมาริการ์ เราจึงได้พลอตนิยายที่เป็นฝาแฝด คนหนึ่งเป็นตัวแทนสุภาพบุรุษ ขณะที่อีกคนก็เป็นตัวแทนของจอมโจร กลายเป็นสองคนสองบุคลิกจนได้

(ณารา, 2559, หน้า คำนำนักเขียน)

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความพิเศษของตัวละครเอกฝ่ายชายเกิดจากกลวิธีของผู้เขียนทั้งสองท่านที่สามารถนำความเป็นสุภาพบุรุษและความเป็นจอมโจรมาผสมผสานกันได้อย่างลงตัว นอกจากนี้ความน่าสนใจของนวนิยายชุดนี้คือการถ่ายทอดเรื่องราวของสุภาพบุรุษจอมโจรผ่านกลวิธีการนำเสนอของนักเขียนหญิง อันแสดงให้เห็นถึงมุมมองของการสร้างความเป็นชายไทยในอุดมคติที่หญิงไทยปรารถนาผ่านทางงานวรรณกรรม

ในขณะเดียวกันตัวละครเอกฝ่ายชายทั้งสองเรื่องยังได้แสดงการกระทำที่บ่งบอกว่าเป็นผู้มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์ใดที่เป็นเหตุให้นำพาไปสู่ความเสียหาย ตัวละครเอกทั้งสองเรื่องจะมีหลักจริยธรรมนำทางชีวิต และไม่ปฏิบัติตนไปสู่หนทางแห่งหายนะ ซึ่งผลจากการกระทำของตัวละครเอกทั้งสองเรื่องนั้นทำให้เกิดผลดีต่อตนเองและบุคคลรอบข้าง ดังในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ กล่าวถึงตอนที่พสุต้องเดินทางอยู่ในป่าสองต่อสองกับเจ้าแสงจันทาหรือที่พสุเรียกว่า “เจ้าน้องจ้อย” ซึ่งเป็นเจ้าหญิงแห่งรัฐไทรหลวง พสุต้องพาเจ้าแสงจันทาหนีพวกกบฏที่ตามล่าเธอ การต่อสู้และร่วมเป็นร่วมตายของทั้งสอง ก่อให้เกิดเป็นความรักขึ้นท่ามกลางการหนีเอาชีวิตรอด เมื่อทั้งสองมีโอกาสอยู่ด้วยกันในป่าตามลำพัง พสุจึงต้องทำตามสัญญาว่าจะรักษาเกียรติของเจ้าแสงจันทา ด้วยการไม่กระทำอะไรเกินเลยต่อเธอ แม้ว่าบรรยากาศจะเป็นใจ และมีโอกาสให้พสุได้แสดงความรักต่อเจ้าแสงจันทาก็ตาม แต่พสุก็มีคติเตือนใจอยู่เสมอว่า “ลูกผู้ชายต้องให้เกียรติผู้หญิง” โดยการไม่ชิงสุกก่อนห่าม อีกทั้งเจ้าแสงจันทามีคู่มั่นอยู่แล้ว พสุจึงหักห้ามใจไม่ให้เกิดการเกินเลยและรอวันที่จะได้เริ่มต้นชีวิตคู่กับเจ้าแสงจันทาอย่างถูกต้อง ซึ่งการกระทำดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมในส่วนของดอกและผล เป็นการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ทำร้าย ทำลาย หรือเบียดเบียนให้ผู้อื่นเดือดร้อน เพราะหากพสุได้ล่วงเกินเจ้าแสงจันทาจะส่งผลให้

เจ้าแสงจันทาเสื่อมเสียเกียรติและกระทำผิดต่อของคู่หมั้นของเธอ ดังนั้นการที่พสุได้รักษาเกียรติของเจ้าแสงจันทาคือการแสดงพฤติกรรมกรรมมีจริยธรรมของพสุเช่นกัน ดังความว่า

“สัญญาของลูกผู้ชาย...เมื่อรับปากแล้ว จะกลืนคำพูดของตัวเองไม่ได้ จนกว่าจะทำให้สำเร็จ”

“ฉันขอโทษค่ะ” เธอพิมพ์หน้าเศร้า ๆ

“คุณไม่จำเป็นต้องขอโทษเลย ผมดีใจต่างหากล่ะ ที่มีโอกาสได้จูบหวาน ๆ จากคุณ” เขาจับคางของเธอขยับไปมาเบา ๆ “เพียงแต่...พ่อกับแม่ของผมสอนผมเสมอว่า ลูกผู้ชายต้องให้เกียรติผู้หญิงและคุณยังเป็นถึงเจ้าหญิงแห่งรัฐไทรหลวง คุณจะมาเสื่อมเสียเกียรติเพราะผมไม่ได้ คุณจะต้องกลับไปอย่างไร้มลทิน”

“คุณทำให้ฉันละอายใจเหลือเกิน” เธอพูดเสียงสั่นเครือ พสุรีบจับมือเธอลุกขึ้นมาจูบ

“ไม่ใช่ความผิดของคุณสักหน่อย ผมต่างหากล่ะที่ซึกงหญิงสาวไม่ประสาอย่างคุณ ผมไม่ควรจูบคุณตั้งแต่แรกด้วยซ้ำ แต่ผมก็ห้ามใจตัวเองไม่ได้ ดังนั้นแค่ได้จูบสักนิตก็ยดี คงทำให้ผมนอนหลับสบายไปทั้งคืน...”

“แต่ฉันก็ยังทำผิดประเพณีอยู่ดี”

“อย่าพูดอย่างนั้นสิเจ้าน้องจ้อย เราห้ามหัวใจไม่ได้ แต่อย่างน้อยเราก็จะไม่ยอมทำผิดไปมากกว่านี้ วันหน้าจะมีใครมาว่าเจ้าน้องไม่ได้”

“ค่ะ” เธอยิ้มสั้น ๆ พสุจึงดึงเธอเข้ามาอกอดอีกครั้ง และโยกตัวไปมาคล้ายปลอบโยนเด็กน้อย

“ผมจะรอนะ...เจ้าน้องจ้อย รอวันที่คุณไม่มีพันธะใด ๆ อีกแล้ว ถึงวันนั้นเราสองคนคงจะได้เริ่มต้นอย่างถูกต้อง และยุพราชจะมากล่าวหาผมไม่ได้อีกว่าแย่งคุณมาจากคู่หมั้น”

(ณารา, 2559, หน้า 211)

ทางด้านตัวละครภูผาหรือเสือผา ในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ แม้จะเป็นจอมโจรที่เก่งกาจและหาตัวจับได้ยาก แต่สิ่งหนึ่งที่เสือผาต้องปฏิบัติเป็นประจำและตรงข้ามกับวิถีปฏิบัติของความเป็นโจรคือการเคร่งครัดในเรื่องศีลห้า สำหรับบุคคลทั่วไปบางคนการรักษาศีลให้ครบทั้งห้าข้อนั้นถือว่าเป็นเรื่องที่ยาก อาจจะช่วยเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่ไม่เอื้ออำนวยให้สามารถปฏิบัติตามศีลทั้งห้าข้อได้ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับภูผาผู้ซึ่งเป็นจอมโจรที่ต้องออกปล้นตามคำสั่งของเสือผาน ภูผาต้องปฏิบัติตนให้อยู่ใน

ศีลห้าอย่างเคร่งครัดซึ่งเป็นเรื่องที่ยากกว่าบุคคลอื่นอีกหลายเท่า เพราะด้วยปัจจัยในการดำรงชีวิตของ จอมโจรที่ไม่เอื้อต่อการถือศีลห้า ทำให้เป็นอุปสรรคอย่างมาก เช่น การดื่มเหล้า การฆ่าคน การพูดปด การประพฤตินอกใจ เป็นต้น แต่ภุภาก็พยายามที่จะรักษาศีลห้าไว้ให้ได้มากที่สุด เพราะภุภามีอาคม ของคลัง อีกทั้งจิตใจเบื่องลิกของภุภานั้นเป็นคนดี มีศีลธรรม พยายามช่วยเหลือคนยากจน หากไม่จำเป็น ภุภาก็จะไม่เช่นฆ่าหรือทำร้ายผู้อื่น การถือศีลห้าของภุภานี้ถือเป็นการแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลัก จริยธรรมในทฤษฎีตันไม้จริยธรรมเช่นเดียวกับการกระทำของพลุในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ คือส่วนของ ดอกและผลซึ่งเป็นการแสดงพฤติกรรมการทำความดี ละเว้นความชั่ว อันเป็นพฤติกรรมของคนดี ดังในบท บรรยายถึงการถือศีลห้าของภุภา ความว่า

หล่อนรู้ว่าเขาเล่นอาคมจึงต้องเคร่งครัดในเรื่องศีลห้าเป็นพิเศษถึงได้เอ่ยเช่นนั้น
 ภุภาเองก็รู้ตัวว่าการเล่นอาคมหรืออาบน้ำว่านศักดิ์สิทธิ์ รวมถึงสักยันต์สำคัญบน
 ร่างกาย ทำให้เขาต้องให้สัจจะครูบาอาจารย์ที่สอนวิชาว่าจะต้องรักษาศีลให้ได้อย่างน้อยสอง
 หรือสามในห้าข้อในยามปกติ แต่สำหรับวันพระแล้ว จะต้องรักษาให้ได้ครบบริบูรณ์ทั้งห้าข้อ
 ดังนั้นเมื่อเลี้ยงข้อหนึ่งกับข้อสองไม่ได้ ชายหนุ่มก็ต้องไม่กินเหล้า ไม่พูดปด และไม่
 ประพฤติผิดในกาม
 เรื่องกินเหล้า นั้น เขากินเฉพาะคราวจำเป็น และไม่เคยเมามายจนขาดสติเหมือนคน
 อื่นสักที
 เรื่องโกหก ภุภาเป็นคนรักษาสัจจะ พูดคำไหนคำนั้น หรือถ้าไม่เช่นนั้นก็ไม่พูดเลยเพื่อ
 เลี่ยงปัญหา เลยดูเหมือนเขาจะเป็นคนเย็นชาและใจดำอยู่บ้าง
 ส่วนข้อกาเม ชายหนุ่มจะข้องเกี่ยวกับผู้หญิงที่เต็มใจ หรือพ่อแม่ฝ่ายนั้นเต็มใจยกให้
 เท่านั้น ที่สำคัญเขาจะไม่นอนกับโสเภณีเด็ดขาด!

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 124-125)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทวิวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายใน นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ในอีกมิติหนึ่งตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ทั้งตัวละครเอกชายที่รับบทเป็นข้าราชการทหารในหน่วยรบพิเศษและตัวละครเอกชายที่รับบทเป็น จอมโจรแห่งชุมโจร ทั้งสองตัวละครได้แสดงให้เห็นว่าเป็นตัวละครเอกชายที่มีจริยธรรมปรากฏอย่างเห็น ได้ชัด ในงานวิจัยนี้จึงมีประเด็นที่น่าสนใจว่า ตัวละครเอกชายแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมใดบ้าง อีกทั้ง

ในฐานะของนักเขียนหญิงที่ถ่ายทอดนวนิยายชุดนี้ นักเขียนทั้งสองท่านมีกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายอย่างไร โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์จากการปรับกรอบทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539) และคู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ของ สำนักงาน ก.พ. (2561) ซึ่งเป็นการนำทฤษฎีทางจิตวิทยาที่ศึกษาโดยคนไทยมาวิเคราะห์ผ่านตัวละครในวรรณกรรมไทย

ทั้งนี้ผู้วิจัยยังไม่พบว่ามีการวิจัยใดที่ใช้ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมมาวิเคราะห์นวนิยาย มีเพียงการศึกษาทฤษฎีในด้านจิตวิทยาเท่านั้น ซึ่งการศึกษาทางด้านจิตวิทยาเป็นการศึกษาในพฤติกรรมของมนุษย์โดยตรง เช่น งานวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 (2548) และงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมและจริยธรรมตามโมเดลต้นไม้อจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (2560) เป็นต้น ทางด้านการศึกษาด้านกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายยังไม่พบงานวิจัยใดที่ศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “การศึกษาจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร”

งานวิจัยนี้จะแสดงให้เห็นการบูรณาการของศาสตร์ต่างสาขา ในด้านวรรณกรรมไทยกับทฤษฎีทางด้านจิตวิทยา ซึ่งเป็นงานวิจัยสหวิทยาการอันทำให้เกิดองค์ความรู้ในการวิเคราะห์วรรณกรรมที่เปิดกว้างมากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นจริยธรรมที่ปรากฏผ่านการกระทำของตัวละครเอกชาย โดยผลการวิจัยจะทำให้ได้รูปแบบการศึกษาจริยธรรมในตัวละครเอกชายผ่านทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม ทำให้ผู้ที่สนใจสามารถนำไปเป็นกรอบในการศึกษาจริยธรรมในนวนิยายเรื่องอื่น ๆ อีกทั้งยังทำให้ผู้ที่สนใจศึกษาในประเด็นกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายสามารถนำไปประเด็นในงานวิจัยนี้ไปใช้ในการวิเคราะห์วรรณกรรมไทยและวรรณกรรมต่างประเทศประเภทอื่น ๆ อีกต่อไป

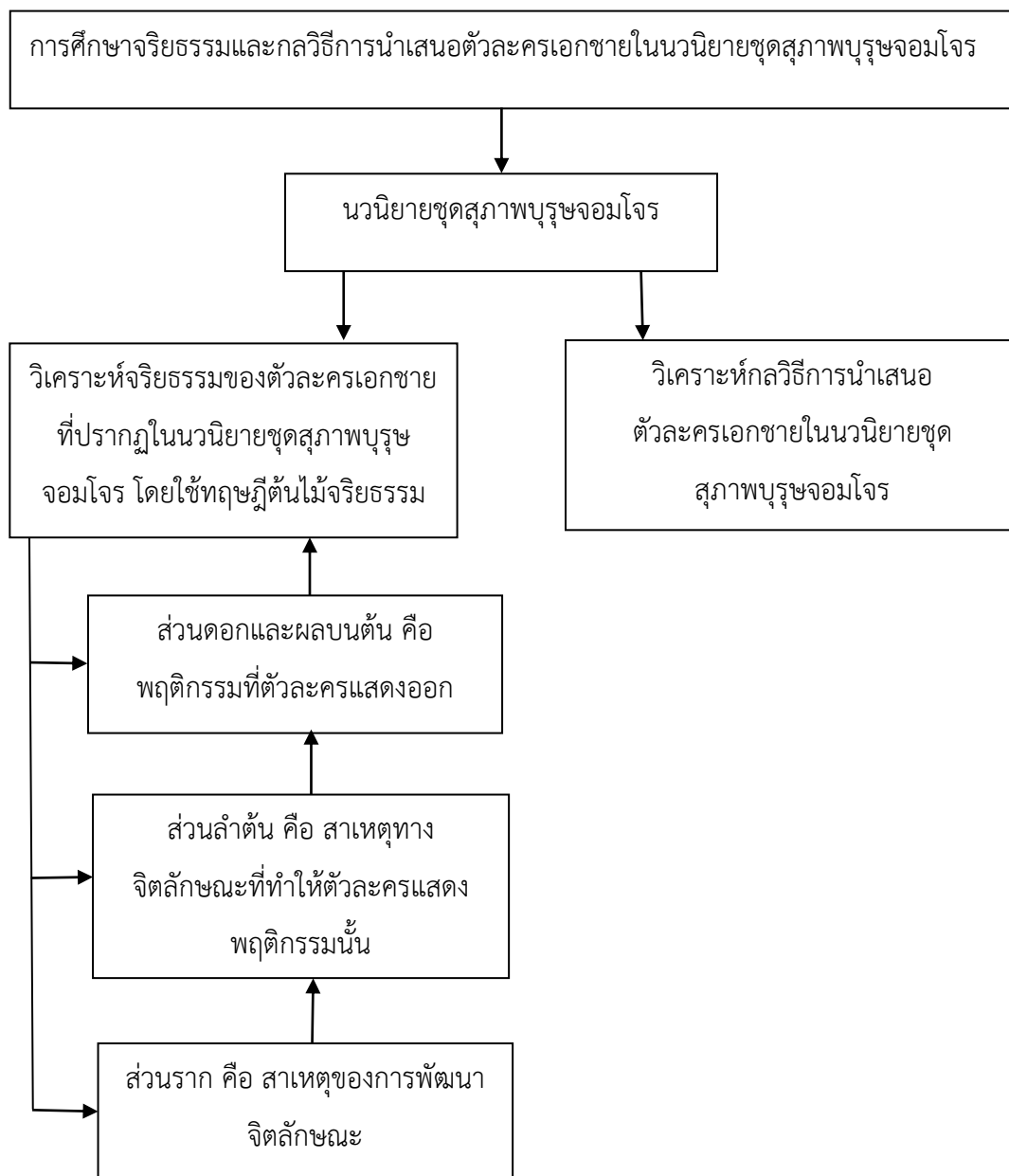
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “การศึกษาจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร
2. เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร

ทฤษฎี สมมุติฐาน กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร” มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้เห็นและเข้าใจจริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายและกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร
2. ทำให้เกิดมุมมองที่หลากหลายในการวิเคราะห์วรรณกรรมที่เปิดกว้างมากยิ่งขึ้นจากการบูรณาการศาสตร์ทางด้านวรรณกรรมไทยกับทฤษฎีทางด้านจิตวิทยา
3. เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ และผู้ที่สนใจประเด็นการศึกษาจริยธรรมโดยใช้ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมเป็นกรอบในการวิเคราะห์ และการศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยาย
4. ทำให้ได้เผยแพร่องค์ความรู้ด้านการศึกษาศรีธรรมในนวนิยายโดยใช้ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมเป็นกรอบในการวิเคราะห์และการศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในวารสารวิชาการระดับชาติ
5. ทำให้เห็นแนวทางการประพฤติตามหลักจริยธรรม ซึ่งเป็นการพัฒนาบุคคลในสังคมให้ปฏิบัติตามหลักอันดีงาม อันเป็นหลักพื้นฐานในการพัฒนาประชาชนในประเทศไทยและนำมาซึ่งความเจริญ ความสงบสุขในสังคมไทย
6. ใช้เป็นแนวทางและเป็นกรณีศึกษาการวิเคราะห์วรรณกรรม สำหรับนิสิตที่เรียนในรายวิชาวรรณกรรมในสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตของการวิจัย 2 ด้าน คือ ขอบเขตด้านข้อมูลและขอบเขตด้านเนื้อหา มีรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตด้านข้อมูล ได้แก่
 - 1.1 นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ผู้เขียนคือ ณาธา พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2559 จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์พิมพ์คำ
 - 1.2 นวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ผู้เขียนคือ อุมาริการ์ พิมพ์ครั้งที่ 4 เมื่อ พ.ศ. 2560 จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์พิมพ์คำ
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่
 - 2.1 ศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร โดยผู้วิจัยใช้ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539) และคู่มือการพัฒนา

และส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ของ สำนักงาน ก.พ. (2561) มาปรับเป็นกรอบในการวิเคราะห์

2.2 ศีลภาควิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร

นิยามศัพท์เฉพาะ

จริยธรรม หมายถึง หลักการประพฤติตนให้อยู่บนความดีและความถูกต้องตามหลักธรรมทางศาสนาเพื่อให้เกิดความดีงาม เช่น การมีระเบียบวินัยต่อตนเอง การมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม รวมทั้งการมีความเสียสละต่อผู้อื่น เป็นต้น การศึกษาจริยธรรมในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาจริยธรรมของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรโดยผ่านทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมซึ่งเป็นทฤษฎีทางด้านจิตวิทยา

ตัวละครเอกชาย หมายถึง ตัวละครเอกฝ่ายชายที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ คือ ตัวละครชื่อ พลุ และตัวละครเอกฝ่ายชายที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ คือ ตัวละครชื่อ ภูผาหรือคีรี

กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชาย หมายถึง วิธีการนำเสนอตัวละครเอกฝ่ายชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรที่ผู้เขียนนำมาใช้เพื่อให้เห็นลักษณะพิเศษของตัวละครนั้น อันเชื่อมโยงไปสู่การแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมของตัวละครเอกชาย ซึ่งทำให้นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรมีความน่าสนใจและเกิดคุณค่าในการศึกษานวนิยายชุดนี้

ข้อตกลงเบื้องต้น

การอ้างอิงตัวบทจากนวนิยายเรื่อง ดวงใจขบถ ผู้เขียนคือ ณาธา และนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ผู้เขียนคือ อุมาริการ์ ผู้วิจัยใช้วิธีเขียนชื่อผู้แต่ง ปีที่ตีพิมพ์ และเลขหน้าที่อ้างอิงตามลำดับ โดยวางไว้ใต้ตัวบทที่อ้างอิง จัดตำแหน่งชิดขวาและเว้นระยะห่างจากตัวบท 1 บรรทัด ดังตัวอย่าง

แสงสะท้อนจากแดดอ่อนกระทบบนใบหน้าคล้ำ ฝืนของเขาขาวสะอาด เมื่อคืนเธอเห็นเพียงแคโครงหน้า คางหนา และจมูกโด่ง เวลานี้เธอมองเห็นคิ้วหนาที่ขมเรียงเส้นเป็นระเบียบ ดวงตาคู่นั้นเป็นสีน้ำตาลอ่อนราวกับอำพัน ริมฝีปากของเขาบางเฉียบแต่ก็หยักได้รูป ทั้งเครื่องหน้าที่ประกอบเข้าด้วยกัน รวมถึงเคราที่รกรักริม ทำให้เขาดูแข็งแกร่งสมกับเป็นชาย

ชาติทหาร แม้ไม่ได้หล่อเหลาส้ำอางแบบชายหนุ่มหลายคนที่รู้จัก แต่เสน่ห์ของเขากลับอยู่ที่ดวงตา ซึ่งฉายแสงระยิบระยับอย่างคนอารมณ์ดีอยู่เนืองนิตย์

(ณารา, 2559, หน้า 82)

‘แต่คุณไม่ต้องกลัวไปหรอก เสือผามันฉลาดพอที่จะไม่ยุ่งกับคนจรต่างถิ่น ไม่ปล้นข้าราชการ คนทำงานหาเช้ากินค่ำเล็ก ๆ น้อย ๆ มันจะเลือกปล้นเฉพาะเศรษฐี คหบดี ไม่ก็ปิดหมู่บ้านปล้นไปเลย บางคนโดนปล้นเคยบอกกับพวกตำรวจว่า...’

แล้วเผ่าเทพก็ชะงักไป สีหน้าเขาเหมือนลั้งเล ไม่เต็มใจที่จะพูดต่อ หล่อนเลยอดซักไม่ได้

‘บอกว่าอะไรคะ’

คนถูกถามถอนใจเหมือนหนักใจ แต่ก็ยอมเล่าต่อโดยดี

‘มันเป็นโจรผู้ดี ปล้นแต่ไม่ฆ่า ฉกฉวยแต่เงินทองข้าวของมีค่า แต่ไม่ฉุดคร่าผู้หญิง บางคนก็บอกว่ามันเป็นโจรมีน้ำใจ ปล้นของคนรวยหน้าเลือดไปแจกคนจน’

‘เหมือนโรบิตฮูด’

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 63)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร” ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary research) มีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

1.1 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ได้แก่

1.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

1.1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม

1.1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอตัวละคร

1.1.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร

1.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 รวบรวมนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ได้แก่

1.2.1 นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ผู้เขียนคือ ณาธา พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2559 จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์พิมพ์คำ

1.2.2 นวนิยายเรื่องมธุสโลกกันตร์ ผู้เขียนคือ อุมาริการ์ พิมพ์ครั้งที่ 4 เมื่อ พ.ศ. 2560 จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์พิมพ์คำ

2. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตด้านเนื้อหา ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์ในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร โดยผู้วิจัยใช้ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539) และคู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ของ สำนักงาน ก.พ. (2561) มาปรับเป็นกรอบในการวิเคราะห์

2.2 ศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร

3. ชั้นสรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

4. ชั้นนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

เสนอผลการศึกษาค้นคว้า โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร” ผู้วิจัยค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอตัวละคร
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

1.1 ความหมายของจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2524, หน้า 2) ได้กล่าวถึงคำว่าจริยธรรมไว้ความว่า จริยธรรม (morality) เป็นคำที่มีความหมายกว้าง หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วย ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคมนั้น คือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่ง คือ ลักษณะที่สังคมไทยไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัดและผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมาก และประเภทหลังน้อย

ในด้านของ บุญมี แทนแก้ว (2532, หน้า 8 อ้างถึงใน บุญมี แทนแก้ว, 2552, หน้า 1) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง “ธรรมชาติหรือหลักธรรมที่บุคคลควรประพฤติ” จัดว่า “เป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางร่างกายในลักษณะที่ตีงามถูกต้อง อันเป็นสิ่งที่ประสงค์ของสังคม และจริยธรรมจะมีได้ จำต้องอาศัยหลักคำสอนทางศาสนา อันได้แก่ ศีล (Precept) หมายถึง หลักหรือกฎเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติเพื่อตัดหรือฝึกหัดกายและวาจาให้เรียบร้อย ให้เป็นปกติ กล่าวคือ จะพูดหรือทำสิ่งใดให้เป็นไปตามปกติ อย่าให้ผิดปกติ (ผิดศีล) เช่น พูดให้ถูกต้อง ให้เป็นธรรม กระทำให้ถูกต้อง ให้เป็นธรรม เมื่อพูด

หรือกระทำถูกต้อง เป็นธรรมย่อมมีความสุข ความสบาย เยือกเย็น ไม่เดือดร้อนอันเป็นผล การมีความสุข ความสบาย เยือกเย็น ไม่เดือดร้อนดังกล่าวจึงเป็นผลของการมีศีลหรือเป็นผลแห่งการมีคุณธรรมในจิตใจ เมื่อมีคุณธรรมในจิตใจแล้ว ก็เป็นเหตุให้ประพฤติกิริยธรรมได้ถูกต้อง ดังนั้น คุณธรรมและศีลจึงเป็น โครงสร้างของจริยธรรม”

พระเมธีธรรมาภรณ์ (2544, หน้า 88) ได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของคำว่า จริยธรรม ไว้ ความว่า จริยธรรม แยกออกเป็น จริย+ธรรม คำว่า จริยะ หมายถึง ความประพฤติหรือกิริยาที่ควร ประพฤติ ส่วนคำว่า ธรรม มีความหมายหลายอย่าง เช่น คุณความดี, หลักคำสอนของศาสนา, หลักปฏิบัติ เมื่อนำคำทั้งสองมารวมกันเป็น “จริยธรรม” จึงได้ความหมายตามตัวอักษรว่า “หลักแห่งความประพฤติ” หรือ “แนวทางของการประพฤติ”

นอกจากนี้ สาโรช บัวศรี (2549, หน้า 51) ได้กล่าวว่า จริยธรรม ตามความหมายอย่างแคบ ย่อมหมายถึง คุณค่า หรือ ค่านิยมบางประเภท เช่น ประเภทศีล และประเภทธรรม เป็นต้น

สอดคล้องกับ ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 303) ได้นิยามความหมายของคำว่าจริยธรรม ไว้ความว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ, ศีลธรรม, กฎศีลธรรม

กล่าวโดยสรุป คำว่า จริยธรรม หมายถึง หลักการประพฤติดนให้อยู่บนความถูกต้องและ ดึงตามหลักคำสอนทางศาสนา อันเป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของสังคม

1.2 ระบบจริยธรรม

พระเมธีธรรมาภรณ์ (2544, หน้า 91-93) กล่าวว่า ระบบจริยธรรม ประกอบไปด้วย

1.2.1 ความเชื่อเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของ มนุษย์มีส่วนกำหนดโครงสร้างของจริยธรรม เช่น ถ้ามีความเชื่อว่ามนุษย์เต็มไปด้วยความเห็นแก่ตัว ระบบ จริยธรรมจะเป็นไปในลักษณะห้ามมนุษย์เอาเปรียบกัน ถ้ามีความเชื่อว่า มนุษย์มีธาตุแห่งความเป็นพุทธะ ซ่อนอยู่ ระบบจริยธรรมจะส่งเสริมให้พัฒนาศักยภาพนั้นเพื่อความเป็นพุทธะเบ่งบานเต็มที่

1.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับอุดมคติหรือความดีสูงสุด ให้ความหมายหรือความ สมเหตุสมผลแก่ระบบจริยธรรม เช่น ชาวพุทธฝ่ายมหายานบำเพ็ญตนเป็นพระโพธิสัตว์ เพราะเชื่อว่าวิถี ชีวิตเช่นนั้นช่วยให้ตนตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ในกรณีนี้ความเป็นพระพุทธเจ้าจึงเป็นอุดมคติของเขา

1.2.3 ระเบียบปฏิบัติหรือแนวทางแห่งการดำเนินชีวิต ที่ชี้แนะว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ทั้งนี้เพื่อพาชีวิตไปสู่จุดหมายสูงสุดหรืออุดมคติ คนส่วนมากมักคิดกันว่า แนวทางแห่งการ ประพฤติปฏิบัตินี้เท่านั้นเป็นจริยธรรม ที่แท้จริงจริยธรรมยังประกอบด้วยสิ่งที่กล่าวในข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 4

1.2.4 เหตุจูงใจให้คนปฏิบัติดีและเลิกละการปฏิบัติผิด เหตุจูงใจที่ทำให้คนดำเนินตามหลักจริยธรรมหรือกฎศีลธรรมมี 3 ประการคือ

1.2.4.1 ผลประโยชน์ส่วนตนเป็นเหตุจูงใจให้คนทำดีมีจริยธรรม เพราะถ้าไร้จริยธรรม สังคมอาจตำหนิหรือคว่ำบาตร กฎหมายอาจลงโทษ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตน คนเราจึงมีจริยธรรม ทั้งนี้เพราะเล็งเห็นผลตอบแทนในชาตินี้หรือหวังสวรรค์ในชาติหน้า

1.2.4.2 ความเคารพกฎกติกาจนเป็นนิสัยทำให้คนอยู่ในระเบียบวินัยและดำเนินตามหลักจริยธรรม คนเราถูกฝึกตั้งแต่เล็กให้เชื่อฟังกฎกติกา เรายกษาสัญญาเพราะเราเห็นว่า **สัญญาต้องเป็นสัญญา** ชาวคริสต์มีศรัทธาในพระเจ้าจึงปฏิบัติตามพระบัญญัติ ชาวพุทธมีศรัทธาในพระพุทธเจ้าจึงรักษาศีล

1.2.4.3 ความมีน้ำใจต่อผู้อื่น อันรวมถึงความรักเคารพผู้อื่น ทำให้คนเรารักษาคำมั่นสัญญาหรือละเว้นการเบียดเบียนผู้อื่น ข้อนี้เองเป็นเหตุให้กล่าวว่า คนดีเพราะมีคุณธรรมประจำใจ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

2.1 จุดกำเนิดของทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทย

ศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน พันธุนาวิน ได้เสนอทฤษฎีที่อธิบายความเกี่ยวข้องระหว่างลักษณะทางจิตกับพฤติกรรมของบุคคลได้เป็นอย่างดี ทฤษฎีดังกล่าวเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะใช้กับคนไทยในสังคมไทย เพราะผู้สร้างทฤษฎีได้ใช้ความรู้ประสบการณ์ผลงานวิจัยที่เป็นของตนเองและนักวิจัยอื่นที่ทำกับคนไทยในสังคมไทยอย่างกว้างขวางเป็นระยะเวลากว่า 20 ปี โดยเสนอในชื่อทฤษฎี “ต้นไม้จริยธรรม” (สำนักงาน ก.พ., 2561)

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม เกิดจากการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ 6 ถึง 60 ปี จำนวนครึ่งหมื่น ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยในประเทศไทยหลายสิบเรื่องภายในระยะเวลา 25 ปี (ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2531 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2539, หน้า 161) การประมวลผลการวิจัยทางด้านนี้ได้ถูกนำเสนอเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2523 และต่อมาได้มีการประมวลผลการวิจัยเพิ่มเติม โดยเฉพาะทางด้านจริยธรรม (ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2523, 2526 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2539, หน้า 4)

2.2 ลักษณะของทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทย

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2539, หน้า 2-4) กล่าวถึงลักษณะของทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยว่า ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมนี้มี 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นดอกและผลไม้ของต้นไม้ ส่วนลำต้นและ

ส่วนที่เป็นราก ในส่วนแรกคือ ดอกและผลไม้บนต้น แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานที่ละเว้นชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ส่วนแรกนี้เป็นพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ผลที่ออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่น่าปรารถนานี้ มีสาเหตุอยู่ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ สาเหตุทางจิตใจที่เป็นส่วนลำต้นของต้นไม้ อันประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้านคือ

1. เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง
3. ความเชื่ออำนาจในตน
4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
5. ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยม (ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ หรือสถานการณ์นั้น)

ถ้าต้องการที่จะทำความเข้าใจ อธิบาย ทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมชนิดใด จะต้องใช้จิตลักษณะบางด้านหรือทั้ง 5 ด้านนี้ประกอบกันจึงจะได้ผลดีที่สุด ส่วนที่สามของต้นไม้จริยธรรม คือ รากของต้นไม้ ซึ่งเป็นจิตลักษณะกลุ่มที่สองมี 3 ด้านคือ

1. สติปัญญา
2. ประสบการณ์ทางสังคม
3. สุขภาพจิต

จิตลักษณะทั้งสามด้านนี้อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้นของต้นไม้ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้านในปริมาณที่สูงเหมาะสมกับอายุจึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการที่ลำต้นของต้นไม้ โดยที่จิตลักษณะทั้ง 5 นี้จะพัฒนาไปโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้านดังกล่าว และอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน และทางสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้นบุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้โดยวิธีการอื่น ๆ ด้วย ฉะนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งนั่นเอง นอกจากนี้จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่รากนี้ อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้น เพื่อใช้อธิบายทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวมาแล้วด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2526, 2528 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2539, หน้า 2-3)

แต่เดิมนั้น ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ได้แสดงถึงสาเหตุทางจิตใจที่ลำต้นเพียง 4 ประการที่เกี่ยวข้องกับการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมการทำงานที่ละเว้นชั่ว หรือที่เรียกว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2526 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2539, หน้า 4) แต่ต่อมาได้นำผลวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์พฤติกรรมทางด้านการงาน อาชีพ และพฤติกรรมการรักษาสุขภาพอนามัยมา

ประกอบด้วย จึงได้เพิ่มพฤติกรรมของคนเก่งเข้าเป็นดอกผลรวมกับพฤติกรรมของคนดี และได้เพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพิ่มไปที่ลำต้นของต้นไม้จริยธรรม รวมเป็น 5 ด้าน (ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2528 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2539, หน้า 4) จึงทำให้ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของคนไทยนี้มีลักษณะที่กว้างขวางครอบคลุมพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของคนไทยทางด้านที่สำคัญได้ครบถ้วน

ทั้งนี้ สำนักงาน ก.พ. (2561) ยังได้สรุปเกี่ยวกับรายละเอียดของทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมใน ส่วนที่เป็นราก ลำต้น ดอกและผล ดังนี้

ส่วนแรกคือ ราก ประกอบด้วยรากหลัก 3 ราก ซึ่งแทนจิตลักษณะพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. สุขภาพจิต หมายถึง ความวิตกกังวล ตื่นเต้น ไม่สบายใจของบุคคลอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์

2. ความเฉลียวฉลาด หรือสติปัญญา หมายถึง การรู้คิดในขั้นรูปธรรมหลายด้าน และการคิดในขั้นนามธรรม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้คิดของ piaget (1966)

3. ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจ และสามารถคาดหรือทำนายความรู้สึกของบุคคลอื่น

จิตลักษณะทั้ง 3 ประการนี้จะเป็นจิตลักษณะพื้นฐานของจิตลักษณะ 5 ตัวบนลำต้น และเป็นจิตลักษณะพื้นฐานของพฤติกรรมของบุคคลในส่วนที่เป็นดอกและผลด้วย ดังนั้นบุคคลจะต้องมีจิตลักษณะทั้ง 3 ประการนี้ ในปริมาณสูงเหมาะสมตามวัย จึงจะทำให้จิตลักษณะอีก 5 ตัวบนลำต้นพัฒนาได้อย่างดี และมีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากด้วย

ส่วนที่สอง คือ ส่วนที่เป็นลำต้น อันเป็นผลจากจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก 3 ประการ ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการ ได้แก่

1. ทศนคติ ค่านิยม และคุณธรรม ทศนคติ หมายถึง การเห็นประโยชน์-โทษของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพอใจ ไม่พอใจต่อสิ่งนั้น และความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น ซึ่งสอดคล้องกับทศนคติในทฤษฎีของ Ajzen และ Fishbein (1980) ส่วนคุณธรรม หมายถึง สิ่งที่ส่วนรวมเห็นว่าดีงาม ส่วนใหญ่แล้วมักเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา เช่น ความกตัญญู ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ เป็นต้น และค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญ เช่น ค่านิยมที่จะศึกษาต่อในระดับสูง ค่านิยมในการใช้สินค้าไทย ค่านิยมในด้านการรักษาสุขภาพ เป็นต้น

2. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาของการกระทำที่ทำเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวหรือพวกพ้อง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg

3. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลว่า สิ่งที่จะกระทำลงไปในปัจจุบันจะส่งผลอย่างไร ในปริมาณเท่าใด ต่อใคร ตลอดจนความสามารถในการอดได้ สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวานได้

4. ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อว่าผลที่ตนกำลังได้รับอยู่ เกิดจากการกระทำของตนเอง มิใช่เกิดจากโชคเคราะห์ความบังเอิญหรือการควบคุมของคนอื่น เป็นความรู้สึกในการทำนายได้ ควบคุมได้ของบุคคล ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี Locus of Control ของ Rotter (1966)

5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมานะพยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่ย่อท้อ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland (1963)

ส่วนที่สาม คือ ส่วนของดอกและผล เป็นส่วนของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ซึ่งแสดงพฤติกรรมการทำงานดี ละเว้นความชั่ว ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนดี และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนเก่ง พฤติกรรมของคนดีและเก่งสามารถแบ่งเป็น 2 ส่วนด้วยกัน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2548 อ้างถึงใน สำนักงาน ก.พ., 2561) คือ

ข้อหนึ่ง พฤติกรรมของคนดี ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่

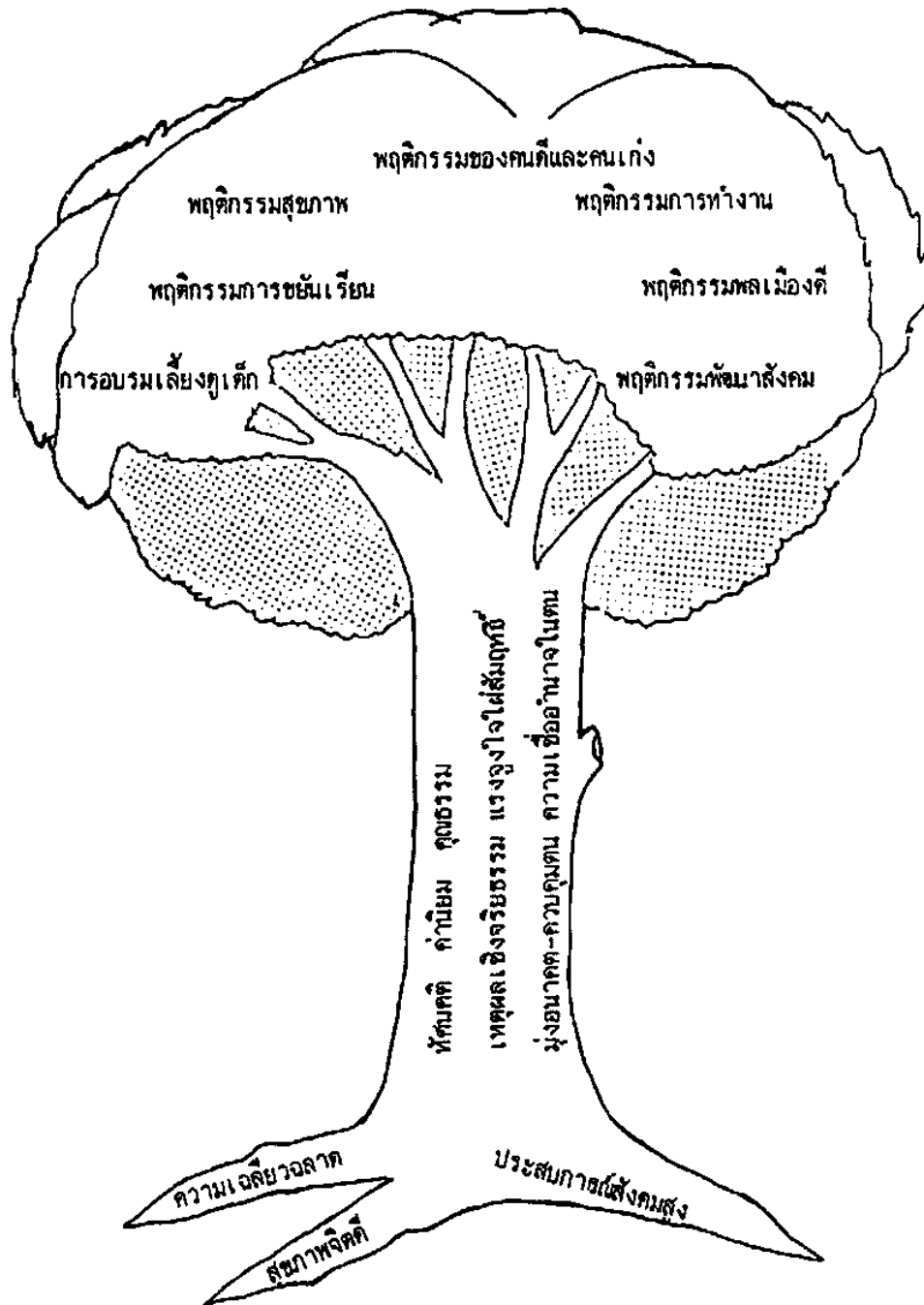
1. พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่เป็นการทำร้ายหรือทำลายตนเอง เช่น พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเอง พฤติกรรมการบริโภคสิ่งที่มีประโยชน์ ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่ติดยาเสพติด พฤติกรรมไม่เล่นการพนัน เป็นต้น

2. พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่ทำร้าย ทำลาย หรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น พฤติกรรมสุภาพบุรุษ ไม่ก้าวร้าว พฤติกรรมการขับซื้ออย่างมีมารยาท พฤติกรรมซื่อสัตย์ เป็นต้น

ข้อสอง พฤติกรรมของคนดีและเก่ง ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่

1. พฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น พฤติกรรมการเรียนการทำงาน พฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็ก พฤติกรรมการปกครองของหัวหน้า พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ และพฤติกรรมเคารพกฎหมาย เป็นต้น

2. พฤติกรรมพัฒนา เช่น พฤติกรรมพัฒนาตนเอง (เช่น พฤติกรรมรักการอ่าน เป็นต้น) พฤติกรรมพัฒนาผู้อื่น (เช่น พฤติกรรมการสนับสนุนให้ผู้อื่นปลอดภัยในการทำงาน พฤติกรรมการเป็นกัลยาณมิตร พฤติกรรมช่วยเพื่อนป้องกันโรคเอดส์ เป็นต้น) และพฤติกรรมพัฒนาสังคม (เช่น พฤติกรรมอาสา เป็นต้น)

ภาพที่ 2 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม (ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2539)

2.3 พื้นฐานทางวิชาการของทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการที่ทันสมัยและเข้ามาตรฐานใน 2 ด้านคือ ในการวิจัยที่เป็นการวิเคราะห์สาเหตุทางด้านจิตใจของพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนไทยนั้น การวิจัยที่นำมาใช้ส่วนใหญ่จะยึดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ก้าวหน้าที่สุดในปัจจุบันของวิชาการทางจิตวิทยา ในรูปแบบการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมแบบปฏิสัมพันธ์นิยม ได้มีการนำสาเหตุภายนอกหรือสาเหตุทางด้านสถานการณ์เข้ามาประกอบกับสาเหตุภายในด้วย โดยได้วิจัยเปรียบเทียบจิตลักษณะบางประการของผู้ที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน หรือสถานการณ์ที่คล้ายกัน แต่ยังมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ว่าย่อมมีสาเหตุที่สำคัญจากจิตใจ เช่น จิตลักษณะเชิงจริยธรรม บุคลิกภาพ แรงจูงใจ คุณธรรมค่านิยมต่าง ๆ ตลอดจนสติปัญญาและสุขภาพจิตที่ต่างกัน

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมมีความกว้างขวางและครอบคลุมทั้งทางด้านสาเหตุของพฤติกรรมและทางด้านพัฒนาการของจิตลักษณะแต่ละชนิด และการเรียนรู้พฤติกรรมด้วย ฉะนั้นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยจึงมีลักษณะเหมือนร่มใหญ่ที่กางครอบคลุมทฤษฎีอื่น ๆ อีกหลายทฤษฎี ซึ่งจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกันทางวิชาการ และประยุกต์ให้เกิดประสิทธิผลที่สูงยิ่งขึ้นได้

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยอาจกล่าวได้ว่า เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาทฤษฎีแรกของนักวิชาการไทยที่สร้างขึ้นโดยการสรุปรวมผลการวิจัยในประเทศไทยในหลายสาขาเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะงานวิจัยของนักจิตวิทยาไทย นักสังคมศาสตร์ไทย และนักวิจัยการศึกษาไทย ทั้งที่เป็นอาจารย์และนิสิตนักศึกษาชั้นสูง ทฤษฎีนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของวิชาการและการประยุกต์ทางด้านนี้ในประเทศไทย จะต้องมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่เกี่ยวกับทฤษฎีนี้ต่อไปอีกไม่มีวันจบสิ้น เพื่อการปรับปรุงแผ่ขยาย หรือปรับแต่งทฤษฎีให้เหมาะสมกับลักษณะของคนไทยและสภาพของสังคมไทยในยุคหลัง ๆ ต่อไปด้วย (ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2539, หน้า 6-9)

2.4 วิธีการใช้ต้นไม้จริยธรรม

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2539, หน้า 56-62) ได้อธิบายถึงวิธีการใช้ต้นไม้จริยธรรม ซึ่งเป็นเครื่องกำหนดสิ่งที่จะต้องพัฒนานั้น สามารถทำได้ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก การกำหนดเอกลักษณ์ทางจิตของคนไทย ใช้ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมเป็นกรอบในการกำหนดลักษณะทางจิตและพฤติกรรมที่จำเป็นสำหรับคนดีและคนเก่ง คือควรมีลักษณะทั้งหมด 9 ประการซึ่งรวมพฤติกรรมด้วย ในคนที่เป็นผู้ใหญ่แต่ละคน จิตลักษณะ 8 ประการในทฤษฎีนี้เป็นจิตลักษณะที่สำคัญและเป็นแก่นของจิตใจของคนไทย จิตลักษณะส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาต่าง ๆ ถ้าพัฒนาจิตลักษณะเหล่านี้แล้วจะทำให้เกิดผลดีต่อพฤติกรรมทั้งหลาย ส่วนจิตลักษณะในทฤษฎีนี้ที่ต้องพัฒนาเป็นการเฉพาะแต่ละพฤติกรรม ก็คือทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมที่พึง

ปรารถนา คุณธรรมและค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ นอกนั้นความเชื่ออำนาจในตนและสุขภาพจิต ยังอาจเป็นลักษณะที่เปลี่ยนไปตามสถานการณ์ได้ในบางกรณีด้วย

ประโยชน์ของทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมในประเด็นนี้ก็คือ ได้มีการกำหนดลักษณะทางจิตและพฤติกรรมเป็นจำนวนไม่มากนัก (9 ด้าน) และถ้าพัฒนาจิตลักษณะเหล่านี้แล้ว ส่วนใหญ่จะเกิดผลต่อพฤติกรรมหลายด้านในหลายกาลเทศะ ทฤษฎีจึงชี้ทางลัดตัดตรงในการพัฒนาบุคคลนั่นเอง

ประการที่สอง การกำหนดจิตลักษณะที่บกพร่องควรพัฒนา เมื่อทราบว่าคนดีและคนเก่งต้องมีจิตลักษณะ 8 ประการ เพื่อการเกิดพฤติกรรมที่น่าปรารถนาแล้ว ก็นำเยาวชนหรือผู้ใหญ่ที่ควรรับการพัฒนามาพิจารณา โดยอาจทำการวิจัยแบบตรวจอาการ ว่าเขาเหล่านั้นเดิมมีจิตลักษณะใดบ้างที่เหมาะสมอยู่แล้ว และมีลักษณะใดบ้างที่มีน้อยใน 8 ประการดังกล่าว

เมื่อนักพัฒนาใช้ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมเป็นตัวตั้ง เอาลักษณะทางจิตใจของผู้ที่จะรับการพัฒนาซึ่งมีอยู่เดิมเป็นตัวลบล ก็จะได้จิตลักษณะที่ยังขาดไปในผู้ที่จะรับการพัฒนา จิตลักษณะที่ขาดไปนี้เท่านั้นที่ควรจะมีการพัฒนาต่อไป ไม่ควรไปพัฒนาจิตลักษณะเดิมที่เหมาะสมแล้วซ้ำอีกเพราะจะทำให้สิ้นเปลืองเวลาและทรัพยากรโดยใช่เหตุ ฉะนั้นการใช้ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมประกอบกับการทำวิจัยประเภทตรวจอาการจะช่วยให้ นักพัฒนาจริยธรรมทราบว่าสมควรจะพัฒนาจิตลักษณะใดบ้างที่ยังขาดไปในคนที่จะมารับการพัฒนานั้น ๆ

ประการที่สาม ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม จะช่วยทำให้ทราบว่าควรพัฒนาจิตลักษณะใดก่อนตามทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมนั้น จุดเริ่มต้นของการพัฒนาคนให้เป็นคนดีและคนเก่ง คือการเริ่มที่รากของต้นไม้อจริยธรรม ซึ่งเป็นการสร้างพื้นฐานทางจิตใจเป็นเบื้องต้น

สิ่งสำคัญในการที่จะเป็นคนดีและคนเก่งได้ คือ สติปัญญาความเฉลียวฉลาด ประสบการณ์ทางสังคม และสุขภาพจิต จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการนี้ เป็นสาเหตุของการที่จิตลักษณะอีก 5 ประการที่ลำต้นจะพัฒนาไปได้ และทำให้เกิดพฤติกรรมที่น่าปรารถนาอย่างสม่าเสมอในที่สุด จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ ที่รากของต้นไม้อจริยธรรมนี้รวมกันอาจใช้แบ่งประเภทของบุคคลเป็นบัว 4 เหล่า ถ้าบุคคลจิตใจสูงทั้ง 3 ด้าน จะเปรียบเสมือนบัวเหนือน้ำเหมาะที่จะพัฒนาจิตลักษณะอีก 5 ประการที่ลำต้นของต้นไม้อจริยธรรมต่อไป แต่ถ้าบุคคลเป็นบัวเหล่าอื่น ๆ ทางวิชาการแขนงนี้ก็สามารกำหนดสิ่งที่ต้องพัฒนาให้บุคคลเหล่านี้เพื่อให้กลายเป็นบัวเหนือน้ำได้ โดยพัฒนาจิตลักษณะด้านที่ยังขาดไปนั่นเอง เช่น พัฒนาระดับสติปัญญาการรู้การคิดให้สูงถึงขั้นนามธรรม พัฒนาประสบการณ์ทางสังคม (หรือความสามารถหยั่งลึกทางสังคม) และพัฒนาสุขภาพจิต จะมีคนบางคน que เมื่อฝึกฝนแล้วพัฒนาแล้วก็ไม่กระตือรือร้นมากนัก บุคคลประเภทนี้ก็ยังคงจะต้องเป็นบัวใต้น้ำอยู่ต่อไป

อาจกล่าวได้ว่า การที่จะพัฒนาคนให้เป็นคนดีมีจริยธรรมสูง จะต้องเริ่มที่การพัฒนาเขาให้มีความเฉลียวฉลาด มีสุขภาพจิตดี และมีประสบการณ์ทางสังคมสูงเสียก่อน การพัฒนาจริยธรรมในขั้นต่อไปก็จะเป็นไปได้และง่ายขึ้นด้วย

มนุษย์เรานั้นส่วนใหญ่จะมีความเติบโตทางจิตใจด้านต่าง ๆ อยู่แล้วตามธรรมชาติ สืบเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว การสอนจากโรงเรียน ศาสนา และสื่อมวลชน แต่การขาดจิตลักษณะที่รากและลำต้นของต้นไม้จริยธรรม อาจปรากฏในเด็กและเยาวชนบางประเภทที่คุณภาพทางสังคมรอบตัวเด็กไม่เท่าที่ควร เช่น มีมารดาที่การศึกษาต่ำและไม่ทำงานอาชีพ มีครูที่ไม่สนใจเอาใจใส่ให้นักเรียนเป็นต้น นักพัฒนาจริยธรรมจึงต้องทำการพัฒนาซ่อมเสริมให้แก่เยาวชนเหล่านี้ นอกจากนี้ยังอาจตกย้ำคุณภาพทางจิตบางด้านที่เกิดอย่างไม่มั่นคงในจิตใจของเด็กบางประเภทด้วย

ในทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมนั้น มีทั้งลักษณะทางจิตและพฤติกรรมที่จะต้องเสริมสร้างในวัยเด็ก ตั้งแต่ 2 ขวบขึ้นมา ควรพัฒนาด้วยการฝึกให้กระทำพฤติกรรมที่พึงงามจนติดเป็นนิสัย เช่น ฝึกเข้าแถว ฝึกเดินเรียงแถวเพื่อสร้างความมีระเบียบ ฝึกให้ใส่บาตร ฝึกให้สวดมนต์ก่อนนอนเพื่อให้เกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาให้มาก ส่วนการฝึกจิตใจโดยตรงนั้นควรทำบ้างเล็กน้อยประมาณ 20% ของการพัฒนาเด็กเล็กแล้วค่อย ๆ เพิ่มขึ้น เมื่ออายุ 12 ปี จึงควรพัฒนาจิตใจในปริมาณเท่าเทียมกับการฝึกพฤติกรรม เมื่ออายุมากขึ้นจนเป็นผู้ใหญ่ควรพัฒนาจิตใจ 80% และฝึกกระทำเพียง 20% ในผู้ใหญ่ก็น่าจะจิตใจเปลี่ยนแปลงไป เช่น เกิดความศรัทธาในศาสนาอย่างแรงกล้า จะทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนในหลายด้านอย่างพร้อมเพรียงกันได้ในบุคคลนั้น

ประการที่สี่ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมจะช่วยบอกว่าผู้ที่เข้ารับการพัฒนานั้นควรมีความพร้อมทางจิตใจกี่ด้าน อะไรบ้าง การพัฒนาจึงจะให้ผลได้อย่างจริงจัง ตามปกติแล้วการพัฒนาจิตใจหรือพฤติกรรมของมนุษย์มักทำกันที่ละด้าน เช่น พัฒนาแต่เฉพาะลักษณะมุ่งอนาคตในข้าราชการใหม่ พัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในเด็กโต แต่ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมได้บอกไว้ว่า บุคคลต้องมีจิตลักษณะหลายด้านในปริมาณมากหรือพัฒนาไปสู่ขั้นสูงพร้อมกัน เมื่อบุคคลนี้มารับการพัฒนาเฉพาะด้านที่ยังขาดอยู่อีกเพียงด้านเดียวหรือน้อยด้าน ก็จะเป็นการเติมให้มีจิตใจที่ครบเครื่องครบองค์ประกอบ ที่จะส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมที่ต้องการได้ ถ้าบุคคลใดมีจิตลักษณะสมบูรณ์หลายด้านมาก แสดงว่ามีความพร้อมทางจิตใจมาก และมีส่วนที่บกพร่องน้อย ถ้าได้มีการฝึกฝนหรือพัฒนาส่วนที่บกพร่องนั้นโดยตรง ก็รวมเข้ากับสิ่งที่มีแต่เดิม เกิดความสมบูรณ์ทางจิตใจได้ง่าย แต่คนที่มีจิตใจบกพร่องหลายด้าน ต่อมาได้รับการพัฒนาเพิ่มอีกเพียงด้านเดียว ก็ย่อมจะยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมตามต้องการได้อย่างจริงจัง ต้องมีการพัฒนาจิตใจด้านอื่น ๆ เพิ่มอีก หลังจากนั้นจึงอาจจะคาดหวังผลจากพฤติกรรมได้ ฉะนั้นในผู้ที่มีความ

พร้อมทางจิตใจหลายด้านมากเท่าใด เมื่อบุคคลนี้มารับการพัฒนาด้านที่ยังขาดอยู่ ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม จะบอกว่า การพัฒนานี้จะช่วยให้เขาเข้าใจเป้าหมายของการเป็นคนดีและคนเก่งได้มากขึ้นเท่านั้น

โดยสรุปแล้ว ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมได้กำหนดจิตลักษณะ 8 ด้านที่บุคคลควรจะมีเพื่อให้เกิดพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมร่วมกับการวิจัยเพื่อตรวจอาการ สามารถบอกได้ว่า บุคคลที่ยังมีพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งน้อยนั้น เป็นเพราะขาดจิตลักษณะใดบ้างที่สมควรจะพัฒนา ต่อมาทฤษฎีนี้จะบอกว่าเราควรจะมีพิจารณาและพัฒนาจิตลักษณะ 3 ประการที่รากของต้นไม้เป็น อันดับแรก ก่อนพัฒนาจิตลักษณะที่ลำต้น ท้ายสุดทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมจะบอกได้ว่า การพัฒนาจิต ลักษณะด้านเดียวหรือบางด้านเท่านั้น จะทำให้เกิดผลต่อพฤติกรรมได้มากในคนที่มีความพร้อมทางจิตใจ อยู่แต่เดิมมากเท่านั้น ส่วนคนที่มีความพร้อมทางจิตใจน้อย จะต้องพัฒนาจิตลักษณะอีกหลายด้านจึงจะมี พฤติกรรมตามต้องการได้

2.5 ประโยชน์ของทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมสำหรับคนไทย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2549, หน้า 117-122) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมสำหรับคนไทย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประโยชน์ทางด้านวิชาการ ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีประโยชน์ ทั้งในด้านการเรียน การสอน การเขียนตำรา และการวิจัยในประเทศไทย ทางด้านการเรียนการสอนและ ตำรานั้น ทฤษฎีและผลการวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าว เป็นเนื้อหาทางวิชาการในวิชาจิตวิทยา วิชาพฤติกรรม ศาสตร์ และวิชาจริยศาสตร์ได้อย่างดีเยี่ยม เพราะเป็นทฤษฎีและผลการวิจัยเกี่ยวกับคนไทย ทำโดยคนไทย เพื่อคนไทย จึงเป็นเนื้อหาทางวิชาการที่เหมาะสมจะบรรจุเข้าไปในวิชาดังกล่าว และอาจนำไปบรรจุใน วิชาทางสังคมศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ และวิชาในสาขาพัฒนาสังคม และพัฒนาชุมชนได้อีกด้วย การสอนด้วยเนื้อหาวิชาการไทยที่เข้ามาตราฐานนี้ ช่วยแก้ข้อครหาที่ว่านักวิชาการไทยมักไม่มีเนื้อหาของ ตนเองหรือไม่มีเนื้อหาที่สร้างในประเทศไทย แต่มักนำเอาทฤษฎีและผลการวิจัยจากต่างประเทศมาใช้ ซึ่งอาจมีข้อจำกัดและไม่เหมาะสมกับคนไทยและสังคมไทยได้มาก ทำให้การเรียนการสอนและตำรา ดังกล่าว มีลักษณะที่ไม่น่าสนใจ ไม่จูงใจให้ศึกษาเท่าที่ควร ฉะนั้นการใช้ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมสำหรับ คนไทยและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งยังทยอยออกมาใหม่ ๆ อยู่เสมอนี้ จะช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนในประเทศไทยทางด้านนี้ ให้มีเอกลักษณ์ทางด้านวิชาการอย่างชัดเจน

ส่วนประโยชน์ทางการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมนั้น มีดังนี้

ทฤษฎีนี้ได้หยิบยกจิตลักษณะที่สำคัญต่อคนไทยมา 8 ประการทำให้มีผู้สนใจที่จะศึกษาว่า จิตลักษณะแต่ละชนิดนี้มีพัฒนาการมาอย่างไรในเยาวชนไทยประเภทต่าง ๆ โดยมีผู้ศึกษาวิธีการอบรม เลี้ยงดูเด็กในครอบครัวไทยประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะเหล่านี้ เช่น การอบรมเลี้ยงดูกับการ

ปลูกฝังบุตรให้เป็นพุทธมามกะ (งามตา วนิันทานนท์, 2536 และ ดวงเดือน พันธุมนาวิณ งามตา วนิันทานนท์ และคณะ, 2540) การอบรมเลี้ยงดูกับค่านิยมที่ดีงามในเด็ก (ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และ วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี, 2524) การอบรมเลี้ยงดูกับความเชื่ออำนาจในตน (ทัศนาศา ทองภักดี, 2528) นอกเหนือจากที่ได้ทำไว้แต่เดิมในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูกับเหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคตควบคุม และ สุขภาพจิตของวัยรุ่นไทย (ดวงเดือน พันธุมนาวิณ และ เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม 2519, 2523 และ 2524 และทิพวรรณ กิตติวิบูลย์, 2522) ทำให้พบวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่สำคัญอย่างน้อย 2 ประการ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ซึ่งมีความสำคัญ เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะในทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะหลายประการ และยังสำคัญต่อการมีภูมิปัญญา การเสพติดของวัยรุ่นในกรุงเทพฯ (ลาดทองใบ ภูอภิรมย์, 2530) และวิธีการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบนี้ยัง มีความสำคัญสำหรับครูในการที่จะปฏิบัติต่อนักเรียน เพื่อการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดีมี จริยธรรมสูงด้วย (บุญกอบ วิสมิตะนันท์, 2526) นอกจากนั้น ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะและวิธีการอบรม เลี้ยงดูเด็ก 4-5 มิติ ที่กลุ่มของผู้เขียนเป็นผู้ริเริ่มศึกษานั้น ก็ได้มีนักวิชาการที่สถาบันอื่น ๆ สนใจนำไป ศึกษาวิจัยอีกด้วย

นอกเหนือจากการอบรมเลี้ยงดูแล้ว ยังมีการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้อง กับจิตใจของวัยรุ่นผู้รับสื่อ โดยได้หยิบยกจิตลักษณะที่สำคัญ 3 ประการในทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะมาศึกษา คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน ทำให้พบผลของการรับสื่อมวลชน ทางด้านที่มีคุณประโยชน์ต่อจิตใจของเยาวชนคนไทยเป็นครั้งแรก ๆ ในประเทศไทยด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิณ อรพินทร์ ชูชม และสุภาพร ลอยด์, 2528) การวิจัยเหล่านี้ได้ชี้แนะทางการเสริมสร้างและ พัฒนาจิตลักษณะที่น่าปรารถนาในเยาวชนไทย ซึ่งมีประโยชน์ต่อการนำไปบอกกล่าว หรือฝึกอบรม แก่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้รับผิดชอบเยาวชนไทย ให้ทราบวิธีการปกครองและอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้เกิดผลที่จิตใจและพฤติกรรมของเยาวชนไทยตามเจตนารมณ์ที่แสดงไว้ในทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะได้ อย่างจริงจังต่อไปและเพื่อให้ครบกระบวนการ ก็ได้มีการวิจัยบิดามารดาไทย เพื่อแสวงหาปัจจัยทางบ้าน ทางจิตและทางสังคมที่อาจจะเป็นสาเหตุของการที่บิดามารดาเหล่านี้ จะมีปัญหาในการใช้วิธีการอบรม เลี้ยงดูเด็กดังกล่าวมาข้างบนนี้ด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิณ อรพินทร์ ชูชม และ งามตา วนิันทานนท์, 2528) ซึ่งทำให้สามารถนำผลวิจัยทั้งหมดที่ต่อเนื่องกันนี้ ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาครอบครัวและเยาวชน ไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง ดังได้กระทำอยู่ในปัจจุบันด้วย ได้มีการนำผลการวิจัยช่วงแรก ๆ ไปใช้ในการ เขียนหลักและข้อแนะนำแนวทางการปฏิบัติเพื่อการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาเยาวชนชาวเอเชีย โดยเฉพาะเยาวชนไทยไว้แล้ว (Suvannathat, C., et., 1985) โดยได้เผยแพร่ไปทั่วโลก และได้รับการ วิจารณ์ว่าเป็นหนังสือที่มีคุณค่ายิ่งโดยนักการศึกษาชาวออสเตรเลีย (Hayes, 1987)

นอกเหนือจากการวิจัยเกี่ยวกับสภาพในครอบครัว โรงเรียนและสื่อมวลชนที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของจิตลักษณะต่าง ๆ ของเยาวชนแล้ว ยังมีการวิจัยอีกกลุ่มหนึ่งที่แสวงหาวิธีการเข้มข้นในทางลัด เพื่อจะพัฒนาจิตลักษณะเหล่านี้ เช่น การใช้บทเรียนโดยตนเอง และวิธีการอภิปรายกลุ่มแบบพิเศษ เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กชั้นประถมปลาย (โกศล มีคุณ และ ณรงค์ เทียมเมฆ, 2545 และสุดใจ บุญอารีย์, 2546) การใช้วิธีการแบบเบียร์รางวัลในการพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนเองของเด็ก (ดวงเดือน แซ่ตั้ง, 2531) การใช้นิทานที่เลือกสรรแล้วเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็ก (สุขสมร ประพัฒน์ทอง, 2521) การฝึกเทคนิควิธีการควบคุมตนเองให้แก่เด็ก (รัตนา ประเสริฐสม, 2524) วิธีการเหล่านี้สามารถนำไปประยุกต์ในการพัฒนาบุคคลได้อย่างจริงจังอีกด้วย

ในระยะหลังมีการใช้ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม เป็นกรอบในการกำหนดตัวแปรทางจิตในการวิจัยต่าง ๆ ในประเทศไทย ได้มีการวิจัยทั้งในทำนองที่ต้องการตรวจสอบสมมติฐานจากทฤษฎีนี้ในคนประเภทต่าง ๆ (อุบล เลี้ยววาริณ, 2534 และ ศิริพร แยมนิล, 2530) หรือรวมจิตลักษณะหลายด้านเป็นตัวแปรเดียว เรียกว่า ความพร้อมทางจิต (บุญรับ ศักดิ์มณี, 2531 และ บังอร โสฬส, 2545) หรือศึกษาว่าจิตลักษณะตัวเดียวหรือน้อยตัว ใช้ทำนายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้น้อยกว่าการใช้จิตลักษณะพร้อมกันที่ละหลายตัว ตามที่ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมได้ระบุไว้ (ดุจเดือน พันธุนาวิณ, 2547) หรือที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ยังไม่เคยวิจัยไว้ หรือในสถานการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ เป็นต้น เช่น การวิจัยเพื่อพัฒนาทัศนคติโดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่เหมาะสมเป็นสื่อชักจูง (ทวีวัฒน์ บุญชิต, 2530) นอกจากนั้นทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมนี้ยังถูกใช้เป็นกรอบในการวิจัยเชิงทดลองประเมินผล การพัฒนาจิตลักษณะและพฤติกรรมการทำงานราชการ (บุญรับ ศักดิ์มณี, 2531) นอกจากนั้นยังมีผู้นำทฤษฎีนี้ไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดจิตลักษณะที่ควรเปรียบเทียบในผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในงานพัฒนาชุมชนในปริมาณต่างกัน (ค้วน ขาวหนู และคณะ, 2532) ตลอดจนการเปรียบเทียบสาเหตุทางจิตของหัวหน้าธนาคารไทยและอเมริกันที่มีประสิทธิภาพการทำงานต่างกัน (บังอร โสฬส, 2545) ตลอดจนการวิจัยพฤติกรรมการณ์สนับสนุนทางสังคมของหัวหน้าแก่ลูกน้องในสถานีนอนาภัยตำบล (ดุจเดือน พันธุนาวิณ, 2547) และการวิจัยพฤติกรรมการณ์พัฒนานักเรียนของครูคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา (ดุจเดือน พันธุนาวิณ และ อัมพร ม้าคะนอง, 2547)

ประโยชน์ทางด้านประยุกต์ใช้ ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทย เมื่อนำออกเผยแพร่ได้ไม่นานนัก ก็มีหน่วยงานที่สำคัญระดับชาติหลายหน่วยงานที่ได้นำไปใช้เชิงของการปฏิบัติ ตั้งแต่การพิจารณาวางนโยบายการพัฒนาบุคคลและสังคมไทย การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน การกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรม การบรรยายและการฝึกอบรม ตลอดจนการวิจัยประเมินผลการพัฒนาต่าง ๆ

ทางด้านการประยุกต์นั้น ทฤษฎีเปรียบเทียบแผนที่ ที่แสดงจุดสำคัญ และเส้นทางการเคลื่อนที่ไปสู่เป้าหมาย โดยแผนที่จะกำหนดเป้าหมายย่อย ๆ ที่จะต้องผ่านตามรายทาง และจุดเด่นที่ควรสังเกตเพื่อป้องกันการหลงทาง นอกจากนั้นแผนที่ยังแสดงถึงเส้นทางทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะไปถึงเป้าหมายสุดท้ายที่ต้องการด้วย ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยก็เปรียบเทียบแผนที่ที่สามารถจะนำไปใช้กำหนดนโยบายหลักและนโยบายย่อยในการพัฒนาเยาวชนและประชาชนไทยให้เป็นคนดีและเป็นคนเก่งได้ ในปี พ.ศ. 2535 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมและงานวิจัยสายนี้ ยังได้นำไปใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมแก่เด็กวัย 0-12 ขวบด้วย

บทบาทที่สำคัญทางด้านการประยุกต์ของทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทย เพื่อกำหนดเป้าหมายและขั้นตอนการดำเนินการในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาจิตใจและพฤติกรรมนั้น ตัวอย่างเช่น โครงการพัฒนาจริยธรรมและพฤติกรรมการทำงานราชการจัดโดยสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2527 ถึง 2537) และโครงการพัฒนาผู้บริหารการศึกษาในโครงการ กศ. พช. และ มพช. ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2530-2535) โครงการทั้งสองนี้เป็นโครงการระดับชาติที่มีขอบเขตกว้างขวาง และได้ก่อให้เกิดประโยชน์ที่ทบทวีในสังคมไทย นอกจากนี้โครงการทั้งสองยังมีส่วนที่เป็นวิชาการอย่างมากด้วยคือ การวิจัยคุณลักษณะของข้าราชการไทย (จินตนา บิลมาศ และคณะ, 2529) เพื่อกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมข้าราชการไทยประเภทต่าง ๆ โดยใช้ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมเป็นหลัก และการวิจัยประเมินผลการพัฒนาข้าราชการ และผู้บริหารโรงเรียน (บุญรับ ศักดิ์มณี, 2531 และค้วน ขาวหนู และคณะ, 2532) การวิจัยพัฒนาและประยุกต์ในทำนองนี้ ยังพบอีกหลายงานวิจัย เช่น การวิจัยและพัฒนาข้าราชการตำรวจ ทหาร และพยาบาล เป็นต้น เพราะทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยจะช่วยในการตั้งและตอบคำถามว่า จะพัฒนาคนประเภทหนึ่งให้เป็นคนดีและคนเก่ง ควรพัฒนาลักษณะอะไรบ้าง และพัฒนาจากจุดใดไปยังจุดใด ลักษณะหนึ่ง ๆ จะต้องใช้วิธีการพัฒนาอย่างไรจึงจะให้ผลดีที่สุด และการวิจัยประเมินผลควรมีตัวแปรและสมมติฐานอะไรบ้างจึงจะรัดกุมและเข้ามาตรฐานที่สุด โดยจะต้องทำการวิจัยต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามเหล่านี้ในรายละเอียดด้วย

ประโยชน์ในการตั้งศูนย์วิจัยเฉพาะทาง ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2520 จนถึงปัจจุบัน ได้ถูกใช้เป็นพื้นฐานทางทฤษฎีและการวิจัยที่สำคัญ ในคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการวิจัยและพัฒนาประเทศไทย มาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งใน พ.ศ. 2531 องค์ความรู้สายทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมได้มีบทบาทเด่นชัดมากขึ้นใน พ.ศ. 2537 เมื่อมีการตั้งโครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนาประเทศไทยขึ้น เพื่อดูแลบริหารงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ มีการจัดฝึกอบรมนักวิจัยระบบพฤติกรรมไทย เพื่อรับทุนอุดหนุนการวิจัยในหัวข้อพฤติกรรม 7 ด้าน คือ พฤติกรรมจริยธรรม พฤติกรรมครอบครัว พฤติกรรมการเรียนและการทำงาน

พฤติกรรมสุขภาพกายและสุขภาพจิต พฤติกรรมประชาธิปไตย พฤติกรรมอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ และ พฤติกรรมพลเมืองดี

ในการฝึกอบรมนักวิจัยระบบพฤติกรรมไทยและการทำวิจัยขนาดใหญ่ในโครงการแม่บทนี้ นักวิจัยได้ใช้ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม ประกอบกับรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ในการกำหนดกลุ่มตัวแปรเชิงเหตุด้านจิตลักษณะและสถานการณ์ ในปัจจุบันมีงานวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้วกว่า 20 เรื่อง (ดวงเดือน พันธุมนาวิณ, 2544, Bhanthumnavin, 2002) ส่วนในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยเฉพาะที่คณะพัฒนาสังคม สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ มีการทำวิจัยทางด้านนี้ ที่มีมาตรฐานสูง จนได้รับรางวัลเป็นจำนวนมาก นับได้ว่าองค์ความรู้อันประกอบด้วยทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม งานวิจัยทั้งในอดีต ปัจจุบัน และที่จะผลิตต่อไปในอนาคต จะสามารถพิสูจน์ว่าการวิจัยเฉพาะทางด้านจิตพฤติกรรมศาสตร์ในประเทศไทยได้ปรากฏขึ้นแล้ว ซึ่งจะเป็นองค์ความรู้สำคัญในการพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี เก่ง มีสุข สามารถสร้างความมั่นคงแก่บุคคล ครอบครัว หน่วยงาน ชุมชน และประเทศชาติได้อย่างดียิ่ง

สรุปได้ว่า ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทย ซึ่งได้เกิด เต็บโต เผยแพร่ และขยายงานมา ได้รับการยอมรับอย่างดีทั้งจากนักวิชาการและนักปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาบุคคลและสังคมไทย ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนโครงการประยุกต์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว เป็นผลงานสร้างสรรค์ของอาจารย์และนักวิชาการตลอดจนนักพัฒนาและนิสิตนักศึกษาในหลายสถาบัน จึงเป็นเรื่องบังเอิญที่ความเป็นไปได้ของการใช้วิชาการในการพัฒนาบุคคลและสังคมไทย ซึ่งจะต้องมีการปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอตัวละคร

3.1 ความหมายของตัวละคร

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2543, หน้า 183-184) ได้นิยามความหมายของตัวละครไว้ว่า ตัวละคร คือ ผู้ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง หรือเป็นผู้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในเรื่อง ตัวละครนี้นับเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของนวนิยาย เพราะถ้าไม่มีตัวละครแล้ว เรื่องราวต่าง ๆ ในนวนิยายก็ย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้ ตัวละครในนวนิยายย่อมมีได้ไม่จำกัดทั้งในส่วนที่เป็นตัวละครเอกและตัวละครประกอบ สุดแต่ผู้แต่งจะเห็นว่าเหมาะสม

ทางด้าน ราชบัณฑิตยสถาน (2552, หน้า 232) ให้ความหมายของคำว่า ตัวละคร ไว้ ความว่า ตัวละคร คือ สมมุติบุคคลที่ผู้เขียนสร้างขึ้นให้มีพฤติกรรมเลียนคนนานาประเภทในสังคม ตัวละครเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเดินเรื่อง มักนิยมแบ่งตัวละครเป็น 2 ประเภท คือ ตัวละครที่ปรับเปลี่ยนนิสัยและตัวละครที่นิสัยคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตาม

นอกจากนี้ กุหลาบ มัลลิกะมาส (2562, หน้า 111) ยังได้กล่าวว่า ตัวละคร คือ ผู้มีบทบาท ในเนื้อเรื่อง ตัวละครจะเป็นคนหรือเทียบเท่าคนก็ได้ (มีผู้แต่งให้ สัตว์ ต้นไม้ ดอกไม้ สิ่งของ ฯลฯ เป็นตัวละคร คิดและมีพฤติกรรมอย่างคน เช่น เรื่องการผจญภัยของเหรียญบาท)

กล่าวโดยสรุป ตัวละคร หมายถึง ผู้ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์และแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในเรื่อง ตัวละครในเรื่องมีทั้งตัวละครเอกและตัวละครประกอบ ซึ่งลักษณะนิสัยของตัวละครอาจมีทั้งตัวละครที่ปรับเปลี่ยนนิสัยและตัวละครที่นิสัยคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด

3.2 ประเภทของตัวละคร

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2543, หน้า 184) แบ่งตัวละครออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ตัวละครประเภทตัวแบน หมายถึง ตัวละครที่แสดงลักษณะนิสัยเพียงด้านเดียว เช่น เป็นคนดีก็ดีตลอด หรือเป็นคนเลวก็เลวอย่างหาติไม่ได้เลย และไม่ว่าจะมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก็จะมี การเปลี่ยนแปลงนิสัยตัวละคร เราจึงเรียกตัวละครประเภทนี้อีกอย่างว่าเป็นตัวละครที่ไม่เปลี่ยนแปลงหรือ เป็นตัวละครแบบ (type character) คือ เป็นไปตามที่กำหนดไว้เป็นแบบฉบับ เช่น เป็นชายหนุ่มรุ่มงาม นิสัยดี เป็นคนแก่จู้จี้ ขี้บ่น เป็นต้น

2. ตัวละครประเภทตัวกลม หมายถึง ตัวละครที่ผู้แต่งสร้างให้มีลักษณะนิสัยหลายอย่าง อาจมีทั้งด้านดีและด้านไม่ดีปนเปกันไป ตัวละครแบบนี้จะมีอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปได้ ตามเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม จึงดูเหมือนกับคนในชีวิตจริงมากกว่าตัวละครประเภทตัวแบน เช่น สร้าง ตัวละครให้เป็นเด็กที่อ่อนโยนกับคนชราและเด็กเล็ก แต่จะก้าวร้าวและเกรงกับเด็กที่โตกว่าที่ชอบรังแก เด็กเล็ก เป็นต้น

กาญจนา แก้วเทพ (2553, หน้า 272- 274) ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของตัวละคร ดังนี้ ประเภทของตัวละคร (Type of character) มีวิธีการที่จะจัดแบ่งประเภทของตัวละครได้หลายแบบ เช่น แบบแรก โดยอาศัยแนวคิดเรื่อง paradigmatic structure ของ V.Propp ซึ่งแบ่งประเภทของ ตัวละครได้ 6-7 ประเภท คือ พระเอก นางเอก ผู้ร้าย นางร้าย ผู้ให้ ผู้นำสาร ผู้ช่วยเหลือ พระเอก จอมปลอม เป็นต้น เมื่อนำมาวิเคราะห์เกี่ยวกับการสร้างความหมายจึงทำให้น่าสนใจว่า ตัวละครแบบใดที่จะได้สวมบทบาทเป็นตัวละครประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้ยังแบ่งตัวละครตามแบบของ E.M.Forster (Forster, 1963, p. 46 อ้างถึงใน สรณัฐ ไตลังคะ, 2560, หน้า 86) ซึ่งแบ่งตัวละครเป็น 2 ประเภท คือ ตัวละครมิติเดียว (flat character) และตัวละครหลายมิติ (round character) หรือแบ่งเป็นตัวละครหลัก (major character) กับตัวละครรอง (minor character) ตัวละครพลวัต (dynamic character) กับ ตัวละครสถิต (static character) เป็นต้น แต่ไม่ว่าจะใช้วิธีการแบ่งตัวละครแบบใดก็ตาม หากใช้ทัศนะ ของสำนักประกอบสร้างนิยมมาเป็นเครื่องมือการวิเคราะห์แล้ว เราก็จะพิจารณาว่า การเลือกประเภท

ตัวละครเหล่านี้จะนำไปสู่ “ความหมายอันใดอันหนึ่ง” เสมอ เช่น เหตุผลที่ทำให้พระรองในละครโทรทัศน์ไทยเป็นตัวอย่างที่ดูอย่างเสมอต้นเสมอปลาย (static character) ในขณะที่ตัวละครพระเอกจะมีลักษณะพลวัตสูงมาก เป็นต้น

ทางด้าน อี. เอ็ม. ฟอรัสเตอร์ (Forster, 1963, p. 46 อ้างถึงใน สรณัฐ ไตลังคะ, 2560, หน้า 86) ได้แบ่งประเภทของตัวละครเช่นเดียวกับ สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543, หน้า 184) โดยแบ่งตัวละครออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวละครมิติเดียว (flat character) หมายถึง ตัวละครที่มีลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมซึ่งสามารถสรุปได้อย่างไม่ยากเย็น เช่น “เธอเป็นคนหยิ่งยโส” “เขาเป็นคนอ่อนแอ” และจะคงลักษณะเช่นนี้ตลอดเรื่อง ผู้อ่านสามารถคาดเดาได้ว่าตัวละครจะคิดหรือจะทำอย่างไรต่อไปได้ ข้อดีของตัวละครเช่นนี้คือทำความเข้าใจง่าย และผู้อ่านจดจำลักษณะของตัวละครแบบนี้ได้

2. ตัวละครหลายมิติ (round character) หมายถึง ตัวละครที่มีลักษณะหลากหลาย แต่ลักษณะอาจขัดแย้งกันและคาดเดาได้ยาก พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงนิสัยหรือทัศนคติได้ ตามเหตุการณ์ สร้างความประหลาดใจให้แก่ผู้อ่าน

3.3 วิธีการสร้างตัวละคร

วิธีการสร้างตัวละคร (characterization) J.Boggs (2003 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2553, หน้า 274-276) ได้ประมวลวิธีการสร้างตัวละครไว้หลายวิธี ดังนี้

1. การสร้างตัวละครโดยปรากฏตัวให้เห็นลักษณะภายนอก (Characterization by Appearance) เช่น ลักษณะทางรูปร่าง หน้าตา เครื่องแต่งกาย ลักษณะการเคลื่อนไหวของตัวละคร เป็นต้น

2. การสร้างตัวละครผ่านบทพูด/บทสนทนา (Characterization through Dialogue) เป็นการให้ตัวละครเปิดเผยความเป็นตัวตนของเขาจากสิ่งที่เขาพูด

3. การสร้างตัวละครของผู้เล่าเรื่อง (Characterization through Narrator) เช่น นวนิยายที่มีผู้เล่าเรื่องซึ่งจะพรรณนาคุณลักษณะของตัวละครให้ผู้อ่านหรือผู้ชมทราบ

4. การสร้างตัวละครผ่านการกระทำภายนอก (Characterization through External Action) เช่น เมื่อเปิดฉากแรก ผู้ชมก็จะพบว่า ตัวละครนางเอกเดินเตะโต๊ะเก้าอี้ ทำสิ่งของพลัดตกหล่นอยู่ตลอดเวลา การกระทำดังกล่าวเป็นการแนะนำให้รู้จักคุณลักษณะของนางเอก

5. การสร้างตัวละครผ่านการกระทำภายใน (Characterization through Internal Action) การกระทำภายในของมนุษย์ที่ถูกนำมาใช้สร้างตัวละคร เช่น ความลับ ความคิด จินตนาการ ความฝัน ความปรารถนา ความทรงจำ ความกลัว เป็นต้น

6. การสร้างตัวละครผ่านปฏิกิริยาของตัวละครอื่น ๆ (Characterization through Reaction of Other Characters) เป็นวิธีการที่ให้ตัวละครอื่น ๆ พูดถึงตัวละครที่ต้องการแนะนำ ซึ่งเป็นวิธีที่จะทำให้ผู้อ่านหรือผู้ชมได้รู้จักกับตัวละครก่อนที่จะมีการปรากฏตัวเสียอีก

7. การสร้างตัวละครโดยใช้ลักษณะตรงกันข้ามด้วยการสร้างตัวละครอื่น ๆ เทียบเคียง (Characterization through Contrast) ตามหลักของทฤษฎีสัญญาวิทยา ความหมายของสัญญาหนึ่ง ๆ จะเด่นชัดมากขึ้นเมื่อมีการวางเทียบกับสัญญาที่เป็นคู่ตรงข้าม (Binary opposition) ดังนั้น วิธีการสร้างตัวละครอื่น ๆ ที่มีลักษณะตรงกันข้ามแบบขาวดำ เช่น ฝาแฝดที่หน้าตาเหมือนกัน แต่ลักษณะนิสัยต่างกัน

8. การสร้างตัวละครโดยใช้ความเกินเลยหรือการทำซ้ำ ๆ (Characterization through Caricature and Leitmotif) เพื่อให้คนดูเข้าใจคุณลักษณะของตัวละครได้ดีขึ้น ซึ่งมีวิธีการนำเสนอโดยใช้การวาดภาพล้อเลียนแบบการ์ตูนที่เรียกว่า “Caricature” ซึ่งจะวาดคุณลักษณะบางอย่างให้ “มากเกินไปจนจริง” อีกวิธีการหนึ่งเรียกว่า “Leitmotif” คือการสร้างประโยค วลี การกระทำบางอย่างหรือความคิดบางอย่างของตัวละครขึ้นมาแล้วให้ตัวละครพูดซ้ำ ๆ จนกลายเป็นคุณลักษณะของตัวละคร

9. การสร้างตัวละครผ่านการเลือกชื่อ (Characterization through Choice of Name) เช่น ตัวละครเอกในเรื่องแม่เบี้ย มีชื่อว่า “ชนะชล” เนื่องจากมีประวัติการจมน้ำ และตัวละครนี้จะมีคุณลักษณะและเรื่องราวที่เกี่ยวกับแม่น้ำอยู่ตลอดเวลา เป็นต้น

ริมมอน-คีนัน (Rimmon-Kenan, 1983, pp. 59-70 อ้างถึงใน สรณัฐ ไตลังคะ, 2560, หน้า 89-96) ได้สรุปวิธีการสร้างตัวละคร ดังนี้

1. การรู้จักนิสัยตัวละครทางตรง ทำได้สองทางคือ ผ่านผู้เล่าเรื่อง และผ่านตัวละครตัวอื่น

1.1 การรู้จักลักษณะและนิสัยตัวละครโดยการพรรณนาของผู้เล่าเรื่อง มักจะพบในนวนิยายที่ใช้ผู้เล่าเรื่องแบบผู้รู้ (omniscient narrator) หรือผู้เล่าเรื่องแบบผู้ประพันธ์ (authorial narrator) ลักษณะการบรรยายตัวละครในนวนิยายที่นิยมกันก็คือการบรรยายรูปร่างหน้าตา อาจเป็นเพราะเชื่อว่าลักษณะหน้าตาสามารถแสดงให้เห็นนิสัยใจคอได้

1.2 การรู้จักลักษณะนิสัยของตัวละครผ่านมุมมองของตัวละครตัวอื่น บางครั้งผู้อ่านรู้จักตัวละครจากทัศนคติของตัวละครอื่น เป็นการรู้จักตัวละครต่างจากแบบที่สรุปโดยผู้เล่าเรื่องแบบผู้รู้หรือแบบผู้ประพันธ์ซึ่งเราจะเชื่อถือได้ว่าตัวละครน่าจะมีลักษณะนิสัยอย่างนั้นจริง แต่ถ้าหากเป็นการสรุปของตัวละครอื่น ๆ อาจจะเชื่อถือไม่ได้เพราะตัวละครนั้น ๆ อาจมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องหรือมีอคติ

2. การรู้จักนิสัยตัวละครทางอ้อม ผู้อ่านสามารถสรุปนิสัยและทัศนคติของตัวละครจากการกระทำของตัวละครนั้น ๆ จากบทสนทนา จากความคิดของตัวละคร และจากลักษณะภายนอกของตัวละคร

2.1 การรู้จักนิสัยจากการกระทำของตัวละคร มีทั้งสรุปจากการกระทำที่เกิดขึ้นครั้งเดียว และการกระทำที่เกิดเป็นนิสัย การกระทำที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวเป็นการกระตุ้นลักษณะพลวัตของตัวละครซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนของเรื่องเล่า นั้น ๆ

2.2 การรู้จักนิสัยตัวละครจากบทสนทนา เป็นวิธีการทำให้เรารู้จักตัวละครได้ชัดเจนทั้งนิสัยใจคอ ขนชั้น การศึกษา อาชีพ

2.3 การรู้จักนิสัยและทัศนคติของตัวละครจากความคิดของตัวละครนั้น ๆ โดยการที่ผู้เล่าเรื่องแบบผู้รู้ถ่ายทอดความคิดของตัวละครออกมา

2.4 การรู้จักตัวละครทางอ้อมจากการที่ผู้เขียนบรรยายลักษณะภายนอกของตัวละคร ผู้อ่านจะต้องตีความเองว่าตัวละครที่มีลักษณะภายนอกนั้น ๆ เป็นคนอย่างไร เช่น การแต่งหน้า การแต่งกาย (แต่งหน้าจัด และแต่งกายล่อแหลม = โสเภณี) การใช้เครื่องประดับ ฐานะ (หนุ่มขับรถสปอร์ตสีแดง = เพลย์บอย) รวมทั้งสภาพแวดล้อม เช่น บ้านเรือน ห้อง (ห้องที่จัดสะอาดเป็นระเบียบ = เจ้าของเป็นคนเจ้าระเบียบ)

กุหลาบ มลลิกะมาส (2562, หน้า 112-114) ได้อธิบายการสร้างนิสัยของตัวละครในเรื่องไว้ดังนี้

1. ลักษณะนิสัยของตัวละคร (Trait)

นักเขียนที่ยังไม่สันทนต์ มักสร้างตัวละครซึ่งมีลักษณะนิสัยประจำเป็นประเภท ๆ ไป (หรือเรียกว่า สร้าง type ของตัวละคร) เช่น ประเภทสดใสร่าเริง ประเภทเงื่องหงอยเฉื่อยชา ประเภทขี้โกรธและประเภทเศร้าเหี่ยวแห้ง ตัวละครจึงมีลักษณะนิสัยอย่างเดียว หรือน้อยอย่าง (Flat character) เช่น

ตำรวจร่างใหญ่ หน้าดุ แต่มีมุมอ่อนโยนในหัวใจ

โสเภณี ผู้ชั่วแต่กาย หัวใจเป็นทองคำธรรมชาติ

คนใช้ขีปน-เศรษฐีขี้นเียว คุณนายเห่อเครื่องเพชร

โดยนัยตรงกันข้าม นักเขียนที่มีฝีมือจะสร้างตัวละครที่มีลักษณะนิสัยหลายอย่างหรือหลากหลาย (Round character)

ขุนแผนในเสภาขุนช้างขุนแผน หรือนางอมิตดาในมหาเวสสันดรชาดก เป็นตัวละครที่มีลักษณะนิสัยหลายอย่าง ขุนแผนเป็นชายเจ้าชู้ที่มีความรักแท้ มีอารมณ์รุนแรงแต่เยือกเย็นสุขุมลงเมื่ออายุ

มากขึ้น ขุนแผนไม่เคยกล่าวถึงความรู้สึกของตนที่มีอยู่ต่อนางพิมจนถึงตอนท้ายของเรื่อง เก็บความรู้สึกนี้บอกกับบุตรชายแต่เพียงประโยคเดียวว่า “เมื่อแม่เจ้าพ่อก็ข้าระกำหนัก” ขุนแผนเป็นนักรบที่กล้าหาญเป็นคนซื่อ เป็นข้าราชการที่จงรักภักดี เป็นเพื่อนที่มีอัธยาศัยดีมีมารยาทรู้จักที่สูงที่ต่ำ เป็นพ่อที่รู้จักรับผิดชอบมากกว่าเป็นสามีที่ดี เป็นคนมุทะลุและเหี้ยมโหดต่อศัตรู ฯลฯ ลักษณะเหล่านี้ปรากฏในบทบาทหลายตอน เปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ชีวิตบ้าง เป็นพื้นนิสัยของขุนแผนบ้าง ขุนแผนจึงเป็นตัวละครที่มีชีวิตสมจริง น่าสนใจ และผู้ศึกษาจะพิจารณาคุณลักษณะนิสัยของนางอมิตดาตามบทบาทที่มีด้วยตนเองว่ามีลักษณะนิสัยหลากหลายได้เช่นกัน

ผู้วิจารณ์อาจพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับลักษณะนิสัยได้ว่าเป็นตัวละครประเภทใด

1. น้อยลักษณะ (Flat character)
2. หลายลักษณะ (Round character)

โดยทั่วไปแล้วถือกันว่า การสร้างตัวละครหลายลักษณะนิสัยนั้นเป็นของทำได้ยากกว่าและอาศัยฝีมือหรือกลวิธีมากกว่า

ส่วนตัวละครที่มีลักษณะนิสัยน้อย อาจเป็นประโยชน์ในด้านการสร้างความซับซ้อน โดยเฉพาะในวรรณคดีประเภทละคร เช่น คุณป้าลำไย ในบทละครเรื่องชิงนาง (บทพระราชานิพนธ์รัชกาลที่ 6) ซึ่งเป็นคนพูดผิด ๆ อยู่ตลอดเวลา และตลอดทั้งเรื่อง ไม่มีบทบาทสำคัญอันใดยิ่งไปกว่าพูดผิด ๆ เพื่อความสนุกขบขันเท่านั้น หรือในนวนิยายที่มีจุดประสงค์อย่างเดียวกันแต่เพียงจะให้ขบขันไม่มุ่งอย่างอื่นยิ่งไปกว่านั้น เช่น นวนิยายชุดพลนิกริมหงวน ของ ป.อินทรปาลิตก็ย่อมมีตัวละครน้อยลักษณะนิสัยได้

2. ผู้แต่งที่เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ จะใช้ความต้องการจำเป็นของมนุษย์เป็นแนวทางในการสร้างตัวละครในเรื่อง (ไม่ใช่ทางตำราเขียน แต่ความรู้ความเข้าใจของผู้แต่งทำให้เขียนในแนวนั้นได้เอง) ตัวละครที่มีลักษณะสมจริง จึงมีความคิด ความต้องการอย่างมนุษย์จริง เช่น ต้องการความรัก ต้องการเพื่อนที่เข้าใจ ต้องการความบันเทิง ต้องการเสรีภาพ ต้องการอำนาจ ต้องการความสนใจจากผู้อื่น เป็นต้น ตัวละครที่สมจริงจึงเป็นที่น่าสนใจ เป็นบุคคลที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในธรรมชาติจิตใจมนุษย์ เกิดความหยั่งเห็น (Insight) หรือให้ความคิดตระหนักรู้ว่าเป็นความรู้สึกนึกคิดและจิตใจมนุษย์ทั่วไป

3. เมื่อผู้แต่งสร้างตัวละครใดให้มีนิสัยอย่างไรแล้วก็คงไว้เช่นนั้น การเปลี่ยนแปลงนิสัยจะต้องเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล คือ ตัวละครนั้นจะต้องมีประสบการณ์ผ่านพบเรื่องต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลพอที่จะเปลี่ยนแปลงนิสัยและบุคลิกภาพของตัวละครนั้น มิใช่ผู้แต่งจะให้เปลี่ยนไปได้ตามใจชอบของตน ตัวละครจึงมีทั้งที่เป็นประเภทสถิต (Static character) คือไม่เปลี่ยนแปลง และประเภทพลวัต (Dynamic character) คือที่เปลี่ยนไปตามเหตุการณ์ ประสบการณ์ และกาลเวลา ดังเช่น ต้นสว่างอุ้ ตัวละครใน

นวนิยายเรื่อง “จดหมายจากเมืองไทย” ของโบทัน มีลักษณะเป็นพลวัต คือเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ไปตามสภาพชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามลำดับเวลาในชีวิต กว่าต้นสว่าง จะมีความคิดใหม่ ความตั้งใจใหม่ ความเข้าใจใหม่ ๆ ก็ใช้เวลาเกือบชั่วชีวิต ได้ผ่านพบความสุข ความทุกข์ ได้พบปะเหตุการณ์ และบุคคลหลายประเภท ภาวะเหล่านี้กล่อมเกล้าให้ต้นสว่างผู้ผันแปรไปตาม เรียกได้ว่าเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ของชีวิตอย่างสมเหตุสมผล

3.4 ความหมายของกลวิธี

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2561, หน้า 514) ได้นิยามความหมายของคำว่ากลวิธีไว้ว่า กลวิธี, เทคนิค (technique) หมายถึง กรรมวิธีที่ทำให้เกิดผลที่เรียบร้อยงดงาม ซึ่งรวมทั้งฝีมือและความรู้ ความชำนาญในวิธีทำ ศัพท์นี้อาจนำไปใช้อย่างกว้าง เช่น กล่าวว่า “การเดินทางเชิงสัญลักษณ์เป็นกลวิธีหลักในเรื่อง Ulysses (ค.ศ. 1922) ของเจมส์ จอยซ์” หรืออาจใช้อย่างเฉพาะเจาะจง เพื่อกล่าวอ้างถึงรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ ของวิธีการ เช่น การใช้คำซ้ำหรือการสัมผัสอักษร หรืออาจใช้อย่างกลาง ๆ เช่น กล่าวถึงกลวิธีกระแสดำเนินการ อย่างไรก็ตาม ในกรณีทั้งหมดนั้น กลวิธีจะเป็นการอธิบายว่าทำ “อย่างไร” มากกว่าอธิบายว่าทำ “อะไร” กลวิธี รูปแบบ ลีลาการเขียน และวิธีการนำเสนออื่น ๆ มีความหมายเชื่อมโยงกันอยู่บ้าง เพื่อให้เกิดผลที่ถูกต้องในเชิงกลไกหรือขั้นตอน

3.5 กลวิธีการสร้างตัวละคร

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2543, หน้า 132-136) อธิบายว่า ผู้แต่งมีกลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละคร ดังนี้

1. วิธีการสร้างตัวละคร ผู้แต่งมีวิธีการสร้างตัวละคร อยู่ 2 วิธี คือ

1.1 สร้างตัวละครให้เป็นจุดศูนย์กลางของเรื่อง วิธีนี้ผู้แต่งจะกำหนดให้ตัวละครมีความสำคัญมากกว่าโครงเรื่องเพราะถือว่าตัวละครเป็นผู้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ หรือเป็นผู้ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในเรื่องขึ้น หรือกล่าวอีกอย่างได้ว่า ลักษณะนิสัย และบุคลิกภาพของตัวละครเป็นตัวสร้างโครงเรื่อง เช่น บทละครพูดเรื่อง “เห็นแก่ลูก” พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นวนิยายเรื่อง “สายบ่หยุดเสน่ห์หาย” ของ สุวรรณี สุคนธา เป็นต้น

1.2 สร้างตัวละครให้มีบทบาทตามเนื้อเรื่อง สำหรับวิธีนี้ผู้แต่งจะกำหนดให้เนื้อเรื่องมีความสำคัญมากกว่าตัวละคร เพราะถือว่าผู้อ่านอ่านเรื่องเพราะต้องการทราบเรื่องราวทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับตัวละครทุกตัวมากกว่าจะต้องการรู้เฉพาะเรื่องราวรายละเอียดของตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นผู้แต่งที่นิยมใช้วิธีนี้จึงมักกำหนดโครงเรื่องและแก่นเรื่องขึ้นก่อน แล้วจึงกำหนดให้ตัวละครแต่ละตัวในเรื่องมีบทบาทสอดคล้องกับเหตุการณ์ในท้องเรื่องภายหลัง เช่น นวนิยายเรื่องคู่กรรม ของ ทมยันตี

บางครั้งนักเขียนอาจใช้ทั้งสองวิธีประสมกันก็มี เช่น เรื่อง “รัศมีจันทร์” ของ ลักษณะชาติ ในเรื่องนี้บางตอนผู้แต่งจะเน้นตัวละคร คือ สร้างให้เจ้าหญิงเอลยา เป็นตัวนำเรื่อง แต่บางตอนผู้แต่งก็จะเน้นโครงเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านติดตามเรื่องด้วย

2. แนวการสร้างตัวละคร ผู้แต่งมีแนวทางการสร้างตัวละครอยู่ 5 แนว คือ

2.1 สร้างให้สมจริง (Realistic) คือ การสร้างตัวละครให้มีลักษณะเป็นไปได้ตามธรรมชาติ ผู้แต่งจึงจำเป็นต้องรู้ว่า “ของจริง” นั้นมีลักษณะและธรรมชาติเป็นอย่างไร เช่น ถ้าตัวละครเป็นคน ผู้แต่งก็ควรที่จะแสดงธรรมชาติของบุคคลนั้นได้ชัดเจน หรือหากตัวละครเป็นสัตว์ ผู้แต่งก็จำเป็นต้องรู้จักวิทยาและธรรมชาติของสัตว์เป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน เช่น ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช สามารถแสดงธรรมชาติของสุนัขได้อย่างสมจริงไว้ในเรื่อง “มอม” เป็นต้น

2.2 สร้างตามอุดมคติ (Idealistic) คือ การสร้างตัวละครขึ้นตามความนึกคิดของผู้แต่งหรือผู้สร้าง โดยมีอุดมการณ์ ความศรัทธา และระบบค่านิยมส่วนตัวในเรื่องของความดี ความงาม ความถูกต้องและความยุติธรรมเป็นเกณฑ์ในการสร้างตัวละคร ฉะนั้นตัวละครแบบอุดมคติจึงมักจะมีลักษณะดีงามเกินกว่า คนธรรมดาสามัญ จนขาดความสมจริงไปบ้าง แต่ก็อาจจะมีโอกาสเป็นจริงได้บ้างในบางกรณีเหมือนกัน เช่น หมอกานต์ในเรื่อง “เขาชื่อ กานต์” ของ สุวรรณี สุคนธา

2.3 สร้างแบบเหนือจริง (Surrealistic) คือ การสร้างตัวละครให้มีลักษณะเหนือธรรมชาติวิเศษ เพื่อสร้างความตื่นเต้นให้แก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ ลักษณะเหนือธรรมชาติดังกล่าวนี้อาจปรากฏในทางกายภาพของตัวละคร เช่น นางมัทนา นางเงือก มัจฉานุ หรือในทางพฤติกรรมของตัวละคร เช่น พฤติกรรมของขุนแผน หนุมาน และเจ้าสุมิงพราย ก็ได้

2.4 สร้างแบบบุคลาธิษฐาน (Personification) คือ การสร้างตัวละครจากสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์ แล้วผู้เขียนกำหนดบทบาทและพฤติกรรมของสรรพสิ่งเหล่านั้นไว้ราวกับเป็นมนุษย์ เช่น ให้ขยะพูดได้หรือคิดได้ ฯลฯ ดังตัวอย่างเรื่อง “ชมรมสวะปฏิรูป” ของ อังคาร กัลยาณพงศ์ เป็นต้น

2.5 สร้างโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ (Type) คือ การสร้างตัวละครให้มีบุคลิกลักษณะคงที่ ไม่ว่าจะในเวลาและสถานที่อย่างไรก็จะมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เช่น ตัวละครชุด “เฒ่า” ของ มนต์ จรรย์รงค์ ซึ่งประกอบด้วย เฒ่าเหมือน เฒ่าหนู เฒ่าโปลัง เป็นต้น

3. วิธีการแนะนำตัวละคร ผู้แต่งมีวิธีการแนะนำตัวละครอยู่ 2 วิธี คือ

3.1 วิธีการแนะนำโดยตรง คือ วิธีที่ผู้แต่งเป็นผู้บรรยาย รูปร่าง ลักษณะนิสัยและคุณสมบัติของตัวละครออกมาเองว่าเป็นใคร มีประวัติความเป็นมาอย่างไร เป็นคนชนิดใด และมีความคิดเห็นต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง เป็นต้น วิธีแนะนำตัวละครแบบนี้ทำได้ง่าย แต่สร้างความประทับใจแก่ผู้อ่านได้น้อยกว่าวิธีการที่ให้อ่านรู้จักตัวละครจากการกระทำของตัวละครเอง เพราะ

วิธีการแนะนำตัวละครโดยตรงนี้ไม่เปิดโอกาสให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หรือประเมินค่าตัวละคร โดยวิธีการแนะนำตัวละครโดยตรงมีวิธีการ ดังนี้

ก.) ผู้แต่งบรรยายรูปลักษณ์และคุณสมบัติของตัวละครอย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม หรือเรียกว่าเป็นกลวิธีการแนะนำตัวละครแบบภาพร่าง (sketch) เช่น มนัส จรรย์รงค์ แนะนำ “เจ้าโหงด” ไว้ในเรื่อง “ท่อนแขนนางรำ” ว่า

“อ้ายโหงดนี้เป็นคนรูปชั่วตัวดำ ผมยาวหยิก หน้ากร้อ ปากเบี้ยว นัยน์ตาลน แลดูเหมือนปีศาจและยักษ์ปักหลั่น หลังค่อมตัวโค้ง บั้นเอวเสีย จิตก็ทราหม หูติง เวลายิ้มเข้าแล้วเหมือนคนที่กำลังจะหลอกคนด้วยตัวเอง แต่มีมือกลองทัดของมันนั้น วิเศษนัก ถึงแม้แต่ท่านผู้เฒ่าอันเป็นอาจารย์เองก็ยังออกปากชม...”

ข.) ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครอื่น ๆ สนทนาหรือคิดเกี่ยวกับตัวละครนั้นหรือเรียกว่า เป็นกลวิธีการแนะนำตัวละครอย่างแนะ (Suggestion) เช่น ผู้แต่งกำหนดให้เด็กหญิงนิมพูดถึงบิดาของตน เพื่อให้ผู้อ่านพลอยรู้จักตามความคิดของเด็กไปด้วย เช่น

“นิม ออกไปซื้อของกับพี่ไม้ เดี่ยวพี่มาส่ง เอ๊ะ หน้าผากไปโดนอะไรมา”
 “พ่อจ๊ะพี่ ตอนนี้พ่อเค้าไม่รู้เป็นอะไรอารมณ์ร้ายไม่เหมือนก่อน บ้านนิม เมื่อก่อนฐานะไม่เป็นอย่างนี้ ตอนหลังนี่พ่อติดการพนันเล่นจนไม่มีเงินเหลือ ต้องยืม เงินเค้า เดี่ยวนี้ที่บ้านจนมากอย่างที่พี่เห็น แล้วพ่อกินเหล้าทุกวัน พ่อดุนิมทุกวันแต่นิมก็รักพ่อ ตอนนี้พ่อไม่ค่อยสบายอากาศก็หนาวขึ้น” เด็กน้อยพูดด้วยใบหน้าเศร้า ๆ “แต่พ่อก็ออกไปกินเหล้า นี่ยังไม่กลับเลย เดี่ยวคงจะกลับมา”

3.2 วิธีการแนะนำโดยทางอ้อม คือ วิธีที่ผู้แต่งไม่ได้เป็นผู้แนะนำตัวละครเองโดยตรงแบบวิธีแรก หากแต่คิดหาวิธีต่าง ๆ มาใช้แนะนำให้ผู้อ่านได้รู้จักตัวละคร วิธีการดังกล่าวนี้ ได้แก่

ก.) การบรรยายการกระทำของตัวละคร เช่น บรรยายถึงกิริยาอาการที่ลุกลี้ลุกลอนของเด็กหญิงนิม ขณะทำงานตามคำสั่งบิดาจนเป็นเหตุทำให้ถูกข้อนทุบมือ และแม้จะรู้สึกเจ็บปวดมากเพียงไรก็ไม่กล้าร้องไห้ออกมา นั่นเป็นเพราะความกลัวผู้เป็นบิดาที่ยืนอยู่ตรงหน้ามีมากกว่าความเจ็บปวดนั่นเอง ดังตัวอย่าง

“เรีวชิ ยังยืนอยู่ได้ รีบไปทำงานถ้าช้ากว่านี้เอ็งโดน นี่แม่เอ็งกับพวกน้อง ๆ หายไปไหนหมด”

“แม่ไปซื้อผักที่สวนข้างบ้านจะ เดียวคงมา” ตอบไปมือก็จับงานทำต่อ ด้วย ความรีบร้อน กลัวจะถูกตีฆ้อนที่ถืออยู่ที่ตอกมาที่มืออย่างจัง นิ้มกัดฟันไม่กล้าร้อง ไบหน้าบิดเบี้ยวด้วยความเจ็บปวดแต่ไม่มีเสียงลอคออกมา เมื่อทำเสร็จก็เก็บ เครื่องมือใส่กล่องแล้ววิ่งไปหลังบ้านหยิบถังไบหนึ่งที่มีเชือกผูกพร้อมถังเปล่าอีกไบ วิ่งไปที่บ่อข้างบ้าน มือสาวเชือกไปปลางก็นั่นไป

ข.) บรรยายความคิดของตัวละครตัวนั้น เช่น บรรยายความคิดและความรู้สึกน้อยใจ ของเด็กหญิงนิ้มที่มีต่อบิดาว่า

“ชีวิตเราหนอ...” เด็กน้อยคิด “ทำไมพ่อเป็นอย่างนี้นะ เราอยู่กับคนอื่นก็สบาย แต่อยากกลับมาอยู่กับพ่อแม่และน้อง ๆ แต่ทำไมพ่อถึงเป็นอย่างนี้ เมื่อก่อนพ่อไม่ใช่ คนอย่างนี้ พ่อใจดี พุดเพราะ เล่นกับลูก ๆ แต่เดี๋ยวนี้...” ขอบตาเริ่มแดง มือก็สาว เชือกที่ผูกถังในบ่อซึ่งเต็มไปด้วยน้ำขึ้นมา แล้วหิ้วเข้าบ้านเอาไปเทลงตุ่ม

ตะวันลับขอบฟ้าไปนานแล้ว บรรยากาศเงียบสงบ อากาศเริ่มเย็นลง ทุกสิ่ง เยียบสงัด คืนนี้ทุกคนภายในบ้านหลับกันหมด คงมีแต่เด็กน้อยผู้เดียวที่ลืมตา... นึกถึงสิ่งต่าง ๆ ตามประสาเด็กที่มีปมด้อยและช่างคิด

“พ่อคงไม่รักเราเหมือนอย่างที่รักน้อง ๆ เราเหงา เราเกลียดคนที่บ้านนั้น เรา อยากกลับมาอยู่บ้านคนอื่นที่อยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตา แต่เนี่เราจากไปอยู่กับคนอื่น เมื่อกลับมา ทำไมพ่อถึงไม่พอใจนะ”

ค.) การแทรกบทสนทนาของตัวละคร จะทำให้ผู้อ่านทราบถึงนิสัยใจคอของตัวละคร นั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ผู้อ่านจะทราบถึงจิตใจของบิดาเด็กหญิงนิ้มว่า ชายผู้นี้ไม่มีใครจะพอใจบุตรสาว ของตน ไม่ยอมไปอยู่กับคนอื่น เป็นเหตุให้ตนต้องมีภาระรับเลี้ยงดูบุตรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้เป็นพ่อจึงไม่มีใครชอบหน้าลูกสาวคนนี้นัก เมื่อเห็นหน้าคราวไร ก็จะมาหาเหตุมาดุด่าว่ากล่าวอยู่เสมอ หรือไม่ก็ใช้ให้ทำงานหนัก ๆ พร้อมกับลงโทษทุบตีอยู่เป็นประจำ ด้วยเห็นว่าบุตรสาวทำงานไม่ถูกใจไปเสีย ทุกเรื่อง ดังจะเห็นตัวอย่างได้จากบทสนทนา

“เสร็จรึยัง ไอ้нім งานที่ข้าสั่งให้ทำ”

“ยังไม่เสร็จจะพ่อ เหล็กมันไม่ค่อยแหลม ตอกยาก”

“อะไรก็ยาก น้ำหน້อย่างเอ็งโตขึ้นจะทำอะไรกินวะ” ผู้เป็นพ่อมองและตวาด ลูกด้วยสายตาดุ

“รีบทำงานให้เสร็จ แล้วไปตักน้ำใส่ตุ่มให้เต็ม เอ็งมันลูกไม่รักดี ให้คนอื่นเค้าเอา ไปเลี้ยง หนอย...ดันเสือกหนีกลับมา เค้าจะเลี้ยงให้ได้ดี กลับไม่ชอบ ไอ้ลูกสันดาน” ฯลฯ

“ไอ้нім แกกินข้าวเสร็จแล้วทำไมไม่เก็บหา...แกเป็นพี่เค้า แกจะให้ใครเก็บ ออกมานี้” เสียงนั้นตวาดลั่น... ฯลฯ

“นี่...ไอ้нім เอ็งมันลูกไม่รักดี ถ้าเอ็งไม่ยอมอยู่บ้านนี้ เจริญออกไปเลย จะไป ชุกหัวที่ไหนก็ไป น้ำหน້อย่างเอ็ง ถ้ามีปัญหา ไปเลย ข้าไม่ต้องการลูกเลย ๆ อย่างเอ็ง”

4. หลักเกณฑ์การสร้างตัวละคร ผู้แตงนิยมใช้หลัก 3 ประการนี้เป็นเกณฑ์ในการสร้าง ตัวละคร คือ

4.1 ตัวละครมีลักษณะสมจริง ตามสภาพความเป็นไปของบุคคลในชีวิตจริง กล่าวคือ ในสภาพความเป็นจริงนั้น คนทุกคนย่อมมีสภาพเป็นไปตามคำกล่าวที่ว่า “ไม่มีใครดีหมด และไม่มีใคร หมดดี” ซึ่งหมายถึงว่า คนเรานั้นย่อมมีทั้งความดีและความเลวอยู่ในตัวด้วยกันทุกคน นอกจากนี้ ตัวละครควรมีลักษณะสมจริงตามสภาพของตนด้วย เช่น เป็นเด็กชายพวงมาลัย เป็นผู้อำนวยการ โรงพยาบาล เป็นภารโรง เป็นเจ้าของร้านเสริมสวย เป็นกะเทย เป็นแม่ค้า เป็นคนบ้า ฯลฯ เพราะบุคคล เหล่านี้ย่อมมีความคิด การตัดสินใจ และคำพูด ฯลฯ แตกต่างกันไปตามฐานะทางสังคม อาชีพ การศึกษา เพศ และวัยด้วย

4.2 พฤติกรรมของตัวละคร ต้องสมเหตุสมผล กล่าวคือ ก่อนที่ตัวละครจะเปลี่ยน นิสัย ความคิด หรือการกระทำอย่างหนึ่งไปเป็นอีกอย่างหนึ่งได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยเวลาและแรงจูงใจที่มีเหตุผลพอสมควร ซึ่งมีลักษณะเหมือนกับการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของคนในชีวิตจริงทั้งนี้เพราะ พฤติกรรมของตัวละครในบันเทิงคดีนั้นเลียนแบบมาจากชีวิตจริงของคนในสังคมนั่นเอง การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของตัวละครในบันเทิงคดีจึงจำเป็นต้องมีลักษณะ “สมเหตุสมผล” เหมือนกับบุคคลในชีวิตจริง ด้วยจะเปลี่ยนแปลงตามใจชอบของผู้แต่งโดยปราศจากเหตุผลและเปลี่ยนอย่างกะทันหันมิได้

4.3 ตัวละครเอกของเรื่อง ควรมีลักษณะเด่น แปลกและชวนให้น่าสนใจ ต่างไปจากคนธรรมดา คุณสมบัติของตัวละครเอกดังกล่าวนี้จะเกิดจากทางด้านร่างกายหรือจิตใจก็ได้ เช่น เป็นคนหัวล้าน เป็นคนติดอ่าง หรือเป็นคนฉลาด เป็นคนขี้โกง เป็นคนกตัญญู เป็นคนเกียจคร้าน เป็นคนเจ้าปัญญา เป็นต้น ดังเช่นในเรื่อง ข้าวนอกนา ของศรีฟ้า ผู้แต่งสร้างให้ดำหรือดลินเป็นลูกครึ่งนิโกรที่มีรูปร่างหน้าตาและผิวพรรณต่างไปจากเด็กไทย เป็นต้น

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร

4.1 เรื่องย่อ

4.1.1 เรื่องย่อนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ

“พสุ” นายทหารไทยถูกส่งตัวไปฝึกหลักสูตรหน่วยรบพิเศษ หรือที่เรียกกันว่า “กรีนเบเรต” ของประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้พสุได้รู้จักกับ “ยุพราช” ซึ่งเป็นนายทหารจากเมืองจายแห่งรัฐไต้หวัน เขาทั้งสองสนิทกันและกลายเป็นคู่หูร่วมรบด้วยกัน

พสุกับยุพราชถูกเรียกตัวไปปฏิบัติภารกิจช่วยเหลือเจ้าแสงหน่อฟ้าซึ่งเป็นเจ้าหลวงเมืองจายและมหาเทวี ทั้งสองคนลักลอบเข้าเมืองจาย แต่ตามหา “เจ้าหลวงหรือเจ้าแสงหน่อฟ้า” กับ “มหาเทวีหรือแมรี่แอนน์” ไม่พบเพราะอกานชิงหึ่งซึ่งเป็นทหารและเป็นพ่อของยุพราชได้พาเจ้าหลวงกับมหาเทวีหลบหนีไปก่อนหน้านี้แล้ว ระหว่างนั้นพสุกับยุพราชพบ “เจ้าแสงจันทาหรือเจ้าจ้อย” ราชธิดาของเจ้าหลวง กับ “อ่อนคำ” นางกำนัลคนสนิท กำลังถูกทหารตามล่า พสุกับยุพราชจึงช่วยหญิงสาวทั้งสองคนให้รอดพ้นจากการถูกตามล่า เจ้าแสงจันทาเป็นห่วงเจ้าหลวงกับมหาเทวีมากเพราะไม่รู้วาท่านทั้งสองปลอดภัยหรือไม่ ยุพราชกับอ่อนคำจึงต้องแยกจากพสุและเจ้าแสงจันทาเพื่อไปตามหาเจ้าหลวงกับมหาเทวี เพราะยุพราชกับอ่อนคำเป็นผู้ชำนาญเส้นทางเมืองจายมากกว่าพสุ ทำให้พสุต้องเดินทางล่วงหน้าไปกับเจ้าแสงจันทาเพียงสองคน

ก่อนที่ทั้งสองคนจะแยกย้ายกัน ยุพราชขอร้องให้พสุสัญญาว่าจะไม่หลงรักเจ้าแสงจันทา เพราะยุพราชหลงรักเจ้าแสงจันทามานานแล้ว แต่พสุไม่ยอมรับปากยุพราช เพียงแค่สัญญาว่าจะส่งเธอให้เจ้าขุนแสงเรืองซึ่งเป็นบุตรชายของเจ้าอ่อนคำและเป็นคู่หมั้นของเจ้าแสงจันทา ที่รออยู่เมืองไทยอย่างปลอดภัย

หลังจากเดินทางรอนแรมกลางป่าและหลบหนีการตามล่าของทหาร ทำให้พสุกับเจ้าแสงจันทาตกหลุมรักกัน ขณะที่ยุพราชและอ่อนคำทราบข่าวว่าเจ้าหลวงและมหาเทวีปลอดภัย ยุพราชจึงตัดสินใจรีบเดินทางตามหาพสุกับเจ้าแสงจันทา ยุพราชตามหาทั้งคู่จนพบที่บริเวณใกล้ชายแดนข้ามไป

ยังฝั่งประเทศไทย แต่เขาสังเกตเห็นแล้วว่าพสุกับเจ้าแสงจันทารักกัน ยูพราชจึงแค้นพสุมากและคิดเข้าข้างตัวเองว่าหากคนที่เดินทางมากับเจ้าแสงจันทาคือเขา เจ้าแสงจันทาคงเปิดใจและรักยูพราชไปแล้ว

เมื่อพสุพยายามจะพาเจ้าแสงจันทาข้ามชายแดนไปยังประเทศไทย แต่ทหารของร้อยเอกล่าล่าตามมาขัดขวาง พสุจึงใช้ตัวเองเป็นเป้าหลอกล่อทหารของร้อยเอกล่าล่าให้ไปอีกทาง เพื่อเปิดทางให้ยูพราชพาเจ้าแสงจันทาหนีข้ามไปยังฝั่งประเทศไทยให้ได้ ยูพราชทำให้เจ้าแสงจันทาเข้าใจผิดว่าพสุทิ้งเจ้าแสงจันทาและหนีเอาตัวรอดไปคนเดียว ทำให้เจ้าแสงจันทาเสียใจมาก โดยหารู้ไม่ว่าพสุถูกยิงและอาการสาหัสมากจากการขัดขวางพวกทหารไว้ แต่ยังมีโชคที่ “เผ่าเทพ” เพื่อนของพสุที่เป็นตำรวจ ได้นำกำลังเข้าช่วยเหลือพสุและพาพสุข้ามมายังฝั่งประเทศไทยได้ทัน

เผ่าเทพบอกยูพราชและฝากยูพราชบอกเจ้าแสงจันทาว่า พสุถูกยิงและอาการหนักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล แต่ยูพราชกลับไม่ยอมบอกเจ้าแสงจันทา ทั้งยังทำให้เจ้าแสงจันทาเข้าใจผิดว่าพสุกำลังจะแต่งงานกับ “นิลุบล” และทำให้พสุเข้าใจว่าเจ้าแสงจันทากำลังจะแต่งงานกับเจ้าขุนแสงเรือง จึงทำให้พสุและเจ้าแสงจันทาเข้าใจผิดและตัดการรับรู้เรื่องราวของกันและกัน

เมื่อพสุรักษาตัวหายแล้ว เขาได้รับมอบหมายจากหน่วยให้มาดูแลความปลอดภัยของเจ้าหลวงและครอบครัวที่เชียงใหม่ เจ้าหลวงกำลังจะก่อตั้งกองกำลังกู้ชาติ ส่วนทางการไทยพบว่าร้อยเอกล่าล่าได้วางแผนลักลอบเข้ามาประเทศไทยเพื่อจะมาสังหารเจ้าหลวงพร้อมทั้งครอบครัวและทำลายการก่อตั้งกองกำลังกู้ชาติ

ในวันที่พสุกับเผ่าเทพเดินทางมาถึงเชียงใหม่ พสุกับเผ่าเทพได้พบกับอ๋องคำ ทำให้เกิดข้อสงสัยเรื่องที่ยูพราชทำให้พสุกับเจ้าแสงจันทาเข้าใจผิดกัน พสุจึงพยายามสืบหาความจริงและปรับความเข้าใจกับเจ้าแสงจันทา พสุใช้วิธีแอบเข้าไปในห้องนอนของเจ้าแสงจันทาเพื่อปรับความเข้าใจ จนรู้ว่ายูพราชกุเรื่องทั้งหมดขึ้นเพื่อทำให้ทั้งคู่เลิกรักกัน ยูพราชมาเห็นเข้าเลยทำดวลพสุด้วยมีดคูกรี แต่ยูพราชเพื่องพสุจำเป็นต้องออกจากคุ่มไปด้วยความโกรธแค้น เจ้าหลวงจึงแต่งตั้งให้พสุเป็นองครักษ์ดูแลความปลอดภัยของเจ้าแสงจันทาแทนยูพราช

ทางด้านเจ้าขุนแสงเรืองก็ไม่พอใจที่เจ้าแสงจันทามีใจให้พสุ เพราะเขาต้องการแต่งงานกับเจ้าแสงจันทาเพื่อจะได้ขึ้นเป็นเจ้าหลวงและหวังสมบัติของเจ้าแสงจันทาที่มีมากมายมหาศาล เจ้าอ๋องคำซึ่งเป็นแม่ของเจ้าขุนแสงเรืองจึงวางแผนเพื่อกำจัดพสุซึ่งเป็นคนรักของเจ้าแสงจันทา และวางแผนฆ่ามหาเทวีเพราะเป็นคนขัดขวางไม่ให้เจ้าขุนแสงเรืองแต่งงานกับเจ้าแสงจันทา เจ้าอ๋องคำวางแผนพาพิษพสุและมหาเทวี แต่เรื่องราวไม่เป็นไปตามที่เจ้าอ๋องคำวางแผนไว้ พสุและมหาเทวีได้รับการรักษาจากการถูกวางยาพิษจนหายดี ทั้งพสุและมหาเทวีจึงคิดวางแผนเพื่อช่วยเจ้าแสงจันทาไม่ให้แต่งงานกับ

เจ้าขุนแสงเรือง และท้ายที่สุดเจ้าอุ้นคำถูกเปิดโปงความชั่วร้ายทั้งหมด ส่วนพสุกับยุพราชก็ปรับความเข้าใจกัน โดยมีอ่อนคำเป็นผู้เตือนสติให้ยุพราชยอมรับความจริงเรื่องที่พสุกับเจ้าแสงจันทารักกัน

เมื่อถึงวันประชุมใหญ่เพื่อจัดตั้งกองกำลังกู้ชาติ พสุ ยุพราช และเผ่าเทพ ร่วมมือกันเพื่อรักษาความปลอดภัยภายในงานประชุม ทางด้านเจ้าอุ้นคำก็ยังไม่หยุดแผนการชั่วร้าย เธอวางแผนให้หาญแลงและเสือขาวลอบฆ่าเจ้าหลวง มหาเทวี และพสุ ส่วนร้อยเอกย่านอ่องก็ลอบวางระเบิดในงานประชุมเพื่อขัดขวางการจัดตั้งกองกำลังกู้ชาติ ร้อยเอกย่านอ่องยิงเจ้าขุนแสงเรืองเสียชีวิต ทำให้เจ้าอุ้นคำเสียใจมากและนอนกอดเจ้าขุนแสงเรืองไม่ไปไหน ส่วนร้อยเอกย่านอ่องต่อสู้กับพสุจนสลบคาที่ เมื่อระเบิดเหลือเวลาเพียงสามนาที ทุกคนจึงรีบหนีออกจากงานประชุม พสุปกป้องเจ้าแสงจันทาจนทำให้เขาถูกแรงอัดระเบิดและบาดเจ็บสาหัส

หลังจากที่พสุหายดีแล้ว พสุได้แต่งงานกับเจ้าแสงจันทา ส่วนยุพราชก็แต่งงานกับอ่อนคำและเดินทางไปอยู่ที่ดอยก้อวันเพื่อเริ่มต้นช่วยงานเจ้าหลวง พสุเป็นผู้ช่วยสนับสนุนงานของเจ้าแสงจันทาในการดูแลเงินทุนเพื่อส่งไปยังกองกำลังบนดอยก้อวัน ทางด้านเผ่าเทพหลังจากที่จับกุมตัวหาญแลงได้แล้ว จึงสืบข่าวของเสือขาวจนกระทั่งรู้ว่าเสือขาวหลบหนีไปซ่อนตัวในหมู่บ้านโจรของเสือผ่นเผ่าเทพจึงตั้งใจจะไปปราบเสือผ่นให้ถึงที่สุด

หลังจากที่พสุแต่งงานกับเจ้าแสงจันทา ทั้งคู่ได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านหลังใหญ่ของเจ้าหลวง พสุได้นำภาพถ่ายครอบครัวของเขามาไว้ที่เรือนหอนี้ด้วย เป็นภาพครอบครัวที่ถ่ายหลังจากที่แม่คลอดพสุและพี่ชายฝาแฝดได้เพียงสองวัน พสุอยากมีครอบครัวที่สมบูรณ์จึงเลือกภานี้มาด้วย แม้ว่าพี่ชายฝาแฝดของพสุจะเสียชีวิตไปแล้วก็ตาม

4.1.2 เรื่องย่อนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์

“ภูผา” บุตรชายฝาแฝดคนโตของ “ท่านดนู ปราบไฟรี” นายพลตำรวจใหญ่ระดับผู้ช่วยผู้บัญชาการ ได้ถูกเสือผ่นลักพาตัวมาเลี้ยงและปลูกฝังให้เป็นโจร ทุกคนรู้จักภูผาในนามของ “เสือผา” โจรผู้เก่งกาจและหาตัวจับได้ยาก เสือผ่นเลี้ยงภูผาไว้เพื่อแก้แค้นท่านดนูที่ทำลายครอบครัวของเสือผ่น ทำให้เมียของเสือผ่นต้องตาย และเสือผ่นต้องพิการ เสือผ่นเลี้ยงดูภูผาในฐานะลูกชายคนเล็กและสั่งให้ภูผาออกไป เพื่อให้ท่านดนูออกมาจับลูกชายและฆ่าลูกชายด้วยมือของท่านดนูเอง แต่ภูผาใฝ่ดีและมีครูลอยคอยสอนหนังสือ ภูผาต้องการเรียนหนังสือเพื่อที่จะได้ไม่ต้องเป็นโจร แต่เมื่อเสือผ่นรู้จึงจับครูลอยห้อยแขวนจนเสียชีวิตเพื่อขู่มิให้ภูผาเรียนหนังสืออีกต่อไป หลังจากทีครูลอยเสียชีวิตภูผาจึงแค้นเสือผ่นมากที่ทำให้คนที่ภูผารักและเป็นคนที่หวังดีกับภูผาต้องจบชีวิตลง ก่อนครูลอยเสียชีวิต เขาได้เล่าให้ภูผาฟังว่าเสือผ่นคนนี้เป็นคนฆ่าครอบครัวของภูผา ดังนั้นภูผาจึงวางแผนแก้แค้นโดยที่เขาอมเป็นสายให้กับตำรวจ

เสื่อผืนวางแผนจะมีการปล้นครั้งใหญ่ เสื่อผืนจึงให้ภูผาและ “ผจง” ซึ่งเป็นลูกชายแท้ ๆ ของเสื่อผืนออกปล้นบ้านพักของหมวดเผ่าเทพ หากใครที่ปล้นของที่มีค่ามากที่สุดของหมวดเผ่าเทพมาได้ ผู้นั้นจะได้เป็นผู้นำปล้นครั้งใหญ่ที่เสื่อผืนวางแผนไว้

ในขณะเดียวกัน ม.ล.เพชรน้ำผึ้ง จตุรคุณ สาวน้อยวัย 17 ปี ลูกสาวคนเดียวของท่านทูต และเป็นคู่หมั้นของหมวดเผ่าเทพ เดินทางจากพระนครมาหาหมวดเผ่าเทพเพื่อขอถอนหมั้น ด้วยเหตุผลที่ว่าเธอยังเป็นเด็กและต้องการที่จะมีอิสระ

เมื่อถึงวันที่ภูผาและผจงออกปล้นบ้านหมวดเผ่าเทพ เพชรน้ำผึ้งอยู่ที่บ้านของหมวดเผ่าเทพ การออกปล้นครั้งนี้ทำให้ภูผาชนะผจงเพราะภูผาสามารถลักพาตัวน้ำผึ้งมาได้ จึงทำให้ผจงที่อิจฉาภูผาอยู่เป็นทุนเดิม เกิดความอิจฉาและเกลียดภูผามากยิ่งขึ้น ผจงพยายามจับผิดและวางแผนฆ่าภูผาหลายครั้งเพราะคิดว่าเสื่อผืนรักภูผามากกว่าตน แต่ในความเป็นจริงเสื่อผืนไม่ได้รักภูผาเลยและยังให้ภูผาออกปล้นแทนตนเพื่อที่จะให้ภูผาออกไปเสี่ยงตายแทนตนเองและผจง

ภูผาจำเป็นต้องจับตัวเพชรน้ำผึ้งมาที่ชุมโจรด้วย ไม่ใช่เพราะว่าภูผาต้องการชนะการปล้นในครั้งนี้ แต่ภูผาต้องการช่วยเหลือเพชรน้ำผึ้ง เพราะหากไม่พาตัวเพชรน้ำผึ้งมา ผจงต้องจับตัวเพชรน้ำผึ้งและทารุณเธออย่างแน่นอน เมื่อเพชรน้ำผึ้งเข้ามาอยู่ในชุมโจร ภูผาจำเป็นต้องบอกกับทุกคนว่าเธอเป็นภรรยาของภูผาเพื่อไม่ให้ใครมาทำอันตรายเธอได้ แต่ด้วยความแค้นแค้นของเพชรน้ำผึ้งจึงทำให้ภูผาต้องคอยดูแลและเป็นห่วงเธอเสมอ ภูผารับปากกับ พ.ต.ท.สมยศ ว่าจะดูแลเธออย่างดีและไม่แตะต้องตัวเธอ แต่เมื่อภูผายังได้ใกล้ชิดกับเพชรน้ำผึ้ง ทำให้ภูผาเกิดความรู้สึกสำนึกผิดและต้องการปกป้องให้เธอรอดพ้นจากอันตราย ภูผาต้องรับผิดโดยการถูกห้อยแขวนแทนเพชรน้ำผึ้งที่คิดหนีออกจากชุมโจร ส่วนเพชรน้ำผึ้งก็ถูกผจงยิงเพื่อช่วยปกป้องภูผา ทั้งสองคนผ่านอุปสรรคต่าง ๆ มาด้วยกัน ด้วยความใกล้ชิด ความมีน้ำใจ และความห่วงใยที่มีต่อกัน จึงทำให้เกิดความรักระหว่างเสื่อผืนและ ม.ล.เพชรน้ำผึ้ง ขึ้น

เพชรน้ำผึ้งพยายามหว่านล้อมให้ภูผาไปพระนครและมอบตัวเพื่อที่ทั้งสองจะได้อยู่ด้วยกัน โดยที่เพชรน้ำผึ้งไม่รู้มาก่อนเลยว่าภูผาเป็นสายให้ตำรวจ เมื่อถึงวันปล้นใหญ่ ตำรวจได้ล้อมชุมโจร และสามารถปราบชุมโจรได้อย่างราบคาบ แต่ทุกคนที่อยู่ในเหตุการณ์เข้าใจว่าภูผาโดนระเบิดและตกเหวตาย ทำให้เพชรน้ำผึ้งเสียใจกับเหตุการณ์ในครั้งนั้นมากและตั้งใจว่าจะไม่มีรักครั้งใหม่ให้ใครอีก เธอจึงตัดสินใจไปอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นเวลา 7 ปี แต่เหตุการณ์ปราบชุมโจรในครั้งนั้นภูผาไม่ได้เสียชีวิตตามที่ทุกคนเข้าใจ หลังจากเหตุการณ์ปราบชุมโจรได้สำเร็จภูผาได้ออกบวช ในวันที่ภูผาสึกขาได้พบกับหมวดเผ่าเทพ ทำให้หมวดเผ่าเทพตกใจมากเพราะภูผามีใบหน้าเหมือนกับพสุซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของเขา หมวดเผ่าเทพและ พ.ต.ท.สมยศ จึงพาภูผาไปที่บ้านปราบไพรเพื่อพูดคุยให้ความจริงกระจ่าง เมื่อท่านนุ

คุณหญิง และพสุ ได้พบกับภุฉา จึงได้พูดคุยกันและทราบเรื่องราวทั้งหมดว่าภุฉาคือลูกชายฝาแฝดผู้ที่ถูกพวกโจรวางแผนลักพาตัวไป

เมื่อเรื่องราวคลี่คลายท่านธนุจึงได้เปลี่ยนชื่อใหม่ให้ภุฉาว่า “ศิริ” เขาตั้งใจจะไปตามหาเพชรน้ำผึ้ง จึงตั้งใจไว้ว่าจะต้องมีฐานะให้มั่นคงก่อน เพื่อจะได้ทำให้พ่อแม่ของเพชรน้ำผึ้งวางใจและเชื่อมั่นในตัวเขา ศิริจึงตัดสินใจไปศึกษาต่อด้านการเกษตรที่ประเทศฟิลิปปินส์ จากนั้นศิริจึงกลับมาเมืองไทยและทำไร่ส้มโดยมีพันธุ์ส้มเป็นของตัวเองชื่อว่า “ส้มเพชรน้ำผึ้ง” เมื่อเวลาผ่านไป 7 ปี เพชรน้ำผึ้งกลับมาเมืองไทย เผ่าเทพและพสุจึงวางแผนให้ศิริกับเพชรน้ำผึ้งได้พบกัน ในตอนแรกเพชรน้ำผึ้งเฉยชากับศิริมาก เพราะเธอเชื่อว่าภุฉาตายไปแล้วและเธอตั้งใจว่าจะไม่เปิดใจรักใคร่อีก แต่ในท้ายที่สุดเมื่อศิริได้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นทั้งหมดให้เธอฟัง ทั้งสองคนปรับความเข้าใจกันและตัดสินใจแต่งงานกันที่สุดในที่สุด

4.2 ผู้แต่ง

4.2.1 ผู้แตงนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ

ผู้แตงนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ คือ ณิชา ตันติเฉลิมสิน มีนามปากกาว่า ณาธา เป็นนักเขียนนวนิยายแนวโรมานซ์ของสำนักพิมพ์พิมพ์คำ เธอเกิดที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยพายัพ สาขาการเงินการธนาคาร หลังจากนั้นได้เดินทางไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทที่ประเทศสหรัฐอเมริกา หลังจากสำเร็จการศึกษาเธอกลับมาทำงานที่บริษัทการเงินแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จนกระทั่งถึงช่วงที่ประเทศไทยเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจฟองสบู่แตก เธอจึงออกจากงานประจำมาทำงานเป็นแม่บ้าน พร้อมกับช่วยทำงานที่บริษัทของสามีในตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายบุคคล จากนั้นเธอก็เริ่มต้นการเขียนนวนิยายจากการแปลนวนิยายให้กับสำนักพิมพ์แก้วกานต์ (Librarian 3.9, 2554) ดังที่ ณาธา เคยให้สัมภาษณ์ไว้ความว่า

"ตอนแรกเริ่มแปลนิยายโรมานซ์ให้กับสำนักพิมพ์แก้วกานต์ก่อน ที่แปลเพราะว่าอ่านนิยายโรมานซ์เยอะ พอมาทำสำนักพิมพ์แล้ว เขาก็มีคอนเซ็ปท์ให้ พระเอกมักจะเป็นลูกครึ่ง เสน่ห์ของพีคือนิยายจะมีความแตกต่าง อย่าง "กรีนเบเรตต์" พ่อนางเอกเป็นคนไทย มันเหมือนเราได้เข้าไปโลดเล่นด้วย มันมีความคล้ายโรมานซ์ฝรั่ง คนก็ชอบ

(ณาธา จากนิยายโรมานซ์ สู่ ละครยอดฮิต, 2557)

กล่าวถึงในปี พ.ศ. 2548 ณาธาได้เขียนนวนิยายเล่มแรกคือเรื่อง “ปฏิบัติการล่าตามหาหัวใจ” (Librarian 3.9, 2554) หลังจากนั้นเป็นต้นมา ผลงานเขียนนวนิยายของณาราก็มีออกมาอีกหลาย

เรื่อง เช่น เรื่องกลรักลงใจ เรื่องญาณสื่อรัก เรื่องธาดากุสุมา นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ ตอน คุณชายธราธร เรื่องรอยรักหักเหลี่ยมตะวัน เรื่องต่างชั่ว หัวใจเดียว เรื่องเกมพิฆาตใจ เรื่องตุจ้อปสร เรื่อง ภารกิจลับกับหัวใจ นวนิยายชุดบ้านไร่ปลายฝัน เรื่องธราหิมาลัย เรื่องไฟหมันต์ และเรื่องดวงใจขบถ เป็นต้น จากตัวอย่างผลงานนวนิยายของณาราทำให้เห็นว่าณาราได้เขียนนวนิยายออกมาหลากหลายแนว ไม่ว่าจะเป็นรักโรแมนติก แนวบู๊ล้างผลาญ แนวสืบสวนสอบสวน ฯลฯ ดังที่ณาราได้ให้สัมภาษณ์ไว้ความว่า

เรื่องที่เขียนจะมีหลายแนวค่ะ ไม่ว่าจะ รักโรแมนติก สืบสวนสอบสวน ทำให้คนอ่าน เคาไม่ถูก ตัวร้ายมี 2 ตัวเดินคู่ขนานกันไปด้วยกัน เรื่องเราจะลงในเว็บไซต์ก่อน เราก็คู่ว่าเขาเดาว่าใคร เราก้ไปเอาอีกคนเป็นตัวร้าย เขาเรียกหักหลังคนอ่าน

ถ้าเป็นแนวโรแมนติกก็รักธรรมดา รักข้ามภพบ้าง นวนิยายของพี่จะมี ความเพ้อฝัน เพราะคนอ่านเกิน 50 เปอร์เซ็นต์เป็นสาวโสด นั่นคือกลุ่มเป้าหมาย ถ้าจะ แบ่งจริง ๆ จะได้หลัก ๆ สองอย่าง คือ หนึ่ง เรื่องใกล้ตัวเองมาก สอง ใกล้ตัวเกิน เพ้อฝัน เจ้าชายเป็นซิค มีตบจูบด้วย มีความรู้สึกว่าอ่านไปจินตนาการไป เป็นความสุข ช่วงหนึ่ง อิมเอมใจ"

(ณารา จากนิยายโรมานซ์ สู่ ละครยอดฮิต, 2557)

นอกจากนี้นวนิยายของณาราหลายเรื่องได้ถูกนำไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์ เช่น เรื่องธราหิมาลัย เรื่องกลรักลงใจ เรื่องสัมพันธ์หวานน้ำตาลเปรี้ยว เรื่องปลาไหลป้ายแดง เรื่องรอยรักหักเหลี่ยมตะวัน ละครชุด 4 หัวใจแห่งขุนเขาเรื่องธราหิมาลัย สุภาพบุรุษจุฑาเทพ ตอน คุณชายธราธร และเรื่องดวงใจขบถ เป็นต้น

ในส่วนนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ เป็นนวนิยายเรื่องหนึ่งในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ดีพิมพ์รวมเล่มครั้งแรกเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2559 ณาราได้กล่าวไว้ในคำนำนักเขียนในนวนิยายเรื่อง ดวงใจขบถถึงที่มาของนวนิยายชุดนี้และนวนิยายเรื่องดวงใจขบถว่า

ราว ๆ เวลาเดียวกันของปีที่แล้ว ขณะเขียนนิยายเรื่อง ตุจ้อปสร ดิฉันก็มีอาการ สองจิตสองใจว่าควรจะให้มีฉากเลิฟซีนดีหรือไม่ ตอนนั้นมีแรงเชียร์ทั้งสองด้าน ดิฉันเลย คิดว่า แหม ถ้าแบ่งภาคของคนได้ก็คงดีไม่น้อย ถ้าเป็นคุณชายเถื่อนคงลงมือปล้ำนางเอก ถ้าเป็นคุณชายแสนดีก็คงไม่ทำให้นางเอกต้องเสื่อมเสีย สุดท้าย ดิฉันก็เลือกฝ่ายหลัง

ตอนนั้นเอง ความคิดก็เริ่มก่อตัวว่า หากมีพระเอกที่หน้าตาเหมือนกัน แต่นิสัยต่างกันราวฟ้ากับเหว จะทำเช่นไร ดิฉันจึงตัดสินใจพูดคุยกับน้องมด อุมาริการ์ เราจึงได้พลอตนิยายที่เป็นฝาแฝด คนหนึ่งเป็นตัวแทนสุภาพบุรุษ ขณะที่อีกคนก็เป็นตัวแทนของจอมโจร กลายเป็นสองคนสองบุคลิกจนได้

ดิฉันรับหน้าที่เขียนตัวละครที่เป็นสุภาพบุรุษ และเป็นที่มาของนิยายเรื่องดวงใจขบถ ที่อยู่ในมือของท่านผู้อ่านขณะนี้

นิยายเรื่องนี้เกิดจากแรงบันดาลใจเกี่ยวกับชนชาติไทใหญ่ ที่ค่อนข้างเกี่ยวข้องกับและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตดิฉันพอสมควร ด้วยดิฉันเป็นคนเชียงใหม่ จึงมีเพื่อนและคนรอบข้างเป็นชาวไทใหญ่มากมาย และพบเห็นจนชินตา เรื่องราวของพวกเขาน่าสนใจ ทั้งมีประเพณีและวัฒนธรรมคล้ายล้านนา ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายยิ่งเมื่อบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงผกผันตั้งแต่ยุคอาณานิคม จนกระทั่งแสงสุดท้ายแห่งความรุ่งเรืองดับลงในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2505

(ณารา, 2559, หน้า คำนำนักเขียน)

4.2.2 ผู้แตงนวนิยายเรื่องมธูรสโลกันตร์

ผู้แตงนวนิยายเรื่องมธูรสโลกันตร์ คือ อุมามพร ภูชฎาภิรมย์ มีนามปากกาว่า อุมาริการ์ เธอเคยทำงานที่บริษัทแห่งหนึ่ง มีหน้าที่ประสานงานด้านเทคโนโลยีระหว่างประเทศ เธอเริ่มต้นอ่านนวนิยายครั้งแรกเรื่อง ‘สี่แผ่นดิน’ ทำให้เกิดหลงรักตัวอักษรและก้าวสู่อาชีพนักเขียนอย่างเต็มตัว อุมาริการ์เขียนนวนิยายหลากหลายแนว เช่น แนวโรแมนติก-คอมเมดี้ แนวดราม่า และแนวพีเรียด (สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น ชุมชนคนรักการอ่าน, 2557)

ผลงานนวนิยายของอุมาริการ์มีจำนวนหลายเรื่อง ตัวอย่างเช่น เรื่องสร้อยสะบันงา เรื่องเพลิงฉิมพลี เรื่องนางฟ้ากับมาเฟีย เรื่องศัตรูคู่ขวัญ เรื่องเคราะห์รัก เรื่องบุษบาเร่รัก เรื่องสองเสน่หา เรื่องบอดี้การ์ดแดดเดียว เรื่องย่อนศรัลรัก เรื่องโหดหินหมื่นราตรี เรื่องสรวงอสูร เรื่องวิมานสายลม เรื่อง The Cupids บริษัทรักอุตลุด ตอนกามเทพออกศึก และเรื่องมธูรสโลกันตร์ เป็นต้น

นอกจากนี้นวนิยายของอุมาริการ์ยังได้ถูกนำไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์หลายเรื่อง เช่น เรื่องสร้อยสะบันงา เรื่องเพลิงฉิมพลี เรื่องนางฟ้ากับมาเฟีย เรื่องสองเสน่หา เรื่อง The Cupids บริษัทรักอุตลุด ตอนกามเทพออกศึก และเรื่องมธูรสโลกันตร์ เป็นต้น

กล่าวถึงนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ตีพิมพ์รวมเล่มครั้งแรกเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2559 นวนิยายเรื่องนี้เป็นนวนิยายอีกเล่มในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร อุมาริการ์ยังได้กล่าวถึงที่มาของการเขียนนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรร่วมกับณารา โดยอุมาริการ์ขอเลือกเขียนแนวเรื่องที่ตัวละครเอกฝ่ายชายเป็นฝ่ายมีดดำ จึงเกิดเป็นตัวละครเสือดา ความว่า

ขอเท้าความกลับไปถึงตอนที่พี่ณาราเขียนเรื่อง ดุจอัปสร ในซีรีส์ชุด ดวงใจเทพพรหมก่อนนะคะ ตอนนั้นดิฉันชอบเข้าไปแซวพี่ณาราที่หน้าเฟซ เวลาพี่ณาราเขียนถึง อศิร พระเอกของเรื่อง เลยทำให้พี่ณาราเกิดแรงบันดาลใจอยากจะสร้างพระเอกคู่ขาว-ดำ ขึ้นมา พร้อมกับเอ่ยปากชวนดิฉันให้มาเขียนร่วมด้วย ทั้งยังให้เกียรติดิฉันเลือกก่อนว่าอยากจะให้พระเอกของตนเองเป็นสีอะไร

ดิฉันเลือกสีดำ...เพราะอยากเขียนพระเอกที่เลวร้ายเหมือนดำพูดดำว่ายอยู่ในโคลนตมดูสักครั้ง ซึ่งพี่ณาราก็สนับสนุนเต็มที่ และเสนอว่าอยากจะให้เขียนเป็นนิยายย้อนยุคกลับไปราวช่วง พ.ศ. 2500 กลาง ๆ ซึ่งในยุคนั้นคนเลวจะเป็นอะไรได้ ถ้าไม่เป็นโจร

เสือดาเลยได้ถือกำเนิดขึ้นในตอนนั้น

(อุมาริการ์, 2560, หน้า คำนำนักเขียน)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิษฐา จันทปัญญาศิลป์ (2541) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมจริยธรรมของตัวละครเอกชาวจีนในนวนิยายไทย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตที่จะนำมาใช้เป็นแบบอย่างที่ดีของคนสมัยใหม่ โดยการสำรวจและวิเคราะห์เนื้อหาด้านพฤติกรรมจริยธรรมของตัวละครเอกชาวจีนซึ่งสะท้อนอยู่ในนวนิยายไทยเรื่องชาวจีนในเมืองไทย 2. ศึกษาทัศนคติของผู้เขียนนวนิยายไทยเรื่องชาวจีนในเมืองไทยเกี่ยวกับชาวจีนและหลักจริยธรรมของชาวจีนในฐานะที่เป็นแหล่งที่มาของสาร (ผู้ส่งสาร) โดยใช้วิธีการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์และวิเคราะห์จากเนื้อหาในนวนิยายและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่าตัวละครเอกชาวจีนที่ศึกษานี้มีรูปแบบในการดำเนินชีวิตที่เน้นในเรื่องจริยธรรมเป็นหลัก โดย ต้นสว่างอู่, กัง และ เหลียง สือพานิชย์ มีพฤติกรรมจริยธรรมด้านความมีเหตุผลอยู่ในอันดับที่หนึ่ง ส่วนจริยธรรมที่เป็นแกนนำความประพฤติของ แป๊ะกิม, ทิจื่อ และ ผิง เทียนชื่อ ในอันดับสูงสุด ได้แก่ ความเมตตากรุณา, ความกตัญญูต่เวที และความกล้าทางจริยธรรม ตามลำดับ นอกจากนั้น

การวิจัยได้พบเช่นกันว่าตัวละครเอกเหล่านั้นได้แสดงให้เห็นระดับเหตุผลแห่งการกระทำในภาพรวมในระดับเพื่อผู้อื่นและสังคมมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่ออุดมคติ, เพื่อตนเอง และตามแรงกดดันของสภาวะสังคม และจากการวิเคราะห์เนื้อหานวนิยาย ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการดำเนินชีวิตของตัวละครเอกทั้งหมดสามารถจำแนกตามลักษณะพฤติกรรมทางจริยธรรมได้ 4 แบบ คือ พฤติกรรมจริยธรรมที่เน้นหนักในด้านการครองเรือนและการดำเนินชีวิตในสังคม ได้แก่ ต้นส่วงอู๋ และ กัง พฤติกรรมจริยธรรมที่เน้นหนักในการดำเนินชีวิตในสังคม ได้แก่ แป๊ะกิม เฟิง และเทียนซื่อ พฤติกรรมจริยธรรมที่เน้นหนักในด้านการบริหารงานและการดำเนินชีวิตในสังคม ได้แก่ ทิจื่อ และพฤติกรรมจริยธรรมที่เน้นหนักในด้านการครองเรือนและการบริหารงาน ได้แก่ เหลียง สือพาณิซย์ ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เขียนพบว่าทัศนคติต่อชาวจีนและหลักจริยธรรมของชาวจีนมี 3 ประการด้วยกัน คือ ทัศนคติในด้านบวก เป็นของโสภาค สุวรรณ และ ประภัสสร เสวิกุล ส่วนทัศนคติที่ค่อนข้างเป็นไปในทางลบและทัศนคติที่มีทั้งด้านบวกและด้านลบ ได้แก่ โบตัน และ หยก บูรพา ตามลำดับ ทั้งนี้ ผลจากการวิจัยได้ชี้ให้เห็นข้อสังเกตประการหนึ่งว่า ในขณะที่เขียนนวนิยายแต่ละเรื่อง ผู้ส่งสารหรือผู้เขียนทั้ง 4 ท่าน ได้แสดงบทบาทในการร่วมพัฒนาสังคมด้วยการสอดแทรกสาระที่สำคัญลงในนวนิยายของตน ผ่านทางเนื้อเรื่อง คำบรรยาย หรือ ถ้อยคำสนทนาของตัวละครทั้งทางตรงและทางอ้อม

พรรณนพ สิกกะ (2541) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์กลวิธีการเขียนและแนวคิดด้านจริยธรรมในนวนิยายของ วาวแพร การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการเขียนและแนวคิดด้านจริยธรรมในนวนิยายของ วาวแพร ผลการศึกษาพบว่า วาวแพรใช้กลวิธีการเขียนเรื่องได้น่าสนใจ และมีเนื้อหาสาระที่ทำให้คุณค่าแก่ผู้อ่าน ในส่วนองค์ประกอบ ด้านโครงเรื่องปรากฏว่าการเปิดเรื่องส่วนใหญ่ ใช้วิธีบรรยายลักษณะตัวละครและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร แล้วสร้างปัญหาในการดำเนินเรื่องเป็นตอน ๆ จนเรื่องคลี่คลายลง จึงปิดเรื่องทั้งแบบจบสมบูรณ์ และแบบทิ้งท้ายไว้ให้คิด เพื่อสร้างความหวังในชีวิตต่อไป ด้านการสร้างตัวละคร เน้นลักษณะเด็กที่มีสภาพร่างกายไม่สมบูรณ์ และลักษณะเด็กที่มีครอบครัวไม่สมบูรณ์ ด้านการสร้างฉาก ใช้ฉากสถานที่จริงใกล้ตัวผู้อ่านและฉากในจินตนาการโดยสร้างจากความเชื่อและภาพพจน์ ด้านบทสนทนาเป็นบทสนทนาที่ช่วยในการดำเนินเรื่อง และบทสนทนาที่ช่วยให้รู้จักตัวละคร ในส่วนการใช้ภาษา ปรากฏว่า วาวแพร ใช้คำหลายลักษณะ คือ คำแสดงภาพ คำแสดงกริยาอาการ คำเลียนเสียงธรรมชาติ และการซ้ำคำ มีการใช้ประโยคสั้น ๆ เพื่อแสดงให้ผู้อ่านมองเห็นคำพูดโต้ตอบของตัวละครตามความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ในแต่ละเหตุการณ์ และใช้ประโยคยาวเพื่ออธิบายความต่าง ๆ แก่ผู้อ่าน มีการใช้สำนวนโวหารที่ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการได้ชัดเจนด้วยการสร้างภาพในจิต และสร้างภาพพจน์ ทั้งแบบอุปมา อุปลักษณ์ และบุคลาธิษฐาน ในส่วนแนวคิดด้านจริยธรรม ปรากฏว่า วาวแพรได้สอดแทรกเนื้อหาทางจริยธรรมด้านต่าง ๆ ตามหลักสูตรประณมศึกษา พ.ศ. 2521

โดยเน้นจริยธรรมด้านมารยาทและนิสัยส่วนบุคคลมากที่สุด มีการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมตามลำดับขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ที่แสดงไว้ซึ่งปรากฏในขั้นที่ 4 มากที่สุดตามวัยของผู้อ่านอายุ 12-14 ปี ได้อย่างเหมาะสม

บุญเหลือ ย่องมณี (2544) ศึกษาเรื่อง พัฒนาการนวนิยายชีวิตต่อสู่โลดโผนของไทยช่วง พ.ศ. 2492 ถึง พ.ศ. 2525 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการนวนิยายชีวิตต่อสู่โลดโผนของไทยช่วง พ.ศ. 2492 ถึง พ.ศ. 2525 จำนวน 30 เรื่อง ในด้านเนื้อหา แนวคิด ตัวละคร และกลวิธีการนำเสนอ ผลการศึกษาพบว่า ช่วงแรก หลังสงครามโลกครั้งที่สอง นักเขียนส่วนมากนิยมแตงนวนิยายประเภทเรเจอร์มย์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อความสนุกสนานและเพลิดเพลินของผู้อ่าน ให้สัมผัสภาพที่ไม่พึงพอใจหลังภาวะสงคราม การสร้างเนื้อหา แนวคิด และตัวละครของนวนิยายเป็นเชิงอุดมคติ ช่วงที่สอง ในยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีอำนาจทางการเมือง นักเขียนผู้ชายสนใจแตงนวนิยายชีวิตต่อสู่โลดโผนมากขึ้น เพราะรัฐบาลมีนโยบายห้ามนักเขียนวิพากษ์วิจารณ์สังคมและการเมือง ช่วงเวลาดังกล่าว เนื้อหา แนวคิด และตัวละคร จึงตอบสนองนโยบายของชาติ คือ เป็นการต่อสู้เพื่อความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์หรือสมาคมต่าง ๆ ที่เป็นภัยต่อชาติ ช่วงที่สาม เป็นช่วงที่มีการปกครองโดยรัฐบาลเผด็จการ เนื้อหา แนวคิด และตัวละคร มีการต่อสู้ที่หลากหลายทั้งการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ การต่อสู้กับผู้ที่มีอิทธิพลในท้องถิ่นและการแย่งชิงผลประโยชน์ ในด้านกลวิธีการนำเสนอ ผู้เขียนได้นำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมมาเปิดเรื่อง ดำเนินเรื่องและปิดเรื่อง จึงกล่าวได้ว่า นวนิยายชีวิตต่อสู่โลดโผนของไทยพัฒนาคู่กับสังคมโดยเฉพาะสังคมของผู้ชาย ตัวละครเป็นพฤติกรรมของผู้ชายมากกว่าผู้หญิง นักเขียนส่วนมากเป็นผู้ชาย มีอาชีพเป็นนักข่าวหนังสือพิมพ์ จึงได้นำประสบการณ์เสนอผ่านตัวละครในนวนิยายชีวิตต่อสู่โลดโผน เป็นเรื่องราวการต่อสู้ของผู้ชายและตอบสนองนักอ่านที่เป็นกลุ่มของผู้ชาย

นารัตลักษณ์ บุตรมณี (2548) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการแพร่เชื้อเอชไอวี ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ชมรมเพื่อนใหม่ โรงพยาบาลสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการแพร่เชื้อเอชไอวี ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ชมรมเพื่อนใหม่ โรงพยาบาลสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า 1. ภายหลังจากได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการแพร่เชื้อเอชไอวี กลุ่มทดลองมีความเชื่ออำนาจในตนเองด้านสุขภาพการมุ่งอนาคต-ควบคุมตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่แตกต่างจากก่อนทดลอง แต่มีพฤติกรรมการป้องกันการแพร่เชื้อเอชไอวี ดีกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ภายหลังจากได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดย

ประยุกต์ใช้ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการแพร่เชื้อเอชไอวี กลุ่มทดลองมีความเชื่ออำนาจในตนเองด้านสุขภาพการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม พฤติกรรมการป้องกันการแพร่เชื้อเอชไอวีไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม

สงกรานต์ ศุภสุข (2548) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1. ภายหลังจากได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก กลุ่มทดลองมีการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจภายในตนเองด้านสุขภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกดีกว่าก่อนการได้รับโปรแกรมสุขศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ภายหลังจากได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก กลุ่มทดลองมีการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจภายในตนเองด้านสุขภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกดีกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริวรรณ พงศ์ฉบับนภา (2550) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาจริยธรรมทางธุรกิจตามแนวคิดพระพุทธศาสนาของผู้บริหารธุรกิจการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนหาดละไม ตำบลมะเร็ด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างคู่มือศึกษาด้วยตนเองในการพัฒนาจริยธรรมทางธุรกิจตามแนวคิดพระพุทธศาสนา ก่อนและหลังการศึกษาคู่มือศึกษาด้วยตนเอง โดยใช้ t-test ประชากร คือ ผู้บริหารธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชนหาดละไม จำนวน 138 คน กลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า 1. สร้างคู่มือศึกษาด้วยตนเองเนื้อหาการฝึกอบรมประกอบด้วยบวสีเหล่าทางพุทธศาสนา ต้นไม้อัจฉริยะธรรม จริยธรรมธุรกิจตามแนวคิดพระพุทธศาสนา 2. ผลการประเมินคุณภาพความเหมาะสมของคู่มือของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าคู่มือการพัฒนาจริยธรรมทางธุรกิจตามแนวคิดพระพุทธศาสนาโดยรวมเห็นด้วยระดับมาก เนื้อหาเรื่องบวสีเหล่าทางพุทธศาสนา ต้นไม้อัจฉริยะธรรม และจริยธรรมทางธุรกิจตามแนวคิดพระพุทธศาสนา โดยรวมเห็นด้วยระดับมาก การปรับปรุงคู่มือมีดังนี้ เรื่องบวสีเหล่าทางพุทธศาสนาอธิบายให้ละเอียด เรื่องจริยธรรมธุรกิจตามแนวคิดพระพุทธศาสนาให้เพิ่มเนื้อหา และยกตัวอย่างประกอบ เรื่องขนมที่ทำด้วยคนพันคนและให้เพิ่มหัวข้อธรรมะของท่านพระพุทธทาส 3. จริยธรรมทางธุรกิจตามแนวคิดพระพุทธศาสนาของผู้บริหารธุรกิจการท่องเที่ยว ชุมชนหาดละไม ตำบลมะเร็ด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าพฤติกรรมเชิง

จริยธรรมทางธุรกิจ ความรู้ด้านจริยธรรม และเจตคติเชิงจริยธรรมทางธุรกิจ หลังได้รับการอบรมดีกว่า ก่อนได้รับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐ สุขสมัย (2551) ศึกษาเรื่อง การสร้างความหมายใหม่ของ “วีรบุรุษและยอดวีรบุรุษ” ในภาพยนตร์ไทย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความหมายใหม่ของวีรบุรุษและยอดวีรบุรุษที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทย จากกลุ่มตัวอย่างภาพยนตร์ไทยทั้งหมด 24 เรื่อง ผู้วิจัยได้แบ่งภาพยนตร์ออกเป็นสองช่วง คือ ภาพยนตร์ไทยยุคอดีตและภาพยนตร์ไทยยุคปัจจุบัน เพื่อศึกษาการประกอบสร้างความหมายของตัวละครวีรบุรุษและยอดวีรบุรุษที่ปรากฏในภาพยนตร์ทั้งสองยุคสมัย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและกรอบแนวคิดเรื่ององค์ประกอบของการเล่าเรื่อง นอกจากนี้ยังศึกษาองค์ประกอบด้านผู้สร้างภาพยนตร์ และองค์ประกอบด้านบริบททางสังคมควบคู่กันไป ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการเล่าเรื่อง ปัจจัยด้านผู้สร้างและปัจจัยด้านบริบททางสังคมได้แสดงให้เห็นถึงแบบแผนของกระบวนการสร้างความหมายใหม่ (Reframe) สี่ประการ คือ การสืบทอด (Descend) การตัดทอน (Reduce) การเพิ่มเติม (Add) และการเปลี่ยนแปลง (Change) จากการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ค้นพบความหมายใหม่ของวีรบุรุษและยอดวีรบุรุษที่ถูกประกอบสร้างในภาพยนตร์ไทยยุคปัจจุบัน ได้แก่ ความเสียสละของวีรบุรุษและยอดวีรบุรุษในภาพยนตร์ไทยยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไป จากการเสียสละตนเองเพื่อส่วนรวมกลับกลายเป็นการเสียสละตนเองเพื่อคลี่คลายวิกฤติการณ์ของปัจเจกชน นอกจากนี้ยังพบคุณลักษณะของความมุ่งมั่นไม่ยอมพ่ายแพ้ต่ออุปสรรค และสถานภาพของตำรวจด้วย ส่วนคุณลักษณะด้านความมีไหวพริบนั้นได้ถูกตัดทอนออกไป เนื่องจากวีรบุรุษและยอดวีรบุรุษยุคปัจจุบันไม่มีความเป็นนักสืบ (Detective) อยู่เลย จากการวิจัยยังพบคุณลักษณะเฉพาะ (Distinctive) ทั้งด้านดีด้านเสียเพื่อสร้างความหลากหลายให้กับตัวละคร และยังถูกแต่งเติมคุณลักษณะภายนอกอันเนื่องมาจากอิทธิพลของสื่ออื่น ๆ ทำให้ตัวละครวีรบุรุษและยอดวีรบุรุษที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยยุคปัจจุบันนั้น มีความเป็นมนุษย์ (Human Being Characteristic) มากขึ้นกว่าวีรบุรุษและยอดวีรบุรุษที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยยุคอดีต

สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ (2551) ศึกษาเรื่อง “สุภาพบุรุษ” ในพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับวรรณกรรมศรีบูรพา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประกอบสร้างความเป็นชายแบบ “สุภาพบุรุษ” จากบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงยุค “สุภาพบุรุษ” ของศรีบูรพาและศึกษาความเป็นชายแบบ “สุภาพบุรุษ” ที่ปรากฏในพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับวรรณกรรมศรีบูรพา ผลการศึกษาพบว่า “สุภาพบุรุษ” ในพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวคือการแสดงลักษณะความเป็นชายของชนชั้นสูงสอดคล้องกับค่านิยมในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ว่า

“สุภาพบุรุษ” คือผู้มีชาติกำเนิดดี อีกทั้ง “สุภาพบุรุษ” ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวยังมุ่งแสดงภาพผู้เสียสละตลอดจนมีความสำนึกในบทบาทและหน้าที่ของตนเองต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ การมีความกล้าหาญ การปฏิบัติตนต่อผู้หญิง การรู้จักควบคุมอารมณ์ การเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่น นอกจากนี้ “สุภาพบุรุษ” ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวยังผูกโยงกับความเป็นชาติที่หมายถึงประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปสู่ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ส่วน “สุภาพบุรุษ” ของศรีบูรพาหมายถึงการแสดงออกถึงความเป็นชายที่ไม่ได้จำกัดว่าจะต้องอยู่ในชนชั้นสูง สามัญชนก็สามารถเป็น “สุภาพบุรุษ” ได้ ถ้าเป็นผู้มีความประพฤติดีหรือเป็นคนดี สอดรับกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ที่สามัญชนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ขณะเดียวกัน “สุภาพบุรุษ” ของศรีบูรพา ยังแสดงภาพของผู้ชายที่เสียสละ มีความกล้าหาญ มีการปฏิบัติตนต่อผู้หญิง มีความยุติธรรม ตลอดจนเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่นซึ่งคำว่าผู้อื่นของศรีบูรพาหมายถึงประชาชน สอดรับกับอุดมการณ์ที่ศรีบูรพาต้องการให้ “สุภาพบุรุษ” ประพฤติตนเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นหรือประชาชนมากกว่าตนเอง ทั้งนี้แนวความคิดเรื่อง “สุภาพบุรุษ” ที่ปรากฏในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับวรรณกรรมศรีบูรพาได้ชี้ให้เห็นว่าการประกอบสร้างความเป็น “สุภาพบุรุษ” ในแต่ละยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้ง “สุภาพบุรุษ” ยังเปลี่ยนแปลงไปตามอุดมการณ์ที่ประกอบสร้างมาจากแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับทัศนะของศรีบูรพา

นันทน์ภัส พิมพะนิตย์ (2553) ศึกษาเรื่อง กลวิธีการนำเสนอและมุมมองทางสังคมในนวนิยายรักของพนมเทียน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบ กลวิธีการนำเสนอและมุมมองทางสังคมในนวนิยายรักของพนมเทียน โดยศึกษาจากผลงานประเภทนวนิยายรัก จำนวนทั้งสิ้น 9 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่าพนมเทียนมีกลวิธีการนำเสนอองค์ประกอบทางวรรณกรรมที่น่าสนใจทั้งในด้านการกำหนดแก่นเรื่อง กำหนดโครงเรื่อง การสร้างตัวละคร การสร้างวิธีการเล่าเรื่อง ตลอดจนการสร้างฉากและบรรยากาศที่เหมาะสม แยกย่อย ทำให้เรื่องมีความสนุกสนาน เข้าใจและน่าติดตาม ขณะเดียวกันกลวิธีการนำเสนอด้านการใช้ภาษานั้น พบว่า พนมเทียนมีการใช้ภาษาของการสื่อความที่มีประสิทธิภาพ อุดมด้วยลีลาการใช้คำที่เหมาะสม คือมีการใช้คำที่ทำให้เกิดมโนภาพและความหมายชัดเจน เกิดจังหวะและลีลาของคำที่สื่อถึงอารมณ์ในลักษณะต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วนทั้งน้ำเสียงให้กำลังใจ ความไม่พอใจ ความปลาบปลื้มใจ ความทุกข์ใจได้อย่างแจ่มชัด มีการใช้คำราชาศัพท์ สำนวนโวหาร ภาษาปากและการใช้ภาษาอังกฤษได้ถูกต้องเหมาะสมตามบริบทของเนื้อเรื่องและมีเอกภาพทางภาษาในการตั้งชื่อเรื่องและชื่อตัวละคร มีลีลาการเขียนที่ดีทั้งในลักษณะลีลาแบบเรียบ ๆ ลีลาแบบเข้มข้นและลีลาแบบสละสลวย มีการใช้โวหารที่หลากหลาย คือ โวหารบรรยาย โวหารอธิบาย โวหารพรรณนา โวหารอภิปรายและโวหาร

เทศนา ซึ่งนับว่าเป็นลีลาการใช้ภาษาที่สื่ออารมณ์แก่ผู้อ่านได้ดีเยี่ยม ทางด้านมุมมองทางสังคมนั้น พนมเทียนนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับชีวิตและสังคมในมุมมองต่าง ๆ คือ ทางด้านความรัก ทางด้านครอบครัว ทางด้านพุทธศาสนา ทางด้านการศึกษาและทางด้านการเอาเปรียบทางสังคม

กฤตยา ณ หนองคาย (2556) ศึกษาเรื่อง พระเอกและผู้ร้ายในภาพยนตร์แนวต่อสู้ผจญภัยของไทย: การวิเคราะห์ลักษณะการผสมผสานทางวัฒนธรรม การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะตัวละครพระเอกและผู้ร้ายในภาพยนตร์แนวต่อสู้ผจญภัยของไทยและลักษณะการผสมผสานวัฒนธรรมที่ปรากฏผ่านลักษณะตัวละครพระเอกและผู้ร้ายในภาพยนตร์แนวต่อสู้ผจญภัยของไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2000 ถึง พ.ศ. 2553 ผู้วิจัยรวบรวมภาพยนตร์แนวต่อสู้ผจญภัยจำนวน 45 เรื่อง 88 ส่วน ผลการศึกษาพบว่า ภาพยนตร์แนวต่อสู้ผจญภัยของไทยจัดแบบเรื่องได้ 4 แบบเรื่อง คือ 1. แบบเรื่องวีรบุรุษนอกกฎหมาย 2. แบบเรื่องสุภาพบุรุษนักสู้ชีวิต 3. แบบเรื่องวีรบุรุษปลอมตัวและวีรบุรุษปิดบังใบหน้า 4. แบบเรื่องวีรบุรุษจอมเวทย์ การศึกษาแบบเรื่องทำให้พบลักษณะตัวละครพระเอกและผู้ร้าย ทั้งนี้ผู้วิจัยจำแนกลักษณะพระเอกได้ 5 กลุ่ม 6 รูปแบบ ได้แก่ 1. พระเอกแบบนักสู้ภูธร มี 2 รูปแบบ 2. พระเอกแบบข้าราชการผดุงความยุติธรรม 3. พระเอกแบบจอมเวทย์ 4. พระเอกแบบยอดสายลับหรือแบบวีรบุรุษคาดหน้ากาก และ 5. พระเอกแบบเบ็ดเตล็ด ได้แก่ พระเอกที่เป็นแบบกลุ่มและพระเอกชาวต่างชาติ ส่วนลักษณะผู้ร้ายมี 4 กลุ่ม ได้แก่ 1. ผู้ร้ายแบบกลุ่มผู้ก่อการร้าย องค์กรลับ อาชญากรหรือทหารต่างชาติ และ 4. ผู้ร้ายแบบจอมขมังเวทย์และสัตว์ประหลาด สัตว์ร้ายแนวเหนือจริง จากการวิเคราะห์ลักษณะการผสมผสานวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมต่างชาติมี 3 ลักษณะ คือ 1. ผ่านรูปลักษณ์และการแต่งกาย 2. ผ่านพฤติกรรมและบทบาทของตัวละครและ 3. ผ่านความสามารถและคุณสมบัติพิเศษ ทั้งนี้มีกลวิธีการผสมผสานวัฒนธรรม 4 กลวิธีคือ 1. รับลักษณะตัวละครจากต่างประเทศมาส่วนใหญ่ 2. รับลักษณะตัวละครจากต่างประเทศบางส่วนและเพิ่มลักษณะตัวละครแบบไทย 3. รับแนวคิดจากต่างประเทศแต่สร้างตัวละครแบบไทย และ 4. ปรับตัวละครแบบไทยให้มีลักษณะสากลเพื่อนำเสนอสู่เวทีต่างประเทศ อนึ่งปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมอยู่เบื้องหลังกระบวนการผสมผสานวัฒนธรรมมี 3 ปัจจัยสำคัญ คือ 1. อิทธิพลของอเมริกันวู้ดสเตอร์และสภาพสังคมวัฒนธรรมไทยในยุคสมัยที่มีการสร้างภาพยนตร์ 2. กระบวนการโลกาภิวัตน์ และ 3. ภาพยนตร์ในฐานะวัฒนธรรมประชานิยม กระบวนการผสมผสานวัฒนธรรมทำให้เห็นลักษณะเฉพาะของตัวละครพระเอก ผู้ร้ายในภาพยนตร์แนวต่อสู้ผจญภัยของไทยและความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมวัฒนธรรมไทยในยุคสมัยที่มีการสร้างภาพยนตร์นั้น ๆ นอกจากนี้ทำให้เข้าใจภูมิปัญญาในการปรับประยุกต์วัฒนธรรมต่างชาติมาใช้ในบริบทสังคมวัฒนธรรมไทยที่สัมพันธ์กับการสร้างภาพยนตร์แนวต่อสู้ผจญภัยของไทย

พระสุเทพ เสงจินดา (2557) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงเหตุในสถานศึกษาและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดขยะของนักศึกษาปริญญาตรี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า จิตลักษณะ สถานการณ์และจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดขยะของนักศึกษามากน้อยเพียงใด กรอบแนวคิดในการวิจัยมีพื้นฐานมาจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ตลอดจนทฤษฎีและหลักการที่สำคัญทางจิตวิทยาทั้งในประเทศ เช่น ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม และต่างประเทศ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้โดยมีตัวแบบ (Social Cognitive Learning Theory) ผลการศึกษาพบว่า 1. จิตลักษณะเดิม คือ ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน และสติสัมปชัญญะ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการยับยั้งไม่ทิ้งขยะ แต่ความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมสนับสนุนการทิ้งถังที่ 2. สถานการณ์ คือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนและการรับรู้การรณรงค์จากสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมสนับสนุนการทิ้งถังที่เท่านั้น แต่ไม่พบผลที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการยับยั้งไม่ทิ้งขยะ 3. จิตลักษณะตามสถานการณ์ คือ ทศนคติต่อการไม่ทิ้งขยะในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการยับยั้งไม่ทิ้งขยะเท่านั้น แต่ความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมสนับสนุนการทิ้งถังที่ 4. จิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 5 ตัวแปร รวมกัน สามารถทำนายพฤติกรรมการยับยั้งไม่ทิ้งขยะในกลุ่มรวมได้ 14.6 % และพฤติกรรมสนับสนุนการทิ้งถังที่ได้ 26.1 %

กัญญณ์พัชญ์ พรรณรัตน์ (2559) ศึกษาเรื่อง ความเป็นชายในนวนิยายของนิโคลัส สปาร์กส์ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การนำเสนอลักษณะความเป็นชายในนวนิยายแนวโรแมนติกของนิโคลัส สปาร์กส์ ผลการศึกษาพบว่า ตัวละครเอกชายมีลักษณะย้อนแย้ง มีทั้งความแตกต่างและความสอดคล้องกับลักษณะความเป็นชายแบบอำนาจนำ ผ่านการสร้างตัวละครแบบผสมผสานระหว่างการมีรูปลักษณ์ภายนอกที่แข็งแรง บึกบึน และมีอาชีพตามชนบทที่แสดงให้เห็นความกล้าหาญ การใช้อำนาจความแข็งแรง และความเป็นวีรบุรุษ แต่มีจุดอ่อน มีบาดแผลฝังใจที่สั่นคลอนความเป็นชายจนนำไปสู่การเกิดวิกฤตความเป็นชาย เรือนร่างของผู้ชายมีความดึงดูดและสร้างอำนาจให้กับผู้ชาย ขณะเดียวกันก็เป็นวัตถุแห่งการจ้องมองของผู้หญิง ลักษณะความเป็นชายที่พึงประสงค์คือ มีความอ่อนโยน มีศีลธรรม เป็นสุภาพบุรุษ ปฏิเสธความรุนแรง กดทับความปรารถนาทางเพศ แม้ว่าบทบาทของผู้ชายจะเปลี่ยนแปลงไป ให้ความสำคัญกับการเป็นผู้ชายที่ห่วงใยและรู้จักดูแลผู้อื่น แต่ในขณะเดียวกันความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงยังคงอยู่ได้กรอบแนวคิดปิตาธิปไตย ผู้ชายยังคงอยู่ในฐานะที่พึงพิงของผู้หญิง

นันท์ภักขอร ภูมิธรรมรัตน์ (2559) ศึกษาเรื่อง ภาพสะท้อนมายาคติชนชั้นในเนื้อเรื่องของละครโทรทัศน์ไทยชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนมายาคติชนชั้น โดยเฉพาะชนชั้นกลางไทยในเนื้อเรื่องของละครโทรทัศน์ชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ การศึกษาครั้งนี้ได้นำแนวคิดมายาคติของโรลองด์บาร์ตส์มาประยุกต์ใช้โดยพิจารณาร่วมกับบริบททางประวัติศาสตร์เพื่อศึกษาชุดความคิดซึ่งมีสมมุติฐานว่า แนวปฏิบัติที่มีการผลิตซ้ำผ่านสุภาพบุรุษในเรื่องมีผลทำให้ผู้ชมคิดว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นไปโดยธรรมชาติที่แสดงออกผ่านบทบาทและวัฒนธรรมของตัวละครในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา การประกอบอาชีพ วิถีชีวิต ครอบครัว การแต่งงาน ความเป็นสุภาพบุรุษ และความเป็นสุภาพสตรีที่ถูกประกอบสร้างขึ้นเพื่อให้เห็นถึงมายาคติชุดต่าง ๆ ที่ไหลเวียน และผลิตซ้ำอยู่ในสังคมผ่านสื่อที่มีอิทธิพลสูงอย่างละครโทรทัศน์ช่วงหลังข่าว ผลการศึกษาพบว่า มายาคติที่ละครโทรทัศน์ชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพนำเสนอเป็นการนำมายาคติชนชั้นที่ถูกปลูกฝังแล้วในสังคมไทยมาประกอบสร้างให้สมจริง โดยใส่ค่านิยมของชนชั้นกลางปัจจุบันลงไปด้วย ผู้ชมจึงเข้าถึงและรับสารไปพร้อมกับความบันเทิง ความเป็นสุภาพบุรุษของตัวเองทั้ง 5 นั้นมิใช่เป็นแบบฉบับของชนชั้นสูงทั้งหมด หากส่วนใหญ่แล้วเป็นค่านิยม และรสนิยมของชนชั้นกลางที่เห็นชัดคือ อาชีพการงาน การสร้างฐานะด้วยความสามารถของตนเอง การใช้ชีวิต และการทำตามความใฝ่ฝัน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และสังคม เสรีภาพด้านการเลือกคู่ครองในความเป็นชนชั้นยังสะท้อนเรื่องเพศสถานะ และวัยอีกด้วย ทั้งนี้ชุดความคิดที่เกี่ยวกับความเป็นสุภาพบุรุษแบบจุฑาเทพถือเป็นมายาคติที่อาจมีผลต่อวัฒนธรรมร่วมสมัย เนื่องจากพลังของสื่อที่ใช้สร้างความต็มตำให้กับผู้ชมจำนวนมากด้วยวัฒนธรรมประชานิยม

พัชรพร สาลี (2560) ศึกษาเรื่อง กลวิธีสื่อคุณธรรมและจริยธรรมในนวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม (พ.ศ. 2556-2557) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สารัตถะด้านคุณธรรม จริยธรรมและกลวิธีสื่อคุณธรรมจริยธรรมในนวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมจำนวน 6 เรื่อง ในระหว่างปี พ.ศ. 2556-2557 โดยใช้กรอบแนวคิดค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) และกลวิธีการนำเสนอนวนิยายของวนิดา บำรุงไทย ผลการศึกษาพบว่า สารัตถะด้านคุณธรรมและจริยธรรมในนวนิยายเยาวชน ปรากฏสารัตถะด้านคุณธรรม 6 ประการ ได้แก่ ความกตัญญูกตเวทิตี, ความมีศีลธรรม, ความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน, ความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ, การคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน และความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ส่วนสารัตถะด้านจริยธรรมมี 6 ประการ ได้แก่ การใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน, การรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย, ความมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย, การปฏิบัติตามพระราชดำรัส, การดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเรียนรู้ความเป็นประชาธิปไตย สำหรับกลวิธีสื่อคุณธรรมและจริยธรรมในนวนิยายเยาวชนนั้น พบกลวิธีการนำเสนอ

โครงสร้างของนวนิยายเยาวชน 5 ด้าน ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่อง โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก และ กลวิธีการนำเสนอเรื่อง โดยใช้ตัวละครเป็นผู้เชื่อมโยงสารัตถะให้เนื้อเรื่องดำเนินไป สอดคล้องกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ส่วนกลวิธีทางภาษานั้น นวนิยายเยาวชนทั้ง 6 เรื่อง ผู้ประพันธ์สามารถใช้ทั้งบทสนทนาและโวหารร้อยเรียงให้เกิดภาพในโนสำนึกได้อย่างกลมกลืน

วัลย์ลดา ภาณุทานนท์ (2560) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมและจริยธรรมตาม โมเดลต้นไม้จริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนา ตัวบ่งชี้คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2. ศึกษาระดับคุณธรรมและ จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น 3. ตรวจสอบความสอดคล้องของ โมเดลต้นไม้จริยธรรมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการศึกษาพบว่า 1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมและ จริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ตัวบ่งชี้คุณธรรมและจริยธรรมประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 14 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ความรู้เชิงจริยธรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัว ได้แก่ สุขภาพจิต สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคม องค์ประกอบที่ 2 ทักษะคิดเชิงจริยธรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัว ได้แก่ ทักษะคิด ค่านิยม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจใน ตน องค์ประกอบที่ 3 เหตุผลเชิงจริยธรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ตัว ได้แก่ เจตนาทำเพื่อส่วนรวม และ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และองค์ประกอบที่ 4 พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 6 ตัว ได้แก่ การดูแลสุขภาพการทำงาน การขยันเรียน การเป็นพลเมืองดี การอบรมเลี้ยงดู และการพัฒนาสังคม 2. ผลการศึกษาระดับคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามตัวบ่งชี้ที่ พัฒนาขึ้น พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้ พบว่าสติปัญญา ความเชื่อใน อำนาจตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การอบรมเลี้ยงดู มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในแต่ละองค์ประกอบ ($M=4.11, 4.28, 4.17, 4.29$ ตามลำดับ) 3. ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลคุณธรรมและจริยธรรมด้วยการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\text{chi-square} = 52.90; df = 40; p = 0.08; RMR = 0.005; RMSEA = 0.02$)

จากเอกสารและงานวิจัยที่นำเสนอข้างต้นนี้ เห็นได้ว่าจะยังไม่พบงานวิจัยใดศึกษาจริยธรรมและ กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรมาก่อน มีเพียงงานวิจัยที่ศึกษา จริยธรรมโดยใช้กรอบหรือทฤษฎีอื่น ๆ ในการวิเคราะห์ หรือศึกษาจริยธรรมโดยใช้ทฤษฎีจริยธรรมต้นไม้อัน ในการวิเคราะห์กลุ่มบุคคลเท่านั้น ในส่วนของการศึกษาวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายยังไม่พบ งานวิจัยใดที่วิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ทั้งนี้จากการ รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยสามารถประมวลความรู้และนำความรู้ที่ได้เหล่านั้นไป ใช้ในการศึกษาจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรต่อไป

บทที่ 3

จริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร

การศึกษาจริยธรรมเป็นการศึกษาหลักการประพฤติตนที่อยู่บนความถูกต้องและดีงามตามหลักคำสอนทางศาสนา อันเป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของสังคม ผู้ที่มีจริยธรรมจะเป็นผู้ที่ไม่สร้างเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น การเป็นผู้มีจริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์ควรยึดถือและใช้เป็นแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตเพื่อความสงบสุขในสังคม ทำให้มีการนำเสนอหลักจริยธรรมผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การนำเสนอผ่านหลักธรรมทางศาสนา การสอดแทรกผ่านงานวรรณคดี วรรณกรรม เป็นต้น

เมื่อก้าวถึงงานวรรณกรรมที่มีการสอดแทรกหลักจริยธรรม อาทิ นิทาน เรื่องสั้น และนวนิยาย ทำให้บุคคลในสังคมสามารถเข้าถึงหลักจริยธรรมได้อย่างกว้างขวางและเข้าใจได้ง่ายมากยิ่งขึ้น เพราะเนื้อหาในงานวรรณกรรมมีเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้อ่านเห็นจริยธรรมและเห็นผลที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของตัวละครได้อย่างชัดเจน

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรซึ่งประกอบไปด้วยนวนิยาย 2 เรื่อง คือ นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ผู้แต่งคือ ณาธา และนวนิยายเรื่องมธุสโลกันตร์ ผู้แต่งคือ อุมาริการ์ นวนิยายทั้ง 2 เรื่องนอกจากจะมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรักระหว่างชายหนุ่มหญิงสาวแล้ว ยังมีการสอดแทรกหลักจริยธรรมผ่านการกระทำของตัวละครเอกชายอย่างเห็นได้ชัด ตัวละครเอกชายในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ คือ พสุ และตัวละครเอกชายในนวนิยายเรื่องมธุสโลกันตร์ คือ ภูผา ได้แสดงจริยธรรมอันเป็นการนำไปสู่การแสดงความเป็นสุภาพบุรุษ ซึ่งเป็นไปตามขนบของการเป็นสุภาพบุรุษในนวนิยายแนวโรมานซ์ที่ว่า ตัวละครเอกต้องมีคุณสมบัติที่เป็นทั้งคนดีและคนเก่งไปพร้อม ๆ กัน

ทางด้านการศึกษาทฤษฎีทางจิตวิทยา ศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน พันธุมนาวิน มีความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาจริยธรรมในคนไทย จึงได้นำความรู้ ประสบการณ์ ผลงานวิจัยของตนเองและนักวิจัยท่านอื่น ๆ ที่ศึกษาจากกลุ่มประชากรในสังคมไทย มาคิดค้นเป็นทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับการศึกษาจริยธรรม เรียกว่า “ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม”

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539, หน้า 54-55) ได้อธิบายทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมว่า ถ้าเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนดีและคนเก่งเหมือนผลไม้มันต้น เช่น ผลมะม่วง การที่จะได้มะม่วงดกผลใหญ่หวานอร่อยบนต้นนี้ ลำต้นและรากจะต้องสมบูรณ์ ลักษณะทางจิตใจ 5 ประการเปรียบเสมือนส่วนลำต้นของต้นไม้จริยธรรม ซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรม ลักษณะทางจิตใจ 5 ประการนี้ คือ 1. ทศนคติ คุณธรรม ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่กำลังพิจารณาอยู่นั้น 2. เหตุผลเชิงจริยธรรม หรือการเห็นแก่ผู้อื่น

ส่วนรวมและหลักสากลมากกว่าการเห็นแก่ตัว 3. ลักษณะมุ่งอนาคต สามารถคาดการณ์ไกล และสามารถควบคุมตนให้รอดได้ได้อย่างเหมาะสม 4. ความเชื่ออำนาจในตนว่าทำได้ดี ทำชั่วจะต้องได้รับโทษ และ 5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หรือความมุ่งมั่นบากบั่นฝ่าฟันอุปสรรคจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ลักษณะทางจิตใจทั้ง 5 ประการนี้ถ้ามีมากในบุคคลใด บุคคลนั้นจะเป็นผู้มีพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งอย่างสม่ำเสมอ แต่ถ้าขาดลักษณะหลายประการมากเท่าใด บุคคลนั้นก็จะเป็นผู้ที่ไม่สามารถเป็นคนดีและคนเก่งได้

นอกจากลักษณะทางจิต 5 ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้เจริญธรรมแล้ว พฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง จะเกิดได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีลักษณะทางจิตที่เป็นพื้นฐานทางจิตใจ 3 ประการ คือ 1. สติปัญญา หมายถึง ความเฉลียวฉลาด เหมาะสมกับอายุ เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็มีความสามารถทางการคิดที่เป็นนามธรรมขั้นสูงได้ 2. ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การเข้าใจมนุษย์และสังคม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และ 3. มีสุขภาพจิตดี หมายถึง การมีความวิตกกังวลน้อย หรือในปริมาณที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ ลักษณะทางจิตที่เป็นพื้นฐานนี้ เปรียบเสมือนรากสำคัญของต้นไม้ที่จะขนานโซหาอาหารมาเลี้ยงลำต้นซึ่งจะต้องมีความสมบูรณ์ ลักษณะพื้นฐานทางจิต 3 ประการนี้ เป็นสาเหตุสำคัญของการพัฒนาลักษณะทางจิต 5 ประการที่ลำต้น และพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ซึ่งเป็นผลไม่บนต้น บุคคลที่มีลักษณะพื้นฐานทางจิตทั้งสามประการนี้สูงเหมาะสมกับอายุ เปรียบเสมือนคนที่เป็นบัวเหนือน้ำในพุทธศาสนา เหมาะสมที่จะรับการพัฒนาลักษณะทางจิตที่ลำต้น และพฤติกรรมที่เปรียบเสมือนผลไม่บนต้นต่อไป ส่วนผู้ที่มีลักษณะพื้นฐานทางจิตสูงเพียง 2 ประการ ประการเดียว หรือต่ำทั้งสามประการ จะเป็นคนประเภทบัวใต้น้ำไปจนถึงประเภทจมโคลนอยู่ก้นบึง

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การนำทฤษฎีต้นไม้เจริญธรรมที่มาจากการศึกษากลุ่มประชากรในสังคมไทย สามารถนำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรซึ่งเป็นนวนิยายของไทยได้ เพราะตัวละครเอกชายที่ปรากฏนั้นมาจากการสร้างสรรค์ผลงานของนักเขียนไทย โดยนักเขียนผู้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยย่อมต้องมีการหยิบยกเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผู้คนหรือสังคมไทยใส่ลงไป ในนวนิยายนั้นด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นจริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายผ่านมุมมองการวิเคราะห์วรรณกรรมโดยใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยา ทั้งยังจะแสดงให้เห็นชายไทยในอุดมคติว่าควรมีคุณสมบัติอย่างไร ผ่านการเล่าเรื่องของนักเขียนหญิงไทย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร โดยปรับจากกรอบทฤษฎีต้นไม้เจริญธรรมของศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539) และคู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ของ สำนักงาน ก.พ. (2561) มาปรับเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ในส่วนของทฤษฎีต้นไม้เจริญธรรมส่วนที่เป็นพฤติกรรมที่

แสดงออกของตัวละครเอกชายคือส่วนของดอกและผล ส่วนที่เป็นพื้นฐานทางจิตใจของตัวละครเอกชายคือส่วนราก และส่วนที่เป็นสาเหตุทางจิตใจของตัวละครเอกชายคือส่วนลำต้น ประมวลเป็นกรอบในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกของตัวละครเอกชาย
 - 1.1 พฤติกรรมของคนดี
 - 1.1.1 พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง
 - 1.1.2 พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น
 - 1.2 พฤติกรรมของคนดีและเก่ง
 - 1.2.1 พฤติกรรมรับผิดชอบ
 - 1.2.2 พฤติกรรมพัฒนา
 2. สาเหตุทางจิตใจของตัวละครเอกชาย
 - 2.1 เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 2.2 มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง
 - 2.3 ความเชื่ออำนาจในตน
 - 2.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 2.5 ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยม
 3. พื้นฐานทางจิตใจของตัวละครเอกชาย
 - 3.1 สติปัญญา
 - 3.2 ประสบการณ์ทางสังคม
 - 3.3 สุขภาพจิตดี
- มีรายละเอียดต่อไปนี้

1. พฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกของตัวละครเอกชาย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524, หน้า 107) ได้ให้นิยามความหมายของคำว่า จริยธรรม (morality) หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ อันรวมถึงการกระทำของมนุษย์ด้วย ลักษณะและการกระทำที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งในสองประเภท ดังนี้ ประการแรก คือ จริยธรรม หมายถึง ลักษณะที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนอื่นเป็นสำคัญ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการ และส่วนใหญ่สังคมจะให้การส่งเสริมสนับสนุนหรือทำให้ผู้กระทำรู้สึกว่าการกระทำในสิ่งนี้ถูกต้องและเหมาะสม จนเกิดความพอใจในตนเอง ผู้มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและการกระทำที่

กล่าวนี้มาก ส่วนลักษณะอีกประเภทหนึ่งของจริยธรรม คือ การหลีกเลี่ยงหรือดเว้นที่จะกระทำการอันก่อให้เกิดโทษต่อตนเองและผู้อื่น โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร เป็นลักษณะที่สังคมรังเกียจและลงโทษเมื่อมีผู้กระทำเช่นนั้น และเมื่อกระทำแล้วผู้กระทำส่วนใหญ่จะรู้สึกผิดและมีความอับอายหรือละอายเกิดขึ้น

ส่วนความหมายของพฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น ตัวอย่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวม และการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกจำนวนหนึ่ง คือ พฤติกรรมในสถานการณ์ที่เฝ้าระวัง หรือในสภาพที่ยั่วยู่ให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ที่ยั่วยู่ เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง หรือคะแนนการลักขโมย และการกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งอาจรวมเรียกว่าพฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งผู้มีจริยธรรมสูงย่อมงดเว้นการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์นี้ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้น ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524, หน้า 3)

ในหัวข้อนี้จะเป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมที่แสดงออกของตัวละครเอกชายซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวละครเอกชายนั้นเป็นผู้มีจริยธรรม โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวจะใช้กรอบทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ในส่วนของพฤติกรรมที่ตัวละครเอกชายแสดงออกมานั้นเปรียบได้กับส่วนของดอกและผลไม้บนต้นในทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ดังที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539, หน้า 2) กล่าวว่า ส่วนของดอกและผลไม้บนต้นแสดงถึงพฤติกรรมการทำดีละเว้นชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ส่วนแรกนี้เป็นพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่ง ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2548 อ้างถึงใน สำนักงาน ก.พ., 2561) ได้แบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ส่วน คือ

1.1 พฤติกรรมของคนดี ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่

1.1.1 พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่เป็นการทำร้ายหรือทำลายตนเอง เช่น พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเอง พฤติกรรมการบริโภคสิ่งที่มีประโยชน์ ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่ติดยาเสพติด ไม่เล่นการพนัน เป็นต้น

1.1.2 พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่ทำร้าย ทำลาย หรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น พฤติกรรมสุภาพบุรุษ ไม่ก้าวร้าว พฤติกรรมการชื้ออย่างมีมารยาท พฤติกรรมซื่อสัตย์ เป็นต้น

1.2 พฤติกรรมของคนดีและเก่ง ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่

1.2.1 พฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น พฤติกรรมการเรียนการทำงาน พฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็ก พฤติกรรมการปกครองของหัวหน้า พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ และพฤติกรรมเคารพกฎหมาย เป็นต้น

1.2.2 พฤติกรรมพัฒนา เช่น พฤติกรรมพัฒนาตนเอง (เช่น พฤติกรรมรักการอ่าน เป็นต้น) พฤติกรรมพัฒนาผู้อื่น (เช่น พฤติกรรมการสนับสนุนให้ผู้อื่นปลอดภัยในการทำงาน พฤติกรรมการเป็นกัลยาณมิตร พฤติกรรมช่วยเพื่อนป้องกันโรคเอดส์ เป็นต้น) และพฤติกรรมพัฒนาสังคม (เช่น พฤติกรรมอาสา เป็นต้น)

ทั้งนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์พฤติกรรมที่แสดงออกของตัวละครเอกชายจากนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร จากนั้นผู้วิจัยจะวิเคราะห์สาเหตุทางจิตใจของตัวละครเอกชายนั้นก็คือส่วนลำต้นในทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม และวิเคราะห์พื้นฐานทางจิตใจของตัวละครเอกชายนั้นก็คือส่วนรากในทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ซึ่งพื้นฐานทางจิตใจและสาเหตุทางจิตใจเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ตัวละครเอกชายแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 พฤติกรรมคนดี

พฤติกรรมคนดี คือ พฤติกรรมของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรที่แสดงออกไปในทางที่ไม่เสื่อมเสียและไม่ก่อให้เกิดปัญหาทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การแสดงพฤติกรรมดังกล่าวสามารถสะท้อนทัศนคติและลักษณะนิสัยเฉพาะของตัวละครเอกชาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวละครเอกชายดังกล่าวเป็นผู้มีจริยธรรมอย่างชัดเจน พฤติกรรมคนดีนี้สามารถแบ่งออกได้ 2 พฤติกรรมย่อย คือ พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง และพฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น ดังนี้

1.1.1 พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง คือ พฤติกรรมของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรที่ไม่ทำร้ายหรือทำลายตนเอง เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกทางร่างกาย ทางความคิด หรือทางความรู้สึก ที่มุ่งให้เกิดความดีงามและไม่เกิดปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อตนเองในภายหลัง ซึ่งตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรได้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ทั้งหมด 4 พฤติกรรม ดังต่อไปนี้

1.1.1.1 พฤติกรรมรู้จักปล่อยวาง

พฤติกรรมรู้จักปล่อยวาง คือ ปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งปวง (พุทธธรรม, 2553) ไม่ยึดติดกับสิ่งรอบตัว ต้องแยกแยะและเข้าใจได้ว่าสิ่งใดคือสิ่งที่จำเป็นในชีวิต หากสิ่งใดไม่จำเป็นและทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางใจและทางกาย ควรละเว้นและปล่อยวางสิ่งนั้น หากบุคคลรู้จักปล่อยวางจะทำให้ชีวิตเกิดความสงบสุข ซึ่งพุทธธรรม (2553) ได้นำเสนอวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปล่อยวาง ดังนี้

1. เมื่อเกิดอะไรขึ้น ให้รวมลงในพระไตรลักษณ์ให้หมด คือ ถ้าอะไรเกิดขึ้นในชีวิตเรา ไม่ว่าจะดีหรือไม่ดี ก็ให้รวมลงไปว่าสิ่งเหล่านั้นไม่เที่ยง มันเป็นทุกข์และมันเป็นอนัตตา ไม่มีอะไรเป็นของเราที่แท้จริงเลย จึงไม่ควรเข้าไปยึดมั่นถือมั่น ถ้ารวมลงในพระไตรลักษณ์ได้ ใจมันจะเบาจะว่าง แต่ถ้าตรงกันข้าม ใจมันจะหนักจะเครียด จะมีแต่ความร้อนกระวนกระวาย

2. ให้เห็นว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น สิ่งนั้นต้องดับ คือ ให้อยอมรับความจริงว่า ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นล้วนแต่ต้องดับไปในที่สุดทั้งสิ้น แม้แต่ดวงอาทิตย์ก็ต้องดับ โลกนี้ก็ต้องสลาย ไม่มีอะไรเหลือ ดังที่พระอัญญาโกณฑัญญะ ได้ดวงตาเห็นธรรมครั้งแรกว่า "สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดก็มีการดับไปเป็นธรรมดา" เช่น คนเราเมื่อมีการเกิดก็ต้องมีการตายเป็นธรรมดา แม้ปัญหาความยุ่งยากในชีวิตอะไรก็ตามที่ยังแก้ไม่ตกเมื่อมันเกิดขึ้นมันก็ต้องดับไป นี่คือกฎของธรรมชาติอย่างหนึ่งของสิ่งทั้งหลาย ไม่ต้องไปบังคับหรือยึดมั่นถือมั่นมากจนเกินไป เพราะถือมั่นมาก ก็ทุกข์มากและทำให้เครียดด้วย

3. อย่าแบกงานไว้มากเกินไป คือ การแบกงานมากเกินไปนั้นมันหนัก มันเครียด มันวุ่นวาย และทุกข์ใจมาก แม้เราจะทำใจว่า เราจะทำงานด้วยใจว่างไม่ยึดมั่นถือมั่นแต่เมื่อเราไปรับงานแบกงานไว้มาก ใจจะสงบได้ยาก และงานจะเสียได้ง่าย เพราะทำไม่ทัน และจะเป็นเหตุให้เกิดความตึงเครียดทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ฉะนั้นผู้ที่ได้รับความสงบสุขที่เรียกว่าสันติบทนั้น ต้องเป็นคนไม่แบกงานไว้มากจนเกินไป คือต้องเป็นคนมีงานไม่มากจนเกินไป ที่เรียกว่า อปัปกิจโจ มีงานน้อย ทำงานแต่พอประมาณ แก่ความรู้ความสามารถของตน จึงจะเกิดความเบากายเบาใจได้ง่าย คือให้วางงานลงเสียบ้าง ถ้าไม่วางก็จะหนักอยู่ตลอดไป แม้เราปุ่ขุ่นไม่อาจจะวางได้ตลอดไป แต่วางลงเสียบ้างและก็จะคลายเครียดได้

4. ให้ปฏิบัติพร้อมกับกำหนดลมหายใจเข้าออก คือ ในการนำธรรมะขึ้นปล่อยวางมาปฏิบัตินั้นถ้าเราปฏิบัติในขณะที่เจริญกรรมฐาน เช่น กำหนดลมหายใจเข้าออก ก็ให้กำหนดดังนี้ เมื่อหายใจเข้าให้ภาวนาว่า "ปล่อยวาง" เมื่อหายใจออกก็ภาวนาว่า "ปล่อยวาง" ปล่อยวางอะไร? คืออะไรก็ได้ที่ทำให้ยุ่ง ปล่อยวางมันให้หมด โดยเฉพาะปล่อยวางนามรูปที่จะให้เข้าไปยึดมั่นว่าเป็นตัว เป็นตน เป็นเรา เป็นเขา เมื่อหายใจเข้าก็ภาวนาว่าปล่อยวาง เมื่อหายใจออกก็ปล่อยวาง แม้ที่สุดร่างกายของเราก็ต้องปล่อยแล้วมันก็เบา จะรู้สึกเย็นขึ้นมา

5. ให้ทำงานด้วยความไม่ยึดมั่น คือ ทำงานเพื่องาน เพื่อความสำเร็จของงาน ทำความดีเพื่อความดี ไม่ใช่ทำเพื่อยศ เพื่อตำแหน่งเกียรติยศชื่อเสียง ไม่ใช่ทำเพื่อตัวเรา เพื่อของเรา ถ้าทำอย่างนั้นมันจะวุ่นวายใจ เมื่อสิ่งทั้งหลายไม่สมใจตน จงทำงานไปพร้อมกับให้ความรู้สึกอยู่เสมอว่าทำความดีเพื่อความดี ทำงานเพื่อความสำเร็จของงาน ทำด้วยความเพลิดเพลิน ไม่รีบร้อนจนเกินไป เพราะในที่สุดเราต้องปล่อยวางหมดทุกสิ่งทุกอย่าง แม้ไม่ปล่อยก็ต้องปล่อย เมื่อเราต้องจากโลกนี้ไป

6. ให้ถือหลักพุทธภาษิตว่า "สิ่งทั้งปวงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น" เมื่อปล่อยวางลงได้ก็เป็นสุข
 ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพฤติกรรมรู้จักปล่อยวางของตัวละครเอกชาย คือ
 ตัวละครพสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ดังในตอนที่พักพิงกับเจ้าแสงจันทา ขณะที่พาเจ้าแสงจันทาหนี
 การจับกุมของทหาร ซึ่งในขณะนั้นพสุได้พาเจ้าแสงจันทาเข้าพักและหลบซ่อนตัวที่โรงแรมแห่งหนึ่ง แต่
 เมื่อถึงเวลานอนพักผ่อน เจ้าแสงจันทากลับนอนไม่หลับด้วยความกังวลหลายอย่าง ทั้งเป็นห่วงเจ้าพ่อ
 เจ้าแม่ และเธอไม่เคยตกอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องพบเจอกับหญิงสาวกำลังเสนอตัวเพื่อขายบริการให้กับ
 ชายหนุ่ม ณ บริเวณด้านล่างของโรงแรมที่เจ้าแสงจันทาและพสุพักอยู่ พสุจึงบอกให้เจ้าแสงจันทารู้จัก
 ปล่อยวางจากเหตุการณ์ที่กำลังกระทบจิตใจของเธอ ดังความว่า

“ผมถูกสอนให้แบ่งแยกให้ออก เมื่อถึงเวลาต้องนอน ในที่ปลอดภัยต้องรู้จักปิด
 กั้นความคิดและปิดกั้นเสียงทุกอย่างแล้วหลับ แต่เมื่อจำเป็นต้องระวังตัว สมองก็ต้อง
 ตื่นตัว พร้อมจะตื่นเสมอ เวลานี้เราปลอดภัยภายในห้องส่วนตัว ก็เพียงแค่ปิดกั้นเสียงที่
 ได้ยินแล้วนอนให้หลับ”

“ฉันจะพยายามค่ะ” เธอบอก แต่พอคิดถึงภาพที่แอบมองผ่านหน้าต่างลงไป
 ด้านล่าง เมื่อครู่ตอนที่เขาเข้าห้องน้ำ ภาพนั้นยังติดตา หญิงสาวเหล่านั้นย้อยยุด
 กระซอกชายหนุ่มที่เดินมาที่โรงแรมอย่างไม้อาย ทั้งกอด ทั้งจูบ มือไม้ก็ปิดป้ายไปทั่วตัว
 ผู้ชายเพื่อย่วยวนให้พวกเขาตกลงซื้อบริการ

เธอเคยได้ยินเรื่องราวเหล่านี้มาก่อน แต่ไม่เคยได้เห็นกับตา มันช่างน่าอาย

“ไม่มีใครเกิดมาพร้อมทุกอย่างหรอกคุณ ทุกคนมีเหตุผล มีความจำเป็นของตนเอง
 ทั้งนั้น ที่บ้านของพวกเธออาจจะมีพ่อแม่แก่ ๆ ที่กำลังเจ็บป่วย นอนคอยเงินจากพวก
 เธอให้ มารักษาตัวอยู่ก็ได้ จริงไหม”

เธอไม่ตอบ เขาจึงบอก

“โลกนี้ไม่ได้สวยสดงดงามไปหมดหรอกนะเจ้าหญิง แม้กระทั่งสิ่งที่กำลังเผชิญ
 อยู่ที่นี่เช่นกัน ความเป็นจริงมันเจ็บปวด แต่คุณก็ต้องยอมรับมันให้ได้”

เขาได้ยินเสียงสะอื้นเบา ๆ จึงลอบสบถ ที่ดันไปจิตใจดำของเธอเข้า ก่อนจะลุก
 ขึ้นไปแหวกมุ้งและนั่งบนเตียงข้าง ๆ ตัวเธอ

“อย่าร้องไห้เลย น้ำตาไม่ได้ช่วยอะไร ความเข้มแข็งและสติปัญญาเท่านั้นที่จะพาเรารอดไปจากที่นี่ได้”

(ณารา, 2559, หน้า 125-126)

จากตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ตัวละครเอกชายคือ พสุ ซึ่งเป็นข้าราชการทหารในหน่วยรบพิเศษ กำลังปฏิบัติหน้าที่ในการอารักขาพาเจ้าแสงจันทาหนีจากการตามล่าของทหารที่ก่อกบฏ พสุได้รับการฝึกให้สามารถจัดการกับสถานการณ์ที่ยากลำบากและสิ่งสำคัญคือการฝึกให้จัดการกับจิตใจ เมื่อยามตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา รู้จักปล่อยวาง แยกแยะ และลำดับความสำคัญของสิ่งที่ต้องกระทำ นอกจากการถูกฝึกฝนจากการเป็นทหารในหน่วยรบพิเศษแล้ว พสวยังได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ดีจากครอบครัว เพราะคุณพ่อของพสุเป็นตำรวจและคุณลุงเป็นทหาร การที่พสุสามารถจัดการกับสถานการณ์ที่ยากลำบากจึงได้รับการปลูกฝังมาจากพื้นฐานการเลี้ยงดูของครอบครัวด้วยเช่นกัน

เหตุการณ์ในตัวอย่างคือช่วงเวลาของการพักผ่อนเพื่อที่จะได้มีกำลังในการหนีให้รอดพ้นจากการถูกตามจับกุมของทหาร เจ้าแสงจันทาผู้ซึ่งไม่เคยตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบากและไม่ได้ถูกฝึกฝนอย่างเช่นพสุ ทำให้เจ้าแสงจันทาเกิดความกลัวและความกังวล แต่เมื่อพสุเตือนสติเจ้าแสงจันทาให้ปล่อยวางและยอมรับกับสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ ซึ่งเป็นหนทางที่จะช่วยให้ทั้งคู่รอดพ้นจากสถานการณ์นี้ไปได้ วิธีการคิดของพสุจึงสอดคล้องกับที่ พุทธธรรม (2553) ได้นำเสนอวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปล่อยวางไว้ว่า ให้รู้จักยอมรับความจริงและอย่าแบกสิ่งนั้นไว้มากจนเกินไป ให้ถือหลักพุทธภาษิตที่ว่า "สิ่งทั้งปวงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น" เมื่อปล่อยวางลงได้ก็เป็นสุข

พฤติกรรมรู้จักปล่อยวางของพสุดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนตนเอง กล่าวคือเมื่อพสุรู้ว่าการแบกปัญหาไว้ไม่ได้ช่วยให้ปัญหาคลีคลายและทำให้ตนเองรอดพ้นจากความทุกข์นั้นไปได้ ยิ่งแบกความทุกข์หรือปัญหาไว้ก็จะทำให้มองไม่เห็นทางสว่าง และทำให้ตนเองเกิดความไม่สบายใจ ดังนั้นการปล่อยวาง ทำความเข้าใจในเหตุการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ และตั้งสติ จะส่งผลให้เกิดปัญญา อันจะส่งผลให้พสุและเจ้าแสงจันทามีพลังในการแก้ปัญหาและสามารถรอดพ้นจากเหตุการณ์ที่เลวร้ายไปได้อย่างปลอดภัย

1.1.1.2 พฤติกรรมสวดมนต์ก่อนเข้านอน

สวดมนต์ หมายถึง การท่องสวดขยายบทสวดเป็นทำนองมนต์ หมายถึง คำภาษาบาลีที่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าโดยตรงซึ่งมีแหล่งที่มาจากพระไตรปิฎก อีกส่วนหนึ่งเป็นคำบาลีที่อาจารย์

ทั้งหลายต่างขึ้น เพื่อใช้เป็นบทสวดสรรเสริญคุณของพระรัตนตรัยเสริมสร้างศรัทธาความเลื่อมใสแก่ผู้สวด (Chartchai Yimsuwan, 2556)

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (ม.ป.ป.) ได้อธิบายว่า การสวดมนต์เป็นกุศโลบายที่จะทำให้เกิดมีสติและตั้งมั่นเป็นสมาธิอยู่กับบทมนต์ที่สวด จึงถือได้ว่าเป็นการพัฒนาจิตให้มีสติขั้นต้นในรูปแบบของสมถภาวนา เพราะเวลาเราสวดมนต์ทำให้ตามอง ปากอ่าน หูฟัง ทำให้เกิดสมาธิ สมาธิก่อให้เกิดซึ่งปัญญา ปัญญาจะนำพาชีวิตของเราให้ไปได้อย่างราบรื่น ในทางวิทยาศาสตร์ เวลาที่เราเปล่งเสียงสวดมนต์ เสียงซึ่งเป็นสัมมาวาจาและเป็นกุศลนี้ จะทำให้น้ำในตัวเราเรียงโมเลกุล เป็นน้ำที่มีผลึกใส ผิวเราจะใส ใจสว่าง เรียกได้ว่า ผิวเปล่งปลั่ง เพราะเป็นความงามที่ออกมาจากใจ ยิ่งถ้ามีความเข้าใจในบทสวดมนต์นั้น ๆ ด้วย ก็จะเป็นการสร้างปัญญาให้แก่ตัวผู้สวดด้วย นอกจากทำให้จิตตั้งมั่นเป็นสมาธิแล้ว การสวดมนต์ยังมีผลดีต่อสุขภาพด้วย เพราะเมื่อเจริญสติแล้วสมาธิย่อมเกิด และเมื่อสมาธิเกิดจิตจะตั้งมั่นเป็นสมาธิ ทำให้การปรุงแต่งของจิตเป็นอารมณ์ลดน้อยลง และส่งผลให้พลังงานของร่างกายเพิ่มมากขึ้น ความเจ็บไข้ได้ป่วยจึงลดลงเป็นธรรมดา และมีสุขภาพร่างกายดีเป็นผล ตลอดทั้งผู้ที่มีรัตนตรัยเป็นสรณะเป็นที่พึ่งของชีวิต

ในนวนิยายชุดสุขภาพบุรุษจอมโจรพบพฤติกรรมสวดมนต์ก่อนเข้านอนของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครภูผา จากนวนิยายเรื่องมธุรสโลกกันตร์ ดังในตอนที่มีผู้เขียนได้บรรยายถึงการสวดมนต์ของภูผาก่อนเข้านอน ดังความว่า

ชายหนุ่มจุดตะเกียงนั่งถอดปิ่นออกเป็นส่วน ๆ เพื่อทำความสะอาดล้างล้างอย่างที่ทำเป็นประจำทุกคืน จากนั้นก็หันไปสวดมนต์ ท่องคาถาแล้วไหว้พระเครื่องพวงโตที่ปักติดสวมติดกายไว้เสมอ จะถอดออกก็ตอนนอนเท่านั้น

(อุมาธิการ, 2560, หน้า 168)

จากตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นพฤติกรรมของภูผาที่ผู้เขียนได้บรรยายไว้ว่า ภูผาจะทำความสะอาดปิ่นของเขาเป็นประจำก่อนเข้านอน เพราะด้วยความที่ภูผาเป็นโจร การที่เขาทำความสะอาดอาวุธปิ่นของเขาย่อมเป็นเรื่องธรรมดาเนื่องด้วยเป็นการดูแลและรักษาอาวุธคู่กายของเขา นอกจากนี้ภูผายังสวดมนต์ ไหว้พระ ก่อนที่จะเข้านอน ซึ่งผิดวิสัยของคนที่เป็นโจร เพราะบุคคลที่เป็นโจรหรือทำงานผิดกฎหมายส่วนใหญ่มักจะพึ่งไสยศาสตร์มนต์ดำและไม่เชื่อเรื่องการปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนา และบุคคลเหล่านี้มักจะไม่สามารถปฏิบัติตามหลักศีล 5 ได้

พฤติกรรมสวมนต์ก่อนเข้านอนของภุษาเป็นพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนตนเอง กล่าวคือ การสวมนต์ ท่องคาถา ไหว้พระก่อนนอน ถือเป็นการฝึกจิตของภุษาให้ไม่ฟุ้งซ่าน และมีสติทุกขณะ เมื่อถึงเวลานอนจิตใจในช่วงนั้นก็จะเกิดความสงบ มีสมาธิ ก่อให้เกิดปัญญา และปัญญาจะนำพาชีวิตให้ไปพบกับความราบรื่น ทำให้ชีวิตของภุษาแม้จะตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยบุคคลที่เป็นโจร แต่ก็ไม่สามารถชักนำให้ภุษาดำเนินวิถีชีวิตด้วยการเป็นโจรอย่างเต็มใจ เมื่อภุษาพบชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อน เขาก็จะหาทางช่วยเหลือเสมอ แม้กระทั่งยอมเสี่ยงชีวิตโดยการเป็นสายให้กับตำรวจ เพื่อให้ตำรวจสามารถทลายชุมโจรได้ในที่สุด

1.1.1.3 พฤติกรรมเลือกคบคนดี

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 226) ได้นิยามคำว่า คนดี หมายถึง คนที่มีคุณความดี, คนที่มีคุณธรรม ทางด้าน ครูบ้านนอก.คอม (2552) ได้กล่าวว่า คนดี หมายถึง คนที่ดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสันติสุข นอกจากนี้ ราช รมัญญ (2563) ยังกล่าวว่า คนดีในทางพุทธศาสนา สิ่งแรกต้องมีความกรุณาในหัวใจ หมายถึง การที่รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น อย่างจริงใจ ประการต่อมาคือเป็นคนที่มีความเมตตาอย่างเปี่ยมล้น พร้อมทั้งจะหยิบยื่นช่วยเหลือผู้อื่นตามฐานะของตน ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมอยู่ในใจตลอดเวลา และสุดท้ายที่สำคัญ คือ รู้จักกาลเวลาที่จะสนับสนุน อุปถัมภ์คำชู้ พระพุทธศาสนาตามกำลังฐานะแห่งตน

ดังนั้น การเลือกคบคนดี จึงหมายถึง การคบคนหรืออยู่ใกล้ชิดบุคคลที่มีคุณความดี มีคุณธรรม จริยธรรม เห็นใจผู้อื่น และนำพาไปสู่หนทางแห่งความเจริญ

ลักษณะของคนดีที่น่ายกย่อง (ม.ป.ป.) ประกอบไปด้วย

1. เป็นคน ไม่เพ่งโทษของผู้อื่น มีแต่ให้การแนะนำ เมื่อเขาขัดข้อง ให้การสนับสนุน เมื่อเขาเป็นคนดี และตั้งใจทำดีในทางใดทางหนึ่ง ด้วยความเต็มใจ (ไม่ใช่สักแต่พูดหรือชมด้วยลมปาก)
2. เป็นคนไม่แสดงอาการขึ้น-ลง ในเมื่อชีวิตประสบความสุข หรือสมบัติภายนอกถึงความวิบัติ ทั้งไม่หลงระเหิงจนลืมนั่น ในเมื่อชีวิตเกิดเด่นขึ้นในหมู่ชน ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง
3. เป็นคนสำรวมรักษาอินทรีย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ และจักไม่อาศัย รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส (สิ่งที่ถูกต้องกาย) แม้แต่ความนึกคิดแล้วแสดงพฤติกรรมใด ๆ ที่ไม่เหมาะสมไม่ควร อันจักเป็นเหตุให้คนและผู้อื่นได้รับความมัวหมองและเดือดร้อน
4. เป็นคนมีศีลาจารวัตร ให้ตรงกับภาวะและเพศของตนอยู่ตลอดเวลา

5. เป็นคนละเว้นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ประกอบแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งในทางอาชีพ คือ เศรษฐกิจ การเมือง ศิลธรรม
6. เป็นคนทำ พูด คิด อะไร ก็ทำอย่างผู้มีปัญญา หากจะแนะนำผู้อื่น ก็แนะนำให้เขา เกิดปัญญาให้คิดแสวงหาผลประโยชน์ทั้งปวง ในทางที่ชอบ
7. เป็นคนไม่ประกอบในทางที่มีใช้ฐานะของตน
8. เป็นคนได้ทรัพย์มาด้วยบารมีและความสามารถแล้วสงเคราะห์ญาติ เป็นต้น ในรูปใดรูปหนึ่งที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สุข
9. เป็นคนไม่สนทนากับบุรุษสตรีอื่น ซึ่งอยู่ในอาณัติและสิทธิอันชอบธรรมของผู้อื่น เพราะความใคร่ในกาม ซึ่งเป็นการชอนและก่อมลทินโทษไว้ภายใน
10. เป็นคนมีกำลังบริวาร กำลังทรัพย์ กำลังปัญญาแล้ว ใช้สิ่งเหล่านั้นให้สำเร็จ ประโยชน์แก่ตนและชนหมู่มาก
11. เป็นคนประกอบด้วย กรุณาใหญ่ในมนุษย์ที่พิจารณาด้วยปัญญาแล้ว เห็นว่าควร จะให้ความกรุณาได้
12. เป็นคนเพิ่มพูนความรู้ ความฉลาด ความบริสุทธิ์ให้เกิดแก่ตนอยู่ตลอดไป
13. เป็นคนรู้คุณค่าของสถานที่ สถาบัน ศิลปวิทยา และรู้คุณค่าของคนที่เคยให้ความรอบรู้ ความสุขแก่ตนมา แล้วตอบแทนคุณค่า-คุณท่าน ในแนวที่บัณฑิตได้เคยปฏิบัติสืบ ๆ กันมา คือ ทำตนให้เป็นบุคคลหาได้ยากในโลกคนหนึ่งไว้เสมอ
14. เป็นคนใฝ่หาความสงบ และความพ้นทุกข์ ตลอดถึงความพ้นทุกข์ทางใจของตนเอง
15. เป็นคนไม่เคารพบูชา ยกย่อง สรรเสริญ ผู้อื่น เพราะเห็นว่าเขามีทรัพย์ มียศ มีอำนาจ แต่เคารพบูชา ยกย่องเพราะเห็นว่าเขาเป็นคนประเสริฐกว่าตน มีคุณธรรมความดี และมีคุณแก่ตน แม้ว่าเขาจะเป็นคนศึกษาน้อย ไม่มียศ เป็นคนจนก็ตามที่

ตามหลักของมงคลสูตร 38 ประการ การเลือกคบคนดีตรงกับมงคลสูตรข้อ 2 คือ การคบบัณฑิต ซึ่งสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมธโร) (2546, หน้า 42-47) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมของบัณฑิตมี 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. บัณฑิตลักษณะ หมายถึง อาการที่แสดงออกแห่งอัธยาศัยของบัณฑิต ประกอบด้วยมโนกรรมที่ถึงาม 3 ประการ เรียกว่าบัณฑิตลักษณะ ได้แก่
 - 1.1 อโลภชมาสัย คือ อัธยาศัยไม่โลภ ด้วยไม่욕ได้ ไม่อยากมี ไม่อยากเป็นเกินขอบเขต มั่งแต่จะได้อะไร จะมี เป็นในทางที่เหมาะสมพอควรพอใจแสวงหาในขอบเขตแห่งศีลธรรม ยินดีใน

สิ่งที่ตนพึงหาได้ในทางที่ชอบ พยายามสงบใจให้ยินดีในสิ่งที่ตนมีและยินดีในสิ่งที่ตนได้มา เห็นคุณค่าของความพอควรว่า เมื่อไม่มีสิ่งที่ตนชอบก็ชอบสิ่งที่ตนมี และเห็นโทษของความมักมากกว่าคว่ำทั้งหมดเป็นสูญทั้งหมด ถือสัมมาอาชีพเป็นเครื่องดำเนินชีวิตโดยชอบธรรม สม่่าเสมอ

1.2 อโทสัชฌาย คือ อธยาศัยไม่โหดร้าย ประกอบด้วยเมตตากรุณาโอบอ้อมอารี ไม้ใจจัด ไม้ใจแข็งกระด้าง ไม้ใจลำเอียง หวังดีมีนิสัยสุขุมชุ่มเย็น เป็นดั่งเทวดาอารักษ์ของบ้านเมือง อยากรให้เพื่อนเกิดแก่เจ็บตายด้วยกันได้ดีมีสุข แม้รัศมีศรีศักดิ์ไปคุ้มครอง ให้เขาอยู่สุขเกษมศานต์สราญรมย์ เหมือนเมฆหลังฝนลงอาบแผ่นดินให้ชุ่มเย็น เป็นประโยชน์แก่หมู่สัตว์ที่อาศัยแผ่นดินและหวังช่วยเหลือเพื่อนที่ตกทุกข์ได้ยาก แผ่กรุณาไปถึงเขาผู้มีทุกข์และช่วยให้เขาพ้นทุกข์ตามกำลัง

1.3 อโมหัชฌาย คือ อธยาศัยไม่ลุ่มหลง มีสติสัมปชัญญะเป็นตัวนำ พิจารณาหาเหตุผลให้รู้ผิดชอบชั่วดี หรือรู้บาปบุญคุณโทษได้ ไม่ลู่อินจกแก่ความลุ่มหลงเพลิดเพลिन และมีสัมมาทิฐิเข้าสู่สนับสนุนให้เห็นผิดเป็นผิด เห็นชอบเป็นชอบ มีความกตัญญูนำให้คิดเห็นบุญคุณของผู้มีบุญคุณเป็นตัวอย่าง

2. บัณฑิตนิมิต หมายถึง อาการที่แสดงออกแห่งวัจกรรมของบัณฑิตให้หมายรู้ได้ว่า วัจกรรมของบัณฑิตนั้น เป็นวัจกรรมที่สุภาพดีงาม 4 ประการ เรียกว่าบัณฑิตนิมิต ได้แก่

2.1 พุดคำจริง คือ พุดคำแน่นอน คำคงที่เป็นหนึ่งแน่ ไม่มีสอง และพุดคำแท้ คำที่เป็นเนื้อล้วน ๆ ไม่มีปลอมแปลง และไม่มีการไปเป็นอื่น ความสำคัญของการพุดจริง อยู่ที่พุดตามที่จริง และทำให้จริงตามที่พุด

2.2 พุดคำสมานไมตรี คือ พุดคำผูกไมตรี และพุดคำประสานสามัคคี พุดแนะนำ คนที่ยังไม่รู้จักให้รู้จักกัน พุดชักนำคนที่รู้จักกันให้ชอบพอกัน พุดชักจูงคนที่ชอบพอกันให้สนิทสนมกัน และพุดเชื่อมคนสนิทสนมกันให้มันเข้า นี่คืคำพุดผูกไมตรี พุดแนะนำคนที่แตกต่างกันให้ดีขึ้น พุดส่งเสริมคนที่ดีขึ้นให้สามัคคีปรองดองกัน และพุดสนับสนุนคนที่สามัคคีกัน ให้ดีสนิทสนมแน่นเข้าดังเดิม นี่คืพุดคำประสานสามัคคี

2.3 พุดคำไพเราะ คือ พุดคำดูดีและคำอ่อนหวาน ถ้อยคำออกมาจากน้ำใจใสสะอาดของผู้พุด ให้ผู้ฟังทำตามได้ ไม่มีโทษและเป็นคำพุดถูกใจมีคติ รั้าใจผู้ฟังให้เห็นควรถือเอาเป็นเยี่ยง นี่คืคำพุดดูดี คำพุดหวานหูออกมาจากน้ำใจใสสะอาดของผู้พุด บำรุงกำลังใจผู้ฟังให้ขึ้นบาน ดุจ น้ำหวานชูกำลังใจของผู้ดื่ม นี่คืคำอ่อนหวาน

2.4 พุดคำมีประโยชน์ คือ พุดคำมีเหตุผล และพุดคำสมควร ถ้อยคำที่อ้างเหตุผล พุดอิงธรรมอิงวินัย พุดมีหลักฐานยืนยัน วิญญูชนคัดค้านไม่ได้ นี่คืคำพุดมีเหตุผล ถ้อยคำปรารภเรื่องที่มี

จริง เป็นจริง ถูกกาลเวลา เป็นคำมีเนื้อ มีกำหนด ประกอบด้วยประโยชน์เหมาะกับภูมิธรรมของบุคคลสมควรแก่กาลเทศะและบุคคล นี่คือคำพูดสมควร

3. บัณฑิตापทาน หมายถึง อากาโรที่แสดงออกแห่งพฤติกรรมไม่ขาดสายของบัณฑิตเปิดเผยให้เห็นว่ากายกรรมของบัณฑิตนั้น เป็นกายกรรมที่ติงาม 3 ประการ เป็นไปติดต่อไม่ขาดระยะ เรียกว่า บัณฑิตापทาน ได้แก่

3.1 เว้นการฆ่ากัน คือ ด้วยมีเมตตาหวังดีต่อกัน แม่เมตตาไปถึงกันเสมอว่า “สพเพ สตดา สุขิตา โหนตุ สพเพ สตดา อเวรา โหนตุ สพเพ สตดา อพยาปชมา โหนตุ สพเพ สตดา อนินา โหนตุ สุขี อตตานํ परिหรนตุ” แปลว่า “ขอเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายทุกถ้วนหน้า จงมีสุขกายสุขใจเกิดอย่างมีเวรต่อกันเลย อย่าเบียดเบียนกันเลย อย่างมีทุกข์กายทุกข์ใจ รักษาตนให้มีสุขอยู่เกิด” และมีกรุณาหวังช่วยเหลือกัน แม่กรุณาไปถึงกันเสมอว่า “สพเพ สตดา สพพทุกขา ปมฺณจนตุ” แปลว่า “ขอเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายทุกถ้วนหน้า จงพ้นจากทุกข์ทั้งปวงเกิด”

3.2 เว้นการลักฉ้อของกัน คือ มีสัมมาอาชีวะ หาเลี้ยงชีวิตในทางที่ชอบ ไม่ใช่อุบายหากินในทางที่ผิด คือฉกฉก กรรโชก จีปล้น ตู ฉ้อโกง หลอกหลวง ตระบัด ยักยอก เบียดบัง สับเปลี่ยน ลักลอบ ค้าของเถื่อน ปลอมแปลงสินค้า ซึ่งเป็นกุศโลบายทำลายกันทั้งสิ้น

3.3 เว้นการทำผิดประเวณีต่อกัน คือ นิสยบัณฑิตไม่ลุ่มอำนาจแก่ความใคร่ ถ้าเป็นชายเห็นเมียของคนอื่นเหมือนแม่ของตน ถ้าเป็นหญิงเห็นผัวของคนอื่นเหมือนพ่อของตน ถือคิดว่า “การกิน การนอน ความกลัว และการสืบพันธุ์ เหล่านี้มีเสมอกันทั้งแก่คนและสัตว์ แต่คนมีภาวะพิเศษแปลกกว่าสัตว์ อยู่ตรงที่ความบริสุทธิ์ ไม่นอกใจกันไปทำชู้กับคู่ครองของคนอื่น ถ้าปราศจากความบริสุทธิ์นี้แล้ว ก็เหมือนภาวะของสัตว์”

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพฤติกรรมเลือกคบคนดีของตัวเองละครเอกชาย คือตัวละครพสุ จากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ดั่งในตอนที่เจ้าแสงจันทากำลังสนทนากับพสุเกี่ยวกับการคบหาผู้หญิงอเมริกัน ดังความว่า

“อ้าว คุณจ้องหน้าผมแล้วก็ยิ้ม ผมก็เดาเอาว่าคุณอาจจะนิยามผมในใจก็ได้”

“ไม่ได้นิยามสักหน่อย แค่คิดถึงเจ้าพ่อตอนไปเรียนอเมริกา ได้พบรักกับเจ้าแม่ แต่คุณไปอยู่อเมริกาตั้งหลายปี ไม่พบรักผู้หญิงอเมริกันสวย ๆ บ้างเลยรี”

“อืม...” เขาคุ่นคิด “คิดว่ายังไม่พบใครที่ถูกใจนะ อีกร้อยผมไม่ค่อยชอบผู้หญิงสุบบุหรี่ สุบก็ญา ชวงนี้มันเป็นแพชั่นที่ทางโน้นนิยมกัน คุณรู้จักใช้ไหมพวกฮิปปี”

“รู้จักค่ะ”

“นั่นแหละ พวกเขาเรียกร่องหาสันติภาพและเสรีภาพ ผู้หญิงก็มีสิทธิเสรีภาพ
ทัดเทียมผู้ชายจริง ๆ ผมก็เห็นด้วยนะ แต่บางสิ่งผมก็ไม่ชอบเช่นมีความสัมพันธ์กับผู้ชาย
ไม่เลือกหน้า ผมว่ามันเกินกว่าจะเรียกว่าความเสมอภาคได้บางสิ่งที่คุณผู้ชายทำได้ ก็ไม่ได้
หมายความว่าผู้หญิงทำไม่ได้ แต่เธอไม่ควรทำต่างหาก จริงไหม”

“คุณก็เลยไม่ชอบ”

“ผมไม่ชอบทัศนคติของพวกเขามากกว่า”

(ณารา, 2559, หน้า 141-142)

จากตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงตอนที่เจ้าแสงจันทาเกิดข้อสงสัยว่า พสุไปเรียนที่ประเทศ
สหรัฐอเมริกาอยู่หลายปี เหตุใดจึงไม่คิดจะมีคนรักที่เป็นหญิงสาวอเมริกันบ้างเลยหรือ เจ้าแสงจันทาคิด
เปรียบเทียบกับเจ้าพ่อที่ได้พบกับเจ้าแม่ตอนที่เจ้าพ่อไปเรียนต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกา พสุจึงแสดง
ทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคบผู้หญิงว่า พสุไม่ชอบผู้หญิงสูงบุหรื สูงก็ดูชา หรือมีความสัมพันธ์กับผู้ชายไม่
เลือกหน้า ซึ่งช่วงที่พสุไปเรียนต่อนั้นเป็นช่วงที่ประเทศสหรัฐอเมริกากำลังนิยมแฟชั่นแนวฮิปปี¹ ซึ่งเป็น
กลุ่มที่รักความอิสระและเรียกร่องความเท่าเทียม พสุคิดว่าทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันและไม่ได้คิดว่าแฟชั่น
แนวฮิปปีเป็นสิ่งไม่ดี แต่บางการกระทำก็ควรพิจารณาว่าเมื่อกระทำไปแล้วจะเหมาะสมหรือไม่ ทัศนคติ
ของพสุจึงแสดงให้เห็นว่าการเลือกคบคนดีของพสุ คือ การเลือกคบคนที่ไม่ยุ่งกับอบายมุขและตระหนักรู้
ในสิ่งที่ควรประพฤติ ลักษณะบุคคลที่พสุเลือกคบนั่น สอดคล้องกับ ลักษณะของคนดีที่นายยก่อง คือ
เป็นคนมีศีลาจารวัตรให้ตรงกับภาวะและเพศของตนอยู่ตลอดไป (ลักษณะของคนดีที่นายยก่อง, ม.ป.ป.)
คนที่มีศีลาจารวัตรนี้ถือเป็นผู้ที่มีศีล มีมารยาท และมีการปฏิบัติดีงาม อีกทั้งลักษณะบุคคลที่พสุเลือกคบ
หนันั้นยังสอดคล้องกับพฤติกรรมของบัณฑิตที่บุคคลควรคบหาตามหลักมงคลสูตร 38 ประการ คือ ไม่ชัก
นำไปในทางที่ผิด หนทางที่ไม่เป็นประโยชน์ เช่น ไม่ชักนำหรือชี้ชวนให้ลุ่มหลงในอบายมุข เป็นต้น

¹ ฮิปปี หมายถึง สมาชิกของขบวนการเคลื่อนไหวที่ปฏิเสธขนบธรรมเนียมที่เป็นกระแสหลักของสังคมอเมริกัน แม้ว่าขบวนการนี้ส่วนหนึ่งจะ
เกิดจากการต่อต้านรัฐบาลสหรัฐอเมริกาที่เข้าไปร่วมรบในสงครามเวียดนาม (ค.ศ. 1955-1975) แต่กลุ่มฮิปปีก็ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับ
การเมืองโดยตรง กลุ่มฮิปปีจะทำตัวแปลกแยกจากสังคมชนชั้นกลางที่พวกเขามองว่าถูกรองรับด้วยวัตถุนิยมและการกดขี่ และพัฒนา
รูปแบบการใช้ชีวิตเฉพาะของตัวเองขึ้น (ชลาธิป ชาญชัยฤกษ์, 2561) ฮิปปีเป็นกลุ่มที่ประกาศว่าตนเองเป็นพวกที่รักเสรีภาพ มีวิถีชีวิตย้อน
กระแสสังคมแตกต่างจากคนปกติธรรมดาทั่วไป ไม่ว่าจะด้านการแต่งกาย ทรงผมหวดเครา ดนตรี ยาเสพติด แนวคิดและการดำรงชีวิต
บางคนให้คำนิยามว่าฮิปปีคือ “เด็กแนว” หรือ “ฮิปสเตอร์” ของยุค 60 บ้างก็ว่ากลุ่มนี้เป็นพวกต่อต้านสังคม บ้างก็ว่าเป็นพวกขี้ยาจรจัด
(AOYKA, 2559)

พฤติกรรมเลือกคบคนดีของพสุเป็นพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนตนเอง กล่าวคือ พสุเลือกคบคนที่มีทัศนคติและพฤติกรรมที่เป็นไปทางทิศทางเดียวกัน ส่วนคนที่มีทัศนคติที่ไม่ตรงกัน พสุจะไม่คิดเข้าไปคบค้าสมาคมด้วย โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขและประพฤติตนไม่เหมาะสม การที่พสุมีพฤติกรรมเช่นนี้เป็นการไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเอง เพราะพสุจะได้คบกับบุคคลที่ทำให้ตนรู้สึกสบายใจ ไม่ชักนำเขาไปในทางที่ไม่เหมาะสม และไม่นำพาความเดือดร้อนหรือความกังวลใจมาให้พสุในภายหลัง

1.1.1.4 พฤติกรรมเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปรารภนาดี

เชื่อฟัง หมายถึง ทำตามหรือประพฤติตามคำสั่งหรือคำสอน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 390) ดังนั้น การเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปรารภนาดี จึงหมายถึง การทำตามหรือประพฤติตามคำสั่งหรือคำสอนของผู้ที่มุ่งหวังให้บุคคลผู้นั้นประสบความสำเร็จในทางที่ดี โดยทั่วไปการเชื่อฟังคำสั่งสอนจะใช้กับผู้ที่อยู่ใต้อำนาจน้อยกว่าให้เชื่อฟังตามคำสอน คำชี้แนะ ของผู้ที่อาวุโสมากกว่า อาทิ พ่อแม่ ครูอาจารย์ เป็นต้น

ตามหลักของมงคลสูตร 38 ประการ การเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปรารภนาดีตรงกับมงคลสูตรข้อ 28 คือ ความเป็นผู้ว่าง่าย สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมธโร) (2546, หน้า 505-506) ได้อธิบายเกี่ยวกับความรู้สึกของผู้ที่มีจิตใจว่าง่าย ดังนี้

1. รับคำสอนด้วยดี คือ เป็นคนมีลักษณะใคร่จะฟัง อยากรู้ อยากรู้อยากเห็น สนใจศึกษา ให้รู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้ ให้เข้าใจแจ่มแจ้งในสิ่งที่รู้แล้ว เมื่อได้ยินได้ฟังคำกล่าวสั่งสอน น้อมจิตใจรับคำสอนด้วยดวงหน้ายิ้มแย้มเบิกบาน ถือคติโบราณว่า “เมื่อท่านยิ้ม โลกจะยิ้มกับท่าน ถ้าท่านร้องไห้ชมซาน ท่านก็จะร้องไห้คนเดียว” ยินดีให้คนอื่นตักเตือนแนะนำพร่ำสอน มีนิสัยอ่อนโยนคล้อยตามคำสอนและยอมรับคำสอนโดยเอื้อเฟื้อ ไม่มีอาการร้อนรนกระวนกระวาย มุ่งอยู่แต่จะรับความรู้และความดี

2. รับทำตามด้วยดี คือ เป็นคนเมื่อได้ยินได้ฟังคำสอนที่ดีแล้ว เต็มใจที่จะกระทำตาม ไม่มีอาการรีรออิดเอื้อนหรือกระเบียดกระบวน (คือแสดงท่าทีไว้ขื่นเชิง) เอื้อเฟื้อในระเบียบคำสอนและในผู้สอน เมื่อผู้สอนว่ากล่าวอยู่โดยชอบ แม้ด้วยถ้อยคำหนักกล้าแข็งหรือรุนแรงก็สู้อดทนแสดงอหยาศัยเชื่อฟัง ไม่โอหังโต้เถียงขัดคอหรือคิดศอกกลับจับผิดแต่อย่างไร ลืมความผิดของผู้สอนด้วยระลึกถึงความผิดของตัวเอง เห็นผู้สอนเหมือนคนชื่อบอกขุมทรัพย์ให้ มีจิตใจสัมผัสอยู่กับคำสอนโดยตรง ไม่มีอามิสเป็นสื่อรอคอยอยู่ข้างหน้า มุ่งรับแต่คุณธรรม ถือปฏิบัติให้ดีเป็นสำคัญ

3. รับรู้คุณของผู้สอนด้วยดี คือเป็นคนไม่เพียงแต่ยอมรับคำสอน และกระทำตามคำสอนของผู้สอนเท่านั้น ยังรู้คุณคือ รู้จักความดีในตัวผู้สอนให้คำสอน เป็นคนกตัญญูชั้นผู้ดี และหนักแน่นในความเคารพอ่อนน้อมต่อผู้นั้น ระลึกถึงคุณของผู้ให้คำสอน ไม่ว่าจะเขาจะเป็นคนฐานะใด ๆ

เทิดทูนไว้ในตำแหน่งผู้มีคุณ ไม่คิดลบหลู่คุณท่าน ไม่ยกตนเทียมนท่าน มีแต่ปวารณาตัวต่อผู้ให้คำสอน ผู้ตักเตือนว่ากล่าวแนะนำพร่ำสอนตน ด้วยถ้อยคำว่า “โปรดช่วยเตือนข้าพเจ้าเสมอไป”

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพฤติกรรมเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปรารถนาดีของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครพสุในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภูผาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์

พฤติกรรมเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปรารถนาดีในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ดังตอนที่พสุกำลังพาเจ้าแสงจันทาหนีการจับกุมของทหาร ทำให้ทั้งสองคนเกิดความใกล้ชิดและได้เห็นน้ำใจของกันและกัน จึงเกิดเป็นความรักขึ้น เมื่อพสุกับเจ้าแสงจันทาได้อยู่ด้วยกันสองต่อสองในป่า จึงทำให้พสุมีโอกาสได้แสดงความรักที่มีต่อเจ้าแสงจันทา ดังความว่า

“ผมขอโทษ” เสียงของเขาอู้กับเสียงของเธอ คำนั้นทำให้เธอต้องสะดุดใจ เขาไม่จำเป็นต้องขอโทษ เพราะถ้าเธอไม่เต็มใจ คงไม่ยอมให้จับตั้งแต่แรก แล้วเขาก็ยกตัวขึ้น ใบหน้าลอยห่างจากเธอไปไม่กี่นิ้ว ก่อนจะทิ้งตัวบนศอกข้างหนึ่ง ขณะที่มืออีกข้างก็ปล่อยนิ้วโป้งลูบไล้แก้มเธอเบา ๆ

“ผมสัญญากับยุพราชเอาไว้ ว่าผมจะพาคุณไปส่งให้ถึงมือคู่มั่นของคุณอย่างปลอดภัย ดังนั้นผมจะทำให้คุณแปดเปื้อนเพราะผมไม่ได้”

.....

“สัญญาของลูกผู้ชาย...เมื่อรับปากแล้ว จะกลืนคำพูดของตัวเองไม่ได้ จนกว่าจะทำได้สำเร็จ”

“ฉันทขอโทษค่ะ” เธอพึมพำหน้าเศร้า ๆ

“คุณไม่จำเป็นต้องขอโทษเลย ผมดีใจต่างหากล่ะ ที่มีโอกาสได้จับหวาน ๆ จากคุณ” เขาจับคางของเธอขยับไปมาเบา ๆ “เพียงแต่...พ่อกับแม่ของผมสอนผมเสมอว่า ลูกผู้ชายต้องให้เกียรติผู้หญิง และคุณยังเป็นถึงเจ้าหญิงแห่งรัฐไทรหลวง คุณจะมาเสื่อมเสียเกียรติเพราะผมไม่ได้ คุณจะต้องกลับไปอย่างไร้มลทิน”

“คุณทำให้ฉันทละอายใจเหลือเกิน” เธอพูดเสียงสั่นเครือ พสุรีบจับมือเธอลุกขึ้นมา

“ไม่ใช่ความผิดของคุณสักหน่อย ผมต่างหากล่ะที่ชักจูงหญิงสาวไม่ประสาอย่างคุณ ผมไม่ควรจับคุณตั้งแต่แรกด้วยซ้ำ แต่ผมก็ห้ามใจตัวเองไม่ได้ ดังนั้นแค่ได้จับสักนิดก็还好 คงทำให้ผมนอนหลับสบายไปทั้งคืน...”

“แต่ฉันก็ยังทำผิดประเพณีอยู่ดี”

“อย่าพูดอย่างนั้นสิเจ้าน้องจ้อย เราห้ามหัวใจไม่ได้ แต่อย่างน้อยเราก็จะไม่ยอมทำผิดไปมากกว่านี้ วันหน้าจะมีใครมาว่าเจ้าน้องไม่ได้”

“คะ” เธอยิ้มสั้น ๆ พสุจึงดึงเธอเข้ามาอกตอีกครั้ง และโยกตัวไปมาคล้ายปลอบโยนเด็กน้อย

“ผมจะรอนะ...เจ้าน้องจ้อย รอวันที่คุณไม่มีพันธะใด ๆ อีกแล้ว ถึงวันนั้นเราสองคนคงจะได้เริ่มต้นอย่างถูกต้อง และยุพราชจะมากล่าวหาผมไม่ได้ดีกว่าแย่งคุณมาจากคู่นั้น”

(ณารา, 2559, หน้า 210-211)

จากตัวอย่างดังกล่าวเกิดเหตุการณ์ที่พสุกำลังจะเปลอใจปล่อยให้ตัวเองประพฤติดนล่วงเกินเจ้าแสงจันทา แต่ด้วยความมีสติของพสุ จึงทำให้เขาคิดถึงคำสัญญาที่ตนได้ให้กับยุพราชซึ่งเป็นเพื่อนสนิทและเป็นทหารที่คอยดูแลเจ้าแสงจันทาว่า จะพาเจ้าแสงจันทาไปมอบให้คู่นั้นอย่างปลอดภัย พสุจึงไม่ควรล่วงเกินจนทำให้เจ้าแสงจันทาเสียชื่อเสียง ถึงแม้ว่าเจ้าแสงจันทาจะยินยอมก็ตาม ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งพสุยังเชื่อฟังและจดจำคำสอนของพ่อแม่ไว้ว่า “ลูกผู้ชายต้องให้เกียรติผู้หญิง” จึงทำให้พสุไม่คิดล่วงเกินเจ้าแสงจันทาและรอคอยในวันที่เจ้าแสงจันทาไม่มีพันธะใด ๆ พสุจึงจะแสดงให้ทุกคนได้เห็นถึงความรักที่มีต่อเจ้าแสงจันทา การกระทำของพสุดังกล่าวเป็นการให้เกียรติหญิงที่ตนรักและปกป้องเธอจากคำครหาทั้งหลายที่จะตามมาในภายหลัง

จากการที่พสุเชื่อฟังและประพฤติตามคำสอนของพ่อแม่จึงส่งผลให้ในตอนท้ายเรื่องพสุได้แต่งงานกับเจ้าแสงจันทาและครองคู่กันอย่างมีความสุข ดังความว่า

“อ้าว ไหนบอกว่าเต็มใจแต่งงานกับผม”

“ตอนนี้เต็มใจค่ะ เพราะความเป็นสุภาพบุรุษของคุณนั่นแหละ แต่ถ้าตอนนั้นคุณเกลี้ยกล่อมให้ฉันทำตามใจคุณจริง ๆ ฉันคงไม่มั่นใจ...ว่าฉันจะเชื่อมั่นในตัวคุณได้หรือไม่”

“ถ้าฉันผมก็ตัดสินใจถูกต้อง” พสุยิ้มกริม “เพราะแม่ของผมบอกเสมอว่าความรักที่เก็บเกี่ยวเมื่อถึงเวลา...มักหอมหวานเสมอ เหมือนเช่นเราตอนนี้ยังงั้นจริงไหม”

“ค่ะ” เธอยิ้ม สบสายตาทาวนหยดอย่างเอียงอาย นึกขอบคุณพระพรหมที่
ตกลงนาคให้เธอได้พบกับเขา เมื่อใจตรงกัน เธอก็จะประดับประดาความรักครั้งนี้ไปให้
ตลอดรอดฝั่ง เท่าที่สองมือของเธอจะทำได้...

(ณารา, 2559, หน้า 523)

ตัวอย่างดังกล่าวเป็นตอนที่เจ้าแสงจันทาแสดงความประทับใจในความเป็นสุภาพบุรุษ
ของพสุ การให้เกียรติเจ้าแสงจันทาทำให้เธอเกิดความเชื่อมั่น จึงตัดสินใจตกลงแต่งงานกับพสุด้วยความ
เต็มใจ จากตัวอย่างข้างต้นพสุยังกล่าวถึงคำสอนของแม่เกี่ยวกับความรักที่ว่า “ความรักที่เก็บเกี่ยวเมื่อถึง
เวลา...มักหอมหวานเสมอ” คำสอนของแม่ที่พสุยึดมั่นมาเสมอจึงทำให้พสุรู้จักยับยั้งชั่งใจและรู้จักอดทน
รอเมื่อถึงเวลาอันสมควร ไม่ชิงสุกก่อนห่าม ต้องมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป เพราะผล
จากการกระทำย่อมส่งผลต่อทั้งพสุและเจ้าแสงจันทา

จากตัวอย่างทั้ง 2 ตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการที่พสุเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่
เป็นพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ซึ่งคำสอนที่พ่อและแม่ได้สอนพสุ นั้น เป็นการสอนให้พสุมี
คุณสมบัติของชายที่มีความเป็นสุภาพบุรุษ ให้เกียรติผู้อื่น และผลที่ตามมาจะส่งผลให้พสุมีความสุขใน
การดำเนินชีวิต พบแต่ความสบายใจและยังทำให้พสุได้พบกับความรักอย่างเต็มใจจากเจ้าแสงจันทา

ในด้านนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ เมื่อกกล่าวถึงพฤติกรรมเชื่อฟังคำสั่งสอนของ
ผู้ปรารถนาดี ปรากฏในตอนที่ครูลอยกำลังสอนภูผาไม่ให้เป็นโจร ให้หลีกเลี่ยงจากปัจจัยทุกอย่างที่จะเป็น
เหตุให้ภูผาต้องดำเนินชีวิตไปสู่การเป็นโจรอย่างเต็มตัว และครูลอยยังชี้แนะแนวทางการใช้ชีวิตเพื่อให้พบ
สิ่งที่ดีกว่า ดังความว่า

‘ทางหนีจากการเป็นโจร และทางเดียวที่จะช่วยเอ็งได้คือต้องมีสติ มีปัญญา เอ็ง
ต้องรักษาศีลและตั้งใจขวนขวายหาความรู้ ออกไปจากช่องโจรนี้ให้ได้ และจำไว้ว่าอย่า
ทำตามที่ไอ้เสือผ้นมันบอกทั้งหมด อะไรที่จะเป็นโทษเป็นภัยต่อตัวเอ็งให้เลี้ยวไปเสีย
หรือถ้าต้องทำก็แค่พอบตามันเท่านั้น เอ็งต้องฉลาดกว่ามัน ไวกว่ามันถึงจะอยู่รอดได้
เข้าใจที่พ่อพูดไหม’

ลอยตอบเสียงเยือกเย็นและทุ่มต่ำเกือบเป็นกระซิบ

‘ไม่เข้าใจ ฉันไม่เข้าใจ ทำไมฉันถึงทำตามที่พ่อเสือผ้นบอกไม่ได้’ ชายหนุ่มงุนงง
ไม่เข้าใจว่าอีกฝ่ายพูดเรื่องอะไร

‘เพราะไอ้เสือผ้นมันไม่ได้หวังดีกับเอ็ง มันจะให้เอ็งเป็นตัวตายตัวแทน ให้เอ็งเป็นโล่ป้องกันหอกดาบให้ตัวเองกับไอ้จิ้ง...’

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 411)

จากตัวอย่างดังกล่าวเป็นตอนที่ครูลอยกำลังสอนให้ภูผาหลีกเลี่ยงจากการเป็นโจรตามคำสอนของเสือผ้น ภูผาถูกเสือผ้นจับตัวมาอยู่ในซุมโจรและเลี้ยงดูในฐานะเป็นลูกชายคนเล็กของเสือผ้น สาเหตุที่เสือผ้นจับตัวภูผามาเลี้ยงเพราะต้องการแก้แค้นพ่อของภูผาซึ่งเป็นนายตำรวจใหญ่ พ่อของภูผาคือ พลตำรวจเอกตงู ปราบไพร่ ซึ่งเป็นตำรวจที่ออกปราบเสือผ้น ทำให้เสือผ้นต้องพิการและสูญเสียภรรยาไป เสือผ้นจึงแค้นและจับตัวภูผามาเลี้ยงให้เป็นโจร เพื่อให้ท่านดนูตามล่าภูผาและฆ่าลูกชายของตนด้วยฝีมือของท่านดนูเอง แต่เมื่อภูผาเข้ามาอยู่ในซุมโจร ภูผากลับได้รับการอบรมสั่งสอนที่ดีจากครูลอย ในตอนแรกภูผาก็ไม่เข้าใจว่าทำไมภูผาจะปฏิบัติตนตามวิถีชีวิตของจอมโจรไม่ได้ เพราะสภาพแวดล้อมที่ภูผาอยู่ ทุกคนล้วนเป็นโจรกันทั้งนั้น ครูลอยจึงชี้แนะแนวทางให้ภูผารู้ว่า หนทางที่ภูผากำลังจะเดินไปนั้นเป็นหนทางไปสู่ความหายนะ เพราะเสือผ้นไม่ได้หวังดีกับภูผาอย่างแท้จริง เขาเพียงต้องการให้ภูผาเป็นคน ที่ตายแทนเสือผ้นและผองซึ่งเป็นลูกชายของเสือผ้นเท่านั้น การที่ภูผาจะมีชีวิตที่หลีกเลี่ยงจากการเป็นโจรได้นั้นคือ “ต้องมีสติ มีปัญญา เอ็งต้องรักษาศีล และตั้งใจขวนขวายหาความรู้” (อุมาริการ์, 2560, หน้า 411) อีกทั้งอย่าทำตามที่เสือผ้นบอก หากจำเป็นต้องทำ ก็ให้ทำเพื่อตบตาหรือเพื่อเอาตัวรอดเท่านั้น

นอกจากนี้ ยังมีเหตุการณ์ที่ทำให้ภูผาลำพองใจและเกือบที่จะหลงผิดเดินทางไปในวิถีของโจรอย่างเต็มตัว เหตุเพราะเมื่อภูผาไปปล้นหรือทำลายผู้คนมากเท่าไร เสือผ้นก็จะให้รางวัลภูผาเป็นการตอบแทน จึงทำให้ภูผาเกิดความลำพองใจ แต่เมื่อภูผายิ่งทำความผิด ครูลอยก็จะทำโทษและริบรางวัลที่ภูผาได้มาจากเสือผ้น ดังความว่า

ความที่ไม่ถูกกันอยู่ก่อนแล้ว เลยทำให้ภูผาดำพองใจไม่ได้ หลายครั้งที่เขาเผลอทำร้ายคนรุนแรงกว่าเหตุหรือปล้นมากกว่าที่เสือผ้นสั่ง แต่กลับไม่โดนฝ่ายนั้นลงโทษหรือตำหนิ มีหน้าซ้ำเสือผ้นยังดูจะพึงพอใจเป็นพิเศษยามเห็นเขาเหยียดมือ กระด้างอำมหิต ขณะที่พ่อครูกลับไม่พอใจแม้แต่น้อย

ถ้าภูผาได้รางวัลจากเสือผ้น ลอยก็จะริบรางวัลนั้นและสั่งทำโทษเขาด้วยการอ่านหนังสือ คัดลายมือ หรือสวดมนต์แทน

ในตอนแรกภรรยาไม่เข้าใจและไม่ชอบใจนัก แต่ต่อมากลับพบว่าเขาชอบอ่านหนังสือ คัดลายมือ หรือปลูกผัก ปลูกหญ้ากับพ่อครุมากกว่าออกไปเล่นฆ่ากับโจรที่ขึ้นชื่อว่าเป็นพ่อเสียอีก เพราะยามอยู่กับลายนั้นไม่ต้องระวังตัว ไม่ต้องกลัวว่าจะมีใครมาลอบฆ่าหรือทำร้าย ขณะที่ชีวิตยามเป็นโจรตามที่เสียผืนสังนั้นเหมือนเดินอยู่บนเส้นลวดที่ซึ่งพาดผ่านปากเหวซึ่งเขาอาจจะร่วงหล่นไปเบื้องล่างได้ทุกเมื่อ

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 411-412)

จากตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ครูลอยจะให้วิธีการสอนภรรยาด้วยการลงโทษให้ภรรยาทำในสิ่งตรงกันข้าม หากภรรยาไปปล้นและได้รับรางวัล ครูลอยจะริบรางวัลที่ได้จากเสียผืนและลงโทษด้วยการให้ภรรยาอ่านหนังสือ คัดลายมือ หรือสวดมนต์ เมื่อครูลอยสอนภรรยาด้วยวิธีการเปลี่ยนแปลงความประพฤติ ทำให้ภรรยากลายเป็นคนที่ชอบอ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมร่วมกับครูลอยมากกว่าการออกไปปล้น เพราะเมื่อภรรยาอยู่กับครูลอยทำให้ภรรยาเกิดความสบายใจและไม่ต้องกังวลใจเท่ากับการออกไปปล้นฆ่าผู้อื่น พฤติกรรมการเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปรารภนาติของภรรยาจึงเป็นพฤติกรรมของคนดีที่ไม่เป็นการเบียดเบียนตนเอง ไม่สร้างความลำบากใจให้ตนเอง และส่งผลสืบเนื่องโดยการไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นอีกด้วย

พฤติกรรมเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปรารภนาติในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ปราบกฏผู้ปรารภนาติที่เห็นได้ชัดจากเนื้อหา คือ พ่อแม่ของพสุและครูลอยซึ่งเป็นครูของภรรยา พฤติกรรมของตัวละครพสุและตัวละครภรรยา แสดงให้เห็นว่าในชีวิตของมนุษย์ทุกคนหากผู้ใดได้พบเจอกับผู้ที่มีความปรารภนาติด้วยใจบริสุทธิ์ ย่อมถือว่าเป็นเรื่องโชคดีในชีวิต เพราะมีผู้คอยชี้แนะแนวทางให้ไปในทางที่ถูกต้อง และจะนำพาให้บุคคลผู้นั้นได้รับแต่สิ่งที่ดีงามในชีวิต ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างความสุขและเป็นการไม่เบียดเบียนตนเองให้ไปสู่หนทางแห่งความชั่วร้าย บุคคลผู้นั้นจึงควรปฏิบัติตอบแทนต่อผู้ที่มีความปรารภนาติ ดังที่ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมธโร) (2546, หน้า 505-506) กล่าวไว้ว่า คนว่าง่ายจะมีความสำนึกอยู่ 3 สถาน คือ 1. รับคำสอนด้วยดี จะมีจิตน้อมรับคำสอนด้วยความเบิกบานใจ มีความปิติที่มีผู้สอน 2. รับทำตามคำสอนด้วยดี มีความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามคำสอนนั้นเพื่อความดีงามของตน และ 3. รับรู้คุณของผู้สอนด้วยดี โดยจะระลึกเสมอว่า ผู้สอนคือ ผู้บอกขุมทรัพย์ให้ หรือ ผู้บอกทางสวรรค์ให้ ผู้มีความสำนึกได้เช่นนี้เรียกว่าเป็นผู้มีความกตัญญูรู้คุณผู้ที่มีคุณแก่ตน

กล่าวโดยสรุป ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ปรากฏพฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง ได้แก่ 1. พฤติกรรมรู้จักปล่อยวาง ปรากฏในตัวละครเอกชาย คือ พสุ 2. พฤติกรรมสวดมนต์ก่อนเข้านอน ปรากฏในตัวละครเอกชาย คือ ภูผา 3. พฤติกรรมตั้งใจเรียน ปรากฏในตัวละครเอกชาย คือ ภูผา 4. พฤติกรรมเลือกคบคนดี ปรากฏในตัวละครเอกชาย คือ พสุ และ 5. พฤติกรรมเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปรารถนาดี ปรากฏในตัวละครเอกชาย คือ พสุและภูผา

1.1.2 พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น คือ พฤติกรรมของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรที่ไม่ทำร้ายหรือทำลายผู้อื่น ไม่สร้างความลำบากและปัญหาให้ผู้อื่น เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกทางร่างกาย ทางความคิด หรือทางความรู้สึก ที่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขจากพฤติกรรมที่ตัวละครเอกชายได้กระทำลงไป ซึ่งตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรได้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ทั้งหมด 7 พฤติกรรม ดังต่อไปนี้

1.1.2.1 พฤติกรรมไม่ลอบทำร้ายศัตรู

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 568) ได้นิยามคำว่า ทำร้าย ว่าหมายถึง ทำให้บาดเจ็บหรือเสียหาย

ส่วนคำว่า ศัตรู หมายถึง ข้าศึก, ปรปักษ์, เช่น ศัตรูจากภายนอกประเทศ เพลี้ยเป็นศัตรูพืช, ผู้จองเวร เช่น 2 ตระกูลนี้เป็นศัตรูกันมาหลายชั่วคนแล้ว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1139)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของ พฤติกรรมไม่ลอบทำร้ายศัตรู คือ การไม่ทำให้บุคคลที่เป็นปรปักษ์หรือฝ่ายตรงข้ามให้ได้รับบาดเจ็บโดยที่อีกฝ่ายไม่มีทางสู้ หรือลอบทำร้ายจนเกิดอันตรายแก่ชีวิต

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพฤติกรรมไม่ทำร้ายผู้ที่เป็นศัตรูของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครพสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ

พฤติกรรมไม่ลอบทำร้ายศัตรูจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ปรากฏในตอนที่พสุกับยุพราชกำลังต่อสู้กับทหารของหย่านอ่องซึ่งกำลังตามล่าตัวเจ้าแสงจินทา ทั้งสองร่วมกันต่อสู้กับทหารของหย่านอ่อง เมื่อทหารของฝ่ายนั้นไม่สามารถรับมือกับทั้งสองได้จึงคิดจะหลบหนี ดังความว่า

พสุค่อย ๆ คลานออกจากหลังต้นไม้ ห่างออกไปอีกด้านเพื่อจะได้หาเป้าหมายของเขาให้ชัด ทหารสองนายนั้นยังคิดว่าเขาอยู่ที่เดิมเพราะมัวแต่หลับหูหลับตาจึงยกปืน ขึ้นเล็งอีกครั้งเมื่อได้เป้าที่ชัดเจนขึ้น ก่อนจะยิงออกไป ร่างที่แนบตัวเข้ากับต้นไม้เอียงพับไปทันที เหลือทหารเพียงนายเดียวที่ตกใจสุดขีดที่เพื่อน ๆ ล้มตายต่อหน้าต่อตา จึงลุกขึ้น แล้วออกวิ่งสุดฝีเท้า พสุเกลียดการลอบยิงคนด้านหลังจึงลดปืนลง แต่ทหาร

นายนั้นก็ล้มหน้าคะมำลงไปเมื่อสิ้นเสียงปี่น้ดสุดท้าย เขาถอนใจเบา ๆ เพราะรู้ว่าเป็น
ฝีมือใคร เมื่อเดินกลับมาที่เดิม ยุพราชก็บอก

“นายไม่ควรปล่อยให้พวกมันรอด ไม่อย่างนั้นพวกมันอาจจะย้อนกลับมาเป็น
ภัยต่อพวกเราได้”

พสุรู้แต่เป็นเพราะเขาคิดว่ามันเป็นพฤติกรรมของคนชั่วลาดที่ยิงคนจาก
ด้านหลัง แม้ทหารนายนั้นอาจกลับไปรายงานผู้บังคับบัญชา แล้วพาทหารที่มากกว่าเดิม
กลับมาลอบโจมตีพวกเขาก็เป็นได้

(ณารา, 2559, หน้า 231-232)

จากตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นพฤติกรรมของพสุที่ไม่คิดทำร้ายผู้ที่เป็นศัตรูในยามที่
เขาไม่มีทางสู้ พสุไม่ชอบทำร้ายคนจากด้านหลัง หากจะต้องต่อสู้กันก็ต้องต่อสู้อย่างสมเกียรติ ชายชาติ
ทหาร พสุยอมปล่อยทหารของอีกฝ่ายไป แม้ในที่สุดทหารผู้นั้นจะไปรายงานผู้บังคับบัญชาและจะนำภัย
กลับมาสู่ตัวพสุเองก็ตาม แต่พสุคิดว่าการทำร้ายหรือยิงศัตรูจากด้านหลังเป็นพฤติกรรมของคนชั่วลาด
การต่อสู้ของพสุจึงเป็นการต่อสู้ที่ไม่เอาเปรียบคู่ต่อสู้และต่อสู้กันอย่างสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

พฤติกรรมไม่ทำร้ายศัตรูของพสุเป็นพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น กล่าวคือ การที่พสุ
และยุพราชกำลังปกป้องเจ้าแสงจันทาจากการตามล่าของทหารหยานอ่อง ทั้งพสุและยุพราชต่อสู้กับทหาร
ของอีกฝ่ายอย่างสุดความสามารถ แต่เมื่อทหารของอีกฝ่ายที่เหลือเพียงคนเดียวเกิดการเพลิงพล้ำและ
กำลังคิดหนีเพื่อเอาตัวรอด พสุจึงไม่คิดที่จะเอาชีวิตของเขา แต่ต่างจากยุพราชซึ่งเป็นคนยิงทหารผู้นั้นให้
จบชีวิตลง หากมองในมุมมองของยุพราช เหตุผลที่ทำให้ไปคือเพื่อป้องกันไม่ให้ภัยย้อนกลับมาหาตัวเอง แต่
หากมองในมุมมองของพสุ เหตุผลที่ปล่อยทหารผู้นั้นไปก็เพราะมีมนุษยธรรมต่อเพื่อนร่วมโลก ไม่ได้มี
เจตนาทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย การต่อสู้ที่แท้จริงของพสุต้องมาจากการที่ทั้งสองฝ่ายพร้อมเผชิญหน้า
และวัดกันด้วยฝีมือ หากทำร้ายศัตรูจากด้านหลังถือว่าเป็นวิถีของคนชั่วลาดและไม่มั่นใจในความสามารถ
ของตนเอง จากการตัดสินใจของพสุและยุพราชดังกล่าว ไม่อาจสรุปได้ว่าการกระทำของผู้ใดกระทำอย่าง
ถูกต้อง แต่หากมองผ่านมุมมองของการมีจริยธรรม ไม่มุ่งหมายสร้างความเดือดร้อนหรือทำให้ผู้อื่นถึงแก่
ความตาย การมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ การต่อสู้อย่างสมศักดิ์ศรี สามารถแสดงให้เห็นได้จากการกระทำ
ของพสุ ดังนั้นพฤติกรรมไม่ทำร้ายผู้ที่เป็นศัตรูของพสุจึงเป็นการไม่เบียดเบียนหรือสร้างความเดือดร้อน
ให้แก่ผู้อื่น

1.1.2.2 พฤติกรรมช่วยเหลือผู้ที่ลำบาก

คำว่า ช่วยเหลือ ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 362) ได้ให้นิยามไว้ว่า หมายถึง สงเคราะห์ให้สำเร็จดังประสงค์หรือให้พ้นความลำบาก

ส่วนคำว่า ลำบาก มีความหมายว่า เตื่อร้อนเพราะถูกทรมาณกายหรือใจ เช่น ตกอยู่ในฐานะลำบาก ตกที่นั่งลำบาก, ยาก เช่น ทำลำบาก ตัดสินใจลำบาก, ไม่สะดวก เช่น ทางลำบาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1058)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปว่า พฤติกรรมช่วยเหลือผู้ที่ลำบาก หมายถึง การกระทำของบุคคลที่มีความประสงค์ให้อีกบุคคลหนึ่งรอดพ้นจากความทุกข์ยาก

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพฤติกรรมช่วยเหลือผู้ที่ลำบากของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครภูผาจากนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์

พฤติกรรมช่วยเหลือผู้ที่ลำบากจากนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ปรากฏในตอนที่ถูกผาแสดงอาการไม่พอใจผงที่ปล่อยให้ลูกน้องของผงข่มขืนลูกเมียของทิดด้วงและยังเผาบ้านหลังจากที่ปล้นถึงแม้ว่าภูผากับผงจะได้รับคำสั่งจากเสี้ยนให้ออกไป แต่บุคคลที่จะไปปล้นนั้นล้วนเป็นคนไม่ดี คนที่ขูดรีดชาวบ้าน เมื่อปล้นเสร็จแล้วก็จะนำทรัพย์สินที่ได้ไปช่วยเหลือชาวบ้านที่ถูกรังแกหรือถูกขูดรีด โดยโจรทุกคนที่ออกไปปล้นไม่มีสิทธิ์จะไปขึ้นใจผู้หญิงที่ไม่เต็มใจหรือเผาทำลายบ้านของผู้อื่น ดังความว่า

“กูทำอะไรผิด” ผงงโวยลั่น

“ที่ปล่อยให้ไอ้วง ไอ้สุ่น ไอ้พร้าว ข่มขืนลูกสาวทิดด้วงกับเมีย แล้วก็เผาบ้านมัน”

เขาตอบกลับด้วยน้ำเสียงเยือกเย็นกว่าเก่า มีเพียงเพลิงโทสะในดวงตาเท่านั้นที่ลุกโชนขึ้นบ่งบอกถึงความเกรี้ยวกราดของชายหนุ่มได้เป็นอย่างดี

“ทำไมคนของกูจะข่มขืนลูกเมียมัน เผาบ้านมันไม่ได้ ในเมื่อทรัพย์สินเงินทอง วิวาห์ของมัน พวกเราก็กวาดมาจนหมด”

“แต่มันผิด!” ภูผาเคঁลเสียงตอบ “มิหนำซ้ำนี่เป็นการปล้นในชื่อของพ่อด้วย เรา ยิ่งไม่ควรทำแบบนั้น เพราะพ่อให้เราไปปล้นคนก็จริง แต่คนที่เราปล้นล้วนเป็นคนเลว ระยำ บัดชบ ทำนาบนหลังคนทั้งนั้น เราปล้นพวกมันเพื่อเอาเงินไปคืนให้คนที่พวกมันรีดนาทาเร้นมา แต่เราไม่มีสิทธิ์ไปขูดคร่ำลูกเขาเมียใคร เผาบ้านใครต่อใคร พ่อเองก็เคยย้านักย้าหาเรื่องนี้ว่าอย่าเล่นกับไฟ เพราะไฟมันจะไหม้เราเข้าสักวัน และที่สำคัญ ครูบาอาจารย์ก็ห้ามไม่ให้พวกเราแตะต้องผู้หญิงที่ไม่เต็มใจ ต่อให้เป็นกะหรี่ก็ได้ ไม่อย่างนั้น อาคมที่ลงไว้จะเสื่อม แล้วย้อนมาทำลายตัวเราเอง”

ชายหนุ่มเอ่ยซ้ำ ๆ ทว่าชัดเจนหนักแน่นทุกคำ เสียงของเขาเลยก็ก้องไปทั่วป่า ทำให้คนนับร้อยที่ชุมนุมกันอยู่เงียบกริบ

ทุกคนต่างรู้จักฎที่ฎพาพูดออกไปกันทั่วหน้า แต่บางคนเลือกที่จะรับรู้ด้วยการหลับตาข้าง ลืมตาข้าง ทำบ้างไม่ทำบ้าง แล้วแต่ผู้นำปล้นในครั้งนั้นมีคุณธรรมและสัจจะขนาดไหน

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 46)

บทสนทนาดังกล่าวเป็นบทสนทาระหว่างฎพากับผจง ในตอนที่ฎพากับผจงได้รับคำสั่งจากเสือผ่นให้ออกปล้น ฎพาไม่ได้ต้องการเป็นโจรหรือออกปล้นชาวบ้าน แต่เสือผ่นบังคับให้ฎพาต้องเป็นโจรและฎพาก็จำเป็นต้องอยู่ที่ชุมโจรเพื่อแก้แค้นเสือผ่นที่ฆ่าครูลอย ดังนั้นเมื่อฎพาได้รับคำสั่งจากเสือผ่นให้ออกปล้น เขาจึงต้องทำตามคำสั่ง การปล้นบ้านทิดด้วงในครั้งนี้ฎพาต้องออกปล้นพร้อมกับผจงซึ่งเป็นลูกชายแท้ ๆ ของเสือผ่น หลังจากที่ปล้นและได้ทรัพย์สินเรียบร้อยแล้ว ผจงกลับปล่อยให้ลูกน้องของตัวเองข่มขืนลูกสาวและเมียของทิดด้วง ทั้งยังเผาทำลายบ้านของทิดด้วง ฎพาจึงไม่พอใจกับเหตุการณ์ดังกล่าว ฎพาออกปล้นเพียงเพราะรับคำสั่งจากเสือผ่นและหวังว่าจะนำเงินจากคนที่ขูดรีดชาวบ้านไปช่วยเหลือชาวบ้านเท่านั้น ส่วนโจรหน้าไหนก็ไม่มีสิทธิ์ที่จะไปชื่นใจหรือทำลายทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่น ไม่ว่าจะผู้นั้นจะเป็นใครหรือแม้กระทั่งจะเป็นโสเภณีก็ตาม หากไม่เต็มใจก็ไม่ควรข่มขืนหรือทำร้ายเขาเป็นอันขาด อีกทั้งกลุ่มโจรได้ลงคาถาอาคม จึงทำให้ต้องปฏิบัติสมาธิ ถือศีล เพื่อไม่ให้คาถาอาคมเสื่อม หากโจรคนใดทำผิดของที่บูชาจะย้อนกลับมาทำลายตัวเองได้ ดังนั้นการออกปล้นของฎพาจึงมีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านที่ตกทุกข์ได้ยากหรือถูกเอาเปรียบจากผู้ที่มีอิทธิพลเหนือกว่า ไม่ใช่การปล้นเพื่อหวังทำร้ายผู้อื่นอย่างเช่นผจง นอกจากนี้การปล้นของฎพาหรือ “เสือผา” ยังเป็นที่รู้จักของชาวบ้านในฐานะที่เป็นโจรผู้ดี มีน้ำใจ ช่วยเหลือคนจน และยังเปรียบเทียบกับฎพาว่าเป็นเหมือนโรบิตฮุด ดังในบทสนทาระหว่างหมวดเผ่าเทพกับเพชรน้ำผึ้ง ความว่า

‘แต่คุณไม่ต้องกลัวไปหรอก เสือผามันฉลาดพอที่จะไม่ยุ่งกับคนจรต่างถิ่น ไม่ปล้นข้าราชการ คนทำงานหาเช้ากินค่ำเล็ก ๆ น้อย ๆ มันจะเลือกปล้นเฉพาะเศรษฐีคหบดี ไม่ก็ปิดหมู่บ้านปล้นไปเลย บางคนทีโดนปล้นเคยบอกกับพวกตำรวจว่า...’

แล้วเผ่าเทพก็ชะงักไป สีหน้าเขาเหมือนลั้งเล ไม่เต็มใจที่จะพูดต่อหล่อนเลยอดชักไม่ได้

‘บอกว่าอะไรคะ’

คนถูกถามถอนใจเหมือนหนักใจ แต่ก็ยอมเล่าต่อโดยดี

‘มันเป็นโจรผู้ดี ปล้นแต่ไม่ฆ่า ฉกฉวยแต่เงินทองข้าวของมีค่า แต่ไม่ฉุดคร่า
ผู้หญิง บางคนก็บอกว่ามันเป็นโจรมีน้ำใจ ปล้นของคนรวยหน้าเลือดไปแจกคนจน’
‘เหมือนโรบินฮูด’

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 63)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นบทสนทนาระหว่างหมวดเฝ้าเทพกับเพชรน้ำผึ้ง หมวดเฝ้าพอจะทราบข้อมูลของเสือผาจากคำบอกเล่าของชาวบ้านว่า เสือผาเป็นโจรผู้ดี ปล้นแต่ไม่ฆ่า ไม่ทำร้ายผู้หญิง ปล้นทรัพย์สินของคนรวยไปช่วยคนจน เปรียบเสือผาเหมือนกับโรบินฮูด เมื่อกล่าวถึง “โรบินฮูด” เอกสารฉบับบันทึกไว้ว่าโรบินฮูดเป็นบุคคลที่มีชีวิตจริง แต่บางฉบับบันทึกไว้ว่าเป็นตัวละครในนิทานพื้นบ้านของอังกฤษ “เขาเป็นนักธนูและนักรบฝีมือดีจากป่าเซอร์วูดที่ปล้นคนรวยและแจกจ่ายของโจรให้กับคนยากจน” (โรบินฮูด Robin Hood: ความจริงและนิยายโรบินฮูดเกิดปีอะไร, ม.ป.ป.) โรบินฮูดเป็นแบบอย่างของคนนอกกฎหมายที่มีเกียรติ เขามีลักษณะเฉพาะคือ โรบินฮูดจะพรางตัวโดยการใส่หมวกฮูด และยังสามารถด้านการยิงธนูที่ว่องไว เขาจึงใช้ความสามารถนี้ออกปล้นคนรวยเพื่อนำเงินที่ได้จากการปล้นไปแจกจ่ายให้กับคนจน ดังนั้นจากรื่องราวการปล้นของเสือผาจึงเปรียบเหมือนการกระทำของโรบินฮูดในเรื่องของการปล้นเพื่อช่วยเหลือคนยากจนและความเก่งกาจในการต่อสู้ แม้เสือผาจะเป็นโจรแต่เขาก็พยายามที่จะเป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ในเมื่อเขาไม่สามารถเลือกวิถีชีวิตของตัวเองได้เพราะถูกเสือผันบังคับ แต่เขาก็เลือกที่จะช่วยเหลือและไม่เบียดเบียนผู้อื่น

นอกจากการช่วยเหลือชาวบ้านแล้ว ภูผายังได้ช่วยเหลือเพชรน้ำผึ้ง จากเหตุการณ์ที่เสือผันออกคำสั่งให้ภูผากับผจงแข่งกันปล้นบ้านหมวดเฝ้าเทพ ใครที่ปล้นได้ของมีค่าของหมวดเฝ้าเทพมากที่สุด จะได้เป็นผู้นำปล้นครั้งใหญ่ ภูผาหนักใจในการปล้นครั้งนี้มาก เพราะเป็นการปล้นบ้านตำรวจ และได้ข่าวจากลูกน้องมาว่า คู่หมั้นของหมวดเฝ้าเทพเดินทางมาจากพระนครและพักอยู่ที่บ้านพักของหมวดเฝ้าเทพ ภูผาไม่ต้องการให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเดือดร้อน เขาจึงออกคำสั่งให้ลูกน้องของภูผาทุกคนปล้นเฉพาะของมีค่าเท่านั้น ห้ามทำอย่างอื่นที่นอกเหนือจากคำสั่ง ถ้าใครขัดคำสั่งต้องได้รับโทษ ดังความว่า

ภูผาหนักใจเงื่อนงำนี้มาตั้งแต่ครั้งแรกที่ได้ยิน และหนักใจเพิ่มยิ่งขึ้นไปอีกเมื่อรู้จากลูกน้องที่ทิ้งไว้ให้คอยเป็นหูเป็นตาในตัวอำเภอ ว่าจู่ ๆ ร.ต.ท. เผ่าเทพมีคู่หมั้นสาวสวยจากพระนครมาเยี่ยมเยียน เพราะนี่หมายความว่าเขาจะจัดการเรื่องนี้ได้ยากยิ่งขึ้นไปเป็นสองเท่า

ขณะที่พี่ชายคงรู้สึกตรงกันข้าม เพราะผจญกับพวกมีนิสัย ปล้น ข่า อนาคต...

แต่เขานั้นยอมให้ลูกน้องปล้นเงินทองของมีค่าเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

ใครขัดคำสั่ง...ตาย!

ใครฉกฉวยเกินกว่าที่ควร...ตัดมือ!

ทว่าเหตุการณ์เข้าด้ายเข้าเข็มเช่นนี้ทำให้ภูผาลังเลอย่างไม่เคยเป็นมานานแล้ว จนกระทั่ง ก้อง ลูกน้องคนสนิทที่ตามมาปราดเข้ามากกระซิบเตือน

(อุมากริการ์, 2560, หน้า 67-68)

เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภูผาไม่ได้มีจุดประสงค์ที่จะทำร้ายผู้อื่น ภูผาเพียงแค่ปล้นทรัพย์สินตามคำสั่งของเสือดาเท่านั้น อันที่จริงภูผาไม่ได้ต้องการเป็นฝ่ายชนะในการปล้นครั้งนี้เพราะเขาไม่ต้องการเป็นผู้นำปล้นครั้งใหญ่ แต่ภูผาก็ต้องพบกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เพราะเพชรน้ำผึ้งเดินทางมาหาหมวดเผ่าเทพเพื่อขอให้หมวดเผ่าเทพยกเลิกการหมั้นหมาย ภูผารู้ดีว่าการปล้นครั้งนี้ผจญจะต้องจับตัวเพชรน้ำผึ้งไปอย่างแน่นอน เพราะผจญมีนิสัยปล้น ข่า และอนาคต อีกทั้งเพชรน้ำผึ้งอายุเพียง 17 ปี ทำให้เป็นที่หมายตาของผจญอย่างแน่นอน เมื่อภูผาคิดเช่นนั้นแล้ว เขาก็จำเป็นต้องจับตัวเพชรน้ำผึ้งไปด้วย เพื่อที่จะปกป้องเธอ เมื่อมาถึงชุมโจร ภูผาก็รีบบอกทุกคนว่าเพชรน้ำผึ้งเป็นภรรยาของเขา เพื่อให้คนในชุมโจรไม่กล้าแตะต้องตัวเธอ ดังความว่า

“ก็อย่างที่บอก ฉันคงตามไปห้ามคนทั้งหมดไม่ให้ยุ่งกับเธอไม่ได้ ดังนั้นถ้าเธอไม่เชื่อฉัน ไม่ทำตามที่ฉันสั่ง เธอก็อาจต้องกลายเป็นเมียโจรทั้งช่องก่อนได้กลับบ้าน”

น้ำเสียงชายหนุ่มเย็นเยียบขึ้นเรื่อย ๆ เพราะที่พูดมานั้นภูผาไม่ได้ขู่แม่แต่ชนิดเดียว

โจรในช่องโจรของเสือดานั้นมีเป็นร้อยเห็นจะได้ แต่ละคนก็มาจากแต่ละถิ่น เรียกได้ว่าร้อยพ่อพันแม่ และโดยมากล้วนเป็นชายฉกรรจ์ขึ้นไปถึงวัยกลางคน เลยพูดได้เต็มปากว่าอยู่ในวัยเจริญพันธุ์ ทว่าสภาพความเป็นอยู่ที่ทุรกันดาร ถ้าไม่มีเมียหิวหอบกัน

มาแต่ต้นก็ต้องเข้ามาใช้บริการตามช่องในตัวอำเภอกันเดือนละครั้งสองครั้ง ด้วยหญิงสาวโสดในหมู่บ้านหายากหาเย็นเหลือเกิน

ถ้าไม่มีสามีแล้ว ก็เป็นลูกเป็นหลานพวกพ้องกันทั้งนั้น จะไปจุดคร่ำมาทำเล่น ๆ ย่อมได้กินลูกปิ่นแทนข้าวแน่นอน เรียกได้ว่าสุขโลกนี้ ไปพินอีกที่โลกหน้า

ดังนั้นถ้ามีหญิงสาวสักคนหลงหลุดเข้าไปโดยไม่มีใครคุ้มครอง ก็มีความเป็นไปได้สูงที่หล่อนผู้นั้นจะกลายเป็นหญิงกลางบ้าน ถูกเซยชมผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนจนทั่วหน้า

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 97-98)

จากตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การที่ภูกาจับตัวเพชรน้ำผึ้งมาที่ชุมโจรเพื่อช่วยให้เธอรอดพ้นจากเงื้อมมือของผอง หลังจากนั้นภูกาต้องดูแลเพชรน้ำผึ้งให้ปลอดภัยจากคนในชุมโจรด้วย หากไม่บอกทุกคนว่าเพชรน้ำผึ้งเป็นภรรยาของเขา เพชรน้ำผึ้งคงต้องกลายเป็นหญิงกลางบ้าน ถูกโจรเซยชมผลัดเปลี่ยนกันอย่างแน่นอน เพราะในชุมโจรนี้เต็มไปด้วยโจรชายฉกรรจ์ที่มีความหึงหวง หากเพชรน้ำผึ้งไม่มีผู้คุ้มครองคงจะตกอยู่ในขุมนรกทั้งเป็น ดังนั้นภูกาจึงจำเป็นต้องวางแผนเพื่อให้เพชรน้ำผึ้งเข้าใจว่าเธอตกเป็นภรรยาของเขาแล้ว ในคืนวันแต่งงาน ภูกาจึงทำในสิ่งที่รู้สึกละอายใจ โดยการจัดฉากให้เพชรน้ำผึ้งและทุกคนในหมู่บ้านเข้าใจว่าน้ำผึ้งตกเป็นภรรยาของภูกาเรียบร้อยแล้ว ดังความว่า

คืนเข้าหอจะไม่มีเลือดพรหมจรรย์ของเจ้าสาวไม่ได้

ด้วยเหตุนี้เขาจึงทำในสิ่งที่แม้แต่ตัวเองยังรู้สึกละอายใจ ด้วยการปลดเปลื้องเสื้อผ้าหญิงสาวออกทีละชิ้น เริ่มจากผ้าชิ้นที่หล่อนนุ่งอยู่ จนถึงเสื้อผ้าลูกไม้คอขาดที่เป็นของเก่าของแม่ โชคดีที่ความเหนียวอ่อนมาตลอดทั้งคืนและวันที่ผ่านมาทำให้อีกฝ่ายหลับลึก

แสงสลัวในห้องทำให้เห็นร่างบางของหญิงสาวกลายเป็นเงาเลื่อนรางดูคล้ายกิ่งจริงกิ่งฝันทำให้ชายหนุ่มตะลึงงันอยู่วูบหนึ่ง ก่อนลงมือทำในสิ่งที่ตั้งใจไว้ จากนั้นก็รีบฉวยผ้าแพรเปลาะคลุมตัวให้อีกฝ่ายอย่างรวดเร็ว

ยิ่งมองยิ่งรู้สึกผิด เพราะไม่ว่าจะดูอย่างไรเพชรน้ำผึ้งก็ยังไม่เป็นสาวเต็มตัวอย่างหญิงสาวคนอื่นที่อายุใกล้เคียงกันเลย แต่ถึงอย่างนั้นเขาก็ฉุดหล่อนมา ประกาศกับทุกคนว่าหล่อนเป็นเมีย และความโมโหก็ทำให้ผลอตัวจูบหล่อนไป

เขามันไ้สารเลวของแท้
 ภูษาชบหน้าลงกับฝ่ามือ
 เจ็บแผลหมาด ๆ ที่ท้องแขนก็เจ็บ แต่เจ็บใจนั้นมากกว่า จึงต้องกัดฟันกรอด
 ด้วยความขมขื่น
 แต่มีเพียงวิธีนี้เท่านั้นที่จะปกป้องหล่อนไว้ได้จากคนโหดรอบ ๆ ตัว

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 147)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ภูษาตั้งใจที่จะช่วยเหลือเพชรรน้ำผึ้งจึงต้องกระทำในสิ่งที่ตนเองละอายใจ ภูษารู้สึกเจ็บปวดใจกับการกระทำของเขามาก และรู้ว่าหากเพชรรน้ำผึ้งตื่นขึ้นมาจะต้องเสียใจกับการจัดฉากในครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม หากเพชรรน้ำผึ้งเข้าใจว่าภูษาได้ล่วงเกินเธอไปแล้ว ทุกคนในชุมโจรก็จะรับรู้และไม่มีใครกล้ามายุ่งกับเพชรรน้ำผึ้งซึ่งเป็นคนของภูษาอีกต่อไป การกระทำดังกล่าวแม้จะทำให้ภูษาและเพชรรน้ำผึ้งเสียใจแต่แลกมาเพื่อความปลอดภัยของเพชรรน้ำผึ้งก็ยอมคุ้มค่า จึงทำให้เพชรรน้ำผึ้งอยู่ในชุมโจรอย่างปลอดภัย ในขณะที่เดียวกัน หมวดเฝ้าเทพก็พยายามตามหาและช่วยเหลือเพชรรน้ำผึ้ง แต่ภูษาไม่สามารถปล่อยเพชรรน้ำผึ้งไปได้ เพราะหากปล่อยเธอออกจากชุมโจรจะทำให้เธอได้รับอันตราย ทั้งนี้เธอยังเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เสือดั้นเชื่อใจในตัวภูษาและจะทำให้ภูษาสามารถทำงานช่วยเหลือตำรวจได้สำเร็จ ดังนั้นเมื่อหมวดเฝ้าเทพตามมาช่วยเพชรรน้ำผึ้ง ภูษาจึงจำเป็นต้องใช้ชีวิตตัวเองเป็นเดิมพัน ดังความว่า

ถ้าวันนั้นเขาไม่แกล้งส่งปืนให้เพชรรน้ำผึ้ง และวางเดิมพันด้วยชีวิตตัวเองไว้ได้
 มือหญิงสาว ก็ไม่รู้ว่าจะเฝ้าเทพกับลูกน้องคนสนิทจะรอดตายออกไปจากป่าไพรวาริได้
 หรือไม่

แน่นอนว่าการกระทำนั้นย่อมมีพิรุณในสายตาลูกน้องของเขาไม่น้อย ดีว่าทุกคนไม่ใช่คนปากมาก ยิ่งกว่านั้นเรื่องที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่อมาก็ทำให้ทุกคนไม่มีโอกาสได้ย้อนคิดถึงเหตุการณ์นั้นสักเท่าไร และภูษายังใช้ให้ทุกคนตามสืบความจริงเรื่องนี้จนหัวหมุนไปหมดในช่วงสองสามวันนี้ ทำให้คนของเขาลืมไปในที่สุด

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 279-280)

จากตัวอย่างกล่าวถึงเหตุการณ์ที่หมวดเผ่าเทพพาลูกน้องมาช่วยเพชรรน้ำผึ้ง แต่ฝ่ายหมวดเผ่าเทพไม่สามารถสู้กับฝ่ายโจรได้ ภูเขาแก่งส่งปืนให้เพชรรน้ำผึ้งเพื่อให้เพชรรน้ำผึ้งจ่อปืนไปที่ตัวภูเขา และขู่ทุกคนให้ปล่อยตัวหมวดเผ่าเทพและลูกน้องไป แม้พวกโจรจะสงสัยว่าภูเขาเป็นโจรที่มีฝีมือเก่งกาจแต่ปล่อยให้เพชรรน้ำผึ้งแย่งปืนจากเขาไปได้ได้อย่างไร ตัวอย่างที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่าการที่ภูเขาช่วยเหลือเพชรรน้ำผึ้งและตำรวจ เขาต้องยอมใช้ชีวิตของเขาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ดังนั้นเพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความปลอดภัยและทำให้ภูเขาสามารถช่วยเหลือการทำงานของตำรวจได้อย่างราบรื่น ภูเขาจึงจำเป็นต้องยื่นคำขาดกับพันตำรวจโทสมยศ ดังความว่า

“นี่นายพาคณเพชรรน้ำผึ้งมาด้วยหรือ”

“ใช่ พี่จ้งจ้องจะเคลมหล่อน ส่วนคนในหมู่บ้านบางคนก็จ้องเล่นงานหล่อน เมื่อไม่กี่วันก่อนก็มีคนไปบอกผู้หมวดให้ไปรับ แล้วหลอกพาหล่อนไปส่ง ดีที่ผมไปเจอเสียก่อน” เขาเล่าตรง ๆ ขณะเดียวกันก็โน้มตัวไปด้านหน้าจ้องมองอีกฝ่ายนิ่งลึก “เรื่องพี่จ้งกับคนในหมู่บ้านผมจัดการได้ แต่เรื่องหมวดเผ่าเทพ ผมอาจจะช่วยเขาไม่ไหว ถ้าเขายังคิดจะฉกตัวน้ำผึ้งไปก่อนกำหนดที่เราตกลงกันไว้ เขาก็อาจต้องจ่ายค่าตอบแทนมากกว่าที่ควรจะเป็น”

“ค่าตอบแทน?”

“ชีวิตและกับชีวิต” เขาตอบแผ่วเบา แต่มีกังวานท้าทายในที่

“นายไม่เคยฆ่าตำรวจ” อีกฝ่ายมองประเมิน ขณะที่ภูเขาอึ้งหม่น

“ก็จริง แต่ก็ไม่ใช่ว่าไม่เคยยิงตำรวจเจ็บปางตาย”

คู่สนทนาของเขาหรีดตาลงอย่างไม่ชอบใจนัก มีแววขุ่นเคืองในดวงตาฝ่ายนั้น แต่เมื่อเห็นมือทั้งสองข้างของคนตรงหน้ายังคงกุมแก้ววิสกี้ไว้มัน ภูเขาเลยเลือกที่จะนั่งเฉยต่อ

“แล้วจะเอาอย่างไร”

“ก็อย่างที่บอก อย่าให้ผมเห็นหมวดเผ่าเทพอีก”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 307)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นเหตุการณ์ในตอนที่ภูษานัดพบกับพันตำรวจโทสมยศ ภูเขาเป็นคนที่ช่วยเหลือและส่งข้อมูลเกี่ยวกับชุมโจรให้กับพันตำรวจโทสมยศ ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ใดที่ภูเขาเห็น

ว่าเป็นสาเหตุทำให้งานที่เขาได้รับมอบหมายไม่ประสบความสำเร็จและทำให้ผู้อื่นเกิดความเดือดร้อน ฎาจะรีบแก้ปัญหาให้เร็วที่สุด ไม่ว่าจะป็นวิธีการประนีประนอมหรือวิธีการข่มขู่เพื่อให้อีกฝ่ายเกิดความเกรงใจ อย่างไรก็ตามฎาจะไม่ใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นและเป็นโจรที่ไม่ฆ่าตำรวจ แต่หากเขาต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเขาอาจจำเป็นต้องใช้กำลังเพื่อให้ปัญหานั้นยุติลง ดังนั้นถ้าพันตำรวจโทสมยศต้องการให้งานทุกอย่างสำเร็จไปได้ด้วยดี ท่านจึงควรควบคุมการทำงานของตำรวจเพื่อให้ฎาช่วยเหลือท่านได้อย่างเต็มที่

หลังจากเหตุการณ์ทุกอย่างคลี่คลาย ฎาจึงขอโทษหมวดเฝ้าเทพและเล่าถึงเหตุผลที่จำเป็นต้องพาเพชรน้ำผึ้งไปอยู่ที่ชุมโจร ความว่า

“ผมอยากจะขอโทษหมวดเรื่องน้ำผึ้งมานานแล้ว...ผมไม่ได้ตั้งใจจะไปจุดเธอในตอนแรก แต่เพราะเสียผืนสังให้ผมนำของมีค่าที่สุดในบ้านหมวดกลับไปเป็นการแก้แค้นที่หมวดขอหาเรื่องจับมันกับคนของมัน และอีกอย่างคินันไอ้เสือกก็ต้องไปปล้นบ้านหมวดแข่งกับผมด้วย...หมวดคงเคยได้ยินเรื่องของมันมาบ้าง ดังนั้นหมวดคงจะพอเข้าใจว่าทำไมผมถึงต้องพาน้ำผึ้งไปด้วย”

เฝ้าเทพมองเขาอย่างไม่เชื่อสายตา ก่อนจะผงกศีรษะในที่สุด “ผมเคยได้ยินว่ามันวิปริตทางเพศ ชอบข่มขืนผู้หญิง โดยเฉพาะ...”

.....

“ใช่...ผมงชอบข่มขืนผู้หญิง โดยเฉพาะเด็กสาว ๆ ที่เพิ่งมีระดู น้ำผึ้งอายุสิบเจ็ดแล้วก็จริง แต่หน้าตาทำทางยังเหมือนเด็กสิบสามสิบสี่อยู่เลย” ชายหนุ่มทวนคำพูดของเฝ้าเทพเพื่อแทนการยืนยันหนักแน่น

“เพราะแบบนี้คุณถึงต้องออกหน้าจุดคุณเพชรน้ำผึ้งไป...”

เฝ้าเทพเดาเสียงแหบพร่า คงเพราะไม่คิดไม่ฝันว่าเรื่องจะกลับตาลปัตรแบบนี้

“ใช่ ผมจำเป็นต้องคุ้มครองน้ำผึ้งด้วยการบอกใคร ๆ ว่าน้ำผึ้งเป็นเมียผม เพื่อให้โจรในช่องแตะต้องตัวเธอ”

เฝ้าเทพมีสีหน้าสับสนระคนเคร่งเครียดเมื่อได้ยินเช่นนั้น

ก้องเลยรีบเสริมขึ้นว่า “และพี่ผาเองก็ไม่เคยแตะต้องเธอเหมือนกันหรือถ้า
หมวดไม่เชื่อ ผมก็ขอสาบานด้วยเกียรติของผมว่าตลอดเวลาที่พี่ผาอยู่กับคุณเพชรน้ำผึ้ง
...พี่ผาให้เกียรติเธอเสมอ”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 455-456)

ตัวอย่างดังกล่าวเป็นบทสนทนาระหว่างภูผา หมวดเผ่าเทพ และก้อง เมื่อเหตุการณ์
ทุกอย่างคลี่คลาย ภูผาจึงกล่าวขอโทษหมวดเผ่าเทพที่ลักพาตัวเพชรน้ำผึ้งไป ทำให้หมวดเผ่าเทพเป็นกังวล
และต้องทำงานอย่างหนักเพื่อตามปราบกลุ่มโจร การลักพาตัวเพชรน้ำผึ้งในครั้งนั้นเป็นการช่วยเหลือเธอ
ให้รอดพ้นจากผอง เพราะผองชอบข่มขืนผู้หญิงโดยเฉพาะเด็กสาวที่เพิ่งมีระดู ถึงแม้ว่าเพชรน้ำผึ้งจะอายุ
17 ปีแล้ว แต่รูปร่างของเธอยังคงเหมือนเด็กที่เพิ่งอายุหลักสิบต้น ๆ หากวันนั้นภูผาไม่พาตัวเพชรน้ำผึ้งไป
เธอจะต้องตกอยู่ในอันตรายอย่างแน่นอน และเพื่อคุ้มครองเพชรน้ำผึ้งให้รอดพ้นจากการอยู่ในขุมโจร
ภูผาจึงต้องอ้างกลุ่มโจรและทำให้เพชรน้ำผึ้งเข้าใจว่าเธอตกเป็นภรรยาของภูผาแล้ว แต่ในความเป็นจริง
ภูผาให้เกียรติเธอเสมอ ไม่เคยล่วงเกินและยังดูแลเธอเป็นอย่างดี

ภูผาได้แสดงพฤติกรรมช่วยเหลือผู้ที่ลำบาก ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้านที่กำลังถูกโจรปล้น
เพชรน้ำผึ้งที่กำลังจะตกเป็นเหยื่อของผอง รวมถึงตำรวจที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถต่อสู้กับกลุ่ม
โจรได้ พฤติกรรมที่ภูผาได้กระทำลงไปอาจจะต้องแลกมาด้วยชีวิตหรือนำความเดือดร้อนมาสู่ตนเอง แต่
เขาก็ยินดีที่จะทำเพื่อผู้อื่น การกระทำเช่นนี้จึงถือเป็นการแสดงความปรารถนาดีและไม่เบียดเบียนผู้อื่น
ซึ่งความดีของภูผาที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นนั้น แสดงให้เห็นผ่านมุมมองของเพชรน้ำผึ้ง ดังความว่า

วันนั้น...ที่รถโดยสารโดนปล้น เขาจงใจให้โจรกลุ่มนั้นกวาดต้อนคนลงจากรถไป
ให้หมด จนแน่ใจว่าทุกคนปลอดภัยจึงค่อยยั่วโทษะ และจัดการพวกมัน แล้วชายหนุ่มก็
เกณฑ์คนที่ไว้ใจได้ให้มาเก็บข้าวของทั้งหมดบนรถไปก็เพราะป้องกันไม่ให้โจรกลุ่มอื่นมา
ปล้นชิงของต่อ เพราะหลังจากนั้นหล่อนก็ได้รู้จากปากเผ่าเทพว่าจู่ ๆ หน้าโรงพักที่อยู่ใน
เขตอำเภอนั้นก็มีข้าวของสัมภาระของคนเดินทางมากองเอาทิ้งไว้ เจ้าของที่มาดูถึงกับ
ดีใจ ร้องให้ออกมา เพราะคิดว่าจะได้ของคืนเสียแล้ว ขณะที่โจรกลุ่มนั้นมีตายบ้างก็
จริง แต่โดยมากบาดเจ็บและพิการ ทว่าพอถามถึงเรื่องของที่พวกมันตั้งใจจะปล้นว่า
ทำไมถึงไปอยู่หน้าโรงพักได้ ทั้งหมดกลับส่ายหน้าบอกไม่รู้ทำเหี้ยว เรื่องนี้จึงเป็นปริศนา
มาถึงตอนนี้

ขณะเดียวกัน คำวันนั้นเขาก็เลือกหลุดหล่อน แล้วหาเหตุให้ลูกน้องพาตัวน้องสาว จำสมบัติไป และตั้งใจปล่อยหญิงสาวผู้นั้นให้หนีไปได้ เพราะชายหนุ่มต้องการช่วยเหลือจากเงื้อมมือผจง

ส่วนที่เขายอมรับโทษห้อยแขวนแทนหล่อน...เพราะต้องการช่วยเหลือรักษาชีวิตเอาไว้

และถ้ามาคิดดูแล้ว การที่เขาปล่อยให้หล่อนช่วงชิงปืนมาจ่อตรงหัวใจที่ต้นฝิ่ง ยักษ์ก็เป็นเรื่องที่แทบไม่น่าเชื่อเลย บางทีชายหนุ่มอาจจะพยายามหาทางให้เผ่าเทพหนีไปได้ก็แค่เพียงแต่เพชรน้ำผึ้งไม่เข้าใจว่าภูผาที่เป็นโจรจะปล่อยนายตำรวจคู่อริไปทำไม เขาก็ไม่กลัวว่าฝ่ายนั้นจะย้อนกลับมาเล่นงานเอาหรือ

แล้วยังเรื่องที่พ่อลูกคู่นั้นมาขวางทางชายหนุ่มเอาไว้ เพราะเขาเคยช่วยดูแลคนพวกนั้นมาก่อนอีก

เหมือน ๆ กับที่ภูผาช่วยดูแลคนในหมู่บ้านโจรทำให้มีคนยอมช่วยทำงานบ้าน ซักผ้า ทำกับข้าวกับปลาให้เพชรน้ำผึ้ง

แล้วยังเรื่องที่ฝ่ายนั้นเคยไม่ล้วงล้ำก้าเกินหล่อนนอกจากกอดกับจูบนิ๊ด ๆ หน่อย ๆ เท่านั้น เว้นแต่คืนแรกที่เข้าหอกัน

ซึ่งเรื่องนี้เพชรน้ำผึ้งเคยคิดหลายทีแล้ว เพราะไม่แน่ใจว่าเลือดพรหมจรรย์ที่เห็นบนผ้าปูเตียงผืนนั้นเป็นเลือดของตนจริงหรือ...ในเมื่อหล่อนไม่ใช่คนชี้เขาขนาดที่ใครจะทำอะไรด้วยก็ไม่ว่าเรื่องสักหน่อย แต่ภูผาทำแบบนั้นเพื่ออะไร...เพื่อประกาศให้คนทั้งช่องมั่นใจว่าหล่อนเป็นเมียเขาผ่านปากโทรโข่งของพิกุลอย่างนั้นหรือ

เรื่องพวกนี้ต่อให้คิดให้ตายก็คิดไม่ออก และไม่มีวันเข้าใจ

รู้แต่ว่าชายหนุ่มไม่เพียงเป็นโจรผู้ดีอย่างที่เผ่าเทพเคยบอก...แต่เขายังเป็นพ่อพระในใจคนหลายคนด้วย

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 365-366)

ตัวอย่างดังกล่าวสืบเนื่องมาจากการที่เพชรน้ำผึ้งได้รับรู้ความจริงจากหมอธันว์ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของภูผา หมอธันว์เล่าถึงการไปสอบเทียบมัธยมศึกษาปีที่หกของเขากับภูผา ทำให้เพชรน้ำผึ้งเข้าใจว่าภูผาเป็นคนที่ตั้งใจเรียนและมุ่งมั่นเพื่อสอบเทียบจนสำเร็จ แต่ในขณะเดียวกันก็มีอีกหลายเหตุการณ์ที่ทำให้เพชรน้ำผึ้งไม่เข้าใจเหตุผลที่ภูผาได้กระทำลงไป ดังในตัวอย่างข้างต้นเป็นห้วงความคิด

ของเพชรน้ำผึ้งที่คิดไม่ถึงถึงการกระทำของภรรยาในหลาย ๆ การกระทำ ภรรยาเป็นโจรที่เก่งกาจและมีลูกน้องจำนวนมาก หากภรรยาดีมีมือกับผจงซึ่งเป็นลูกชายแท้ ๆ ของเสือดวน ภรรยาต้องเป็นฝ่ายชนะและได้เป็นหัวหน้าแห่งชุมโจรอย่างแน่นอน แต่เพราะเหตุใดภรรยาจึงช่วยเหลือชาวบ้าน เพชรน้ำผึ้ง และตำรวจด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้นเพชรน้ำผึ้งก็ไม่สามารถหาคำตอบได้ว่าทำไมภรรยาต้องช่วยเหลือผู้อื่นที่ได้รับความลำบากอยู่เสมอ แต่จากการกระทำของภรรยาทั้งหมดได้เป็นคำตอบให้เธออย่างหนึ่งว่า ภรรยาเป็นโจรผู้ดีและเป็นพ่อพระใจในของคนหลายคน

พฤติกรรมช่วยเหลือผู้ที่ลำบากของภรรยาเป็นพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น กล่าวคือ ภรรยาเป็นโจรที่มีคุณธรรมจริยธรรม เขาช่วยเหลือผู้คนที่ลำบากเสมอ ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้าน ผู้หญิง หรือแม้กระทั่งตำรวจที่ตามปราบเขาและลูกน้อง ภรรยาไม่เคยคิดที่จะปล้นหรือทำร้ายใคร เมื่อใดที่เขาออกปล้นก็เพราะได้รับคำสั่งจากเสือดวน อีกทั้งเขายังไม่เคยฆ่าตำรวจหรือสร้างความเดือดร้อนให้ผู้บริสุทธิ์คนประเภทเดียวที่เขาจะทำร้ายก็คือ คนที่คดโกง เอาไรต์เอาเปรียบชาวบ้าน พฤติกรรมช่วยเหลือผู้ที่ลำบากของภรรยาในบางครั้งต้องแลกมากับการนำชีวิตของตัวเองเข้าไปเสี่ยงกับความตาย ทำให้หลายครั้งเขาต้องเจ็บตัวหรือทำให้เพชรน้ำผึ้งเข้าใจผิด อย่างไรก็ตามพฤติกรรมที่เขาทำเพื่อผู้อื่นเป็นหลัก ทำให้มีชาวบ้านยกย่องภรรยาว่าเป็นโรบินฮูด เป็นโจรผู้ดี หรือแม้กระทั่งเป็นพ่อพระของใครหลาย ๆ คน แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ไม่เบียดเบียนและทำเพื่อผู้อื่น ย่อมเป็นที่รักของบุคคลอื่นเช่นกัน ในตอนท้ายของนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ภรรยาได้รับโอกาสในการเลือกทางเดินชีวิตเพราะเขาได้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เขาไม่ต้องติดคุก และภรรยาได้พบรักแท้จากเพชรน้ำผึ้งซึ่งเธอมองเห็นความดีงามและน้ำใจของภรรยาอย่างแท้จริง

1.1.2.3 พฤติกรรมให้เกียรติสุภาพสตรี

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 1358) ได้อธิบายความหมายของคำว่า “ให้” ไว้ว่า หมายถึง มอบ เช่น ให้ช่อดอกไม้เป็นรางวัล, สละ เช่น ให้ชีวิตเป็นทาน, อนุญาต เช่น ฉันทให้เขาไปเที่ยว; เป็นคำช่วยกริยา บอกความบังคับหรืออวยชัยให้พร เป็นต้น

ส่วนคำว่า “เกียรติ” มีความหมายว่า หมายถึง ชื่อเสียง, ความยกย่องนับถือ, ความมีหน้ามีตา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 150)

และคำว่า “สุภาพสตรี” หมายถึง หญิงที่มีกิริยาวาจาเรียบร้อย รู้กาลเทศะ และมีคุณธรรม เช่น ท่าทางเธอเรียบร้อยสมเป็นสุภาพสตรี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1245)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของพฤติกรรมให้เกียรติสุภาพสตรีว่า หมายถึง การกระทำของชายที่มอบให้หญิงผู้มีความประพฤติเหมาะสมตามกาลเทศะและมีคุณธรรม เพื่อเป็นการยกย่องหรือไม่ทำให้หญิงผู้นั้นเสื่อมเสียชื่อเสียง

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพฤติกรรมให้เกียรติสุภาพสตรีของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครพสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภูผาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์

พฤติกรรมให้เกียรติสุภาพสตรีจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ปรากฏในตอนที่ยุพราช ได้รับมอบหมายให้ไปช่วยเหลือเจ้าหลวงเมืองนางซึ่งเป็นเจ้าหลวงของยุพราช ส่วนพสุเป็นคนไทยที่ต้องการตามไปช่วยเหลืยุพราชซึ่งเป็นเพื่อนร่วมรบของเขา จึงทำให้ทั้งสองคนต้องเดินทางไปเมืองนาง แต่ก่อนที่จะไปช่วยเจ้าหลวง ทั้งยุพราชและพสุได้พบเจ้าแสงจันทากับอ่อนคำกำลังหนีทหารที่ตามไล่ล่า ยุพราชกับพสุจึงต้องรีบช่วยเจ้าแสงจันทากับอ่อนคำ พสุช่วยเหลือเจ้าแสงจันทาและเข้าใจว่าเจ้าแสงจันทา เป็นหญิงรับใช้ที่ชื่ออ่อนคำ ส่วนยุพราชก็ไปช่วยอ่อนคำเพราะคิดว่าอ่อนคำคือเจ้าแสงจันทา พสุต้องเดินทางไปกับเจ้าแสงจันทาเพียงลำพัง โดยไม่รู้ว่าคคนที่เขาช่วยให้รอดพ้นจากการตามล่านั้นคือเจ้าหญิงแห่งเมืองนาง แต่ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหญิงหรือผู้ติดตามเจ้าหญิง เมื่อมีเหตุจำเป็นให้ต้องอยู่กับหญิงสาวเพียงลำพัง พสุก็พยายามทำให้เกียรติหญิงผู้นั้น ดังความว่า

“หยุดเลย” เขายกมือขึ้นห้าม ก่อนที่จะได้ยื่นคำพูดแสดงใจ “คุณพลิกมานอน กอดผมเองแล้วผมก็เห็นว่าคุณหนาว ถึงได้ถอดเสื้อห่มให้ เห็นไหมว่าคุณขยับจากต้นไม้ นั้นมานอนบนอกผมนี้”

.....

เธอยกคางขึ้นสูง ไม่ยอมสบตาเมื่อออกเดิน เขายักไหล่ คิดว่าเธอคงจะอาย ก็ไม่อยากจะล้อเลียน อีกทั้งเขายังไม่อยากจะแต่งงาน เมื่อเคยได้ยินมาว่า ประเพณีของ ชาวไตหลวงเคร่งครัดนัก แค่ว่าชายหญิงแตะเนื้อต้องตัวกันก็ถือว่าผิดผี ต้องรับผิดชอบด้วยการแต่งงาน แต่สำหรับเขาถือว่าเป็นเพียงมนุษยธรรมเท่านั้น ยังไม่ต้องการแต่งงาน เพราะความจำเป็น เขาจึงกระแอมเบา ๆ

“คุณไม่ต้องบอกใครเรื่องนี้หรอก และผมจะปิดปากเงียบ ไม่ต้องห่วงว่าจะต้องแต่งงานเพราะผิดประเพณี”

“ฉันก็ไม่คิดจะบอกอยู่แล้ว” เธอพนมมหายใจออกจุกเบา ๆ “ว่าแต่คุณเถอะ สาบานได้ไหมว่าจะไม่พูดเรื่องนี้กับใครอย่างเด็ดขาด”

“โห ถึงกับต้องให้สาบานเลยหรอ”

“ใช่ สาบานไหมว่าคุณจะไม่พูด” เธอหันมามองด้วยใบหน้าจริงจังยิ่ง
 “ตกลง ๆ สาบานก็สาบาน” เขาพูดกลัวเสียงหัวเราะ ก่อนจะยกมือขึ้น “ผม
 สาบานด้วยเกียรติของนายทหาร ว่าผมจะไม่พูดเรื่องนี้กับใคร โอเค สบายใจหรือยัง”

(ณารา, 2559, หน้า 80-81)

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงสถานการณ์ที่พสุต้องนอนค้างคืนในป่ากับเจ้าแสงจันทา โดยที่พสุเข้าใจว่าเจ้าแสงจันทาคืออ่อนคำซึ่งเป็นหญิงรับใช้คนสนิทของเจ้าแสงจันทา พสุเห็นว่าเธอหนาวจึงเสียสละเสื้อของตัวเองเพื่อให้เธอห่มคลายหนาว และเมื่อเธอขยับมานอนชบอกของเขา พสุก็ไม่เคยดูถูกหรือแสดงท่าทางรังเกียจหญิงผู้นั้น และดูแลเธอเป็นอย่างดี เมื่อเจ้าแสงจันทาตื่นขึ้นมาจึงขอให้พสุปิดเรื่องราวที่เกิดขึ้นเป็นความลับ เพราะหากมีใครรู้เข้าอาจส่งผลไม่ดีต่อตัวเธอในฐานะที่เธอเป็นเจ้าของหญิง อาจจะทำให้มีผู้กล่าวว่าเธอได้ประพฤติตนไม่เหมาะสม ถึงแม้ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเจ้าแสงจันทาจะไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้นก็ตาม เธอจึงขอให้พสุสาบานว่าจะไม่พูดเรื่องดังกล่าว พสุจึงให้คำสาบานด้วยเกียรติของนายทหาร เพราะพสุก็ไม่ได้มีเจตนาที่จะนำเรื่องนี้ไปเล่าให้ใครฟังและเพื่อความสบายใจของเจ้าแสงจันทา ภายหลังพสุจึงมาทราบความจริงว่า คนที่พสุคอยดูแลและช่วยเหลือนมาตลอดคือเจ้าหญิงแสงจันทา ดังความว่า

“คุณคือเจ้าหญิงอย่างนั้นหรือ” ท้ายเสียงของเขาสูงปรี๊ด
 “อ้าว...” ขำรอบบาทสองคนมองคนพูด แล้วอุทานออกมาพร้อมกัน สายตาสอง
 คนนี้ทั้งกล่าวหาและคาดคั้น พสุจึงรีบโบกมือเป็นพัลวัน
 “เฮ้ย ไม่ใช่อย่างนั้น เอ๊ย ฉันหมายถึงเธอไม่ได้บอกฉันว่าเธอเป็นเจ้าของหญิง แต่เจ้า
 หญิงของนายปลอดภัยดี ฉันรับรอง”
 ยุพราชยังขมวดคิ้วมองเพื่อนรัก พสุจึงบอกอย่างหงุดหงิด
 “ก็นายเป็นคนบอกว่า ผู้หญิงคนที่นายเลือกคือเจ้าหญิง อีกคนก็ต้องเป็นคนรับ
 ใช้นะสิ ฉันผิดตรงไหนวะ”
 คราวนี้ยุพราชเป็นฝ่ายรู้สึกผิดขึ้นมาบ้าง เพราะเขาเป็นคนเลือกเองจะโทษพสุก็
 ไม่ได้

“แล้วเจ้าจ้อยทำไมไม่บอกหมวดพสุละค่า ว่าเจ้าเป็นเจ้าหญิง”

“ไม่จำเป็น เขาไม่ยากให้เขารู้สึกเหมือนมีระเบิดเวลาผูกติดตัว”

“งะ...” พสุทำหน้าที่ไม่ถูก เพราะนั่นเป็นคำพูดของเขาเมื่อไม่กี่ชั่วโมงที่แล้ว

(ณารา, 2559, หน้า 85)

พสุไม่ทราบมาก่อนว่าหญิงที่เดินทางมากับเขาคือเจ้าแสงจันทา พสุเข้าใจว่าเธอคืออ่อนคำ เพราะยุพราชบอกว่ายุพราชจะไปช่วยเจ้าแสงจันทาและให้พสุไปช่วยอ่อนคำ เมื่อยุพราชวิ่งไปช่วยหญิงสาวอีกคน จึงทำให้พสุเข้าใจว่าหญิงสาวอีกคนที่เหลือก็คืออ่อนคำ ตลอดการเดินทางพสุรู้สึกดีที่ไม่ต้องรับผิดชอบและดูแลเจ้าหญิง เพราะในความคิดของพสุ หากเขาต้องดูแลเจ้าหญิงก็เหมือนกับมีระเบิดเวลาผูกติดตัว พวกเขาจะต้องตามล่าเขาและเจ้าหญิงซึ่งจะทำให้เขาต้องระมัดระวังตัวเป็นอย่างมาก

หลังจากที่ทั้ง 4 คนได้พบกัน เจ้าแสงจันทาเกิดความกังวลและเป็นห่วงเจ้าพ่อเจ้าแม่ยุพราชกับอ่อนคำจึงออกเดินทางเพื่อตามสืบข่าวเกี่ยวกับความปลอดภัยของเจ้าหลวงกับมหาเทวี ส่วนพสุจะต้องรีบพาเจ้าแสงจันทาเดินทางข้ามชายแดนไปยังประเทศไทยให้เร็วที่สุด ทั้ง 4 คนจึงนัดจุดที่จะต้องไปพบกันก่อนข้ามชายแดนไปยังประเทศไทยแล้วจึงแยกย้ายออกเดินทาง ในระหว่างที่พสุเดินทางไปกับเจ้าแสงจันทา เขาทั้งคู่ต้องฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งความยากลำบากในการเดินทางและการหนีเอาชีวิตรอดจากการตามล่าของทหาร การร่วมทุกข์ในคราวลำบากจึงทำให้พสุและเจ้าแสงจันทามองเห็นความดีของอีกฝ่ายและเกิดเป็นความรักขึ้น พสุและเจ้าแสงจันทาต่างรับรู้ถึงความใส่ใจซึ่งกันและกัน แต่พสุก็พยายามควบคุมอารมณ์ของตัวเองไม่ทำในสิ่งที่เป็นการลดเกียรติของเจ้าแสงจันทา ดังความว่า

“ผมขอโทษ” เสียงของเขารู้สึกอึดอัดกับเสียงของเธอ คำนั้นทำให้เธอต้องสะดุดใจ เขาไม่จำเป็นต้องขอโทษ เพราะถ้าเธอไม่เต็มใจ คงไม่ยอมให้จับตั้งแต่แรก แล้วเขาก็ยกตัวขึ้น ใบหน้าลอยห่างจากเธอไปไม่กี่นิ้ว ก่อนจะทิ้งตัวบนศอกข้างหนึ่ง ขณะที่มืออีกข้างก็ปล่อยนิ้วโป้งลูบไล้แก้มเธอเบา ๆ

“ผมสัญญากับยุพราชเอาไว้ ว่าผมจะพาคุณไปส่งให้ถึงมือคู่มั่นของคุณอย่างปลอดภัย ดังนั้นผมจะทำให้คุณแปดเปื้อนเพราะผมไม่ได้”

.....

“สัญญาของลูกผู้ชาย...เมื่อรับปากแล้ว จะกลืนคำพูดของตัวเองไม่ได้ จนกว่าจะทำให้สำเร็จ”

“ฉันทขอโทษค่ะ” เธอพิมพ์น้ำหน้าเศร้า ๆ

“คุณไม่จำเป็นต้องขอโทษเลย ผมดีใจต่างหากล่ะ ที่มีโอกาสได้จับหวาน ๆ จากคุณ” เขาจับคางของเธอขยับไปมาเบา ๆ “เพียงแต่...พ่อกับแม่ของผมสอนผมเสมอว่า ลูกผู้ชายต้องให้เกียรติผู้หญิง และคุณยังเป็นถึงเจ้าหญิงแห่งรัฐไต้หวัน คุณจะมาเสื่อมเสียเกียรติเพราะผมไม่ได้ คุณจะต้องกลับไปอย่างไร้ลทิน”

“คุณทำให้ฉันทละอายใจเหลือเกิน” เธอพูดเสียงสั่นเครือ พสุรีบจับมือเธอขึ้นมาจับ

“ไม่ใช่ความผิดของคุณสักหน่อย ผมต่างหากล่ะที่ซัดจูงหญิงสาวไม่ประสาอย่างคุณ ผมไม่ควรจับคุณตั้งแต่แรกด้วยซ้ำ แต่ผมก็ห้ามใจตัวเองไม่ได้ ดังนั้นแค่ได้จับสักนิดก็ยิ่งดี คงทำให้ผมนอนหลับสบายไปทั้งคืน...”

“แต่ฉันทก็ยังทำผิดประเพณีอยู่ดี”

“อย่าพูดอย่างนั้นสิเจ้าน้องจ้อย เราห้ามหัวใจไม่ได้ แต่อย่างน้อยเราก็จะไม่ยอมทำผิดไปมากกว่านี้ วันหน้าจะมีใครมาว่าเจ้าน้องไม่ได้”

“ค่ะ” เธอยิ้มสั้น ๆ พสุจึงดึงเธอเข้ามาอกตอีกครั้ง และโยกตัวไปมาคล้ายปลอบโยนเด็กน้อย

“ผมจะรอนะ...เจ้าน้องจ้อย รอวันที่คุณไม่มีพันธะใด ๆ อีกแล้ว ถึงวันนั้นเราสองคนคงจะได้เริ่มต้นอย่างถูกต้อง และยุพราชจะมากล่าวหาผมไม่ได้ดีกว่าแย่งคุณมาจากคู่นั้น”

(ณารา, 2559, หน้า 210-211)

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงตอนที่พสุจับเจ้าแสงจันทา และเจ้าแสงจันทาก็เต็มใจที่จะมอบรอยจูบนั้นให้พสุ เขาพยายามห้ามใจไม่ให้ล่วงเกินเจ้าแสงจันทาไปมากกว่านี้ พสุเตือนตัวเองถึงสัญญาที่เคยให้ไว้กับยุพราชว่าจะส่งเจ้าแสงจันทาให้ถึงมือคู่นั้นอย่างปลอดภัย พสุไม่เคยโทษเจ้าแสงจันทากับการกระทำที่เกิดขึ้น เขาพยายามโทษตัวเองที่กระทำการที่ไม่เหมาะสมลงไป นอกจากนี้พสุยังกล่าวถึงคำสอนของพ่อกับแม่ว่า “ลูกผู้ชายต้องให้เกียรติผู้หญิง” โดยเฉพาะผู้หญิงที่เป็นถึงเจ้าหญิงแห่งรัฐไต้หวัน พสุยกย่องเจ้าแสงจันทาและบอกกับเจ้าแสงจันทาว่า พสุจะรอในวันที่เจ้าแสงจันทาไม่มีพันธะใด ๆ แล้วเมื่อถึงวันนั้นพสุจะได้แสดงความรักอย่างถูกต้องและไม่มีผู้ใดมากล่าวหาหรือหมิ่นเกียรติของเจ้าแสงจันทาได้

พฤติกรรมให้เกียรติสุภาพสตรีของพสุเป็นพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น กล่าวคือ พสุเป็นผู้ให้เกียรติสุภาพสตรีเสมอ ไม่ว่าจะสุภาพสตรีผู้นั้นจะอยู่ในฐานะใดก็ตาม พสุจะให้การช่วยเหลือด้วยมนุษยธรรมและปกป้องจนสุดความสามารถ ในขณะที่เดียวกันหากสุภาพสตรีผู้นั้นเป็นบุคคลใกล้ชิดของพสุ อย่างเจ้าแสงจันทา พสุยิ่งต้องรักษาเกียรติในฐานะคนรักและในฐานะเจ้าหญิงเพื่อไม่ให้เกิดความเสื่อมเสีย ตามมาในภายหลัง หากพสุเป็นชายที่เห็นแก่ตัว เจ้าแสงจันทาคงจะเสียเกียรติเพราะถูกรังแกได้ว่ายอมพลีกายให้กับชายอื่นทั้ง ๆ ที่เธอเองมีคู่หมั้นอยู่แล้ว พฤติกรรมให้เกียรติสุภาพสตรีของพสุจึงบ่งบอกถึงความเป็นสุภาพบุรุษที่ปรากฏอย่างเห็นได้ชัด และนำพาให้พสุได้รับความไว้วางใจจากเจ้าหลวงและมหาเทวีให้เป็นผู้ดูแลเจ้าแสงจันทา และยังทำให้เจ้าแสงจันทาเต็มใจที่จะมอบความรักให้ชายอย่างพสุตลอดไป

พฤติกรรมให้เกียรติสุภาพสตรีจากนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ปรากฏในตอนที่ถูกพาเล่าความจริงทั้งหมดให้หมวดเฝ้าเทพฟังเกี่ยวกับสาเหตุที่ต้องจับตัวเพชรน้ำผึ้งไปที่ชุมโจร ดังความว่า

“ใช่...ผจขชอบข่มขืนผู้หญิง โดยเฉพาะเด็กสาว ๆ ที่เพิ่งมีระดู น้ำผึ้งอายุสิบเจ็ดแล้วก็จริง แต่หน้าตาทำทางยังเหมือนเด็กสิบสามสิบสี่อยู่เลย” ชายหนุ่มทวนคำพูดของเฝ้าเทพเพื่อแทนการยืนยันหนักแน่น

“เพราะแบบนั้นคุณถึงต้องออกหน้าอุตุคุณเพชรน้ำผึ้งไป...”

เฝ้าเทพเดาเสียงแหบพร่า คงเพราะไม่คิดไม่ฝันว่าเรื่องจะกลับตาลปัตรแบบนี้

“ใช่ ผมจำเป็นต้องคุ้มครองน้ำผึ้งด้วยการบอกใคร ๆ ว่าน้ำผึ้งเป็นเมียผม เพื่อให้โจรในช่องแตะต้องตัวเธอ”

เฝ้าเทพมีสีหน้าสับสนระคนเคร่งเครียดเมื่อได้ยินเช่นนั้น

ก้องเลยรีบเสริมขึ้นว่า “และพี่เฝ้าเองก็ไม่เคยแตะต้องเธอเหมือนกันหรือถ้าหมวดไม่เชื่อ ผมก็ขอสาบานด้วยเกียรติของผมว่าตลอดเวลาที่พี่เฝ้าอยู่กับคุณเพชรน้ำผึ้ง...พี่เฝ้าให้เกียรติเธอเสมอ”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 455-456)

หลังจากที่ตำรวจสามารถทลายชุมโจรของเสือผ้นได้เรียบร้อยแล้ว เมื่อภูมามีโอกาสเขาจึงอธิบายเหตุผลให้หมวดเฝ้าเทพฟังว่า เหตุใดภูมาจึงต้องจับตัวเพชรน้ำผึ้งไปที่ชุมโจร เพราะในวันที่ภูมาเข้าไปลั่นบ้านหมวดเฝ้าเทพ เขาสามารถบุกเข้าไปลั่นได้ก่อนผจข ภูมาเห็นแล้วว่าในบ้านหมวดเฝ้าเทพมี

ผู้หญิงอยู่สองคน คือ เพชรน้ำผึ้งกับสารภีซึ่งเป็นน้องสาวของจำสับดี ภูผากับลูกน้องจึงต้องจับตัวทั้งคู่ เพื่อให้หญิงสาวทั้งสองคนไม่ต้องเจอกับผจญที่กำลังจะตามมาที่บ้านหมวดเผ่าเทพ หลังจากนั้นลูกน้องของภูผาก็ปล่อยสารภีไป ส่วนภูผาจำเป็นต้องจับเพชรน้ำผึ้งไว้ ถ้าหากปล่อยเธอกลับไป ภูผาก็ไม่แน่ใจว่าเธอจะรอดพ้นจากผจญหรือไม่ เพราะผจญชอบข่มขืนผู้หญิงโดยเฉพาะเด็กสาว อีกทั้งเพชรน้ำผึ้งยังเป็นคู่มั่นของหมวดเผ่าเทพ ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่ตื้ออย่างยิ่งที่ทำให้ผจญต้องการตัวเพชรน้ำผึ้งเพื่อแก้แค้นตำรวจผจญอาจไม่ลดละที่จะจับตัวเพชรน้ำผึ้ง ภูผาจึงต้องจับตัวเพชรน้ำผึ้งเพื่อให้เธอปลอดภัยและอยู่ในความดูแลของภูผา เมื่อเพชรน้ำผึ้งไปอยู่ในชุมโจร ภูผาต้องบอกกับทุกคนว่าเธอเป็นเมียของภูผา เพื่อไม่ให้ใครมารังแกเธอได้ แต่ในความเป็นจริงภูผาคูดูแลเธอเป็นอย่างดีและให้เกียรติเธอเสมอ

พฤติกรรมให้เกียรติสุภาพสตรีของภูผาเป็นพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น กล่าวคือ ภูผาให้เกียรติเพชรน้ำผึ้งเสมอ แม้ว่าเพชรน้ำผึ้งจะเข้าใจว่าเธอเป็นเมียของภูผาไปแล้ว แต่ภูผาก็ไม่เคยฉวยโอกาสล่วงเกินเธอเลย ยิ่งเมื่อเขาทราบว่าเพชรน้ำผึ้งเป็นถึงหม่อมหลวง เขายังรู้สึกผิดที่เป็นคนทำให้เธอต้องตระกะกำลำบาก เขาไม่เคยล่วงเกินเพชรน้ำผึ้ง ถึงแม้ว่าเขาจะรักเพชรน้ำผึ้งก็ตาม พฤติกรรมให้เกียรติสุภาพสตรีของภูผาจึงบ่งบอกถึงความเป็นสุภาพบุรุษที่ปรากฏอย่างเห็นได้ชัด เพราะทุกอย่างที่ภูผากระทำลงไปล้วนเป็นการช่วยเหลือเธอให้รอดพ้นจากผจญ ซึ่งถือเป็นการรักษาเกียรติและศักดิ์ศรีของลูกผู้หญิงคนหนึ่ง

1.1.2.4 พฤติกรรมตอบแทนน้ำใจผู้ปรารถนาดี

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 469) ได้ให้นิยามคำว่า “ตอบแทน” ว่าหมายถึง ทำทดแทนแก่ผู้ทำก่อน, ให้ทดแทนแก่ผู้ให้ก่อน, เช่น ตอบแทนบุญคุณ

ส่วนคำว่า “น้ำใจ” ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 626) ได้ให้นิยามไว้ว่า น้ำใจ หมายถึง ใจแท้ ๆ, ใจจริง, ความรู้สึกนึกคิดจริง ๆ, เช่น อยู่ด้วยกันไม่นานก็เห็นน้ำใจว่าเขาเป็นคนอย่างไร, ความจริงใจ เช่น เราเห็นว่าเขามีน้ำใจกับเรา ไม่เคยหลอกหลวงเราเลย, นิสัยใจคอ เช่น น้ำใจชาย น้ำใจหญิง, ความเอื้ออาทร เช่น เขาเป็นคนมีน้ำใจ เธอช่างเลี้ยงน้ำใจ

และคำว่า ปรารถนา ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 716) กล่าวว่า หมายถึง มุ่งหมาย, อยากได้, ต้องการ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปความหมายพฤติกรรมตอบแทนน้ำใจผู้ปรารถนาดี ว่าหมายถึง การกระทำของบุคคลหนึ่งที่ทำทดแทนให้ผู้ที่มีความจริงใจและต้องการให้ตัวบุคคลผู้นั้นพบเจอแต่สิ่งที่ดีงาม

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพฤติกรรมตอบแทนน้ำใจผู้ที่ปรารถนาดีของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครภูผาจากนวนิยายเรื่องมธุรสโลกินทร์

พฤติกรรมตอบสนองน้ำใจผู้ปรารถนาดีจากนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ปรากฏในตอนที่ เพชรน้ำผึ้งเดินทางโดยรถประจำทางเพื่อไปหาหมวดเฝ้าเทพที่ไพรวารี เพชรน้ำผึ้งเป็นคู่หมั้นของหมวดเฝ้าเทพ เพราะผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายตกลงกันไว้ตั้งแต่ทั้งคู่ยังเป็นเด็ก เมื่อเพชรน้ำผึ้งอายุ 17 ปี เธอพบว่าเธอยังต้องการอิสระ เธอจึงปลอมตัวเป็นผู้ชายและเดินทางไปยังไพรวารีเพื่อไปขอให้หมวดเฝ้าเทพช่วยพูดกับผู้ใหญ่เรื่องการถอนหมั้น ในขณะที่เดินทางไปยังไพรวารี รถโดยสารที่เธอนั่งไปนั้นเกิดถูกโจรกลุ่มใหญ่ดักปล้น และโจรกลุ่มนั้นได้อ้างว่าเป็นโจรที่ชื่อ “เสือผา” ซึ่งเป็นโจรที่มีความน่ากลัวและมีอิทธิพลมากในแถบพื้นที่นั้น ดังความว่า

“รีบ ๆ เข้าสวะ มึงเป็นง่อยหรือไง”

คนถูกขู่หลุบตาลง ยิ้มมุมปากบาง ๆ อย่างใจเย็น แต่ยังคงรักษาความแข็งแกร่งไว้เท่าเดิมตอนลงจากรถไปรวมกลุ่มกับคนอื่น ๆ

ไอ้หนูที่คอยชะเง้อชะแง้มองปราดเข้ามาหาทันที สายตาฝ่ายนั้นมองกวาดทั้งตัวเขาอย่างรวดเร็ว

“ทำไมพี่ชายลงมาช้าจัง มันทำอะไรพี่ชายหรือเปล่า”

คนถูกถามส่ายหน้า รู้สึกแปลก ๆ อยู่บ้าง แต่ตัดสินใจสงบปากสงบคำตามเดิม ในสถานการณ์เช่นนี้ ยิ่งพูดน้อยเท่าไรก็ยิ่งดีกับตัวเองเท่านั้น

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 16)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นตอนที่กลุ่มโจรได้ต้อนผู้คนลงจากรถโดยสารประจำทาง ก่อนหน้านี้นี้ในขณะที่เดินทางอยู่บนรถโดยสาร เพชรน้ำผึ้งที่ปลอมตัวเป็นผู้ชายพยายามชวนพี่ชายคนหนึ่งพูดคุยขณะที่เดินทาง โดยหารู้ไม่ว่าพี่ชายที่เธอพูดคุยด้วยนั้นคือเสือผาผู้นำเกรงขาม เมื่อเพชรน้ำผึ้งและผู้คนบนรถโดยสารถูกต้อนให้ลงจากรถ แต่ภูผาลงจากรถทีหลัง เพชรน้ำผึ้งจึงแสดงความเป็นห่วงภวมากกลัวว่าจะถูกพวกโจรทำร้าย เพชรน้ำผึ้งไม่เกรงกลัวพวกโจรพร้อมทั้งยังแสดงให้กลุ่มโจรรู้ว่าเธอไม่รู้จักเสือผา จึงทำให้กลุ่มโจรนั้นลากตัวเธอออกมา ด้วยความที่เพชรน้ำผึ้งเป็นเด็กสาวชาวพระนครและได้เดินทางไปเรียนที่ต่างประเทศ จึงทำให้เธอเป็นคนที่มีความมั่นใจและไม่เกรงกลัวต่อสิ่งใด ประกอบกับนิสัยกล้าบ้าบิ่นของเธอจึงทำให้เธอก้าวพูดและกล้าตะคอกใส่กลุ่มโจรที่จะทำร้ายเธอ ดังความว่า

“โธ่! เจ็บนะโว้ย ไช้บ่า”

เขาฟังแล้วก็ต้องลอบยิ้มมุมปากอีกครั้ง นึกซึ้งที่มันช่างใจกล้ำบ่าบินเหลือเกิน เพราะคนแถวนี้ถ้าได้ยินชื่อเสื่อผา เสื่อผืน หรือเสื่อจงขึ้นมาเมื่อไหร่ก็จะเกิดอาการ ‘ซี้หุดตดหาย’ ขึ้นมาทันที คงจะมีแต่ไฉ้หนูนี่ละที่กล้าตะคอกใส่สมุนโจรเช่นนี้

แต่ฝ่ายโจรโหดคงไม่ขบขันเหมือนเขา เพราะมือผอมเกร็งที่กำลังปั้นสั้นเงื้อง่าขึ้นทันที

“วอนซะแล้ว ไฉ้หอกนี่”

“เดี๋ยว!”

ชายหนุ่มร้องส่งเสียงกร้าวพร้อมสืบทักเข้าไปขวาง ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้มีนิสัยชอบยุ่งเรื่องของคนอื่น แต่เพราะเมื่อครูไฉ้หนูเป็นห่วงเขาด้วยใจจริงเลยถือเสียว่าตอบแทนบุญคุณกันไป

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 17)

จากสถานการณ์ข้างต้นจึงทำให้เห็นว่าเพชรน้ำผึ้งไม่เกรงกลัวพวกโจรและยังกล้าตะคอกใส่โจรที่จะทำร้ายเธอด้วย ฝ่ายโจรเมื่อเห็นเพชรน้ำผึ้งแสดงกิริยาแบบนี้จึงกำป็นสั้นยกขึ้นเพื่อจะทำร้ายเธอ เมื่อภูผาเห็นดังนั้นจึงเข้าไปขวางและห้ามโจร ทั้ง ๆ ที่ภูผาไม่ได้ต้องการที่จะยุ่งเรื่องของคนอื่น แต่เป็นเพราะภูผาต้องการตอบแทนน้ำใจที่เพชรน้ำผึ้งเป็นห่วงเขาแม้จะเพิ่งเคยเจอกันในครั้งแรก กลุ่มโจรเข้าใจว่าภูผาเป็นพ่อของเพชรน้ำผึ้งและพยายามจะค้นตัวของเขา ภูผาขัดขืนและไม่พอใจที่กลุ่มโจรเอาชื่อเสื่อผาซึ่งเป็นชื่อของเขามาแอบอ้างปล้นชาวบ้าน จึงทำให้เกิดการต่อสู้ระหว่างกลุ่มโจรที่อ้างตัวว่าเป็นเสื่อผาและภูผาที่เป็นเสื่อผาตัวจริง ระหว่างที่เกิดการต่อสู้ เพชรน้ำผึ้งและชาวบ้านหนีกระจัดกระจายไปคนละทิศละทาง เพชรน้ำผึ้งหนีอย่างไม่คิดชีวิตจึงทำให้เธอวิ่งชนเถาววัลย์ขนาดใหญ่เท่าต้นขาและสลบไม่ได้สติ เมื่อภูผาปราบโจรได้สำเร็จ เขาเดินผ่านมาเห็นเพชรน้ำผึ้งนอนสลบอยู่ จึงช่วยเหลือเพชรน้ำผึ้งตอบแทนที่เธอเป็นห่วงเขา ดังความว่า

“พี่ชาย...ระวัง”

พอมองไปก็พบว่าฝ่ายนั้นยังคงไม่ได้สติ เปลือกตาทั้งสองข้างปิดสนิทจนเห็นแพขนตาหนาเป็นแผงทาบทับผิวแก้มขาวซีดมอมแมม เพราะเจ้าตัวกำลังขยับไปมาอย่างทุรนทุราย มือทั้งสองข้างก็ไขว่คว้าไปเรื่อยเปื่อยเหมือนคนที่จมอยู่ในกระแสสินธุ์ที่

เชี่ยวชาญ แม้จะไร้สติแต่เดาว่าจิตใต้สำนึกคงยังผูกพันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อครูไม่รู้ วาย มันเลยยังคงเป็นห่วงเขาจนถึงตอนนี้

ในโพรงอกชายหนุ่มมีความรู้สึกแปลก ๆ เกิดขึ้นโดยไม่คาดฝันและไม่เคยเป็นมาก่อน เหมือนจู่ ๆ ก็มีน้ำท่วมขังจนหายใจไม่ออก

ความรู้สึกเหมือนเมื่อครูตอนลงจากรถ แล้วเห็นสายตาของมันที่มองมาอย่างห่วงใย

ทว่าเขามัวแต่ครุ่นคิดกับคำแอบอ้างของไอ้โจรพวกนั้น เลยไม่ทันไตร่ตรองให้ถี่ถ้วนว่าแท้จริงแล้วตนเองคิดอย่างไรกันแน่ มาตอนนี้เลยตระหนักได้ว่าที่รู้สึกเช่นนี้และออกหน้าปกป้องมันนั้น ไม่ใช่เพราะไม่อยากจะติดค้างบุญคุณกับไอ้หนูเพียงอย่างเดียว แต่เพราะมัน ‘เป็นห่วง’ เขา

คำว่า ‘ห่วง’ ที่หายไปจากชีวิตของชายหนุ่มมานานแล้ว และคำคำเดียวกันนี้เอง ทำให้หัวใจแห่งกระด้างของเขาค่อยอ่อนนุ่มชุ่มชื้นขึ้นมาบ้าง

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 24-25)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าเพชรน้ำผึ้งมีน้ำใจและเป็นห่วงญาติอย่างจริงใจ แม้กระทั่งในตอนที่เราไม่ได้สติ สิ่งที่เราพูดออกมาคือการแสดงความเป็นห่วงญาติ น้ำใจที่เพชรน้ำผึ้งมีให้ญาติเป็นน้ำใจที่ราตรรดหัวใจที่แห้งแล้งของญาติให้มีความชุ่มชื้นและกลับมาใช้ชีวิตชีวาอีกครั้ง ญาติจึงตัดสินใจที่จะช่วยเหลือเพชรน้ำผึ้งที่หมดสติ เมื่อเขาแบกร่างเล็กบางของเธอขึ้นพาดบ่าจึงทำให้ญาติรู้ว่าเพชรน้ำผึ้งเป็นผู้หญิง ดังความว่า

เมื่อเห็นคนตรงหน้าไม่ได้สติจริง ๆ ชายหนุ่มเลยตัดสินใจแบกร่างเล็กบางขึ้นพาดบ่าเพื่อออกเดินทางต่อ แล้วก็ต้องชะงักค้างเมื่อช่วงบ่าติ่งแน่นของเขาสัมผัสได้ถึงความอ่อนนุ่มที่คาดไม่ถึง เลยพิจารณาอีกฝ่ายอย่างละเอียดลอออีกครั้ง จากนั้นก็ต้องปล่อยเสียงหัวเราะพรวดใหญ่ออกมาอย่างยังไม่อยู่

เสียแรงที่คิดว่าตนเองตาแหลมมาตลอด กลับมาพลาดทำให้เด็กปากไม่สิ้นกลิ่น
 น้ำนมคนนี้ตบตาอยู่เป็นนานสองนาน
 เพราะแท้จริงแล้วเจ้าของร่างเล็กบางนี้ไม่ใช่ ‘ไอหนู’ แต่เป็น ‘นั่งหนู’!

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 25-26)

จากตัวอย่าง ไม่ว่าคนที่ภูผาช่วยเหลือจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง ภูผาก็ยินดีจะตอบแทน
 น้ำใจที่เป็นห่วงเขา ภูผาจึงแบกร่างของเพชรน้ำผึ้งไปพักรักษาที่บ้านของคนรู้จัก และดูแลเพชรน้ำผึ้งเป็น
 อย่างดี ดังความว่า

ตอบแล้วคนพูดก็ตั้งท่าลุกจากเตียงไม้เตี้ย ๆ ที่นอนอยู่อย่างกระฉับกระฉง แต่
 ไม้รู้ว่าเพราะหัวที่ปวดตุบ ๆ อยู่ หรือข้อเท้าที่เจ็บแปลบขึ้นมากะทันหันทำให้หล่อนเซวิต
 จนเกือบล้ม ดีที่อีกฝ่ายก้าวเข้ามาช่วยพยุงไว้อย่างว่องไว ทำให้ยืนทรงตัวได้อีกครั้ง

“เจ็บข้อเท้าหรือ” ตาเขาไวอย่างกับเหยี่ยว

“จ๊ะ” หล่อนรับคำ เลยกถูกอีกฝ่ายสั่งว่า

“นั่งลง เตี้ยวดูให้” เขาบอก พร้อมกดไหล่หล่อนเบา ๆ

พอหญิงสาวเห็นอีกฝ่ายยกตะเกียงขึ้นส่อง จึงมองลงไปบ้าง เลยพบว่าข้อเท้าที่
 เคยเรียวบางของหล่อนมาบัดนี้บวมเป่งใหญ่กว่าเดิมเกือบเท่าตัว มีหน้าซ้ำผิวหนังบริเวณ
 นั้นยังกลายเป็นสีเขียวแกมม่วงเสียอีก

“ข้อเท้าแพลง เตี้ยวจะให้คนย่างใบพลับพลึงมาประคบให้ จะได้ประคบตรงหัว
 ที่โนะเป็นลูกมะกรูดนี้ด้วย”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 30)

เมื่อภูผาช่วยเหลือเพชรน้ำผึ้งให้ปลอดภัยแล้ว เขาจึงจำเป็นต้องรีบกลับชุมโจร เพราะถ้า
 ออกมาจากชุมโจรนานจะทำให้ทุกคนเกิดความสงสัยได้ แต่ก่อนจะกลับภูผาได้พูดคุยพอใจเพชรน้ำผึ้งและ
 ให้เธอเชื่อใจว่าเธอต้องปลอดภัยอย่างแน่นอน ก่อนจากกันทั้งสองฝ่ายต่างซักถามชื่อของกันและกัน ดัง
 ความว่า

“กลับบ้าน...นี่ออกมานานแล้ว” อีกฝ่ายตอบ และนั่งไปนานจนหล่อนนึกว่าเขาพูดจบแล้ว แต่ในที่สุดชายหนุ่มก็เอ่ยขึ้นต่อเหมือนจะปลอบใจ “แต่เราไม่ต้องกลัว คนที่นี้ไว้ใจได้ ยังไงเราก็ก่ปลอดภัยแน่นอน”

หญิงสาวไม่รู้เหมือนกันว่าทำไมถึงได้เชื่อคำพูดของเขาง่ายดายถึงปานนี้ หล่อนยอมพยักหน้ารับไปในที่สุด

คนตรงหน้ามีสีหน้าเหมือนเบาใจลง และทำท่าจะผละจากไปในนาที่นั้น หล่อนมองแล้วก็นึกขึ้นมาได้ว่าจนบัดนี้ต่างฝ่ายต่างก็ยังไม่รู้จักชื่อของกันและกันเลย จึงรีบร้องถามออกไป

“พี่ชายชื่ออะไรนะ”

คนถูกถามชะงัก ก่อนหันซ้าย ๆ มามองหน้าหล่อนครุ่นคิด

“ถามแต่ฉัน แล้วเราล่ะ”

“เพชร พี่ละ” หญิงสาวตอบรวดเร็วเพราะคิดเรื่องนี้เอาไว้ก่อนหน้านี้อแล้ว

“ผา”

คำตอบนั้นทำให้คนถามฉิวหน้า เพราะคุ้นหูชอบกล พอนึกออกหล่อนก็ตัวแข็งทื่อและเบิกตากว้างมองคนตรงหน้าอีกครั้งด้วยความตกใจระคนสับสน ด้วยชื่อของเขาคล้ายคลึงกับหัวหน้าโจรเสียเหลือเกิน

(อุมาธิการ, 2560, หน้า 41-42)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า แม้ภูผาจะขึ้นชื่อว่าเป็นโจรที่เก่งกาจและน่าเกรงขาม แต่เขาก็ไม่ได้ไร้มนุษยธรรม ภูผาตอบแทนน้ำใจเพชรน้ำผึ้งที่แสดงความเป็นห่วงเป็นใยต่อเขา ทั้งยังพาเธอไปรักษาในสถานที่ที่ปลอดภัย การกระทำของภูผาผิดวิสัยของความเป็นโจร เพราะโดยปกติผู้ที่เป็โจรจะเป็นคนที่ไม่สนใจผู้อื่น มีจิตใจแข็งกระด้าง แต่ภูผามีใจที่คิดจะตอบแทนเพชรน้ำผึ้ง และเขายังบอกชื่อจริงกับเพชรน้ำผึ้ง ซึ่งเป็นการแสดงความจริงใจต่อเธออย่างแท้จริง

พฤติกรรมตอบแทนน้ำใจผู้ที่ปรารถนาดีของภูผาเป็นพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น กล่าวคือ ภูผาหรือเสือผาผู้ซึ่งเป็นโจรที่เก่งกาจ แต่เมื่อเขาได้รับน้ำใจจากเพชรน้ำผึ้ง เขาก็ยินดีที่จะตอบแทนน้ำใจกลับคืนไปให้ผู้ปรารถนาดีต่อเขา เมื่อภูผาเป็นโจรแต่เขากลับเลือกที่จะแสดงตนในฐานะเพื่อนมนุษย์คนหนึ่งที่ตอบแทนน้ำใจที่ได้รับมา ทั้ง ๆ ที่เพิ่งรู้จักเธอเพียงวันเดียวเท่านั้น เขาช่วยเหลือเพชรน้ำผึ้งในยามยาก ไม่คิดทำร้าย เบียดเบียน หรือซ้ำเติมเธอ ดังนั้นพฤติกรรมตอบแทนน้ำใจผู้ปรารถนาดีของภูผา

จึงแสดงให้เห็นว่ากฎมาเป็นโจรที่มีมนุษยธรรมและไม่คิดที่จะสร้างความเดือดร้อนหรือเบียดเบียนผู้อื่นอย่างแท้จริง

1.1.2.5 พุทธกรรมกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

กตัญญู คือ ซึ่งรู้อุปการะที่ท่านทำให้, ซึ่งรู้คุณท่าน, เป็นคำคู่กันกับ กตเวที (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 6) ดังนั้น พุทธกรรมกตัญญู จึงหมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งแสดงการรู้คุณต่อผู้ที่เคยทำความดีหรือมุ่งปรารถนาดี

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์ ธรรมธโร) (2546, หน้า 450-453) กล่าวเกี่ยวกับการกตัญญูต่อบุคคลไว้ว่า บุคคลที่ผู้กตัญญูควรจะกตัญญูรู้คุณของผู้มีคุณและสนองคุณต่อนั้น โดยชั้นสูงก็คือพ่อแม่ ครู อุปัชฌาย์อาจารย์ พระมหากษัตริย์ และพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พึงทราบวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ลูกกตัญญู รู้สึกว่าตนอยู่ในฐานะกตัญญู มีหน้าที่จะต้องสนองคุณ มาระลึกถึงอุปการคุณของพ่อแม่ ผู้ตั้งต้นเลี้ยงดูสั่งสอนตนมาจนเติบโตใหญ่ และให้รู้จักการดีการชั่ว ซึ่งนับเป็นเจ้าของบุญคุณ แล้วประพฤติตนเป็นคนซื่อสัตย์ ปฏิบัติเลี้ยงดูท่านให้มีความสุขสำราญ เคารพรักใคร่ไวใจเชื่อถือในท่านให้เป็นการสนองคุณท่าน มิได้ฝ่าฝืนคำสั่งสอนของท่าน ยอมเป็นคนพ่อดนตามคำสั่งที่ท่านสอนด้วยดี

2. ศิษย์กตัญญู ศิษยานุศิษย์ สัทธวิहारิก อันเตวาสิก มาระลึกถึงคุณของครูอุปัชฌาย์อาจารย์ เป็นผู้ปกครองว่ากล่าวสั่งสอนให้เจริญด้วยวิชาความรู้และคุณความดีแล้ว ประพฤติตนเป็นคนว่าง่ายสอนง่าย แสดงความเคารพนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นหรือยกตนเทียมท่าน ยึดเอาความกตัญญูเป็นอารมณ์ว่า ผู้รู้คุณย่อมยินดีในผู้มีคุณ ดังแมลงผึ้งรู้ว่าบัวมีคุณ ลู้ออกจากป่ามาหาดอกบัว นี้ชื่อว่าศิษย์กตัญญู

3. พลเมืองกตัญญู เมื่อพสกนิกรได้พึงบารมีการปกครองประเทศ นึกถึงพระเดชพระคุณของพระมหากษัตริย์พร้อมทั้งคณะรัฐบาลของพระองค์ ที่ทรงทำนุบำรุงสมณะพราหมจารี และปกครองทวยอาณาประชาราษฎร ให้อยู่เย็นสงบสุขทั่วราชอาณาจักรแล้ว ตั้งหน้าประพฤติตนให้เป็นพลเมืองดี มีความจงรักภักดี ซื่อสัตย์สุจริต หมั่นประกอบกิจอันเป็นหน้าที่ของตน เพื่อให้ตนมีหลักฐานและช่วยประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองมั่นคง สามารถดำรงอิสรภาพไว้ได้ตลอดไป เมื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวก็เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมด้วย เว้นการฉ้อราษฎร์บังหลวง ยึดการสัมมาอาชีพเป็นสำคัญ ชื่อว่าพลเมืองกตัญญู

4. ศาสนิกชนกตัญญู ผู้นับถือศาสนา มาระลึกถึงพระคุณของพระศาสดา ผู้ทรงสั่งสอนเวไนยสัตว์ ให้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนและทรงประดิษฐานพระศาสนาไว้ ให้ผู้นับถือได้รู้และปฏิบัติตามสืบมา

จนบัดนี้ แล้วตั้งใจศึกษาศาสนาให้ซาบซึ้งว่า ส่วนนี้ข้อห้าม ส่วนนี้ข้ออนุญาต ส่วนนี้ควรเว้น ส่วนนี้ควรปฏิบัติ และปฏิบัติตามโอวาทในศาสนา นี่คือคนกตัญญูต่อศาสนา

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพฤติกรรมกตัญญูต่อผู้มีพระคุณของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครภูผา จากนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ดังในตอนที่ถูกจารึกว่าอีกไม่นานจะมีตำรวจมาปราบโจรและหลายชุมโจร ภูผาจึงพยายามที่จะบอกให้ลำเจียกรีบหนีออกจากชุมโจร ดังความว่า

ถึงแม้ลำเจียกจะไม่ใช่แม่บังเกิดเกล้าของเขา แต่นางก็เลี้ยงดูเขามาหลายปี เยื่อใยจึงพอมิให้กันบ้าง เลยปรารถนาให้ฝ่ายนั้นปลอดภัย ทว่านางคงเกรงใจหลานสาวไม่น้อย เพราะดูแลกันมายาวนาน ดวงตาของหญิงสูงวัยจึงเหลือบมองไปที่กระเช้าอยู่นาน ก่อนหลุบลง แล้วบอกว่า

“ไม่ละ...แม่จะไม่ไปไหนทั้งนั้น แม่จะอยู่กับกระเช้า อีกร่าง...ถ้าไปตอนนี้พ่อเอ็งเขาจะโกรธเอาได้”

“พอกำลังวุ่น ไม่รู้หรือ”

“แต่พอยาววุ่นเขาก็ต้องรู้อยู่ดี เอ็งไปเถอะ ไม่ต้องห่วงแม่”

พูดจบลำเจียกก็ตัดบทด้วยการพยักหน้าให้กระเช้าพุงพาเข้าไปในเรือน ทำให้ภูผาร้องออกมาอย่างอ่อนใจ

“แม่...เชื่อฉันสักครั้งเถอะนะ หรือถ้าไม่เชื่อก็ถือว่าให้รับน้ำใจฉันสักครั้ง ฉันอยากตอบแทนบุญคุณแม่ที่เลี้ยงดูฉันมา”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 385-386)

ภูผาพยายามเกลี้ยกล่อมให้ลำเจียกหนีออกจากชุมโจร เพราะเขาร่วมมือกับตำรวจจึงรู้ว่าตำรวจกำลังจะมาปราบโจรและหลายชุมโจรแห่งนี้ ภูผาพยายามที่จะให้กระเช้าพาลำเจียกหนีออกไป เพราะภูผานับถือลำเจียกเหมือนแม่ ถึงแม้ลำเจียกจะไม่ใช่แม่แท้ ๆ ของเขาก็ตาม แต่ในระหว่างที่ภูผาถูกจับตัวมาอยู่ในชุมโจร ลำเจียกก็เลี้ยงดูภูผาเหมือนลูกคนหนึ่ง อีกทั้งลำเจียกยังเป็นน้องสาวของครูลอย ซึ่งครูลอยเป็นคนที่ภูผารักและเป็นคนที่สอนภูผาให้ประพฤติดี ไม่เป็นโจรชั่วอย่างที่เสียฝันต้องการ ดังนั้นภูผาจึงพยายามที่จะช่วยให้ลำเจียกปลอดภัยจากการล้อมจับโจรของตำรวจในครั้งนี้ เพราะภูผาต้องการตอบแทนบุญคุณที่ลำเจียกเคยเลี้ยงดูตั้งแต่เด็ก พฤติกรรมกตัญญูต่อผู้มีพระคุณของภูผานี้ สอดคล้องกับที่สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมธโร) (2546, หน้า 450) ได้กล่าวถึงลูกกตัญญูไว้ความว่า

ลูกกตัญญู รู้สึกรู้ว่าตนอยู่ในฐานะกตัญญู มีหน้าที่ที่จะต้องสนองคุณ มาระลึกถึง
 อุประการคุณของพ่อแม่ ผู้ตั้งต้นเลี้ยงดูสั่งสอนตนมาจนเติบโตใหญ่ และให้รู้จักการดีการชั่ว
 ซึ่งนับเป็นเจ้าของบุญคุณแล้วประพฤติดนเป็นคนซื่อสัตย์ ปฏิบัติเลี้ยงดูท่านให้ได้ความสุข
 สำราญ เคารพรักใคร่ไว้ใจเชื่อถือในท่านให้เป็นการสนองคุณท่าน มิได้ฝ่าฝืนคำสั่งสอน
 ของท่าน ยอมเป็นคนผ่อนตนตามคำสั่งที่ท่านสอนด้วยดี

พฤติกรรมกตัญญูต่อผู้มีพระคุณของภุชวาเป็นพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น กล่าวคือ
 ภุชวาปรารถนาที่จะให้ผู้มีพระคุณ คือ แม่ลำเจียก หลุดพ้นจากการอยู่ในขุมโจรและต้องการให้ลำเจียก
 ปลอดภัย พฤติกรรมของภุชวาดังกล่าวจึงถือเป็นการแสดงความกตัญญูในฐานะลูกชายที่ปรารถนาให้แม่ผู้
 เลี้ยงดูตนเองมีความปลอดภัยและได้ใช้ชีวิตอย่างสงบสุข

1.1.2.6 พฤติกรรมรักษาศีลห้า

พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี) (2557, หน้า 20) กล่าวว่า ศีล คือ ความสำรวมระวัง
 กาย วาจา ให้เป็นไปตามปกติประจำวัน ให้สงบเย็นเรียบร้อย ไม่กระทำหรือพูดหลงผิดเกินเลยจนทำให้
 ผู้อื่นและตนเองเดือดร้อน รวมถึงความตั้งใจปฏิบัติไม่ล่วงละเมิดกฎระเบียบที่สังคมกำหนดไว้เป็นข้อ
 ปฏิบัติสำหรับสังคม อันนี้เรียกได้ว่าเป็นศีล

ในทางเดียวกัน สม สุจิรา (2561, หน้า 81) ได้กล่าวถึงการถือศีลไว้ว่า การถือศีลได้บุญ
 มากกว่าการทำทานมาก แม้ว่าจะไม่มีการให้ออกไป แต่การไม่ทำ เช่น ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ได้บุญมากกว่า
 การไปใส่ชีวิตโค กระบือมาก เพราะในแต่ละวันเรามีโอกาสฆ่าสัตว์มากกว่า ถือศีลเพียงหนึ่งสัปดาห์อาจ
 ยับยั้งการฆ่าได้หลายชีวิต โจรที่ไปลักขโมย แม้จะไปทำบุญทำทาน บริจาคเท่าไร บุญที่ได้ก็น้อยนิด เมื่อ
 เทียบกับกรรมที่ไปลักขโมย แต่ถ้ามองในอีกมุม ศีลก็คือการให้ เช่น ศีลข้อ 1 ให้ความปลอดภัยแก่ชีวิตของ
 ผู้อื่น ศีลข้อที่ 2 ให้ความปลอดภัยในทรัพย์สินของผู้อื่น ศีลข้อที่ 3 ให้ความปลอดภัยแก่สถาบันครอบครัว
 ศีลข้อที่ 4 ให้ความจริงใจแก่ผู้อื่น ศีลข้อที่ 5 ให้ความปลอดภัยแก่ทุกสิ่ง

ทั้งนี้ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2542, หน้า 769-770) ยังได้รวบรวมรายละเอียด
 เกี่ยวกับศีลพื้นฐาน 5 ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วย

1. เว้นจากปาณาติบาต คือ ไม่ทำลายชีวิต จับเอาสาระว่า ความประพฤดิหรือการ
 ดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านชีวิตร่างกาย
2. เว้นจากอทินนาทาน คือ ไม่เอาของที่เขาไม่ได้ให้ หรือไม่ลักขโมย จับเอาสาระว่า
 ความประพฤดิหรือดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านทรัพย์สินและกรรมสิทธิ์

3. เว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร คือ ไม่ประพฤติผิดในกามทั้งหลาย จับเอาสาระว่าความประพฤติหรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านคู่ครอง บุคคลที่รักหวงแหน ไม่ผิดประเพณีทางเพศ ไม่นอกใจคู่ครองของตน

4. เว้นจากมฺสาวาท คือ ไม่พูดเท็จ จับเอาสาระว่า ความประพฤติหรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นด้วยวาจาเท็จโกหกหลอกลวงตัดรอนประโยชน์หรือแกล้งทำลาย

5. เว้นจากของเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ ไม่เสพของมีนเมา จับเอาสาระว่า ความประพฤติหรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากความประมาทพลังพลาดมัวเมาเนื่องจากการใช้สิ่งเสพติดที่ทำให้เสียสติสัมปชัญญะ

ดังนั้น พุทธกรรมรักษาศีลห้า จึงหมายถึง พุทธกรรมการสำรวมระวังกาย วาจา ให้เป็นไปตามปกติ อย่างสงบเย็นเรียบร้อย ไม่กระทำหรือล่วงเกินเบียดเบียนผู้อื่น จนทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน รวมถึงตั้งใจปฏิบัติตามกฎระเบียบที่สังคมกำหนดไว้ ซึ่งศีลห้าประกอบไปด้วย 1. เว้นจากปาณาติบาต คือ ไม่ทำลายชีวิต 2. เว้นจากอทินนาทาน คือ ไม่ลักขโมย 3. เว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร คือ ไม่ประพฤติผิดในกาม 4. เว้นจากมฺสาวาท คือ ไม่พูดเท็จ และ 5. เว้นจากของเมา คือ ไม่เสพของมีนเมา

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพุทธกรรมรักษาศีลห้าของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครพสุ จากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภูผาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์

พุทธกรรมรักษาศีลห้าในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ปรากฏตอนที่พสุกำลังพูดคุยกับเจ้าแสงจันทาเกี่ยวกับการหมั้นระหว่างเจ้าแสงจันทากับเจ้าขุนแสงเรือง ทั้งพสุและเจ้าแสงจันทาต่างมีใจให้แกกัน แต่ติดตรงที่เจ้าแสงจันทามีคู่มั่นอยู่แล้ว หากพสุปล่อยตัวปล่อยใจล่วงเกินเจ้าแสงจันทาจะส่งผลเสียต่อเจ้าแสงจันทา พสุจึงยืนยันจะรอเจ้าแสงจันทาจนกว่าเจ้าแสงจันทากับเจ้าขุนแสงเรืองจะถอนหมั้นกัน ดังความว่า

“แล้วคุณจะรอฉันหรือคะ”

“รอสิ ถ้าคุณไม่มีผู้ชายอื่นอยู่ในใจ”

“ไม่มีค่ะ” เธอส่ายหน้าช้า ๆ “ฉันเคร่งเครียดเรื่องงานมากจนไม่มีเวลาสนใจใครอีกอย่าง ฉันก็ถูกย้าบ่อย ๆ เรื่องคู่มั่น ดังนั้นงานจึงเป็นสิ่งเดียวที่ช่วยกันเขาให้อยู่ห่าง ๆ ฉันได้ และก็ช่วยยึดการแต่งงานมาได้หลายปี ไม่อย่างนั้นฉันคงได้แต่งงานกับเขาตั้งแต่เรียนจบไฮสกูลแล้ว”

“ถ้าอย่างนั้น ผมจะยืนอยู่ข้าง ๆ คุณ รอเวลาที่คุณถอนหมั้นกับเขาแล้ว เราจึงจะเริ่มต้น เพื่อไม่ให้ใครครหาคุณได้”

“ค่ะ” เธอพยักหน้าเห็นด้วย ก่อนจะซุกแก้มเข้ากับอกกว้างและพิมพ์
 “ขอบคุณมากนะคะที่ห่วงเกียรติและศักดิ์ศรีของฉัน คุณช่างเป็นสุภาพบุรุษเหลือเกิน
 ฉันคงจะไม่มีวันภูมิใจไปมากกว่านี้อีกแล้วที่เลือกคุณ”

พสุตัวเบาหวิว...เหมือนจะลอยได้เมื่อได้รับคำชมจากหญิงสาวที่ตนชื่นชอบ
 ขอขอบคุณสติที่ช่วยให้ตนยับยั้งชั่งใจได้ ไม่ปล่อยให้อารมณ์ดิบชักนำ

“คุณคือคนพิเศษของผมนะเจ้าน้องจ้อย ดังนั้นผมจะไม่มีวันทำร้ายคุณเด็ดขาด
 ไม่ว่าทางใดทั้งสิ้น”

(ณารา, 2559, หน้า 212)

แสดงให้เห็นว่าแม้พสุจะรักเจ้าแสงจันทาเพียงใด แต่พสุก็คำนึงถึงเกียรติของ
 เจ้าแสงจันทา และมีสติไม่ปล่อยตัวไปตามอารมณ์ที่ตนเองต้องการ เมื่อเจ้าแสงจันทาบอกกับพสุว่าไม่มี
 ชายอื่นอยู่ในใจ นั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าเจ้าแสงจันทายังไม่ได้มีชายใดที่เป็นเจ้าของหัวใจและยินดีที่จะ
 เปิดโอกาสให้พสุ ทางด้านพสุก็ใช้วิธีการสร้างความมั่นใจให้เจ้าแสงจันทาและยืนยันว่าจะรอเจ้าแสงจันทา
 จนกว่าเจ้าแสงจันทาจะถอนหมั้นเรียบร้อยแล้ว พสุไม่คิดแย่งคู่หมั้นของผู้อื่น หรือครองรักกับ
 เจ้าแสงจันทาในขณะที่เจ้าแสงจันทายังมีพันธะผูกพัน การหมั้นระหว่างเจ้าขุนแสงเรืองกับเจ้าแสงจันทา
 เกิดจากการตกลงของผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย หากพสุยอมทำตามที่ใจตนเองต้องการ ผลจากการกระทำ
 เหล่านี้จะส่งผลเสียมายังเจ้าแสงจันทา การกระทำของพสุจึงเป็นรักษาศีลห้าในข้อที่สาม คือ เว้นจาก
 กามเมสุมิจฉาจาร คือ ไม่ประพฤตินอกใจในกามทั้งหลาย หรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่น
 ทางด้านคู่ครอง

ทั้งนี้ พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี) (2557, หน้า 122) ยังกล่าวเกี่ยวกับหญิงที่ห้ามล่วงมี 3 ประเภท² คือ 1. ภรรยาของเขา 2. หญิงที่อยู่ในพิทักษ์ท่าน และ 3. หญิงที่จารีตห้าม ซึ่งการกระทำของพสุสอดคล้องกับการถือศีลข้อสาม โดยที่พสุไม่ได้ล่วงละเมิดหญิงประเภทที่ 2 คือ หญิงที่อยู่ในพิทักษ์ท่าน

ดังนั้นพฤติกรรมรักษาศีลห้าของพสุจึงเป็นพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น กล่าวคือ การที่พสุไม่ทำผิดศีลข้อสาม เว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร เป็นการแสดงความรักต่อเจ้าแสงจันทาผ่านการกระทำที่ไม่เบียดเบียนหรือสร้างความเดือดร้อนมาให้เจ้าแสงจันทาในภายหลัง จากการกระทำของพสุส่งผลให้เจ้าแสงจันทาเกิดความภูมิใจและเชื่อมั่นในตัวพสุซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตคู่อย่างมีความสุข

ในด้านนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ เมื่อกล่าวถึงพฤติกรรมรักษาศีลห้า ปรากฏในบทสนทนาระหว่างผจญกับพราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ตอนที่ผจญติดอยู่ในถ้ำกับกระเช้าสองต่อสอง ผจญช่วยเหลือกระเช้าไม่ให้จมไปกับกระแสน้ำป่า เมื่อติดอยู่ในถ้ำด้วยกันประกอบกับพราวแอบโกยดินหินมาปิดปากถ้ำ ทำให้กระเช้ารู้สึกสิ้นหวัง เมื่อผจญเอ่ยขอรางวัลจากกระเช้า เธอจึงตอบแทนผจญด้วยการมอบร่างกายของเธอให้ผจญ ทั้ง ๆ ที่ในตอนนั้นกระเช้าอยู่ในฐานะภรรยาของภูผา ดังความว่า

‘ต้องขบใจฟ้าฝนที่เป็นใจ ทำให้น้ำป่าหลากในครั้งนั้น และต้องขบใจมิ่งที่รู้ใจ
ภู โกยดินหินมาปิดปากถ้ำเอาไว้ตอนนั้นกระเช้ามันสลบอยู่ ทำให้กูได้เป็นผัวมันสมใจ’
คำพูดประโยคนี้เอง ทำให้หล่อนนึกแค้นผจญเสียหนัก แต่ยังไม่ทันได้ตอบแทน
ความแค้นให้อีกฝ่ายจนสาสม หญิงสาวก็พบว่าตนเองตั้งครรภ์อ่อน ๆ ขึ้นมา
เด็กที่หล่อนก็ไม่รู้เหมือนกันว่าลูกใคร

² หญิงที่ห้ามล่วงมี 3 ประเภท คือ (พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี), 2557, หน้า 122-123)

1. ภรรยาของเขา คือ หญิงที่แต่งงานกับชาย หรือไม่ได้แต่งงานกับชาย แต่อยู่กับด้วยกันกับชายโดยเปิดเผย หญิงที่ยอมรับทรัพย์หรือสิ่งอื่นของชายแล้วไปอยู่กับเขา หญิงที่ชายเลี้ยงเป็นภรรยา หญิงเหล่านี้ถือว่าเป็นภรรยาของเขา เมื่อล่วงละเมิดเข้าจัดเป็นกาเมสุมิจฉาจาร หญิงเหล่านี้มิใช่ไม่ควรไปมีเพศสัมพันธ์ร่วมสังวาสด้วยเท่านั้น แม้การเคล้าคลึง พุดจาเกี้ยวพวน แสดงอาการขอบพอกปฏิบัติด้วยสายตา เป็นต้น ก็ไม่ควรเหมือนกัน แต่หญิงเหล่านี้ เมื่อสามีของนางตายไป หรือได้หย่าร้างกันแล้ว ก็เป็นอิสระเป็นไทแก่ตัว ไม่เป็นที่ตั้งแห่งกาเมสุมิจฉาจารสำหรับนาง

2. หญิงที่อยู่ในพิทักษ์ท่าน คือ หญิงอยู่ในความดูแลพิทักษ์รักษาของมารดา บิดา ญาติ หรือ บุคคลที่มีฐานะเช่นนั้น บิดามารดาเป็นต้นย่อมเป็นใหญ่เหนือหญิงนั้น เมื่อชายลอบไปสมสู่หรือลักพาตัวหญิงนั้นไป ถือว่าเป็นกาเมสุมิจฉาจาร เมื่อท่านอนุญาตหรือยอมยกให้เมื่อไปสุขอแล้วก็ไม่มีโทษอะไร และหญิงเช่นนี้ หากมีคู่หมั้นแล้ว คู่หมั้นย่อมเป็นผู้พิทักษ์หญิงนั้น มิใช่มารดาบิดาเหมือนเดิม เว้นเสียว่าได้ถอนหมั้นกันแล้ว ก็ตกอยู่ในความดูแลของบิดามารดาเหมือนเดิม

3. หญิงที่จารีตห้าม คือ หญิงที่เป็นเทือกเถาของตัว คือ แม่ ย่า ยาย ทวด และหญิงที่เป็นเหล่ากอของตัว คือ ลูก หลาน เหลน หญิงเหล่านี้ชื่อว่าอยู่ในพิทักษ์ของตระกูล เป็นหญิงที่จารีตห้ามประเภทหนึ่ง หญิงที่อยู่ใต้บุญญัตติในพระศาสนา เช่น ภิกษุณี แม่ชี ก็เป็นหญิงที่จารีตห้ามประเภทหนึ่ง หญิงที่กฎหมายบ้านเมืองห้ามและลงโทษแก่ชายที่เข้าไปสมสู่ ก็เป็นหญิงที่จารีตห้ามประเภทหนึ่ง หญิงเหล่านี้เมื่อล่วงละเมิดจัดเป็นกาเมสุมิจฉาจารทั้งสิ้น

เรื่องนี้ทำให้ผู้ชายปากมากอย่างผจญกับความลำพองใจที่ได้สวมเขาให้น้องชาย
ไม่มีด เลยร้าวไปถึงหูกฎาจนได้

ชายหนุ่มโกรธจัดจนแทบอยากฆ่าหล่อน แต่เพราะรับปากพ่อครูของเขาเอาไว้
ว่าจะดูแลกระเช้าเป็นอย่างดี ชายหนุ่มเลยหักห้ามใจไม่ฆ่าหญิงสาวทิ้งเสียอย่างที่โจรคน
อื่น ๆ นิยมทำเมื่อรู้ว่าเมียมีชู้

แต่สิ่งที่ชายหนุ่มทำต่อหล่อนนั้นยิ่งกว่าฆ่าให้ตายทั้งเป็นเสียอีก

เขาไม่เคยหวนกลับมาหาหล่อนอีกเลย

ภูกายย้ายออกไปจากเรือนหอที่อยู่ด้วยกัน แล้วไปปลุกเรือนหลังใหม่ไกลจาก
ทุกคน พร้อมประกาศบอกคนทั้งหมู่บ้านว่าเขากับหล่อนขาดจากความเป็นผัวเมียกัน
แล้ว

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 224-225)

จากตัวอย่างกล่าวถึงผจญซึ่งเป็นลูกชายแท้ ๆ ของเสื่อผืนและอยู่ในฐานะพี่ชายของภูกา
แอบลักลอบเป็นชู้กับกระเช้า แม้ว่าผจญจะไม่ได้เป็นพี่ชายที่แท้จริงของภูกา แต่ภูกาก็ไม่เคยทำร้ายผจญ มี
เพียงผจญเท่านั้นที่คอยจ้องทำร้ายและทำลายชีวิตของภูกาเพราะคิดว่าภูกาเก่งกว่าและเสื่อผืนรักภูกา
มากกว่า ผจญจึงคิดแย่งกระเช้าซึ่งเป็นภรรยาของภูกาเพื่อทำให้ภูกาเสียใจ เมื่อเกิดเหตุน้ำป่าหลากท่วม
หมู่บ้าน ผจญจึงมีโอกาสดูช่วยเหลือกระเช้าและติดอยู่ในถ้ำกับกระเช้าถึง 3 วัน กระเช้าเหนื่อยมากจน
นอนหลับไม่ได้สติ พอตื่นขึ้นมาก็พบว่าดินถล่มลงมาปิดปากถ้ำ เมื่อผจญเอ่ยขอร้องว่าช่วยเหลือกระเช้า
เธอก็ยอมมอบร่างกายของเธอให้กับผจญ พอตื่นขึ้นมาก็พบว่าดินที่ปากถ้ำได้หายไปหมดแล้ว ทำให้ผจญ
กับกระเช้าสามารถรอดออกมาจากถ้ำนั้นได้ เมื่อกระเช้ามารู้ความจริงในภายหลังว่านั่นคือแผนของผจญกับ
ลูกน้อง แต่กระเช้าก็ไม่สามารถแก้แค้นผจญได้ เพราะเธอตั้งครมภ์โดยที่ไม่รู้ว่านี่เป็นลูกของผจญหรือภูกา เมื่อ
ภูการู้ความจริงเขาโกรธมาก แต่ด้วยสัญญาที่เคยให้ไว้กับครูลอยซึ่งเป็นพ่อของกระเช้าว่าจะดูแลเธอเป็น
อย่างดี ภูกาจึงไม่ฆ่ากระเช้าและยอมตัดความสัมพันธ์กับกระเช้าอย่างไม่สนใจใยดี เพราะภูกายึดถือเรื่อง
การไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้ที่ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นภรรยาของผู้อื่นโดยเฉพาะภรรยาของตัวเอง ดังตัวอย่างที่ว่า

แต่ภุฉาไม่มัวใจอ่อนกับอีกฝ่ายแล้ว เขาเลยแค้ย้มใส่ตากระเช้าแล้วบอกว่า
“กระเช้าเลือกได้ว่าจะอยู่ตรงไหน แล้วทำไมไม่เลือก”

“ฉันเลือกพี่”

“แต่เรื่องของเราจบแล้ว ทุกอย่างไม่มีวันเหมือนเดิม เหมือนสายน้ำที่ไม่มีวัน
ไหลกลับ” ชายหนุ่มตอบเสียงเด็ดเดี่ยว พร้อมจ้องลึกในดวงตาอีกฝ่าย “กระเช้าอย่า
พยายามอีกเลย จะเสียเวลาเปล่า”

.....

ฝ่ายนั้นเลือกที่จะเดินจากไปอย่างทะนง แต่พอเงาร่างอรชรหายไปจากคลอง
สายตา สีหน้าเย็นชาเหมือนคนไร้หัวใจของภุฉาก็เปลี่ยนไป ทั้ง ๆ ที่ปกติแล้วชายหนุ่ม
เป็นคนใจแข็ง แต่พอเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกระเช้าแล้วก็อดไม่ได้ที่จะใจอ่อนอยู่บ่อย ๆ คง
เพราะเขาเคยสัญญากับพ่อของหล่อนเอาไว้ มิหนำซ้ำก็เห็นกันมาตั้งแต่ยังเล็กยังน้อย
เยื่อใยจึงมีต่อกันมากกว่าคนอื่น

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 126)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภุฉาพยายามจะตัดขาดจากกระเช้า แต่กระเช้าก็ตามหึ่ง
หวงภุฉาและพยายามที่จะให้ภุฉากลับมารักกระเช้าเหมือนเดิม กระเช้าทำทุกวิถีทางแต่ภุฉาก็ไม่ยอม
กลับไปหากระเช้าเพราะคิดว่ากระเช้าเป็นภรรยาของผจงไปแล้ว การตัดใจจากกระเช้าเป็นเรื่องค่อนข้าง
ยาก เพราะกระเช้าเป็นลูกของครูลอยซึ่งเป็นผู้มีพระคุณต่อภุฉา อีกทั้งกระเช้ากับภุฉาก็เติบโตมาด้วยกัน
จึงมีความผูกพันกันมากกว่าคนอื่น อย่างไรก็ตามภุฉาก็พยายามที่จะตัดใจและไม่ยุ่งเกี่ยวกับกระเช้าอีกเลย

นอกจากนี้ภุฉายังแสดงให้เห็นว่าเขายึดถือเรื่องการมีคู่ครองเพียงคนเดียว จากเหตุการณ์
ตอนที่ภุฉาพูดคุยกับเพชรน้ำผึ้งเกี่ยวกับพิกุลซึ่งเป็นน้องสาวแท้ ๆ ของกระเช้า พิกุลแอบชอบภุฉามาานาน
แต่ภุฉาไม่มีความคิดที่จะเลือกรักพี่เสียตายน้องอย่างแน่นอน ดังความว่า

“แต่พิกุลเป็นน้องสาวแท้ ๆ ของกระเช้า เรื่องตายแทนกันเป็นเรื่องปกติ และฉันไม่เคยชอบพิกุล” ชายหนุ่มบอกอย่างไม่มีเยื่อใย จากนั้นก็จ้องลึกในดวงตาล่อน “และไม่มีวันเห็นพิกุลเป็นมากกว่าน้องแน่นอน ต่อให้พิกุลฆ่าเธอเพื่อฉัน ฉันก็ไม่มีวันเอาพิกุลมาทำเมีย และฉันไม่มีวันทำตัวเป็นพระยาเทครัวอย่างพ่อ ที่จะรวบตัวเสียทั้งน้องทั้งพี่มาไว้บนที่นอนเด็ดขาด”

น้ำเสียงกู่บางซัดว่าเขาสะอิดสะเอียนความคิดนี้เพียงไร

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 278)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่านอกจากภรรยาจะไม่แสดงพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับผู้หญิงที่เป็นภรรยาของผู้อื่นอย่างเช่นกระเช้าแล้ว ในขณะเดียวกันภร่ายังไม่คิดที่จะรักผู้หญิงที่เป็นน้องสาวของอดีตภรรยาอย่างเช่นพิกุล เขาไม่มีวันที่จะดำเนินชีวิตตามเสื้อผันท่าตัวเป็นพระยาเทครัว³ โดยที่เสื้อผันท่าภรรยา 2 คน ซึ่งทั้ง 2 คนเป็นพี่น้องกัน นั่นก็คือแม่ของผจงกับลำเจียกนั่นเอง

นอกจากนี้พฤติกรรมการถือศีลข้อสามของภร่ายังปรากฏให้เห็นชัดเจนในตอนที่ถูกผจงได้รับคำสั่งจากเสื้อผันท่าออกปล้น ซึ่งผจงเป็นโจรที่ไม่มีคุณธรรม ผจงหรือลูกน้องของผจงมักจะปล้นฆ่าคน ช่มชืดหญิงสาว และเผาบ้านที่ปล้นจนวอดวาย ส่วนภรรยาแม้จะเป็นโจรแต่ก็เป็นโจรที่มีคุณธรรม เขาจะปล้นเฉพาะในสถานการณ์ที่จำเป็นและจะปล้นเฉพาะคนไม่ดีเพื่อนำเงินที่ได้มานั้นไปช่วยเหลือคนยากจน ดังความว่า

“กูทำอะไรผิด” ผจงโวยถื่น

“พี่ปล่อยไอ้วัง ไอ้สุ่น ไอ้พร้าว ช่มชืดลูกสาวติดตัวกับเมีย แล้วก็เผาบ้านมัน”

เขาตอบกลับด้วยน้ำเสียงเยือกเย็นกว่าเก่า มีเพียงเพลิงโทสะในดวงตาเท่านั้นที่ลุกโชนขึ้นบ่งบอกถึงความเกรี้ยวกราดของชายหนุ่มได้เป็นอย่างดี

“ทำไมคนของกูจะช่มชืดลูกเมียมัน เผาบ้านมันไม่ได้ ในเมื่อทรัพย์สินเงินทอง วัวควายของมัน พวกเราก็กวาดมาจนหมด”

“แต่มันผิด!” ภรรยาเค้นเสียงตอบ “มีหน้าซำนี้เป็นการปล้นในชื่อของพ่อด้วย เรายังไม่ควรทำแบบนั้น เพราะพ่อให้เราไปปล้นคนก็จริง แต่คนที่เราปล้นล้วนเป็น

³ พระยาเทครัว หมายถึง ชายที่ได้หญิงเป็นภรรยาทั้งแม่ทั้งลูกหรือทั้งพี่ทั้งน้อง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 811)

คนเลว ระบาย บัดชบ ทำนาบนหลังคนทั้งนั้น เราปล้นพวกมันเพื่อเอาเงินไปคืนให้คนที่พวกมันรีดนาทาเร้นมา แต่เราไม่มีสิทธิ์ไปฉุดคร่าลูกเขาเมียใคร เผาบ้านใครต่อใคร พ่อเองก็เคยย้านักย้าหนาเรื่องนี้ว่าอย่าเล่นกับไฟ เพราะไฟมันจะไหม้เราเข้าสักวัน และที่สำคัญ ครูบาอาจารย์ก็ห้ามไม่ให้พวกเราแตะต้องผู้หญิงที่ไม่เต็มใจ ต่อให้เป็นกะหรี่ก็ไม่ได้ ไม่อย่างนั้นอาคมที่ลงไว้จะเสื่อม แล้วย้อนมาทำลายตัวเราเอง”

ชายหนุ่มเอ่ยซ้ำ ๆ ทว่าชัดเจนหนักแน่นทุกคำ เสียงของเขาเลยก็ก้องไปทั่วป่า ทำให้คนนับร้อยที่ชุมนุมกันอยู่เงียบกริบ

ทุกคนต่างรู้จักกฎที่ภูผาพูดออกไปกันทั่วหน้า แต่บางคนเลือกที่จะรับรู้ด้วยการหลับตาข้างลึมตาข้าง ทำบ้างไม่ทำบ้าง แล้วแต่ผู้นำปล้นในครั้งนั้นมีคุณธรรมและสัจจะขนาดไหน

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 46)

แม้ภูผาจะเป็นโจร แต่ก็เป็โจรที่มีคุณธรรม การที่ภูผาออกปล้นก็เพราะได้รับคำสั่งจากเสือผัน ภูผาต้องทำตามคำสั่งของเสือผันเพื่อให้ตัวเองได้อยู่ในชุมโจรและสืบข่าวภายในชุมโจรส่งให้กับตำรวจ ดังนั้นเมื่อภูผาได้รับคำสั่งออกปล้น ภูผาจึงปล้นเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้โจรทุกคนเกิดความสงสัยและระแวงในตัวภูผา ภูผาเลือกปล้นเฉพาะคนเลว คนที่เอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่น เมื่อได้เงินทองจากการปล้น เขาก็จะนำไปให้ชาวบ้านที่ยากจน แต่เมื่อภูผาเห็นพฤติกรรมลูกน้องของผจขมขึ้นลูกสาวกับเมียของทิดด้วง และเผาบ้านหลังจากที่ปล้นเรียบร้อยแล้ว ภูผาจึงไม่พอใจเป็นอย่างมาก เพราะภูผาถือว่าเราไม่มีสิทธิ์ที่จะไปทำเช่นนั้นกับผู้อื่น อีกทั้งภูผายังยึดมั่นในคำสอนของครูบาอาจารย์ที่สอนว่าไม่ให้แตะต้องผู้หญิงที่ไม่เต็มใจ แม้กระทั่งหญิงขายบริการก็ตาม เพราะจะทำให้คาถาอาคมที่ลงไว้เพื่อป้องกันอันตรายต่าง ๆ เสื่อมลงไปได้ เมื่อคาถาอาคมเสื่อมไปสิ่งชั่วร้ายก็จะเข้ามาทำลายชีวิตของผู้คน พฤติกรรมที่ลูกน้องของผจขมกระทำเป็นการล่วงละเมิดและเบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อนทั้งทางกายและทางใจ ดังนั้นเมื่อภูผาจำเป็นต้องออกปล้น เขาก็ยึดถือในเรื่องของศีลข้อสาม คือ การไม่ประพฤติผิดในกาม การผิดลูกผิดเมียของผู้อื่นหรือกระทำล่วงเกินหญิงสาวที่ไม่เต็มใจ ภูผาจึงเป็นตัวอย่างให้แก่ลูกน้อง ทำให้ลูกน้องที่ติดตามภูผามีพฤติกรรมเช่นเดียวกับภูผาด้วยเช่นกัน

พฤติกรรมของภูผาที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นแสดงให้เห็นว่า แม้ภูผาจะถูกเลี้ยงดูมาในชุมโจร แต่ภูผาก็ยึดถือเรื่องศีลข้อสาม เว้นจากกามเมสุมิจนจาร คือ ไม่ประพฤติผิดในกามทั้งหลาย หรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านคู่ครอง แม้ว่ากระเช้าจะเคยเป็นภรรยาของภูผามา

ก่อน แต่เมื่อกระเช้าตัดสินใจที่จะเป็นภรรยาของผจงซึ่งมีศักดิ์เป็นพี่ชายของภูผาแล้ว เขาก็จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับกระเช้าอีก อีกทั้งพิกุลซึ่งเป็นน้องสาวของกระเช้า ภูผาก็ไม่เคยคิดข้องเกี่ยวกับพิกุลหรือให้พิกุลมาเป็นภรรยาของตัวเองแทนกระเช้า อีกทั้งภูผายังยึดมั่นในเรื่องของการไม่ชมเชงผู้หญิงหรือฉวยโอกาสชื่นใจผู้หญิงที่ไม่เต็มใจ สอดคล้องกับที่ พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี) (2557, หน้า 122) ได้กล่าวเกี่ยวกับหญิงที่ห้ามล่วงมี 3 ประเภท⁴ คือ 1. ภรรยาของเขา 2. หญิงที่อยู่ในพิทักษ์ท่าน และ 3. หญิงที่จารีตห้าม ซึ่งการกระทำของภูผาสอดคล้องกับการไม่ล่วงละเมิดหญิงประเภทที่ 1 คือ ภรรยาของเขา ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

ภรรยาของเขา ได้แก่ หญิงเหล่านี้คือหญิงที่แต่งงานกับชาย หรือไม่ได้แต่งงานกับชายแต่อยู่กินด้วยกันกับชายโดยเปิดเผย หญิงที่ยอมรับทรัพย์หรือสิ่งอื่นของชายแล้วไปอยู่กับเขา หญิงที่ชายเลี้ยงเป็นภรรยา หญิงเหล่านี้ถือว่าเป็นภรรยาของเขา เมื่อล่วงละเมิดเข้าจัดเป็นกาเมสุมิฉฉาจาร

หญิงเหล่านี้มิใช่ไม่ควรไปมีเพศสัมพันธ์ร่วมสังวาสด้วยเท่านั้น แม้การเคล้าคลึงพูดจาเกี่ยวพาน แสดงอาการชอบพอปฏิบัติด้วยสายตา เป็นต้น ก็ไม่ควรเหมือนกัน

(พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี), 2557, หน้า 122)

พฤติกรรมการถือศีลข้อสาม ของภูผาเป็นการไม่เบียดเบียนผู้อื่น เพราะหากภูผาผิดศีลข้อสาม จะทำให้ภูผากับผจงทะเลาะวิวาทกันเพียงเพราะกระเช้า เกิดการแค้นไม่รู้จักจบสิ้น ดังนั้นเมื่อภูผาเป็นฝ่ายตัดใจจากกระเช้าจึงทำให้เรื่องราวทั้งหมดยุติลง ส่วนเรื่องของพิกุลภูผาก็ไม่คิดที่จะให้พิกุลมาเป็นภรรยาของตนเรื่องตั้งแต่แรก เพราะหากภูผาเลือกพิกุลมาเป็นภรรยาก็จะทำให้กระเช้ากับพิกุลต้องทะเลาะกัน เมื่อภูผายึดหลักการไม่ยุ่งเกี่ยวกับภรรยาหรือหญิงที่ไม่สมควร จึงเป็นการไม่สร้างความเบียดเบียนแก่ผู้อื่น ในตอนท้ายของเรื่องเมื่อภูผาไม่มีพันธะต่อกระเช้าจึงทำให้ภูผาได้พบเจอกับความรักอย่างแท้จริงจากเพชรน้ำผึ้งและอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

พฤติกรรมการถือศีลห้า ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร พบในตัวละครเอกชายทั้ง 2 เรื่อง ได้แก่ พสุและภูผา ตัวละครเอกชายทั้ง 2 เรื่องได้แสดงพฤติกรรมการถือศีลห้าในข้อสาม คือ ไม่ประพฤตินอกใจในยามที่หลายอย่างชัดเจน ตัวละครเอกชายได้ถ่ายทอดความเป็นสุภาพบุรุษผ่านการยึดมั่น

⁴ รายละเอียดเพิ่มเติมในเชิงอรรถ หน้า 105

ถือนั่นในเรื่องของศีลธรรม ดังนั้นการเป็นสุภาพบุรุษจึงไม่ใช่แค่การมีรูปร่างหน้าตาที่หล่อเหลา หรือการช่วยเหลือตัวละครอื่น ๆ ให้รอดพ้นจากความลำบากเพียงเท่านั้น แต่การเป็นสุภาพบุรุษต้องมาจากความคิดดีที่สะท้อนผ่านการกระทำ ดังเช่นที่พสุและภุษาได้แสดงให้เห็นเป็นประจักษ์ อีกทั้งนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรยังมีเรื่องราวเกี่ยวกับความรักที่ตัวละครเอกฝ่ายชายและตัวละครเอกฝ่ายหญิงต้องร่วมกันฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้พบกับความสุขและความรักที่ตนปรารถนา ไม่ว่าจะเป็นตัวละครพสุกับเจ้าแสงจันทร์จากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภูผากับเพชรน้ำผึ้งจากนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ดังนั้นการที่ตัวละครจะได้เจอความรักที่ดีนั้นจึงจำเป็นต้องมีพฤติกรรมที่มีจิตใจมั่นคง ไม่น้อมเอียงไปกับสิ่งชั่วร้ายที่เป็นชนวนให้ความรักต้องพังทลาย รวมถึงการให้เกียรติคู่รักของตนเอง จากพฤติกรรม การถือศีลข้อสามของพสุและภุษาจึงเป็นการไม่เบียดเบียนหรือล่วงละเมิดบุคคลที่เป็นที่รักของตนเอง ดังที่พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2542, หน้า 767) ได้กล่าวถึงสาระของศีล ความว่า

สาระของศีลอยู่ที่เจตนา ได้แก่ การไม่คิดล่วงละเมิด คำว่าละเมิดแห่งหนึ่งคือ ละเมิดระเบียบ ละเมิดกฎเกณฑ์ บทบัญญัติ ละเมิดวินัยที่วางกันไว้ อีกแห่งหนึ่งคือละเมิดต่อผู้อื่น หมายถึงเจตนาที่จะเบียดเบียนผู้อื่นนั่นเอง ศีลจึงหมายถึง การไม่เจตนา ละเมิดระเบียบวินัย หรือการไม่เจตนาล่วงเกินเบียดเบียนผู้อื่น ถ้ามองแต่อาการหรือการกระทำ ศีลก็คือความไม่ละเมิดและการไม่เบียดเบียน มองอีกด้านหนึ่ง ศีลอยู่ที่ความสำรวมระวัง กล่าวคือ การสำรวมระวังคอย ปิดกั้นหลีกเลี่ยงไม่ให้ความชั่วเกิดขึ้นนั่นเอง เป็นศีล และถ้ามองให้ลึกที่สุด สภาพจิตใจของผู้ไม่คิดจะละเมิด ไม่คิดจะเบียดเบียนใคร นั้นแหละคือตัวศีล

ดังนั้นผู้ที่ยึดหลักปฏิบัติตามหลักศีลห้าในการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะยึดหลักปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือครบทั้งห้าข้อก็ตาม ย่อมทำให้บุคคลผู้นั้นมีสติในการดำเนินชีวิต เมื่อจะกระทำการสิ่งใดบุคคลผู้นั้นจะมีแนวทางหรือวิถีปฏิบัติที่จะนำพาตนเองและบุคคลรอบข้างไปสู่ความองอกงามแห่งความเจริญ

1.1.2.7 พฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักอย่างเหมาะสม

คำว่า วางตัว ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 1110) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ประพฤติตน เช่น วางตัวไม่ดี คนอื่นจะดูถูกได้, ปฏิบัติตน เช่น วางตัวเป็นกลาง ไม่เข้าข้างใคร

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของคำว่า พฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักอย่างเหมาะสม หมายถึง การประพฤตินตามหน้าที่ของคนรักตามสมควรและถูกต้อง เช่น ไม่ทำให้คนรักเสียใจหรือเกิดความหวาดระแวง ให้กำลังใจและสนับสนุนให้คนรักประสบความสำเร็จ เป็นต้น

แซปแมน (2557 อ้างถึงใน ปาวิณ รัสมิ, 2561, หน้า 31-33) ผู้เขียนหนังสือ The 5 Love Languages ได้เสนอแนวคิดที่ มนุษย์มีภาษารักหรือวิธีการแสดงความรักทั้งหมด 5 แบบด้วยกัน ซึ่งบุคคลแต่ละคนอาจพึงพอใจในภาษาที่แตกต่างกัน ภาษารักของอีกคน อาจไม่ใช่ภาษารักของอีกคน ซึ่งการเรียนรู้ภาษารักของอีกฝ่าย เข้าใจ และแสดงออกอย่างเหมาะสม จะทำให้ชีวิตคู่ราบรื่นและมีความสุขมากยิ่งขึ้น ซึ่งภาษารักหรือวิธีการแสดงความรักทั้งหมด 5 แบบนั้นมีรายละเอียดดังนี้

1. คำพูดที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ (Words of Affirmation) คือ การแสดงความรักด้วยคำพูด ตัวอย่างเช่น คำพูดที่ให้กำลังใจ ชื่นชมข้อดี ผลงาน พรสวรรค์ของอีกฝ่าย หรือแม้กระทั่งสิ่งเล็กน้อยที่อีกฝ่ายกระทำ การจะให้กำลังใจคู่ครองได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยความเห็นอกเห็นใจและการมองโลกด้วยมุมมองของอีกฝ่าย เรียนรู้ว่าอะไรสำคัญสำหรับคู่ครอง คนเราส่วนใหญ่มีศักยภาพที่ยังไม่ถูกดึงออกมาใช้ หากคู่ชีวิตมีคำพูดให้กำลังใจ อาจเป็นกำลังใจให้อีกฝ่ายก้าวไปข้างหน้าได้ อีกวิธีที่ทำให้คำพูดที่พูดออกไปเสริมสร้างความสัมพันธ์ คือ คำพูดที่นุ่มนวล อ่อนโยน เพราะความรักนั้นอ่อนโยน หากต้องการสื่อสารความรักด้วยคำพูดก็ต้องใช้ถ้อยคำที่อ่อนโยน คำพูดเดียวกันอาจมีความหมายแตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับว่าจะใช้น้ำเสียงแบบไหน หรือแม้กระทั่งการร้องขอให้อีกฝ่ายทำสิ่งใดให้ ก็ควรร้องขอด้วยความอ่อนสุภาพ ไม่ใช่การออกคำสั่ง การร้องขอบางสิ่งจากคนรัก เป็นการยืนยันว่าอีกฝ่ายมีคุณค่า และมีความสามารถ การออกคำสั่งอาจทำให้อีกฝ่ายรู้สึกโดนดูถูก ที่สำคัญการขอร้องอย่างอ่อนสุภาพทำให้อีกฝ่ายมีทางเลือกกว่าจะทำให้หรือปฏิเสธ เพราะความรักไม่ใช่การบังคับฝืนใจ แต่เป็นการเปิดทางเลือกให้อีกฝ่าย และคำพูดขอร้องอย่างสุภาพเปิดโอกาสให้อีกฝ่ายได้แสดงความรักอย่างเต็มใจ

2. ให้ความอย่างมีคุณค่า (Quality Time) คือ การทุ่มเทความสนใจทั้งหมดให้อีกฝ่าย ไม่ใช่แค่การอยู่ด้วยกัน ยุคนี้นี้เป็นยุคที่เต็มไปด้วยสิ่งต่าง ๆ ที่คอยเรียกร้องความสนใจ เช่น มือถือ โทรทัศน์ ดังนั้นแก่นของการให้เวลาอย่างมีคุณค่าต่อผู้อื่นคือการทุ่มเทความสนใจของเราให้อีกฝ่าย ตัวอย่างเช่น ให้ความในการพูดคุยและรับฟัง คนสองคนแบ่งปันประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึก และความปรารถนา ให้แก่กันและกัน เป็นการสนทนากันด้วยความเห็นอกเห็นใจท่ามกลางบรรยากาศที่เป็นมิตร และปราศจากสิ่งรบกวน ภาษารักแบบนี้จะแตกต่างจากภาษารักแบบแรกตรงที่คำพูดที่เสริมสร้างความสัมพันธ์เน้นในสิ่งที่เราพูด ในขณะที่การพูดคุยและรับฟังเน้นสิ่งที่เราได้ยิน ความสัมพันธ์จำเป็นต้องอาศัยการรับฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจเพื่อจะได้เข้าใจอีกฝ่าย และยินดีให้คำแนะนำเมื่ออีกฝ่ายร้องขอเท่านั้น และไม่ควรทำด้วยท่าทีเย่อหยิ่ง แซปแมนได้แนะนำเคล็ดลับการรับฟังอีกฝ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1) สบตาขณะที่อีกฝ่ายกำลังพูด 2) อย่าฟังไปด้วยทำอย่างอื่นไปด้วย 3) พยายามทำความเข้าใจความรู้สึกของอีกฝ่าย 4) สังเกตภาษากายประกอบ บางครั้งคำพูดอาจไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง และ 5) อย่าขัดจังหวะ นอกจากนี้การใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกันก็เป็นการให้เวลาอย่างมีคุณค่าด้วยเช่นกัน อาจ

เป็นกิจกรรมที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งชื่นชอบ เช่น เล่นกีฬา ซ้อมปิ้ง ดูคอนเสิร์ต เป็นต้น แต่สิ่งสำคัญไม่ได้อยู่ที่กิจกรรมที่ทำร่วมกัน แต่อยู่ที่เรากำลังใช้เวลาจดจ่ออยู่ที่กันและกัน

3. ให้ของขวัญ (Receiving Gifts) คือ การมอบบางสิ่งบางอย่างให้อีกฝ่าย ของขวัญคือสัญลักษณ์แห่งรักที่มองเห็นได้ นี่คือเหตุผลว่าทำไมแต่ละคนจึงมีทัศนคติเกี่ยวกับแหวนแต่งงานต่างกัน ไป บางคนไม่เคยถอดเลย แต่บางคนไม่เคยใส่เลย สำหรับบางคนนั้น เครื่องหมายแห่งความรักที่มองเห็นได้ด้วยตาอันสำคัญมาก และราคาของขวัญมีความสำคัญเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ถ้าของขวัญคือภาษารักที่สำคัญที่สุดสำหรับใคร แทบทุกสิ่งที่ได้รับจากอีกฝ่ายจะเป็นเครื่องหมายที่แสดงออกซึ่งความรัก นอกจากนี้ การอยู่เคียงข้างคนรักในช่วงเวลาที่อีกฝ่ายกำลังลำบากก็จัดเป็นการมอบตัวเองให้เป็นของขวัญด้วยเช่นกัน

4. ทำบางสิ่งบางอย่างให้ (Acts of Service) คือ การทำบางสิ่งบางอย่างที่รู้ว่าอีกฝ่ายอยากให้เรา มีความต้องการให้อีกฝ่ายมีความสุขด้วยการปรนนิบัติ และอยากแสดงความรักด้วยการทำบางสิ่งบางอย่างให้ แม้แต่สิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ทำกับข้าว ล้างจาน ตัดหญ้า ล้างรถ จ่ายค่าน้ำค่าไฟให้ และอื่น ๆ อีกมากมาย ล้วนเป็นการกระทำที่แสดงออกถึงความรักได้หากทำด้วยใจยินดี ในทางตรงกันข้าม การทำบางสิ่งบางอย่างให้ก็ไม่ใช่การแสดงความรัก ตัวอย่างเช่น การทำสิ่งต่าง ๆ ไปด้วยความรู้สึกผิด เพราะอีกฝ่ายบอกว่าถ้าไม่ทำแสดงว่าไม่ใช่คนรักที่ดี การทำสิ่งต่าง ๆ ไปด้วยความรู้สึกหวาดกลัว เพราะโดนข่มขู่ สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่การกระทำจากความรัก แต่เป็นการทำร้าย เพราะกำลังยอมให้อีกฝ่ายสร้างนิสัยที่ไม่ดีขึ้นมา

5. สัมผัสทางกาย (Physical Touch) คือ การสัมผัสสร้างกายส่วนใดส่วนหนึ่งอย่างรักใคร่ เช่น จับมือ กอด หอม จูบ หรือมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น ในบรรดาประสาทสัมผัสทั้งห้า การแตะต้องตัวแตกต่างจากประสาทสัมผัสอื่น ๆ เพราะเป็นประสาทสัมผัสที่ไม่ได้ถูกจำกัดแค่บริเวณใดบริเวณหนึ่ง ร่างกายของมนุษย์มีหน่วยรับการสัมผัสเล็ก ๆ อยู่ทั่วไปหมด แต่ทุกแห่งไม่ได้ให้ความรู้สึกเหมือนกันหมด บางคนอาจพอใจการสัมผัสบางแห่งมากกว่าแห่งอื่น ๆ สัมผัสทางกายอาจเป็นไปในลักษณะที่แสดงออกถึงความรักอย่างชัดเจน และตั้งใจอย่างเต็มที่ เช่น การนวด หรือการเฝ้าโลม หรืออาจเป็นในลักษณะที่แสดงออกซึ่งความรักแบบเป็นนัย และอาจใช้เวลาไม่มาก เช่น การวางมือบนไหล่ของอีกฝ่าย การแตะตัวยามเดินผ่านกัน นอกจากนี้การสัมผัสภายในช่วงเวลาวิกฤติ เป็นการสื่อความรักที่ทรงพลัง เพราะในช่วงเวลาที่ยากลำบาก คนมักต้องการความรักมากเป็นพิเศษ

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักอย่างเหมาะสมของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครพสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภูผาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกินทร์

พฤติกรรมของพสุที่เป็นห่วงและปกป้องเจ้าแสงจันทาให้ปลอดภัย ปรากฏในเหตุการณ์ที่ พสุกับยุพราชต้องพาเจ้าแสงจันทาหนีทหารที่ตามล่ามาอย่างกระชั้นชิด พสุยอมเอาตัวเองเป็นเป้าหลอก ล่อทหารเวียงม่านเหล่านั้นให้ไปอีกทางหนึ่ง เพื่อให้ยุพราชพาเจ้าแสงจันทาข้ามไปยังฝั่งประเทศไทยให้ได้ แต่การที่พสุใช้ตัวเองเป็นเป้าหลอกล่อทหารนั้นทำให้เขาถูกยิงและได้รับบาดเจ็บสาหัส ดังความว่า

พสุออกวิ่งสุดฝีเท้าหลังจากยิงพลูขึ้นฟ้า เขาซ่อนตัวในป่าจนมั่นใจว่าทหาร เวียงม่านจะหลงกลแล้ว จึงออกวิ่งไปยังทิศทางจุดนัดหมาย เขาตั้งใจจะหลอกล่อพวกมัน ให้ผ่านจุดนั้นไปให้ได้ เพื่อยุพราชจะได้พาเจ้าแสงจันทาไปพบเผ่าเทพอย่างปลอดภัย

เสียงปืนดังขึ้นด้านหลังเร็วกว่าที่เขาคิด พสุพุ่งหลบเข้าด้านหลังต้นไม้ทันที จาก ตรงนี้ยังอยู่ห่างจากจุดนัดพบ เขาจึงสุดลมหายใจเข้าลึก ๆ แล้วออกวิ่งซิกแซ็กไปตาม ต้นไม้เพื่อใช้เป็นเกราะกำบัง เสียงปืนยังดังไล่ตามหลังมาสะเปะสะปะ คงยังไม่เห็นเป้า ชัดเจน เขาค่อยมีกำลังใจขึ้นมาหน่อย

ทว่ากระสุนนัดสุดท้ายเพิ่งเจาะโดนต้นไม้ข้างกาย ทำให้รู้ว่าเวลานี้ทหาร เวียงม่านรู้แล้วว่าเขายู่ตรงไหน

พสุคำนวณระยะทางคร่าว ๆ คิดว่าอยู่ใกล้จุดนัดพบแล้ว แต่ยังไม่ได้อย่างที่ตั้งใจ เสียงปืนดังใกล้เข้ามา ถ้าไม่รีบแผนก็จะล้มเหลวทันที เขากัดฟันออกวิ่งอีกครั้ง พร้อมกับ สวดมนต์ภาวนาในใจว่าขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครอง

แม้อากาศยามดึกจะเย็นลง ทว่าเหงื่อของเขากลับผุดขึ้นเต็มหน้าผากและ ไหลหยดลงมาตามข้างขมับ มือที่ถือปืนก็ขึ้นไปด้วยเหงื่อ เขาข่มความหวาดกลัวตาม สัญชาตญาณของมนุษย์ปฤชนที่รักตัวกลัวตาย บอกตัวเองว่าเขาจะต้องทำ เพื่อความ ปลอดภัยของผู้หญิงที่เขาวางหัวใจไว้ในมือของเธอ

เสียงปืนดังรัวขึ้นอีกชุดใหญ่ คราวนี้พสุไม่โชคดีอีกแล้ว เมื่อมันเจาะเข้าที่ต้นขา ทำให้เขาล้มฟูไปข้างหน้าทันที

เขารีบกลิ้งหลบหลังต้นไม้ กระชับปืนเข้ากับตัว ก่อนจะชะโงกหน้าออกไปแล้ว ยิงคุ้มกันตัวเอง อย่างน้อยก็ชะลอไม่ให้พวกมันเข้ามาใกล้เร็วเกินไปนัก

หัวใจของเขาเต้นรัวไปพร้อม ๆ กับเลือดที่ไหลทะลักจากบาดแผล ขาของเขายัง ขาหนีบ และกัดฟันยิงสวนออกไปไม่หยุด ก่อนจะเหลียวมองรอบกายว่าเขากำลังอยู่ใกล้ จุดนัดหมาย และเขาคงจะวิ่งไปไกลกว่านี้ไม่ได้อีกมากนัก แต่ถ้ายังคลานไปได้สักสอง ร้อยเมตร เจ้าแสงจันทาจะยิ่งปลอดภัยกว่านี้

.....

พสุไม่ย่อท้อ เขาพยายามคลานต่อไปเรื่อย ๆ แต่กระสุนอีกนัดที่พุ่งกระแทกหัวไหล่ก็ทำให้แขนข้างซ้ายชาหนึบ คราวนี้เขารีบกลิ้งเข้าหลบหลังต้นไม้...ความหวังที่จะหนีไปให้พ้นจากรัฐไต้หวันหลวงเริ่มริบหรี่ และที่เสียใจที่สุดก็คือ เขาอาจจะไม่มีโอกาสได้เจอเจ้าแสงจันทาอีกครั้ง แต่เธออาจจะหนีไปจากรัฐไต้หวันหลวงได้อย่างปลอดภัย...แค่นี้ก็เพียงพอแล้ว

(ณารา, 2559, หน้า 238-240)

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงเหตุการณ์ที่พสุกำลังต่อสู้กับทหารของรัฐไต้หวันเพียงลำพัง เขายอมเอาชีวิตตัวเองเข้าแลกเพื่อเป็นเป้าหลอกล่อให้ทหารไปอีกทางหนึ่ง และให้ยุพราชพาเจ้าแสงจันทาหนีไปอีกฝั่งหนึ่ง แม้พสุจะมีความเชี่ยวชาญในการต่อสู้มากเพียงใด แต่พสุเพียงคนเดียวก็ไม่สามารถรับมือกับการตามล่าของทหารจำนวนมากได้ ทำให้พสุถูกยิงที่ต้นขา แต่ถึงกระนั้นเขาก็พยายามกัดฟันสู้อย่างถึงที่สุดเพื่อประวิงเวลาให้เจ้าแสงจันทาหนีไปให้ไกลมากที่สุด พสุยังโต้ตอบและคลานไปเรื่อย ๆ จนทำให้เขาถูกยิงอีกจุดที่หัวไหล่ พสุจึงคิดว่าเขาอาจจะตายจนทำให้ไม่มีโอกาสได้พบเจ้าแสงจันทาอีก แต่การที่เขาได้ช่วยเจ้าแสงจันทาซึ่งเป็น “ผู้หญิงที่เขาวางหัวใจไว้ในมือของเธอ” ได้อย่างปลอดภัยก็เพียงพอแล้ว การต่อสู้ระหว่างพสุกับทหารของรัฐไต้หวันหลวงได้จบลง เมื่อหมวดเผ่าเทพซึ่งเป็นเพื่อนรักของพสุได้นำกำลังตำรวจเข้ามาช่วยเหลือพสุได้ทันท่วงที ก่อนที่พสุจะหมดสติ เขายังเพื่อเรียกหาเจ้าแสงจันทาด้วยความเป็นห่วง จนเมื่อหมวดเผ่าเทพบอกว่าเธอปลอดภัย พสุจึงคล้ายกังวลและหมดสติไป ดังความว่า

“อดทนเอาไว้นะเพื่อน อีกนิดเดียวเท่านั้นนายก็จะปลอดภัยแล้ว”

“เจ้า...น้อง...จ้อย”

เผ่าเทพต้องเงี้ยวหูฟัง

“เจ้า...แสง...จันทา” พสุกระซิบผ่านริมฝีปากที่ซีดเผือด เสียงขาดหายเป็น

ช่วง ๆ

“เธอปลอดภัยแล้ว เรือของเรารับเธอไปตั้งแต่ครึ่งชั่วโมงก่อน ป่านนี้คงจะถึง
เซียงรายแล้ว”

พสุคลียิ้ม ดวงตาค่อย ๆ ปิดลงด้วยความโล่งใจ แล้วสติสัมปชัญญะทั้งหมดก็ดับ
วูบ

(ณารา, 2559, หน้า 238-244)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เห็นว่าพสุเป็นห่วงเจ้าแสงจันทาจนถึงวินาทีสุดท้ายที่เขามี
สติ เขาต่อสู้โดยเอาชีวิตเข้าแลก ถึงแม้ว่าพสุจะต้องเสี่ยงกับอันตรายแต่ขอให้เจ้าแสงจันทาของเขา
ปลอดภัย ในเวลาต่อมาพสุได้รับการรักษาจนปลอดภัย เมื่อพสุรู้สึกตัวคนแรกที่เขาถามถึงคือเจ้าแสงจันทา
พสุยังเป็นห่วงเธอเสมอแม้ว่าเธอจะปลอดภัยแล้วก็ตาม พสุไม่ได้คำนึงถึงตัวเองเลยว่าเขาเองก็ถูกยิงอาการ
สาหัส ดังความว่า

“เจ้าน้องจ้อย...เป็นยังไงบ้าง”

“แกหมายถึงเจ้าแสงจันทาใช่ไหม” เผ่าเทพจำได้ว่าเขาถามคำเดียวกัน เมื่อคืน
นั้นคนเจ็บพยักหน้ารับ เขาจึงตอบ

“ปลอดภัยดีแต่คิดว่าคงจะไม่สบายเพราะต้องตรากตรำเดินทางไกลมาหลายวัน
ตอนป่วยเมื่อวานจึงไม่ได้มาร่วมงานเลี้ยงที่เจ้าหลวงแสงหน่อฟ้าจัดขึ้นเพื่อขอบคุณพวก
เรา”

“เธอป่วยรี มีไข้ไหม”

“ไม่รู้สิ อาจจะมีมั้ง” เผ่าเทพบอกรำ ๆ “คิดว่าคงจะเป็นผลมาจากการ
เดินทาง”

(ณารา, 2559, หน้า 261-262)

พสุเป็นห่วงเจ้าแสงจันทา เพราะเธอคือผู้หญิงคนที่พสุรัก เขาจึงปกป้องเธอด้วยชีวิต แต่
หลังจากเหตุการณ์การต่อสู้กับทหารเพื่อช่วยเจ้าแสงจันทาให้ลี้ภัยข้ามมายังชายแดนไทยได้สำเร็จ พสุกับ
เจ้าแสงจันทาก็มีเหตุให้ต้องเข้าใจผิดกัน เนื่องด้วยยุพราชซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของพสุและคนที่อาภักขาพา
เจ้าแสงจันทาข้ามมายังประเทศไทยทำให้เจ้าแสงจันทาเข้าใจผิดพสุ ยุพราชทำให้เจ้าแสงจันทาเข้าใจว่า

เหตุการณ์ที่พสุหลอกล่อทหารของรัฐไต่หลวงไปอีกทางหนึ่งเป็นการที่พสุหนีเอาตัวรอด เจ้าแสงจันทาจึงต้องหนีมากับยุพราช เจ้าแสงจันทาเข้าใจว่าพสุเป็นคนเห็นแก่ตัวทิ้งเธอให้อยู่กับยุพราชและหนีข้ามชายแดนไทยไปคนเดียว ส่วนยุพราชเมื่อเห็นเจ้าแสงจันทาเข้าใจผิดก็ไม่ได้ช่วยชี้แจงให้เธอเข้าใจพสุให้ถูกต้อง เพราะยุพราชแอบชอบเจ้าแสงจันทามานาน หากเจ้าแสงจันทาไม่รักพสุแล้ว เธอจะต้องหันมารักยุพราชอย่างแน่นอน ยุพราชจึงไม่ได้อธิบายให้เจ้าแสงจันทาฟังในสิ่งที่พสุได้เสียสละชีวิตเพื่อเจ้าแสงจันทา แต่เมื่อพสุสืบจนรู้ความจริงว่าเจ้าแสงจันทาเข้าใจผิด เขาก็พยายามหาทางปรับความเข้าใจกับเจ้าแสงจันทา ดังความว่า

“เอาละ ผมไม่รู้ว่าจะเพราะอะไรยุพราชถึงไม่บอกคุณ แต่ในสถานการณ์ตอนนั้น ทหารเวียงม่านขวางเส้นทางของเราไม่ให้ไปถึงจุดนัดหมาย และหากเราไปช้า เผ่าเทพก็อาจจะอยู่รอเราไม่ได้ ดังนั้นหลังจากผมคลานไปตุลาตเลาข้างหน้าแล้ว ผมก็ตัดสินใจทันทีว่า ถ้าผมไปคนเดียวอาจจะคล่องตัวกว่า จึงโผล่ไปให้พวกมันเห็นแล้ววิ่งหนีไปอีกทาง เพื่อเปิดโอกาสให้ยุพราชพาคุณหนีไปยังจุดนัดพบตามกำหนด”

“ถ้าคุณไม่มัวแต่โกรธผม และลองกลับไปนึกทบทวนให้ดีอีกครั้ง คุณจะต้องรู้ว่า มีเสียงป็นดังขึ้น ค่อย ๆ ห่างจากพวกคุณออกไป แล้วยุพราชถึงได้เคลื่อนไหวอีกครั้ง”

แสงจันทานิ่งงัน...เมื่อค่อย ๆ คิดถึงคำคืนที่ทำร้ายจิตใจเธอครั้งแล้วครั้งเล่า แต่ครานี้เธอกลับไม่รู้สึกรำคาญเหมือนที่ผ่านมา

“แล้วคุณรู้สึกไหมว่า เส้นทางของคุณช่างเปิดโล่ง ไม่มีทหารเวียงม่านสักคนมาขวางคุณไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะพวกมันทั้งโขงพากันตามล่าผมอยู่นั่นเอง”

(ณารา, 2559, หน้า 371)

เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่พสุกำลังอธิบายเพื่อปรับความเข้าใจกับเจ้าแสงจันทา เมื่อพสุทราบแล้วว่าเจ้าแสงจันทากำลังเข้าใจผิด พสุจึงพยายามแก้ปัญหาดังกล่าวและทำให้เขากับเจ้าแสงจันทากลับมารักกันดังเดิม พสุค่อย ๆ อธิบายถึงเหตุการณ์ที่เขาช่วยเหลือเจ้าแสงจันทาอย่างใจเย็น และมีเหตุผล เจ้าแสงจันทารับฟังและเข้าใจความจริงทั้งหมด ทั้งสองคนจึงกลับมาเข้าใจและรักกันดังเดิม ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่า หากพสุไม่รักเจ้าแสงจันทาจากใจจริง เขาคงไม่พยายามที่จะปรับความเข้าใจกับเจ้าแสงจันทา เพราะเมื่อพสุช่วยเจ้าแสงจันทาได้อย่างปลอดภัยแล้ว นั่นคือจบภารกิจที่เขาได้รับมอบหมาย แต่หลังจากจบภารกิจ พสุก็ยังพยายามที่จะแสดงให้เห็นถึงความรักและ

ความจริงใจที่เขามีต่อเธอ เพื่อให้เจ้าแสงจันทราเห็นว่าความรักที่พสุมีให้เธอมากมายจนเขาสามารถเอาชีวิตเข้าแลกได้ แต่อุปสรรคความรักของทั้งคู่ยังไม่จบเพียงเท่านั้น เมื่อพสุได้เข้าไปรับหน้าที่เป็นทหารอารักขาเจ้าแสงจันทรา พสุถูกเจ้าอุ่นคำซึ่งเป็นแม่ของเจ้าขุนแสงเรื่องคู่มั่นของเจ้าแสงจันทราวางยาพิษในอาหาร ดังความว่า

ระหว่างเดินไปตามถนนเล็ก ๆ เพื่อมุ่งหน้าสู่ร้านที่นัดหมาย พสุเริ่มรู้สึกวิงเวียนศีรษะ ใจสั่นหวิว ๆ ขึ้นมา มือไม้เริ่มเย็น ท้องไส้ปวดขึ้นมาเป็นริ้ว ๆ เขาหยุดพักที่ริมรั้วไม้ สุดลมหายใจเข้าลึกติดกันหลายครั้ง คิดว่าเขาอาจจะเดินต่อไม่ไหว จึงรีบวิงเวียนเรียกเฝ้าเทพมารับ ระหว่างที่รอเขาก็พยายามล้วงคออาเจียนเพื่อเอาอาหารในท้องออกมาให้ได้มากที่สุดไม่กี่นาทีรถของเฝ้าเทพก็แล่นมาจอดเทียบ เขาเปิดประตูก้าวขึ้นไปนั่งในรถ ใบหน้ามีเหงื่อกาฬแตกพลั๊ก มือกุมท้องจนเพื่อนต้องถาม

“แกเป็นอะไรไปวะ จู้ ๆ ก็เรียกมารับ ไหนบอกจะเดินไป”

พสุส่ายหน้าก่อนกระซิบ

“ไปโรงพยาบาลเดี๋ยวนี้ ฉันจะต้องเจอดีแล้วแน่ ๆ ”

“แกหมายความว่ายังไง”

“ฉันคิดว่าอาหารที่ฉันเพิ่งกินเข้าไปมีพิษ ถ้าแกยังไม่อยากให้ฉันตายก็รีบพาฉันไปหาหมอเดี๋ยวนี้”

(ณารา, 2559, หน้า 483)

เจ้าอุ่นคำวางยาพิษในอาหารของพสุเพราะว่าเจ้าอุ่นคำเห็นว่าพสุกับเจ้าแสงจันทรารักกัน ซึ่งอาจทำให้เจ้าขุนแสงเรื่องลูกชายของเธอไม่ได้แต่งงานและไม่ได้ทรัพย์สินสมบัติของเจ้าแสงจันทรา แต่ด้วยความที่พสุผ่านการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี เมื่อเขาได้รับยาพิษจึงทำให้เขารู้และรีบไปรักษาได้อย่างปลอดภัย นอกจากนี้เจ้าอุ่นคำยังปล่อยข่าวว่าเจ้าแสงจันทราท้องกับเจ้าขุนแสงเรื่อง เพราะเจ้าอุ่นคำต้องการให้เจ้าแสงจันทราเสียชื่อเสียงและรีบแต่งงานกับลูกชายของตน แต่เจ้าแสงจันทราไม่ได้ท้อง ส่วนอาการเป็นลมและคลื่นไส้ของเจ้าแสงจันทรา มาจากการที่เธอเป็นโรคกระเพาะ ดังความว่า

“พวกเขาบอกว่า เมื่อวานที่เจ้าจ้อยเป็นลมที่บ้านของเจ้าแก้วกานดาคนก็เอาไปล็อกกันว่ากำลังตั้งท้องกับเจ้าจาย ตอนนี้ข้าวคงกระจายออกไปทั่วแล้ว ชื่อเสียงของเจ้าจ้อยคงไม่มีขึ้นดี”

คนฟังตกตะลึง มือที่กุมไว้เย็นยะเยือก และแผ่กระจายไปทั่วทั้งร่างราวกับถูกราดด้วยน้ำแข็ง

“แต่หนูไม่ได้ท้องนะคะ” พ่อรู้สึกตัวเธอก็รีบปฏิเสธ “พ่อก็ทราบว่ามันมีโรคประจำตัวอยู่”

“พ่อรู้ แต่คนอื่นไม่รู้ และตอนนี้เรื่องมันก็กระจายเกินกว่าจะไปแก้ตัวแล้ว และไม่มีใครเชื่อลูกหรอก แถมยังจะหาว่าลูกแก้ตัวอีกต่างหาก”

“ถ้าจั้นพ่อจะทำยังไงคะ เราจะแก้ไขยังไงดี”

“บางที...การแต่งงานกับเจ้าจายอาจเป็นวิธีแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด”

(ณารา, 2559, หน้า 488-489)

เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่บีบบังคับให้เจ้าแสงจันทาต้องรักษาเกียรติของตนเอง ด้วยการแต่งงานกับเจ้าขุนแสงเรือง แต่ในท้ายที่สุดเจ้าแม่ของเจ้าแสงจันทาได้คิดวางแผนให้พสุอยู่ในห้องสองต่อสองกับเจ้าแสงจันทา และทำให้ทุกคนเข้าใจผิดว่าเจ้าแสงจันทาเป็นภรรยาของพสุแล้ว สามที่แท้จริงของเจ้าแสงจันทาคือพสุไม่ใช่เจ้าขุนแสงเรือง อีกทั้งเจ้าอุ่นคำมีความผิดที่วางยาพิษเจ้าแม่ของเจ้าแสงจันทาและพสุ จึงทำให้เจ้าแสงจันทาถอนหมั้นและไม่ต้องแต่งงานกับเจ้าขุนแสงเรือง

นอกจากนี้พฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักอย่างเหมาะสมของพสุยังแสดงออกผ่านบทสนทนาและการกระทำของพสุที่แสดงถึงความจริงใจและรักเดียวใจเดียวต่อเจ้าแสงจันทา ดังความว่า

“อืม ผมโตปานนี้ก็ยอมเคยมีแฟนบ้างเป็นธรรมดา แต่ผมไม่ใช่คนเจ้าชู้นะ ผมคิดว่าผมเหมือนพ่อ ที่รักเดียวใจเดียว พ่อท่านหลงรักแม่ก็ไม่เคยมีสายตาแลหญิงอื่นอีกเลยจนกระทั่งทุกวันนี้ และสำหรับผม เมื่อผมมอบหัวใจให้คุณแล้ว ก็คงจะไม่มีหัวใจให้ใครได้อีกนอกเสียจากว่าคุณไม่ต้องการมัน”

“อย่าพูดอย่างนั้นสิคะ” เธอยื่นมือออกมาแตะแขนเขา “ฉันก็ไม่ใช่ผู้หญิงใจง่าย
มากรัก เมื่อฉันรักใคร่ ฉันก็รักไปจนวันตาย”

(ณารา, 2559, หน้า 414-415)

บทสนทนาระหว่างพสุและเจ้าแสงจันทาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พสุมีเจตนาสร้างความ
เชื่อมั่นและให้เจ้าแสงจันทามั่นใจในความรักของพสุที่มีให้เธอ พสุบอกว่าเขาไม่ใช่คนเจ้าชู้และมีแบบอย่าง
การเป็นคนรักที่ดีจากพ่อของเขา เมื่อพสุมอบความรักให้เจ้าแสงจันทาแล้ว เขาก็ไม่มีหัวใจให้ใครอีก
นอกจากเจ้าแสงจันทาจะไม่ต้องการความรักจากเขาแล้ว ส่วนเจ้าแสงจันทาก็แสดงให้เห็นว่าเธอรักพสุ
เช่นเดียวกันและจะรักไปจนวันตาย นอกจากนี้ยังปรากฏบทสนทนาที่แสดงให้เห็นว่าพสุจะไม่มีสายตามอง
หญิงอื่นนอกเจ้าแสงจันทา ดังความว่า

“ก็เพราะฉันไม่ต้องการให้คุณมีสายตามองผู้หญิงอื่นอีกนอกจากฉันและฉันจะ
ลบผู้หญิงทุกคนออกไปจากความทรงจำของคุณ เพราะฉันเป็นผู้หญิงโลภมาก ต้องการ
ให้คุณเป็นของฉันคนเดียว”

“คุณทำสำเร็จแล้วที่รัก เพราะตั้งแต่ผมรู้จักคุณ คุณก็ลบภาพผู้หญิงทุกคนใน
อดีตออกจากหัวผมไปหมด และผมก็ไม่มีสายตามองหญิงอื่นอีกเพราะความรักที่มีต่อ
คุณ”

เจ้าแสงจันทามอบสายตาเปี่ยมรักให้เขาเป็นคำตอบ ก่อนจะดึงเขาเข้ามากอด
แน่น พสุขยับตัวลงมานอนเคียงข้าง ดึงเธอเข้ามาซุกอก แขนกลมกลิ้งพาดเอวเขา แล้ว
เธอก็พิมพ์

“ฉันเชื่อคุณค่ะ แต่ถ้าวันใดที่คุณนอกกลุ่มนอกทาง ฉันก็จะแปลงร่างเป็นแม่เสือให้
คุณดู”

พสุหัวเราะเบา ๆ ก่อนจะถอนใจอย่างเป็นสุข คำพูดของเธอกลับกลายเป็นการ
ยืนยันว่าเธอรักเขามากแค่ไหน ได้ยินแค่นี้ก็สุขใจยิ่งนัก เขาหลับตาลงด้วยหัวใจที่เต็ม
เปี่ยมไปด้วยความรักที่อัดแน่นในใจ เพียงมีเธออยู่ในอ้อมกอด เขาก็พร้อมที่จะเผชิญกับ
ทุกปัญหาที่รอคอยอยู่เบื้องหน้า ขอแค่มีเธอเดินเคียงข้างไปด้วยกัน เท่านั้นก็พอ...

(ณารา, 2559, หน้า 550-551)

พสุกับเจ้าแสงจันทาปฏิบัติตามแผนของมหาเทวี ทั้งพสุและเจ้าแสงจันทาต้องอยู่ในห้องด้วยกันสองต่อสองและทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าทั้งคู่เป็นสามีภรรยากันแล้ว เพื่อให้เจ้าแสงจันทาไม่ต้องแต่งงานกับเจ้าขุนแสงเรื่องแต่ต้องมาแต่งงานกับพสุแทน เมื่อทุกคนเข้ามาในห้องและพบว่าทั้งสองคนอยู่บนเตียงนอนด้วยกัน ชีวิตของเจ้าแสงจันทาก็จะไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป แต่ก่อนที่ทุกคนจะเข้ามาในห้อง พสุจึงสร้างความมั่นใจให้เจ้าแสงจันทาโดยการบอกว่าเขาไม่มีสายตามองหญิงอื่นเพราะความรักที่มีให้เจ้าแสงจันทา

ทั้งนี้พสุยังได้แสดงให้เจ้าหลวงเชื่อมั่นในตัวพสุ และทำให้เห็นว่าเขาเป็นสุภาพบุรุษ มีความกล้าหาญ และรับผิดชอบต่อการกระทำ ดังความว่า

“ผมขอความกรุณา เรื่องนี้เป็นความผิดของผมเอง ไม่เกี่ยวกับเจ้าจ้อย เธอบอกผมหลายครั้งว่าไม่สามารถรักคู่หมั้นของเธอได้ และเธอก็ไม่กล้าจะละเมิดความต้องการของเจ้าหลวงได้ แต่อยากจะขอความเห็นใจจากเจ้าขุนแสงเรื่อง ให้เห็นใจในความรักของเรา”

“ผมยอมรับว่าคุณกล้าหาญมากที่ยอมรับออกมาอย่างลูกผู้ชาย ถ้าอย่างนั้น ผมขอถามสักคำว่า คุณเคยล่วงเกินเจ้าจ้อยหรือไม่” คำถามตรงไปตรงมา ดวงตาริ้องเขา เขม็ง

พสุไม่เคยดีใจครั้งไหนเท่าเวลานี้มาก่อนที่ตนสามารถสะกดกลิ่นอารมณ์เบื่องต่ำ ไม่ล่วงเกินเธอตลอดการเดินทาง และตลอดหลายคืนที่ผ่านมา

เขายึดอกและตอบด้วยความมั่นใจ

“ผมรักเธอด้วยเกียรติและศักดิ์ศรีทั้งหมดของผม จริงอยู่ที่ผมเคยจับมือและกอดเธอบ้าง แต่ผมไม่เคยทำให้เธอเสียหายไปมากกว่านั้น”

ดวงตาริ้องเปล่งประกายพึงพอใจ รู้สึกชื่นชอบนายทหารหนุ่มผู้ขึ้นมาทันที

(ณารา, 2559, หน้า 437-438)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นบทสนทนาระหว่างเจ้าหลวงกับพสุ โดยพสุได้พยายามแสดงความจริงใจให้เจ้าหลวงได้เห็นถึงความรักที่บริสุทธิ์ระหว่างเขากับเจ้าแสงจันทา พสุไม่คิดที่จะแย่งคู่หมั้นของใคร พสุกล้าที่จะพูดต่อหน้าผู้เป็นพ่อของหญิงสาวที่เขารัก นั่นแสดงถึงเขามีความจริงใจต่อเจ้าแสงจันทาอย่างแท้จริง อีกทั้งพสุยังได้ตอบคำถามของเจ้าหลวงด้วยความมั่นใจว่าเขาไม่เคยล่วงเกินเจ้าแสงจันทา ซึ่งแสดง

ถึงการให้เกียรติและความเป็นสุภาพบุรุษที่เขามีต่อเจ้าแสงจันทา นอกจากนี้พี่สุมยังได้พิสูจน์ตัวเองจนทำให้เจ้าหลวงกับมหาเทวียอมรับในตัวพี่สุม ดังความว่า

“คุณเป็นทหารที่กล้าหาญมาก หมวดพี่สุม” เจ้าหลวงชม “และที่ผมยินดียกลูกสาวที่เปรียบดั่งแก้วตาดวงใจของผมให้คุณ ก็เพราะว่าคุณยอมเสียสละชีวิตเพื่อปกป้องเธอหลายครั้ง เท่านี้พี่สุมจนแล้วว่า คุณรักเธอยิ่งกว่าชีวิตของคุณเอง คุณจึงสมควรที่จะได้เป็นผู้ปกป้องเธอไปตลอดชีวิต”

พี่สุมยิ้มแก้มปริ...เขาจับมือเจ้าแสงจันทาขึ้นจูบหลายครั้ง ดีใจที่เอาชนะใจบิดาและมารดาของหญิงสาวได้

.....

“แม่ฝากหัวใจของแม่ดวงนี้ด้วยนะ ขอให้ดูแลเธอให้ดี”

“ด้วยความยินดีอย่างยิ่งครับ” พี่สุมตอบ

เจ้าหลวงจึงเดินมาโอบไหล่ภรรยา และวางมือทับลงไปบนมือของภรรยาอีกที

“ยินดีต้อนรับสู่ครอบครัวของเรา”

(ณารา, 2559, หน้า 592-593)

หลังจากที่พี่สุมกับเจ้าแสงจันทาต้องฟันฝ่าอุปสรรคมาด้วยกันนานนักการ ในที่สุดพี่สุมก็ได้พิสูจน์ความดีจนสามารถชนะใจเจ้าหลวงและมหาเทวีได้ ทั้งเจ้าหลวงและมหาเทวีจึงยอมรับให้พี่สุมเป็นคนในครอบครัวและฝากให้พี่สุมปกป้องดูแลแก้วตาดวงใจของท่านทั้งสองไปตลอดชีวิต จากพฤติกรรมของพี่สุมที่ประกอบไปด้วยความกล้าหาญ ความเสียสละ ให้เกียรติ และปกป้องหญิงที่ตนรัก จึงทำให้พี่สุมได้รับการยอมรับจากครอบครัวของเจ้าแสงจันทาและได้รับความเชื่อมั่นจากเจ้าแสงจันทาอีกด้วย ดังความว่า

“อ้าว ไหนบอกว่าเต็มใจแต่งงานกับผม”

“ตอนนี้เต็มใจค่ะ เพราะความเป็นสุภาพบุรุษของคุณนั่นแหละ แต่ถ้าตอนนั้นคุณเกลี้ยกล่อมให้ฉันทำตามใจคุณจริง ๆ ฉันคงไม่มั่นใจ...ว่าฉันจะเชื่อมั่นในตัวคุณได้หรือไม่”

“ถ้าฉันผมก็ตัดสินใจถูกต้อง” พี่สุมยิ้ม “เพราะแม่ของผมบอกเสมอว่า ความรักที่เก็บเกี่ยวเมื่อถึงเวลา...มักหอมหวานเสมอ เหมือนเช่นเราตอนนี้ยังงั้น จริงไหม”

“ค่ะ” เธอยิ้ม สบสายตาทาวนหยดอย่างเอียงอาย นึกขอบคุณพระพรหมที่
ตกลงดลบันดาลให้เธอได้พบกับเขา เมื่อใจตรงกัน เธอก็จะประดับประดาความรักครั้งนี้ไปให้
ตลอดรอดฝั่ง เท่าที่สองมือของเธอจะทำได้...

(ณารา, 2559, หน้า 523)

เจ้าแสงจันทาแสดงให้พสุเห็นว่าเธอมีใจในตัวพสุ จากเหตุการณ์ที่พสุได้พา
เจ้าแสงจันทาเดินทางหลบหนีทหารข้ามมายังฝั่งประเทศไทย ในระหว่างการเดินทางทั้งสองคนฝ่า
อุปสรรคและมองเห็นความดีของกันและกัน จึงเกิดเป็นความรักขึ้น เมื่อมีโอกาสได้อยู่ด้วยกันสองต่อสอง
พสุต้องมีสติและควบคุมความต้องการของตัวเองไม่ให้แสดงความรักจนเกินเลยต่อเจ้าแสงจันทา พสุให้
เกียรติและคำนึงถึงความเสียหายที่จะตามมาจากการกระทำของเขา พสุยึดมั่นในคำสอนของแม่ที่ว่า
“ความรักที่เก็บเกี่ยวเมื่อถึงเวลา...มักหอมหวานเสมอ” จากสิ่งที่เขาปฏิบัติต่อเจ้าแสงจันทาทำให้
เจ้าแสงจันทาเชื่อมั่นและแต่งงานกับพสุด้วยความเต็มใจ นอกจากนี้เมื่อมีโอกาสพสุก็จะพาเจ้าแสงจันทา
ไปเที่ยวเมืองไทย เพราะเขาต้องการให้เจ้าแสงจันทาได้เห็นความงดงามของประเทศไทย ทั้งยังเป็นการใช้
เวลาอยู่ร่วมกัน ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งจะทำให้ทั้งสองคนได้เรียนรู้นิสัยใจคอกันมากขึ้น ดังในตอนที่พสุ
พาเจ้าแสงจันทาไปไหว้พระขอพรที่วัดพระธาตุดอยสุเทพ ความว่า

“เราได้ไหว้พระด้วยกันอีกแล้ว เป็นครั้งที่สองที่เราได้ไหว้พระทำบุญร่วมกัน
โบราณว่าเราเคยได้ทำบุญร่วมชาติ ตักบาตรร่วมขัน ถึงได้มาพบและมาทำบุญร่วมกันอีก
หากหมั้นทำบุญด้วยกันต่อไป เราไม่เพียงแต่จะครองคู่กันชาตินี้ แต่ยังจะได้พบเจอกัน
ชาติหน้าอีกด้วย”

“ครั้งแรกที่ไหว้พระด้วยกันเพราะความจำเป็น แต่การที่คุณพาฉันไปไหว้พระ
ทำให้จิตใจของฉันสงบยิ่งขึ้นและมีความหวัง มาไหว้พระครั้งนี้ ฉันเต็มใจมาพร้อมกับคุณ
เพราะพวกเราที่มีความเชื่อเช่นนั้นเหมือนกัน”

“ชื่นใจจริง ๆ ต่อไปผมจะพาคุณไปไหว้พระ ทำบุญตักบาตรด้วยกันบ่อย ๆ จะ
ได้ต่อบุญร่วมกัน เราจะได้อยู่ด้วยกันไปอีกนาน ๆ ”

(ณารา, 2559, หน้า 404-405)

แสดงให้เห็นว่าพสุกับเจ้าแสงจันทามีความศรัทธาและนับถือพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน ทั้งสองคนมีความเชื่อถึงเรื่องการทำบุญร่วมชาติเพื่อจะได้ครองคู่กันในชาตินี้และได้พบกันในชาติหน้า เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการมีศีลเสมอกันของพสุกับเจ้าแสงจันทา เพราะการเป็นคู่รักกันนั้น นอกจากมีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจกันแล้ว จะต้องมีความเชื่อมั่นในความดีและความเลื่อมใสศรัทธาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงจะทำให้คู่รักคู่นั้นจับมือกันไปอย่างตลอดรอดฝั่ง ดังที่ สมเด็จพระมหาวิรรวงศ์ (พิมพ์ ธรรมธโร) (2546, หน้า 244) กล่าวถึงลักษณะแห่งผัวเมียทั้ง 4 ประเภท ซึ่งคู่ของพสุกับเจ้าแสงจันทามีคุณลักษณะสอดคล้องกับลักษณะแห่งผัวเมียประเภทที่ 4 กล่าวคือ “ผัวเมียคู่ที่สี่ เป็นคนมีศีลธรรมเสมอกัน เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มีสติครองตน ระมัดระวังกิริยาวาจา เลี่ยงคู่กันโดยชอบธรรม รู้จักพูดคำไปรยปราย คำไพเราะอ่อนหวาน คำสมัคสมานสามัคคี ไม่เป็นศัตรูจงล้างจงผลาญกัน ไม่ทำพูดคิดให้ต้องเดือดเนื้อร้อนใจกันในภายหลัง นี้ผัวเทพบุตรอยู่ร่วมกับเมียเทพธิดา” ทั้งนี้พสุยังได้สร้างความเชื่อมั่นให้เจ้าแสงจันทา โดยพสุได้ให้สัญญาแก่เจ้าแสงจันทาต่อหน้าองค์พระธาตุอวยสุเทพ ดังความว่า

“ฉันเหมือนคนโลกมาก ต้องการไปเสียหมดทุกอย่าง” เธอหัวเราะอาย ๆ “และพรข้อสุดท้ายที่ฉันขอก็คือ ขอให้ฉันตัดสินใจเลือกคนที่จะร่วมผจญภัยไปในชีวิตที่เหลือได้ถูกต้อง ต้องการให้เขาอยู่เป็นเพื่อนเคียงข้างไม่ว่าจะเป็นวันที่มีความสุขหรือวันที่มีน้ำตา”

พสุยิ้ม ก่อนจะหันไปยกมือไหว้พระธาตุ และเอ่ยขึ้น

“ผมขอสัญญาต่อหน้าพระธาตุองค์ดีสิริทธิ์ว่าจะไม่ทำให้คุณผิดหวังและผมจะอยู่เคียงข้างคุณทุกวันไม่ว่าวันนั้นจะมีแต่รอยยิ้มหรือเต็มไปด้วยน้ำตา”

(ณารา, 2559, หน้า 405-406)

พสุได้สร้างความมั่นใจให้เจ้าแสงจันทาว่าจะคอยอยู่เคียงข้างเธอเสมอ การที่พสุสัญญาต่อหน้าองค์พระธาตุอวยสุเทพซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่มืองที่สำคัญของชาวเชียงใหม่ แสดงให้เห็นความมั่นใจในตนเองว่าจะไม่ทำให้เจ้าแสงจันทาต้องผิดหวังและเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้เจ้าแสงจันทาว่าเธอจะไม่เสียใจอย่างแน่นอน พสุสัญญาว่าจะคอยอยู่เคียงข้างเจ้าแสงจันทาและเขาก็ทำได้ดังที่เขาได้สัญญาไว้ ดังความว่า

“ค่ะ ฉันเชื่อใจคุณ เพราะถ้าฉันไม่มีคุณอยู่ข้าง ๆ ตลอดหลายวันที่ผ่านมาฉัน ก็คงไม่รู้จะหาทางออกยังไง ต้องขอบคุณคุณกับหมวดเผ่าเทพมากที่คอยช่วยเหลือฉันกับ ครอบครัวทุกอย่าง”

“อย่าพูดอย่างนั้นสิ ครอบครัวของคุณเป็นแขกบ้านแขกเมือง พวกเรามีหน้าที่ ดูแลความปลอดภัยของพวกคุณ และคุณยังเป็นผู้หญิงที่มีความหมายที่สุดสำหรับผม ผม จะอยู่เฉยแล้วปล่อยให้คุณต้องเผชิญกับความทุกข์ตามลำพังได้อย่างไร”

“ขอบคุณมากค่ะ” เธอมองเขาด้วยความซาบซึ้งใจ “ฉันสัญญาจะค่ะว่าหาก ผ่านพ้นเรื่องราวร้าย ๆ นี้ไปแล้ว ฉันจะเป็นเพื่อนคอยยื่นเคียงข้างคุณและช่วยเหลือคุณ ทุกอย่างเท่าที่ฉันจะทำได้”

“ผมไม่ต้องการแค่นั้นนะสิ” เขาสบตาเธออย่างมีความหมาย ก่อนจะเอื้อมมือ ออกมากุมมือน้อยเอาไว้ทั้งสองข้าง “ผมต้องการให้คุณเดินเคียงข้างผมไปตลอดชีวิต ต้องการให้คุณเป็นแม่ของลูกผม เราจะค่อย ๆ แก่ไปพร้อมกัน ยิ้ม หัวเราะ ร้องไห้ไป ด้วยกันคุณจะยินดีไหม”

“ค่ะ” เธอยิ้มอาย ๆ “ฉันเต็มใจอย่างยิ่งค่ะ”

(ณารา, 2559, หน้า 522)

พสุคอยเคียงข้าง เป็นกำลังใจ และช่วยเหลือเจ้าแสงจินทาอยู่เสมอ นอกจากนั้นพสุยัง ดูแลและช่วยเหลือครอบครัวของเจ้าแสงจินทาอีกด้วย พสุแสดงให้เห็นว่าเขายอมเสียสละได้แม้กระทั่ง ชีวิตของเขาเพื่อช่วยเจ้าแสงจินทาและครอบครัว หลังจากพสุและเจ้าแสงจินทาผ่านอุปสรรคต่าง ๆ มาได้ ด้วยดี ทั้งสองคนจึงยินดีที่จะเดินเคียงข้างและสร้างครอบครัวไปด้วยกัน เมื่อพสุแต่งงานกับเจ้าแสงจินทา แล้วพสุยังเป็นแรงสนับสนุนและช่วยเหลืองานของเจ้าแสงจินทาอย่างเต็มความสามารถ ดังความว่า

เจ้าหลวงกับมหาเทวีตั้งใจอยู่ร่วมงานแต่งงานของบุตรสาว แล้วจึงจะเดินทางไป ยุโรปเพื่อเข้าร่วมประชุมกับยูเอ็น เรียกร้องความเป็นธรรมแก่ชาวไทหลวง เขายังคง เดินหน้าทำงานตามบทบาทและหน้าที่ของเจ้าหลวงให้ถึงที่สุด โดยมีแม่รีแอนน์คอยเป็น กำลังใจและสนับสนุนสามีม้อย่างเต็มที่เช่นกัน

นั่นเป็นเพียงฉากหน้า เบื้องหลังเจ้าแสงจันทาได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดูแล
สนับสนุนเงินทุนไปยังกองกำลังบดขยี้กบฏอันไม่ให้ชาติ พสุรัฐีและตั้งใจจะช่วยเหลือเธอ
ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้...

(ณารา, 2559, หน้า 594-595)

หลังจากที่พสุแต่งงานกับเจ้าแสงจันทาแล้ว เขาตั้งใจและสนับสนุนการทำงานของ
เจ้าแสงจันทาอย่างเต็มที่ เพราะเจ้าพ่อเจ้าแม่ของเจ้าแสงจันทากำลังทำงานเพื่อชาวไตหลวง ท่านทั้งสอง
เดินทางไปยุโรปเพื่อเข้าร่วมประชุมกับองค์การสหประชาชาติ (United Nations)⁵ หรือที่เราเรียกกันย่อ ๆ
ว่า UN เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่ชาวไตหลวง ส่วนเจ้าแสงจันทาได้รับมอบหมายให้ดูแลด้าน
การเงินเพื่อสนับสนุนกองกำลังบดขยี้กบฏอันไม่ให้ชาติ พสุเข้าใจภารกิจที่เจ้าแสงจันทาจะต้องปฏิบัติเพื่อให้
ประชาชนชาวไตหลวงอยู่อย่างมีความสุขและรอดพ้นจากปกครองที่ไม่เป็นธรรม พสุจึงคอยช่วยเหลือและ
ปกป้องเจ้าแสงจันทาให้ดีที่สุด ดังในตอนท้ายของเรื่องที่พสุกล่าวถึงความโชคดียิ่งที่ตกลงรับปฏิบัติภารกิจ
เพื่อช่วยเหลือเจ้าหลวงและครอบครัว ดังความว่า

“โชคดียิ่งเหลือเกินที่ผมยอมรับงานครั้งนั้น... ลึก ๆ ผมรู้สึกว่าจะต้องไป
เหมือน... ส่วนหนึ่งของชีวิตกำลังรอผมอยู่ที่นั่น แล้วผมก็พบจริง ๆ หัวใจของผมที่ตามหา
มานาน หัวใจที่ยอมขบถ แม้รู้ว่ายุพราชจะรักคุณอยู่แต่ผมก็ห้ามหัวใจของผมไม่ได้เลย”

⁵ กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ (ม.ป.ป.) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับ หลักการสำคัญของสหประชาชาติ (United Nations) ไว้ความว่า

1. หลักความเสมอภาคในอธิปไตย ทุกรัฐมีความเสมอภาคกันในอำนาจอธิปไตย ประเทศสมาชิกสหประชาชาติจึงมีสิทธิเสียเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นประเทศใหญ่หรือเล็ก
2. หลักความมั่นคงร่วมกัน ประเทศสมาชิกต้องรวมกำลังกันเพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงร่วมกัน โดยต้องยอมรับและปฏิบัติตามข้อผูกพันตามกฎบัตร โดยเฉพาะคำวินิจฉัยของคณะมนตรีความมั่นคงระหว่างประเทศ
3. หลักเอกภาพระหว่างมหาอำนาจ กฎบัตรให้ความรับผิดชอบพิเศษแก่มหาอำนาจ 5 ประเทศเป็นสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงระหว่างประเทศ และให้สิทธิยับยั้ง (Veto)
4. หลักการไม่ใช้กำลังและการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี เพื่อจำกัดความขัดแย้งทั้งหลายให้อยู่ในขอบเขต ไม่กระทบสันติภาพโดยรวม
5. หลักความเป็นสากลขององค์กร เปิดกว้างแก่รัฐที่รักสันติทั้งปวง และให้ประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกพึงปฏิบัติตามหลักการของสหประชาชาติเท่าที่จำเป็นแก่การรักษาสันติภาพ
6. หลักการเคารพเขตอำนาจศาลภายใน ไม่มีข้อความใดในกฎบัตรที่ให้อำนาจแก่สหประชาชาติเข้าแทรกแซงกิจการที่อยู่ในเขตอำนาจภายในของรัฐ

“ฉันดีใจที่หัวใจคุณยอมขบถค่ะ เราสองคนถึงได้มีวันนี้ด้วยกัน”

“ถ้าฉันจะรักษายอดดวงใจของผมเอาไว้ให้ดี ให้สมกับที่เราต้องฝ่าฟันอุปสรรคนานัปการมาอย่างยากเย็น”

“บททดสอบแห่งความรักผ่านพ้นไป ภายภาคหน้าเราก็จะเข้าอกเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น วันใดที่ทะเลาะกันก็คิดถึงวันที่เราต้องฝ่าอุปสรรคมาด้วยกันนะคะ”

“จริงแท้ที่สุด” พลุพึมพำ ก่อนจะดึงเธอเข้ามาจูบอย่างอ่อนโยน เจ้าแสงจันทาจูบตอบด้วยความรักหมดใจ

คำพูดนั้บรื้อยพัน...ไม่อาจเทียบได้กับสิ่งที่เขายอมเสียสละให้เธอ

พลุ วีรบุรุษสุดที่รัก เจ้าของดวงใจของแสงจันทา...

(ณารา, 2559, หน้า 599)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นบทสนทนาระหว่างพลุกับเจ้าแสงจันทา ทั้งสองคนต่างมีหัวใจตรงกัน มีความรักและพร้อมที่จะอยู่เคียงข้างกันตลอดไป พลุรู้สึกโชคดีที่ตกลง รับผิดชอบต่อภารกิจเพื่อช่วยเหลือเจ้าหลวงและครอบครัว อีกทั้งภายในจิตใจเบื้องลึกของพลุเหมือนกำลังตามหาบางสิ่งที่เขาจดหายไป เมื่อเขาได้พบกับเจ้าแสงจันทาจึงทำให้รู้ว่าเธอคือสิ่งที่พลุตามหา อุปสรรคต่าง ๆ ที่ทั้งคู่ได้ร่วมกันฝ่าฟันทำให้ความรักของทั้งคู่มั่นคงมากยิ่งขึ้น พลุได้แสดงให้เห็นแล้วว่าเราสามารถเสียสละแม้กระทั่งชีวิตเพื่อปกป้องเจ้าแสงจันทา ส่วนเจ้าแสงจันทาก็ยินดีที่จะยืนเคียงข้างและเป็นคนรักที่ดีของพลุตลอดไป

กล่าวโดยสรุปจากการวิเคราะห์พฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักอย่างเหมาะสมของพลุ ผู้วิจัยสามารถสรุปพฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักอย่างเหมาะสมที่พลุแสดงออกได้ทั้งหมด 11 ประการ ดังนี้

1. ปกป้องคนรักให้ปลอดภัย โดยการยอมเสี่ยงชีวิตหรือแม้กระทั่งได้รับบาดเจ็บ
2. เป็นห่วงคนรักแม้ตนเองจะได้รับบาดเจ็บ
3. เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เข้าใจผิดกัน จะต้องรีบแก้ไขและปรับความเข้าใจกันให้เร็วที่สุด
4. ช่วยเหลือคนรักในสถานการณ์ที่คับขันหรือหาทางออกไม่ได้
5. สร้างความมั่นใจให้คนรักและครอบครัวของคนรักว่าสามารถดูแลและปกป้องคนรักให้ดีที่สุด
6. ไม่นอกใจคนรัก
7. ไม่คิดที่จะแย่งชิงคนรักมาจากผู้อื่น

8. รักษาเกียรติและไม่แสดงพฤติกรรมที่ทำให้คนรักเกิดความเสียหาย
9. ดูแล เอาใจใส่คนรัก
10. มีหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับคนรัก
11. เป็นกำลังใจและสนับสนุนการทำงานของคนรัก

พฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักอย่างเหมาะสมของพสุดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น กล่าวคือ พฤติกรรมที่พสุแสดงต่อเจ้าแสงจันทาเป็นไปเพื่อการปกป้องให้รอดพ้นจากอันตราย รักษาเกียรติ ชื่อสัตย์ และสนับสนุนให้เจ้าแสงจันทาประสบความสำเร็จ ดังนั้นการที่พสุเป็นผู้ที่วางตนเป็นคนรักอย่างเหมาะสม ไม่สร้างความเดือดร้อนทั้งทางกายและใจให้คนรักของตนเอง ทั้งยังคำนึงถึงครอบครัวของคนรักไม่ให้อายุยืนยาววิตกกังวลอีกด้วย ดังนั้นพฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักอย่างเหมาะสมของพสุจึงเป็นพฤติกรรมที่ทำให้ความรักเป็นไปอย่างราบรื่นและมั่นคง

ในด้านนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ เมื่อกล่าวถึงพฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักอย่างเหมาะสม ปรากฏในตอนที่ถูกเจ้าแสงจันทาจำเป็นต้องจับตัวเพชรน้ำผึ้งซึ่งเป็นคู่หมั้นของหมวดเฝ้าเทพมาที่ชุมโจร เพราะต้องการช่วยเหลือเธอไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของผจงซึ่งเป็นโจรชั่วที่ชอบปล้นและข่มขืนเด็กผู้หญิง ฎฎาจำเป็นต้องพาเพชรน้ำผึ้งมาอยู่ที่ชุมโจรในฐานะภรรยาของเขา เพื่อให้คนในชุมโจรไม่กล้าล่วงเกินหรือทำร้ายเธอได้ ฎฎาคูแลเพชรน้ำผึ้งเป็นอย่างดีเพราะรู้สึกผิดที่จับตัวเธอมา ถึงแม้ว่าจะเป็นความช่วยเหลือเธอก็ตาม ดังความว่า

โจรหนุ่มคูจะมีเมตตาอยู่บ้าง อย่างน้อยเขาก็ไม่บังคับให้เพชรน้ำผึ้งเป็นทาสคอยรับใช้ ไม่มอบหมายงานยาก ๆ ให้ทำ ไม่เรียกร้องให้หล่อนปลดเปลื้องอารมณ์ใคร่ยามค่ำคืน อย่างเดียวที่ฝายนั้นเคร่งครัดจนถึงเข็มงวดคือห้ามออกจากอาณาเขตบ้านของเขา แม้แต่ก้าวเดียว ยิ่งกว่านั้นหูตาของฎฎาก็มีอยู่รอบตัว แค่งแล้งทำเดินชมนกชมไม้ออกจากแนวต้นไม้ที่ปลูกแทนรั้วได้ไม่เกินห้าก้าว ก็จะมีลูกน้องของฎฎาไม่คนใดก็คนหนึ่งก้าวมาดักหน้า ถามว่าจะไปไหน หรืออยากได้อะไร หญิงสาวเลยต้องหาข้ออ้างไปเรื่อยเพื่อไม่ให้ผิดสังเกต ตั้งแต่อยากกินขนมหวาน อยากอ่านนิยายสาร หนังสือพิมพ์ อยากดูหนังดูละคร ไปถึงอยากได้ผ้าซั้บระดู!

ไม่รู้ภุฉาจะรู้ทันหรือไม่ว่าหล่อนกำลังหาทางหนี แต่ทุกวันก่อนตะวันตกดิน
หญิงสาวก็มักจะได้ทุกอย่างที่ขอ ขนาดบอกอยากดูหนัง โจรหนุ่มยังไปหาลิเกหลงโรงที่
ไหนก็ไม่รู้มาเล่นให้ดูเลย!

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 177-178)

ภุฉาพยายามดูแลเพชรน้ำผึ้งเป็นอย่างดี เขาไม่บีบบังคับเธอให้ทำงานหนักหรือปฏิบัติ
หน้าที่ภรรยาที่หญิงสาวหลาย ๆ คนในหมู่บ้านทำให้สามี ภุฉาตามใจเพชรน้ำผึ้งแทบทุกอย่าง เธอต้องการ
อะไรเขาก็จะพยายามหามาให้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาหารการกิน ของใช้ส่วนตัว ต้องการอ่านนิตยสาร
หนังสือพิมพ์ หรือแม้กระทั่งต้องการดูหนังดูละคร เขาก็ยังหาลิเกมาเล่นให้เธอดูถึงในชุมโจร ภุฉาคำนิ้งถึง
ความรู้สึกของเพชรน้ำผึ้ง เธอคงจะคิดถึงบ้านและเพื่อนายไม่น้อยที่ถูกจับตัวมา ภุฉาจึงดูแลและเอาใจใส่
เธอเป็นอย่างดี ซึ่งผิดวิสัยของความเป็นโจรผู้เก่งกาจและทรนงตนอย่างเสียผา แต่มีเพียงอย่างเดียวที่
ภุฉาให้เธอไม่ได้ก็คือ การให้เธอออกนอกอาณาเขตของบ้าน เพราะภุฉากลัวว่าหากเธอได้รับอันตรายเขา
จะตามไปช่วยไว้ไม่ทัน แต่เพชรน้ำผึ้งกลับฝ่าฝืนข้อห้ามของภุฉาและคิดหนีออกจากชุมโจร ระหว่างทางที่
เธอหนีไปนั้นเธอได้พบกับเสือผจงและพยายามที่จะข่มขืนเธอ แต่เคราะห์ดีที่ภุฉามาช่วยเธอไว้ได้ทัน
เพชรน้ำผึ้งจึงคว่ำปิ่นและยิงไปที่ผจงจนผจงตรงหน้าผากของผจงขาดแห่วง เลือดไหลอาบแก้มเป็นทางยาว
จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้เสือผฉนโมโหมากที่ลูกชายทั้งสองคนทะเลาะกันเพราะผู้หญิง และที่ชุมโจรนี้ยัง
ห้ามลั่นกระสุนใส่พวกเดียวกัน เสือผฉนจึงสั่งให้ลงโทษผจงและภุฉาโดยการถูกเชี่ยนคนละสิบที ส่วน
เพชรน้ำผึ้งถูกทำโทษด้วยวิธีการห้อยแขวน ภุฉารู้ดีว่าเพชรน้ำผึ้งไม่เคยถูกทำโทษมาก่อน เธอถูกเลี้ยงมา
ในครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ใช้ความรุนแรงลงโทษลูกสาว ภุฉาจึงพยายามขอร้องเสือผฉนไม่ให้ลงโทษเธอ แต่
เสือผฉนไม่ยอม เขาจึงขอรับโทษทั้งหมดแทนเพชรน้ำผึ้ง ดังความว่า

“เริ่มได้!”

แล้วเพชรน้ำผึ้งก็พบว่าหล่อนผลอต้วกรี๊ดร้องออกมาเสียงหลง หัวใจแทบจะ
หยุดเต้นในวินาทีนั้นเอง เพราะร่างสูงใหญ่ของภุฉาได้ทิ้งตัวดิ่งลงไปในความว่างเปล่าของ
อากาศคล้ายจะพุ่งลงไปในเหวเบื้องล่าง แต่พอเชือกที่งัดตัวดิ่งจนสุดความยาว มันก็แกว่ง
ไกวไปมาต่ออีกพักหนึ่ง เพราะแรงเหวี่ยงที่เกิดจากน้ำหนักตัวชายหนุ่มที่ถูกแขวนห้อย
ตรงปลายเชือก

“เขา...เขาทำอะไร” หล่อนพึมพำออกมาอย่างขวัญเสีย

คิดว่าภูผาจะตกลงไปตายในเหวนั้นเสียแล้ว

“เขาก็กำลังห้อยแขวนแทนแกใจ” กระเช้ากระซางเสียงตอบแทนคนอื่น ๆ และมองหล่อนอย่างเกลียดชัง

“แล้วเมื่อไหร่เขาจะถูกปล่อยลงมา”

“รูปหมดครึ่งก้านหรือไม้ก็พระอาทิตย์ตกดิน... ขึ้นอยู่กับอะไรมาถึงก่อน และถ้าเขาไม่ตายไปเสียก่อน”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 200)

การที่ภูผารับโทษถูกห้อยแขวนแทนเพชรน้ำผึ้ง ภูผาจะต้องขึ้นไปอยู่ที่ริมหน้าผาผูกเชือกเส้นใหญ่ที่ข้อเท้าทั้งสองข้าง นำปลายเชือกอีกด้านไปผูกยึดไว้กับกิ่งไม้ เมื่อเสื่อผืนให้สัญญาเริ่มได้ เขาจึงทิ้งตัวลงไปในหุบเหวด้านล่าง และต้องรอนจนกว่ารูปจะหมดครึ่งก้านหรือพระอาทิตย์ตกดิน การที่ภูผารับผิดแทนเพชรน้ำผึ้งในครั้งนี้ถือว่าการเอาชีวิตเข้าแลก เพราะก่อนที่ภูผาจะห้อยแขวนเขาถูกเขียนจนแผ่นหลังปริแตก แม้เขาจะเป็นคนที่แข็งแกร่งที่สุดแต่ก็ทำให้เขาบอบช้ำจนแทบจะยืนทรงตัวไม่ได้ เขารู้ดีว่าหากเพชรน้ำผึ้งถูกลงโทษด้วยการห้อยแขวนเธอคงไม่มีชีวิตรอด เพราะเธออาจหัวใจวายตอนที่ต้องกระโดดลงเหว หรือถ้าห้อยหัวแขวนไว้นาน ๆ อาจจะทำให้เลือดคั่งในสมองจนเสียชีวิตได้ ภูผาคำนึงถึงเพชรน้ำผึ้งเสมอมา แม้กระทั่งในตอนที่เขาอดพ้นจากการทำโทษแล้ว เขารู้ว่าต้องมีคนเกลียดเพชรน้ำผึ้งที่ทำให้ภูผาถูกทำโทษ ทุกคนต่างกีดกันไม่ให้เพชรน้ำผึ้งเข้าใกล้ตัวภูผา แต่ภูผาได้แสดงว่าเพชรน้ำผึ้งคือคนสำคัญของเขาต่อหน้าคนในชุมชน ภูผาจึงให้เพชรน้ำผึ้งเข้ามาผจญตัวเขาและพาเขากลับบ้าน หลังจากเหตุการณ์ที่ภูผารับโทษแทนเพชรน้ำผึ้งจึงทำให้เธอรู้สึกผิดและรู้สึกว่าภูผาไม่ได้คิดจะทำร้ายเธอ เพชรน้ำผึ้งจึงพยายามไม่สร้างความเดือดร้อนให้ภูผา และเปิดใจมองภูผาในด้านดีมากยิ่งขึ้น ดังความว่า

คงเพราะที่ผ่านมากูผาค่อนข้างให้อิสระเพชรน้ำผึ้งไม่น้อย ด้วยตัวเขาเองหลังจากพอเดินได้ก็ไม่ชอบนอนแช่อยู่บนเตียง ฝ่ายนั้นมีกิจกรรมหลากหลายที่ต้องทำ เพชรน้ำผึ้งเองก็ไม่ชอบนั่งจับเจ้าอยู่เฉย ๆ ไร้อะไรจะนั่งร้องไห้เป็นเฝ้าเต่า แล้ววิงวอนขอให้อีกฝ่ายปล่อยตัวหล่อนไปก็ทำไม่ได้เพราะไม่ใช่คนเจ้าน้ำตา ทั้งยังไม่คิดว่าการทำตัวเป็นนางเอกนิยายแบบนี้จะช่วยแก้ปัญหาอะไรให้ได้

ในเมื่อฟ้าลิขิตให้หล่อนต้องโดนขูดมาเป็นเมียโจร อยู่ในรังโจร ก็ควรใช้โอกาสนี้
ให้คุ้มค่าเพราะไม่ใช่ลูกผู้ดีทุกคนจะได้รับโอกาสเช่นนี้

มีหน้าซ้ำโจรที่ขูดหล่อนมากที่ทั้งหล่อเหลา และมีคุณธรรมอย่างกับโรบินฮูดหลง
มาจากป่าเซอร์วูด

ขอเพียงเพชรน้ำผึ้งไม่ฝ่าฝืนคำสั่งของเขา ชายหนุ่มก็ไม่ทำร้ายหล่อน

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 244)

หลังจากที่ภูผารับโทษแทนเพชรน้ำผึ้ง จึงทำให้ความคิดของเพชรน้ำผึ้งเปลี่ยนไป เธอ
มองความโชคร้ายเป็นโอกาสอันดีที่คนอื่นไม่มีทางได้รับเช่นเธอ เธอมองเห็นความดีที่ภูผาทำ รวมถึงการมี
คุณธรรมเหมือนกับโรบินฮูด หรือแม้กระทั่งมองว่าภูผามีใบหน้าอันหล่อเหลา เขาไม่เคยบังคับและยังให้
อิสระเธอมากที่สุดเท่าที่เขาส่งให้ได้ ขอเพียงแค่เพชรน้ำผึ้งอย่าฝ่าฝืนคำสั่งของภูผาโดยการออกนอก
บริเวณบ้านเพียงเท่านั้น เพชรน้ำผึ้งจึงพยายามปรับตัวเพื่อให้อยู่ในชุมโจรนี้และไม่สร้างความเดือดร้อน
เมื่อเพชรน้ำผึ้งตัดสินใจทำอะไรลงไป เธอจะคำนึงถึงผลกระทบต่อภูผาและเธอยังพยายามช่วยให้ภูผา
หลุดพ้นจากการเป็นโจรเพื่อจะได้มีอนาคตที่ดี นอกจากนี้ในสถานการณ์ที่คับขันภูผาก็ไม่เคยทิ้งเพชรน้ำผึ้ง
แม้รู้ว่าการที่เขาช่วยเหลือเพชรน้ำผึ้งจะเป็นการสร้างความปลอดภัยให้เขาก็กังขาตาม ดังความว่า

“ไปเร็วพี่ผา ตำรวจยกกันมาสมทบทั้งโรงพักเลย”

ภูผาขบกรามแน่น ด้านหลังเขามีทั้งผจญกับตำรวจที่กำลังตามมาและในเงามืด
บริเวณนี้ก็ไม่รู้ว่านี่คือคนที่ซุ่มดักอยู่

ถ้าลำพังแค่ตัวเองกับก้องก็ยังไม่เป็นไปไม่ได้ แต่เพชรน้ำผึ้งนี่สิ...การพาหล่อนไป
ด้วยคือภาระ แต่จะให้เขาทิ้งหญิงสาวไว้อย่างนี้ยอมไม่ได้แน่ ชายหนุ่มจึงสั่งลูกน้องคน
สนิทเสียงเบาแต่เข้มงวดว่า

“เอ็งระวังหลัง ข้าจะพาน้ำผึ้งไปเอง” ชายหนุ่มสั่ง ก่อนย่อตัวลงแล้วบอก
หญิงสาวที่ใบหน้าซีดเผือดเพราะเสียเลือดว่า “ซีหลังฉันทันเร็วเข้า”

“แต่...”

“พี!” ก้องชะงักตาค้าง หน้าซีดด้วยความตกใจ เมื่อเห็นว่าเพชรน้ำผึ้งได้รับ
บาดเจ็บ

“หุบปาก” ภูผาเค้นเสียงสั่งลูกน้องก่อนหันไปเร่งหญิงสาว “เร็ว!”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 317)

เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในตอนที่ภูผาพาเพชรน้ำผึ้งไปที่ช่องเจ้าหมอน เขาต้องพาเธอมา
ที่ช่องเจ้าหมอนด้วยเพราะกลัวว่าผจงจะทำร้ายเธอ ภูผามาที่ช่องเจ้าหมอนเพื่อมาส่งข่าวเรื่องแผนการ
ปล้นครั้งใหญ่ของเสือผ่นให้พันตำรวจโทสมยศทราบ ในขณะที่ภูผาพูดคุยกับพันตำรวจโทสมยศนั้น ภูผา
ให้เพชรน้ำผึ้งรออยู่ที่ห้องพัก แต่กลุ่มโจรของผจงกลับมาบุกที่ช่องเจ้าหมอนและพยายามจะเปิดเข้าไปใน
ห้องพักของเพชรน้ำผึ้ง ขณะเดียวกันกลุ่มตำรวจของหมวดเผ่าเทพก็เข้ามาควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
ภูผาจึงรีบพาเพชรน้ำผึ้งหนีออกไปจากช่องเจ้าหมอน แต่ผจงก็รีบตามทั้งสองคนได้ทันและเล็งปืนไปที่ภูผา
เพชรน้ำผึ้งหันมาเห็นจึงผลักภูผาให้พ้นจากวิถีกระสุนปืน ทำให้เธอถูกยิงเข้าเสียเอง สถานการณ์ในตอน
นั้นเกิดความซุลมุนวุ่นวายไปหมด ตำรวจตามจับกลุ่มโจรของผจง ส่วนกลุ่มโจรของผจงก็ตามฆ่าภูผา
เขาจึงต้องพาเพชรน้ำผึ้งที่ถูกยิงหลบหนีอย่างยากลำบาก อย่างไรก็ตามภูผาไม่เคยคิดทิ้งเพชรน้ำผึ้งและพา
เธอหนีออกมาได้สำเร็จ เขาสำนึกผิดอยู่ตลอดเวลา เพราะคิดว่าเขาเป็นสาเหตุที่ทำให้เพชรน้ำผึ้งเดือดร้อน
หากไม่จับตัวเธอมา เธอก็ไม่ต้องมาลำบากและเจ็บตัวแบบนี้ ภูผาจึงรีบพาเพชรน้ำผึ้งไปที่เรือนแพที่เขาซื้อ
ไว้ จากนั้นจึงให้หมอฉันทซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของภูผาให้ช่วยรักษาเธอ ภูผากังวลใจอย่างมากและอยู่เฝ้าดูแล
เธออยู่ไม่ห่าง ดังความว่า

ถ้าไม่ใช่เพราะเขาตัดสินใจฉุนเฉียวมาในวันนั้น หญิงสาวก็คงไม่ต้องตกกระทำ
ลำบากเช่นนี้

ชายหนุ่มเลยตั้งใจเด็ดเดี่ยวว่าจะต้องช่วยเพชรน้ำผึ้งให้ได้

ต่อให้ต้องเป็นบุรุษพยาบาลเพื่อหล่อนเขาก็ยอม

ถ้าหล่อนไม่กินข้าว เขาก็จะตม่น้ำข้าวเหยาะเกลือให้หญิงสาวกิน

ถ้าหล่อนไม่เปิดปากรับช้อน เขาก็จะป้อนน้ำข้าวให้อีกฝ่ายทีละคำ ๆ ด้วยปาก
ของเขาเอง และจะทำแบบนี้กับยาฝรั่งพวกนั้นด้วย แต่พอทำเข้าจริง ๆ ก็พบว่าไม่ใช่
เรื่องง่าย เพราะเพชรน้ำผึ้งยอมกินทุกอย่างแค่ครั้งเดียว...อีกครั้งเขาต้องกินแทน

ภุฉาหั่งอ่อนใจหั่งไม่สบายใจ เขาไม่ใช่นคนเจ็บ แต่กินยาเท่ากัคนเจ็บหรือ อาจะมากกว่าเสียอีก ดั่งนั้นอีกทางที่ชายหนุ่มพอจะทำได้คือฝ้าเซ็ดตัวให้หญิงสาวเพื่อบรรเทาอาการไข้ จนถึงเที่ยงวันที่สามเพชรน้ำฝิ่งจึงค่อยรู้สึกตัว

(อุมาริการ, 2560, หน้า 332-333)

ภุฉาทำทุกอย่างเท่าที่จะทำได้เพื่อให้เพชรน้ำฝิ่งมีอาการดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นม่น้ำข้าวเหยาะเกลือให้เธอกิน เมื่อเธอไม่เปิดปากรับช้อนเขาก็ป้อนข้าวและยาให้เธอด้วยปากของเขา ดั่งนั้นจึงทำให้ภุฉาได้กินทุกอย่างที่เพชรน้ำฝิ่งกิน เขารู้ถึงรสชาติอาหารเสมือนว่าได้ร่วมทุกซีไปพร้อมกับเธอเมื่อยามเจ็บไข้ ภุฉาไม่สบายใจเพราะเพชรน้ำฝิ่งยังไม่รู้สึกตัว เขาฝ้าเซ็ดตัวให้เธอจนเธออาการดีขึ้นและรู้สึกตัวในที่สุด การกระทำของภุฉาแสดงให้เห็นถึงความห่วงใยและความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง แม้ภุฉาจะเตือนตัวเองอยู่เสมอว่าเขาไม่คู่ควรกับเพชรน้ำฝิ่ง แต่การกระทำของภุฉาก็แสดงให้เห็นว่าเขารักเธอด้วยใจบริสุทธิ์ ปรารถนาให้เธอปลอดภัยและได้พบเจอกับสิ่งที่ดีในชีวิต หลังจากทีเพชรน้ำฝิ่งรู้สึกตัวแล้ว ภุฉาจึงดูแลเธอเป็นอย่างดี เขาลงมือทำทุกอย่างด้วยตัวเองและไม่เคยทำให้ผู้หญิงคนไหนแบบนี้นมาก่อน ดังความว่า

ชายหนุ่มคอยนั่งป้อนข้าวป้อนน้ำเพชรน้ำฝิ่งอย่างใจเย็นในช่วงสองวันแรก หลังจากทีหล่อนฟื้น หั่ง ๆ ทีคนเจ็บเพียรบอกหลายครั้งว่า

“ฉันกินเองได้ ทีเจ็บนะด้านซ้ายไม่ใช่ด้านขวา”

พูดจบอีกฝ่ายก็สั่งว่า...

“อ้าปาก!”

หญิงสาวเลยต้องปล่อยให้ภุฉาป้อน และเคี้ยวตุ้ย ๆ ไปเพราะเขาไม่ยอมฟังเสียงหล่อนเอาเสียเลย

ชายหนุ่มล้างแผลให้หล่อนอย่างเบามือ และแอบก้มลงจูบแผลนั้นนยามคิดว่าเพชรน้ำฝิ่งนอนหลับแล้ว หั่งยังวางมือทาบบนหน้าผากนวลเกลี้ยงเกลากลางดึกทุกคืนเพื่อตรวจดูว่าคนเจ็บไข้ขึ้นหรือไม่

ภุฉาเป่าขลุ่ยคลอกกับเสียงน้ำเซาะเรือนแพและสายฝนที่ตกกระทบผิวน้ำเพื่อกล่อมหญิงสาวก่อนเข้านอนทุกคืน ทำให้เพชรน้ำฝิ่งที่คุ้นชินกับเครื่องดนตรีตะวันตก

หรืออินเดียวมากกว่าถึงกับนอนฟังนึ่ง ไม่เคยรู้มาก่อนว่าขลุ่ยไทยจะไพเราะขนาดนี้ โดยเฉพาะเมื่อเขาเป่าเพลง “เรือนแพ” ที่หล่อไม่รู้จัก

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 349)

หลังจากที่เพชรน้ำผึ้งฟื้นและอาการค่อนข้างดีขึ้นมากแล้ว แต่ภูผาก็ยังเป็นห่วงเธอ ฝ้าดูดูแลเธออยู่ไม่ห่าง ตั้งแต่ป้อนข้าว ล้างแผล และวัดไข้โดยการวางมือทาบน้ำผากของเธอทุกคืน ภูผาได้ดูแลเพชรน้ำผึ้งอย่างไม่เคยทำให้ผู้หญิงคนไหนมาก่อน เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยที่แท้จริงของภูผา กล่าวคือ เขาไม่เคยทอดทิ้งคนรัก ดูแลเอาใจใส่ในยามเจ็บป่วย พยายามสร้างบรรยากาศเพื่อทำให้เธอสบายใจ เขาพยายามทุกวิถีทางเพื่อรักษาชีวิตของหญิงสาวที่เขารัก ทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่วิสัยของหัวหน้าโจรที่ต้องดูแลผู้อื่น นอกจากการดูแลเอาใจใส่หญิงคนรักแล้ว ตั้งแต่ที่ภูผาได้ประกาศว่าเพชรน้ำผึ้งเป็นภรรยาของเขา ภูผาก็ไม่เคยนอกใจเพชรน้ำผึ้งและให้เกียรติเธอในฐานะภรรยาของเขามาโดยตลอด แม้ว่าการแต่งงานระหว่างภูผากับเพชรน้ำผึ้งจะเป็นไปเพื่อช่วยเพชรน้ำผึ้งให้รอดพ้นจากอันตรายก็ตาม ดังความว่า

“พอที! ต่อให้แม่สำลีทำได้ทั้งหมดนั้น ฉันก็ไม่เอา มีเมียแค่คนเดียวก็ปวดหัวพออยู่แล้ว ไม่ต้องมาอยากเป็นเมียน้อย หรืออยากให้ฉันมีเมียมากก้นักเลย” เส้นเลือดตรงขมับคนพูดกระตุกเลยที่เดียวตอนพูดจบ

ส่วนสาวน้อยคนนั้นก็ร้องไห้โฮ วิ่งไปซบอกคนเป็นพ่อแทบไม่ทัน

แต่ภูผากลับไม่แยแสซ้ำยังพูดต่ออย่างโหดร้ายอีกด้วยว่า

“และถ้าแม่สำลียังไม่หยุดรุ่มรวย เรื่องที่ฉันเคยสั่งให้คนไปคุ้มกันดูแลหล่อนกับพ่อและน้อง ๆ เป็นอันยกเลิก”

“ไม่นะ ถ้าพี่ทำแบบนั้น บ้านฉันก็ต้องโดนปล้น ฉันกับน้องก็ต้องโดนฉุดไปลงแขกสิ”

.....

“งั้นก็เลิกขุนวย ฉันทันจะนับว่าแม่สำลีเป็นผู้หญิงของฉันทันเหมือนเมื่อก่อน จะคุ้มครองเหมือนเดิม แต่จะไม่ไปข้องเกี่ยวกับ ถ้าวันไหนหล่อนคิดจะมีผัวก็มาบอก ฉันทันจะไปผูกข้อมือให้เอง แล้วหน้าที่คุ้มครองหล่อนก็ต้องเป็นของผัวหล่อน”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 290-291)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ก่อนหน้าที่ภุฉาจะได้แต่งงานกับเพชรน้ำผึ้ง เขามีหญิงสาวที่ต้องดูแลอยู่หลายคน แต่เขาไม่เคยยกหญิงคนใดขึ้นมาอยู่ในฐานะภรรยา หญิงสาวทั้งหลายที่อยู่ในการดูแลของเขาเป็นลูกชาวบ้านที่เขาได้ช่วยเหลือไว้ ชาวบ้านบางคนเกรงกลัวโจรกลุ่มอื่นจึงต้องมาพึ่งพาภุฉาให้เขาช่วยเหลือ บางครอบครัวที่มีลูกสาวก็ยินยอมให้ลูกสาวมาปรนนิบัติภุฉาเพราะภุฉาเป็นคนดี ไม่รังแกหรือขี้ใจผู้หญิงที่ไม่เต็มใจ แต่เมื่อภุฉาแต่งงานกับเพชรน้ำผึ้งแล้ว เขายึดถือในเรื่องของความซื่อสัตย์ ภุฉาไม่ยุ่งเกี่ยวกับหญิงอื่นอีกเลย เพราะภุฉาต้องการให้เกียรติเพชรน้ำผึ้งและทำให้ทุกคนในชุมโจรยกย่องเพชรน้ำผึ้งในฐานะภรรยาของเขา เหตุผลอีกประการหนึ่งอาจมาจากการที่ภุฉาไม่ต้องการให้หญิงสาวคนใดเข้าใกล้เขากับเพชรน้ำผึ้ง เพราะอาจทำให้ความลับเรื่องภุฉากับเพชรน้ำผึ้งไม่ได้เป็นสามีภรรยากันจริง ๆ เกิดแพร่งพรายได้ นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าภุฉามีพฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักอย่างเหมาะสม กล่าวคือ หลังจากที่เพชรน้ำผึ้งหายดีจากการถูกยิงแล้ว ภุฉาจึงใช้โอกาสนี้พาเพชรน้ำผึ้งไปไหว้พระ นั่งเรือเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศจากชุมโจรมาเป็นธรรมชาติที่สบายตา สบายใจ ดังความว่า

ภุฉาไม่ได้พาเพชรน้ำผึ้งไปเที่ยวแค่ตลาดเช้าเท่านั้น พอสาย ๆ เขาก็พาหล่อนพายเรือลัดเลาะเลียบบดลิ่งไปไหว้พระพุทธรูปเก่าแก่ในโบสถ์สีขาวสะอาดริมน้ำ พร้อมชี้ให้ดูต้นสะแกริมตลิ่งที่บัดนี้มีแต่ใบเขียวเข้มเต็มไปหมด เพราะปกติจะออกดอกเล็ก ๆ ซ่อยาว สีเขียวอมเหลืองห้อยระย้าลงมาในแม่น้ำช่วงเดือนยี่ถึงเดือนสาม เลยเป็นเหตุหนึ่งที่แม่น้ำนี้ถูกเรียกว่าสะแกกรัง

จากนั้นชายหนุ่มก็พาหล่อนนั่งเรือข้ามฟากไปกินบะหมี่ไข่เส้นเหนียวนุ่มแสนอร่อยจากเจ๊กที่เดินหาบขายในตลาดตอนเที่ยงวัน แล้วบอกว่าจะพาขึ้นไปไหว้พระพุทธรูปจำลองบนยอดเขาสะแกกรัง แต่หญิงสาวแหงนหน้ามองเห็นบันไดดินสูงชันนับร้อย ๆ ชั้นแล้วใจหวิว

มีโยที่อีกฝ่ายจะบอกว่าหล่อนสามารถลัดเลาะขึ้นไปโดยใช้บันไดของบรรดา ศาลเจ้าซึ่งสร้างลัดหลั่นกันเป็นระดับขั้นตามเชิงเขาก็ได้ เพราะสะดวกกว่าและหลายคน ก็นิยมใช้ทางนั้น ถึงระยะทางจะอ้อมกว่า แต่ขั้นบันไดไม่ได้ตัดตั้งชันเลยไม่หวาดเสียว เท่าไหร่ ทว่าเพชรน้ำผึ้งสายหน้า บอกว่าหล่อนเป็นคนบาป ขอไหว้แค่พระพุทธรูปบาท จำลองอยู่ตรงตีนเขาเพียงเท่านั้น

(อุมาธิการ, 2560, หน้า 361-362)

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงตอนที่ภูผาพาเพชรน้ำผึ้งไปเที่ยวชมบรรยากาศโดยพายเรือผ่าน ลัดเลาะแม่น้ำสะแกกรัง เขาพาเธอขึ้นชมธรรมชาติระหว่างทาง กินบะหมี่ไข่ และไปไหว้พระขอพร พระพุทธรูปเก่าแก่ในโบสถ์สีขาวสะอาดริมน้ำและไปไหว้พระพุทธรูปบาทจำลองบนยอดเขาสะแกกรัง สถานที่ที่ทั้งสองได้ไปด้วยกัน ล้วนเป็นสถานที่ทำให้เกิดความสบายใจ และเมื่อทั้งสองคนมีเวลาอยู่ด้วยกัน ทำให้ทั้งยังเห็นความดีของกันและกันจึงเกิดความรักและความผูกพันมากยิ่งขึ้น การได้ออกไปเที่ยวด้วยกัน ของทั้งสองคนจึงแสดงถึงการเอาใจใส่คู่รักและได้ใช้ชีวิตตามแบบอิสระไม่เหมือนตอนอยู่ที่ชุมโจร หลังจาก เหตุการณ์เลวร้ายผ่านไป ภูผาจึงรู้ตัวแล้วว่าเขารักเพชรน้ำผึ้งมากกว่าชีวิตของเขา ส่วนเพชรน้ำผึ้งก็รัก ภูผามากเช่นกัน เมื่อถึงวันที่ภูผาต้องออกปล้นครั้งใหญ่ตามคำสั่งของเสียดิน ภูผาจึงมอบสร้อยพระและ ของขลังไว้ให้เพชรน้ำผึ้งติดตัว ทั้ง ๆ ที่ของเหล่านั้นเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและภูผาเชื่อว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ จะช่วยคุ้มครองให้แคล้วคลาดปลอดภัยในยามที่ออกปล้น ดังความว่า

.....แต่ของที่สำคัญที่สุดของฝายนั่นวางไว้คือสร้อยเส้นโตที่มีพระคล้อยอยู่ถึง ห้าองค์ รวมถึงเขี้ยวสัตว์สีขาวแกมเหลืองสองอัน ที่หล่อนมารู้เมื่อไม่นานนี้ว่าเป็นเขี้ยว เสือกกลางซึ่งด้านในเป็นโพรงตั้งแต่รากฟันไปจนเกือบถึงปลายเขี้ยว ถือเป็นของขลังที่ หายากและมีฤทธิ์เดชยิ่งนัก เพราะเชื่อกันว่าทำให้คนสวมคงกระพันและยิงฟันไม่เข้า เพชรน้ำผึ้งเห็นแล้วก็กักริมฝีปากแน่น น้ำตาคลอ

สร้อยเส้นนี้ชายหนุ่มไม่เคยปล่อยให้ห่างกายแม้แต่วันเดียว เว้นแต่ตอนนอน และอาบน้ำเท่านั้น เพราะสำหรับโจรที่จะออกปล้นย่อมต้องหว่างชีวิตเป็นอันดับหนึ่ง นอกจากปืนผาหน้าไม้แล้ว เครื่องรางของขลังนับได้ว่าเป็นหัวใจ

แต่ภูผากลับมอบหัวใจของเขาให้หล่อนรักษาโดยไม่เสียดมเสียดายและไม่กลัว
ตัวเองจะมีภียแม่แต่น้อย

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 392)

จากตัวอย่างกล่าวถึงตอนที่ภูผาได้รับคำสั่งจากเสือผ่นให้เป็นผู้นำปล้นครั้งใหญ่ แต่ภูผาก็
แอบส่งข่าวและร่วมมือวางแผนกับตำรวจเพื่อใช้การปล้นครั้งนี้เปิดโอกาสให้ตำรวจหลาย ชุมโจรให้ราบ
คาบ ภูผายอมเสี่ยงชีวิตเป็นสายให้ตำรวจเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านและแก้แค้นแทนครูลอย อีกทั้งภูผายัง
ยอมเสี่ยงอันตรายนานปีการเพื่อช่วยเพชรน้ำผึ้ง ก่อนที่เขาจะออกไปปล้น เขาได้มอบสร้อยที่มีพระคล้อย
อยู่ห้าองค์และเขี้ยวเสือกลองไว้ให้เพชรน้ำผึ้ง สร้อยพระและเขี้ยวเสือกลองเปรียบเสมือนเป็นหัวใจของ
ภูผา เพราะเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจและผู้ใดที่สวมเขี้ยวเสือกลองมีความเชื่อว่าจะทำให้มีชีวิตคงกระพันและ
ยิงฟันไม่เข้า

ดังนั้นเมื่อภูผาต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญในชีวิต การออกปล้นครั้งนี้ใช้ชีวิตของ
ภูผาเป็นตัวเดิมพัน แต่เขาก็ก้มอมสิ่งทีถือเป็นที่หัวใจของเขาให้กับหญิงคนรัก แสดงว่าเขาปรารถนาให้
เพชรน้ำผึ้งปลอดภัยและห่างเธอมากกว่าชีวิตตัวเอง เมื่อเพชรน้ำผึ้งอยู่ที่ใดจะมีหัวใจของภูผาคอยคุ้มครอง
และติดตามเธอไปด้วยเสมอ แต่เพชรน้ำผึ้งไม่เข้าใจการกระทำของภูผา เธอไม่รู้ว่าภูผาเป็นสายให้กับ
ตำรวจ เพชรน้ำผึ้งรู้เพียงว่าภูผาอยู่ในชุมโจรในฐานะลูกชายคนเล็กของเสือผ่น เขาเป็นหัวหน้าโจรที่มี
ความเป็นผู้นำ ยุติธรรม จะเลือกปล้นเฉพาะคนที่คดโกงเพื่อนำเงินและสิ่งของมาช่วยเหลือชาวบ้าน ไม่เคย
ชื่นใจผู้หญิง และดูแลลูกน้องเสมือนเป็นคนในครอบครัว จากการกระทำของภูผาจึงทำให้เพชรน้ำผึ้งคิดว่า
ภูผาเป็นคนดี เธอจึงพยายามที่จะหาทางช่วยเหลือภูผาเพื่อให้เขาเลิกเป็นโจร แต่ภูผาไม่ยอมรับความ
ช่วยเหลือจากเธอ เพราะภูผาคิดว่าเขาต้องการทำลายชุมโจร ซึ่งการร่วมมือกับตำรวจทำลายชุมโจรนั้น
อาจจะทำให้เขาเสียชีวิตหรือจุดจบของเขาอาจจะต้องติดคุกไปอีกนาน เขาจึงตัดสินใจที่จะปล่อย
เพชรน้ำผึ้งไป เพื่อให้เธอได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ ดังความว่า

“ขอบใจน้ำผึ้งมาก...แต่พี่ตัดสินใจไปแล้ว ทุกอย่างถูกกำหนดไว้แล้ว
เปลี่ยนแปลงอะไรไม่ได้อีกแล้ว” แล้วภูผาก็เจิบไปนาน กว่าจะเอ่ยออกมาได้อีกครั้ง
“และจำไว้ ถ้าเธอจะอยู่ที่นี้ต่อเพราะคิดว่าเธอเป็นเมียพี่ไปแล้วก็เลิกคิดได้เลย เธอไม่เคย
เป็นเมียพี่...คินนั้นไม่มีอะไรเกิดขึ้นทั้งนั้น”

“อะไรนะ” เพชรน้ำผึ้งเบิกตากว้าง ทั้ง ๆ ที่พอจะระแคะระคายอยู่บ้าง แต่เมื่อชายหนุ่มเอ่ยกับหล่อนตรงไปตรงมาอย่างนี้ กลับทำให้หญิงสาวรู้สึกแปลก ๆ เหมือนหมดสิ้นความหวังที่จะได้เคียงคู่เขาไปตลอดกาล

“เราไม่ได้มีอะไรกัน” ภูผากัดฟันตอบ

“แล้วเลือด...”

“เลือดนั้นไม่ใช่เลือดพรหมจรรย์ของเธอ แต่มาจากการที่พี่กรี๊ดแขนตัวเอง”

หล่อนฟังแล้วตัวชวาบไปหมด รีบคว้าท่อนแขนเขาลูบคลำไปมา มี

รอยแผลอยู่หลายรอบบนผิวกายชายหนุ่ม ไม่รู้ว่ารอยไหนเป็นรอยไหน

“พี่ทำแบบนี้ทำไม”

“เพราะมันเป็นวิธีเดียวที่จะยืนยันได้ดีที่สุดว่าเธอเป็นเมียพี่ และคนอื่น ๆ ที่นี้จะได้ไม่รังแกเธอ”

ยิ่งฟังเขาพูด เพชรน้ำผึ้งก็ยิ่งสะท่อนใจ เบ้าตาหล่อนร้อนผ่าวไปหมดแล้ว

“แต่...พี่ต้องเจ็บตัวเพราะฉัน ต้องได้แผลเพราะฉัน”

“พี่มีแผลเต็มตัวไปหมด เพิ่มอีกสักแผลเพื่อเธอจะเป็นอะไร” ชายหนุ่มเอ่ยเสียงขึ้น ก่อนกอดรัดหญิงสาวแน่นขึ้น แหกกลิ่นเป็นเนื้อเดียวกัน ยามเอ่ยปากสั่งว่า “พรุ่งนี้เธอจะได้เจอหมวดเผ่าเทพรีบไปกับเขาเสีย และถ้าเขายินดีจะแต่งงานกับเธอ ก็รีบปากเขาเสีย เขาเป็นคนดี”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 390-391)

ภูผายอมบอกความจริงทั้งหมดให้เพชรน้ำผึ้งได้รับรู้ เขาไม่เคยล่วงเกินเพชรน้ำผึ้งและยังให้เกียรติเธอเสมอ การกระทำทุกอย่างที่ทำให้เธอเข้าใจผิดว่าเธอตกเป็นภรรยาของภูผาล้วนเป็นเรื่องที่ภูผาวางแผนเพื่อช่วยเหลือเธอ เขายอมเจ็บตัวและยอมให้เธอเข้าใจผิดมาตลอด แต่เมื่อเพชรน้ำผึ้งได้รู้จักกับภูผา เธอจึงรู้ว่าภูผาเป็นคนดีและรักภูผาทั้ง ๆ ที่ภูผาเป็นโจร เธอพยายามหาทางช่วยภูผาให้เลิกเป็นโจรเพื่อจะได้มีโอกาสได้ใช้ชีวิตคู่ด้วยกัน แต่ภูผาก็ไม่รับความช่วยเหลือจากเธอ เพราะเขาคิดที่จะทำลายชุมโจร เขาไม่ต้องการให้เพชรน้ำผึ้งมาเกี่ยวข้อง ภูผาต้องการให้เพชรน้ำผึ้งมีอนาคตที่ดี โดยการไปเริ่มต้นชีวิตใหม่กับหมวดเผ่าเทพซึ่งเป็นคู่หมั้นของเธอ แม้ว่าภูผาจะรักเพชรน้ำผึ้งมากเพียงใดแต่ก็ไม่เคยคิดที่จะแย่งเธอมาจากคู่หมั้น ภูผาเตือนตัวเองเสมอในเรื่องที่เขาไม่ควรกับเธอ เขาเป็นโจร แต่เธอมีฐานะนรคตศักดิ์

หม่อมหลวง หากฎมายังตั้งต้นที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกับเพชรน้ำผึ้ง จะเป็นการทำลายเกียรติและทำให้เธอเสียชื่อเสียงได้ ดังในตอนที่พันตำรวจโทสมยศได้เล่าถึงฐานะของน้ำผึ้งให้ภูผาฟัง ความว่า

“ที่ต้องเรียกว่าคุณ เพราะคุณเพชรน้ำผึ้งเป็นหม่อมหลวง⁶ คุณพ่อเธอเป็นหม่อมราชวงศ์ ปกติแล้วใคร ๆ จะเรียกท่านว่าคุณชาย คุณแม่ของเธอเป็นหม่อมราชวงศ์ เหมือนคุณแม่หมวดเฝ้าเทพ...แต่จะเรียกสั้น ๆ กันแค่คุณหญิงเท่านั้น ส่วนท่านตากับท่านปู่ของเธอเป็นหม่อมเจ้าทั้งสองพระองค์ ฉันทุดมากไปนายก็จะงงเสียเปล่า ๆ แต่รู้แค่ว่าเธอเป็นคนมีเชื้อมีสาย ไม่ใช่คนธรรมดาอย่างเรา ๆ ก็พอ และถ้าเธอเป็นอะไรไป ไม่เพียงหมวดเฝ้าเทพหรือฉันจะเล่นงานนายกับคนของนาย แต่ป่าแถบนี้จะต้องราบเป็นหน้ากลองเลยทีเดียวนะ”

ชาติกำเนิดของหญิงสาวที่รับรู้มันเกินกว่าที่ชายหนุ่มจะคิดฝันไว้มากนัก เดิมทีเขานึกแค่ว่าหล่อนเป็นลูกสาวคหบดี หรือข้าราชการระดับสูงเท่านั้น และที่แก่นแก้วถึงเพียงนี้ก็เพราะถูกเลี้ยงดูอย่างตามใจมาตลอด

“และเธออาจมีความคิดอ่านไม่เหมือนสาว ๆ ที่นายเคยเจอมาสักเท่าไร เพราะคุณเพชรน้ำผึ้งโตในต่างประเทศ คุณพ่อของเธอเป็นท่านทูตถือได้ว่าเป็นตัวแทนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปประจำอยู่ตามประเทศต่าง ๆ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 151)

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงเหตุการณ์ที่พันตำรวจโทสมยศได้เล่ารายละเอียดเกี่ยวกับเพชรน้ำผึ้งให้ภูผาฟัง เพราะพันตำรวจโทสมยศเป็นห่วงเรื่องความปลอดภัยของเพชรน้ำผึ้งระหว่างที่อยู่ในชุมโจร พันตำรวจโทสมยศจึงเล่าว่าเพชรน้ำผึ้งมีฐานันดรศักดิ์เป็นถึงหม่อมหลวง คุณพ่อกับคุณแม่ของเธอเป็นหม่อมราชวงศ์ ส่วนท่านตากับท่านปู่ของเธอเป็นหม่อมเจ้า คุณพ่อของเธอเป็นท่านทูตซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวแทนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปประจำอยู่ต่างประเทศ ดังนั้นเพชรน้ำผึ้งจึงไม่ใช่หญิงสาวธรรมดาทั่วไป ทั้งคุณพ่อและคุณแม่ของเธอทั้งสองฝ่ายล้วนมาจากตระกูลที่มีฐานันดรศักดิ์ ด้วยเหตุผล

⁶ บุตร ธิดา ของหม่อมราชวงศ์ มีศักดิ์ในตระกูลเป็นหม่อมหลวง สกุลยศชั้นหม่อมหลวงนี้เพิ่งมีขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ส่วนบุตร ธิดา ของหม่อมหลวงไม่มีฐานันดรศักดิ์ทางสกุลยศแต่อย่างใด (คณะอนุกรรมการเผยแพร่พระราชกรณียกิจในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ, 2527, หน้า 51)

ดังกล่าวจึงทำให้ภุมาไม่กล้าที่จะรั้งให้เพชรน้ำผึ้งอยู่กับเขาถึงแม้ว่าภุมาและเพชรน้ำผึ้งจะรักกันมากเพียงใดก็ตาม หลังจากที่ภุมากับตำรวจสามารถปราบชุมโจรได้สำเร็จ และภุมาได้ทราบความจริงว่าเขาคือลูกชายฝาแฝดผู้พี่ของพลตำรวจเอกคุณกับคุณหญิงวราพร ปราบไพร ที่ถูกเสือผ่นจับตัวไปเพื่อแก้แค้น ภุมาจึงได้เริ่มต้นชีวิตใหม่และเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า “ศิริ” หลังจากที่เขาได้พบกับครอบครัวที่แท้จริงแล้ว เขาก็ตั้งใจไปเรียนเกี่ยวกับการเกษตรที่ประเทศฟิลิปปินส์เพื่อเพชรน้ำผึ้ง ดังความว่า

“หลังจากเรื่องต่าง ๆ เรียบร้อย คุณพ่อก็ถามว่าพี่อยากจะทำอะไรต่อ ใจจริงที่อยากไปตามหาเธอ อธิบายเรื่องทั้งหมดกับเธอ แต่จนใจที่เธอหนีไปตั้งสหรัฐฯ แล้วพอมาคิดดูดี ๆ เธอเองก็เป็นถึงหม่อมหลวง ขณะที่พี่ถึงจะกลายเป็นลูกของคุณพ่ออย่างที่เรารู้กันดีแล้ว แต่ฐานะก็ยังห่างไกลเธออยู่มาก...อาชีพก็ไม่มี ถ้าเลี้ยงตัวเองไม่ได้แล้วจะเลี้ยงเมียได้อย่างไร ถ้าพี่เป็นคุณพ่อคุณแม่ของเธอ มีคนแบบนี้มาขอลูกสาวก็ไม่มีทางยกให้แน่ ๆ”

“เพราะแบบนี้พี่เลยไปเรียนต่อ?”

มือหล่อนเริ่มซุกซน ด้วยการเขี่ยกระดูกเสื่อเขาเล่น ทำให้ภุมาต้องรวบรวมสติที่กำลังจะกระเจิดกระเจิงไปให้เข้าที่เข้าทาง

“อือม้ เพราะเคยมีบางคนบอกพี่ว่า...การศึกษาจะทำให้เราเท่าเทียมกัน”

เขาจ้องตาหล่อน ทำให้เพชรน้ำผึ้งผลิยิ้มอ่อนหวานให้

(อุมาธิการ, 2560, หน้า 483-484)

หลังจากที่เรื่องราวของภุมาคลี่คลาย ภุมาได้พบกับครอบครัวที่แท้จริง แต่เพชรน้ำผึ้งเข้าใจผิดคิดว่าภุมาเสียชีวิตแล้ว เธอเสียใจมากจึงตัดสินใจเดินทางไปประเทศสหรัฐอเมริกา ภุมาต้องการไปตามหาเพชรน้ำผึ้งเพื่ออธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ให้เธอฟัง แต่ด้วยระยะทางที่ห่างไกลประกอบกับภุมาต้องการที่จะทำให้คุณพ่อคุณแม่ของเพชรน้ำผึ้งสบายใจว่าเขาสามารถดูแลเธอได้ ภุมาจึงตัดสินใจไปเรียนทางการเกษตรที่ประเทศฟิลิปปินส์ หลังจากนั้นเขาก็กลับมาทำไร่ส้มซึ่งเป็นผลไม้ที่เธอชื่นชอบ อีกทั้งภุมายังคิดพันธุ์ส้มขึ้นเองโดยให้ชื่อว่า ส้มพันธุ์ “เพชรน้ำผึ้ง” ทำให้เพชรน้ำผึ้งประทับใจและภูมิใจที่เขาพยายามทำทุกอย่างเพื่อเธอ ไม่ว่าจะเป็นการไปเรียนต่อเพื่อจะได้มีความรู้ในการประกอบอาชีพและดูแลเพชรน้ำผึ้งได้ อีกทั้งเขายังให้ความสำคัญกับการศึกษาตั้งแต่เป็นเด็กจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ไม่ว่าเขาจะอยู่ในฐานะเสือผ่าหรือพ่อเลี้ยงศิริเขาก็ยังตั้งใจเรียนเพราะเพชรน้ำผึ้งเคยบอกเขาไว้ว่า “ การศึกษาจะทำให้

เราเท่าเทียมกัน” นอกจากนี้ภูผายังคำนึงถึงความรู้สึกคุณแม่ของเพชรน้ำผึ้ง ภูผาทำให้ท่านทั้งสองสบายใจและวางใจได้ว่าเขาจะดูแลเพชรน้ำผึ้งได้เป็นอย่างดี ดังนั้นพฤติกรรมของภูผาที่ทำมาทั้งหมดล้วนคำนึงถึงคนรักและครอบครัวของคนรักมาก่อนทั้งสิ้น

กล่าวโดยสรุปจากการวิเคราะห์พฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักที่เหมาะสมของภูผา ผู้วิจัยสามารถสรุปพฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักที่เหมาะสมที่ภูผาแสดงออกได้ทั้งหมด 10 ประการ ดังนี้

1. ให้อิสระและทำให้คนรักสบายใจ
2. ปกป้องคนรักให้พ้นจากอันตราย ยอมแลกชีวิตของตนเองเพื่อให้คนรักปลอดภัย
3. ไม่ทอดทิ้งและช่วยเหลือคนรักในสถานการณ์ที่คับขันหรือหาทางออกไม่ได้
4. ดูแล เอาใจใส่ ห่วงใยคนรักในยามเจ็บป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ
5. ไม่นอกใจคนรัก
6. มีหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับคนรัก
7. มอบสิ่งศักดิ์สิทธิ์และของขวัญซึ่งถือเป็นหัวใจของตนเองเพื่อสร้างกำลังใจและช่วย

คุ้มครองคนรักให้ปลอดภัย

8. รักษาเกียรติและไม่แสดงพฤติกรรมที่ทำให้คนรักเกิดความเสียหาย
9. ไม่คิดที่จะแย่งชิงคนรักมาจากผู้อื่น
10. สร้างความมั่นใจให้คนรักและครอบครัวของคนรักว่าสามารถดูแลและปกป้อง

คนรักให้ดีที่สุด

พฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักที่เหมาะสมของภูผาดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น กล่าวคือพฤติกรรมที่ภูผาแสดงต่อเพชรน้ำผึ้งเป็นการปกป้องคนรักในรูดพ้นจากอันตราย ซึ่งเพชรน้ำผึ้งเป็นหญิงสูงศักดิ์ เรียนจบจากประเทศอินเดีย เธอติดตามคุณแม่ซึ่งเป็นท่านทูตไปยังประเทศต่าง ๆ ทำให้เธอเป็นผู้หญิงที่มีความมั่นใจ ไม่เกรงกลัวต่ออันตรายใด ๆ แต่เธอต้องถูกเสีผาจับตัวไปอยู่ที่ชุมโจร ภูผาจับเธอไปเพราะต้องการช่วยเหลือเธอ ในตอนแรกภูผาดูแลเธอเป็นอย่างดีเพราะความรับผิดชอบและด้วยหน้าที่ แต่เมื่อภูผาและเพชรน้ำผึ้งรักกัน เขาจึงดูแลเธอเป็นอย่างดีเพื่อให้เธอรอดพ้นจากอันตราย รักษาเกียรติ ชื่อสัตย์ ทั้งยังสร้างความมั่นใจให้ครอบครัวของคนรักว่าเขาจะดูแลเธอได้ ดังนั้นพฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักที่เหมาะสมของภูผาจึงเป็นพฤติกรรมที่ทำให้ความรักเป็นไปอย่างราบรื่นและมั่นคงเช่นเดียวกับพฤติกรรมวางตนเป็นคนรักของพสุในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ

เนื่องจากพฤติกรรมวางตนเป็นคนรักของพสุและภูผามีพฤติกรรมที่แบ่งเป็นพฤติกรรมย่อยหลายประการ ผู้วิจัยจึงสรุปจากการวิเคราะห์พฤติกรรมวางตนเป็นคนรักของพสุและภูผา ซึ่งมีความเหมือนและความแตกต่างกัน ดังนี้

พฤติกรรมวางตัวเป็นคนที่รักอย่างเหมาะสมของตัวละครเอกชายทั้ง 2 ตัวละคร คือ พสุ และภุษา มีพฤติกรรมที่เหมือนกันคือ

1. ปกป้องคนรักให้พ้นจากอันตราย ยอมแลกชีวิตของตนเองเพื่อให้คนรักปลอดภัย
2. ไม่ทอดทิ้งและช่วยเหลือคนรักในสถานการณ์ที่คับขันหรือหาทางออกไม่ได้
3. ดูแล เอาใจใส่ ห่วงใยคนรักในยามเจ็บป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ
4. ไม่นอกใจคนรัก
5. มีหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับคนรัก
6. รักษาเกียรติและไม่แสดงพฤติกรรมที่ทำให้คนรักเกิดความเสียหาย
7. ไม่คิดที่จะแย่งชิงคนรักมาจากผู้อื่น
8. สร้างความมั่นใจให้คนรักและครอบครัวของคนรักว่าสามารถดูแลและปกป้องคน

รักให้ดีที่สุด

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมวางตัวเป็นคนที่รักอย่างเหมาะสมพบว่าตัวละครพสุและภุษามีพฤติกรรมวางตัวเป็นคนที่รักอย่างเหมาะสมเหมือนกันถึง 8 ประการ ไม่ว่าจะตัวละครเอกชายจะประกอบอาชีพรับราชการเป็นทหารในหน่วยรบพิเศษอย่างเช่นพสุหรือเป็นจอมโจรอย่างเช่นภุษา ทั้งสองตัวละครต่างเป็นตัวละครที่มีความประพฤติดี ทำเพื่อผู้อื่น มีความกล้าหาญ เสียสละ ให้เกียรติผู้อื่น และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวล้วนเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นผู้มีจริยธรรมทั้งสิ้น

นอกจากนี้ในด้านพฤติกรรมวางตัวเป็นคนที่รักอย่างเหมาะสมที่มีความแตกต่างกันคือ

พฤติกรรมวางตัวเป็นคนที่รักอย่างเหมาะสมของตัวละครพสุ คือ

1. เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เข้าใจผิดกัน จะต้องรีบแก้ไขและปรับความเข้าใจกันให้เร็ว

ที่สุด

2. เป็นกำลังใจและสนับสนุนการทำงานของคนรัก

พฤติกรรมวางตัวเป็นคนที่รักอย่างเหมาะสมของตัวละครภุษา คือ

1. ให้อิสระและทำให้คนรักสบายใจ
2. มอบสิ่งศักดิ์สิทธิ์และของขลังซึ่งถือเป็นหัวใจของตนเองเพื่อสร้างกำลังใจและช่วย

คุ้มครองคนรักให้ปลอดภัย

ความแตกต่างของพฤติกรรมดังกล่าวอาจมาจากการเนื้อหาในการดำเนินเรื่องที่มีเหตุการณ์แตกต่างกัน จึงทำให้มีการแสดงพฤติกรรมวางตัวเป็นคนที่รักอย่างเหมาะสมแตกต่างกัน ดังเช่น พฤติกรรมของตัวละครพสุ คือ เป็นกำลังใจและสนับสนุนการทำงานของคนรัก และพฤติกรรมของตัวละครภุษา คือ

มอบสิ่งศักดิ์สิทธิ์และของขลังซึ่งถือเป็นหัวใจของตนเองเพื่อสร้างกำลังใจและช่วยคุ้มครองคนรักให้ปลอดภัย นอกจากนี้ความแตกต่างของพฤติกรรมบางประการมีลักษณะของพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน เช่น พฤติกรรมของตัวละครพสุ คือ เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เข้าใจผิดกัน จะต้องรีบแก้ไขและปรับความเข้าใจกันให้เร็วที่สุด ส่วนพฤติกรรมของตัวละครภูผา คือ ให้อิสระและทำให้คนรักสบายใจ ทั้งสองพฤติกรรมมีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือทั้งสองพฤติกรรมล้วนเป็นพฤติกรรมที่ทำให้คนรักสบายใจ ในด้านของพสุเมื่อเกิดปัญหาหรือสิ่งที่ทำให้คนรักไม่สบายใจทั้งสองตัวละครจะรีบแก้ไขปัญหานั้นให้คลี่คลายโดยเร็ว ในส่วนภูผาได้สร้างความสบายใจให้คนรักโดยการให้อิสระและบังคับให้เธอทำในสิ่งที่ไม่เต็มใจ

อย่างไรก็ตามตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรมีพฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักอย่างเหมาะสม ทั้งพสุและภูผาแสดงความรักผ่านทั้งคำพูดและการกระทำ ทั้งสองตัวละครคำนึงถึงคนรักและครอบครัวของคนรักมาก่อนตนเองเสมอ เขาทำเพื่อคนรักและต้องการเห็นคนรักมีความสุข มีความสบายใจ และได้รับความปลอดภัย ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักอย่างเหมาะสมในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรมีความสอดคล้องกับที่ แชนแมน (2557 อ้างถึงใน ปาวิณ รัสมิ, 2561, หน้า 31-33) ผู้เขียนหนังสือ The 5 Love Languages ได้เสนอแนวคิดว่า มนุษย์มีวิธีการแสดงความรักทั้งหมด 5 แบบด้วยกัน ได้แก่ 1. คำพูดที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ (Words of Affirmation) 2. ให้ความสนใจอย่างมีคุณค่า (Quality Time) 3. ให้ของขวัญ (Receiving Gifts) 4. ทำบางสิ่งบางอย่างให้ (Acts of Service) และ 5. สัมผัสทางกาย (Physical Touch) ซึ่งการเรียนรู้ภาษารักของอีกฝ่าย เข้าใจ และแสดงออกอย่างเหมาะสม จะทำให้ชีวิตคู่ราบรื่นและมีความสุขมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผลจากการกระทำต่อคนรักดังที่กล่าวมาทั้งหมดจึงเป็นการสร้างชีวิตคู่ที่มีความสุข สงบ และอยู่ครองรักกันด้วยความเข้าใจ

1.2 พฤติกรรมของคนดีและเก่ง

พฤติกรรมของคนดีและเก่ง หมายถึง พฤติกรรมของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรมีที่แสดงออกไปในทางที่ไม่เสื่อมเสียและไม่ก่อให้เกิดปัญหาทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งนี้พฤติกรรมดังกล่าวจะต้องเป็นพฤติกรรมที่ประกอบด้วยความสามารถของตัวละครเอกชายที่แสดงให้เป็นประจักษ์ว่ามีเพียงตัวละครเอกชายเท่านั้นที่มีความสามารถนี้ การแสดงพฤติกรรมที่ตัวละครเอกชายแสดงออกมาดังกล่าวสามารถสะท้อนทัศนคติและลักษณะนิสัยเฉพาะของตัวละครเอกชาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตัวละครเอกชายเป็นผู้มีจริยธรรมอย่างชัดเจน ซึ่งพฤติกรรมคนดีและคนเก่งนี้สามารถแบ่งออกได้ 2 พฤติกรรมย่อยคือ พฤติกรรมรับผิดชอบ และพฤติกรรมพัฒนา ดังนี้

1.2.1 พฤติกรรมรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรมีที่ได้แสดงออกมาและยอมรับผลจากพฤติกรรมเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็ผลในด้านดีหรือ

ด้านไม่ดี รวมทั้งผลที่มาจากจัดการหรืออยู่ในความดูแลของตน ซึ่งตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรได้แสดงพฤติกรรมรับผิดชอบ ทั้งหมด 2 พฤติกรรม คือ พฤติกรรมรับผิดชอบการกระทำของตนเอง และพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.2.1.1 พฤติกรรมรับผิดชอบการกระทำของตนเอง หมายถึง การรู้จักประพฤติกปฏิบัติให้เหมาะสม ถูกต้อง ยอมรับผลการกระทำของตนเองทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย และไม่ปิดความรับผิดชอบในการกระทำของตนเองให้แก่ผู้อื่น

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพฤติกรรมรับผิดชอบการกระทำของตนเองของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครพสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภูผาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์

พฤติกรรมรับผิดชอบการกระทำของตนเองในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ปรากฏในตอนที่เจ้าหลวงสอบถามเกี่ยวกับความรักระหว่างพสุกับเจ้าแสงจันทร์ พสุจึงรับผิดต่อหน้าเจ้าหลวงที่หลงรักเจ้าแสงจันทร์ ทั้ง ๆ ที่เจ้าแสงจันทร์มีคู่หมั้นอยู่แล้ว ดังความว่า

“ผมขอความกรุณา เรื่องนี้เป็นความผิดของผมเอง ไม่เกี่ยวกับเจ้าจ้อย เธอบอกผมหลายครั้งว่าไม่สามารถรักคู่หมั้นของเธอได้ และเธอก็ไม่กล้าจะละเมิดความต้องการของเจ้าหลวงได้ แต่อยากจะขอความเห็นใจจากเจ้าขุนแสงเรื่อง ให้เห็นใจในความรักของเรา”

“ผมยอมรับว่าคุณกล้าหาญมากที่ยอมรับออกมาอย่างลูกผู้ชาย ถ้าอย่างนั้น ผมขอถามสักคำว่า คุณเคยล่วงเกินเจ้าจ้อยหรือไม่” คำถามตรงไปตรงมา ดวงตาริจ้องเขา เขม็ง

พสุไม่เคยดีใจครั้งไหนเท่าเวลานี้มาก่อนที่ตนสามารถสะกดกลิ่นอารมณ์เบื่องต่ำ ไม่ล่วงเกินเธอตลอดการเดินทาง และตลอดหลายคืนที่ผ่านมา

เขายึดอกและตอบด้วยความมั่นใจ

“ผมรักเธอด้วยเกียรติและศักดิ์ศรีทั้งหมดของผม จริงอยู่ที่ผมเคยจับมือและกอดเธอบ้าง แต่ผมไม่เคยทำให้เธอเสียหายไปมากกว่านั้น”

ดวงตาริเปล่งประกายพึงพอใจ รู้สึกชื่นชมนายทหารหนุ่มผู้นี้ขึ้นมาทันที

พสุได้แสดงความรับผิดชอบต่อหน้าเจ้าหลวงซึ่งเป็นท่านพ่อของเจ้าแสงจันทา พสุกับเจ้าแสงจันทารักกัน แต่เป็นความรักที่ไม่เหมาะสม เนื่องด้วยเจ้าแสงจันทามีเจ้าขุนแสงเรืองเป็นคู่หมั้นอยู่แล้ว แต่พสุไม่เคยโทษเจ้าแสงจันทา เขายอมรับว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นความผิดของเขาเพียงผู้เดียว และขอให้เจ้าขุนแสงเรืองเห็นใจในความรักของทั้งสองคน เมื่อเจ้าหลวงได้ยินจึงชื่นชมพสุที่มีความกล้าหาญ ยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้น และมีความเป็นสุภาพบุรุษ ไม่เคยล่วงเกินเจ้าแสงจันทาให้ต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง

นอกจากนี้พฤติกรรมรับผิดชอบการกระทำของพสุยังแสดงออกมาในตอนทีพสุมีเรื่องขัดแย้งกับยุพราช พสุกับยุพราชเป็นเพื่อนสนิทร่วมรบกันมา ยุพราชแอบรักเจ้าแสงจันทามาตั้งแต่เด็กแต่เธอไม่เคยรู้มาก่อน เจ้าแสงจันทามองยุพราชเป็นองครักษ์ที่คอยดูแลเธอเท่านั้น เมื่อพสุกับเจ้าแสงจันทารักกัน ยุพราชจึงแค้นและพยายามกำจัดพสุโดยที่ไม่ได้คำนึงถึงว่าเขากับพสุเคยเป็นเพื่อนร่วมรบกันมา ยุพราชตั้งใจจะฆ่าพสุ เขาคิดว่าหากไม่มีพสุเจ้าแสงจันทาต้องรักเขาแน่นอน เพราะพสุกับยุพราชเป็นทหารและเป็นสามัญชนเหมือนกัน ถ้าเจ้าแสงจันทารักพสุได้ เจ้าแสงจันทาก็ต้องรักยุพราชได้เช่นเดียวกัน ยุพราชจึงทำให้เจ้าแสงจันทาเข้าใจผิดว่าพสุเป็นคนเห็นแก่ตัว แอบหนีกลับประเทศไทยโดยที่ทิ้งเจ้าแสงจันทาไว้ที่ชายแดน แต่เมื่อพสุรู้ความจริง เขาก็รีบหาทางอธิบายให้เจ้าแสงจันทาทราบ ทั้งสองคนจึงสามารถปรับความเข้าใจกัน ส่วนพสุก็ไม่ถือโทษยุพราชเพราะเข้าใจว่าเขาทำไปเพราะความรักที่มีต่อเจ้าแสงจันทา และพสุยังคงยึดมั่นในมิตรภาพระหว่างเขากับยุพราช ดังความว่า

“จันรี” พสุถอนใจ ก่อนจะหุบมีดสั้นของตนออกมาเช่นกัน “น่าเสียดาย...เราสองคนรู้จักกันมากี่ปีแล้วนะ ห้าหรือหก...เราเรียนด้วยกัน กินนอนด้วยกัน ชกกับพวกฝรั่งด้วยกัน หัวหกกันชีวิตมาพร้อม ๆ กัน ช่วงเวลาเหล่านั้นมันมีค่าสำหรับฉันมาก จันฉันสงสัยจริง ๆ ว่ามันจะไม่มีค่าในหัวใจของนายบ้างเลยหรือ”

“ไม่นีกว่านายจะเปลี่ยนมาเป็นนักจิตวิทยาเสียแล้ว” ยุพราชหัวเราะที่ “หรือเป็นเพราะฝีมือของนายมันยำแย่งลงจริง ๆ ถึงไม่ยอมลงมือเสียที” พุดจบยุพราชก็ดึงมีดออกจากฝัก ดวงตามองคู่ต่อสู้อย่างหมายมาด

“ฉันไม่อยากเสียเพื่อนเพียงเพราะผู้หญิงคนเดียว” พสุบอกก่อนจะถอนใจเฮือกใหญ่ และดึงมีดออกจากฝักเตรียมพร้อม “เพราะถ้าผู้หญิงคนนั้นเลือกที่จะรักนาย ฉันจะยอมก้าวออกไปจากชีวิตของเธอทันที”

“นายก็พูดได้นี่หว่า เพราะเจ้าจ้อยเลือกนาย” ยุพราชเยาะ

“ฉันไม่เถียง ถ้าเจ้าจ้อยเลือกนาย ฉันก็ยินดีด้วย นายเคยเสียสละชีวิตปกป้อง และช่วยเหลือฉัน ฉันเอง เมื่อมีโอกาส ฉันก็ยินดีเสียสละชีวิตเพื่อปกป้องนาย เพราะสำหรับฉัน มิตรภาพระหว่างเรายังมีค่าเสมอ และไม่มีอะไรมาทดแทนได้”

(ณารา, 2559, หน้า 530)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นเหตุการณ์การต่อสู้ระหว่างพสุกับยุพราช พสุรู้ดีว่าการที่เขากับเจ้าแสงจันทร์รักกันนั้นจะทำให้ยุพราชเสียใจ แต่เรื่องความรักต้องขึ้นอยู่กับความรู้สึกของทั้งสองฝ่าย ในเมื่อเจ้าแสงจันทร์หาไม่ได้รักยุพราช ยุพราชจึงควรยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะถ้าหากผู้ชายคนที่เจ้าแสงจันทร์รักไม่ใช่พสุ เขาก็ต้องทำใจยอมรับเช่นกัน ดังนั้นพสุจึงไม่ยอมให้เรื่องความรักนี้มาเป็นชนวนที่ทำให้เกิดความบาดหมางและทำลายมิตรภาพที่ดีระหว่างเขากับยุพราชได้ ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพสุมีความรับผิดชอบ พสุเข้าใจและไม่โยนความผิดให้ยุพราช ถ้าหากเจ้าแสงจันทร์ไม่เลือกพสุ เขาก็ยินดียอมรับในการตัดสินใจของเจ้าแสงจันทร์ แต่เมื่อพสุกับเจ้าแสงจันทร์รักกัน พสุก็ยินดีที่จะปกป้องเจ้าแสงจันทร์และจะรักษามิตรภาพระหว่างเขากับยุพราชตลอดไป ดังในตอนที่ยุพราชกับพสุเคยพูดคุยกันในตอนที่พสุตัดสินใจรับภารกิจช่วยเหลือเจ้าหลวง เพราะต้องการช่วยงานและตอบแทนยุพราช ดังความว่า

“ขอบคุณนายมากที่ตัดสินใจเสี่ยงชีวิตไปกับฉัน”

“เราเป็นบัดดี้กัน ฉันถือว่าได้พักร้อนมากกว่า” พสุบอกขำ ๆ แต่ลึกลงไปในจิตใจเขารู้ว่ามันคือการตอบแทนที่เขาสามารถทำได้ หลายครั้งที่ยุพราชช่วยชีวิตเขา และหากมีโอกาส ทำไมเขาจะไม่ช่วยบ้างล่ะ แต่สิ่งที่อยู่ในใจของพสุ ยุพราชก็รับรู้เช่นกัน จึงเอ่ยขึ้นเรียบ ๆ

“ฉันรู้ว่านายต้องการตอบแทนที่ฉันเคยช่วยนาย แต่ฉันไม่ต้องการให้นายต้องเข้าไปเสี่ยงชีวิต คราวนี้เราอาจจะไม่โชคดีเหมือนที่ผ่านมา”

“ฉันรู้ว่านายเป็นคนดี” ยุพราชเป็นคนเดียวในทีมที่เรียกชื่อของเขาได้ชัดที่สุด เพราะพูดภาษาไทยและฟังภาษาไทยเข้าใจด้วยเติบโตที่เมืองนาง และภาษาก็ใกล้เคียงกับภาษาเหนือของไทย ส่วนเพื่อนฝรั่งก็ตัดปัญหาด้วยการเรียกเขาว่าแพท เพราะใกล้เคียงกับชื่อของเขาที่สุด

“นายเองก็เคยช่วยชีวิตฉันเหมือนกัน หากไม่ได้นาย ป่านนี้ฉันคงตายไปแล้ว”

พลูอี้มและตบไหล่เขาเบา ๆ

“เพราะเราเป็นบัดดี้กันไงล่ะ เราจะไม่มีวันทิ้งกัน และฉันเชื่อว่าหากฉันเป็นคน
ถูกยิง นายก็คงจะไม่ทิ้งฉันเหมือนกัน”

(ณารา, 2559, หน้า 35)

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงสถานการณ์ที่ยุพราชขอบคุณพลูที่อาสาช่วยเหลือเขาในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อปกป้องเจ้าแสงหน่อฟ้า พลูรู้ว่าภารกิจนี้เป็นภารกิจที่ยากและยุพราชต้องการความช่วยเหลือ พลูจึงเต็มใจที่จะช่วยเหลือยุพราช พลูกับยุพราชเป็นเพื่อนรักที่ช่วยเหลือและร่วมเป็นร่วมตายกันมา ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ทั้งสองคนเกิดความบาดหมางกัน พลูจึงคำนึงถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ทั้งสองคนเคยผ่านมาด้วยกัน และไม่ต้องการให้เรื่องราวใด ๆ มาทำลายความสัมพันธ์อันดีนี้ได้ หากพลูสามารถเป็นผู้เสียสละหรือรับผิดชอบในเรื่องที่ทำให้ยุพราชไม่สบายใจ เขายินดียอมรับและเป็นคนรับผิดชอบเรื่องราวทั้งหมด

พลูยินดีรับผลจากการกระทำของตนเองไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย พลูยอมรับที่เขาตกหลุมรักเจ้าแสงจันทา ทำให้พลูต้องขัดแย้งกับเจ้าขุนแสงเรืองซึ่งเป็นคู่หมั้นของเจ้าแสงจันทาและขัดแย้งกับยุพราชซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของเขา ไม่ว่าจะเกิดผลอย่างไร พลูยอมรับผลที่ตามมาอย่างกล้าหาญ เขาไม่เคยกล่าวโทษผู้อื่น และพยายามหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกฝ่าย

ในด้านนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ เมื่อกล่าวถึงพฤติกรรมรับผิดชอบการกระทำของตนเอง ปรากฏในตอนที่ถูกผายอมทำทุกอย่างเพื่อให้เพชรน้ำผึ้งปลอดภัย เพราะภูผาคิดมาเสมอว่าเขาเป็นต้นเหตุที่ทำให้เพชรน้ำผึ้งต้องมาตกกระกำลำบากในซุมโจร ดังนั้นเมื่อเพชรน้ำผึ้งตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก เขาจะเป็นคนช่วยเหลือเธอเพื่อชดเชยที่เขาจับตัวเธอมา ดังความว่า

“เปล่า...” หญิงสาวรีบปฏิเสธ “พีตีออก พีตีกับฉันมาก ดีกับฉันตั้งแต่วันแรกที่เราเจอแล้วด้วยซ้ำ”

ใช่ เขาดีต่อหล่อนมากจริง ๆ ดีด้วยจนใคร ๆ ในหมู่บ้านล้วนคิดว่าชายหนุ่มหลงไหลในตัวเมียสาวจนไม่ลืมหูลืมตา

มีเพียงตัวเขาเองเท่านั้นที่รู้ว่าที่ตกลงไปทั้งหมดก็เพื่อชดใช้ให้หล่อนที่ต้องกลายเป็นเบี้ยหมากตัวหนึ่งในเกมรุกฆาตครั้งนี้โดยไม่รู้ตัว และยิ่งพอรู้ชาติกำเนิดของอีกฝ่าย ภูผาก็เกิดความรู้สึกอยากทะนุถนอมหญิงสาวให้มากขึ้นมาอีกหน่อย

นอกจากนั้นเพชรน้ำผึ้งเองก็เป็นคนน่าเอ็นดู หล่อนอาจไม่สะสวยบาดตา ไม่มี
ทรวดทรงองค์เอวชวนใจชาย แต่กลับเป็นคนที่อยู่ด้วยแล้วสบายใจกว่าคนอื่น ๆ ที่เคย
รู้จักมา

ยามอยู่กับเพชรน้ำผึ้ง ฎาไม่ต้องบ่นหน้าซึ่งซึ่งแบบโจรร้ายอยู่ตลอดเวลา
และหล่อนเองก็ไม่เคยเสแสร้งเอาใจเขา หรือเรียกร้องขอสสิ่งอื่นใดมากมาย
นอกจากของจุกจิกเล็ก ๆ น้อย ๆ และอิสรภาพ

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 214)

ฎาทำดีต่อเพชรน้ำผึ้งเสมอมา ไม่ว่าจะคอยช่วยเหลือ คอยปกป้อง หรือแม้แต่กระทั่ง
เพชรน้ำผึ้งต้องการสิ่งใด หากฎาพอจะหาให้ได้ เขาก็จะพยายามหามาให้เธอเสมอ ในช่วงแรกที่เขาทำดี
กับเธอเพราะเขาต้องรับผิดชอบในการกระทำที่เป็นคนจับตัวเธอมา ยิ่งเมื่อเขารู้ว่าเธอเป็นถึงหม่อมหลวง
ทำให้ฎายังรู้สึกผิดที่ทำให้เพชรน้ำผึ้งต้องลำบาก ฎาเตือนตนเองอยู่เสมอว่าเขาเป็นต้นเหตุของเรื่องราว
ทั้งหมดและจะดูแลเธอให้ดีที่สุด ดังในตอนที่เพชรน้ำผึ้งพยายามหนีออกจากขุมโจร แต่ถูกเสือดงจับตัวไว้
และพยายามจะขึ้นใจเธอ ฎามาช่วยไว้ได้ทัน เพชรน้ำผึ้งโมโหจึงคว้าปืนและยิงไปที่ผงจนผมตรง
หน้าผากของผงขาดแหวง เลือดไหลอาบแก้มเป็นทางยาว จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้เสือดงโมโหมาก
เพราะที่ขุมโจรแห่งนี้มีกฎห้ามลั่นกระสุนใส่พวกเดียวกัน เสือดงจึงสั่งเขียนผงและฎาคนละสิบที ส่วน
เพชรน้ำผึ้งถูกทำโทษด้วยวิธีการห้อยแขวน ฎาจึงขอรับโทษห้อยแขวนแทนเพชรน้ำผึ้ง ดังความว่า

“เริ่มได้!”

แล้วเพชรน้ำผึ้งก็พบว่าหล่อนผลอตัวกริตร้องออกมาเสียงหลง หัวใจแทบจะ
หยุดเต้นในวินาทีนั้นเอง เพราะร่างสูงใหญ่ของฎาได้ทิ้งตัวดิ่งลงไปในความว่างเปล่าของ
อากาศคล้ายจะพุ่งลงไปในเหวเบื้องล่าง แต่พอเชือกหึงตัวดิ่งจนสุดความยาว มันก็แกว่ง
ไกวไปมาต่ออีกพักหนึ่ง เพราะแรงเหวี่ยงที่เกิดจากน้ำหนักตัวชายหนุ่มที่ถูกแขวนห้อย
ตรงปลายเชือก

“เขา...เขาทำอะไร” หล่อนพึมพำออกมาอย่างขวัญเสีย

คิดว่าฎาจะตกลงไปตายในเหวนั้นเสียแล้ว

“เขาก็กำลังห้อยแขวนแทนแกไง” กระเช้ากระซางเสียงตอบแทนคนอื่น ๆ และ
มองหล่อนอย่างเกลียดชัง

“แล้วเมื่อไหร่เขาจะถูกปล่อยลงมา”

“รูปหมดครึ่งก้านหรือไม่กี่พระอาทิตย์ตกดิน... ขึ้นอยู่กับอะไรมาถึงก่อน และถ้าเขาไม่ตายไปเสียก่อน”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 200)

ภูผายอมรับบทลงโทษแทนเพชรน้ำผึ้ง เพราะเขารู้ว่าเพชรน้ำผึ้งไม่สามารถทนต่อความทรमानจากการถูกห้อยแขวนได้อย่างแน่นอน และถ้าหากเพชรน้ำผึ้งเป็นอะไรไป เขาคงต้องเสียใจไปตลอดชีวิตที่เป็นคนนำพาให้เธอต้องมาพบเจอกับความป่าเถื่อนในชุมโจรแห่งนี้ เมื่อถึงเวลาที่ต้องถูกลงโทษ ภูผาจะต้องทอคาถาอาคมบอกครูบออาจารย์ที่คอยคุ้มครองรักษาให้รู้ว่ายินดีจะรับความเจ็บปวดคลายสติไม่ยึดมั่นเป็นเกราะ และถอดเครื่องรางของขลังออก ดังความว่า

“จริงสิ ในเมื่อพี่ก็ออกจะสักยันต์เต็มหลัง ลูกกระสุนยังเล่นงานพี่ไม่ได้ แต่ทำไมพี่โดนเขียนจนเนื้อแตกได้”

“ก่อนจะโดนเขียนต้องถอดเครื่องรางของขลังออกให้หมด และต้องทอคาถาบอกครูบออาจารย์ที่คอยคุ้มครองรักษาให้รู้ว่าฉันยินดีจะรับความเจ็บปวดนี้ จากนั้นก็คลายสติไม่ยึดมั่นเป็นเกราะอีกต่อไป” ชายหนุ่มอธิบายโดยเลือกใช้ถ้อยคำง่าย ๆ ที่คิดว่าอีกฝ่ายน่าจะเข้าใจได้ไม่ยาก แต่เหมือนหญิงสาวจะลืมหูลืมตาถึงได้นอนตะแคงฟังตาแป้วราวกับเด็กน้อยรอฟังคนเล่านิทานบนฟูกผืนเดียวกับเขา

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 220-221)

จากการถูกลงโทษดังกล่าวจึงทำให้ภูผาบอบช้ำจนแทบจะยืนทรงตัวไม่ได้ เพราะภูผาถูกเขียนถึงสิบที่จนแผ่นหลังปริแตกและจับถูกห้อยแขวนต่อจากนั้นทันที เหตุการณ์ในครั้งนั้นจึงทำให้เพชรน้ำผึ้งมองเห็นถึงความดีในตัวภูผาและไม่พยายามหนีออกจากชุมโจรหรือสร้างความเดือดร้อนเพื่อให้ภูผาเจ็บตัวอีก เธอจึงเปิดใจให้ภูผามากยิ่งขึ้น และรู้ดีว่าในชุมโจรแห่งนี้ภูผาหวังดีกับเธอมากที่สุด นอกจากนี้ในตอนที่เพชรน้ำผึ้งถูกผจญยัง ภูผาพยายามช่วยเธอทุกวิถีทาง ไม่ว่าจะเป็นการดูแลทั้งทางกายและทางใจ ดังความว่า

ถ้าไม่ใช่เพราะเขาตัดสินใจหลุดหล่อนมาในวันนั้น หญิงสาวก็คงไม่ต้องตระกะกำ
ลำบากเช่นนี้

ชายหนุ่มเลยตั้งใจเด็ดเดี่ยวว่าจะต้องช่วยเพชรน้ำผึ้งให้ได้

ต่อให้ต้องเป็นบุรุษพยาบาลเพื่อหล่อนเขาก็ยอม

ถ้าหล่อนไม่กินข้าว เขาก็จะต้มน้ำข้าวเหนียวเกลือให้หญิงสาวกิน

ถ้าหล่อนไม่เปิดปากรับช้อน เขาก็จะป้อนน้ำข้าวให้อีกฝ่ายทีละคำ ๆ ด้วยปาก
ของตัวเอง และจะทำแบบนั้นกับยาฝรั่งพวกนั้นด้วย แต่พอทำเข้าจริง ๆ ก็พบว่าไม่ใช่
เรื่องง่าย เพราะเพชรน้ำผึ้งยอมกินทุกอย่างแค่ครั้งเดียว...อีกครึ่งเขาต้องกินแทน

ภู่ผาทั้งอ่อนใจทั้งไม่สบายใจ เขาไม่ใช่คนเจ็บ แต่กินยาเท่ากับคนเจ็บหรือ
อาจจะมากกว่าเสียอีก ดังนั้นอีกทางที่ชายหนุ่มพอจะทำได้คือเฝ้าเซ็ดตัวให้หญิงสาวเพื่อ
บรรเทาอาการไข้ จนถึงเที่ยงวันที่สามเพชรน้ำผึ้งจึงค่อยรู้สึกตัว

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 332-333)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นความรับผิดชอบในการกระทำของภู่ผา เขาเป็นคนจับตัว
เพชรน้ำผึ้งมา เมื่อเพชรน้ำผึ้งตกอยู่ในอันตรายเขาจึงเป็นทุกข์อย่างหนัก ดังในตอนที่เพชรน้ำผึ้งถูกผจญ
ภู่ผารับตามหมอนัวร์ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของเขามาผ่าตัดเล็กกรีดเอากระสุนออก ส่วนตัวภู่ผาเองก็พยายาม
ดูแลเพชรน้ำผึ้งหลังจากที่เธอผ่าตัดเอากระสุนออกแล้ว เมื่อเธอไม่กินข้าว เขาก็ต้มน้ำข้าวเหนียวเกลือให้เธอ
กิน เมื่อเธอไม่เปิดปากรับช้อนเขาก็ป้อนข้าวและยาให้เธอด้วยปากของเขา ดังนั้นจึงทำให้ภู่ผาได้รับรู้ถึง
รสชาติอาหารและยาทุกอย่างที่เพชรน้ำผึ้งกินลงไป ทั้งนี้เขายังเฝ้าเซ็ดตัวให้เธอจนเธออาการดีขึ้นและ
รู้สึกตัวในที่สุด การกระทำของภู่ผาแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองและความรักที่
มีต่อเพชรน้ำผึ้งด้วยความจริงใจ

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองที่ปรากฏในนวนิยายชุด
สุภาพบุรุษจอมโจร ปรากฏในตัวละครเอกชายทั้ง 2 เรื่อง ได้แก่ พลุและภู่ผา ซึ่งตัวละครได้แสดงให้เห็นว่า
ตัวละครมีความเข้าใจและยินดีรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเองทั้งด้านดีและด้านไม่ดี รวมถึงไม่โยน
ความผิดให้ผู้อื่น ดังที่ตัวละครพลุในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ยินดีรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองเพื่อ
ไม่ให้คนรักและเพื่อนสนิทของตนได้รับความเสียหาย ส่วนตัวละครภู่ผาในนวนิยายเรื่องมจรุสโลกกันตร์
ยินดีรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองและพยายามปกป้องคนรักให้ปลอดภัยจากสิ่งที่ตัวเองได้กระทำไว้
ดังนั้นตัวละครเอกชายทั้ง 2 ตัวละครในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรจึงมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อการ

กระทำของตนเอง ซึ่งส่งผลให้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นคลี่คลายลง ทั้งยังช่วยให้ตัวละครอื่น ๆ อยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข

1.2.1.2 พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง หมายถึง พันธะผูกพันในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนหรืองานที่ได้รับมอบหมาย โดยสำนึกในบทบาทและหน้าที่ของตน ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ เอาใจใส่ มุ่งมั่น เพื่อให้งานที่รับผิดชอบประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครพสุ จากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภูมา จากนวนิยายเรื่องมธูรสโลกันตร์

พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ ในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ปรากฏในตอนที่รัฐไต่หลวงเกิดการรัฐประหารทำให้เจ้าหลวงทุกเมืองในรัฐไต่หลวงอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย ยุพราชจึงได้รับคำสั่งจากนายพลฟอสลีให้เข้าไปช่วยเหลือเจ้าแสงหน่อฟ้าซึ่งเป็นเจ้าหลวงเมืองนางแห่งรัฐไต่หลวงและเป็นเจ้าหลวงของเขาด้วย ยุพราชจึงถือเป็นคนในพื้นที่และทำงานได้สะดวก ส่วนพสุรับอาสาช่วยเหลือภารกิจของยุพราชในครั้งนี้ เพราะยุพราชเป็นเพื่อนสนิทและรู้ว่ายุพราชต้องการความช่วยเหลือ อีกทั้งพสุยังมีหน้าตาคล้ายคนท้องถิ่นจึงน่าจะช่วยเหลืองานของยุพราชได้เป็นอย่างดี เมื่อยุพราชกับพสุเริ่มปฏิบัติการกิจช่วยเจ้าหลวงด้วยการขอรายละเอียดจากเจ้าอุ่นคำ เจ้าขุนแสงเรื่องซึ่งเป็นลูกชายของเจ้าอุ่นคำจึงพูดเพื่อให้ทั้งสองคนช่วยเหลือเจ้าแสงจันทาซึ่งเป็นคู่หมั้นของเขา หากทั้งสองคนช่วยเหลือเจ้าแสงจันทาได้อย่างปลอดภัย เจ้าหลวงจะต้องมอบรางวัลและเจ้าขุนแสงเรื่องจะสมทบเงินให้ทั้งสองคนอีกด้วย ดังความว่า

“เจ้าหลวงร่ำรวยมากนะ เมืองนางมีเหมืองพลอยและทองคำใหญ่เป็นอันดับต้น ๆ ของรัฐไต่หลวง ถ้าพวกคุณพาพวกเขากลับออกมาได้อย่างปลอดภัย เจ้าหลวงจะต้องมอบรางวัลให้พวกคุณแน่ นอกจากรางวัลจากเจ้าหลวง ผมยังจะสมทบเงินเข้าไปให้อีก ถ้าพวกคุณพาคู่หมั้นของผมออกมาได้อย่างปลอดภัย”

“ไม่ต้องหรอกครับ” ยุพราชตอบ “พวกเราทำตามหน้าที่”

คำตอบนั้นทำให้ดวงตาเล็กของเจ้าขุนแสงเรื่องหรี่ลง แต่ก็ยังคลี่ยิ้ม

“ไม่ต้องเกรงใจหรอก ผมรู้ว่ารายได้ทหารไม่ได้มากนัก”

พสุได้ยื่นคำพูดของคู่หมั้นเจ้าแสงจันทาก็เริ่มไม่พอใจ จึงเอ่ยแทรกขึ้น

“ทหารรายได้ไม่มาก แต่ศักดิ์ศรีก็ไม่ได้ด้อยกว่าใคร งานนี้พวกเราทำด้วยใจ
ขอโทษครับ พวกเราต้องไปเตรียมตัวก่อน ขอตัวก่อน”

(ณารา, 2559, หน้า 33-34)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่ายูพราชกับพสุเต็มใจปฏิบัติหน้าที่เพื่อช่วยเจ้าหลวงแห่ง
เมืองนางพร้อมทั้งครอบครัวของเจ้าหลวงให้ปลอดภัย โดยเฉพาะพสุซึ่งรับปฏิบัติภารกิจนี้เพราะต้องการ
ช่วยยูพราชให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จ แม้ว่าพสุจะไม่ได้รับมอบหมายหน้าที่นี้โดยตรง แต่พสุ
ยินดีที่จะปฏิบัติหน้าที่นี้ด้วยความเต็มใจและยอมเสี่ยงอันตรายเพื่อให้ภารกิจสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยที่
ไม่ได้คำนึงถึงค่าตอบแทนที่จะได้รับ

เมื่อถึงเวลาที่จะต้องปฏิบัติภารกิจ พสุกับยูพราชจึงต้องมีการวางแผนอย่างรัดกุม ยูพราช
ต้องไปช่วยเหลือเจ้าหลวงกับมหาเทวี ส่วนพสุจะต้องพาเจ้าแสงจันทาเดินทางไปยังชายแดนและข้ามไปยัง
ฝั่งประเทศไทยให้เร็วที่สุด ในระหว่างที่พสุเดินทางไปกับเจ้าแสงจันทา พสุจำเป็นต้องออกคำสั่งให้
เจ้าแสงจันทาปฏิบัติตามเพื่อให้ทั้งสองคนเดินทางไปถึงจุดหมายอย่างปลอดภัยและรวดเร็วที่สุด
ดังความว่า

“ไม่ต้องห่วง” พสุบอก “พวกเราวางแผนไว้เรียบร้อยแล้ว พอถึงหมู่บ้าน ไกล
กับบ้านพักตากอากาศของคุณ พวกเราจะเอาเสื้อผ้ามาให้คุณเปลี่ยน คุณต้องปลอมตัว
เป็นหญิงสาวชาวบ้าน เดินทางด้วยรถประจำทางไปยังท่าเหมืองเหล็ก แล้วเพื่อนผมจะ
รอรับคุณที่นั่น”

เธอพยักหน้ารับ โลงใจที่พวกเขาเตรียมการมาพร้อม

“ถ้าฉันก็ไปกันได้แล้ว” เธอออกคำสั่ง แต่พสุก็ส่ายหน้าช้า ๆ

“ก่อนไป ผมคิดว่าเราควรจะมาคุยกันให้เข้าใจตรงนี้ ต่อหน้าพยานสองคน”

“มีเรื่องอะไรต้องพูดอีกล่ะ” เสียงเธอฉุนจัด “เมื่อฉันเลือกทางนี้ คุณก็ทำหน้าที่
ของคุณ ฉันก็ทำหน้าที่ของฉัน”

“นั่นแหละครับที่ผมห่วง เพราะหน้าที่ของคุณคือ ทำตามคำสั่งของผมอย่าง
เคร่งครัดเพราะจุดประสงค์เดียวของผมก็คือ พาคุณและตัวผมเองให้พ้นไปจากที่นี่อย่าง
ปลอดภัย”

ริมฝีปากงามเม้มเข้าหากันแน่น เธอไม่เคยรับคำสั่งของชายใด นอกจากบิดา และพี่ชาย แต่เธอก็พยายามข่มใจเมื่อคิดว่ามันถึงคราวจำเป็น

“ฉันจะทำเท่าที่ฉันคิดว่าต้องทำ”

“คุณต้องทำ” เขาย้ำชัดทุกคำ “เพื่อความปลอดภัยของเราทั้งสองคน”

(ณารา, 2559, หน้า 90-91)

การปฏิบัติภารกิจเพื่อช่วยเหลือเจ้าหลวงและครอบครัวในครั้งนี้ต้องทำอย่างรอบคอบ พสุ ยูพราช และหมวดเผ่าเทพซึ่งเป็นตำรวจไทยและเป็นเพื่อนสนิทของพสุ ช่วยกันวางแผนภารกิจในครั้งนี้ สถานการณ์ข้างต้นกล่าวถึงตอนที่เจ้าแสงจันทาต้องปลอมตัวเป็นหญิงสาวชาวบ้านเพื่อไม่ให้ทหารที่คิด ก่อกบฏจับตัวไปได้ ในระหว่างการเดินทางเจ้าแสงจันทาจะต้องรับฟังคำสั่งของพสุเท่านั้น เพื่อให้ทุกอย่าง เป็นไปตามแผนที่วางไว้ พสุจึงต้องทำข้อตกลงเรื่องนี้กับเจ้าแสงจันทาก่อน เพราะพสุรู้ว่าเขาอยู่ในฐานะ ทหารที่ต้องพาเจ้าหญิงหนีจากอันตราย แต่เพื่อความปลอดภัยของทั้งสองคน เจ้าแสงจันทาจะต้องยอมทำ ตามที่พสุบอกแม้ว่าจะไม่เต็มใจก็ตาม

ในระหว่างการเดินทาง พสุก็ไม่ได้เข้มงวดกับเจ้าแสงจันทาจนทำให้เธออึดอัดมากนัก เขาเข้าใจว่าเจ้าแสงจันทาไม่เคยตระกะกำลำบาก อีกทั้งคงจะทุกข์ใจไม่น้อยที่ต้องจากบ้านเกิดเมืองนอน เพื่อลี้ภัยทางการเมือง เมื่อเจ้าแสงจันทารู้สึกเหนื่อยหรือท้อแท้ใจ พสุจึงได้พูดเสริมแรงเพื่อให้เธอมี กำลังกายและกำลังใจในการเดินทาง ดังความว่า

“เวลาเหนื่อย อาจทำให้ไม่มีความอยากอาหาร แต่ร่างกายคุณยังต้องการ พลังงาน ดังนั้นคุณต้องฝืนกิน เพราะเราจะยังหยุดไม่ได้จนกว่าจะค่ำ แล้วผมจะให้คุณ พักอีกสักสองชั่วโมง”

เจ้าแสงจันทาลืมตาขึ้น ใบหน้าของเธอซีดเซียวจนเขาเกรงว่าเธอจะเป็นลมล้ม ไปได้ทุกวินาที

“เวลานี้เจ้าพ่อกับเจ้าแม่ของคุณปลอดภัยแล้วบนแผ่นดินไทย พวกท่านรอคุณ อยู่ อย่าให้พวกท่านต้องผิดหวังสิ”

เธอพยักหน้ารับช้า ๆ พสุจึงล้วงเข้าไปในเป้ หยิบข้าวเหนียวในห่อใบตองยื่นให้

“กินเสียนะ แล้วจะได้ออกเดินทางต่อ ถ้าเราเดินได้ระยะทางตามเป้าหมาย ผม จะให้คุณนอน”

เธอเกาะห่อใบตองแล้วยกขึ้นกัด ตามด้วยน้ำกลั้วคอ ยูพราชหันซ้าย หันขวา คิ้วหนาขมวดเข้าหากันด้วยความไม่สบายใจ แคंपสุพูดไม่กี่คำเธอก็ทำตาม ขณะที่เขานั้น คะยั้นกะยอแทบตาย เธอได้แต่ส่ายหน้าถ่ายเดียว พสุเดินห่างออกไป เขาได้แต่มองตาม ก่อนจะตัดสินใจกลับไปหาหญิงสาว

“ไม่เป็นไร เธอต้องกิน” เธอตอบ กินข้าวคำสลับน้ำคำไปได้ครึ่งห่อก่อนจะเก็บ ลงในเป้

ห้องว่างเปล่าไม่ควรกินอาหารจำนวนมาก และกินได้แค่นี้ก็ถือว่าดีมากแล้ว
“เออละ เดินต่อกันได้แล้ว”

(ณารา, 2559, หน้า 229)

นอกจากพสุได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนในการดูแลความปลอดภัยของเจ้าแสงจันทาอย่างรอบคอบตามแผนที่วางไว้ การเสริมสร้างกำลังใจให้เจ้าแสงจันทาก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากว่าเจ้าแสงจันทาเป็นผู้หญิงและไม่เคยต้องลำบากมาก่อน การเดินทางในป่าจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก แต่สำหรับพสุนั้น เขาได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี พสุจึงรู้ว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไรเมื่อต้องเดินทางในป่า ดังนั้นพสุจึงต้องทำทุกวิถีทางเพื่อให้สามารถพาเจ้าแสงจันทาเดินทางไปถึงจุดหมายได้ เขาจึงต้องพูดคุยกับเจ้าแสงจันทาด้วยความเข้าใจและให้กำลังใจ เตือนสติให้เจ้าแสงจันทารู้ว่าเจ้าพ่อกับเจ้าแม่กำลังรอเจ้าแสงจันทาอยู่ เธอจึงควรกินข้าวเพื่อให้มีแรงกายในการเดินทางต่อ เพราะถ้าเจ้าแสงจันทาไม่กินข้าวจะทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย หากเจ็บป่วยขึ้นมาจะส่งผลให้การเดินทางล่าช้าเกินกว่ากำหนด อย่างไรก็ตามเจ้าแสงจันทาได้ทำตามที่พสุแนะนำ ทำให้พสุพาเจ้าแสงจันทามาถึงที่นัดหมายได้ทันเวลา แต่โชคไม่ดีที่ทหารของหย่านอ่องตามเจ้าแสงจันทากับพสุมาทัน พสุจึงวางแผนเพื่อให้ยูพราชพาเจ้าแสงจันทาหนีไปอีกทาง ส่วนพสุจะเป็นคนที่หลอกล่อทหารของหย่านอ่องไปอีกทางหนึ่ง ดังความว่า

ทหารหลายสิบนายวิ่งกรูกันตามล่าชายคนเดียวด้วยความฮึกเหิมเฮโลตามไปด้วยความมั่นใจว่าจะปลิดชีพเขาได้อย่างง่ายดาย...

พสุไม่ย่อท้อ เขาพยายามคลานต่อไปเรื่อย ๆ แต่กระสุนอีกนัดที่พุ่งกระแทกหัวไหล่ก็ทำให้แขนข้างซ้ายชาหนึบ คราวนี้เขารีบถลึงเข้าหลบหลังต้นไม้...ความหวังที่จะหนีไปให้พ้นจากรัฐไต่หลวงเริ่มริบหรี่ และที่เสียใจที่สุดก็คือ เขาอาจจะไม่มีโอกาสได้เจอ

เจ้าแสงจันทาอีกครั้ง แต่เธออาจจะหนีไปจากรัฐไต้หวันได้อย่างปลอดภัย...แค่นี้ก็
เพียงพอแล้ว

(ณารา, 2559, หน้า 240)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พสุใช้ตัวเองเป็นเป้าเพื่อหลอกล่อให้ทหารตามเขามา ส่วนยุพราชก็พาเจ้าแสงจันทาหลบหนีไปทางอื่น พสุยอมเอาชีวิตเข้าแลกเพื่อช่วยเจ้าแสงจันทาให้ปลอดภัย พสุคิดว่าคงไม่มีชีวิตรอดแล้วเพราะเขาถูกยิงและทหารทั้งหมดกำลังตามเขามา อย่างไรก็ตามพสุได้ช่วยเจ้าแสงจันทาซึ่งเป็นคนรักของเขาและได้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อช่วยเจ้าหญิงให้เดินทางออกจากรัฐไต้หวันได้สำเร็จ

นอกจากนี้ยังพบพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ปรากฏในตอนที่ถูกพาได้จับตัวเพชรน้ำผึ้งมาไว้ที่ชุมโจร ภูผาไม่ได้ตั้งใจที่จะจับตัวเพชรน้ำผึ้ง แต่ถ้าภูผาไม่จับตัวเธอมา เพชรน้ำผึ้งจะต้องตกเป็นเหยื่อของผจง อีกทั้งหากผจงได้ตัวเพชรน้ำผึ้งไปจะทำให้ภูผาไม่รู้ข้อมูลในการออกปล้นครั้งใหญ่ ซึ่งจะส่งผลให้ภูผาไม่สามารถส่งข่าวให้ตำรวจมาหลายชุมโจรได้ ดังนั้นภูผาจึงต้องจับตัวเพชรน้ำผึ้งและประกาศให้ทุกคนในชุมโจรรับรู้ว่าเธอเป็นภรรยาของภูผา เมื่อพันตำรวจโทสมยศทราบ เขาจึงเตือนให้ภูผาคอยดูแลและรักษาเกียรติของเพชรน้ำผึ้งให้ดีที่สุด เพราะเพชรน้ำผึ้งเป็นหม่อมหลวงที่สืบเชื้อสายมาจากคุณพ่อคุณแม่ที่เป็นหม่อมราชวงศ์ทั้งสองฝ่าย ดังความว่า

“ถ้าอย่างนั้นก็ฝากดูแลเธอด้วย และห้ามแตะต้องเธอเด็ดขาด ผู้หญิงคนนั้น
ไม่ได้เป็นแค่คู่มั่นหมวดเฝ้าเทพเท่านั้น แต่เธอเป็นลูกเจ้าลูกนาย มีสายเลือดสีน้ำเงิน
เข้มข้นทั้งทางฝั่งพ่อและแม่ ถ้าเป็นเวลาปกติแล้วคนอย่างเรา ๆ ไม่ว่าจะป็นนาย หรือ
ฉันทัน รวมถึงหมวดเฝ้าเทพด้วย เวลาเจอเธอ พูดคุยกับเธอ ก็ยังต้องให้เกียรติเธอ ด้วยการ
เรียกเธอว่าคุณ!”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 150)

นอกจากภูผาจะเป็นคนที่คอยส่งข้อมูลเกี่ยวกับการปล้นของเสือผ่นให้พันตำรวจโทสมยศทราบแล้ว เขายังมีหน้าที่ดูแลและรักษาความปลอดภัยให้เพชรน้ำผึ้งตลอดระยะเวลาที่อยู่ในชุมโจร ภูผาได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะป็นการส่งข้อมูลเกี่ยวกับการปล้นให้กับตำรวจหรือ

การดูแลเพชรน้ำผึ้งให้รอดพ้นจากอันตราย ดังในตอนที่ถูกฆาตกรรมคำสั่งของเสือผ้นเพื่อไปช่วยเพชรน้ำผึ้ง
ตั้งความว่า

พอนึกได้อย่างนั้นภูผาก็ผุดลุกขึ้น บอกเสือผ้นว่า “พ่อ...เตียวฉันมา”

“แต่ข้ายังพูดไม่จบเลย” เสือเผมาไวยววาย

“สั่งพวกเด็ก ๆ ไว้ เตียวฉันมาถามจากพวกมันเอง” ชายหนุ่มกล่าวก่อนหันไป
สั่งก้องว่า “มึงตามกูมา ส่วนไอ้รุ่ง มึงอยู่ฟังพ่อแทนกู” พูดจบก็ผลุนผลันจากไป
ภูผารู้ดีว่ากำลังทำในสิ่งที่ไม่สมควรจะทำ

ปกติแล้วผู้ชายทุกคนในหมู่บ้านจะต้องมาร่วมการชุมนุมที่เสือผ้นจัดขึ้น ถ้าจะ
ออกไปก่อนจะต้องหาทางเลี้ยงไปเจียบ ๆ ไม่ใช่อย่างที่กำลังจะทำอยู่นี้ แต่ถ้าแอบหายตัว
ไปเสือเผมาก็ต้องโมโหอยู่ดี เพราะเขาเป็นคนนำปล้นคราวหน้า เปรียบเป็นแม่ทัพของ
กองโจรนี้

แม่ทัพไม่อยู่ แล้วไพร่พลจะออกรบได้อย่างไร

ทว่า...ถ้าเขาไม่เห็นกับตาว่าหล่อนอยู่ที่บ้าน ก็จะไม่มีความหวังใจเด็ดขาด ผจจจึง
เพชรน้ำผึ้งตาเป็นมันมาตลอดตั้งแต่ตอนที่เห็นหญิงสาวครั้งแรก

พี่ชายเขาเป็นโรคจิต!

ฝ่ายนั้นเชื่อว่าการเสพสังวาสกับเด็กหญิงที่ยังไม่มีระดูจะช่วยเพิ่มพลังทางเพศ

เพชรน้ำผึ้งรูปร่างบอบบาง ดูอย่างไรก็เหมือนเด็กสิบสามสิบสี่มากกว่าสิบเจ็ด
เช่นนี้ย่อมถูกตาถูกใจไอ้ผจจเป็นที่สุด ยิ่งกว่านั้นการที่หล่อนเป็นเมียเขา ทำให้คนเป็น
พี่ชายยิ่งหมายมั่นปั้นมือเป็นพิเศษ

ความคิดนี้ทำให้ภูผามือเย็นเฉียบไปหมด เขารับปากคนคนนั้นไว้แล้วว่า
หญิงสาวจะต้องปลอดภัยกลับไป เพชรน้ำผึ้งจะต้องไม่ยับเยินด้วยน้ำมือของผจจ!

(อุมากริการ์, 2560, หน้า 184-185)

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงสถานการณ์ที่เสือผ้นกำลังประชุมวางแผนเกี่ยวกับการปล้นใหญ่
โดยเสือผ้นได้มอบหมายให้ภูผาเป็นหัวหน้านำปล้นในครั้งนี้ ในขณะที่ภูผากับลูกน้องกำลังฟังเสือผ้นพูดอยู่
นั้น ภูผากลับสังเกตเห็นว่าเสือผจจไม่ได้มาร่วมตัวอยู่ในสถานที่แห่งนั้นด้วย ภูผาเริ่มเป็นห่วงความ
ปลอดภัยของเพชรน้ำผึ้ง ดังนั้นภูผาจึงรีบออกไปหาเพชรน้ำผึ้ง ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าจะทำให้เสือผ้นไม่พอใจ ภูผา

กลัวว่าผจญจะล่วงเกินเพชรน้ำผึ้ง เนื่องจากผจญเป็นโจรที่ชอบเสพสังวาสกับเด็กหญิงที่ยังไม่มีระดู ตามความเชื่อที่ว่าจะเป็นการช่วยเพิ่มพลังทางเพศ ภูผาจึงรีบไปดูเพชรน้ำผึ้งให้เห็นกับตาว่าเธอยังปลอดภัย

นอกจากนี้ภูผายังได้แสดงพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองในฐานะที่เป็นหัวหน้าโจร เมื่อภูผาได้รับมอบหมายจากเสือดวงให้เป็นผู้นำในการออกปล้น ภูผาจะไม่ยอมให้ลูกน้องต้องเสี่ยงอันตรายหรือตายแทนตน ดังความว่า

“ให้พวกผม...”

ฝ่ายนั้นจะเสนอ แต่เขารีบปรามเสียก่อน จริงอยู่ว่านี่คือการปล้นเหมือนทุกครั้ง แต่ต่างกันที่เจ้าทรัพย์ครั้งนี้คือ ร.ต.ท. เผ่าเทพ

ภูผาเชื่อว่าผลลัพธ์ของการปล้นบ้านตำรวจย่อมเจอโทษอุกฉกรรจ์กว่า ดังนั้นถ้าเกิดความผิดพลาดขึ้นมา ชายหนุ่มก็ไม่ต้องการให้บรรดาลูกน้องคนสนิทที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาตลอดหลายปีนี้ต้องพลอยฟ้าพลอยฝนไปด้วย

“ไม่ต้อง พวกเอ็งรออยู่ที่นี้ ถ้าได้ยินเสียงสัญญาณของไอ้คล้าก็รีบหนีไปรอที่จุดนัดพบ ถ้าดาวประกายพริกเริ่มขึ้นแล้วยังไม่เห็นข้า ก็ไม่ต้องรออีก ให้กลับไปไหนก็ได้เลย ห้ามส่งคนมาตามทั้งสิ้น” ชายหนุ่มสั่งก่อนตัดสินใจกระโดดข้ามรั้วไม้เตี้ย ๆ เข้าไปในเขตบ้าน

(อุมากราร์, 2560, หน้า 68)

ภูผาต้องแข่งขันกับผจญปล้นบ้านหมวดเผ่าเทพ หากใครชนะการปล้นในครั้งนี้จะได้เป็นผู้นำปล้นครั้งใหญ่ ซึ่งภูผาจำเป็นต้องเป็นผู้นำปล้นเพื่อล้วงข้อมูลมาแจ้งให้พันตำรวจโทสมยศทราบ แต่การปล้นที่ได้รับมอบหมายในครั้งนี้คือการปล้นบ้านหมวดเผ่าเทพ หากเกิดความผิดพลาดถูกตำรวจจับย่อมได้รับโทษในข้อหาร้ายแรงอย่างแน่นอน ดังนั้นภูผาจึงไม่ต้องการให้ลูกน้องของตนเองเดือดร้อน เขาจึงลงมือปล้นบ้านหมวดเผ่าเทพด้วยตัวเอง และสั่งให้ลูกน้องไปรอที่จุดนัดพบ ถ้าหากดาวประกายพริกหรือดาวพระศุกร์ที่เห็นในเวลาเข้ามืดขึ้นแล้ว แต่ยังไม่เห็นภูผาตามไป ให้ทุกคนกลับไปชุ่มโจรแล้วไม่ต้องส่งใครออกมาตามหาภูผาอีก เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภูผามีความห่วงใยต่อลูกน้องคนสนิทที่ “ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมา” ไม่ต้องการให้ใครมาเดือดร้อนเพราะภูผา สอดคล้องกับ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2556, หน้า 16) ที่กล่าวเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้นำว่า “....ผู้นำต้องมีความมั่นคงทางอารมณ์ในการรับมือกับความท้าทาย ในการตัดสินใจและในระหว่างช่วงเวลาแห่งความกดดัน ในระหว่างกระบวนการภาวะ

ผู้นำ จะมีทั้งสิ่งที่เป็นทั้งบวกและลบ ผู้นำต้องเผชิญกับมันด้วยความกล้าหาญ.....” ในความเป็นจริงภุมาเป็นหัวหน้าใจร เขาสามารถสั่งให้ลูกน้องไปตายแทนเขาได้ แต่ภุมานับถือและรักลูกน้องเหมือนคนในครอบครัว แสดงให้เห็นว่าภุามีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง อีกทั้งเขายังตระหนักรู้ว่าตนเองเป็นหัวหน้า เป็นผู้นำ จึงต้องปกครองลูกน้องด้วยความเที่ยงธรรม ดูแลเอาใจใส่ลูกน้องเหมือนคนในครอบครัว ไม่บังคับหรือออกคำสั่งให้ทำในสิ่งที่จะนำไปสู่ความหายนะ

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองที่ปรากฏในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมใจร ปรากฏในตัวละครเอกชายทั้ง 2 เรื่อง ได้แก่ พสุและภุมา ซึ่งตัวละครเอกชายทั้ง 2 เรื่องได้แสดงพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง คือ การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนตามที่ได้รับมอบหมาย โดยปฏิบัติด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความสามารถ เพื่อให้งานที่รับผิดชอบบรรลุตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยหน้าที่ของตัวละครพสุและภุมาในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมใจรนั้นจะมีสิ่งๆที่เหมือนกันคือ ทำหน้าที่ปกป้องและช่วยเหลือผู้อื่น แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นทหารในหน่วยรบพิเศษอย่างเช่นพสุ หรือเป็นใจรอย่างเช่นภุมา ทั้งสองตัวละครสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ เพียงแค่เริ่มจากการตระหนักและรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง ไม่เพียงแต่จะทำให้ตนเองประสบความสำเร็จในงานที่ได้รับมอบหมายแล้ว ยังส่งผลให้ผู้คนรอบข้างได้รับคุณประโยชน์จากพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่นั้นด้วย

1.2.2 พฤติกรรมพัฒนา คำว่า พัฒนา หมายถึง ทำให้เจริญ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 827) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของคำว่า พฤติกรรมพัฒนา หมายถึง การกระทำที่ส่งเสริม สร้างสรรค์ หรือการเปลี่ยนแปลงเพื่อทำให้เจริญหรือนำไปสู่หนทางที่ดีขึ้น

1.2.2.1 พฤติกรรมพัฒนาตนเอง

พฤติกรรมพัฒนาตนเอง หมายถึง การกระทำที่ส่งเสริมหรือเปลี่ยนแปลงซึ่งจะนำพาให้ตนเองเกิดความเจริญ เกิดความสุข และประสบความสำเร็จในทางที่ดีขึ้น ซึ่งตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมใจรได้แสดงพฤติกรรมพัฒนาตนเอง ทั้งหมด 2 พฤติกรรม คือ พฤติกรรมฝึกฝนตนเอง อยู่เสมอ และพฤติกรรมตั้งใจเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) พฤติกรรมฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ

ฝึกฝน หมายถึง เพียรฝึก, พยายามฝึก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 798) ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของ พฤติกรรมฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ ว่าหมายถึง การกระทำที่เพียรพยายามฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ เพื่อทำให้ตนเองเกิดการพัฒนาไปสู่หนทางที่ดีขึ้น

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมใจรพบพฤติกรรมฝึกฝนตนเองอยู่เสมอของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครพสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภุมาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์

พฤติกรรมฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ปรากฏให้เห็นพื้นฐานของพลุในเรื่องผลการเรียนด้านการทหารที่ดีเยี่ยม จึงทำให้เขาได้รับทุนจากกองทัพไทยไปเรียนต่อที่เวสต์พอยต์ ดังความว่า

สามปีก่อนหน้า พลุได้รับทุนจากกองทัพไทยไปเรียนต่อที่เวสต์พอยต์ โรงเรียนทหารที่มีชื่อเสียงที่สุดของสหรัฐอเมริกา หลังเรียนจบเขาก็เข้าฝึกหลักสูตรหน่วยรบพิเศษหรือที่เรียกกันว่า ‘กรีนเบเรต’ เพื่อเขาจะได้นำความรู้มาถ่ายทอดให้แก่ทหารรุ่นน้องในประเทศไทยต่อไป

กองทัพไทยมีสัมพันธไมตรีที่ดีต่อกองทัพบกสหรัฐอเมริกา ทหารไทยหลายนายที่มีผลการเรียนดีเยี่ยมจึงได้รับทุนไปเรียนต่อที่เวสต์พอยต์ เพื่อจะได้นำหลักสูตรทหารที่ทันสมัยกลับมาใช้ที่ประเทศไทย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อกองทัพต่อไป

(ณารา, 2559, หน้า 21)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการเล่าถึงพื้นฐานของพลุว่า พลุเป็นผู้ที่มีผลการเรียนดีเยี่ยมจึงทำให้เขาได้รับทุนไปเรียนต่อที่เวสต์พอยต์ ประเทศสหรัฐอเมริกา แสดงให้เห็นว่าพลุเป็นทหารไทยที่มีความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นความพร้อมทางร่างกายและความรอบรู้ในเรื่องวิชาการ จึงทำให้เขาได้รับทุนดังกล่าว หลังจากจบการศึกษา พลุจึงยังได้เข้ารับการฝึกหลักสูตรหน่วยรบพิเศษ ‘กรีนเบเรต’ และทำให้พลุได้รู้จักกับยุพราช ซึ่งยุพราชเป็นชาวกูรข่ามาจากประเทศเนปาล ด้วยความที่พลุและยุพราชเป็นคนเอเชียเหมือนกันจึงทำให้สนิทและเข้าใจกันได้ง่ายมากกว่าชนชาติอื่น ๆ ทั้งสองจึงเป็นเพื่อนร่วมเรียนหลักสูตรนี้และกลายเป็นเพื่อนสนิทที่ร่วมทำภารกิจเสี่ยงเป็นเสี่ยงตายมาด้วยกัน หลังจากที่เรียนจบหลักสูตรหน่วยรบพิเศษ ‘กรีนเบเรต’ พลุกับยุพราชได้ร่วมปฏิบัติการกิจจนกระทั่งมาถึงภารกิจที่จะต้องช่วยเหลือเจ้าหลวงแห่งเมืองนางและครอบครัวให้ปลอดภัยจากการรัฐประหาร ยุพราชได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเจ้าหลวงและครอบครัว ส่วนพลุก็ยินดีที่จะรับอาสาช่วยเหลือยุพราชปฏิบัติการกิจนี้ด้วยความเต็มใจ พลุรับหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าแสงจันทาเพื่อลี้ภัยไปยังประเทศไทย ในระหว่างการเดินทางเมื่อมีโอกาสพลุจะได้ฝึกฝนร่างกายและพัฒนาตนเองเพื่อเตรียมรับกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดอยู่เสมอ ดังความว่า

“มีอะไรหรือ หรือว่าเห็นอะไรผิดปกติ ถึงได้ตกใจวิ่งไปหาผม”
 “ฉัน...ฉัน...นี่ว่าคุณอาจถูกงูกัด ถึงได้หายไปในน้ำนานตั้งหลายนาที”
 “ผมฝึกความแข็งแรงของปอดนะ เมื่อวานผมก็ทำ ตอนที่ฝึกพวกเราต้องหัด
 ดำน้ำกันคนละหลาย ๆ นาที ผมเคยทำสถิติสูงสุดอยู่ที่ห้านาทีกับยี่สิบวินาที”
 “ห้านาทียี่สิบวินาที?” เธออ้าปากค้าง
 “ใช่ แต่ตอนนี้ไม่ถึงแล้วละ เพราะไปอยู่เวียดนามใต้ไม่ค่อยได้เจอน้ำเท่าไร”
 เขาบอกเสียงเรียบ ก่อนจะถาม “แล้วคุณรู้ได้ไงว่าผมหายไป”

(ณารา, 2559, หน้า 199)

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงตอนที่พสุปฏิบัติภารกิจพาเจ้าแสงจันทร์ตามล่าของ
 ทหาร ระหว่างทางที่หยุดพักพสุได้ดำน้ำเพื่อฝึกความแข็งแรงของปอด ซึ่งตอนที่พสุฝึกหลักสูตร เขาเคยทำ
 สถิติดำน้ำได้เวลาสูงสุดอยู่ที่ห้านาทีกับยี่สิบวินาที แต่เมื่อเขาต้องมาปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ จึงทำให้เขาไม่
 ค่อยได้ฝึกการดำน้ำ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่ไปปฏิบัติภารกิจมีความเอื้ออำนวยในการฝึกที่แตกต่าง
 กัน เมื่อพสุมีโอกาสเขาจึงฝึกดำน้ำเพื่อฝึกความแข็งแรงของปอด แสดงให้เห็นว่าพสุมีพฤติกรรมหมั่นฝึกฝน
 ตนเองอยู่เสมอ แม้จะเรียนจบหลักสูตรรบพิเศษแล้ว เขาก็ยังต้องมีการพัฒนาร่างกายของตนเอง
 เนื่องจากว่าอาชีพทหารโดยเฉพาะทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยรบพิเศษจะต้องเป็นคนที่มีความกระตือรือร้นในการคิด
 การวางแผนอย่างรอบคอบ และต้องมีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง เตรียมพร้อมรับกับการเอาตัวรอดใน
 สถานการณ์ที่ยากลำบากอยู่เสมอ

นอกจากนี้ยังพบพฤติกรรมฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกกันตร์
 ปรากฏในบทบรรยายความทรงจำของผจกที่นึกย้อนอดีตไปถึงเรื่องของภุษา ทั้งผจกและภุษาเติบโตมาใน
 ชุมโจร แต่ได้รับโอกาสในการฝึกฝนในการต่อสู้และการใช้อาวุธที่แตกต่างกัน ดังความว่า

เริ่มตั้งแต่ตอนเด็ก ๆ ที่พ่อเป็นคนสอนเขายิงปืนเองกับมือ แต่คนที่สอน
 ภูมายิงปืนคือเพื่อนพ่อคนที่ยิงปืนได้เร็วที่สุดในบรรดาชุมโจรทั้งหมด ทว่ามันกลับ
 เป็นคนที่ยิงปืนได้แม่นกว่าใคร ๆ ในหมู่บ้านขึ้นมาได้อย่างไรก็ไม่รู้

เมื่อก่อนเวลาออกไปหาเพื่อนฝูง พ่อจะพาเขาไปด้วยเสมอ ใฝ่ต่างหากที่ต้อง อยู่โยงที่บ้าน มันถูกพ่อเก็บซ่อนไว้ จนวันที่ห้อยแขวนนั้นละที่ไม่อาจเก็บตัวมันได้อีก ต่อไป และหลังจากนั้นมันก็ยังทำเรื่องให้พ่อโกรธจัดจนอยากจะฆ่าให้ตายอยู่หลาย ครั้ง ซึ่งครั้งร้ายแรงที่สุดก็แค่เพราะใฝ่อยากเรียนหนังสือเท่านั้น ทว่าพ่อเลือกทำ โทษมันด้วยการจับห้อยแขวน

ขณะที่เขา...ทำเรื่องให้พ่อโกรธจัดจนอยากจะฆ่าตายอยู่หลายครั้งเช่นกัน ไม่ว่าจะ ปลิ้น ฆ่า ข่มขืน เขาทำมาหมดแล้ว แต่ผจกลับไม่เคยโดนจับห้อยแขวนเลยสักครั้ง เดียว

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 383-384)

ผจกับภูผาได้รับการเลี้ยงดูและฝึกฝนที่แตกต่างกัน เพราะภูผาเป็นลูกของตำรวจซึ่งเป็นศัตรูของเสือผ่น ภูผาจึงได้รับการฝึกฝนเรื่องการยิงปืนจากลูกน้องโจรที่ยิงปืนได้แม่นยำที่สุด แต่ด้วยพรสวรรค์และความขยันใฝ่เรียนรู้ของภูผาจึงทำให้ภูผาเรียนรู้ได้เร็วและชำนาญในการใช้อาวุธมากกว่าผจง สังเกตได้จากเมื่อครั้งที่ภูผาได้รับมอบหมายงานจากเสือผ่น ภูผาจะวางแผนอย่างรัดกุมและสามารถเอาชนะผจงได้ทุกครั้ง นอกจากนี้ภูผายังมีความแข็งแรงและความอดทนมากกว่าผจง ดังในตอนที่ภูผาถูกจับห้อยแขวนเมื่ออายุประมาณ 9 ขวบ ความว่า

จุดที่เด็กชายคนนั้นถูกห้อยแขวนอยู่

ในดวงตาของพวกเขาฉายความรู้สึกที่แตกต่างกัน บ้างก็สงสาร บ้างก็สมเพช บางคนก็สมน้ำหน้า แต่ความรู้สึกหนึ่งที่ทุกคนมีเหมือนกันคือ ‘ลึน’ อย่างใจหาย ใจคว่ำไปกับเจ้าของร่างจ้อยที่ห้อยต้องแต่งเหนือหุบเหว เพราะเด็กชายผู้นั้นเป็นคนที่อายุน้อยที่สุด ตั้งแต่เคยมีคนถูกนำมาแขวนไว้ที่ตึ้นรังแห่งนี้

และทันทีที่ธูปครึ่งกำนไหม้หมดหรือตะวันตกดิน...ขึ้นอยู่กับสิ่งไหนมาถึงก่อน จะเป็นเวลาที่ต้องเลือกระหว่างตัดเชือกเส้นนั้นให้ขาด กับนำตัวฝายนั้นลงมา แต่ทั้งนี้ ก็ขึ้นอยู่กับว่า คนที่ถูกห้อยแขวนอยู่จะสามารถแปลงเสียงให้ทุกคนได้ยินทั่วหน้าหรือไม่

ถ้าตะโกนไม่ไหว ต่อให้มีลมหายใจ ก็ต้องตกลงไปในหุบเหวเบื้องล่างเพื่อเป็น
อาหารให้แร้งกาที่เฝ้าคอยอยู่ดี
มีเพียงผู้กล้าแกร่งเท่านั้นที่จะอยู่รอดได้ในนรกขุมนี้!

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 11)

ตัวอย่างข้างต้นเกิดขึ้นเมื่อตอนภูผาอายุ 9 ขวบ เขาถูกลงโทษด้วยการจับห้อยแขวน
ตอนนั้นภูผายังเป็นเด็กและไม่สมควรที่จะได้รับการลงโทษอย่างรุนแรงเช่นนี้ แต่ภูผากลับมีชีวิตรอดจาก
การห้อยแขวนในครั้งนั้นมาได้ จึงทำให้คนในชุมโจรรู้ว่าภูผาเป็นผู้ที่มีความกล้าแกร่ง อดทน มีความเป็น
นักสู้ หลังจากที่ถูกฆาตกรรมจากการห้อยแขวนในครั้งนั้นมาแล้ว เขาจึงตั้งใจเรียนหนังสือเพื่อให้มีความรู้
และหมั่นฝึกฝนการต่อสู้เพื่อเอาตัวรอดในทุก ๆ สถานการณ์ ในด้านการเป็นหัวหน้าโจรภูผายังกลายเป็น
โจรที่มีชื่อเสียงในเรื่องของความเก่งกาจ จึงทำให้มีกลุ่มโจรอื่น ๆ นำชื่อของเสือผาไปแอบอ้างเพื่อปล้น
ชาวบ้าน ดังความว่า

“ถ้าพวกมึงมีฝีมือแค่นี้ อย่าย้อ่านโกหกใคร ๆ เลยว่าเป็นเสือผา... บอกว่าเป็น
เลียงผาเสีย กูยิ่งจะเชื่อมากกว่า แล้วอีกอย่าง พวกมึงอย่าคิดแต่ต้องข้าวของบนรถ
นั้นแม้แต่ชิ้นเดียว ไม่อย่างนั้นกูจะไม่ไ้แค่ยิงแขนหรือขาพวกมึงแล้ว”

พูดจบก็ลั่นไกปืนในมือออกไปอีกนัด เป้าหมายของเขาคือแผ่นหลังของ
สมุนโจรโหดที่แก๊งทำเป็นตายในตอนแรก แต่แท้จริงมันค่อย ๆ ลอบกลับไปที
รถบขส. คั่นนั้นเพราะหวังทรัพย์สินเงินทองข้าวของของผู้โดยสารที่ถูกทิ้งไว้...แต่น่า
เสียดายที่มันกลับต้องกลายเป็นผีเสื้ออรธแทน

ชายหนุ่มแสบปากอย่างซิงซังแกมสาสมใจ ก่อนก้าวข้ามหัวหน้าโจรที่นอน
หายใจรวนขวางทางอยู่ตรงหน้าอย่างตั้งใจประกาศให้รู้ว่าดูแคลน
พวกมันมากันเป็นสิบ แต่กลับสู้เขาเพียงคนเดียวไม่ได้

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 23)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภูผาเป็นโจรที่มีชื่อเสียง น่าเกรงขาม จึงมีโจรกลุ่มอื่น
นำชื่อของภูผาไปแอบอ้างเพื่อปล้นชาวบ้าน แต่เหตุการณ์ในตอนนั้นคือกลุ่มโจรกำลังปล้นชาวบ้านโดยที่

ไม่รู้ว่าภรรยาอยู่ในกลุ่มของชาวบ้านด้วย ภรรยาจึงต่อสู้กับกลุ่มโจรที่มากันเป็นสิบ แต่เขาก็สามารถเอาชนะกลุ่มโจรและช่วยเหลือชาวบ้านได้สำเร็จ

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมฝึกฝนตนเองอยู่เสมอที่ปรากฏในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ปรากฏในตัวละครเอกชายทั้ง 2 เรื่อง ได้แก่ พลุและภรรยา ซึ่งตัวละครเอกชายทั้ง 2 เรื่องได้แสดงพฤติกรรมฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ คือ การพัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจอยู่เสมอ ในด้านตัวละครพลุ เป็นผู้ที่มีโอกาสได้รับทุนไปเรียนที่โรงเรียนเตรียมทหารเวสต์พอยต์ ประเทศสหรัฐอเมริกา และยังได้ฝึกหลักสูตรหน่วยรบพิเศษกรีนเบเรต เมื่อพลุได้รับโอกาสทางการศึกษาที่ดี ทำให้เขามีความรู้ที่นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น ในขณะที่เดียวกันหลังจากที่จบการศึกษาแล้ว พลุยังหมั่นทบทวนความรู้และฝึกฝนร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ พลุจึงเป็นตัวอย่างของผู้ที่มีพฤติกรรมในการฝึกฝนตนเองและไม่ลืมความรู้ที่ได้เรียนมา ส่วนตัวละครภรรยา มีความแตกต่างจากตัวละครพลุในส่วนของภรรยาเป็นคนใฝ่เรียนแต่ไม่ได้รับโอกาสในการเรียนเท่าที่ควร ภรรยา มีพื้นฐานเป็นคนเก่ง มีความสามารถ มีความมุ่งมั่น หากภรรยาได้รับโอกาสในการเรียนรู้ เขาจะเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว แต่ถึงกระนั้นอุปสรรคที่ภรรยาต้องเจอยิ่งทำให้เขาเป็นคนแข็งแกร่งและพยายามที่จะเรียนรู้สิ่งรอบตัวด้วยตัวเอง ภรรยาจึงเป็นตัวอย่างของผู้ที่มีพฤติกรรมฝึกฝนตนเองจากความใฝ่รู้และมุ่งมั่นเพื่อให้ตนเองมีความรู้ทั้งทางด้านวิชาการและด้านการต่อสู้

2) พฤติกรรมตั้งใจเรียน

พฤติกรรมตั้งใจเรียน หมายถึง การกระทำที่แสดงถึงความสนใจ และเอาใจใส่ต่อการเรียน ประกอบด้วย การเข้าเรียน และเลิกเรียนตรงเวลา ตั้งใจฟังขณะที่อาจารย์สอน มีสมาธิ มีการตั้งคำถาม ตอบคำถาม และกล้าแสดงความคิดเห็น มีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในขณะที่มีการเรียนการสอน ไม่พูดคุยขณะที่มีการเรียนการสอน หรือไม่ส่งเสียงรบกวนกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งการบ้านหรือส่งรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด มีการทบทวนบทเรียน วางแผนการเรียน ให้คุณค่าหรือความสำคัญต่อการเรียน มีความอยากรู้อยากเห็น มีความเพียรพยายาม และมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม (พิชญ์ ลิ้มพะสุตร, 2555, หน้า 5-6)

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมธโร) (2546, หน้า 130-131) ได้อธิบายเกี่ยวกับการศึกษาทางโลก ประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ ดังนี้

1. พุทธิศึกษา คือ ฝึกหัดสมอง เป็นที่สถิตแห่งความรู้ ความคิดให้กล้าแข็ง เพื่อให้เกิดสติปัญญา มีความเฉลียวฉลาด ว่องไว สามารถใช้กับดุลยพินิจเกี่ยวกับงานทั่วไป

2. จริยศึกษา คือ ฝึกหัดจิตใจให้สูง ชัดเกลากิริยามารยาทให้สุภาพ อบรมความประพฤติและอุปนิสัยให้ดีงาม และให้มีวัฒนธรรมศีลธรรมของชุมชน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน

3. พลศึกษา คือ ฝึกหัดกำลังกายให้แข็งแรง และบำรุงสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยเบียดเบียน กับทั้งมีน้ำใจเป็นนักกีฬา หรือฝึกหัดให้ร่างกายเจริญพร้อมกับจิตใจ เข้าหลักที่ว่าจิตใจเข้มแข็งย่อมอยู่ในร่างกายที่แข็งแรง

4. หัตถศึกษา คือ ฝึกหัดให้มีความเคยชินและขยันหมั่นเพียรในการใช้มือปฏิบัติงาน เพื่อเป็นรากฐานของการประกอบสัมมาอาชีพ ซึ่งรวมลงอยู่ที่ฝึกหัดประสาททั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ให้เจริญโดยฝึกหัดใช้ตา ดู ใช้หู ฟัง ใช้จมูกดมกลิ่น ใช้ลิ้นลิ้มรส และใช้มือสัมผัส

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพฤติกรรมตั้งใจเรียนของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครภูผา จากนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ดังในตอนที่มีผู้เขียนบรรยายถึงอุปนิสัยของภูผาที่มักใฝ่หาความรู้ให้ตนเองอยู่เสมอ ดังความว่า

ทั้ง ๆ ที่เขาเองนั้นมักชวนขวยหาความรู้ใส่ตัวอยู่เสมอ เมื่อก่อนที่หมู่บ้านนี้เคยมีครูอยู่คนหนึ่ง...ครูคนนั้นสอนให้เขาอ่านออกเขียนได้ และเป็นคนพาขวยหนุ่มไปสอบเทียบด้วยตัวเอง

ภูผาเพิ่งเริ่มเรียนหนังสือตอนเก้าขวบ และพออายุสิบหกก็สอบเทียบ ม.หกได้พอดี

ความรู้ของเขานั้นจะว่าไปแล้วนับได้ว่าสูงที่สุดในหมู่บ้านนี้ก็ได้ และสามารถทำอย่างอื่นนอกจากเป็นโจรได้สบาย เพราะคนที่จบ ม. หก บางคนก็ไปเป็นครู ที่ไปไกลได้เป็นถึงปลัดอำเภอก็มี แต่เพราะขวยหนุ่มเป็นลูกชายของเสื่อร้ายจึงต้องอยู่ที่นี้ และเป็นโจรตามพ่อ

ถึงอย่างนั้นภูผาก็ยังชวนขวยหาความรู้เพิ่มเติมทุกครั้งเมื่อมีโอกาส

(อุมากราร์, 2560, หน้า 211)

จากตัวอย่างดังกล่าวเป็นการบรรยายถึงภูผาว่าเป็นคนที่มีความตั้งใจเรียนและหมั่นใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ อีกทั้งภูผายังได้ครูลอยที่คอยช่วยสอนหนังสือและพาภูผาไปสอบเทียบ การที่ภูผาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการดำรงชีวิตแบบวิถีของโจร ทำให้เป็นอุปสรรคต่อภูผาเป็นอย่างมาก

เนื่องด้วยสื่อผ่านต้องการให้ภูผาเป็นโจร เมื่อภูผาสอบเทียบม.ทกได้ ก็ไม่สามารถที่จะไปทำอาชีพอื่นได้ นอกจากเป็นโจรตามเสี้ยนพันธุ์ ทั่ว ๆ ที่ในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นไปซึ่งเป็นฉากเหตุการณ์ของนวนิยายเรื่องนี้ ในยุคนั้นผู้ที่สามารถสอบเทียบ ม.ทก ย่อมเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะอันเพียงพอในการประกอบอาชีพ ดังปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503⁷ ที่กล่าวว่า

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ การศึกษาที่อาศัยประถมศึกษาเป็นพื้นฐาน มุ่งหมายจะสำรวจและส่งเสริมความสนใจ และความถนัดตามธรรมชาติของเด็กเพื่อให้ได้มีความรู้และทักษะอันเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ หรือให้ได้มีพื้นฐานความรู้อันจำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือเพื่อการศึกษาที่สูงขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ประโยค คือ ประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น และประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ละประโยคไม่เกิน 3 ชั้น

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2504, หน้า 164)

อีกทั้งหมอธันว์ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของภูผายังได้เล่าเหตุการณ์ตอนที่หมอธันว์กับภูผาไปสอบเทียบม.ทกให้เพชรน้ำผึ้งฟัง ความว่า

“พี่ผาเคยเป็นเด็กวัดด้วยหรือคะ”

“ก็...ไม่เชิง ครูของมันเอามันมาฝากหลวงพ่อกของผมน ให้พาเราไปสอบเทียบที่พระนครด้วยกัน”

เพชรน้ำผึ้งอ้าปากค้างอย่างลึมตัวเมื่อได้ยินเช่นนั้น

⁷ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2504, หน้า 164)

1. อนุบาลศึกษา ได้แก่ การอบรมเบื้องต้นเพื่อให้กุลบุตรกุลธิดา พร้อมทั้งจะรับการศึกษา ระดับประถมศึกษาต่อไป
2. ประถมศึกษา ได้แก่ การศึกษาซึ่งมุ่งหมายจะสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กด้วยการอบรมสั่งสอนขั้นมูลฐาน อันเป็นทางนำไปสู่การเรียนรู้และการปฏิบัติ แบ่งออกเป็นสองประโยค คือ ประโยคประถมศึกษาตอนต้น 4 ชั้น และประโยคประถมศึกษาตอนปลาย 3 ชั้น
3. มัธยมศึกษา ได้แก่ การศึกษาที่อาศัยประถมศึกษาเป็นพื้นฐาน มุ่งหมายจะสำรวจและส่งเสริมความสนใจ และความถนัดตามธรรมชาติของเด็กเพื่อให้ได้มีความรู้และทักษะอันเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ หรือให้ได้มีพื้นฐานความรู้อันจำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือเพื่อการศึกษาที่สูงขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ประโยค คือ ประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น และประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ละประโยคไม่เกิน 3 ชั้น
4. อุดมศึกษา ได้แก่ การศึกษาวิชาชีพหรือวิชาการชั้นสูงและการวิจัยในมหาวิทยาลัยหรือในสถาบันชั้นสูงอื่น ๆ

มินาเล่า ภูเขาถึงมีหนังสือเรียนพวกนั้นซ่อนไว้ที่ได้เตียง ชายหนุ่มไม่ใช่โจรป่าไร้ การศึกษาอย่างที่หล่อนเคยนึกสงสัยในบางครั้ง

“แล้วหมอกับพี่ผาไปสอบเทียบชั้นไหนคะ”

“ม.หกครับ” ดวงตาคนเล่ามองไปเมื่อพูดคำนี้ “แล้วผมก็ไปเรียนต่อเจ็ดแปด จนสอบเข้าหมอได้ แต่มันต้องไปเป็นโจร” แล้วธันวาคมก็เจิบไปอืดใจใหญ่ ๆ ก่อน เล่าต่อ “มาเจอกันอีกทีตอนมันโดนยิงแล้วปืนรัวเอาปืนจ่อหัวให้ผมรักษาให้” รอยยิ้ม ขบขันผุดขึ้นบนใบหน้าคนเล่า “จากนั้นก็พาลูกน้องมาให้ผมช่วยทำแผลให้บ้าง หรือมาให้ผมเขียนใบสั่งยาให้คนในหมู่บ้าน มารับผมไปดูคนเจ็บที่อยู่ในป่าบ้าง จน บางทีผมก็โมโห นึกอยากให้มันเลิกไปเป็นโจรแล้วหันไปเรียนหมอ จะได้ช่วยคนได้ สมใจ”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 364-365)

ตัวอย่างดังกล่าวเป็นสถานการณ์ที่หมอธันวากำลังเล่าถึงการไปสอบเทียบม.หกของเขา กับภูเขาให้เพชรน้ำผึ้งฟัง ภูเขาต้องไปอาศัยอยู่กับหลวงพ่อกของหมอธันว ทำให้ทั้งคู่รู้จักและเป็นเพื่อน กัน เมื่อสอบเทียบได้แล้ว หมอธันวก็ไปเรียนต่อเจ็ดแปดจนสอบเข้าเรียนต่อหมอได้ ส่วนภูเขาก็ต้องหยุด การเรียนไว้เพียงเท่านั้น แม้ภูผาจะต้องกลับไปเป็นโจร แต่เขาก็กะทำในสิ่งที่ตรงข้ามกับความเป็นโจร กล่าวคือ เขาก็ยังช่วยเหลือผู้คนที่อยู่เสมอ จนหมอธันวอยากให้ภูผาเลิกเป็นโจรแล้วไปเรียนหมอต่อดีกว่า จะ ได้ช่วยเหลือคนได้อย่างที่ภูผาตั้งใจไว้ จากเหตุการณ์ที่หมอธันวเล่าให้เพชรน้ำผึ้งฟัง ทำให้เธอเข้าใจภูเขา มากยิ่งขึ้นว่า ภูเขาไม่ใช่โจรที่ไร้การศึกษา อีกทั้งยังทำให้เพชรน้ำผึ้งคลายข้อสงสัยจากที่เธอได้พบว่ามี หนังสือซ่อนอยู่ใต้เตียงนอนของภูเขาเป็นจำนวนมาก ดังความว่า

หลังจากใคร่ครวญอยู่นาน หญิงสาวก็นึกอยากเขียนจดหมายขึ้นมาสักฉบับ คิด ในใจว่าเมื่อไหร่ที่ภูผาอารมณ์ดีจะขอให้เขาเอาไปหย่อนลงตู้ไปรษณีย์ให้

เพชรน้ำผึ้งเลยค้นหาปากกา ดินสอ กระดาษอยู่นาน พอเจอก็กลับทำดินสอ พลัดหลุดมือลงไปข้างซอกเตียงเสียได้ จึงต้องพลิกฟูกขึ้นมาแล้วหล่อนก็ยืนตะลึง ตาค้างอยู่ตรงนั้น เพราะที่บนแผ่นไม้กระดานรองเตียงมีหนังสือเรียนมากมายวาง กระจายเอาไว้

ทั้งหนังสือเรียนภาษาไทย สังคม วิทยาศาสตร์ และอีกหลายวิชาที่สอนกันใน
ระดับมัธยมศึกษาตั้งแต่ชั้น ม. หนึ่ง ถึง ม. หก

พอเอามาพลิกดูก็พบว่าทุกเล่มถูกอ่านจนหน้ากระดาษยับ บางหน้ามีรอย
ขีดเส้นใต้ บางหน้ามีเครื่องหมายคำถามเขียนไว้ และมีการเขียนคำตอบด้านล่างด้วย
ลายมือสวยงาม

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 245)

เพชรน้ำผึ้งพบว่าหนังสืออยู่เป็นจำนวนมากอยู่ใต้ฟูกที่นอนของภูผา และยิ่งไปกว่า
นั้นหนังสือทุกเล่มถูกอ่านจนหน้ากระดาษยับ บางหน้ามีรอยขีดเส้นใต้ บางหน้ามีเครื่องหมายคำถามเขียน
ไว้ และเขียนคำตอบด้วยลายมือสวยงาม จากหนังสือที่เพชรน้ำผึ้งได้พบเห็นแสดงให้เห็นว่า ภูผามีความ
ตั้งใจ มุ่งมั่นและเอาใจใส่ในการเรียนเป็นอย่างมาก แม้บริบทสภาพแวดล้อมที่ภูผาต้องพบเจอจะไม่
เอื้ออำนวยให้เขาเรียนหนังสือได้อย่างที่ใจเขาปรารถนา แต่จากการตั้งใจใฝ่หาความรู้ของภูผา ทำให้เขามี
ความรู้จากตำราที่เขาอ่านค่อนข้างมาก จึงทำให้เขาสามารถพูดคุยกับเพชรน้ำผึ้งได้อย่างเข้าใจ ดังความว่า

“ไม่ทำงานบ้านแล้วทำอะไร”

“ก็ไปโรงเรียน”

“ที่นิวเดลีนะหรือ”

“ใช่...นิวเดลีอยู่ในอินเดีย พี่คงรู้จักอินเดียใช่ไหม เมืองแขกนะ”

“รู้จัก” เขาตอบ หัวสมองนึกภาพแผนที่โลกที่เคยเรียนมารวดเร็ว ประเทศนั้น

อยู่ติดกับพม่า “แล้วทำไมเธอถึงไปเรียนที่นั่น”

ถามหล่อนหน่อยก็ดี เพราะเขาเข้าใจจริงแล้วนอกจากสิ่งที่คนผู้นั้นบอก ภูผาก็ไม่รู้
เรื่องอะไรเกี่ยวกับเพชรน้ำผึ้งเลย นอกจากหล่อนคือคู่มั่นของเผ่าเทพ

“ตามพ่อไป...พ่อไปเป็นทู...เอ่อ ไปทำงาน”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 217)

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงตอนที่เพชรน้ำผึ้งกำลังเล่าให้ภูผาฟังเรื่องการใช้ชีวิตของเธอ
ก่อนที่จะถูกจับตัวมาอยู่ในซุมโจร ด้วยความเป็นราชินิกุลจึงทำให้เพชรน้ำผึ้งถูกเลี้ยงดูมาอย่างสุขสบาย

เธอไม่เคยทำงานบ้าน และได้ติดตามคุณพ่อที่เป็นท่านทูตไปอยู่ที่ประเทศอินเดีย เธอเรียนหนังสืออยู่ที่นั่น และกลับมาประเทศไทย ในขณะที่เพชรน้ำผึ้งกล่าวถึงเมืองนิวเดลีในประเทศอินเดียที่เธอและครอบครัวไปพักอาศัย เธอก็ถามภุมาว่ารู้จักประเทศอินเดียหรือเปล่า แม้ว่าภุมาจะไม่เคยไปต่างประเทศมาก่อน แต่เขามีความรู้จากการเรียนแผนที่โลกและรู้จักว่าประเทศอินเดียอยู่ติดกับประเทศพม่า เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการตั้งใจเรียนและหมั่นหาความรู้ของภุมาอยู่เสมอ ทำให้ภุมาได้เปิดโลกทัศน์และแสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็สามารถหาความรู้ได้เสมอ การมีความรู้ยังช่วยส่งเสริมให้ภุมามีสติปัญญาในการดำรงชีวิตจนทำให้เพชรน้ำผึ้งเชื่อมั่นในตัวภุมาว่าเขาเป็นคนดี แม้เสียฝันจะเลี้ยภุมาให้เป็นโจร แต่ด้วยเนื้อแท้ของภุมาเป็นคนดีและได้รับการสั่งสอนที่ดีจากครูลอย จึงทำให้เสียฝันพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อที่จะไม่ให้ภุมาเรียนหนังสือและเป็นโจรตามที่เสียฝันต้องการ ดังความว่า

ตั้งแต่วันที่มันจับเขาห้อยแขวนครั้งแรก เพื่อให้เลื่อกระหว่างเป็นโจรกับเรียนหนังสือป.หนึ่ง...

ถ้าทนได้ ก็ได้เรียน...

ครั้งนั้นเขาเพิ่งแก้ขวบ และไม่รู้ว่เพราะโชคดีหรือร่างกายนี้อดทนทานกว่าใคร เขาเลยทนได้ จึงได้เรียนหนังสือ

แต่ครั้งต่อมา มันไม่จับเขาห้อยแขวนอีกแล้ว เมื่อถึงทางเลื่อกระหว่างเป็นโจรกับเรียนต่อเจ็ดแปด มันจับพ่อครูห้อยแขวนแทนเขา ถ้าฝ่ายนั้นทนได้ เขาจะไม่ต้องเป็นโจรเหมือนมัน...

พ่อครูที่เป็นพี่ชายเมียคนที่สองของมัน ผู้หญิงที่เขาเรียกว่าแม่...แต่นางไม่ใช่แม่ของเขา นางแค่เลี้ยงมา

พี่ชายนางต่างหากที่เป็นแค่ครูของเขา แต่เขากลับเรียกว่พ่อครูอย่างเต็มอกเต็มใจ เพราะฝ่ายนั้นทำให้เขากลายเป็นคนเต็มคน

แต่ท่านต้องมาตายเพราะเขา

ไม่มีใครทนห้อยแขวนได้นานเท่าภุมาอีกแล้ว เสียฝันเองก็รู้ดี การกระทำของฝ่ายนั้นเท่ากับตั้งใจฆ่าพ่อครูของเขานั้นเอง

มันฆ่าท่าน เพราะอยากให้เขาเป็นโจร!

เส้นทางการเรียนหนังสือของภูพานั้นมีอุปสรรคอย่างมาก ภูผาต้องแลกมาด้วยชีวิตของตัวเองเพื่อให้มีโอกาสได้เรียนหนังสือ ในตอนที่ภูผาอายุเก้าขวบ เขาถูกเสือผ่นสังจับห้อยข้อเท้าและแขวนศีรษะหย่อนลงมา เพื่อเลือกหนทางว่าจะเรียนหนังสือชั้นป.หนึ่งหรือเป็นโจร ซึ่งมีน้อยคนนักที่จะมีชีวิตรอดจากบททดสอบที่เหี้ยมโหดนี้ไปได้ แต่ภูผาก็มีชีวิตรอดและเลือกเส้นทางที่จะเรียนหนังสือ ภูผาจึงได้เรียนหนังสือตามที่เขาตั้งใจไว้จนสอบเทียบชั้น ม.หก ในขณะเดียวกันครูลอยผู้หวังดีกับภูผาก็คอยสอนและชี้แนะภูผาให้เดินไปในทิศทางที่ดีเสมอมา ครูลอยรู้ว่าเนื้อแท้ของภูผาเป็นคนใฝ่ดี เมื่อภูผาเติบโตไปจะได้มีอนาคตที่ดีไม่ต้องเป็นโจรไปตลอดชีวิต แต่เส้นทางการเรียนของภูผาก็ต้องจบลง เมื่อภูผาต้องการเรียนหนังสือต่อ แต่เสือผ่นต้องการให้ภูผาเป็นโจรเพราะต้องการแก้แค้นพ่อของภูผาที่เคยทำลายครอบครัวของเสือผ่น ดังที่ครูลอยเคยบอกกับภูผาว่า “พ่อเอ็งเป็นนายตำรวจมือปราบที่ถูกส่งมาปราบเสือผ่น เขาเก่งมากเลยเล่นงานมันได้หลายครั้ง ครั้งสุดท้ายเขาบุกหลายรังมัน ทำแม่ไอ้จ้งตาย ทำน้องข้าแห้งลูก ส่วนมันก็เกือบโดนจับ มันเลยแค้นเขามาก.....” (อุมาริการ์, 2560, หน้า 423) เสือผ่นจึงใช้วิธีกดดันให้ภูผาเลิกเรียนหนังสือ ด้วยวิธีการจับครูลอยห้อยแขวนแทนภูผา ครูลอยไม่สามารถอดทนกับวิธีการลงโทษแบบห้อยแขวนได้เพราะอายุมากแล้ว เสือผ่นต้องการให้ภูผารู้สึกผิดที่เป็นสาเหตุให้ครูลอยต้องตายและภูผาจะได้ไม่ต้องกลับไปเรียนหนังสืออีกต่อไป

หลังจากที่ครูลอยตาย การเรียนหนังสือของภูผาก็จบลงเพียงเท่านั้น แต่ภูผาก็พยายามที่จะศึกษาหาความรู้รอบตัวด้วยตัวเองอยู่เสมอ จนในตอนท้ายของเรื่อง เมื่อภูผาสามารถหลุดพ้นจากการเป็นโจรและรู้ว่าเขาคือลูกชายฝาแฝดของพลตำรวจเอกคนรักกับคุณหญิงวราพร ปราบไพร ท่านคุณจึงเปลี่ยนชื่อให้ภูผาว่า “คีรี” เพื่อเป็นการเริ่มต้นชีวิตใหม่และตั้งใจเรียนต่อให้สำเร็จ ดังบทสนทนาที่ภูผาเล่าให้เพชรน้ำผึ้งฟังว่า “ปีแรกพี่เลยมูจนสอบเทียบ ม.ศ. ห้าได้ จากนั้นก็ขอคุณพ่อไปเรียนเกษตรที่ฟิลิปปินส์ เรียนอยู่สามปี ก็กลับมาทำไร่ส้มรอเธอที่ฝาง เพราะคุณพ่อเคยซื้อที่ไว้ที่นั่นตอนย้ายไปรับราชการอยู่ที่เชียงใหม่” (อุมาริการ์, 2560, หน้า 484) อีกทั้งภูผามีความคิดที่ว่า การศึกษาจะช่วยมนุษย์มีความเท่าเทียมกัน และเพื่อให้ครอบครัวของเพชรน้ำผึ้งเชื่อมั่นว่าภูผาสามารถดูแลเพชรน้ำผึ้งได้ จึงเป็นอีกหนึ่งเหตุผลที่ทำให้ภูผาตัดสินใจไปเรียนต่อเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเอง ดังความว่า

“หลังจากเรื่องต่าง ๆ เรียบร้อย คุณพ่อก็ถามว่าพี่อยากจะทำอะไรต่อ ใจจริงพี่อยากไปตามหาเธอ อธิบายเรื่องทั้งหมดกับเธอ แต่จิตใจที่เธอหนีไปตั้งสหรัฐ แล้วพอมาคิดดูดี ๆ เธอเองก็เป็นถึงหม่อมหลวง ขณะที่พี่ถึงจะกลายเป็นลูกของคุณพ่ออย่างที่เราู้กันดีแล้ว แต่ฐานะก็ยังห่างไกลเธออยู่มาก...อาชีวะก็ไม่มี ถ้าเลี้ยงตัวเองไม่ได้

แล้วจะเลี้ยงเมียได้ยังไง ถ้าพี่เป็นคุณพ่อคุณแม่ของเธอ มีคนแบบนี้มาขอลูกสาวก็ไม่มีทางยกให้แน่ ๆ”

“เพราะแบบนี้พี่เลยไปเรียนต่อ?”

มือหล่อนเริ่มซุกซน ด้วยการเขี่ยกระดูกเสื่อเขาเล่น ทำให้ภูผาต้องรวบรวมสติที่กำลังจะกระเจิดกระเจิงไปให้เข้าที่เข้าทาง

“อือม้ เพราะเคยมีบางคนบอกพี่ว่า...การศึกษาจะทำให้เราเท่าเทียมกัน”

เขาจ้องตาหล่อน ทำให้เพชรน้ำผึ้งผลิยิ้มอ่อนหวานให้

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 483-484)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมตั้งใจเรียนของภูผาเป็นพฤติกรรมที่พัฒนาตนเอง กล่าวคือ ภูผาพยายามที่จะดำเนินชีวิตไปในหนทางที่ดี โดยการตั้งใจเรียน บางครั้งเขาต้องตัดสินใจแลกด้วยชีวิตเพื่อให้มีโอกาสในการเรียนหนังสือ เขาชอบการเรียนหนังสือมากกว่าการเป็นโจร ภูผาตั้งใจเรียนจนสอบเทียบม.หกได้และความรู้ที่เขาสามารถทำให้เขาเลือกประกอบอาชีพได้หลากหลายอาชีพ แต่ภูผาก็ไม่สามารถเลือกทางเดินที่จะเรียนต่อได้สำเร็จเพราะถูกขัดขวางจากเสือผ่นในท้ายที่สุดเมื่อสถานการณ์ทุกอย่างคลี่คลาย ภูผารอดพ้นจากชุมโจร เขาก็คิดที่จะสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตตัวเองด้วยการเรียนหนังสือ เขาจึงไปเรียนต่อต่างประเทศจนประสบความสำเร็จ ดังนั้นการตั้งใจเรียนหมั่นหาความรู้อยู่เสมอ จึงเป็นการไม่เบียดเบียนตนเองเพราะเป็นการสร้างพื้นฐานที่ดีที่จะทำให้เกิดปัญญาในการนำทางให้ชีวิตและประสบความสำเร็จ ดังที่ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมธโร) (2546, หน้า 131) กล่าวเกี่ยวกับข้อดีของการสนใจเรียนหนังสือ ความว่า

การสนใจเรียนหนังสือ เรียนเลข เรียนภาษาหรือวิชาอื่นอีก พร้อมกับสนใจฝึกปรือนิสัยให้เจริญ ควรแก่การงาน และปรับปรุงให้ดีขึ้น ควรแก่ความต้องการของสังคม ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตน ให้รู้จักความเสื่อม ความเจริญ และเอาตัวรอดในหมู่คนที่เบียดเสียดแย่งกันหาแย่งกันกิน แล้วนำชีวิตของตน ให้ดำเนินตลอดรอดฝั่ง นี่คือการศึกษานี้ที่ชูปคนให้เป็นคนคงแก่เรียน นับเป็นมงคล

1.2.2.2 พฤติกรรมพัฒนาผู้อื่น

พฤติกรรมพัฒนาผู้อื่น หมายถึง การกระทำที่ส่งเสริมหรือเปลี่ยนแปลงให้ผู้อื่นเกิดความเจริญ เกิดความสุข และประสบความสำเร็จในทางที่ดีขึ้น ซึ่งตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรได้แสดงพฤติกรรมพัฒนาผู้อื่น ทั้งหมด 2 พฤติกรรม คือ พฤติกรรมสนับสนุนการทำงานของผู้อื่น และพฤติกรรมปรับเปลี่ยนผู้อื่นให้เป็นไปในทางที่ดี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) พฤติกรรมสนับสนุนการทำงานของผู้อื่น

พฤติกรรมสนับสนุนการทำงานของผู้อื่น หมายถึง การกระทำหรือคำพูดที่ส่งเสริมให้ผู้อื่นเกิดกำลังใจ มองเห็นเป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติ จนสามารถปฏิบัติงานหรือภารกิจนั้นได้สำเร็จ ลุล่วง

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพฤติกรรมสนับสนุนการทำงานของผู้อื่นจากตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครพสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ปรากฏในตอนที่พสุพาเจ้าแสงจันทาเดินทางหนีทหารของหย่านอ่อง ระหว่างการเดินทางเจ้าแสงจันทาเกิดความกังวลใจจนทำให้ท้อแท้ในการเดินทาง เจ้าแสงจันทาเป็นห่วงเจ้าหลวงและมหาเทวี ห่วงบ้านเมือง ห่วงประชาชน ประกอบกับการเดินทางในป่าที่ค่อนข้างลำบาก ทำให้เจ้าแสงจันทาทิ้งกังวลและเกิดความหวาดกลัว พสุจึงปลอบใจและให้กำลังใจเจ้าแสงจันทา เพื่อให้เจ้าแสงจันทามีกำลังใจและกำลังใจในการสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ดังความว่า

“ผมคิดว่า ตอนนี้คุณควรจะห่วงความปลอดภัยของตัวเองมากกว่า เรื่องอื่นค่อยเอาไว้คิดกันทีหลังนะ อย่าร้องไห้อีกเลย”

เสียงสะอื้นคลาญลงไปบ้างแล้ว แต่ร่างยังขยับนิด ๆ ตามแรงสะอื้นเจี๊ยบ ๆ เขาเห็นเธอร้องไห้หลายครั้งจนรู้สึกเห็นใจ เมื่อความปรารถนาดีต่อบ้านเมืองกลับย้อนมาทำร้ายตัวเอง

“ชีวิตของคุณยังเพิ่งเริ่มต้นเท่านั้น วันหนึ่งอีกหลายสิบปีข้างหน้า คุณจะมอย้อนกลับมาเห็นว่า ประสบการณ์ชีวิตครั้งนี้ได้สอนอะไรคุณบ้าง”

เธอนิ่งฟัง เสียงสะอื้นเจี๊ยบไปแล้ว แต่แก้มที่แนบกับอกของเขายังไม่ขยับเขยื้อน

“แม่เคยสอนผมว่า ทุกวันคือการเรียนรู้ ทุกวันคือประสบการณ์ ทุกอย่างจะประกอบขึ้นเป็นตัวเราในวันข้างหน้า คุณยังโชคดีกว่าเจ้าหลวงและเจ้าหญิงอีกหลายคนที่ยังคงรอความช่วยเหลือไม่ทัน ป่านนี้พวกเขาอาจจะต้องเผชิญชะตากรรมที่เลวร้ายกว่าคุณนัก”

เธอยังนั่งนิ่ง...และคิดตาม

“และเพราะคุณมีสายเลือดอเมริกันอยู่ครึ่งหนึ่ง รัฐบาลอเมริกันจึงส่งพวกเรามาช่วยคุณ ดังนั้นคุณต้องถือว่าโชคดีกว่าเจ้าหลวงอีกมากมายหลายองค์ และผมก็ตั้งใจที่ตอบรับงานนี้...เพราะมันทำให้ผมได้มาพบคุณ...และเป็นผู้ปกป้องคุณ”

(ณารา, 2559, หน้า 207-208)

พสุพุดเตือนสติเจ้าแสงจันทาให้เป็นห่วงความปลอดภัยของตนเองก่อน อย่านำความปรารถนาดีต่อบ้านเมืองย้อนกลับมาทำร้ายตนเอง ทั้งยังแนะนำให้เจ้าแสงจันทาเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากเหตุการณ์ในครั้งนี้ พสุยังกล่าวถึงคำสอนของแม่ว่า “ทุกวันคือการเรียนรู้ ทุกวันคือประสบการณ์ ทุกอย่างจะประกอบขึ้นเป็นตัวเราในวันข้างหน้า” ดังนั้นคำพูดของพสุจึงเป็นการเตือนสติเจ้าแสงจันทาให้ดำรงชีวิตอยู่กับปัจจุบัน อย่ากังวลกับเรื่องราวในอนาคตหรือเรื่องราวในอดีตที่ไม่สามารถกลับไปแก้ไขได้นอกจากนี้พสุยังชี้ให้เจ้าแสงจันทาเห็นมุมมองว่าในความโชคร้ายยังมีความโชคดีอยู่ เพราะเจ้าแสงจันทายังได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลอเมริกัน แต่มีเจ้าหลวงและเจ้าหญิงอีกหลายคนที่จะไม่ได้รับการช่วยเหลือเหมือนกับเจ้าแสงจันทา และข้อดีอีกประการคือ เหตุการณ์ในครั้งนี้ทำให้พสุได้พบและได้ปกป้องเจ้าแสงจันทา ซึ่งเป็นคำพูดที่แสดงว่า พสุตั้งใจที่ได้พบกับเจ้าแสงจันทาและยินดีที่จะปกป้องเธอ ดังนั้นไม่ว่าจะพบเจออุปสรรคใด ๆ พสุจะคอยอยู่เคียงข้างและปกป้องเธอ ดังในตอนจบของนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ เมื่อพสุได้แต่งงานกับเจ้าแสงจันทาแล้ว เขายังคงอยู่เคียงข้างและคอยสนับสนุนการทำงาน of เจ้าแสงจันทาอยู่เสมอ ดังความว่า

เจ้าหลวงกับมหาเทวีตั้งใจอยู่ร่วมงานแต่งงานของบุตรสาว แล้วจึงจะเดินทางไปยุโรปเพื่อเข้าร่วมประชุมกับยูเอ็น เรียกร้องความเป็นธรรมแก่ชาวไทหลวง เขายังคงเดินทางไปทำงานตามบทบาทและหน้าที่ของเจ้าหลวงให้ถึงที่สุด โดยมีแมรีแอนน์คอยเป็นกำลังใจและสนับสนุนสามเอย่างเต็มที่เช่นกัน

นั่นเป็นเพียงฉากหน้า เบื้องหลังเจ้าแสงจันทาได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดูแลสนับสนุนเงินทุนไปยังกองกำลังบนดอยก่อนวันไม่ให้ขาด พสุรู้ดีและตั้งใจจะช่วยเหลือเธอให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้...

(ณารา, 2559, หน้า 594-595)

ในตอนจบของนวนิยาย หลังจากที่พสุได้แต่งงานกับเจ้าแสงจันทา เจ้าหลวงและมหาเทวีได้เดินทางไปประชุมกับยูเอ็นที่ยุโรป เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมแก่ชาวไตหลวง ทางด้านเจ้าแสงจันทารับหน้าที่เป็นผู้ดูแลสนับสนุนเงินทุนไปยังกองกำลังกู้ชาติที่ตั้งอยู่บนดอยก่อวัน กองกำลังกู้ชาตินี้จะเป็นกองกำลังที่เตรียมความพร้อมเพื่อกอบกู้รัฐไตหลวงให้กลับมาเป็นของชาวไตหลวงเช่นเดิม แม้ในสถานการณ์ดังกล่าวเจ้าหลวงจะยังไม่สามารถกอบกู้รัฐไตหลวงกลับคืนมาได้ แต่กองกำลังที่ได้รับการสนับสนุนจากการทำงานของเจ้าแสงจันทาก็เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างกำลังใจให้ชาวไตหลวงได้มีความหวังในการกอบกู้บ้านเมืองกลับมาอีกครั้ง

พฤติกรรมสนับสนุนการทำงานของผู้อื่นถือเป็นพฤติกรรมพัฒนาผู้อื่น กล่าวคือพฤติกรรมของพสุปรากฏทั้งการให้กำลังใจ ให้ข้อคิด เตือนสติ แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ทั้งยังช่วยสนับสนุนและคอยปกป้องเจ้าแสงจันทา ซึ่งพฤติกรรมของพสุดังกล่าวนอกจากจะช่วยเจ้าแสงจันทาซึ่งเป็นคนรักของพสุแล้ว ยังได้ช่วยประชาชนชาวไตหลวงอีกด้วย

2) พฤติกรรมปรับเปลี่ยนผู้อื่นให้เป็นไปในทางที่ดี

พฤติกรรมปรับเปลี่ยนผู้อื่นให้เป็นไปในทางที่ดี หมายถึง การกระทำที่มุ่งให้ผู้อื่นมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีกว่าที่เคยปฏิบัติ ส่งผลให้ผู้อื่นเกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีอย่างเหมาะสม

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพฤติกรรมสนับสนุนการทำงานของผู้อื่นของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครภูผาจากนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ปรากฏตอนที่เพชรน้ำผึ้งได้ตรงถึงการกระทำของภูผา แม้ว่าภูผาจะเป็นโจรแต่เขาเคยช่วยเหลือเพชรน้ำผึ้งและไม่ทำร้ายผู้อื่น ดังความว่า

และพอคิด ๆ แล้ว ถึงจะเป็นโจร แต่เสือผาไม่น่าจะใช้คนใจไม่ใส่ระกำนัก ดูจากครั้งก่อนก็ได้ เขายังยอมช่วย ‘ไอหนูเพชร’ ทั้งหาข้าวให้กิน หาที่ให้นอน หายาให้หา ซ้ำยังให้คนพามาส่งบ้านโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ ส่วนเผ่าเทพเองก็เคยบอกว่าเป็นเสือผาเป็นโจรผู้ดี คนอย่างเขาปล้นของแต่ไม่ปล้นชีวิต ฉกฉวยเงินทองแต่ไม่ฉกฉวยพรหมจรรย์

นอกจากนี้ถึงเพชรน้ำผึ้งจะเคยใช้ชีวิตผ่านเมืองนอกเมืองนามาหลายปี รู้จักปืนนั่งสิงคโปร์ นิวเดลีกว่าโจรหนุ่มหลายร้อยเท่าตัว แต่หล่อนไม่เคยรู้จักป่าผืนนี้แม้แต่ตารางนิ้วเดียวขณะที่เขารู้จักมันทุกก้าวอย่าง

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงความคิดของเพชรน้ำผึ้งที่มีต่อภรรยา เธอสังเกตจากการกระทำของภรรยาประกอบกับคำพูดของหมวดเผ่าเทพ ทำให้เธอรู้ว่าภรรยาเป็นโจรดี มีคุณธรรม ภรรยาเคยช่วยเหลือเธอตอนที่เธอปลอมตัวเป็นเด็กผู้ชายในระหว่างที่เดินทางมาหาหมวดเผ่าเทพแล้วถูกโจรดักปล้น ภรรยาช่วยเหลือเธอทั้งหาข้าว หาที่นอน หายาให้ทา และให้คนมาส่งถึงที่บ้านโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ประกอบกับคำพูดของหมวดเผ่าเทพที่บอกว่าภรรยาเป็นโจรผู้ดี ปล้นเฉพาะคนที่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ฆ่าหรือบังคับให้ผู้อื่นทำตามใจตนเอง จากการประมวลเหตุการณ์ทั้งหมดทำให้เพชรน้ำผึ้งเลือกที่จะไว้ใจภรรยา อย่างน้อยภรรยาก็ไม่คิดทำร้ายเธอ หากเธออยู่ในชุมโจรนี้ตามที่ภรรยาบอก จะทำให้เธอมีชีวิตรอดกลับไปเป็นอิสระอีกครั้ง นอกจากนี้ภรรยาไม่เคยรับโทษห้อยแขวนแทนเธอ เธอจึงคิดว่าจะไม่สร้างปัญหาและทำให้ภรรยาต้องมารับโทษแทนเธออีก ดังความว่า

ความคิดนี้ทำให้หญิงสาวตัวชวาบไปหมด ยอมรับว่าอยากเจอเผ่าเทพก็จริง แต่
ก็เพราะอยากฝากขากลับไปบอกครอบครัวว่าหล่อนปลอดภัยดี ไม่ต้องห่วง แต่ที่ยัง
กลับไปไม่ได้ด้วยติดสัญญากับภรรยา

สัญญากับโจร...

ฟังแล้วเหมือนไร้สาระ และไม่ต้องยึดมั่นถือมั่นก็ได้

แต่พอนึกถึงตอนที่ชายหนุ่มยอมรับโทษทัณฑ์ห้อยแขวนแทนหล่อน เพชรน้ำผึ้ง
ก็บอกตัวเองว่าต้องการรักษาคำมั่นที่ให้ไว้กับอีกฝ่ายให้ได้ ถ้าหล่อนหนีหายไปเสีย
คือ ๆ ก็ไม่รู้ว่าภรรยาจะต้องโทษอย่างไรบ้าง

พ่อของเขาไม่ใช่บิดาผู้กรุณณ์อย่างพ่อของหล่อน แต่เป็นไอ้เสือเฒ่าที่เขี้ยวเล็บ
งอกงามตามเวลาที่ผ่านไป

เพชรน้ำผึ้งจึงไม่ยอมให้อีกฝ่ายต้องมารับเคราะห์เพราะตนเอง นอกจากนั้นพ
อนึกถึงสิ่งที่ภรรยาปฏิบัติต่อหล่อนในช่วงเวลาที่ผ่านมาก็พบว่าไม่ใช่แค่ไม่เลวร้าย แต่นับ
ได้ว่าดีเยี่ยมเลยทีเดียวสำหรับการตกเป็นเชลยในรังโจร

(อุมากราร์, 2560, หน้า 251)

เมื่อเพชรน้ำผึ้งมีโอกาสได้หนีออกไปจากชุมโจร แต่เธอกลับไม่หนีเพราะเธอรักษา
สัญญาที่ให้ไว้กับภรรยา เธอเพียงแค่ออกไปหาหมวดเผ่าเทพ ฝากไปบอกคนในครอบครัวของเธอว่าเธอ
ปลอดภัยดี เพชรน้ำผึ้งมองเห็นในคุณค่าและสิ่งที่ภรรยาปฏิบัติต่อเธอ เพชรน้ำผึ้งจึงไม่ต้องการให้ภรรยา

เดือดร้อนหรือรับโทษเพราะการกระทำของเธออีก พฤติกรรมของเพชรน้ำผึ้งดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เพชรน้ำผึ้งมีความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่เดิมเธอเป็นคนมั่นใจในตนเอง ไม่เกรงกลัวต่อสิ่งใด กล้าเผชิญหน้ากับทุกสิ่งที่จะเข้ามาในชีวิต เพราะเพชรน้ำผึ้งเป็นบุตรสาวของหม่อมราชวงศ์ มีโอกาสได้เรียนหนังสือ และเดินทางไปต่างประเทศอยู่บ่อยครั้ง ทำให้เธอเป็นผู้หญิงที่มีความรู้ ความมั่นใจ และมีความคิดแบบคนสมัยใหม่ แต่เมื่อเธอได้มาเจอเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชุมชนกลับทำให้เธอตระหนักว่า ในชีวิตของคนเราต้องมีเพื่อนพ้องเพื่อนบ้าน มีจังหวะในการดำเนินชีวิต จะตาต่อตา ฟันต่อฟัน อย่างเดียวไม่ได้ เพราะถ้าเธอเลือกใช้ความกล้าเพียงอย่างเดียว จะทำให้ตัวเธอรวมทั้งคนรอบข้างของเธอได้รับความเดือดร้อน ดังนั้นการกระทำของภุมาที่แสดงออกมา เป็นการมอบสติและทำให้เพชรน้ำผึ้งทบทวนการกระทำของตัวเอง เมื่อเพชรน้ำผึ้งรู้แล้วว่าภุมามอบความจริงใจและคอยช่วยเหลือเธอมาตลอด เธอจึงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีและค่านึงผลจากการกระทำของเธอมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้พฤติกรรมที่ภุมาได้แสดงต่อเพชรน้ำผึ้งส่งผลให้เธอจดจำและระลึกถึงจนกระทั่งในตอนที่เธอออกมาจากชุมชนใจได้แล้ว ดังความว่า

‘...อย่าร้องไห้ให้พี่...พี่เกลียดน้ำตาผู้หญิง’

เพชรน้ำผึ้งไม่ยอมให้เขาเกลียดหล่อน ไม่ยอมให้เขาผิดหวัง คิดว่าหล่อน

อ่อนแอ

หล่อนจะต้องมีชีวิตอยู่ต่อไปแทนเขา

.....

ผู้เป็นแม่กะพริบตา ก่อนส่งยิ้มแปร่ง ๆ ให้หล่อนตอนตอบอย่างเอาใจว่า “ก็ปกติน้ำผึ้งเคยว่าง่ายแบบนี้ที่ไหนกัน เคยหรือจะมารับปากว่าคะ ๆ มีแต่ถาม ทำไมคะ ยิ่งงัยคะ แม่ก็เลยไม่ชินหูนะสิ”

เพชรน้ำผึ้งอยากจะทำบอกท่านไปว่าเพราะใครคนนั้นไม่ชอบให้หล่อนพูดมาก หล่อนเลยพยายามพูดให้น้อยลง แต่ไม่เคยสำเร็จสักครั้งยามอยู่ใกล้กับเขา มาวันนี้ทำได้ชายหนุ่มก็ไม่อยู่กับหล่อนแล้ว

(อุมากราร์, 2560, หน้า 432)

เพชรน้ำผึ้งเข้าใจว่าภุมาเสียชีวิตแล้ว ภุมาไม่ต้องการให้เพชรน้ำผึ้งร้องไห้ เธอต้องมีชีวิตอยู่ต่อไปในวันที่ภุมาไม่ได้อยู่ดูแลเธอ รวมถึงการปรับเปลี่ยนนิสัยของเพชรน้ำผึ้งซึ่งเป็นไปในทางที่ดีขึ้น จากเดิมเพชรน้ำผึ้งเป็นคนช่างซักถาม เป็นหญิงสาวจอมแค้น กลัปกลายเป็นผู้หญิงที่เรียบร้อย เข้าใจ

และยอมรับอะไรได้ง่ายมากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมที่ภุษาทำดีให้กับเพชรน้ำผึ้ง ส่งผลให้เธอเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น แม้ในเหตุการณ์ดังกล่าวเธอจะคิดว่าภุษาได้ตายไปแล้ว แต่เธอก็ยังคงพฤติกรรมที่ดีนี้ไว้ต่อไป

พฤติกรรมปรับเปลี่ยนผู้อื่นให้เป็นไปในทางที่ดีของภุษาเป็นพฤติกรรมพัฒนาผู้อื่น กล่าวคือ ภุษาได้แสดงพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดีให้เพชรน้ำผึ้ง เมื่อเพชรน้ำผึ้งได้เห็นตัวอย่างและเห็นผลจากพฤติกรรมของภุษา จึงส่งผลให้เพชรน้ำผึ้งเติบโตทางด้านความคิดและการใช้ชีวิตมากยิ่งขึ้น

2. สาเหตุทางจิตใจของตัวละครเอกชาย

ลำดับของต้นไม้จริยธรรมเป็นส่วนที่สองของต้นไม้จริยธรรม ซึ่งการศึกษาสาเหตุทางจิตใจอันจะเชื่อมโยงไปสู่การแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมในส่วนดอกและผล ส่วนลำดับของต้นไม้จริยธรรมประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการ ได้แก่

2.1 เหตุผลเชิงจริยธรรม

2.2 มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง

2.3 ความเชื่ออำนาจในตน

2.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.5 ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยม

สาเหตุทางจิตใจทั้ง 5 ประการดังกล่าวเป็นผลมาจากจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก 3 ประการ คือ 1. สติปัญญา 2. ประสบการณ์ทางสังคม และ 3. สุขภาพจิตดี การศึกษาสาเหตุทางจิตใจจะแสดงให้เห็นว่าตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรมีสาเหตุทางจิตใจอย่างไรบ้างที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงวิเคราะห์สาเหตุทางจิตใจของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรตามแนวทางจิตลักษณะทั้ง 5 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 เหตุผลเชิงจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2524, หน้า 3) ได้ให้นิยามคำว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจ หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่า บุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับที่แตกต่างกันอาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้เสมอ และบุคคลที่มีการกระทำเหมือนกันอาจมีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำและท้ายสุดในระดับจริยธรรมที่แตกต่างกันได้

นอกจากนี้ สำนักงาน ก.พ. (2561) ยังได้ให้นิยามคำว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาของการกระทำที่ทำเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวหรือพวกพ้อง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg

กล่าวโดยสรุป คำว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจ หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล โดยที่เจตนาของการกระทำเป็นไปเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวหรือพวกพ้อง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg

ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg ซึ่ง ดวงเดือน พันธมนาวิน (2524, หน้า 29-31) ได้อธิบายทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก กล่าวโดยสรุปดังต่อไปนี้

ลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลนั้นประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ ความรู้และความรู้สึกเชิงจริยธรรม พฤติกรรมเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรม มีผู้พบว่าความรู้เชิงจริยธรรมนั้นส่วนใหญ่เด็กจะมีอยู่แล้วภายในปีแรกที่เข้าโรงเรียน และการพัฒนาทางด้านนี้ก็ไม่มีเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายในช่วงอายุต่อมา ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนั้นส่วนมากจะขึ้นอยู่กับลักษณะของสถานการณ์ ซึ่งทำให้การศึกษาพัฒนาการทางด้านนี้เป็นไปอย่างยากลำบาก โคลเบอร์กจึงเห็นว่าการใช้เหตุผลเพื่อตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ต่าง ๆ ย่อมจะแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางจิตใจของบุคคลได้อย่างมีแบบแผน นอกจากนี้ยังอาจทำให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และท้ายที่สุดอาจทำให้สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นเครื่องทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเขาในสถานการณ์แต่ละชนิดได้

โคลเบอร์กเชื่อว่า การบรรลุวุฒิภาวะเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้น จะแสดงออกในทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างเด่นชัดที่สุด เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ไม่ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะเหตุผลเชิงจริยธรรมมิใช่การประเมินค่าการกระทำไปในทำนองว่า “ดี” หรือ “เลว” แต่จะเป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งยากแก่การเข้าใจยิ่งขึ้นเป็นลำดับไป เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงสุดคือขั้นที่ 6 ของโคลเบอร์กนั้น ตรงกับสิ่งที่นักปราชญ์ยอมรับว่า เป็นเหตุผลเชิงจริยธรรมที่บริสุทธิ์ ไม่ได้เจือเหตุผลประเภทอื่น ๆ เลย ฉะนั้น เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงสุดจึงมีลักษณะเป็นเหตุผลสากล กว้างขวางไม่ขัดแย้งกัน และมีรากฐานจากความมีหลักการ ไม่เข้าข้างตนเอง และเป็นอุดมคติ (Kohlberg, 1964, หน้า 405 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2524, หน้า 29) เหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 6 ขั้นนี้ โคลเบอร์กได้มาจากการวิเคราะห์ลักษณะของคำตอบของเยาวชนอเมริกัน อายุ 10 ถึง 16 ปี เกี่ยวกับเหตุผลในการเลือก

กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ในสถานการณ์ที่มีการขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนบุคคลและกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคม โคลเบอร์กได้แบ่งประเภทเหตุผลเชิงจริยธรรมเหล่านี้ออกเป็น 6 ประเภท แล้วเรียงเหตุผลเหล่านี้ตามอายุของผู้ใช้เหตุผลนั้น ๆ โดยเรียงเหตุผลประเภทที่ผู้ตอบอายุ 10 ปี ใช้ตอบมากที่สุดไปจนถึงประเภทที่ 6 ซึ่งผู้ตอบอายุ 16 ปี ใช้ตอบมากกว่าผู้ตอบอายุต่ำกว่าทั้งหมด ชั้นการพัฒนาจริยธรรมทั้ง 6 ชั้นของโคลเบอร์กได้ถูกจัดเป็น 3 ระดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ชั้น 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (2-7 ปี) ชั้น 2 หลักการแสวงหารางวัล (7-10 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2-10 ปี)
ชั้น 3 หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (10-13 ปี) ชั้น 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (13-16 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10-16 ปี)
ชั้น 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (16 ปี ขึ้นไป) ชั้น 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปี ขึ้นไป)

ระดับที่ 1 คือ ระดับก่อนเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น ในขั้นแรกสุด คือ การมุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเองโดนลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับ และยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจกายเหนือตน ชั้นที่สอง คือ การเลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้ตนเท่านั้น เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนกันแบบเด็ก ๆ คือ เขาทำมาฉันต้องทำไป เขาให้ฉันฉันก็ต้องให้เขา เป็นต้น

ระดับที่ 2 คือ ระดับตามกฎเกณฑ์ หมายถึง การกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อย ๆ ของตน หรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่ 2 นี้ยังต้องการการควบคุมจากภายนอก แต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และความสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ ในชั้นที่ 3 บุคคลยังไม่เป็นตัวเองชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อน ส่วนในชั้นที่ 4 บุคคลมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งในสังคมของตน จึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวัง

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำมาคิดตรึกตรองซึ่งใจโดยตนเอง แล้วตัดสินใจตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน ขั้นที่ 5 คือ การเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ ส่วนขั้นที่ 6 ซึ่งเป็นขั้นสูงสุด แสดงทั้งการมีความรู้สากลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน และการมีความยืดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในอันปลายอันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่ นอกจากนี้ยังมีหลักประจำใจซึ่งตรงกับหลักในพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า หิริ โอตตัปปะ ด้วยความละเอียดใจต่อการทำงาน และความกลัวบาป

ส่วนบ่อเกิดของเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบอร์ก็มีความเห็นว่ามาจากการพัฒนาทางการเรียนรู้ในขณะที่ได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น การได้เข้ากลุ่มทางสังคมประเภทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้ที่มีความฉลาดได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและของผู้อื่น อันจะช่วยให้เขาพัฒนาทางจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปได้อย่างรวดเร็ว โคลเบอร์ก็เชื่อว่า การพัฒนาทางจริยธรรมนั้นมิใช่การรับความรู้จากการพร่ำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนต่อผู้อื่นและบทบาทของผู้อื่นด้วย รวมทั้งข้อเรียกร้องและกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอาจจะขัดแย้งกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ผลักดันให้บุคคลพัฒนาไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกันเสมอ ไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็ตาม

ในส่วนการพัฒนาทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบอร์ก็เชื่อว่า เป็นไปตามขั้นจากขั้นที่ 1 ผ่านแต่ละขั้นไปจนถึงขั้นที่ 6 บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นมิได้ เพราะการใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นไปจะเกิดขึ้นได้ด้วยการมีความสามารถในการใช้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าอยู่ก่อนแล้ว และต่อมาบุคคลได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ ๆ หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่า ๆ ได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การใช้เหตุผลในขั้นที่สูงต่อไปมีมากขึ้นเป็นลำดับ ส่วนเหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าก็จะถูกใช้น้อยลงทุกทีและถูกละทิ้งไปในที่สุด นอกจากนี้มนุษย์ทุกคนไม่จำเป็นจะต้องพัฒนาทางจริยธรรมไปถึงขั้นสุดท้ายคือขั้นที่ 6 แต่อาจหยุดชะงักอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งที่ต่ำกว่าก็ได้ โคลเบอร์พบว่าผู้ใหญ่ส่วนมากจะมีพัฒนาการถึงขั้นที่ 4 เท่านั้น

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบสาเหตุทางจิตใจด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครพสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภูผาในนวนิยายเรื่องมจรุสลักกันตร์ ทั้งหมด 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.1.1 การเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ควบคุมตนเองได้ และยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์

สาเหตุทางจิตใจด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม ประเด็นการเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ควบคุมตนเองได้ และยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ดังตอนที่พสุกับยุพราชรับหน้าที่ปฏิบัติภารกิจช่วยเหลือเจ้าหลวงและครอบครัวเพื่อลี้ภัยการเมืองจากเมืองนางมายังประเทศไทย ก่อนที่พสุกับยุพราชจะไปปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว เขาทั้งสองคนได้สนทนากับเจ้าขุนแสงเรือง ซึ่งเป็นคู่หมั้นของเจ้าแสงจันทา ดังความว่า

ยุพราชรับสมุดบันทึกเล่มนั้นมา แล้วเจ้าขุนแสงเรืองก็เอ่ยขึ้น

“ขอบคุณคุณทั้งสองที่ช่วยพวกเราในครั้งนี้ หากเจ้าหลวงปลอดภัยจะตอบแทนพวกคุณอย่างงาม”

ทั้งสองได้แต่ยิ้มบาง ๆ ไม่ตอบรับแต่ประการใด เจ้าขุนแสงเรืองอาจคิดว่าเป็นรอยยิ้มไม่เชื่อถือน้ำคำพูดของเขา จึงกล่าวย้า

“เจ้าหลวงร่ำรวยมากนะ เมืองนางมีเหมืองพลอยและทองคำใหญ่เป็นอันดับต้น ๆ ของรัฐไตหลวง ถ้าพวกคุณพาพวกเขากลับออกมาได้อย่างปลอดภัย เจ้าหลวงจะต้องมอบรางวัลให้พวกคุณแน่ นอกจากรางวัลจากเจ้าหลวง ผมยังจะสมทบเงินเข้าไปให้อีก ถ้าพวกคุณพาคู่หมั้นของผมออกมาได้อย่างปลอดภัย”

“ไม่ต้องหรอกครับ” ยุพราชตอบ “พวกเราทำตามหน้าที่”

คำตอบนั้นทำให้ดวงตาเล็กของเจ้าขุนแสงเรืองหรือล่ง แต่ก็ยังคลี่ยิ้ม

“ไม่ต้องเกรงใจหรอก ผมรู้ว่ารายได้ทหารไม่ได้มากนัก”

พสุได้ยินคำพูดของคู่หมั้นเจ้าแสงจันทาก็เริ่มไม่พอใจ จึงเอ่ยแทรกขึ้น

“ทหารรายได้ไม่มาก แต่ศักดิ์ศรีก็ไม่ได้ด้อยกว่าใคร งานนี้พวกเราทำด้วยใจ ขอโทษครับ พวกเราต้องไปเตรียมตัว ขอตัวก่อน”

(ณารา, 2559, หน้า 33-34)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นบทสนทาระหว่างเจ้าขุนแสงเรือง พสุ และยุพราช เจ้าขุนแสงเรืองได้คาดการณ์ว่าหากพสุกับยุพราชปฏิบัติภารกิจช่วยเหลือเจ้าหลวงได้สำเร็จ เจ้าหลวงจะต้องมอบรางวัลให้ทั้งสองคนอย่างแน่นอน รวมทั้งหากช่วยเหลือเจ้าแสงจันทาซึ่งเป็นคู่หมั้นของเจ้าขุนแสงเรืองได้อย่าง

ปลอดภัย เจ้าขุนแสงเรื่องจะมอบรางวัลให้พสุกับยุพราชสมทบเข้าไปอีกด้วย ยุพราชจึงแจ้งว่าพวกเขาทั้งสองคนได้ปฏิบัติตามหน้าที่โดยที่ไม่ได้หวังรางวัลหรือผลตอบแทนใด ๆ เจ้าขุนแสงเรื่องจึงพูดแสดงความเห็นใจในเชิงดูถูก โดยขอให้พสุกับยุพราชไม่ต้องเกรงใจ เพราะเจ้าขุนแสงเรื่องรู้ว่าทหารมีรายได้ไม่มากนัก จากคำพูดของเจ้าขุนแสงเรื่องทำให้พสุไม่พอใจเป็นอย่างมาก เพราะทั้งพสุและยุพราชตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยที่ไม่หวังสิ่งตอบแทน เขาทั้งสองตั้งใจนำความรู้ ความสามารถจากการฝึกในหน่วยรบพิเศษมาช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน พสุจึงตอบกลับเจ้าขุนแสงเรื่องว่า “ทหารรายได้ไม่มาก แต่ศักดิ์ศรีก็ไม่ได้ด้อยกว่าใคร งานนี้พวกเราทำด้วยใจ” (ณารา, 2559, หน้า 34)

หากพิจารณาพฤติกรรมของพสุจากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าพสุเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรม สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กในระดับที่ 3 คือ ระดับเหนือกฎเกณฑ์ ในขั้นที่ 5 คือ การเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ กล่าวคือ พสุรับปฏิบัติภารกิจในครั้งนี้ เพราะยุพราชได้รับคำสั่งให้ช่วยเหลือเจ้าหลวงแห่งเมืองนาง ซึ่งเมืองนางเป็นบ้านเกิดของยุพราช พสุจึงตั้งใจอาสาที่จะช่วยเหลือยุพราชเพื่อเป็นการช่วยเหลือเพื่อนสนิท และขั้นที่ 6 ซึ่งเป็นขั้นสูงสุด เป็นการแสดงทั้งการมีความรู้สากล นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน และการมีความยึดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในชั้นปลาย อันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่ กล่าวคือ พสุมีความตั้งใจในการปฏิบัติภารกิจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน พสุยึดมั่นในศักดิ์ศรีและเกียรติของทหาร พสุทำทุกอย่างด้วยใจรักและศรัทธา ดังนั้นเมื่อเขารับอาสาที่จะทำอะไร เขายอมทำอย่างสุดความสามารถและมุ่งหมายให้สำเร็จ การกระทำของพสุจึงแสดงให้เห็นว่า พสุเป็นผู้มีเหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง พสุเลือกปฏิบัติภารกิจช่วยเหลือเจ้าหลวงและครอบครัวแห่งเมืองนาง เพราะเหตุผลที่ต้องการช่วยงานยุพราช อีกทั้งแม้พสุจะเป็นคนไทยแต่เขาก็ยังได้นำความรู้และความสามารถของตนไปช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่ได้จำกัดว่าผู้ที่ตนไปช่วยเหลือเป็นคนชนชาติใด เจตนาของการกระทำดังกล่าวนี้จึงเป็นมาตรฐานแห่งความดี ความงาม ทำเพื่อส่วนรวม โดยที่พสุไม่ได้หวังผลตอบแทนเป็นทรัพย์สินเงินทอง แต่เขาก็กลับคาดหวังว่าภารกิจต้องสำเร็จลุล่วงโดยที่ทุกคนได้รับความปลอดภัย

นอกจากนี้พสุยังได้แสดงให้เห็นว่าเขาเป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรม ดังในตอนที่พสุปฏิบัติหน้าที่อารักขาเจ้าแสงจันทาเพื่อข้ามมายังฝั่งประเทศไทย ระหว่างการเดินทางนั้นเต็มไปด้วยความยากลำบาก ประกอบกับเจ้าแสงจันทาไม่เคยตระกำลำบากเช่นนี้มาก่อน พสุจึงได้ดูแลเจ้าแสงจันทาเป็นอย่างดี เขาเข้าใจและตั้งใจช่วยเหลือเจ้าแสงจันทาไม่ว่าเธอจะอยู่ในตำแหน่งเจ้าหญิงหรือสามัญชนก็ตาม ดังความว่า

“ทำไมล่ะ ผมจะช่วยนวดให้ คนที่ไม่เคยเดินนาน ๆ จะต้องปวดเท้ามาก”

“เอ่อ...เท้ามันเป็นของต่ำ ผู้ชายไม่ควรแตะต้องเท้าของผู้หญิง”

“ถ้าคุณมีนางกำนัลมาด้วย ผมคงไม่ทำ แต่เมื่อเราเดินทางกันเพียงสองคน ถ้าผมไม่ช่วยคุณ แล้วใครจะช่วยล่ะ จริงไหม”

“ฉันทำเองได้”

“ไม่เป็นไร ผมรู้ว่าคุณไม่ชินกับความลำบาก ตอนหลัง ๆ เห็นแทบจะลากขาเดิน”
เขาบอกแล้วใช้สบู่ฟอกเท้าให้เธอ ก่อนจะบีบนวดอย่างแผ่วเบาทั้งสองข้าง

เธอมองเท้าของตนในมือใหญ่ก็บอกความรู้สึกไม่ถูก แน่นอนว่าเลือดที่เท้าไหลเวียน ทำให้ผ่อนคลายความเจ็บปวดลงไปได้มาก แต่นอกเหนือจากนั้น ความรู้สึกอบอุ่นก็ก่อตัวขึ้นในใจปากไวเท่าความคิดเมื่อถ้ามออกไป

“ถ้าฉันไม่ใช่เจ้าหญิงแห่งเมืองนาง คุณจะทำแบบนี้ไหม”

พสุเงยหน้าขึ้นทันที ใบหน้าของเขากระด้างขึ้น

“ผมทำเพราะผมรู้ว่าคุณเจ็บเท้า และไม่ว่าคนที่ผมต้องดูแลจะเป็นใคร ผมก็ช่วยเหลือเพราะมนุษยธรรม สำหรับผม คุณเป็นแค่นางจิ้ง เมียที่กำลังท้องของปีศาจแสงเท่านั้น สำหรับคุณ ก็ช่วยเก็บราชอิสริยยศไว้ที่หอคำเมืองนาง และค่อยเอากลับมาใช้อีกครั้งเมื่อข้ามไปอยู่ฝั่งประเทศไทยอย่างปลอดภัยก็แล้วกัน”

ดวงตาที่จ้องเขม็งทำให้เธอต้องหลบวูบด้วยความละอายใจ เขาช่วยเพราะสงสาร แต่เธอกลับคิดเป็นอื่น

“ฉันขอโทษนะปีศาจแสง” เธอพิมพ์ แล้วริมฝีปากของเขาก็คลี่ยิ้ม

(ณารา, 2559, หน้า 116)

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงตอนที่พสุช่วยนวดเท้าให้เจ้าแสงจินทา เพราะพสุเข้าใจว่าคนที่ไม่เคยเดินนาน ๆ จะต้องปวดเท้าอย่างแน่นอน พสุเข้าใจว่าเจ้าแสงจินทาต้องอดทนเป็นอย่างมาก และในการเดินทางหากเจ้าแสงจินทาเจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บ ยิ่งเป็นเหตุให้การเดินทางลำบากมากกว่าเดิม พสุจึงช่วยนวดเท้าให้เจ้าแสงจินทาโดยที่ไม่ได้ยึดถือเรื่องเท้าเป็นของต่ำ อีกทั้งพสุยังแสดงให้เห็นถึงความมีน้ำใจและมีมนุษยธรรมที่เต็มใจจะช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นบุคคลใดก็ตาม สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กในระดับที่ 3 ขั้นที่ 6 ซึ่งเป็นขั้นสูงสุด คือ หลักการคุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle Orientation) เป็นขั้นที่เลือกตัดสินใจที่จะกระทำโดยยอมรับความคิดที่

เป็นสากลของผู้เจริญแล้ว ขั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามหลักการคุณธรรมสากล โดยคำนึงความถูกต้อง ยุติธรรมยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ มีอุดมคติและคุณธรรมประจำใจ มีความยึดหยุ่นและยึดหลักจริยธรรมของตนอย่างมีสติ ด้วยความยุติธรรม และคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน เคารพในความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล (ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก, ม.ป.ป.) พลุแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในประเด็นของการให้เกียรติและให้ความช่วยเหลือทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะบุคคลผู้นั้นจะเป็นใครก็ตาม เมื่อมนุษย์ทุกคนตกอยู่ในความยากลำบาก ในบางเหตุการณ์ทรัพย์สินเงินทอง อาจไม่สามารถช่วยให้รอดพ้นจากความทุกข์ยากนั้นไปได้ แต่หากมีมนุษยธรรม เคารพในความเป็นมนุษย์ของกันและกัน จะทำให้มองเห็นคุณค่าของผู้อื่น ดังที่พลุฮินดีช่วยนวดเท้าให้เจ้าแสงจันทาโดยไม่ได้ยึดถือว่าตนเป็นผู้ชายต้องมานวดเท้าให้ผู้หญิง หรือการช่วยเหลือเจ้าแสงจันทาโดยที่ไม่ได้คำนึงว่าเธอคือเจ้าหญิงแต่กลับคิดเพียงว่าเธอคือสามัญชนธรรมดาเท่านั้น

2.1.2 การใช้เหตุผลในการเลือกกระทำพฤติกรรม

สาเหตุทางจิตใจด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม ประเด็นการใช้เหตุผลในการเลือกกระทำพฤติกรรมในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ดังตอนที่ภูผาต้องเข้าปล้นบ้านพักของหมวดเผ่าเทพตามคำสั่งของเสี้ยน ในขณะที่ภูผาเข้าไปปล้นบ้านพักของหมวดเผ่าเทพ กลับพบว่าเพชรน้ำผึ้งพักอยู่ที่บ้านของหมวดเผ่าเทพ ภูผาไม่มีทางเลือกจึงจำเป็นต้องจับตัวเพชรน้ำผึ้งไปด้วย ดังความว่า

เรื่องเพชรน้ำผึ้งนั้นถือได้ว่าเป็นดาบสองคมอย่างแท้จริง เพราะในตอนแรกชายหนุ่มเองก็ไม่ได้ต้องการจะเป็นผู้นำปล้นครั้งนี้อยู่แล้ว ภูผาแค่ต้องการเข้าร่วมการปล้นเพื่อหวังหลบภัย ออกมาจากวังวนชั่วร้ายนี้ได้ในตอนท้าย แต่พอพบว่าในบ้านของเผ่าเทพมีคู่นั้นสาวจากพระนครมาอยู่ด้วย ชายหนุ่มก็รู้ทันทีว่าหากเขาไม่ชิงลงมือนำตัวหญิงสาวคนนั้นออกมา สิ่งที่เขาปรารถนาตลอดหลายปีนี้ก็อาจล้มเหลวลงได้ เพราะเพชรน้ำผึ้งคือหมากนอกกระดานที่ไม่คาดฝัน นอกจากนั้นหล่อนจะต้องตกเป็นเหยื่อของพี่ชายรวมถึงลูกน้องของฝ่ายนั้นอย่างแน่นอน

แต่เมื่อภูผาเป็นคนครอบครองตัวหล่อน เขาก็จะกลายเป็นเป้าที่โดนเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ไล่ล่าอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง

เรียกได้ว่าจะหันไปทางไหนก็มีแต่คมหอกคมดาบรออยู่ทั้งสิ้น

ในการออกปล้นบ้านพักของหมวดเผ่าเทพครั้งนั้น ภูผากับผจงได้รับคำสั่งจากเสือผ่น หากผู้ใดที่สามารถนำของมีค่าของหมวดเผ่าเทพมาได้จะเป็นฝ่ายชนะ และได้เป็นผู้นำในการออกปล้นครั้งใหญ่ ในครั้งต่อไป ภูผาไม่ต้องการชัยชนะในครั้งนี้ เขาเพียงแต่ออกปล้นตามคำสั่งของเสือผ่นเท่านั้น แต่เมื่อภูผามาถึงที่บ้านพักของหมวดเผ่าเทพ เขากลับพบเพชรน้ำผึ้งกับสารภีซึ่งเป็นน้องสาวของจำสมบัติ ภูผาจึงจำเป็นต้องจับตัวทั้งสองไปด้วย เพื่อไม่ให้ผจงจับตัวทั้งสองคนไป เพราะผจงเป็นโจรเถื่อนที่ชอบกระทำขำเราหญิงสาว การจับตัวเพชรน้ำผึ้งและสารภีไปด้วยถือเป็นการช่วยเหลือหญิงสาวทั้งสองให้รอดพ้นจากน้ำมือของเสือผจง ในภายหลังสารภีถูกปล่อยตัวกลับมา ส่วนเพชรน้ำผึ้งต้องไปที่ซุ่มโจรกับภูผา การจับตัวเพชรน้ำผึ้งได้ในครั้งนั้นทำให้ภูผาเป็นฝ่ายชนะในการปล้น เพราะเขาได้ของที่มีค่ามากที่สุดของหมวดเผ่าเทพ ส่วนเพชรน้ำผึ้งเองก็เปรียบเป็นดาบสองคม ถ้าภูผาไม่ช่วยเพชรน้ำผึ้งเธอก็จะตกเป็นเหยื่อของผจง แต่ถ้าภูผาเลือกช่วยเหลือเธอโดยการจับตัวเธอมา ภูผาก็จะตกเป็นเป้าของทางการ ถูกตำรวจตามล่าอย่างไม่มีวันจบสิ้น แต่ถึงกระนั้นภูผาเลือกที่จะทำความดี เขาเลือกที่จะช่วยเพชรน้ำผึ้งให้ปลอดภัย โดยที่เขายอมถูกตำรวจตามล่า และยอมเป็นผู้ชนะในการนำปล้นซึ่งเป็นตำแหน่งที่เขาไม่ต้องการ

จากพฤติกรรมของภูผาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ภูผาเป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรม สอดคล้องกับที่นิยามของการมีเหตุผลเชิงจริยธรรมดังที่ผู้วิจัยได้สรุปไว้ในตอนต้น กล่าวคือ การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจ หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล โดยที่เจตนาของการกระทำเป็นไปเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวหรือพวกพ้อง ดังที่ภูผาคำนี้ถึงผู้อื่นมากกว่าตนเอง เขารู้ล่วงหน้าว่าหากเพชรน้ำผึ้งถูกผจงจับตัวไป เธอจะต้องถูกผจงข่มเหงซึ่งจะกลายเป็นการทำลายชีวิตของผู้หญิงคนหนึ่งไปชั่วชีวิต ด้วยเหตุดังกล่าวเขาจึงตัดสินใจยอมให้ตัวเองลำบาก เสี่ยงตายจากการตามล่าของตำรวจ เพื่อช่วยให้เพชรน้ำผึ้งให้ปลอดภัย การตัดสินใจของภูผาในครั้งนี้เป็นการแสดงน้ำใจ คำนี้ถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นที่ตั้ง อีกทั้งภูผายังรู้สึกผิดเสมอมา เพราะว่าเขาเป็นสาเหตุที่ทำให้เพชรน้ำผึ้งต้องมาตกกระทบลำบากในซุ่มโจร ภูผาจึงต้องดูแลเพชรน้ำผึ้งเป็นอย่างดีและไม่ให้ใครมาทำอะไรเธอได้ ดังความว่า

“เพราะฉันเป็นโจรเลยไม่ดีพอที่จะเอาไปเทียบกับหมวดของเธอหรือ”

“เปล่า...” หญิงสาวรีบปฏิเสธ “พี่ดีออก พี่ดีกับฉันมาก ดีกับฉันตั้งแต่วันแรกที่เราเจอแล้วด้วยซ้ำ”

ใช่ เขาดีต่อหล่อนมากจริง ๆ ดีด้วยจนใคร ๆ ในหมู่บ้านล้วนคิดว่าชายหนุ่มหลงใหลในตัวเมียสาวจนไม่ลืมหูลืมตา

มีเพียงตัวเขาเองเท่านั้นที่รู้ว่าทำลงไปทั้งหมดก็เพื่อชดใช้ให้หล่อนที่ต้องกลายเป็น เบี้ยหมากตัวหนึ่งในเกมรุกฆาตครั้งนี้โดยไม่รู้ตัว และยิ่งพอรู้ชาติกำเนิดของอีกฝ่าย ภูผาก็ เกิดความรู้สึกอยากทะนุถนอมหญิงสาวให้มากขึ้นมาอีกหน่อย

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 214)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นพฤติกรรมของภูผา เขาพยายามที่จะดูแลเพชรน้ำผึ้งให้ดีที่สุด ถ้าไม่ใช่เพราะภูผาจับตัวเธอมา เพชรน้ำผึ้งคงไม่ต้องมาลำบากและเสี่ยงชีวิตเช่นนี้ ดังนั้นเมื่อเพชรน้ำผึ้งถูก เสือฟันลงโทษ ภูผาก็จะรับโทษแทนเธอ ประกอบกับเมื่อภูผาทราบว่าเพชรน้ำผึ้งเป็นหม่อมหลวง ดังที่ พันตำรวจโทสมยศบอกภูผาว่า “คุณเพชรน้ำผึ้งเป็นหม่อมหลวง คุณพ่อเธอเป็นหม่อมราชวงศ์ ปกติแล้ว ใคร ๆ จะเรียกท่านว่าคุณชาย คุณแม่ของเธอเป็นหม่อมราชวงศ์เหมือนคุณแม่หมวดเฝ้าเทพ...แต่จะเรียก สั้น ๆ กันแค่คุณหญิงเท่านั้น ส่วนท่านตากับท่านปู่ของเธอเป็นหม่อมเจ้าทั้งสองพระองค์” (อุมาริการ์, 2560, หน้า 151) ภูผาจึงรู้สึกที่ต้องดูแลและทะนุถนอมเธอให้มากขึ้น เพราะเพชรน้ำผึ้งไม่เคยพบกับ ความยากลำบากมาก่อน พฤติกรรมของภูผาจึงเป็นไปตามพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ โคลเบิร์ก (Kohlberg, 1964, หน้า 405 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2524, หน้า 29) ในระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำมาคิดตรองชั่งใจโดยตนเอง แล้วตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน ขั้นที่ 5 คือ หลักการทำตามคำมั่นสัญญา การเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับใจ ตนเองได้ ภูผาได้ให้สัญญากับพันตำรวจโทสมยศและเพชรน้ำผึ้งว่า เมื่อถึงเวลาอันเหมาะสมเขาจะส่งตัว เพชรน้ำผึ้งกลับบ้านอย่างปลอดภัย ขอเพียงแค่เพชรน้ำผึ้งอย่าคิดหนีระหว่างที่อยู่ในขุมโจร เพราะจะทำให้เธอได้รับอันตรายและทำให้ภูผาปกป้องดูแลเธอได้ยาก ระหว่างที่เพชรน้ำผึ้งอยู่ที่ขุมโจร ภูผากับ เพชรน้ำผึ้งได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขจนพัฒนากลายเป็นความรัก แต่ในท้ายที่สุดแม้ภูผาจะรักเพชรน้ำผึ้งเพียงใด เขาก็ได้ทำตามที่เขาสัญญาไว้ คือ การส่งตัวเพชรน้ำผึ้งกลับบ้านอย่างปลอดภัยและไร้มลทิน

2.2 มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2524, หน้า 24) ได้ให้นิยามของคำว่า ลักษณะมุ่งอนาคต (future orientation) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการ อดได้รอได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การรอรับรางวัลที่ใหญ่กว่าในอนาคตแทนรางวัลเล็กน้อยซึ่งจะได้รับ ในทันที หรือการงดบำบัดความต้องการในปัจจุบันของตน เพราะเล็งเห็นผลร้ายที่จะเกิดตามมา หรือการ

เพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ตรงข้ามกับลักษณะมุ่งปัจจุบัน และอาจถือว่าเป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลได้

สำนักงาน ก.พ. (2561) กล่าวถึงนิยามของคำว่า มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลว่า สิ่งที่จะกระทำลงไปในปัจจุบัน จะส่งผลอย่างไร ในปริมาณเท่าใด ต่อใคร ตลอดจนความสามารถในการอดได้ สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวานได้

กล่าวโดยสรุป คำว่า มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการอดได้รอได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ และเป็นความสามารถในการคาดการณ์ไกลของบุคคลว่า สิ่งที่จะกระทำลงไปในปัจจุบันจะส่งผลอย่างไร ปริมาณเท่าใด ต่อบุคคลใดบ้าง

ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ซึ่ง ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524, หน้า 24) ได้อธิบายเกี่ยวกับการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ดังต่อไปนี้

ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ นักจิตวิทยาทั้งหลาย (Kohlberg, 1964; Mischel, 1974 and wright, 1975 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524, หน้า 24) พบหลักฐานว่าเป็นด้านหนึ่งของพลังอีโก้ (ego-strength) ของบุคคล ซึ่งจะเป็นทางให้ผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงสามารถระงับหรือชะลอการบำบัดความต้องการต่าง ๆ ของตนได้ ฉะนั้น ผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงคือผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่เป็นผู้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมาย จึงเห็นได้ว่าผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจัดว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงด้วย

เคย์ (Kay, 1975 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524, หน้า 24) เชื่อว่าบ่อเกิดของลักษณะมุ่งอนาคตนั้นอยู่ที่ลักษณะความมั่นคงของสังคมของบุคคล บุคคลจะต้องเคยได้รับประสบการณ์ว่าสิ่งที่ตนรอคอยนั้น ตนได้รับจริง ๆ ในที่สุด ส่วนการฝึกเด็กให้อดได้รอนั้นเป็นสิ่งที่กระทำกันในครอบครัว โดยทั่วไปไม่ว่าฐานะเช่นไร แต่การที่เด็กจะเรียนรู้ว่าควรอดใจรอนั้น ส่วนมากจะเกิดในครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและฐานะสูงเท่านั้น เพราะครอบครัวที่มีฐานะยากจนย่อมไม่สามารถจะหาสิ่งของให้เด็กตามสัญญาได้มากนัก ทำให้เด็กหมดความเชื่อถือเกี่ยวกับอนาคต และจะเป็นการเพาะลักษณะมุ่งปัจจุบันแทน นอกจากนี้ การเคยประสบกับความสำเร็จต่าง ๆ ในชีวิตก็เป็นสิ่งที่เคย์เชื่อว่า จะช่วยให้บุคคลมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ทำให้บุคคลเกิดความมานะพยายามในการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ เพราะมีความหวังว่าจะทำให้สำเร็จ ดังที่เคยประสบมาแล้ว ฉะนั้น ลักษณะมุ่งอนาคตจึงเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมนั่นเอง มิสเชลและคณะ (Mischel, 1966, 1974 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524, หน้า 24) ได้ทำการทดลองหลายเรื่อง ซึ่งให้ผลที่แสดงว่า การเลือกที่จะชะลอการบำบัดความต้องการของบุคคลนั้น เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต และการเลียนแบบจากผู้อื่นด้วย นอกจากนี้มีมิสเชลและนักวิจัยอื่น ๆ ยังพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตนี้มีความสัมพันธ์กับลักษณะอื่น ๆ ของบุคคลอีกมาก เช่น ความรับผิดชอบทางสังคม

การมุ่งสัมฤทธิ์ การปรับตน ความฉลาด และสภาวะทางสังคม วัฒนธรรม และครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตนี้จะมีเพิ่มมากขึ้นตามอายุ และลักษณะนี้ถึงแม้จะสัมพันธ์กับสติปัญญา แต่ไม่สัมพันธ์กับความสามารถทางวาจา

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบสาเหตุทางจิตใจด้านมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครพสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภูผาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ทั้งหมด 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.2.1 การคาดการณ์อนาคตและไม่ประมาท

สาเหตุทางจิตใจด้านมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ประเด็นการคาดการณ์อนาคตและไม่ประมาทในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ดังตอนที่พสุกับบุษพรากำลังตามหาเจ้าหลวง แต่กลับพบเจ้าแสงจันทากำลังถูกทหารตามล่าจึงต้องช่วยเหลือเจ้าแสงจันทาก่อน แต่เจ้าแสงจันทาเป็นห่วงเจ้าหลวงกับมหาเทวีมาก เธอจึงต้องการที่จะออกตามหาเจ้าหลวงกับมหาเทวี แต่พสุไม่เห็นด้วยและแจ้งเจ้าแสงจันทาเพื่อเตือนสติให้เธอคำนึงว่าในขณะนี้เธอเองก็ยังไม่ปลอดภัย ดังความว่า

“ถ้าฉันพวกคุณมาตามหาฉันทำไม ทำไมไม่ไปตามหาเจ้าหลวง”

“ก็เพราะเรารู้ว่าคุณกำลังตกอยู่ในอันตราย และพวกเราต้องช่วยคุณก่อน เพราะไม่อยากให้เจ้าหลวงปรากฏตัวเพราะคุณ” พสุตอบแทน เสียงดังไม่ต่างไปจากหญิงสาว สำหรับข้าราชการทั้งสองคงจะเกรงกลัวเจ้านาย แต่สำหรับเขา เจ้าแสงจันทาไม่ใช่เจ้านาย แต่เป็นคนที่เขาต้องมาช่วยชีวิต ดังนั้นเขาก็จะปฏิบัติต่อเธออย่างที่เขาควรจะเป็น เพื่อความปลอดภัยของทุกคน

“เอาละ งั้นตอนนี้ฉันปลอดภัยแล้ว พวกคุณก็ไปช่วยเจ้าหลวงสิ”

“คุณนี่ว่าคุณจะปลอดภัยไปอีกนานเท่าไรหรื” พสุไม่ชอบต่อรองกับผู้หญิง โดยเฉพาะกับผู้หญิงที่คิดว่าตนเหนือกว่าผู้ชาย ดังนั้นเขาจะไม่อดทน “อีกสองชั่วโมง อีกครึ่งวัน คุณนี่หรือว่าพวกมันจะไม่ส่งหมามาออกมาตามกลิ่นของคุณ แล้วลากคุณเข้าไปขังในคุก”

เจ้าแสงจันทาอ้าปากค้าง ก่อนจะหุบลงเมื่อเสียงไม่ออก

“แต่ฉันจะไม่ไปไหนจนกว่าเจ้าหลวงกับมหาเทวีจะปลอดภัย” เธอตั้งต้น

“ถ้าฉันก็เตรียมตัวถูกขังลิ้มในคุกได้เลย ในฐานะนักโทษการเมือง ต่อให้พ่อกับแม่ของคุณปลอดภัย พวกเขาก็จะไม่มีวันทำให้รัฐบาลเวียงม่านปล่อยตัวคุณออกมา และเวลานี้เวียงม่านปิดประเทศไปแล้ว ไม่ว่าใครจะร้องขออย่างไร หม่านวินก็จะมีวันสนใจ จะบอกให้”

ยุพราชและอ่อนคำอ้าปากค้าง ตกตะลึงกับการต่อปากต่อคำของทั้งสอง หากเป็นคนใดหลงด้วยกัน พสุจะไม่มีวันทำแบบนี้ได้แน่ ไม่ว่าเจ้านางน้อยจะสั่งเช่นไร เขาก็จะทำตามแต่เหตุผลที่พสุบอกนั้นถูกต้อง เจ้านางน้อยควรจะคำนึงถึงความปลอดภัยของตนเองก่อน

(ณารา, 2559, หน้า 87-88)

จากสถานการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเจ้าแสงจันทาเป็นห่วงเจ้าหลวงและมหาเทวีเป็นอย่างมาก แต่เธออาจลืมนึกถึงผลที่จะตามมา หากเธอให้พสุกับยุพราชออกไปตามหาท่านพ่อท่านแม่ของเธอ และเธอยังตั้งต้นที่จะไม่หนีไปไหนจนกว่าท่านทั้งสองคนจะปลอดภัย แต่เจ้าแสงจันทาคงลืมนึกคำนึงไปว่าหากเธอถูกจับตัวไปจะเกิดความเสียหายขึ้นอย่างมาก ต่อให้พสุกับยุพราชช่วยเหลือเจ้าหลวงกับมหาเทวีได้ แต่หากเจ้าแสงจันทาถูกจับ เจ้าหลวงกับมหาเทวีก็ไม่สามารถที่จะทำให้ทหารปล่อยตัวเธอออกมาได้ พสุจำเป็นต้องเตือนสติด้วยคำพูดที่ตรงไปตรงมาเพื่อให้เจ้าแสงจันทาคำนึงถึงความปลอดภัยของเธอและทุกคน

เหตุที่พสุกล้าพูดกับเจ้าแสงจันทาเช่นนั้น เนื่องด้วยพสุเป็นคนไทยไม่ใช่คนใดหลง เขาจึงไม่ต้องคำนึงถึงคำสั่งของเจ้าแสงจันทา อีกประการคือการปฏิบัติภารกิจเช่นนี้จะทำตามอารมณ์หรือทำตามความต้องการของทุกคนไม่ได้ ทุกอย่างก้าวต้องมีสติและมีการคาดการณ์เหตุการณ์ล่วงหน้า ดังนั้นพสุจึงประมวลความคิดและประสบการณ์ของตนเองที่มี ชี้แจงเหตุผลให้เจ้าแสงจันทาได้ทราบ หากเธอไม่ปฏิบัติตามที่พสุบอกอาจเกิดเหตุการณ์ใดขึ้นบ้างในอนาคต และเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นทั้งหมดล้วนเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลร้ายต่อเธอ ถ้าเธอยังตั้งต้นที่จะให้พสุกับยุพราชไปตามหาเจ้าหลวงกับมหาเทวี เธออาจจะไม่มีคนอารักขาและถูกทหารจับตัวไปขังลี้มในฐานะนักโทษทางการเมือง การคาดการณ์อนาคตของพสุแสดงให้เห็นว่าพสุเป็นผู้ตั้งอยู่บนความไม่ประมาท มีสติและรู้ว่าควรแก้ไขสถานการณ์ที่อยู่ตรงหน้าอย่างไร พสุปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับสถานการณ์ และไม่ฝืนทำตามความต้องการของตนหรือของผู้อื่นหากความต้องการนั้นจะทำให้เกิดความเสียหาย พฤติกรรมของพสุดังกล่าวจึงสอดคล้องกับที่นักจิตวิทยาหลายท่าน (Kohlberg, 1964; Mischel, 1974 and wright, 1975 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิณ, 2524, หน้า 24) กล่าวว่า ผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงคือผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่เป็นผู้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมาย จึงเห็นได้ว่าผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง จัดว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงด้วยเช่นกัน

2.2.2 การควบคุมตนเองทั้งในด้านความคิดและการกระทำ

สาเหตุทางจิตใจด้านมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ประเด็นการควบคุมตนเองทั้งในด้านความคิดและการกระทำปรากฏในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ดังในตอนที่พสุสามารถควบคุมตนเองแยกแยะเรื่องต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าพสุจะต้องพบเจอกับสถานการณ์ที่ลำบากมากเพียงใดก็ตาม เขาจะครองสติจนสามารถผ่านเหตุการณ์เหล่านั้นมาได้ ดังในตอนที่เจ้าแสงจันทานอนไม่หลับ เพราะเธอนึกถึงภาพของหญิงสาวเสนอตัวให้ชายหนุ่มด้านล่างของโรงแรมที่เธอกำลังพัก พสุจึงพูดกับเจ้าแสงจันทาเพื่อให้เธอ เข้มแข็งทำความเข้าใจ และมีสติพร้อมรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไป ดังความว่า

“ผมถูกสอนให้แบ่งแยกให้ออก เมื่อถึงเวลาต้องนอน ในที่ปลอดภัยต้องรู้จักปิดกั้นความคิดและปิดกั้นเสียงทุกอย่างแล้วหลับ แต่เมื่อจำเป็นต้องระวังตัว สมองก็ต้องตื่นตัวพร้อมจะตื่นเสมอ เวลานี้เราปลอดภัยภายในห้องส่วนตัว ก็เพียงแคปิดกั้นเสียงที่ได้ยินแล้วนอนให้หลับ”

“ฉันทจะพยายามค่ะ” เธอบอก แต่พอคิดถึงภาพที่แอบมองผ่านหน้าต่างลงไปด้านล่างเมื่อครู่ตอนที่เขาเข้าห้องน้ำ ภาพนั้นยังติดตา หญิงสาวเหล่านั้นย้อยดู楚楚ระชากชายหนุ่มที่เดินมาที่โรงแรมอย่างไม่อาย ทั้งกอด ทั้งจูบ มือไม้ก็ปิดป้ายไปทั่วตัวผู้ชายเพื่อช่วยยวนให้พวกเขาตกลงซื้อบริการ

เธอเคยได้ยินเรื่องราวเหล่านี้มาก่อน แต่ไม่เคยได้เห็นกับตา มันช่างน่าอาย

“ไม่มีใครเกิดมาพร้อมทุกอย่างหรอกคุณ ทุกคนมีเหตุผล มีความจำเป็นของตนเองทั้งนั้น ที่บ้านของพวกเขาอาจจะมีพ่อแม่แก่ ๆ ที่กำลังเจ็บป่วย นอนคอยเงินจากพวกเขาให้มารักษาตัวอยู่ก็ได้ จริงไหม”

เธอไม่ตอบ เขาจึงบอก

“โลกนี้ไม่ได้สวยงามตรงดงามไปหมดหรอกนะเจ้าหญิง แม้กระทั่งสิ่งที่กำลังเผชิญอยู่นี้ก็เช่นกัน ความเป็นจริงมันเจ็บปวด แต่คุณก็ต้องยอมรับมันให้ได้”

เขาได้ยินเสียงสะอื้นเบา ๆ จึงลอบสบถ ที่ดันไปจี้ใจดำของเธอเข้า ก่อนจะลุกขึ้นไปแหวกมุ้งและนั่งบนเตียงข้าง ๆ ตัวเธอ

“อย่าร้องไห้เลย น้ำตาไม่ได้ช่วยอะไร ความเข้มแข็งและสติปัญญาเท่านั้นที่จะพาเรารอดไปจากที่นี่ได้”

สถานการณ์ข้างต้นกล่าวถึงตอนที่พสุกับเจ้าแสงจินทาอยู่ระหว่างการเดินทางเพื่อข้ามไปยังฝั่งประเทศไทย ก่อนจะเดินทางต่อพสุกับเจ้าแสงจินทาจึงต้องเข้าพักในโรงแรมที่ไม่สะดวกสบายมากนัก ด้านล่างของโรงแรมจะมีหญิงสาวขายบริการคอยเรียกชายหนุ่มที่เดินผ่านไปมา ส่วนด้านบนของโรงแรมจะเปิดเป็นห้องพักให้เช่า เจ้าแสงจินทาไม่เคยพบกับเหตุการณ์ด้านล่างของโรงแรมมาก่อน เธอจึงทำใจรับไม่ได้ ประกอบกับเธอกังวลเรื่องต่าง ๆ จึงทำให้เธอนอนไม่หลับ พสุจึงเล่าให้เธอฟังว่า เขาถูกฝึกให้รู้จักปิดกั้นทุกอย่างแล้วนอนให้หลับ แต่เมื่อจำเป็นต้องระวังตัว สมองก็ต้องตื่นตัวเสมอ อีกทั้งพสุยังพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหญิงสาวขายบริการว่า ไม่มีใครเกิดมาพร้อมทุกอย่าง ทุกคนมีความจำเป็น โลกใบนี้ไม่ได้สวยงามไปทั้งหมด ดังนั้นเจ้าแสงจินทาควรจะต้องทำใจและยอมรับให้ได้ เมื่อเจ้าแสงจินทาได้ฟังดังนั้นทำให้อเธอนึกถึงตัวเองที่กำลังตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ เธอจึงร้องไห้ออกมา พสุปลอบใจเธอโดยการบอกเธอว่าให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเข้มแข็งและสติปัญญา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้เธอผ่านพ้นจากสถานการณ์อันเลวร้ายนี้ไปได้ จากคำพูดของพสุแสดงให้เห็นว่าพสุเป็นผู้ที่รู้จักควบคุมตนเองทั้งในด้านความคิดและการกระทำ อีกทั้งยังเป็นผู้ที่วางแผนก่อนที่จะกระทำการสิ่งใด มีเป้าหมายชัดเจนและปฏิบัติตามไปตามครรลองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น

ในระหว่างการเดินทางพสุกับเจ้าแสงจินทาต้องฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ไปด้วยกัน จึงก่อให้เกิดเป็นความรักขึ้น เมื่อพสุกับเจ้าแสงจินทามีโอกาสได้อยู่ด้วยกันสองต่อสอง พสุก็พยายามควบคุมอารมณ์ของตนเองไม่ให้ล่วงเกินเจ้าแสงจินทา ดังในตอนที่เจ้าหลวงถามพสุว่าเคยล่วงเกินเจ้าแสงจินทาหรือไม่ พสุจึงตอบด้วยความดีใจและมั่นใจ เพราะเขาให้เกียรติเจ้าแสงจินทาเสมอมา ดังความว่า

“ผมยอมรับว่าคุณกล้าหาญมากที่ยอมรับออกมาอย่างลูกผู้ชาย ถ้าอย่างนั้น ผมขอถามสักคำว่า คุณเคยล่วงเกินเจ้าจ้อยหรือไม่” คำถามตรงไปตรงมา ดวงตาริ่จ้องเขาเขม็ง พสุไม่เคยดีใจครั้งไหนเท่าเวลานี้มาก่อนที่ตนสามารถสะกดกลิ่นอารมณ์เบื่องต่ำ ไม่ล่วงเกินเธอตลอดการเดินทาง และตลอดหลายคืนที่ผ่านมา เขายึดอกและตอบด้วยความมั่นใจ

“ผมรักเธอด้วยเกียรติและศักดิ์ศรีของผม จริงอยู่ที่ผมเคยจับมือและกอดเธอบ้าง แต่ผมไม่เคยทำให้เธอเสียหายไปมากกว่านั้น”

จากสถานการณ์ดังกล่าวเป็นตอนที่พสุตอบคำถามของเจ้าหลวง พสุไม่เคยล่วงเกิน เจ้าแสงจันทาไปมากกว่าการจับมือและกอดเธอเท่านั้น เขาสามารถสะกดกลิ่นอารมณ์เบื้องต้นของเขาไม่ให้ปล่อยไปตามความคิดและความต้องการ แสดงให้เห็นว่าพสุได้มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง สอดคล้องกับที่ ดวงเดือน พันธุนาวิน (2524, หน้า 24) ได้ให้นิยามของคำว่า ลักษณะมุ่งอนาคต (future orientation) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการ อดได้รอได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ พสุจึงเป็นคนที่สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ และหาก ทำไปแล้วในภายภาคหน้าจะส่งผลอย่างไร พสุจึงเริ่มจากการควบคุมความต้องการของตัวเอง และปฏิบัติ โดยยึดตามคำสอนเรื่องความรักของแม่เสมอมา ดังในตอนที่พสุพูดกับเจ้าแสงจันทาที่ว่า “เพราะแม่ของ ผมบอกเสมอว่า ความรักที่เก็บเกี่ยวเมื่อถึงเวลา...มักหอมหวานเสมอ เหมือนเช่นเราตอนนี้ยังงิ่ จริ่งไหม” (ณารา, 2559, หน้า 523) การควบคุมตนเองนี้จึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้พสุแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาได้ถูกต้อง เหมาะสม และยังเป็นการให้เกียรติเจ้าแสงจันทาและครอบครัวของเธอด้วย

ในส่วนนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ พบสาเหตุทางจิตใจด้านมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ในประเด็นการควบคุมตนเองทั้งในด้านความคิดและการกระทำ จากตัวอย่างตอนที่ภูผาอายุเก้า ขวบ เขาถูกจับลงโทษด้วยการห้อยแขวน แต่ภูผาควบคุมความรู้สึกของตนเอง เขาสงบนิ่งและไม่แสดง อากาการตกใจออกมาแม้เพียงเล็กน้อย ดังความว่า

เชือกเส้นนี้ขาดรุ่มพอสสมควรบ่งบอกว่าถูกใช้งานหนักมามากต่อมากและที่ปลายเชือก เส้นนั้นรัดอยู่ตรงข้อเท้าสองข้างของเด็กชายอายุราวเก้าถึงสิบขวบคนหนึ่ง ลำตัวผมอบาง ของเขาแกว่งไกวไปตามแรงลมที่กระโชกใส่ แขนเรียวยาวทั้งคู่ห้อยลู่แนบลำตัวคล้าย สิ้นหวัง จะมีก็แต่ปลายนิ้วทั้งสิบที่ประเดี๋ยวก็กำแน่น ประเดี๋ยวก็กลายออกราวกับเตือน ตัวเองให้มีสติอยู่เสมอ ขณะที่ใบหน้าก็กลายเป็นสีแดงกำด้วยเลือดที่ตกลงมาคั่งบริเวณนั้น ทำให้ดูน่ากลัวและชวนหวาดเสียวไปพร้อมกัน

แต่ถึงอย่างนั้นเด็กชายก็ยังนิ่งสงบ ไม่มีอาการตกใจจนแตกตื่นแม้แต่ชนิดเดียว

ใบหน้าเรียวแต่ค่อนข้างป้อมเล็กน้อยของเขาแม้จะแดงคล้ำเป็นสีโลหิตย้อม แต่ กลับมีรอยยิ้มเยาะจาง ๆ พาดผ่าน

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 9-10)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการรู้จักควบคุมตนเองของภูผา ในตอนนั้นภูผาอยู่ในวัยเด็กชายอายุเพียงเก้าขวบ แต่เสื้อผ้านกลับสั่งลงโทษด้วยวิธีการห้อยแขวนเพียงเพราะภูผาต้องการเรียนหนังสือ ในความเป็นจริงเสื้อผ้านจะใช้วิธีการลงโทษห้อยแขวนนี้กับผู้ที่ทำความผิดร้ายแรงและมักจะไม่มีใครที่ทนการห้อยแขวนได้ ระยะเวลาในการถูกห้อยแขวนยาวนานจนกว่าธูปครึ่งกำนันไหม้หมดหรือตะวันตกดิน และถ้ายังไม่เสียชีวิตแต่ไม่สามารถตะโกนออกมาได้ก็จะถูกปล่อยให้ตกลงไปในหุบเหวเป็นอาหารของแร้งกา ถึงอย่างไรเด็กชายภูผาก็มีร่างกายที่ทนต่อการถูกห้อยแขวนและมีจิตใจที่เข้มแข็ง ภูผาไม่เปล่งเสียงหรือแสดงความหวาดกลัวใด ๆ ออกมา ภูผาควบคุมตนเองให้อยู่ในอาการสงบนิ่งและมีรอยยิ้มจาง ๆ ในทำนองเป็นการยิ้มเยาะอีกด้วย การรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองในวัยเด็กส่งผลให้เมื่อภูผาเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่มีสติ คิดอย่างรอบคอบ มีความเป็นผู้นำและน่าเกรงขาม เมื่อภูผาต้องเจอกับเหตุการณ์ที่คับขัน เขาจึงมักตัดสินใจได้เด็ดขาด และเกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด ดังเหตุการณ์ตอนที่ภูผาพาลูกน้องเข้าปล้นบ้านหมวดเผ่าเทพ ภูผาสามารถควบคุมความคิด วางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้ลูกน้องต้องได้รับความเดือดร้อนเพราะการตัดสินใจของเขาเอง ดังความว่า

“ให้พวกผม...”

ฝ่ายนั้นจะเสนอ แต่เขารีบปรามเสียก่อน จริงอยู่ว่านี่คือการปล้นเหมือนทุกครั้ง แต่ต่างกับที่เจ้าทรัพย์ครั้งนี้คือ ร.ต.ท. เผ่าเทพ

ภูผาเชื่อว่าผลลัพธ์ของการปล้นบ้านตำรวจย่อมเจอโทษอุกฉกรรจ์กว่า ดังนั้นถ้าเกิดความผิดพลาดขึ้นมา ชายหนุ่มก็ไม่ต้องการให้บรรดาลูกน้องคนสนิทที่ร่วมทุกขั้วร่วมสุขกันมาตลอดหลายปีนี้ต้องพลอยฟ้าพลอยฝนไปด้วย

“ไม่ต้อง พวกเอ็งรออยู่ที่นี่ ถ้าได้ยินเสียงสัญญาณของไอ้คล้าก็รีบหนีไปรอที่จุดนัดพบ ถ้าดาวประกายพริกเริ่มขึ้นแล้วยังไม่เห็นข้า ก็ไม่ต้องรออีก ให้กลับไปไหนก็ได้เลย ห้ามส่งคนมาตามทั้งสิ้น” ชายหนุ่มสั่งก่อนตัดสินใจกระโดดข้ามรั้วไม้เตี้ย ๆ เข้าไปในเขตบ้าน

(อุมากริการ์, 2560, หน้า 68)

สถานการณ์ข้างต้นถือเป็นสถานการณ์ที่เสี่ยงอันตรายอย่างมาก เพราะเป็นการบุกปล้นบ้านของตำรวจ หากถูกจับได้กลุ่มโจรของภูผาต้องได้รับบทลงโทษอย่างหนักแน่นอน ภูผาจึงยอมเสี่ยงเข้าไปในบ้านพักของหมวดเผ่าเทพโดยให้ลูกน้องของเขาอยู่อีกจุดหนึ่ง ถ้าหากดาวประกายพริกเริ่มขึ้นแล้วแต่ยังไม่เห็นภูผาออกมา ขอให้ทุกคนรีบกลับไปและห้ามส่งใครเข้าไปตามทั้งสิ้น แม้ภูผาจะเป็นหัวหน้าโจรแต่

เขาก็มีจริยธรรมที่จะคำนึงถึงลูกน้องที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมา ฎาไม่ต้องการให้ใครได้รับโทษเมื่อจำเป็นต้องทำงานเสี่ยง เขาก็จะเป็นผู้ที่ต้องแบกรับความเสี่ยงนั่นเอง สถานการณ์นี้จึงแสดงให้เห็นว่า ฎามีความเป็นผู้นำ คำนึงถึงจิตใจของผู้อื่น ในขณะเดียวกัน ฎาก็เป็นผู้ที่มีความอดทน เขาต้องการจะแก้แค้นเสื้อผืนที่สั่งห้อยแขวนครูลอยและฆ่าครอบครัวที่แท้จริงของฎา เขาจึงยอมเป็นสายส่งข่าวความเคลื่อนไหวในการปล้นแต่ละครั้งให้พันตำรวจโทสมยศ เพื่อรอวันที่จะล้างแค้นและทลายชุมโจรนี้ให้หมดไปจากไพร่ฟ้า ตั้งความว่า

“เขารวบรวมเพื่อนเก่ามาอีกเกือบสิบคน จะบุกเข้าปล้นตลาดไพร่ฟ้าวันเสาร์ห้าที่จะถึงนี้”

“เสาร์ห้า?” อีกฝ่ายเล็กคิ้วอย่างงุนงง

คงเพราะปกติแล้ว เสาร์ห้าตามตำราโบราณนั้นคือ วันเสาร์ ขึ้นหรือแรม 5 ค่ำ เดือน 5 เพราะดาวเสาร์เป็นดาวแห่งความเข้มแข็ง และมีพลังมากกว่าวันปกติ ถึงถือว่าเป็นวันธงไชย พระเกจิอาจารย์มักจะปลุกเสกเครื่องรางของขลัง ทำพิธีในวันนี้ พวกโจรเองก็ถือฤกษ์ทำการปล้นฆ่าใหญ่ในวันนี้เช่นกัน โดยเฉพาะวันเสาร์ แรม 5 ค่ำที่มีโจรฤกษ์

แต่...เดือนนี้ไม่ใช่เดือนห้า!

“ใช่ เสาร์ห้า” ชายหนุ่มยิ้ม “และถึงไม่ใช่เดือนห้าก็ไม่เป็นอะไร เพราะโจรฤกษ์ที่ดีที่สุดในช่วงนี้ตรงกับเวลาสิบโมงวันนั้นพอดี” จากนั้นฎาก็อธิบายแผนการที่วางไว้ให้อีกฝ่ายฟังโดยละเอียด พร้อมตบท้ายว่า “ถ้าไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ก็เจอกันวันนั้นเลย เพราะต่อไปนี่ผมคงมาพบคุณไม่ได้อีกแล้ว”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 309-310)

ตัวอย่างดังกล่าวเป็นบทสนทนาระหว่างฎากับพันตำรวจโทสมยศ ฎาได้นำข้อมูลการปล้นมาบอกให้พันตำรวจโทสมยศทราบ การปล้นครั้งนี้ถือเป็นการปล้นใหญ่ที่สำคัญมาก เพราะเสื้อผืนได้เรียกรวมโจรทั้งหมดให้มาร่วมปล้นในครั้งนี้ หากตำรวจสามารถเข้าจับกุมได้ จะเป็นการทลายกลุ่มโจรที่ใหญ่ที่สุด ฎาวางแผนมาอย่างยาวนานและรอคอยเพื่อให้ถึงวันที่เขาจะทำลายชุมโจรนี้ให้ราบคาบ การที่ฎาวางแผนทำลายชุมโจรได้สำเร็จนั้น เขาต้องเสี่ยงอันตรายในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเสี่ยงส่งข้อมูลให้กับพันตำรวจโทสมยศ การจับเพชรน้ำผึ้งมาที่ชุมโจรและต้องดูแลเธอให้ปลอดภัย การดูแลลูกน้องที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมา และที่สำคัญคือต้องทำตามคำสั่งของเสื้อผืนเพื่อไม่ให้เสื้อผืนเกิดข้อสงสัยว่าเขาคือ

คนที่เป็นสายให้กับตำรวจ ภูผาต้องใช้ความอดทน การวางแผนอย่างรอบคอบ และเสี่ยงอันตรายต่าง ๆ เพื่อให้ตำรวจเข้าปราบโจรได้สำเร็จ พฤติกรรมของภูผาจึงเป็นไปตามลักษณะมุ่งอนาคต (future orientation) คือ ความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการอดได้ รอได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การรอรับรางวัลที่ใหญ่กว่าในอนาคตแทนรางวัลเล็กน้อยซึ่งจะได้รับในทันที หรือการงดบำบัดความต้องการในปัจจุบันของตน เพราะเล็งเห็นผลร้ายที่จะเกิดตามมา หรือการเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2524, หน้า 24)

นอกจากนี้ภูผายังเป็นผู้วางแผนให้กับชีวิตของตนเอง เขาไม่คิดจะเป็นโจรไปตลอดชีวิต เมื่อภูผาสามารถหลายชุมโจรได้แล้ว เขาตั้งใจว่าจะอยู่อย่างสงบที่เรือนแพริมน้ำ ภูผาจึงตัดสินใจซื้อเรือนแพไว้เพื่อเป็นที่พักของเขาในอนาคต ดังความว่า

เมื่อหลายปีก่อนเขาเคยช่วยแกเอาไว้จากการโดนปล้น ฝ่ายนั้นเลยให้เขามาพักที่บ้าน เป็นการตอบแทน ชายหนุ่มชอบความสงบร่มเย็นของเรือนแพที่ปลูกคร่อมอยู่บนลูกบวบ หลังย่อมอยู่แล้ว แต่สนใจว่าไม่อาจจะซื้อหาเรือนแพเช่นนี้ได้ในไพรวารี่ด้วยกลัวจะล่วงรู้ถึง พวกเสือผ่นหรือผอง ขณะเดียวกันภูผาก็คิดมองหาทางหนีที่ไล่ไว้สำหรับตนเองในอนาคต จึงตัดสินใจซื้อเรือนแพของลูกชายแกที่ย้ายขึ้นไปตั้งรกรากบนฝั่ง และหายหน้าไปหลายปี แล้ว ทั้งยังไม่มีใครได้ข่าวคราว ไม่รู้ว่าเป็นหรือตาย

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 335)

ภูผาวางแผนชีวิตในอนาคตโดยที่เขาตั้งใจที่จะซื้อเรือนแพไว้สำหรับเป็นที่พักของตนเอง ในตอนที่เพชรน้ำผึ้งถูกยิง เขาก็พาเพชรน้ำผึ้งมาพักรักษาตัวที่เรือนแพแห่งนี้ ภูผาชอบความสงบร่มเย็นของเรือนแพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นลักษณะนิสัยของภูผาว่า เขาเป็นคนที่รักความสงบ ไม่ชอบอยู่ร่วมกับคนหมู่มาก มีชีวิตสันโดษ การวางแผนการใช้ชีวิตของภูผาเป็นการแสดงให้เห็นว่าภูผาเป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต ภูผาไม่ได้ต้องการจะใช้ชีวิตเยี่ยงโจร แต่เขาต้องการความสุขและเลิกเป็นโจรอย่างที่เป็นในปัจจุบัน การมุ่งอนาคตของภูผาจึงทำให้เห็นว่าเขาเป็นผู้มีจริยธรรม นั่นคือ การมุ่งมั่นให้พบเจอสิ่งที่ดีในอนาคตและไม่ต้องกลับไปทำสิ่งที่ผิดศีลธรรมอีกต่อไป

2.3 ความเชื่ออำนาจในตน

สำนักงาน ก.พ. (2561) นำเสนอความหมายของคำว่า ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อว่าผลที่ตนกำลังได้รับอยู่ เกิดจากการกระทำของตนเอง มิใช่เกิดจากโชคเคราะห์ความบังเอิญหรือการควบคุมของคนอื่นเป็นความรู้สึกในการทำนายได้ ควบคุมได้ของบุคคล ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี Locus of Control ของ Rotter

รัตติกรณ์ จงวิศาล (2561, หน้า 80) ได้นิยามความหมายของคำว่า ความเชื่ออำนาจ (Locus of Control) หรือความเชื่อในอำนาจควบคุมตน หมายถึง การที่บุคคลมีความเชื่อว่า สาเหตุของพฤติกรรมหรือผลของการกระทำของตนที่เกิดขึ้น มีสาเหตุมาจากการกระทำของตนเอง ตนสามารถควบคุมได้ หรือมีสาเหตุมาจากอิทธิพลหรือสิ่งแวดล้อมภายนอก ความเชื่ออำนาจยังเป็นระดับความเชื่อของบุคคล ว่าอะไรเป็นตัวกำหนดโชคชะตา โอกาส หรือความสำเร็จของตนหรืออำนาจที่ควบคุมตนเอง

กล่าวโดยสรุป คำว่า ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง บุคคลมีความเชื่อว่าผลที่ตนกำลังได้รับอยู่นั้น เกิดจากการกระทำของตนเอง มิใช่เกิดจากโชคเคราะห์ความบังเอิญหรือการควบคุมของคนอื่นเป็นความรู้สึกในการทำนายได้ ตนสามารถควบคุมได้ ความเชื่ออำนาจในตนเป็นระดับความเชื่อของบุคคล ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี Locus of Control ของ Rotter

ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตน ซึ่ง ดุจเดือน พันธมนาวิน (2549, หน้า 110-111) ได้กล่าวถึงทฤษฎี Locus of Control ของ Rotter ไว้ความว่า

นักจิตวิทยาชาวอเมริกันชื่อ Julian Rotter เป็นผู้ชี้ให้เห็นความสำคัญของจิตลักษณะประการหนึ่งของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อที่ว่า “ตนมีความสามารถในการทำนายความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุหนึ่งกับผลหนึ่ง และสามารถควบคุมผลของสาเหตุเหล่านั้น” โดยเรียกว่า ความเชื่ออำนาจ (Locus of control) Rotter (1966) ได้อธิบายว่า ความเชื่ออำนาจของบุคคลแบ่งได้เป็น 2 ประเภท โดยบุคคลที่เชื่อว่า ผลดีหรือผลเสียต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้น มีสาเหตุที่สำคัญมาจากการกระทำของตนเอง บุคคลเหล่านี้จะถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่เรียกว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตน (Belief in internal locus of control of reinforcement) ส่วนบุคคลอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีความเชื่อว่า ผลดีหรือผลเสียที่เกิดขึ้นกับตนนั้น มีสาเหตุที่สำคัญมาจากโชคเคราะห์ ความบังเอิญ อำนาจของคนอื่น หรือสาเหตุอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของตน บุคคลประเภทนี้ถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่เรียกว่า ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจนอกตน (Belief in external locus of control of reinforcement) หรืออาจเรียกได้ว่า เป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ บุคคลประเภทนี้ เมื่อมีผลเสียเกิดขึ้นกับตน ก็มักจะกล่าวโทษผู้อื่น หรือสาเหตุอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การกระทำของตนว่า เป็นต้นเหตุของผลเสียนั้น

ความเชื่ออำนาจประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ องค์ประกอบแรก ความสามารถในการทำนาย (Predictability) มี 3 ลักษณะ คือ 1) ทำนาย สาเหตุที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือได้ของผลหนึ่ง ๆ ว่าคืออะไร 2) ถ้าสาเหตุที่ตนทราบจากข้อ 1) นั้นปรากฏขึ้น จะทำนายได้ว่า ผลของสาเหตุดังกล่าวนั้นจะเป็นเช่นไร จะเกิดเมื่อใด และในปริมาณเท่าใด และ 3) ในทางกลับกัน เมื่อผลหนึ่ง ๆ ปรากฏขึ้น ไม่ว่าจะเป็ผลดีหรือผลเสียที่เกิดในเวลาและปริมาณต่าง ๆ ก็จะทำนายได้ว่า สาเหตุแท้จริงที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือได้ของผลเหล่านี้คืออะไร รวมเรียกอีกนัยหนึ่งว่า การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุหนึ่งกับผลหนึ่ง

ส่วนองค์ประกอบที่สอง ความเชื่อว่าตนสามารถควบคุม (Controllability) ให้ผลตามที่ต้องการได้ โดยเชื่อใน 3 ลักษณะ คือ 1) ถ้าต้องการให้ผลดีปรากฏขึ้นอีกหรือปรากฏในปริมาณที่เพิ่มขึ้น ตนก็สามารถ ทำให้ผลดีนั้นเกิดขึ้นได้ด้วยความพยายามให้มากขึ้นของตนเอง 2) ถ้าต้องการหลีกเลี่ยงหรือลดผลเสียที่จะปรากฏ ตนก็สามารถป้องกันไม่ให้เกิดผลเสียนั้นได้ด้วยตนเอง และ 3) เชื่อว่า “ทำมาก ย่อมได้ผลมาก และทำน้อย ย่อมได้ผลน้อย” ตลอดจนมีความเชื่อว่า “ทำดี ย่อมได้ผลดีตอบแทน และทำชั่ว ย่อมได้ผลชั่วตอบแทน” หรืออีกนัยหนึ่งคือ ความเชื่อเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมในทางพุทธศาสนานั้นเอง

สภาพแวดล้อมรอบตัวบุคคลมีอิทธิพลต่อจิตลักษณะความเชื่ออำนาจในตนของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการ “ทำนายได้” และ “ควบคุมได้” ในอดีตมนุษย์เป็นกลุ่มชนที่ทำการเกษตรและขาดเทคโนโลยีจึงไม่สามารถพยากรณ์อากาศได้ จึงไม่รู้ว่ เมื่อใดจะมีฝนมาก เมื่อใดจะมีฝนน้อย ทำให้ไม่ทราบว่าตนควรลงทุนลงแรงมากเพียงใดในแต่ละปี เพราะตนไม่สามารถควบคุมผลผลิตทางการเกษตรได้ ต่อมามีการสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำและคลองส่งน้ำ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ฝนหลวง” ทำให้ประเทศไทยสามารถควบคุมให้ฝนตกในเวลา ปริมาณ และสถานที่ ที่ต้องการได้มาก ในปัจจุบันถึงแม้จะมีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ทำให้มนุษย์สามารถทำนายหรือพยากรณ์เหตุการณ์ทางธรรมชาติได้เป็นส่วนใหญ่ เช่น การทำนายขนาดและทิศทางของพายุ การทำนายการระเบิดของภูเขาไฟ เป็นต้น แต่มนุษย์ก็ยังไม่สามารถควบคุมปริมาณและผลจากปรากฏการณ์ธรรมชาติเหล่านี้ได้

นอกจากนี้ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2561, หน้า 80-81) ยังได้นำเสนอว่า Rotter (1966 อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2561, หน้า 80-81) ได้แบ่งประเภทของความเชื่อในอำนาจควบคุมตน ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

ความเชื่ออำนาจควบคุมตนภายในหรือความเชื่ออำนาจในตน (Internals Locus of Control) หมายถึง การที่บุคคลเชื่อหรือรับรู้ว่เหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้น เป็นผลมาจากการกระทำหรือความสามารถของตนเอง ความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่ตนได้รับเกิดจากการกระทำของตนเอง ว่าตนเองสามารถควบคุมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ บุคคลประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพเป็นตัวของ

ตัวเอง มีความกระตือรือร้นต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี เชื่อมมั่นในตนเอง มีการตัดสินใจที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

ความเชื่ออำนาจควบคุมตนภายนอกหรือความเชื่ออำนาจนอกตน (Externals Locus of Control) หมายถึง การที่บุคคลเชื่อหรือรับรู้ว่าการเหตุการณหรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ผลดีหรือผลเสีย ความสำเร็จหรือความล้มเหลว ที่เกิดขึ้นกับตน มีสาเหตุอันเนื่องมาจาก โชคชะตาหรือโชคกลางเคราะห์กรรม อำนาจเหนือธรรมชาติ หรืออำนาจของผู้อื่น ความบังเอิญและอิทธิพลจากผู้อื่น หรือพลังจากสิ่งต่าง ๆ ภายนอก โดยที่ตนเองไม่อาจควบคุมได้ บุคคลประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะเฉื่อยชาขาดความกระตือรือร้น ขาดความพยายาม มีแรงจูงใจในการทำงานต่ำ

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบสาเหตุทางจิตใจด้านความเชื่ออำนาจในตนของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครพสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภูผาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ทั้งหมด 1 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.3.1 การเชื่อว่าตนสามารถควบคุมเหตุการณ์และก้าวผ่านไปได้

สาเหตุทางจิตใจด้านความเชื่ออำนาจในตน ประเด็นการเชื่อว่าตนสามารถควบคุมเหตุการณ์และก้าวผ่านไปได้ในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ดังตอนที่พสุกับเจ้าแสงจันทาจะต้องออกเดินทางเพื่อข้ามจากชายแดนเมืองนางไปยังชายแดนประเทศไทย ในเหตุการณ์นั้นมีพสุ เจ้าแสงจันทา ยุพราช และอ่อนคำ ซึ่งยุพราชกับอ่อนคำจะต้องแยกเดินทางเพื่อไปตามหาเจ้าหลวงกับมหาเทวี ส่วนพสุจะต้องอารักขาเจ้าแสงจันทาเพื่อเดินทางไปพบกันที่จุดนัดพบ เมื่อพสุต้องอารักขาและเดินทางไปกับเจ้าแสงจันทาเพียงสองคน พสุจึงจำเป็นต้องบอกเจ้าแสงจันทาให้เชื่อฟังและทำตามที่พสุสั่งเพื่อความปลอดภัยของทั้งสองคน ดังความว่า

“ก่อนไป ผมคิดว่าเราควรจะมาคุยกันให้เข้าใจตรงนี้ ต่อหน้าพยานสองคน”

“มีเรื่องอะไรต้องพูดอีกล่ะ” เสียงเธอฉุนจัด “เมื่อฉันเลือกทางนี้ คุณก็ทำหน้าที่ของคุณ ฉันก็ทำหน้าที่ของฉัน”

“นั่นแหละครับที่ผมห่วง เพราะหน้าที่ของคุณคือ ทำตามคำสั่งของผมอย่างเคร่งครัด เพราะจุดประสงค์เดียวของผมก็คือ พาคุณและตัวผมเองให้พ้นไปจากที่นี่อย่างปลอดภัย”

ริมฝีปากงามเม้มเข้าหากันแน่น เธอไม่เคยรับคำสั่งของชายใด นอกจากบิดาและพี่ชาย แต่เธอก็พยายามข่มใจเมื่อคิดว่ามันถึงคราวจำเป็น

“ฉันจะทำเท่าที่ฉันคิดว่าต้องทำ”

“คุณต้องทำ” เขาย้ำชัดทุกคำ “เพื่อความปลอดภัยของเราทั้งสองคน”

(ณารา, 2559, หน้า 90-91)

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงสถานการณ์ที่พสุจะต้องดูแลรักษาเจ้าแสงจินทา เพื่อพาเดินทางไปยังเขตประเทศไทย ในระหว่างทางนั้นอาจจะต้องถูกทหารของหย่านอ่องตามล่า แต่เมื่อเกิดเหตุจำเป็นขึ้น พสุจึงขอให้เจ้าแสงจินทารับฟังคำสั่งของพสุอย่างเคร่งครัด เพราะพสุมีความเชี่ยวชาญในเรื่องของการต่อสู้และคิดว่าตนสามารถพาเจ้าแสงจินทาผ่านพ้นสถานการณ์นั้นไปได้ พฤติกรรมของพสุดังกล่าวจึงเป็นไปตามที่ Rotter (1966 อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2561, หน้า 81) ได้ให้นิยามผู้ที่มีความเชื่ออำนาจควบคุมตนภายในหรือความเชื่ออำนาจในตน (Internals Locus of Control) หมายถึง การที่บุคคลเชื่อหรือรับรู้สาเหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้น เป็นผลมาจากการกระทำหรือความสามารถของตนเอง ความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่ตนได้รับเกิดจากการกระทำของตนเอง ว่าตนเองสามารถควบคุมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ บุคคลประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพเป็นตัวของตัวเอง มีความกระตือรือร้นต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี เชื่อมมั่นในตนเอง มีการตัดสินใจที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง แสดงให้เห็นว่าพสุเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เหมาะสม กล่าวคือ เจ้าแสงจินทาอยู่ในสถานะเจ้าหญิงแห่งเมืองนาง ส่วนพสุเป็นทหารไทยที่ไปอารักขาเจ้าแสงจินทา แม้ว่าเจ้าแสงจินทาจะมีอำนาจและสามารถออกคำสั่งให้พสุปฏิบัติตามได้ แต่เมื่ออยู่ในสถานการณ์ยามจำเป็น พสุซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในการเดินทางและการต่อสู้ เจ้าแสงจินทาจึงควรรับฟังและปฏิบัติตามที่พสุแนะนำ ไม่เช่นนั้นอาจจะทำให้เกิดอันตรายขึ้นได้

ในระหว่างการเดินทาง พสุยังเป็นผู้ให้กำลังใจเจ้าแสงจินทาเสมอ โดยให้เธอมองสิ่งที่เกิดขึ้นว่าเป็นสิ่งที่ดีและเป็นประสบการณ์ชีวิต ซึ่งปรากฏในตอนที่พสุพูดกับเจ้าแสงจินทา ดังความว่า

“ชีวิตของคุณยังเพิ่งเริ่มต้นเท่านั้น วันหนึ่งอีกหลายสิบปีข้างหน้า คุณจะมอยย้อนกลับมาเห็นว่า ประสบการณ์ชีวิตครั้งนี้ได้สอนอะไรคุณบ้าง”

เธอนิ่งฟัง เสียงสะอื้นเงียบไปแล้ว แต่แก้มที่แนบกับบอกรของเขายังไม่ขยับเขยื้อน

“แม่ผมเคยสอนผมว่า ทุกวันคือการเรียนรู้ ทุกวันคือประสบการณ์ ทุกอย่างจะประกอบขึ้นเป็นตัวเราในวันข้างหน้า คุณยังโชคดีกว่าเจ้าหลวงและเจ้าหญิงอีกหลายคน ที่

อังกฤษอาจจะส่งคนมาช่วยไม่ทัน ป่านนี้พวกเขาอาจจะต้องเผชิญชะตากรรมที่เลวร้ายกว่าคุณนั้ก”

เธอยังนั่งนิ่ง...และคิดตาม

“และเพราะคุณมีสายเลือดอเมริกันอยู่ครึ่งหนึ่ง รัฐบาลอเมริกันจึงส่งพวกเรามาช่วยคุณ ดังนั้นคุณต้องถือว่าโชคดีกว่าเจ้าหลวงอีกมากมายหลายองค์ และผมก็ดีใจที่ตอบรับงานนี้...เพราะมันทำให้ผมได้มาพบคุณ...และเป็นผู้ปกป้องคุณ”

(ณารา, 2559, หน้า 207-208)

คำพูดของพสุข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พสุพยายามให้กำลังใจเจ้าแสงจันทา ให้เธอมองข้อดีของทุกสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เราถูกทรมานมาแล้ว แต่เธอยังโชคดีที่รัฐบาลอเมริกันส่งพสุกับยุพราขมาช่วยเธอและครอบครัว ทั้งยังทำให้พสุได้มาพบเจ้าแสงจันทาและเป็นผู้ปกป้องเธอด้วย นอกจากนี้พสียังยกคำสอนของแม่ว่า “ทุกวันคือการเรียนรู้ ทุกวันคือประสบการณ์ ทุกอย่างจะประกอบขึ้นเป็นตัวเราในวันข้างหน้า” (ณารา, 2559, หน้า 207) พสุเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจะหล่อหลอมให้เป็นเราในวันข้างหน้า ซึ่งประสบการณ์เหล่านั้นจะทำให้เราเป็นคนเก่ง เป็นผู้ที่มีความตั้งใจเข้มแข็ง สามารถก้าวผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ด้วยตัวเรา พสุจึงเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตน เป็นผู้ที่เชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่าจะสามารถก้าวข้ามอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ เชื่อในประสบการณ์ที่พบเจอว่าจะช่วยหล่อหลอมให้เขาเป็นคนที่มีความคุณภาพในอนาคต พร้อมทั้งยังส่งต่อความเชื่อเรื่องอำนาจในตนไปให้เจ้าแสงจันทาเพื่อให้เธอมีกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาต่อไป

ทางด้านนวนิยายเรื่องมธุรสโลกกันตร์ พบสาเหตุทางจิตใจด้านความเชื่ออำนาจในตนในประเด็นการเชื่อว่าตนสามารถควบคุมเหตุการณ์และก้าวผ่านไปได้ ดังในตอนที่เราเห็นแผนจะมีการปล้นครั้งใหญ่ จึงให้ภูผาไปแจ้งข่าวโจรกลุ่มอื่นมารวมตัวกันอีกครั้งเพื่อออกปล้นครั้งใหญ่ตามที่วางแผนไว้ ดังความว่า

กำนันที่ว่าเคยเป็นขุนโจรเก่า แต่บัดนี้กลายเป็นเศรษฐีใหญ่ไปแล้ว จึงมีอิทธิพลมากมายคอยเป็นหูเป็นตาให้เสียดินกับพรรคพวกหลบเลี่ยงทางการมาตลอดหลายปีนี้ จึงเรียกได้ว่ามีบุญคุณต่อกันจนไม่อาจทดแทนได้หมดง่าย ๆ

ปกติตัวกำนันเองก็มีฝีมือไม่น้อย ทั้งยังเลี้ยงนักเลงมือดีไว้หลายคน แต่ช่วงนี้มีข่าวชุมโจรจากตากออกมามากปล้นคนเดินทางทั้งทางน้ำทางบกอยู่หลายครั้ง ทำให้กำนันคน

ดังกล่าวไม่วางใจ ด้วยคราวนี้นอกจากสินค้าแล้ว ฝ่ายนั้นยังขนเงินสดจำนวนมากไปจ่ายค่าแรงคนงานตัดไม้ทางแถบนั้นด้วย เสือผ่นเลยให้ภูผากับลูกน้องทำหน้าที่คุ้มกันส่งผู้มีพระคุณจนเข้าเขตที่เพื่อนโจรอีกคนดูแลอยู่ เรียกได้ว่าดูแลกันเป็นทอด ๆ ไป

.....

ส่วนงานอีกชิ้นนั้นไม่ยุ่งยากอะไร แค่ใช้ปากทำงาน โนม่น้าวเพื่อนเก่าคนนี้ของพ่อให้กลับมาร่วมงานกันอีกครั้ง ซึ่งภูผามั่นใจว่าเขาทำได้

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 231-232)

ภูผาได้รับคำสั่งจากเสือผ่นให้ไปคุ้มครองขบวนขนสินค้าและเงินของกำนัน ซึ่งกำนันเคยเป็นขุนโจรเก่าและเป็นผู้มีพระคุณกับเสือผ่น แต่การที่เสือผ่นส่งภูผาไปทำงานดังกล่าว เสือผ่นก็มีจุดประสงค์อื่นแฝงอยู่ เขาต้องการให้ภูผาไปโนมน้าวใจให้กำนันมาร่วมงานปล้นครั้งใหญ่ เหตุการณ์ในครั้งนี้ภูผาสามารถคุ้มครองขบวนขนสินค้าและเงินของกำนันได้อย่างปลอดภัย และสามารถโนมน้าวใจให้กำนันกลับมาร่วมงานกับเสือผ่นอีกครั้ง ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานที่ภูผาได้รับมอบหมายนั้นเป็นงานที่ไม่ยากเกินความสามารถของภูผา อีกทั้งภูผายังมองว่าเรื่องของการเจรจาโนมน้าวใจกำนันนั้นเป็นเรื่องที่ “ไม่ยุ่งยากอะไร แค่ใช้ปากทำงาน โนม่น้าวเพื่อนเก่าคนนี้ของพ่อให้กลับมาร่วมงานกันอีกครั้ง ซึ่งภูผามั่นใจว่าเขาทำได้” (อุมาริการ์, 2560, หน้า 231-232) ภูผามีความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถควบคุมทุกอย่างให้สำเร็จตามที่เขาได้รับมอบหมาย และความสำเร็จในการทำงานดังกล่าวก็มาจากความสามารถในเรื่องการต่อสู้และความมั่นใจในเรื่องการเจรจาของภูผาทั้งสิ้น เมื่อภูผามีความเชื่อมั่นอำนาจในตนแล้ว ในขณะเดียวกันภูผาก็ต้องมีภาวะผู้นำ เขาจะต้องควบคุมและดูแลลูกน้องควบคู่ไปด้วยกัน ดังความว่า

“พ่อครูฝากเอ็งสองคนไว้กับพี่ แต่ไม่ได้ขอว่าถ้าพวกเอ็งทำผิด พวกเอ็งไม่ต้องรับโทษ” ชายหนุ่มตอบเย็นชา ก่อนจ้องกระเช้าเหมือนเตือนแกมเยาะ “และพวกเอ็งก็รู้ว่า...ถ้าตราบไตไม่มีคนออกมารับโทษแทน พวกเอ็งก็ไม่มีทางหนีพ้น”

กระเช้ากัมหน้า น้ำตาไหลพราก

“แต่เรื่องนี้เกี่ยวกับพี่โดยตรง ถ้าพี่ไม่ลงโทษฉันกับพิกุล ใครจะกล้าว่า”

“ถ้าพี่ทำแบบนั้นก็เท่ากับไม่ยุติธรรมกับไอ้รุ่งและพวก รวมถึงน้ำผึ้งด้วย แล้วต่อไปจะปกครองคนได้อย่างไร คำพูดของพี่ใครจะเชื่อ อีกอย่างเอ็งลอบไปหาตำรวจ ส่วนเอ็ง...” เขามองไปที่พิกุลด้วยสายตาดุเดือด “รื้ออ่านปากคนของพี่ออกจากหมู่บ้านโดยไม่ขออนุญาตก่อน ที่

พวกเอ็งทั้งคู่ทำลงไปเท่ากับชกน้ำเข้าลึก ชกศึกเข้าบ้าน แล้วยังจะมีหน้ามาร้องขอความเป็นธรรมอีกหรือ”

ภุผาเอ่ยเรียบ ๆ แต่ทุกถ้อยคำของเขาเต็มไปด้วยเหตุผลจนไม่มีใครกล้าค้าน

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 275-276)

ภุผาตัดสินใจลงโทษกระเช้ากับพิกุล เพราะว่าเธอทั้งสองคนวางแผนส่งข่าวให้หมวดเผ่าเทพมาเจอเพชรน้ำผึ้งที่ต้นผึ้งยักษ์ วางยานอนหลับให้ลูกน้องของภุผากินเพื่อหลอกล่อให้เพชรน้ำผึ้งไปเจอหมวดเผ่าเทพ แม้กระเช้ากับพิกุลจะเป็นลูกสาวของครูลอย ซึ่งครูลอยเป็นผู้มีพระคุณกับภุผา ก่อนที่ครูลอยจะเสียชีวิตภุผารับปากกับครูลอยว่าเขาจะดูแลทั้งสองคนเป็นอย่างดี แต่เมื่อกระเช้ากับพิกุลทำผิดลักลอบออกไปส่งข้อมูลให้กับหมวดเผ่าเทพ และยังทำให้ลูกน้องของภุผาถูกทำโทษเพราะไม่สามารถเฝ้าเพชรน้ำผึ้งได้ ภุผาจึงจำเป็นต้องทำโทษกระเช้ากับพิกุลเพื่อไม่ให้ผู้อื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง เขาจึงยกทั้งคู่ให้รุ่งกับพวกเป็นผู้คอยดูแล เหตุที่ต้องลงโทษทั้งสองคนเช่นนี้ ไม่ใช่เพราะว่าภุผาเป็นคนใจดำอำมหิต แต่เป็นการช่วยเหลือทั้งสองคนให้ปลอดภัย เนื่องจากว่าโทษของทั้งสองคนผิดมหันต์ที่ออกไปส่งข่าวให้ตำรวจ “ถ้าครั้งนี้เขาไม่ยกทั้งคู่ให้รุ่งกับพวก ก็เกรงว่าเรื่องจะไม่จบลงเช่นนี้ ผจกคงแล่นไปฟ้องเสือดั้น เพื่อเอาทั้งคู่ไปเป็นเมียอีกครั้ง ซึ่งถ้ากระเช้ากับพิกุลไม่ยอม ทั้งคู่ก็ต้องเลือกระหว่างถูกเขียนจนตาย ไม่ก็กลายเป็นเมียโจรทั้งหมู่บ้าน” (อุมาริการ์, 2560, หน้า 280) ซึ่งพฤติกรรมของภุผาดังกล่าวสอดคล้องตามที่ ดุจดเดือน พันธมนาวิน (2549, หน้า 111) ได้กล่าวว่า

ความเชื่อว่าตนสามารถควบคุม (Controllability) ให้ผลตามที่ต้องการได้ โดยเชื่อใน 3 ลักษณะ คือ 1) ถ้าต้องการให้ผลดีปรากฏขึ้นอีกหรือปรากฏในปริมาณที่เพิ่มขึ้น ตนก็สามารถทำให้ผลดีนั้นเกิดขึ้นได้ด้วยความพยายามให้มากขึ้นของตนเอง 2) ถ้าต้องการหลีกเลี่ยงหรือลดผลเสียที่จะปรากฏ ตนก็สามารถป้องกันไม่ให้เกิดผลเสียนั้นได้ด้วยตนเอง และ 3) เชื่อว่า “ทำมาก ย่อมได้ผลมาก และทำน้อย ย่อมได้ผลน้อย” ตลอดจนมีความเชื่อว่า “ทำดี ย่อมได้ผลดีตอบแทน และทำชั่ว ย่อมได้ผลชั่วตอบแทน” หรืออีกนัยหนึ่งคือ ความเชื่อเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมในทางพุทธศาสนานั้นเอง

ภุผาเป็นผู้ที่สามารถควบคุมทุกอย่างให้เป็นไปในทางที่ถูกต้อง ไม่ว่าเขาจะลงโทษผู้ใด แต่การลงโทษนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีจริยธรรม สิ่งที่ภุผาทำจะช่วยให้ทุกอย่างดีขึ้นและเกิดความ

สงบภายในซุมโจร เขาพยายามหลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้กระเช้ากับพิกลต้องไปทนทุกข์ทรมานภายใต้การกดขี่ของผจง อีกทั้งภูผาต้องแสดงให้ลูกน้องเห็นว่า ไม่ว่าใครที่ทำความผิดย่อมได้รับโทษทุกคน สิ่งที่ภูผาแสดงออกมานั้นเป็นการแสดงอำนาจของผู้ที่เป็นหัวหน้าโจรเพื่อให้ทุกคนยึดคำสั่งของภูผาเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามและต้องอยู่ร่วมกันอย่างมีระบบระเบียบ แต่ถึงกระนั้นก็ไม่ใช่ว่าภูผาจะสามารถใช้อำนาจในการควบคุมได้ทุกอย่าง เรื่องบางเรื่องก็อยู่เหนือการควบคุมของภูผา ดังนั้นหากสิ่งใดที่ภูผาไม่สามารถควบคุมได้ เขาจะใช้วิธีการป้องกันไว้ก่อนล่วงหน้าหรือพยายามหาทางหลีกเลี่ยงให้ได้มากที่สุด ดังความว่า

“นี่นายพาคณเพชรน้ำผึ้งมาด้วยหรือ”

“ใช่ พี่จ้งจ้องจะเคลมหล่อน ส่วนคนในหมู่บ้านบางคนก็จ้องเล่นงานหล่อน เมื่อไม่กี่วันก่อนก็มีคนไปบอกผู้หมวดให้ไปรับ แล้วหลอกพาหล่อนไปส่ง ดิที่ผมไปเจอเสียก่อน” เขาเล่าตรง ๆ ขณะเดียวกันก็นำมือไปด้านหลังจ้องมองอีกฝ่ายนิ่งลึก “เรื่องพี่จ้งกับคนในหมู่บ้านผมจัดการได้ แต่เรื่องหมวดเผ่าเทพ ผมอาจจะช่วยเขาไม่ไหว ถ้าเขายังคิดจะฉกตัวน้ำผึ้งไปก่อนกำหนดที่เราตกลงกันไว้ เขาก็อาจต้องจ่ายค่าตอบแทนมากกว่าที่ควรจะเป็น”

“ค่าตอบแทน?”

“ชีวิตแลกกับชีวิต” เขาตอบแผ่วเบา แต่มีกังวานท้าทายในที

“นายไม่เคยฆ่าตำรวจ” อีกฝ่ายมองประเมิน ขณะที่ภูผายิ้มหยัน

“ก็จริง แต่ก็ไม่ใช่ว่าไม่เคยยิงตำรวจเจ็บปางตาย”

(อุมากราร์, 2560, หน้า 307)

ภูผานัดพบกับพันตำรวจโทสมยศเพื่อส่งข่าวการปล้นครั้งใหญ่ สถานที่นัดพบคือช่องของเจ้หมอน ในความเป็นจริงภูผาไม่อยากพาเพชรน้ำผึ้งมาด้วย แต่ภูผากลัวว่าผจงกับคนในหมู่บ้านจะทำร้ายเพชรน้ำผึ้ง เขาจึงจำเป็นต้องพาเธอมาด้วย ดังนั้นสำหรับเรื่องคนภายในซุมโจรจึง อยู่ภายใต้การควบคุมของภูผา แต่ในส่วนของหมวดเผ่าเทพที่พยายามจะเข้าไปช่วยเพชรน้ำผึ้งถึงในซุมโจร ภูผาได้บอกกับพันตำรวจโทสมยศว่า เขาไม่สามารถควบคุมเรื่องนี้ได้ หากสถานการณ์บีบบังคับให้ต้องป้องกันตัว เขาก็จำเป็นที่จะต้องใช้กำลังกับตำรวจ ภูผาจะไม่ยอมให้ตำรวจมาชิงตัวเพชรน้ำผึ้งไปได้ก่อนที่เขาจะทำลายซุมโจรได้อย่างแน่นอน ถึงแม้ว่าภูผาจะไม่เคยฆ่าตำรวจ แต่ก็ไม่ใช่ว่าเขาจะไม่เคยยิงตำรวจจนได้รับบาดเจ็บสาหัส ดังนั้นเรื่องบางเรื่องที่อยู่เหนือการควบคุมของภูผา เขาจะพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดเหตุการณ์เหล่านั้น

จากพฤติกรรมของญาติทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าญาติเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตน เชื่อว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งหมดล้วนมาจากการกระทำของตน นอกจากนี้เมื่อถึงสถานการณ์ที่เขาไม่สามารถควบคุมได้ ญาติจะเป็นผู้ที่ประมาทกำลังของตน เขาจึงมักจะใช้วิธีการป้องกันหรือหลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้เกิดสถานการณ์ที่เลวร้ายและเกิดการสูญเสีย

2.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สำนักงาน ก.พ. (2561) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland

McClelland (1985 อ้างถึงใน โมลี สุทธิโมลิโพธิ, 2563, หน้า 12) ได้ให้ความหมายผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ผู้ที่ตระหนักรู้ถึงเป้าหมายในระดับสูง ความต้องการประสบความสำเร็จในการแข่งขันและความสามารถในการจูงใจตนเอง ในการทำสิ่งที่เหนือกว่า ซึ่งผลดังกล่าวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความหมายต่อตนเองซึ่งการจูงใจผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นสิ่งที่สำคัญต่อองค์กร เนื่องจากคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ จะเป็นห่วงเรื่องความปลอดภัย และสถานภาพมากกว่าจะเติมเต็มความต้องการให้แก่ตนเอง โดยจะยึดติดกับความคิดและความรู้สึกของตนเองเป็นหลัก และจะกังวลกับการแสดงออกของตนเองมากกว่าเรื่องของผลการดำเนินงาน

โมลี สุทธิโมลิโพธิ (2563, หน้า 12) ได้สรุปความหมายของ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาของบุคคลที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่ตระหนักและตั้งใจกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบความสำเร็จได้ดี และมาตรฐานอันดีเลิศ พร้อมกับบรรลุเป้าหมายในระดับสูง โดยพยายามแข่งขันกับมาตรฐานและบุคคล เพื่อให้ได้มาตรฐานและดีกว่าบุคคลอื่นและเป็นแรงผลักดันให้มีพฤติกรรมที่มีความมุ่งมั่น มีความทะเยอทะยาน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และฝ่าฟันอุปสรรคด้วยความหวังที่จะทำงานให้สำเร็จมากกว่ากลัวความล้มเหลว

กล่าวโดยสรุป คำว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ผู้ที่ตระหนักรู้ถึงเป้าหมายในระดับสูง ความต้องการประสบความสำเร็จ พร้อมกับบรรลุเป้าหมายในระดับสูง โดยพยายามแข่งขันกับมาตรฐานและบุคคล เพื่อให้ได้มาตรฐานและดีกว่าบุคคลอื่น อีกทั้งยังเป็นแรงผลักดันให้มีพฤติกรรมที่มีความมุ่งมั่น มีความทะเยอทะยาน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และฝ่าฟันอุปสรรคด้วยความหวังที่จะทำงานให้สำเร็จ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland

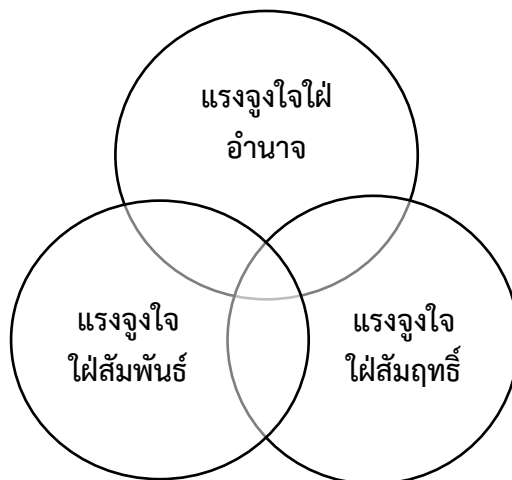
ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland โดยมีนักวิชาการได้นำเสนอเกี่ยวกับทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland ดังนี้

ทฤษฎีความต้องการของแมคเคลแลนด์ (McClelland's Theory of Needs) รัตติกรณ์ จงวิศาล (2561, หน้า 132-134) ได้นำเสนอทฤษฎีความต้องการของแมคเคลแลนด์ไว้ว่า ทฤษฎีนี้พัฒนาขึ้นโดย David McClelland และเพื่อนร่วมงานของเขา ประมาณช่วงปี ค.ศ. 1961 เขาได้ตีพิมพ์หนังสือชื่อ The Achieving Society ซึ่งนำเสนอเรื่องโมเดลแรงจูงใจของมนุษย์ (Model of Human Motivation) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความต้องการเด่น ๆ 3 ประเภท (Kreitner & Kiniicki, 2008; Robbins & Judge, 2017 อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2561, หน้า 133) ได้แก่

1. ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงขับเพื่อไปสู่ความเป็นเลิศ เพื่อความสำเร็จในความสัมพันธ์ที่ถูกกำหนดด้วยมาตรฐาน เป็นความต้องการที่จะมีผลงานที่ดีเยี่ยม มีความต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ต้องการบรรลุมาตรฐานที่ดีเลิศ (Standard of Excellence) ลักษณะคนที่มีความต้องการความสำเร็จหรือความสัมฤทธิ์ คือ เป็นคนที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะมีความรับผิดชอบในการทำงาน มีการตั้งเป้าหมายไว้สูงกว่าปกติ ชอบเสี่ยงกับเป้าหมายนั้นและสนุกกับการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น ต้องการแข่งขันกับตัวเอง ต้องการประสบความสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานที่ยากและท้าทาย ในปัจจุบันคนที่มีความต้องการความสำเร็จสูง จะเป็นที่ต้องการขององค์กรสมัยใหม่ เห็นได้จากลักษณะสมรรถนะหลักที่องค์กรส่วนใหญ่กำหนด (Competency) ต้องการให้พนักงานมีผลงานดีเยี่ยมหรือดีเลิศ

2. ความต้องการอำนาจ (Need for power) หรือแรงจูงใจใฝ่อำนาจ เป็นความต้องการให้ผู้อื่นคล้อยตาม ทำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามแบบที่ต้องการ หรือต้องการที่จะควบคุมผู้อื่น โน้มน้าวผู้อื่นให้ทำในสิ่งที่ต้องการ หรือไม่ทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ ลักษณะของคนที่มีความต้องการอำนาจสูง มีลักษณะดังนี้คือ มีความปรารถนาที่จะมีอิทธิพลต่อผู้อื่น และมีกิจกรรมในการควบคุมเหนือผู้อื่น

3. ความต้องการความสัมพันธ์ (Need for Affiliation) หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความปรารถนาสำหรับการเป็นมิตรและเป็นความต้องการรักษาสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกับคนอื่น ลักษณะของคนที่มีความต้องการความสัมพันธ์ คือ มีความปรารถนาการยอมรับ ความเป็นมิตร และความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างบุคคล มีแนวโน้มที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น มีความใส่ใจและเห็นความสำคัญในความรู้สึกของผู้อื่น ชอบทำงานร่วมกับคนที่เป็เพื่อนกันหรือคนที่ให้ความร่วมมือหรือเป็นมิตร

ภาพที่ 3 ทฤษฎีความต้องการของ McClelland (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2561, หน้า 134)

ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (โมลี สุทธิโมลีโพธิ, 2563, หน้า 15)

บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีลักษณะพิเศษหรือเฉพาะที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ ซึ่ง McClelland ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะที่อธิบายในห้วงปฏิบัติการทดลองดังต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Individual Responsibility) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะพยายามทำงานให้สำเร็จ เพื่อความพึงพอใจของตนเองมิใช่หวังให้คนอื่นยกย่อง ชอบสถาการณ์ที่สามารถใช้ความรับผิดชอบส่วนบุคคลในการค้นหาหนทางในการจัดการกับปัญหาสิ่งดังกล่าวนี้ ทำให้ได้รับความพึงพอใจส่วนตัวต่อความสำเร็จด้วยตัวของเขาเอง โอกาสสิ่งสำคัญก็คือ ความสำเร็จนั้นต้องเป็นผลมาพร้อมทักษะความสามารถและความพยายามที่มาจากตัวของเขาเอง

2. กล้าเสี่ยงพอสมควร (Medium Risk-Taking) พวกเขาจะกำหนดเป้าหมายแบบเป็นกลางให้แก่ตัวของพวกเขาเอง เป้าหมายเหล่านี้ต้องไม่ต่ำเสียจนไม่ต้องอาศัยความท้าทายหรือสูงเสียจนเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ มีการตัดสินใจเด็ดเดี่ยวไม่พอใจที่จะทำสิ่งง่าย ๆ ซึ่งไม่ต้องใช้ความสามารถ หากแต่เลือกทำสิ่งที่ยากพอเหมาะกับความต้องการของตน และการทำที่ยากให้สำเร็จนั้นทำให้ตัวเองพอใจ ส่วนผู้ที่แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ มักไม่กล้าเสี่ยงเพราะกลัวไม่สำเร็จหรือไม่เสี่ยงจนเกินไป ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าจะไม่สำเร็จแต่ก็พึงโชค

3. ความกระตือรือร้น (Energetic) หรือความขยันขันแข็งในการกระทำให้สิ่งแปลกใหม่ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ไม่ได้ขยันไปทุกกรณี แต่จะเอาใจใส่มานะ พากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทาย ย้วย

ความสามารถของตนเอง เป็นงานที่ต้องใช้สมองขบคิด และจะทำให้ตนเองรู้สึกว่าได้ทำงานสำคัญลุล่วงไป พวกเขาชอบที่จะทำงานท่ามกลางปัญหา มากกว่าหนีจากการบรรลุความสำเร็จแล้ววิ่งไปหาโอกาส

4. คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้ที่มีแผนการระยะยาว เพราะเล็งเห็นการณ์ไกลกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

5. มีทักษะในการจัดระบบงาน (Organizational Skills) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นผู้ที่มีทักษะในการจัดระบบงาน

6. ต้องการทราบผลของการตัดสินใจ (Knowledge of Result of Decision) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะติดตามผลการกระทำของตนเองเป็นอย่างไร ไม่ใช่คาดคะเนว่าเป็นอย่างไร น้อย่างนี้ ทราบผลการตัดสินใจหรือการกระทำแล้ว ยังพยายามทำให้ดีกว่าเดิมอีก (McClelland, D. C., Atkinson, J. W., Clark, R. A. and Lowell, E. L., 1953, p. 67 อ้างถึงใน โมลี สุทธิโมลิโพธิ, 2563, หน้า 15)

สรุปได้ว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามทฤษฎีของ McClelland (1881) จึงเป็นบุคคลที่ทำพฤติกรรมเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานที่เป็นเลิศที่ตนกำหนดไว้ โดยไม่ได้มุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตนหรือสิ่งตอบแทนอื่น ๆ มีการตั้งมาตรฐานที่เป็นเลิศในการทำงานและรับผิดชอบ ที่จะทำได้ตามนั้น มีความกล้าทำกิจกรรมใด ๆ แม้ว่ามีโอกาสประสบผลสำเร็จเพียงครั้งหนึ่ง มีความพยายามอย่างไม่ย่อท้อจนกว่าจะบรรลุจุดมุ่งหมาย มีความสามารถในการวางแผนระยะยาว และต้องการรู้ผลของงานที่ทำ

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบสาเหตุทางจิตใจด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครพสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภูผาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกกันตร์ ทั้งหมด 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.4.1 การปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

สาเหตุทางจิตใจด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประเด็นการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ดังตอนที่พสุไม่ย่อท้อที่จะปฏิบัติภารกิจและช่วยเหลือเจ้าหญิงซึ่งเป็นคนรักให้สำเร็จ ดังความว่า

ทหารหลายสิบนายวิ่งกรูกันตามล่าชายคนเดียวด้วยความฮึกเหิมเฮโลตามไปด้วย
ความมั่นใจว่าจะปลิดชีพเขาได้อย่างง่าย...

พสุไม่ย่อท้อ เขาพยายามคลานต่อไปเรื่อย ๆ แต่กระสุนอีกนัดที่พุ่งกระแทกหัวไหล่ก็
ทำให้แขนข้างซ้ายชาหนึบ คราวนี้เขารีบคลั่งเข้าหลบหลังต้นไม้...ความหวังที่จะหนีไปให้พ้น

จากรัฐไต้หวันเริ่มริบหรี่ และที่เสียใจที่สุดก็คือ เขาอาจจะไม่มีโอกาสได้เจอเจ้าแสงจันทา อีกครั้ง แต่เธออาจจะหนีไปจากรัฐไต้หวันได้อย่างปลอดภัย...แค่นี้ก็เพียงพอแล้ว

เขากลืนน้ำลายลงคออย่างยากเย็น เริ่มเจ็บปวดบาดแผลทุกครั้งที่ยับตัว แต่เขาจะไม่ยอมตายง่าย ๆ พสุพลิกตัวนอนคว่ำลงบนพื้น แล้วเล็งปืนไปยังทหารเวียงमानที่ไล่ตามมา เพื่อยิงสวนกลับไป

หากเขาจะต้องตายในคำคืนนี้ เขาก็ตั้งใจจะเก็บเกี่ยววิญญาณอีกหลายดวงให้ลงสู่นรกพร้อม ๆ กัน

(ณารา, 2559, หน้า 240)

พสุกำลังจะช่วยเจ้าแสงจันทาให้ข้ามไปยังชายแดนประเทศไทย เขาใช้ตัวเองเป็นเป้าหลอก ล่อให้ทหารของหย่านอ่องคิดว่าเจ้าแสงจันทาอยู่กับพสุ แต่เจ้าแสงจันทาอยู่กับยุพราชอีกด้านหนึ่งของป่า พสุพยายามวิ่งหลอกล่อให้ทหารออกจากเจ้าแสงจันทาให้มากที่สุด แต่พสุเพียงคนเดียวไม่สามารถต้านทานกำลังทหารที่มีจำนวนมากได้ จึงทำให้เขาพลาดและถูกยิงไปหลายจุด อย่างไรก็ตามเขายังไม่ยอมย่อท้อ พสุตั้งใจที่จะช่วยเจ้าแสงจันทาให้ได้ แม้ว่าเขาจะไม่ได้มีชีวิตกลับไปด้วยก็ตาม จากการกระทำของพสุ ในฐานะของทหารเขามีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าแสงจันทาให้ข้ามไปยังประเทศไทยได้สำเร็จ ส่วนในฐานะของคนรัก เขาเสียสละได้แม้กระทั่งชีวิตของตนเองเพื่อให้คนรักของเขาปลอดภัย พสุจึงเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังที่ โมลี สุทธิโมลีโพธิ (2563, หน้า 15) กล่าวสรุปลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามทฤษฎีของ McClelland (1881) ว่า เป็นบุคคลที่ทำพฤติกรรมเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานที่เป็นเลิศที่ตนกำหนดไว้ โดยไม่ได้มุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตนหรือสิ่งตอบแทนอื่น ๆ

นอกจากนี้ในการปฏิบัติภารกิจของพสุ เมื่อเขาช่วยเหลือเจ้าแสงจันทาให้เดินทางข้ามมายังประเทศไทยได้อย่างปลอดภัย และพสุก็ได้รับการช่วยเหลือจากหมวดเผ่าเทพจนทำให้เขามีชีวิตรอดมาได้ พสุจึงได้รับหน้าที่ให้อารักขาเจ้าหลวงและครอบครัวในขณะที่พักอยู่ในประเทศไทย ช่วงที่พสุปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายอยู่นั้น เจ้าอุนคำได้วางยาพิษใส่ในอาหารของพสุ แต่พสุก็พยายามที่จะปฏิบัติภารกิจต่อไปเพื่อไม่ให้คนร้ายจับได้ว่าพสุได้รับยาพิษ ดังความว่า

“อะไรนะ แกจะออกจากโรงพยาบาลได้อย่างไร หมอไม่ให้แกออกแน่”

“ฉันต้องไป เพราะฉันจะให้คนที่นั่นรู้ไม่ได้ว่าฉันป่วย ฉันจะกลับไปดูว่าคนไหนที่มัน
แปลกใจที่สุดที่เห็นฉัน”

“แต่แกอาจจะถูกวางยาพิษอีกก็ได้นะ”

“ต่อไปฉันจะกินข้าวร่วมกับทหารองครักษ์คนอื่น ไม่ขึ้นไปบ้านหลังใหญ่ พวก
มันคงไม่มีโอกาสอีกแน่”

“แล้วแกจะไหวหรือ” เผ่าเทพคราง

“ต้องไหวสิ ดีที่ล้างท้องได้เร็ว แค่นอนพักอีกนิดเรี่ยวแรงคงจะกลับคืนมา”

“ถ้าฉันก็ตามใจ ไม่อยากคิดเลยว่างานนี้จะเล่นแกสะบักสะบอมได้ขนาดนี้ ทั้งถูกยิง
ทั้งถูกวางยาพิษ กว่าจะเสร็จภารกิจ ไม่รู้ว่าแกจะต้องเจออะไรอีกไหม”

“ไม่ว่าจะเจออะไร ก็จะต้องทำงานนี้ให้สำเร็จ” พลุมุ่งมั่น

(ณารา, 2559, หน้า 484-485)

จากบทสนทนาระหว่างพลุกับยุพราชเป็นตอนที่พลุรู้ว่าตัวเองถูกวางยาพิษ เขาจึงบอกให้
หมวดเผ่าเทพพามาหาหมอที่โรงพยาบาล เมื่อหมอล้างท้องของพลุได้ทันพลุจึงปลอดภัย เขาบอกเผ่าเทพ
ว่าเขาจะต้องรีบกลับไปที่บ้านของเจ้าหลวง เพื่อไม่ให้คนที่วางยารู้ว่าเขาได้รับยาพิษและจะได้จับตาดูว่า
ใครที่แปลกใจที่สุดเมื่อเห็นพลุรอดจากการถูกวางยาพิษ หมวดเผ่าเทพเป็นห่วงอาการของพลุ แต่พลุกลับ
แสดงความมุ่งมั่นในการสืบตัวคนร้าย เพราะโอกาสนี้ถือเป็นโอกาสเหมาะสมที่จะสามารถจับพิรุฑของ
คนร้ายได้ อีกทั้งหากพลุเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลเป็นเวลานาน จะทำให้คนร้ายมีโอกาที่จะทำ
ร้ายเจ้าหลวงกับครอบครัวได้

พฤติกรรมของพลุตั้งกล่าวตรงกับทฤษฎีความต้องการของแมคเคลนแลนด์ (McClelland's
Theory of Needs) ในประเด็นของความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) หรือแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงขับเพื่อไปสู่ความเป็นเลิศ เพื่อความสำเร็จในความสัมพันธ์ที่ถูกกำหนดด้วยมาตรฐาน มี
ความต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ลักษณะคนที่มีความต้องการความสำเร็จหรือความสัมฤทธิ์
คือ เป็นคนที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะมีความรับผิดชอบในการทำงาน ชอบเสี่ยงกับเป้าหมาย
นั้นและสนุกกับการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น ต้องการประสบความสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่งในงาน
ที่ยากและท้าทาย (Kreitner & Kiniicki, 2008; Robbins & Judge, 2017 อ้างถึงใน รัตติกรณ จงวิศาล,
2561, หน้า 133) นอกจากนี้พฤติกรรมของพลุจากตัวอย่างข้างต้นยังเป็นไปตามลักษณะของบุคคลที่มี

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งจะมีลักษณะพิเศษหรือเฉพาะที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ ดังที่ โมลี สุทธิโมลีโพธิ (2563, หน้า 15) ได้นำเสนอไว้ 6 ประการ ได้แก่ 1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Individual Responsibility) คือ รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองแม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่ตนเองถูกวางยาพิษ แต่ก็พยายามที่จะตามหาคนร้ายให้สำเร็จ 2. กล้าเสี่ยงพอสมควร (Medium Risk-Taking) คือ การที่พสุได้รับการรักษาโดยการล้างท้อง แต่พสุก็ไม่ยอมพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล แต่เขาจะต้องรีบกลับไปที่บ้านของเจ้าหลวงเพื่อสืบหาตัวคนร้ายที่วางยาพิษ 3. ความกระตือรือร้น (Energetic) คือ พสุมีความกระตือรือร้นที่จะหาตัวคนร้ายอย่างรวดเร็ว เขาใช้ความคิดในการวางแผนเพื่อสังเกตว่าบุคคลใดที่แสดงความแปลกใจเมื่อเห็นว่าพสุยังไม่เสียชีวิตหลังจากที่ได้รับยาพิษไปแล้ว 4. คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) คือ พสุวางแผนที่จะกลับไปที่บ้านของเจ้าหลวงและทำสถานการณ์ทุกอย่างให้เป็นปกติ เพื่อให้คนร้ายที่วางยาพิษเกิดความสงสัยและแสดงความผิดปกติออกมาก 5. มีทักษะในการจัดระบบงาน (Organizational Skills) คือ พสุวางแผนเพื่อสืบหาคนร้ายที่วางยาพิษ เพื่อเป็นนำไปสู่คำตอบของการวางแผนช่วงชิงอำนาจของเจ้าหลวงและการลอบทำร้ายคนในครอบครัวของเจ้าหลวง 6. ต้องการทราบผลของการตัดสินใจ คือ พสุไม่ทราบว่ามีใครเป็นคนวางยาพิษและไม่ทราบเหตุจูงใจในการกระทำนั้น แต่เขาพยายามที่จะหาคำตอบเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติภารกิจในการรักษาครอบครัวของเจ้าหลวงได้สำเร็จ

2.4.2 การทำลาย ضمใจและนำคนผิดมารับโทษ

สาเหตุทางจิตใจด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประเด็นการทำลาย ضمใจและนำคนผิดมารับโทษ ปรากฏในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ดังตอนที่กล่าวถึงสาเหตุที่ภุมายอมเป็นสายให้ตำรวจ เพราะเสียฝันได้ทำลายชีวิตของภุมาและครอบครัว จึงเป็นเหตุให้ภุมาคิดแก้แค้นและทำลาย ضمใจของเสียฝัน ดังความว่า

มันทำลายชีวิตของพ่อกับแม่เขา

มันทำลายชีวิตที่สะอาดบริสุทธิ์ของเขา

มันทำลายความฝันของเขาและคนที่เขารักประหนึ่งพ่อ

มันทำให้เขาเกลียดและชิงชังตัวเอง เพราะเป็นเหมือนคนที่ส่งพ่อครูให้ก้าวเดินไปหา

ความตายด้วยตัวเอง

ยิ่งเขาทุกข์ มันก็ยิ่งสุข...

ความผิดหวัง เจ็บปวด ชื่นชมของเขา คือความปรีดาของมันกับพวกพ้อง
 เพราะเหตุนี้ภูผาเลยปวารณาตัวเป็นศัตรูกับพวกของเสือผ่นทุกคนที่นี่ จะเว้นก็แต่
 ลูกน้องคนสนิทที่เลือกมาด้วยมือของตนเองเท่านั้น

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 413)

เหตุผลที่ทำให้ภูผาตัดสินใจวางแผนทำลายชุมโจรของเสือผ่น แม้ภูผาจะถูกเลี้ยงดูมาในฐานะ
 ลูกชายของเสือผ่น แต่เขาไม่ใช่ลูกชายที่แท้จริง การที่เสือผ่นไว้วางใจให้เขาออกปล้นแทนเสือผ่นไม่ใช่
 เสือผ่นมองเห็นความสามารถในตัวภูผา แต่เสือผ่นต้องการให้ภูผาออกไปเสี่ยงตายแทนเสือผ่นกับผจง ภูผา
 เป็นลูกชายของท่านดนูซึ่งเป็นนายตำรวจใหญ่ที่เข้ากวาดล้างชุมโจรของเสือผ่น การเข้ากวาดล้างครั้งนั้น
 ทำให้เมียของเสือผ่นตายและยังทำให้เสือผ่นพิการต้องใช้ไม้เท้าตลอดชีวิต เสือผ่นจึงคิดแก้แค้นท่านดนู
 ด้วยการให้ลำเจียกไปขโมยภูผามาแล้วเลี้ยงลูกชายของตำรวจให้กลายเป็นโจร เพื่อที่จะได้ให้ท่านดนูตาม
 จับภูผาและฆ่าลูกของตัวเอง แต่ภูผากลับโชคดีที่ได้พบกับครูลอยผู้ซึ่งเปรียบเสมือนพ่อของเขาอีกคน
 ครูลอยสอนหนังสือและพาภูผาไปสอบเทียบชั้น ม. หก คอยชี้แนะแนวทางเพื่อไม่ให้ภูผาต้องเป็นโจรตามที่
 เสือผ่นต้องการ ครูลอยถูกเสือผ่นลงโทษห้อยแขวนเพียงเพราะภูผาต้องการเรียนหนังสือ ดังนั้นภูผาจึงคิด
 ว่าเสือผ่นคือต้นเหตุทั้งหมดที่ทำให้ภูผาต้องสูญเสียทุกอย่าง เสือผ่นทำลายชีวิตของภูผาและคนที่เขารัก
 มากที่สุด ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นแรงจูงใจให้ภูผายอมร่วมมือกับตำรวจเพื่อทำลายชุมโจร ดังใน
 ตอนท้ายของเรื่องที่ท่านดนูถามถึงเหตุผลที่ภูผายอมทรยศเสือผ่น ความว่า

“แล้วทำไมลูกถึงยอมทรยศมัน...” ในที่สุดดนูก็เอ่ยถามคำถามที่สงสัยมานาน

“เพราะมันทำลายชีวิตผม” ชายหนุ่มตอบเสียงเข้มด้วยอารมณ์ที่ท่วมท้นในใจ “มัน
 ตั้งใจจะให้ผมเป็นโจรให้ได้ และทำทุกอย่างเพื่อให้ผมเป็นโจร ทั้ง ๆ ที่ตอนแรกผมไม่ได้
 อยากรจะเป็นผมไม่ชอบปล้น เกลียดการฆ่า และคิดจะมาเรียนเจ็ดแปดที่พระนคร แต่มัน
 กลับขัดขวางผมทุกทาง ทำลายความฝันและคนที่ผมรักเหมือนพ่อต่อหน้าต่อตาผม”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 453)

เหตุผลดังกล่าวจึงเป็นแรงจูงใจให้ภูผากลับเสี่ยงตายยอมเป็นผู้ส่งข้อมูลให้กับพันตำรวจโท
 สมยศ เขายอมทำตามคำสั่งของเสือผ่นเพื่อให้เสือผ่นไว้วางใจ แต่อย่างไรก็ตามภูผาก็ยังยึดมั่นในคุณธรรม

จริยธรรม แม้เขาจะอยู่ในฐานะลูกชายอีกคนของเสือดั้น แต่ภูผาก็เลือกที่จะปล้นเพียงคนชั่ว เขาจะไม่ข่มเหงหญิงสาว ไม่ฆ่าผู้อื่นโดยเฉพาะตำรวจที่พยายามเข้ามาปราบปรามเขา ภูผาจะหลีกเลี่ยงการต่อสู้กับตำรวจเพื่อไม่ให้เกิดความสูญเสีย ดังในตอนที่หมวดเผ่าเทพกับจำสุมบัติมาพบเพชรน้ำผึ้งที่ต้นผึ้งยักษ์ แต่ภูผาก็ไม่ตามฆ่านายตำรวจทั้งสองคน โดยใช้ข้ออ้างกับลูกน้องของตนว่าไม่อยากให้เสียแผน ดังความว่า

“ไปไว้อ!”

แต่ก็อ้อมกลับแย้งขึ้นอย่างเคืองแค้นเสียก่อน “แล้วจะไม่ตามพวกมันไปหรือพี่”

ภูผาปฏิเสธทันควัน

“ไม่” และเหมือนชายหนุ่มคงจะรู้ว่าลูกน้องที่รายล้อมอยู่พากันมองมาด้วยสายตาพิศวง เขาเลยเสริมขึ้น “ถ้ามันแต่ไล่จับปลาชิวปลาสร้อยอย่างไ้หมวดนั้น เราจะพลาดงานใหญ่ได้ เพราะถ้าไ้ระยำสองตัวนั้นเกิดเป็นอะไรขึ้นมา ตำรวจทั้งจังหวัดต้องฉวยโอกาสนี้ยกพวกมาล้างบางเราแน่”

“ก็แค่ไ้พวกกระจอก รับสินบาทคาดสินบนจากพวกเรายูบย่อย ๆ ทำไม่ต้องกลัวมันด้วยละพี่” ใครคนหนึ่งทำเสียงกร่างอย่างไม่พอใจ

“ไ้หมวดเผ่าเทพมันไม่เคยรับสินบนจากใคร และมันไม่ได้กระจอกอย่างที่มีงคิด พ่อมันเป็นนายตำรวจใหญ่ กูยังไม่อยากให้มีเรื่องมีราวตอนนี้ ไ้งานใหญ่ของพ่อเสร็จค่อยย้อนไปเล่นงานมันกับไ้จำบัติก็ยังไม่สาย”

(อุมากราร์, 2560, หน้า 259)

เหตุการณ์ข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่หมวดเผ่าเทพกับจำสุมบัติมาตามข้อความที่กระเช้าแอบส่งให้หมวดเผ่าเทพ เพื่อให้มาที่ต้นผึ้งยักษ์และช่วยเหลือเพชรน้ำผึ้งออกไปจากชุมโจร แต่ภูผากับลูกน้องมาเจอหมวดเผ่าเทพกับจำสุมบัติ ลูกน้องของภูผาจึงคิดจะจัดการกับตำรวจ ภูผาจึงห้ามลูกน้องไว้ โดยภูผาใช้ข้ออ้างว่าไม่อยากทำให้เสียแผน กลัวตำรวจจะยกพวกมา หากการปล้นใหญ่ผ่านไปค่อยย้อนกลับไปเล่นงานตำรวจทั้งสองคนก็ยังไม่สาย แต่ในความเป็นจริงภูผาไม่ต้องการฆ่าตำรวจ โดยเฉพาะหมวดเผ่าเทพซึ่งเป็นตำรวจดีและยังเป็นคู่หมั้นของเพชรน้ำผึ้งอีกด้วย นอกจากภูผาไม่ทำร้ายหรือฆ่าตำรวจแล้ว เขายังไม่ฆ่าผจงซึ่งเป็นลูกชายแท้ ๆ ของเสือดั้น ทั้ง ๆ ที่ผจงเป็นตัวขัดขวางเขาทุกอย่าง คอยอิจฉา ตามฆ่าภูผาแย่งกระเช้าซึ่งตอนนั้นเป็นภรรยาของภูผา และยังจ้องจะข่มเหงเพชรน้ำผึ้งอีกด้วย ผจงต้องการทำลายภูผาเพราะเขาเข้าใจว่าเสือดั้นรักภูผาและอิจฉาที่ภูผาเก่งกว่าในทุกด้าน แต่ถึงอย่างไรภูผาก็ไม่ต้องการเอา

ชีวิตของผอง เขาต้องการให้เสื่อผืนกับผองได้รับโทษ ดังนั้นเมื่อภูผาเห็นว่าผองตกอยู่ในสถานการณ์ที่
ยากลำบาก ภูผาจึงช่วยเหลือผอง เพื่อให้ผองมีชีวิตอยู่รอดและเป็นไปตามแผนที่เขาวางไว้ ดังความว่า

ภูผาก็กิ่งเล ฝืนเท้าที่ซ้าลง ทำให้เพชรน้ำผึ้งหันมามองอย่างไม่เข้าใจนัก
เขารู้สึกขมในลำคอจนไม่รู้จะบอกหล่อนอย่างไรว่า คิดจะกลับไปช่วยผองก่อน
ไม่ใช่เพราะรัก

แต่ถ้าผองตาย เสื่อผืนคงเป็นบ้า

ถ้าผองโดนจับ แล้วแผนปล้นที่เตรียมไว้ก็จะกลายเป็นแผนแหกคุก ทำให้เรื่องทีรอ
คอยต้องยืดเวลาออกไป และยุ่งยากขึ้นไปอีก!

ภูผารอมานานแล้ว จึงตั้งใจแน่วแน่ว่าจะไม่ยอมให้ผองบาดเจ็บหรือติดคุกในตอนนี้!

(อุมาสิริการ์, 2560, หน้า 313-314)

สถานการณ์ข้างต้นกล่าวถึงตอนที่ตำรวจตามจับกลุ่มโจรของภูผาและผองที่ช่องเจ้าหมอน
ภูผากับเพชรน้ำผึ้งหนีไปได้ แต่ผองกำลังตกอยู่ในสถานการณ์ที่เข้าตาจน ภูผาจึงคิดที่จะกลับไปช่วยผอง
แต่ไม่ใช่เพราะความรักหรือความเป็นห่วง แต่เพราะว่าภูผายังไม่ต้องการให้ผองถูกตำรวจจับหรือตายไป
เสียก่อน มิเช่นนั้นเสื่อผืนคงจะเป็นทุกข์ที่ลูกชายตาย หรือถ้าผองไม่ตายก็ต้องมีเหตุให้ต้องแหกคุกเกิดขึ้น
เพื่อไม่ให้เรื่องราวต่าง ๆ บานปลายไปมากกว่านี้ ภูผาจึงคิดที่จะย้อนกลับไปช่วยผอง เพื่อให้แผนการ
ทำลายชุมโจรของภูผาประสบความสำเร็จ

นอกจากเหตุการณ์ที่ภูผาต้องไว้ชีวิตตำรวจ ช่วยเหลือผองซึ่งถือว่าเป็นศัตรูแล้ว ภูผายังต้อง
ยอมเจ็บตัวเพื่อช่วยเพชรน้ำผึ้งให้ปลอดภัยขณะที่เธออยู่ในชุมโจร ดังความว่า

“เราไม่ได้มีอะไรกัน” ภูผากัดฟันตอบ

“แล้วเลือด...”

“เลือดนั้นไม่ใช่เลือดพรหมจรรย์ของเธอ แต่มาจากการที่พี่กรีดแขนตัวเอง”

หล่อนฟังแล้วตัวชาوابไปหมด รีบคว้าท่อนแขนเขาลูบคลำไปมา มีรอยแผลอยู่

หลายรอยบนผิวกายชายหนุ่ม ไม่รู้ว่ารอยไหนเป็นรอยไหน

“พี่ทำแบบนี้ทำไม”

“เพราะมันเป็นวิธีเดียวที่จะยืนยันได้ดีที่สุดว่าเธอเป็นเมียพี่ และคนอื่น ๆ ที่นี้จะได้ไม่รังแกเธอ”

ยิ่งฟังเขาพูด เพชรน้ำผึ้งก็ยิ่งสะท้อนใจ เบ้าตาหล่อนร้อนผ่าวไปหมดแล้ว

“แต่...พี่ต้องเจ็บตัวเพราะฉัน ต้องได้แผลเพราะฉัน”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 390)

ภูผาจะต้องบอกความจริงทั้งหมดให้เพชรน้ำผึ้งรับรู้ เพราะถึงเวลาที่จะต้องส่งตัวเพชรน้ำผึ้งให้กับหมวดเผ่าเทพ ตลอดเวลาที่เพชรน้ำผึ้งอยู่ที่ชุมโจร เธอเข้าใจมาตลอดว่าเธอตกเป็นภรรยาของภูผา แต่ในความเป็นจริงภูผาวางแผนโดยการที่เขากรีดแขนตัวเองในคืนวันเข้าหอเพื่อให้เลือดติดอยู่บนที่นอน จึงทำให้ทุกคนเข้าใจว่าเพชรน้ำผึ้งเป็นภรรยาของภูผาและไม่มีใครที่จะกล้ามาทำร้ายเพชรน้ำผึ้ง

จากพฤติกรรมของภูผาทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการไว้ชีวิตตำรวจ การช่วยเหลือศัตรู หรือแม้แต่การยอมเจ็บตัวเพื่อช่วยให้ผู้อื่นไม่เดือดร้อน พฤติกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นพฤติกรรมที่มาจากแรงจูงใจเพื่อนำไปสู่การทำลายชุมโจรและทำให้เสียฝันและโจรทั้งหมดได้รับบทลงโทษ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของแมคเคลแลนด์ (McClelland's Theory of Needs) ในประเด็นความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ลักษณะคนที่มีความต้องการความสำเร็จหรือความสัมฤทธิ์ คือ เป็นคนที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะมีความรับผิดชอบในการทำงาน ชอบเสี่ยงกับเป้าหมายนั้นและสนุกกับการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น ต้องการแข่งขันกับตัวเอง ต้องการประสบความสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานที่ยากและท้าทาย (Kreitner & Kiniicki, 2008; Robbins & Judge, 2017 อ้างถึงใน รัตติกรณังจิวิศาล, 2561, หน้า 133) ด้วยแรงจูงใจใฝ่ในทางที่ถูกต้อง จึงทำให้ภูผาแสดงพฤติกรรมในทางที่ดีและเหมาะสม ซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นว่าภูผาเป็นผู้มีจริยธรรม

2.5 ทักษะคิด คุณธรรม และค่านิยม

2.5.1 ทักษะคิด

เชียรศรี วิวิธสิริ (2527, หน้า 26) กล่าวว่า ทักษะคิด คือ ความคิดเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมุ่งเฉพาะในด้านความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อสิ่งต่าง ๆ หรือ ทักษะคิด คือ สภาพจิตใจ หรือความรู้สึกนึกคิดหรือความเห็นที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด พฤติการณ์อย่างหนึ่งอย่างใด ต่อบุคคลหรือ

กลุ่มบุคคล อาจเป็นไปได้ทั้งทางบวกหรือทางลบ เช่น ความศรัทธา ความนิยม-ไม่นิยม ความหวังดี-ไม่หวังดี เป็นต้น ซึ่งอาจจะแสดงออกเป็นการกระทำ อันเกิดจากทัศนคติที่มีอยู่นั้น

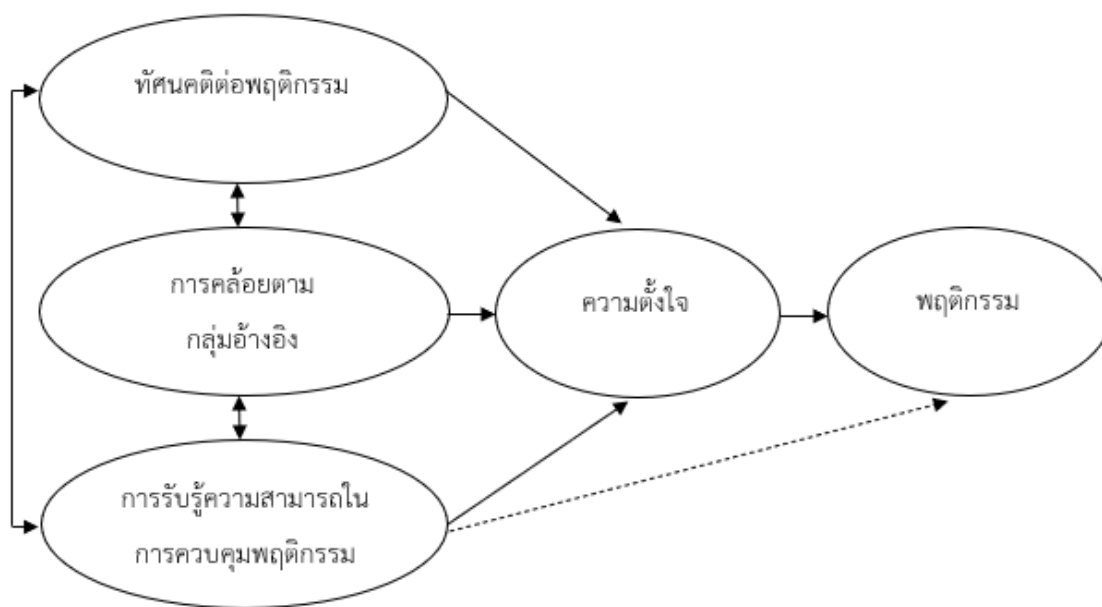
ทัศนคติมีองค์ประกอบ 3 ประการ เกี่ยวข้องกันตามลำดับ คือ

1. การรับรู้ จากสิ่งภายนอกและการคิดพิจารณาภายใน
2. การเกิดอารมณ์ ทำให้เกิดการประเมินค่านิยมในใจ โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้
3. พฤติกรรม ที่เป็นผลของการรับรู้และการเกิดอารมณ์

สอดคล้องกับ สำนักงาน ก.พ. (2561) ได้ให้นิยามของคำว่า ทัศนคติ หมายถึง การเห็นประโยชน์ - โทษของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพอใจ ไม่พอใจต่อสิ่งนั้น และความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติในทฤษฎีของ Ajzen และ Fishbein

ในการนี้ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติในทฤษฎีของ Ajzen และ Fishbein โดยมีนักวิชาการได้นำเสนอเกี่ยวกับทัศนคติในทฤษฎีของ Ajzen และ Fishbein ดังนี้

เบญจพร พงศ์อำไพ (2551, หน้า 23-25 อ้างถึงใน Ajzen, 1988; 1991; 2006) ได้สรุปเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผน ซึ่งกล่าวถึงทัศนคติต่อพฤติกรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 4 โครงสร้างพื้นฐานทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผน (เบญจพร พงศ์อำไพ 2551, หน้า 24 อ้างถึงใน Ajzen, 1991; 2006)

1. ทักษะคติต่อพฤติกรรม (attitudes toward behaviors: A) หรือปัจจัยส่วนบุคคล (personal factor) เป็นตัวแปรที่เกิดจากการประเมินความรู้สึกทางบวกหรือทางลบของบุคคลต่อการกระทำนั้น ๆ และได้รับอิทธิพลหรือถูกกำหนดจากผลรวมของผลคุณระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม (behavioral beliefs: b) และการประเมินคุณค่าผลของพฤติกรรม (evaluation of the outcomes: e) โดยบุคคลที่มีความเชื่อว่าการกระทำพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลของพฤติกรรมทางบวก บุคคลก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรม ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลมีความเชื่อว่าการกระทำพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลของพฤติกรรมทางลบ บุคคลก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรม การวัดทัศนคติตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนสามารถวัดได้ 2 วิธี คือ การวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมทางตรง และการวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมทางอ้อม

2. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (subjective norms: SN) เป็นปัจจัยทางสังคม (social factor) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นการรับรู้ของบุคคลว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญสำหรับเขาคิดว่า เขาควรหรือไม่ควรกระทำพฤติกรรม ถ้าบุคคลรับรู้ว่าคุณค่าหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญสำหรับเขาคิดว่าเขาควรกระทำพฤติกรรมนั้นมากเพียงใด บุคคลก็จะมีเจตจำนงที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นมากขึ้น บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อบุคคลเรียกว่ากลุ่มอ้างอิง (specific referents) โดยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงขึ้นอยู่กับผลรวมของผลคุณระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงต่อพฤติกรรม (normative beliefs: n_i) และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (motivation to comply: m_i) การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนสามารถวัดได้ 2 วิธี คือ การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อพฤติกรรมทางตรง และการวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อพฤติกรรมทางอ้อม

3. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (perceived behavioral control: PBC) เป็นการรับรู้ของบุคคลที่มีความยากหรือง่ายเพียงใดในการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ และความสามารถในการควบคุมตนเองให้กระทำพฤติกรรมภายใต้ปัจจัยที่จะสนับสนุนหรือขัดขวางการกระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากปัจจัยภายใน เช่น ทักษะ ความรู้ ความสามารถ อารมณ์ และปัจจัยภายนอก เช่น เวลา เงิน โอกาส ความร่วมมือจากบุคคลอื่น ถ้าบุคคลเชื่อว่าตนมีแหล่งประโยชน์หรือโอกาสที่เอื้อต่อการกระทำพฤติกรรมนั้นมาก และมีอุปสรรคต่อการกระทำพฤติกรรมนั้นน้อยเพียงใด บุคคลก็จะรับรู้ว่าจะสามารถควบคุมตนเองให้กระทำพฤติกรรมได้มาก โดยการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมขึ้นอยู่กับผลรวมของผลคุณระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรม (control belief: c) และการรับรู้อำนาจการควบคุมพฤติกรรม (perceived power: p) การวัดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนสามารถวัดได้ 2 วิธี คือ การวัดการ

รับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมทางตรงและการวัดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมทางอ้อม

4. ความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม (behavior intention: I) ความตั้งใจเป็นปัจจัยการจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ความตั้งใจจะเป็นตัวบ่งชี้ว่า บุคคลได้ทุ่มเทความพยายามมากน้อยเพียงใดที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ยิ่งบุคคลมีความตั้งใจแน่วแน่และพยายามมากเพียงใด ความเป็นไปได้ที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมก็มีมากเท่านั้น ตามแนวคิดทฤษฎีตามแบบแผน กล่าวว่าการตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม ได้รับอิทธิพลมาจากตัวทำนาย (predictor variable) 3 ประการ คือ ทศนคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบสาเหตุทางจิตใจด้านทัศนคติของตัวละครเอกชายคือ ตัวละครพสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภูผาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกินทร์ ทั้งหมด 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.5.1.1 การรู้ว่าสิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ

สาเหตุทางจิตใจด้านทัศนคติ ประเด็นการรู้ว่าสิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควรกระทำในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ปรากฏในตอนที่พักผู้ให้เจ้าแสงจันทาพักอยู่ที่โรงแรม ส่วนพสุนั้นออกไปสืบหาข้อมูลและซื้ออาหารมาให้เจ้าแสงจันทา แต่เจ้าแสงจันทากลับเข้าใจผิด คิดว่าพสุทิ้งเธอแอบไปหาความสุขส่วนตัว ปล่อยให้เธออยู่อย่างหวาดกลัว ดังความว่า

“เฮ้ย คุณกำลังคิดอะไรของคุณ”

“จะให้ฉันคิดอะไรได้อีกเล่า แอบไปหาความสุขส่วนตัว แต่คนอื่นจะอยู่อย่างหวาดกลัวแคไหนก็ไม่สน”

“บ้าน่า ผมกินเหล้าเพื่อจะได้นั่งฟังพวกชาวบ้านคุยกัน แล้วซื้อถ้วยเดียวผัดมาฝาก มาถึงโรงแรมก็มีสาว ๆ มาเสนอตัว พวกเธอก็กอดแขนผม กลิ่นน้ำหอมถึงได้ติดเสื้อ แต่ผมก็รีบขึ้นมาหาคุณ กลัวคุณจะหวัง แล้วคุณก็มากล่าวหาผมอีก”

.....

“ผมเข้าใจว่าคุณกลัว แต่ผมก็มีความรับผิดชอบ จะทิ้งให้คุณอยู่ที่ห้องแล้วตัวเองไปหาความสุขได้อย่างไร อีกอย่าง ใครก็รู้ว่าคุณเป็นเมียผม กำลังท้องลูกของผม ชินผมไปเที่ยวผู้หญิงคนจะได้สาปแช่ง ว่าเกิดมาพิการ แค่นี้ยังไม่พอ ยังทำบาปหนักขึ้นไปอีก”
เจ้าแสงจันทากลับยิ้ม แต่ก็ยังขีดหน้า อารมณ์ดีขึ้นมาบ้าง

(ณารา, 2559, หน้า 120)

พสุกับเจ้าแสงจันทาปลอมตัวเป็นสามีภรรยาเพื่อหลบหนีจากการตามล่าของทหารหย่านอ่อง เมื่อพสุกับเจ้าแสงจันทาเข้าพักที่โรงแรม พสุจึงออกไปสืบข่าวและซื้ออาหารมาให้เจ้าแสงจันทา ในระหว่างที่พสุออกไปสืบข่าว พสุต้องแกล้งตีเมียเพื่อหนีฟังข่าวบ้านคุยกันถึงเรื่องทหารที่ตามล่าเขา และเมื่อเดินทางกลับมายังโรงแรมก็มีสาว ๆ เข้ามากอด มาเสนอตัวให้พสุ จึงทำให้กลิ่นน้ำหอมของหญิงสาวเหล่านั้นติดตัวพสุมาด้วย เมื่อเจ้าแสงจันทาเห็นเช่นนั้น จึงคิดว่าพสุออกไปหาความสุขส่วนตัวโดยทิ้งให้เธอต้องอยู่อย่างหวาดกลัว แต่ในความเป็นจริง พสุไม่ได้เป็นอย่างที่เจ้าแสงจันทาคิด พสุรู้ว่าสิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ ดังที่เขาอธิบายให้เจ้าแสงจันทาฟัง พสุปลอมตัวมาในฐานะสามีของเจ้าแสงจันทา ส่วนเจ้าแสงจันทาปลอมตัวในฐานะภรรยาที่กำลังตั้งท้อง เหตุการณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพสุตระหนักอยู่เสมอว่าเขาอยู่ในฐานะอะไรและกำลังทำอะไร

พฤติกรรมของพสุเป็นไปตามโครงสร้างพื้นฐานทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน กล่าวคือ

1. ทักษะคิดต่อพฤติกรรม พสุรู้ว่าพฤติกรรมใดที่ดีหรือไม่ดี สิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ และผลจากการกระทำเหล่านั้นจะส่งผลดีและผลเสียอย่างไร
2. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เป็นปัจจัยทางสังคม ซึ่งกลุ่มอ้างอิง คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้น (เบญจพร พงศ์อำไพ, 2551, หน้า 25) เป็นการให้ตัวบุคคลนั้นคิดว่าควรกระทำพฤติกรรมนั้นมากน้อยเพียงใด จากตัวอย่างข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าบุคคลที่มีความสำคัญและเป็นตัวกำหนดให้ภูมาแสดงพฤติกรรมดังกล่าว คือ เจ้าแสงจันทา เพราะพสุกำลังปฏิบัติหน้าที่อารักขาเจ้าแสงจันทาซึ่งเป็นถึงเจ้าหญิงแห่งเมืองนาง ดังนั้นจากสถานการณ์ข้างต้นเจ้าแสงจันทาจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อพสุเป็นอย่างมาก ส่งผลให้พสุมีความตั้งใจในการแสดงพฤติกรรมนั้นด้วยความตั้งใจมากยิ่งขึ้น
3. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม พสุสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้แสดงออกไปในทางที่ถูกต้อง เหมาะสม แม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก พสุจะคำนึงอยู่เสมอว่าในเวลานั้นตนปลอมตัวเป็นใคร ควรแสดงพฤติกรรมอย่างไร
4. ความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม พสุได้แสดงความตั้งใจและพยายามที่จะช่วยเจ้าแสงจันทาให้ปลอดภัย เขาคำนึงถึงภารกิจที่ต้องปฏิบัติและทำตามอย่างสุดกำลังความสามารถ จากทั้ง 4 ประการที่กล่าวมา

ข้างต้น จึงทำให้เห็นว่าพสุเป็นผู้มีทัศนคติมุ่งในด้านที่ดีซึ่งส่งผลให้พสุสามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้
อย่างราบรื่น

2.5.1.2 การรู้จักประมาณตน

สาเหตุทางจิตใจด้านทัศนคติ ประเด็นการรู้จักประมาณตนในนวนิยายเรื่องมธุรส
โลกันตร์ ดังตอนที่ภูผาคำนึงถึงความไม่เหมาะสมระหว่างเขากับเพชรน้ำผึ้ง ภูผาต้องการมอบความรักให้
เพชรน้ำผึ้งอย่างที่คุณชายทั่วไปจะมอบให้ผู้หญิงคนหนึ่งได้ แต่ภูผาก็ไม่ยอมทำร้ายเพชรน้ำผึ้งไปมากกว่านี้
ตั้งความว่า

เขาอยากจูบหล่อน...อยากรักหล่อนให้ลึกซึ่งอย่างผู้ชายคนหนึ่งจะรักผู้หญิงคน
หนึ่งได้

แต่จู่ ๆ ภูผาก็ไม่นึกอยากทำร้ายเพชรน้ำผึ้งมากไปกว่านี้อีกแล้ว

เขาทำร้ายและทำลายหล่อนมามาก จนคำว่า ‘เอาใส่ตะกร้าล้างน้ำในแม่น้ำสิบ
สายให้หายคาว’ ไม่อาจใช้กับหญิงสาวได้อีกแล้ว

เขาพรากหล่อนจากอกพ่อแม่ จากดวงใจชายคนรัก หยามเหยียดเกียรติยศหล่อน
ต่าง ๆ นานา ย่ำยีความรู้สึกและร่างกายหล่อนอยู่หลายหน แต่ถึงอย่างนั้นเพชรน้ำผึ้งก็
ยังปกป้องไอ้โจรคนนี้ด้วยดวงใจพิสุทธิ์

หล่อนหวังใยเขาจากใจจริงตั้งแต่วันแรกที่เจอกัน จนถึงวันนี้

เนื้อแท้ของอีกฝ่ายคือเพชร เหมือนชื่อของหล่อน

เพชรที่บริสุทธิ์สะอาด ไร้ราศี ไม่มีวันแพ้ไฟ...โดยเฉพาะเปลวไฟชั่วร้ายเลวทราม
เพราะเป็นกากเดนนรกอย่างเขา

ถ้าไม่ใช่เพราะภูผาเลือกจุดหล่อนมา คนอย่างเขาย่อมไม่มีวันได้แตะแม่ปลายก้อย
หญิงสาว ไม่มีทางได้พุดกับเพชรน้ำผึ้งเกินสามคำ อย่างว่าแต่กอดจูบอีกฝ่ายอย่างที่ผ่านมา
มาเลย

เพราะความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนลึกซึ้งก่อตัวขึ้นในหัวใจจนอัดแน่นเต็มไปหมด ภูผา
เลยเลือกที่จะชบหน้าซุกใช้กับชอกคอหอมละมุนแทน

โมงยามนี้...ชายหนุ่มขอเพียงเท่านั้น แคได้กอดอีกฝ่ายไว้แน่นในอ้อมแขน ได้ชื่นใจ
กับกลิ่นหอมกรุ่นจากตัวหล่อ่อน เพื่อจะได้ฝันดี เพราะเขาอยากเก็บความทรงจำนี้ไว้เป็น
รางวัลของชีวิตตลอดไป

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 356-357)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงทัศนคติของภุฉาในเรื่องของความไม่เหมาะสม
ระหว่างภุฉากับเพชรน้ำผึ้ง ภุฉาคิดว่าเธอเป็นสาเหตุที่ทำให้เพชรน้ำผึ้งต้องพบกับความลำบากและทำให้
เธอเสื่อมเสียเกียรติ หากภุฉาไม่อุ้ดเพชรน้ำผึ้งมา เขากับเธอจะไม่มีวันได้รักกันอย่างแน่นอน เพราะด้วย
ความแตกต่างทางฐานะและสังคมอย่างสิ้นเชิง เมื่อภุฉารักเพชรน้ำผึ้งสิ่งเดียวที่จะทำให้คนรักได้ คือ การ
ปล่อยให้เพชรน้ำผึ้งพบกับสิ่งที่ดีและไม่อุ้ดรั้งเธอไว้ ซึ่งการกระทำของภุฉาดังกล่าว สอดคล้องกับ
องค์ประกอบของทัศนคติ ที่ เขียรศรี วิวิธสิริ (2527, หน้า 26) ได้นำเสนอไว้ 3 ประการ คือ 1. การรับรู้
จากสิ่งภายนอกและการคิดพิจารณาภายใน คือ การที่ภุฉารับรู้ถึงฐานะและความไม่เหมาะสมระหว่างเขา
กับเพชรน้ำผึ้ง อีกทั้งเพชรน้ำผึ้งยังมีคู่หมั้นที่คู่ควรกันอยู่แล้ว 2. การเกิดอารมณ์ ทำให้เกิดการประเมิน
ค่านิยมในใจ โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ คือ ภุฉาได้ประเมินจากการรับรู้แล้วว่าตนเองไม่เหมาะสมกับ
เพชรน้ำผึ้ง 3. พฤติกรรม ที่เป็นผลของการรับรู้และการเกิดอารมณ์ คือ ในช่วงเวลาที่ได้อยู่ด้วยกัน ภุฉาจึง
เก็บเกี่ยวความทรงจำระหว่างเขากับเพชรน้ำผึ้งไว้ เมื่อถึงเวลาที่เพชรน้ำผึ้งต้องกลับบ้านและคืนเธอให้กับ
หมวดเฒ่าเทพ ความทรงจำระหว่างเขาและเธอจะเป็นรางวัลของชีวิตตลอดไป ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าทัศนคติ
ดังกล่าวเป็นการประมาดตนซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ภุฉาแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมออกมา

2.5.2 คุณธรรม

คำว่า คุณธรรม สำนักงาน ก.พ. (2561) ได้ให้นิยามของคำว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่ง
ส่วนรวมเห็นว่าดีงาม ส่วนใหญ่แล้วมักเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา เช่น ความกตัญญู ความเสียสละ
ความซื่อสัตย์ เป็นต้น

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบสาเหตุทางจิตใจด้านคุณธรรมของตัวละครเอกชาย คือ
ตัวละครพสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภุฉาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ทั้งหมด 2
ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.5.2.1 การแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

สาเหตุทางจิตใจด้านคุณธรรม ประเด็นการแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณในนวนิยาย
เรื่องดวงใจขบถ ดังตอนที่พสุแสดงความเข้าใจการกระทำของพ่อกับแม่ที่แสดงความห่วงใยพสุในทุก ๆ

เรื่อง โดยเฉพาะแม่ของพสุ ท่านจะเป็นห่วงพสุในเรื่องของการทำงานที่เสี่ยงอันตราย ต้องเดินทางเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ แม้กระทั่งเรื่องของคนรัก แม่ของพสุก็พยายามแนะนำให้พสุได้รู้จักกับบัวซึ่งเป็นลูกสาวของเพื่อนแม่ แต่พสุก็เข้าใจในเหตุผลที่ท่านได้ทำลงไป ดังความว่า

“คุณเคยบอกว่าเป็นลูกคนเดียว ทำไมพอกับแม่ของคุณถึงไม่มีลูกอีกล่ะคะ หรือว่ามีปัญหาอะไร”

“ใช่ แม่เคยเล่าว่าหลังคลอดผมกับพี่ชายฝาแฝดได้ไม่กี่วัน โจรก็บุกปล้นบ้านตอนที่พ่อถูกหลอกล่อให้ออกไปปราบโจร พวกมันขโมยพี่ชายของผมไป จริง ๆ พวกมันต้องการตัวผมด้วย แต่ตำรวจมาช่วยได้ทัน จึงคว้าพี่ชายของผมไปได้แค่คนเดียว ตอนนั้นพ่อของผมถูกยิงได้รับบาดเจ็บ ท่านออกจากโรงพยาบาลทั้งที่ยังเจ็บหนัก แม่ของผมไม่ได้พักผ่อน ท่านบอบซ้ำทั้งร่างกายและจิตใจ แม้ภายหลังจะหายดีแล้ว แต่ก็มีลูกไม่ได้อีก”

“แล้วพี่ชายของคุณล่ะคะ”

พสุถอนใจเฮือกใหญ่เช่นทุกครั้งที่เคยถึงพี่ชายฝาแฝด

“เขาถูกโจรฆ่าตาย ทิ้งศพไว้ในลำธาร กว่าพ่อจะไปเจอก็เสียชีวิตไปหลายวันแล้ว”

“โอ...ทำไมถึงได้ใจร้ายกับเด็กที่ไม่รู้เรื่องราวแบบนี้”

“พอบอกว่าเป็นเพราะพ่อเคยบุกรังโจรของมัน และทำให้เมียของมันแท้ง มันก็เลยมาแก้แค้นพ่อ”

“ไม่น่าเลย” เธอพึมพำและบิบบมือเขาตอบ “ฉันเสียใจด้วยนะคะ หัวใจแม่กับพ่อของคุณคงเจียนสลาย”

“ใช่ ผมรู้ว่าพวกท่านต้องผ่านพ้นช่วงเวลาที่ยากลำบาก แม่ก็เลยออกจะรักและทุ่มเทกับผมมากเกินไปเสียหน่อย” เขาพูดกลัวเสียงหัวเราะ

(ณารา, 2559, หน้า 415)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พสุเป็นผู้ที่มีความเข้าใจการกระทำที่มาจากความหวังดีของพ่อกับแม่ ส่งผลต่อการแสดงคุณสมบัติหรือการปฏิบัติตนต่อพ่อแม่ พสุเข้าใจเป็นอย่างดีว่าพ่อกับแม่รู้สึกเสียใจจากเหตุการณ์ความสูญเสียพี่ชายฝาแฝดเป็นอย่างมาก เมื่อพ่อกับแม่มีพสุเพียงคนเดียว หากท่านต้องการให้พสุทำอะไรที่ไม่ลำบากใจและเกิดความเสียหาย พสุมักจะทำตามที่ท่านต้องการ พฤติกรรม

ของพสุจึงเป็นการแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่ โดยการเข้าใจและไม่ทำให้ท่านลำบากใจ ส่งผลให้พ่อกับแม่เกิดความสุขสบายใจและมีความสุข

ส่วนนวนิยายเรื่องมธุรสโลกินทร์ พบสาเหตุทางจิตใจด้านคุณธรรม ในประเด็นการความแสดงกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ พบว่าภุณามีพฤติกรรมแสดงความกตัญญูต่อแม่ลำเจียก ซึ่งแม่ไม่ใช่แม่แท้ ๆ ของตน แต่แม่ลำเจียกเป็นผู้ที่เลี้ยงดูภุณาตั้งแต่ที่ภุณาถูกจับตัวมาอยู่ที่ซุมโจร ดังความว่า

ถึงแม่ลำเจียกจะไม่ใช่แม่บังเกิดเกล้าของเขา แต่นางก็เลี้ยงดูเขามาหลายปี เยื่อใยจึงพอมิให้กันบ้าง เลยปรารถนาให้ฝ่ายนั้นปลอดภัย ทว่านางคงเกรงใจหลานสาวไม่น้อย เพราะดูแลกันมายาวนาน ดวงตาของหญิงสูงวัยจึงเหลือบมองไปที่กระเช้าอยู่นาน ก่อนหลุบลง แล้วบอกว่า

“ไม่ละ...แม่จะไม่ไปไหนทั้งนั้น แม่จะอยู่กับกระเช้า อีกร้อย...ถ้าไปตอนนี้พ่อเอ็งเขาจะโกรธเอาได้”

“พอกำลังรุ่น ไม่รู้หรอก”

“แต่พอยาวรุ่นเขาก็ต้องรู้อยู่ดี เอ็งไปเถอะ ไม่ต้องห่วงแม่”

พุดจบลำเจียกก็ตัดบทด้วยการพยักหน้าให้กระเช้าพุงพาเข้าไปในเรือน ทำให้ภุณาร้อง ออกมาอย่างอ่อนใจ

“แม่...เชื่อฉันสักครั้งเถอะนะ หรือถ้าไม่เชื่อก็ถือว่าให้รับน้ำใจฉันสักครั้ง ฉันอยากตอบแทนบุญคุณแม่ที่เลี้ยงดูฉันมา”

นางชะงักไปนาน ก่อนตอบมาว่า “ไม่ใช่แม่ไม่เชื่อเอ็งหรือไม่อยากรับน้ำใจเอ็ง แต่...แม่ไม่ยอมให้เอ็งเดือดร้อนไปกว่านี้อีกแล้ว พรุ่งนี้...ขอให้พระคัมครองเอ็งด้วย”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 385-386)

ภุณาจะรู้ว่าจะมีการทลายซุมโจร เขาจึงเตือนให้กระเช้าพาแม่ลำเจียกหนีออกจากซุมโจร แม้ว่าแม่ลำเจียกจะไม่ใช่แม่แท้ ๆ ของภุณา แต่ก็ก็เป็นคนที่เลี้ยงดูมาตั้งแต่เล็ก ภุณาจึงคิดตอบแทนบุญคุณและปรารถนาให้แม่ลำเจียกปลอดภัย แต่แม่ลำเจียกไม่ยอมสร้างความเดือดร้อนให้ภุณาไปมากกว่านี้ จึงขออยู่กับกระเช้าและไม่คิดที่จะหนีออกจากซุมโจร

2.5.2.2 การทำลายคนชั่วเพื่อช่วยเหลือคนดี

สาเหตุทางจิตใจด้านคุณธรรม ประเด็นการทำลายคนชั่วเพื่อช่วยเหลือคนดี ปรากฏในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกินทร์ แม่ภูผาจะเป็นโจร แต่ภูผาไม่เคยเอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่นจนทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน โดยเฉพาะชาวบ้านผู้บริสุทธิ์ ดังในตอนที่ภูผาต่อว่าผจงที่ปล่อยให้ลูกน้องข่มขืนลูกสาวทิดด้วงกับเมีย แล้วก็เผาบ้านของทิดด้วง ดังความว่า

“พี่ปล่อยไอ้วง ไอ้สุน ไอ้พร้าว ข่มขืนลูกสาวทิดด้วงกับเมีย แล้วก็เผาบ้านมัน”
เขาตอบกลับด้วยน้ำเสียงเยือกเย็นกว่าเก่า มีเพียงเพลิงโทสะในดวงตาเท่านั้นที่ลุกโชน
ขึ้นบ่งบอกถึงความเกี่ยวกราดของชายหนุ่มได้เป็นอย่างดี

“ทำไมคนของกูจะข่มขืนลูกเมียมัน เผาบ้านมันไม่ได้ ในเมื่อทรัพย์สิน เงินทอง วัวควายของมัน พวกเราก็กวาดมาจนหมด”

“แต่มันผิด!” ภูผาเคັนเสียงตอบ “มิหน้าซำนี้เป็นการปล้นในชื่อของพ่อด้วย เรายังไม่ควรทำแบบนั้น เพราะพ่อให้เราไปปล้นคนก็จริง แต่คนที่เราปล้นล้วนเป็นคนเลว ระยำ บัดซบ ทำนาบนหลังคนทั้งนั้น เราปล้นพวกมันเพื่อเอาเงินไปคืนให้คนที่พวกมันริดานาหาเร้นมา แต่เราไม่มีสิทธิ์ไปจุดคร่าลูกเขาเมียใคร เผาบ้านใครต่อใคร พ่อเองก็เคยย้านักย้าหนาเรื่องนี้ว่าอย่าเล่นกับไฟ เพราะไฟมันจะไหม้เราเข้าสักวัน และที่สำคัญ ครูบาอาจารย์ก็ห้ามไม่ให้พวกเราแตะต้องผู้หญิงที่ไม่เต็มใจ ต่อให้เป็นกะหรี่ก็ได้ ไม่อย่างนั้นอาคมที่ลงไว้จะเสื่อม แล้วย้อนกลับมาทำลายตัวเราเอง”

ชายหนุ่มเอ่ยช้า ๆ ทว่าชัดเจนหนักแน่นทุกคำ เสียงของเขาเลยก็ก้องไปทั่วป่า ทำให้คนนั้บร่อยที่ชุมนุมกันอยู่เงียบกริบ

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 46)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าภูผาเป็นผู้ที่มีคุณธรรม แม้ตนเองจะเป็นโจรและมีอำนาจเหนือกว่าชาวบ้านทั่วไป แต่ภูผาก็ไม่เคยปล้นหรือกดขี่ข่มเหงชาวบ้าน ภูผาจะออกปล้นเฉพาะคนชั่วที่เอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่น ถึงแม้จะเป็นโจรแต่ต้องเป็นโจรที่มีคุณธรรม ไม่มีสิทธิ์ไปจุดคร่าลูกเขาเมียใคร หรือเผาบ้านผู้อื่น ซึ่งพฤติกรรมของภูผาเป็นการรู้จักไตร่ตรองว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ และเมื่อพบว่าสิ่งใดที่เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ ภูผาจะแสดงให้เห็นทุกคนได้รับรู้และออกคำสั่งให้ลูกน้องของตนอย่าทำร้ายชาวบ้านผู้บริสุทธิ์

2.5.3 ค่านิยม

คำว่า ค่านิยม สำนักงาน ก.พ. (2561) ได้ให้นิยามของคำว่า ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญ เช่น ค่านิยมที่จะศึกษาต่อในระดับสูง ค่านิยมในการใช้สินค้าไทย ค่านิยมในด้านการรักษาสุขภาพ เป็นต้น

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบสาเหตุทางจิตใจด้านค่านิยมของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครภูผาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ทั้งหมด 1 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.5.3.1 การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจะช่วยยกระดับบุคคลให้มีความเท่าเทียมกัน

สาเหตุทางจิตใจด้านค่านิยม ประเด็นการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจะช่วยยกระดับบุคคลให้มีความเท่าเทียมกัน ในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ดังตอนที่กล่าวถึงภูผาว่าเขาตั้งใจเรียนแม้ตนเองจะอยู่ในชุมโจร ภูผายายามเรียนจนสามารถสอบเทียบม.หกได้ แต่หลังจากที่ครูลอยเสียชีวิต ภูผาก็ไม่ได้เรียนหนังสืออีกเลย จนกระทั่งเรื่องราวดำเนินมาถึงตอนท้ายเรื่อง จะพบว่าภูผายังคงให้เห็นความสำคัญในเรื่องของการเรียน หลังจากที่ภูผาได้พบกับครอบครัวที่แท้จริงของตนแล้ว สิ่งหนึ่งที่ภูผาตัดสินใจทำก็คือการกลับไปเรียนต่อ ดังความว่า

“หลังจากเรื่องต่าง ๆ เรียบร้อย คุณพ่อก็ถามว่าพี่อยากจะทำอะไรต่อ ใจจริงพี่อยากไปตามหาเธอ อธิบายเรื่องทั้งหมดกับเธอ แต่จิตใจที่เธอหนีไปตั้งสหรัฐ แล้วพอมาคิดดูดี ๆ เธอเองก็เป็นถึงหม่อมหลวง ขณะที่พี่ถึงจะกลายเป็นลูกของคุณพ่ออย่างที่เรารู้กันดีแล้ว แต่ฐานะก็ยังห่างไกลเธออยู่มาก...อาชีวะก็ไม่มี ถ้าเลี้ยงตัวเองไม่ได้แล้วจะเลี้ยงเมียได้ยังไง ถ้าพี่เป็นคุณพ่อคุณแม่ของเธอ มีคนแบบนี้มาขอลูกสาวก็ไม่มีทางยกให้แน่ ๆ”

“เพราะแบบนี้พี่เลยไปเรียนต่อ?”

.....

“อ้อม เพราะเคยมีบางคนบอกพี่ว่า...การศึกษาจะทำให้เราเท่าเทียมกัน”

เขาจ้องตาหลอน ทำให้เพชรน้ำผึ้งผลิยิ้มอ่อนหวานให้

ดวงตาคู่สวยของหญิงสาวมีฝ้าน้ำบาง ๆ ปรากฏอยู่ เพชรน้ำผึ้งคงดีใจที่เขาจำได้ทุกคำที่หลอนบอก

“แล้วท่านรอง...” คราวนี้ภูผาหมายถึงเผ่าเทพที่บัดนี้เลื่อนชั้นจากหมวดเป็นรองผู้กำกับแล้ว “ก็บอกว่าเธอคงไปเรียนประมาณสี่ปี...พี่เลยคิดว่าระหว่างนั้นพี่เองก็น่าจะหาอะไรเรียนเช่นกัน ปีแรกพี่เลยมุกจนสอบเทียบ ม.ศ. ห้าได้ จากนั้นก็ขอคุณพ่อไปเรียน

เกษตรที่ฟิลิปปินส์ เรียนอยู่สามปีก็กลับมาทำไร่ส้มรอเธอที่ผาง เพราะคุณพ่อเคยซื้อที่ไว้
ที่นั่นตอนย้ายไปรับราชการอยู่ที่เชียงใหม่”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 483-484)

หลังจากที่ภูผาได้พบกับครอบครัวที่แท้จริงของตนแล้ว ภูผาจึงพยายามที่จะตามหา เพชรน้ำผึ้ง ซึ่งเธอได้ไปศึกษาต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ก่อนที่ภูผาจะไปตามหาเพชรน้ำผึ้งนั้น เขาจึง คิดได้ว่า การที่เขาจะเป็นหัวหน้าครอบครัวและทำให้พ่อและแม่ของเพชรน้ำผึ้งไว้วางใจได้นั้น เขาจะต้อง เป็นคนที่มีฐานะและการทำงานที่มั่นคงเสียก่อน ภูผาจึงคิดถึงคำพูดของเพชรน้ำผึ้งว่า “การศึกษาจะทำให้เรา เท่าเทียมกัน” (อุมาริการ์, 2560, หน้า 484) เขาจึงเลือกที่จะไปศึกษาต่อจนสามารถสอบเทียบ ม.ศ. ทำได้ จากนั้นเขาจึงตัดสินใจไปศึกษาต่อทางด้านการศึกษาที่ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อกลับมาประเทศไทย ภูผาได้ สร้างความมั่นคงให้ตนเอง โดยการทำไร่ส้มและคิดค้นพันธุ์ส้ม “เพชรน้ำผึ้ง” ทำให้ผู้คนรู้จักภูผาในฐานะ “พ่อเลี้ยงศิรี” พฤติกรรมของภูผาแสดงให้เห็นถึงค่านิยมเรื่องการศึกษาจะช่วยยกระดับให้บุคคลมีความ เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะอยู่ในชนชั้นใด จะยากดีมีจน หรือแม้กระทั่งเคยเป็นโจรอย่างเช่นภูผามาก่อน หาก ได้รับการศึกษาแล้ว การศึกษาจะช่วยยกระดับให้ทัดเทียมกับผู้อื่น เพราะการศึกษาจะช่วยให้คนมีระบบ ของการคิด เกิดการพัฒนา ประกอบกับการที่บุคคลนั้นเป็นผู้มีความประพฤติดีดังเช่นภูผาแล้ว ย่อมส่งผล ให้บุคคลผู้นั้นเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์

3. พื้นฐานทางจิตใจของตัวละครเอกชาย

รากของต้นไม้จริยธรรมเป็นส่วนที่สามของต้นไม้จริยธรรม ซึ่งเป็นการศึกษาพื้นฐานทางจิตใจ ประกอบด้วยจิตลักษณะพื้นฐานสำคัญ 3 ด้านคือ

- 3.1 สติปัญญา
- 3.2 ประสบการณ์ทางสังคม
- 3.3 สุขภาพจิตดี

จิตลักษณะทั้ง 3 ด้านนี้เป็นพื้นฐานสำคัญของจิตลักษณะพื้นฐาน 5 ด้านบนลำต้น และเป็น จิตลักษณะพื้นฐานของพฤติกรรมของบุคคลในส่วนที่เป็นดอกและผลด้วย ดังนั้นบุคคลจะต้องมีจิตลักษณะ ทั้ง 3 ประการนี้ในปริมาณสูงเหมาะสมตามวัย จึงจะทำให้จิตลักษณะอีก 5 ด้านบนลำต้นพัฒนาได้เป็น อย่างดี และมีพฤติกรรมที่น่าปรารถนาอย่างมาก (สำนักงาน ก.พ., 2561) ในส่วนของรากของต้นไม้ จริยธรรมเป็นพื้นฐานทางจิตใจที่จะช่วยให้เห็นว่าตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรมี

จิตลักษณะพื้นฐานทางจิตใจทั้ง 3 ด้านอย่างไรบ้าง และจิตลักษณะเหล่านั้นส่งผลให้เกิดจิตลักษณะทั้ง 5 ด้านในส่วนของลำต้นและส่งผลให้เกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมในส่วนของดอกและผลตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมอย่างไร

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์ในส่วนพื้นฐานทางจิตใจของตัวละครเอกชาย ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรตามแนวทางจิตลักษณะทั้ง 3 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 สติปัญญา

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2539, หน้า 55) ได้ให้นิยามคำว่า สติปัญญา หมายถึง ความฉลาดเหมาะสมกับอายุ เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็มีความสามารถทางการคิดที่เป็นนามธรรมขั้นสูงได้

สำนักงาน ก.พ. (2561) กล่าวว่า ความเฉลียวฉลาด หรือสติปัญญา หมายถึง การรู้คิดในขั้นรูปธรรมหลายด้าน และการคิดในขั้นนามธรรม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้การคิดของ piaget (1966)

อุบลรัตน์ เฟ็งสถิต (2555, หน้า 121) ได้ให้นิยามคำว่า สติปัญญา หมายถึง ความสามารถในการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการปรับตัวของบุคคลเมื่อเผชิญกับสถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป สติปัญญา หมายถึง ความสามารถในการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการปรับตัวของบุคคลที่เหมาะสมกับอายุเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ โดยมีพื้นฐานมาจากการทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้การคิดของ piaget (1966)

ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านสติปัญญาตามหลักการของพียาเจท์ (Piaget) ซึ่ง อุบลรัตน์ เฟ็งสถิต (2555, หน้า 121-123) ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านสติปัญญา กล่าวโดยสรุปดังต่อไปนี้

1. ลักษณะพัฒนาการทางด้านสติปัญญา

สติปัญญา ได้มีการพัฒนามาตั้งแต่แรกคลอด และมีการสะสมเพิ่มมากขึ้นตามลำดับความสามารถทางด้านสติปัญญาเป็นเรื่องที่ฝึกฝนและเพิ่มพูนให้เกิดขึ้นได้

ตามหลักการของพียาเจท์ (Piaget) กล่าวไว้ว่า พัฒนาการทางด้านสติปัญญาเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจของเด็กที่เกิดกระบวนการปรับตัว ที่เรียกว่า 1) การซึมซับหรือการดูดซึม (Assimilation) ประสบการณ์ต่าง ๆ จากสิ่งแวดล้อม ให้เข้าไปอยู่ในโครงสร้างทางด้านสติปัญญา ซึ่งเด็กสามารถจะซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์เหล่านั้นได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการรับรู้ของเด็ก และกระบวนการที่ 2) คือ การปรับโครงสร้างทางด้านสติปัญญา (Accommodation) เมื่อเด็กเผชิญกับสภาพสิ่งแวดล้อมใหม่หรือประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ตรงข้ามกับ

การชิมชาหรือการดูดซึม ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากโครงสร้างทางสติปัญญาที่มีอยู่แล้ว เด็กจะมีกระบวนการจัดหรือปรับโครงสร้างทางสติปัญญาเพื่อให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง

2. การเพิ่มพูนความสามารถทางด้านสติปัญญา

2.1 การกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าและการสร้างแรงจูงใจ

สิ่งเร้าจะมีส่วนกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ ต้องการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้มีประสบการณ์มากขึ้น ถ้าเด็กได้รับการยอมรับ สามารถพึ่งพาตนเองได้ และผู้ใหญ่สามารถช่วยเหลือให้เด็กรู้จักปรับปรุงตนเองได้ดีและเหมาะสม จะเป็นวิธีการช่วยเพิ่มพูนความสามารถทางด้านสติปัญญาของเด็กได้ ซึ่งควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

2.1.1 ความพร้อมและความเข้าใจในตนเองของเด็ก สิ่งสำคัญในการเพิ่มพูนสติปัญญา คือ เด็กต้องเข้าใจว่า ตนมีความพร้อมและมีความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใด

2.1.2 การตอบสนองของผู้ใหญ่ ถ้าผู้ใหญ่ให้การสนับสนุนหรือตอบสนองต่อเด็กเพื่อฝึกให้เด็กรู้จักคิด เปรียบเทียบและคิดหาเหตุผล จะทำให้เด็กมีโอกาสเพิ่มพูนทางด้านสติปัญญาได้ ลักษณะการตอบสนองของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็กจะมีหลายลักษณะ เช่น ตอบสนองด้วยความเต็มใจหรือไม่เต็มใจ คัดค้านหรือเฉยเมย ขู่บังคับหรือปล่อยตามสบาย ชักนำเด็กไปทำกิจกรรมอื่นแทนหรือยุติการกระทำของเด็ก ลงโทษด้วยการดุด่าว่ากล่าว การตี หรือการยกย่องชมเชย ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กทั้งสิ้น

2.2 การให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติและกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เด็กที่มีโอกาสลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกที่จะเรียนรู้อย่างจริงจัง เพราะเด็กได้เห็นข้อบกพร่อง มองเห็นช่องทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง การส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติและกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง

2.3 การเล่นของเล่น จะช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต ช่วยพัฒนาสมองและส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น สิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาสติปัญญาของเด็กโดยตรง

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพื้นฐานทางจิตใจด้านสติปัญญาของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครพสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภูผาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกินทร์ ทั้งหมด 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

3.1.1 การเลี้ยงดูและแบบอย่างจากครอบครัวมีผลต่อการพัฒนาทางสติปัญญา

พื้นฐานทางจิตใจด้านสติปัญญา ประเด็นการเลี้ยงดูและแบบอย่างจากครอบครัวมีผลต่อการพัฒนาทางสติปัญญาปรากฏในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ดังตอนที่เจ้าแสงจันทร์ตามถึงเหตุผลที่พสุตัดสินใจเลือกเป็นทหาร ทั้ง ๆ ที่คุณพ่อของพสุเป็นตำรวจ ดังความว่า

“น่าแปลก พ่อคุณเป็นตำรวจ แต่ทำไมคุณถึงเลือกเป็นทหาร”

คนถูกถามหัวเราะชอบใจ

“ใคร ๆ ก็ถามแบบนี้ แม้กระทั่งพ่อก็ยังไม่เชื่อ เมื่อผมเลือกเรียนทหาร”

“พ่อของคุณโกรธหรือคะ”

“ก็ไม่เชิงหรอก เพราะคุณลุง พี่ชายของแม่ผมเป็นทหาร ตอนผมไปเรียนมัธยมปลายที่พระนคร แม่ฝากให้ผมไปอยู่บ้านลุง ผมเห็นเหรียญกล้าหาญของท่าน และได้ฟังเรื่องราวต่าง ๆ ของท่านมากมาย ก็ประทับใจ ตัดสินใจอยู่นานว่าจะเลือกอะไรระหว่างทหารกับตำรวจ พ่อก็ช่วยทำให้ตัดสินใจง่ายขึ้นเมื่อบอกว่า ไม่ว่าจะอาชีพไหนต่างก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือปกป้องประเทศชาติบ้านเมือง ผมก็เลยเลือกสิ่งที่ผมชอบมากกว่า”

“แล้วตอนนี้พ่อของคุณยังอยู่ภาคเหนือหรือเปล่าคะ”

“ท่านเลื่อนตำแหน่งไปเป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการที่กรมฯ แล้ว ไม่ต้องย้ายไปไหนอีก”

เจ้าแสงจันทาแปลกใจ พสุนอกจากจะเรียนเก่งเพราะได้ทุนไปเรียนต่างประเทศแล้วยังมาจากครอบครัวที่มีหน้ามีตาในสังคมอีกด้วย บวกเข้ากับหน้าตาหล่อเหลา เขาอาจเป็นที่หมายปองของหญิงสาวมากมาย...

(ณารา, 2559, หน้า 127-128)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นพื้นฐานของพสุในการเลือกที่จะเป็นทหารอาชีพ เพราะพสุได้รับการเลี้ยงดูมาจากครอบครัวที่เป็นข้าราชการ คุณพ่อของพสุเป็นตำรวจ ส่วนคุณลุงซึ่งเป็นพี่สาวของแม่เป็นทหาร ในช่วงที่พสุเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พสุได้ไปอยู่กับคุณลุงที่พระนคร ทำให้พสุได้เห็นเหรียญกล้าหาญและได้ฟังเรื่องราวของคุณลุง พสุจึงเกิดความประทับใจ พฤติกรรมความประทับใจในตัวคุณลุงนี้ สอดคล้องกับการศึกษาพัฒนาการสังคมในช่วงวัยรุ่น ในประเด็นการนับถือวีรบุรุษ กล่าวคือ เป็นความต้องการเลียนแบบผู้ที่ตนนิยมชมชอบตั้งแต่วัยเด็กก่อนวัยรุ่น แต่ความต้องการประเภทนี้เพิ่มสูงขึ้นในระยะวัยรุ่นเพราะความต้องการรู้จักตนเอง การมีบุคคลมาเป็นแบบให้นับถือและเลียนแบบช่วยลดความไม่รู้จักไม่เข้าใจตัวเอง (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2545, หน้า 346) เมื่อพสุเกิดความประทับใจในตัวคุณลุงประกอบบกับคุณพ่อเปิดโอกาสให้พสุได้เลือกประกอบอาชีพที่ชื่นชอบ จากเหตุผลของคุณพ่อที่ว่าไม่ว่าจะเป็นตำรวจหรือทหารล้วนมีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องประเทศชาติเช่นเดียวกัน พสุจึงเลือกเป็นทหารตามคุณลุง ดังนั้นบุคคลในครอบครัวจึงมีความสำคัญอย่างมากในการอบรม เลี้ยงดู และหล่อหลอมให้พสุมีการ

พัฒนาทางด้านสติปัญญาและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีไปพร้อมกัน ดังที่ ทินพันธุ์ นาคะตะ (2557, หน้า 326) กล่าวถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว ความว่า

ครอบครัวเป็นสถาบันสำคัญที่สุดที่ให้การเรียนรู้แก่เรา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เริ่มต้นที่นี่ ตามฐานะและหน้าที่ของแต่ละคน การอบรม กล่อมเกลาหรือการปลูกฝังจิตใจ ให้แก่เด็กจึงมีอิทธิพลต่อการสร้างบุคลิกภาพหรืออุปนิสัยของเขาเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา เริ่มจากการมีกฎเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติต่อกัน ต่างก็มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกัน บิดามารดาย่อมมีหน้าที่เลี้ยงดูและอบรมลูก ๆ ให้เป็นคนดี ลูก ๆ ก็มีหน้าที่ประพฤติตนเป็นลูกที่ดี เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนแนะนำของบิดามารดา รวมทั้งยอมรับฐานะและหน้าที่ของสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว คุณธรรมสำคัญ ๆ สามารถจะปลูกฝังกันได้โดยเริ่มต้นมาจากครอบครัว ก่อน เช่น ความรัก ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา การไม่กล่าวเท็จ และการรักษาสัญญา ความมีเหตุผล การแสดงความคิดเห็น รวมทั้งการเคารพสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของผู้อื่น เป็นต้น...

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ครอบครัวของพสุอบรมสั่งสอนพสุตามแนวทางที่ว่า “ต้องมีความรู้คู่คุณธรรม” กล่าวคือ นอกจากจะต้องเป็นคนเก่งแล้วจะต้องเป็นคนดีควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้ยังเป็นที่น่าสังเกตว่า การเลี้ยงดูของครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้พสุเป็นคนที่ไม่กล้าคิด กล้าตัดสินใจ เลือกระทำในสิ่งที่ตนเองปรารถนา ตลอดจนปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ทำให้พสุมีเป้าหมายในการประกอบอาชีพที่แตกต่างจากคุณพ่อ เพราะพสุมีโอกาสได้ไปอยู่กับคุณลุงในช่วงมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งเป็นช่วงที่พสุต้องตัดสินใจในการสอบเข้าเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป การที่พสุได้อยู่กับคุณลุงจึงทำให้เห็นแบบอย่างและแนวทางในการปฏิบัติจนเกิดความประทับใจและต้องการประสบความสำเร็จตามแบบอย่างที่ดี สอดคล้องตามหลักการของพียาเจท์ (Piaget) กล่าวไว้ว่า

พัฒนาการทางด้านสติปัญญาเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจของเด็กที่เกิดกระบวนการปรับตัว ที่เรียกว่า การซึมซาบหรือการดูดซึม (Assimilation) ประสบการณ์ต่าง ๆ จากสิ่งแวดล้อม ให้เข้าไปอยู่ในโครงสร้างทางด้านสติปัญญา ซึ่งเด็กสามารถจะซึมซาบหรือดูดซึมประสบการณ์เหล่านั้นได้ตมกน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการรับรู้ของเด็ก

(อุบลรัตน์ เฟ็งสถิต, 2555, หน้า 121)

ประสบการณ์รอบตัวของพลุในช่วงวัยที่เหมาะสมเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนและสร้างความมั่นใจให้พลุเป็นผู้ที่กล้าคิด กล้าตัดสินใจ และกล้าที่จะเลือกเส้นทางที่ตนชื่นชอบ การตัดสินใจเลือกเรียนและประกอบอาชีพของพลุนั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิต เพราะการเป็นทหารนั้นต้องเริ่มตั้งแต่การเรียนทางด้านทหาร ฝึกฝนร่างกายให้แข็งแรง ซึ่งเป็นการเรียนและฝึกเฉพาะทาง ทั้งนี้ยังต้องฝึกจิตใจให้เข้มแข็งและพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในทุกสถานการณ์ ดังนั้นการเลี้ยงดูของครอบครัว ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม จึงส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของพลุเป็นอย่างมาก นอกจากนี้พลุยังมีพื้นฐานทางด้านการศึกษาที่ดีมาก จะเห็นได้ว่าพลุสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาได้ ดังความว่า

“ฉันรู้ว่าແກ່ແກ່” พลุโอบไหล่เพื่อนที่เล่นกันมาตั้งแต่เด็ก บิดาของทั้งสองเป็นเพื่อน และทำงานสถานีตำรวจเดียวกันหลายปี ก่อนจะเลื่อนชั้นย้ายไปประจำที่เขต 5 หลังจากทั้งสองเรียนจบมัธยมต้น ก็สอบติดโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาด้วยกัน แต่หลังจากเรียนจบเผ่าเทพก็เลือกเดินเส้นทางเดียวกับบิดา ขณะที่เขาเลือกเส้นทางที่แตกต่าง กระนั้นความเป็นเพื่อนของทั้งสองก็ยังคงอยู่ เพราะเติบโตและเรียนด้วยกันจนจบมัธยมปลาย ไม่มีเรื่องอะไรของเผ่าเทพที่พลุไม่รู้

(ณารา, 2559, หน้า 48-49)

เมื่อพลุเข้ารับราชการทหารพลุยังได้รับทุนจากกองทัพไปศึกษาต่อทางด้านทหารที่เวสต์พอยต์ ซึ่งเป็นโรงเรียนทหารที่มีชื่อเสียงที่สุดของสหรัฐอเมริกา หลังจากเรียนจบพลุยังเข้าฝึก

หลักสูตรหน่วยรบพิเศษ ‘กรีนเบเรต์’ หรือ นักรบหมวกเขียว ซึ่งเป็นหน่วยรบพิเศษของกองทัพบกสหรัฐอเมริกา ดังความว่า

สามปีก่อนหน้า พสุได้รับทุนจากกองทัพบกไทยไปเรียนต่อที่เวสต์พอยต์ โรงเรียนทหารที่มีชื่อเสียงที่สุดของสหรัฐอเมริกา หลังเรียนจบเขาก็เข้าฝึกหลักสูตรหน่วยรบพิเศษ หรือที่เรียกกันว่า ‘กรีนเบเรต์’ เพื่อเขาจะได้นำความรู้มาถ่ายทอดให้แก่ทหารรุ่นน้องในประเทศไทยต่อไป

กองทัพบกไทยมีสัมพันธไมตรีที่ดีต่อกองทัพบกสหรัฐอเมริกา ทหารไทยหลายนายที่มีผลการเรียนดีเยี่ยมจึงได้รับทุนไปเรียนต่อที่เวสต์พอยต์ เพื่อจะได้นำหลักสูตรทหารที่ทันสมัยกลับมาใช้ที่ประเทศไทย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อกองทัพต่อไป

(ณารา, 2559, หน้า 21)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพสุเป็นผู้ที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดและมีร่างกายที่แข็งแรง จึงทำให้พสุเป็นผู้ได้รับการคัดเลือกให้ได้รับทุนการศึกษาและเข้าฝึกหลักสูตรหน่วยรบพิเศษของประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้สถาบันการศึกษาที่พสุเข้าศึกษาต่อไม่ว่าจะเป็นในประเทศไทยหรือต่างประเทศล้วนเป็นสถาบันที่ช่วยให้พสุได้เกิดการพัฒนาศักยภาพที่ดีมากยิ่งขึ้น ดังที่ ทินพันธุ์ นาคะตะ (2557, หน้า 327) กล่าวถึงสถาบันการศึกษากับการถ่ายทอดคุณธรรม จริยธรรม ความว่า

“สถาบันการศึกษา เป็นสถาบันที่ให้ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และการอบรม กลุ่มเกลาจิตใจแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา การที่คนเราจะมีคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมได้ ย่อมต้องอาศัยการถ่ายทอดความรู้และการปลูกฝังจิตใจจากสถาบันการศึกษาเป็นหลัก เพราะความรู้ต้องควบคู่กับคุณธรรมอยู่เสมอ คนที่มีความรู้ที่ขาดคุณธรรมย่อมทำความเสียหายให้แก่ตนเอง ผู้อื่น และสังคมส่วนรวมได้มากที่สุด สถาบันการศึกษา ณ ที่นี้รวมถึงระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น หลักสูตรการฝึกอบรม สรุปลแล้วเป็นเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั่นเอง”

ดังนั้นการที่พสุได้เรียนในสถาบันที่สอนเฉพาะทางด้านอาหาร จึงถือได้ว่าเขาได้รับโอกาสที่ดีในการพัฒนาตนเอง และถือเป็นตัวแทนของชาวไทยที่ได้นำความรู้เกี่ยวกับการอาหารที่ทันสมัยกลับมาสร้างประโยชน์ต่อกองทัพไทยและส่งผลต่อการพัฒนาประเทศไทยต่อไป

จากพฤติกรรมของพสุที่กล่าวมาทั้งหมด สะท้อนให้เห็นว่าการเลี้ยงดูและการปลูกฝังที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนในการตัดสินใจจากบุคคลรอบข้าง และสภาพแวดล้อมที่ดี ส่งผลให้พสุเป็นผู้ที่มีพื้นฐานทางจิตใจด้านสติปัญญาที่ดี ดังที่ อุบลรัตน์ เฟิงสถิต (2555, หน้า 122) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการเพิ่มพูนความสามารถทางด้านสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับตัวละครพสุใน 2 ด้าน คือ 1. การกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าและการสร้างแรงจูงใจ ได้แก่ ความพร้อมและความเข้าใจในตนเองของเด็ก และการตอบสนองของผู้ใหญ่ และ 2. การให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติและกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง จึงส่งผลให้พสุมีการพัฒนาและเพิ่มพูนความสามารถทางด้านสติปัญญาได้อย่างเหมาะสม

3.1.2 การพิจารณาเหตุผลก่อนตัดสินใจแสดงพฤติกรรม

พื้นฐานทางจิตใจด้านสติปัญญา ประเด็นการพิจารณาเหตุผลก่อนตัดสินใจแสดงพฤติกรรมปรากฏในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ดังตัวอย่างตอนที่เจ้าอุนคำโกหกพสุว่าเจ้าแสงจันทาไปเกี่ยวกับเจ้าขุนแสงเรื่อง หากพสุจะตามเจ้าแสงจันทาไป ให้ตามไปที่น้ำตกวังบัวบาน ดังความว่า

“เธอฝากบอกว่าวันนี้งัดไปโรงพยาบาลสักวัน บอกว่าจะไปเกี่ยวกับคู่มั่นของเธอแทน”

คิ้วของพสุย่นเข้าหากัน จำได้ว่าเจ้าขุนแสงเรื่องขับรถออกไปก่อนหน้าราวสักสิบห้า นาทีได้ ไม่นึกว่าเจ้าแสงจันทาจะไปด้วย

“ถ้าเปลี่ยนใจ เธอน่าจะบอกผมด้วยตัวเอง เพราะผมเป็นผู้ดูแลความปลอดภัยให้เธอ หากเกิดอันตรายขึ้น ผมจะถูกเจ้าหลวงตำหนิเอาได้”

“เธอคงไม่อยากรายงานคุณทุกเรื่องกระมัง แต่ว่าฉันก็ไม่อยากให้คุณถูกเจ้าหลวงตำหนิ ถ้าคุณอยากจะตามไปดูดูแลความปลอดภัยให้เธอ ก็ตามไปที่น้ำตกวังบัวบานก็แล้วกัน เห็นได้ยี่น เจ้าจายบอกว่าจะพาเธอไปกินอาหารกลางวันที่นี่”

.....

เจ้าอุนคำระบายนัยใจอย่างหนัก ก่อนจะหมุนตัวเดินกลับขึ้นบ้าน พสุก็เดินกลับมาอย่างงุนงง ค่อย ๆ ไล่ลำดับความคิดซ้ำ ๆ ก่อนจะตัดสินใจเดินอ้อมมาทางด้านข้างห้องของเจ้าแสงจันทา แล้วปีนระเบียงขึ้นไปข้างบนอย่างรวดเร็ว ไม่ถึงนาทีเขาก็เข้ามาอยู่ในห้องนอนของหญิงสาว พอเห็นเธอยังนอนอยู่ก็เอะใจ หลังตะตะซีพจรเห็นว่ายังเด่นปกติ

และยังหายใจสม่ำเสมอจึงค่อยโล่งใจขึ้นมาหน่อย เมื่อหันไปมองหัวเตียงเห็นนม
พร่องไปค่อนข้างก็เข้าใจเรื่องราวทั้งหมด

(ณารา, 2559, หน้า 525-526)

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เจ้าอุนคำโกหกพสุว่าเจ้าแสงจันทาไปที่น้ำตกวังบัวบาน
กับเจ้าขุนแสงเรือง เพื่อให้พสุเป็นห่วงและรีบตามไปรักษาความปลอดภัยให้เจ้าแสงจันทา แต่เมื่อพสุลอง
พิจารณาไล่ลำดับความคิดแล้ว พสุไม่เชื่อคำพูดของเจ้าอุนคำ เขาจึงตัดสินใจแอบปีนระเบียงขึ้นไปยังห้อง
ของเจ้าแสงจันทา เขาพบว่าเจ้าแสงจันทาที่มึนที่มียานอนหลับ จึงทำให้นอนหลับอยู่ในห้องและไม่ได้ไป
ที่น้ำตกวังบัวบาน พสุจึงเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดว่า เจ้าอุนคำพยายามหลอกล่อให้พสุไปที่น้ำตกวังบัวบาน
เพราะต้องการให้พสุถูกลอบฆ่านั่นเอง

3.1.3 การเป็นบุคคลช่างสังเกต มีปฏิภาณ ไหวพริบ

พื้นฐานทางจิตใจด้านสติปัญญา ประเด็นการเป็นบุคคลช่างสังเกต มีปฏิภาณ ไหวพริบ
ปรากฏในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกินทร์ ดังตอนที่เพชรน้ำผึ้งถามภรรยาเรื่องที่เขารู้ได้อย่างรวดเร็วคือคู่มั้น
ของหมวดเผ่าเทพ และตัดสินใจจับตัวเธอมา ทั้ง ๆ ที่เมื่อดูจากภายนอกแล้ว สารภีน่าจะเป็นคู่มั้นของ
หมวดเผ่าเทพมากกว่า ดังความว่า

“พี่พูดแบบนี้ ก็แปลว่าพี่รู้ตั้งแต่ตอนเห็นหน้าพี่สารภีแล้วว่าเขาไม่ใช่คู่มั้นพี่เทพ แต่
พอฉันบอกว่าฉันเป็นใคร พี่ก็แกล้งทำเป็นไม่เชื่อฉันและยืนยันว่าพี่สารภีคือคู่มั้นของพี่เทพ
เพราะพี่จะให้คนของพี่เอาเขาไปเป็นเหยื่อล่อพี่ชายพี่ แล้วพี่จะได้พาฉันมาได้โดยไม่มีใคร
ตามหรือสงสัยใช่ไหม”

“ฉลาดดีนี่”

เขาชม แต่เพชรน้ำผึ้งไม่รู้ภูมิใจสักนิด มีแต่จะเสียใจที่สารภีต้องมารับเคราะห์แทน
ขณะที่อีกฝ่ายก็พูดต่อให้ฟังว่า

“ตอนแรกฉันไม่ได้แกล้ง ฉันแค่ไม่แน่ใจ เพราะ...เธอไม่น่าจะเป็นคู่มั้นของผู้หมวด
ได้ แต่พอมาคิดดูดี ๆ แล้ว ฉันควรเชื่อสิ่งที่เห็น เพราะเธอเพิ่งเดินทางมาจากพระนคร ซ้ำยัง
ดูใจกล้าบ้าบิ่นเหมาะที่จะเป็นเมียมือปราบได้ คนอย่างหมวดคงไม่ชอบผู้หญิงที่ดีแต่สวย แต่
อะอะก็เป็นลมอย่างน้องสาวจำบัตติ ลูกน้องคนโปรดของเขาหรอก”

“แค่เห็นฉันนั่งรถมาจากพระนคร พี่ก็สรุปเป็นตุเป็นตะแบบนี้เลยหรือ” หล่อนยังกลางแคลงใจ

“ก็ไม่เชิง แต่เธอมีข้าวของดี ๆ ใช้ เสื้อผ้า กางเกงกางเกง ไม่เหมือนของที่ขายตามตลาดบ้าน ๆ ทั่วไป แล้วยังสร้อยคอกับนาฬิกาข้อมือของเธออีก มาจากประเทศนอกทั้งนั้น การพูดจาเธอก็เหมือนคนได้เรียนหนังสือสูง น่าจะจบมอแปดด้วยซ้ำ แล้วคนแบบนี้จะมาเป็นคนใช้เขาได้อย่างไร”

เพชรน้ำผึ้งฟังแล้วก็ถึงกับพูดไม่ออก ไม่เคยรู้มาก่อนว่าอีกฝ่ายจะหุโหวตาโหวสังเกตได้ละเอียดยิบขนาดนี้

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 111-112)

จากบทสนทนาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าภูผาเป็นผู้ที่มีไหวพริบ รู้จักสังเกตสิ่งรอบตัวเพื่อหาคำตอบจากสิ่งที่ตนเกิดความสงสัย เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ในตอนแรกที่เพชรน้ำผึ้งเกิดข้อสงสัยว่า ภูผารู้ได้อย่างไรว่าเธอคือคู่มั่นของหมวดเผ่าเทพ ในตอนแรกภูผาก็ไม่ค่อยแน่ใจว่าเพชรน้ำผึ้งหรือสารภีเป็นคู่มั่นของหมวดเผ่าเทพ ภูผาจึงสังเกตและเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนเองเห็น ภูผารู้ว่าเพชรน้ำผึ้งมาจากพระนคร เพราะเคยเจอกันบนรถโดยสารที่ถูกโจรปล้น สังเกตจากข้าวของ เสื้อผ้า เครื่องประดับ ที่เธอมีเป็นของที่ไม่ได้มีขายตามตลาดนัด สิ่งของเหล่านั้นล้วนเป็นของที่มาจากต่างประเทศ ประกอบกับการพูดจาของเพชรน้ำผึ้ง เป็นคนที่มีความมั่นใจ ใจกล้า มีความรู้ เหมือนกับคนที่ได้รับการศึกษาสูง ดังนั้นภูผาจึงคิดตามเหตุและผลแล้วว่า เพชรน้ำผึ้งน่าจะเป็นคู่มั่นของหมวดเผ่าเทพ จึงทำให้ภูผาจับตัวเพชรน้ำผึ้งมาที่ชุมโจรได้สำเร็จ ในสถานการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภูผาเป็นบุคคลที่มีสติปัญญาในด้านของการใช้เหตุผลพิจารณาก่อนที่จะตัดสินใจกระทำการสิ่งใดลงไป และจากการพิจารณาอย่างรอบคอบของภูผานั้น จึงส่งผลให้ภูผาประสบความสำเร็จตามที่ตนตั้งเป้าหมายไว้

3.1.4 การหมั่นศึกษาหาความรู้ แม้สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย

พื้นฐานทางจิตใจด้านสติปัญญา ประเด็นการหมั่นศึกษาหาความรู้ แม้สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย ปรากฏในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ดังตอนที่กล่าวถึงภูผาว่าเขาเป็นคนที่ตั้งใจเรียน ขยันหมั่นหาความรู้ แม้จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยให้เรียนหนังสือ บุคคลแวดล้อมก็ล้วนเป็นโจรที่พร้อมจะขัดขวางไม่ให้ภูผาได้เรียนหนังสือ แต่ภูผาก็พยายามที่จะหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทุกครั้งเมื่อเขามีโอกาส ดังความว่า

ภุฉาเพ็งเริ่มเรียนหนังสือตอนเก้าขวบ และพออายุสิบหกก็สอบเทียบ ม. หกได้พอดี ความรู้ของเขานั้นจะว่าไปแล้วนับได้ว่าสูงที่สุดในหมู่บ้านนี้ก็ว่าได้และสามารถทำอย่างอื่นนอกจากเป็นโจรได้สบาย เพราะคนที่จบ ม. หกบางคนก็ไปเป็นครู ที่ไปไกลได้เป็นถึงปลัดอำเภอก็มี แต่เพราะชายหนุ่มเป็นลูกชายของเสื่อร้ายจึงต้องอยู่ที่นี้ และเป็นโจรตามพ่อ

ถึงอย่างนั้นภุฉาก็ยังชวนขวายเป็นลูกชายหาความรู้เพิ่มเติมทุกครั้งเมื่อมีโอกาส

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 211)

แม้ภุฉาจะอยู่ในชุมโจรแต่ภุฉาก็ได้รับการอบรมจากครูลอย เขาเริ่มเรียนหนังสือตอนอายุเก้าปี และสอบเทียบม. หก ได้ตอนอายุสิบหกปี ในสมัยนั้นคนที่เรียนจบม. หก ได้นั้นถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้และสามารถประกอบอาชีพเป็นครูจนถึงขั้นเป็นปลัดอำเภอได้ ภุฉาต้องแอบเรียนหนังสือกับครูลอย เพราะเสื่อผืนไม่ต้องการให้ภุฉาเรียนหนังสือ แต่ด้วยความรักในการเรียน ฝึหาคความรู้ ตั้งมั่นในการทำ ความดี และได้รับการอบรมสั่งสอนที่ดีจากครูลอย ทำให้ภุฉาเกิดการพัฒนาทางด้านสติปัญญา เป็นคนใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ ดังในตอนที่เพชรน้ำผึ้งเห็นหนังสือเรียนของภุฉาที่ซ่อนอยู่ใต้ฟูกที่นอน ดังความว่า

เพชรน้ำผึ้งเลยค้นหาปากกา ดินสอ กระดาษอยู่นาน พอเจอก็กลับทำดินสอพลัดหลุดมือลงไปข้างชอกเตียงเสียได้ จึงต้องพลิกฟูกขึ้นมาแล้วหล่อนก็ย็นตะลึงตาค้างอยู่ตรงนั้น เพราะที่บนแผ่นไม้กระดานรองเตียงมีหนังสือเรียนมากมายวางกระจายเอาไว้

ทั้งหนังสือเรียนภาษาไทย สังคม วิทยาศาสตร์ และอีกหลายวิชาที่สอนกันในระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่ชั้น ม. หนึ่ง ถึง ม. หก

พอเอามาพลิกดูก็พบว่าทุกเล่มถูกอ่านจนหน้ากระดาษยับ บางหน้ามีรอยขีดเส้นใต้ บางหน้ามีเครื่องหมายคำถามเขียนไว้ และมีการเขียนคำตอบด้านล่างด้วยลายมือสวยงาม

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 245)

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เพชรน้ำผึ้งทำดินสอพลัดหลุดมือตกลงไปข้างชอกเตียงนอน เมื่อเธอพลิกฟูกขึ้นมากลับเห็นหนังสือเรียนระดับมัธยมศึกษาตั้งแต่ชั้น ม. หนึ่ง ถึง ม. หกหลายวิชา หนังสือทุกเล่มมีรอยกระดาษยับจากการเปิดอ่าน มีรอยขีดเส้นใต้ บางหน้ามีการเขียนเครื่องหมายคำถาม

และมีการเขียนคำตอบด้วยลายมือที่สวยงาม หนังสือทั้งหลายที่เพชรน้ำผึ้งพบเจอนั้นเป็นของภูมา เขาต้องเก็บซ่อนหนังสือเรียนไว้ในห้องนอน เพราะต้องแอบเรียนหนังสือ แต่เมื่อเสื่อผืนจับได้ว่าเขาเรียนหนังสือ จึงทำให้ครูลอยถูกลงโทษด้วยการห้อยแขวนจนเสียชีวิต ภูมาารู้เสียใจที่เป็นต้นเหตุให้ครูลอยต้องเสียชีวิต ในระหว่างที่ครูลอยยังมีชีวิต ครูลอยตั้งใจสอนให้ภูมาเป็นคนดี สอนหนังสือ และพาภูมาไปสอบเทียบ ส่วนภูมาก็ตั้งใจเรียนมาก เห็นได้จากการที่เขาอ่านหนังสือและฝึกหัดหาคำตอบด้วยความตั้งใจ ภูมาอยู่ในชุมชนและไม่มีโอกาสได้ไปโรงเรียนเหมือนเด็กในวัยเดียวกัน แต่เขาก็สามารถสอบเทียบชั้น ม.หก ได้สำเร็จ แสดงให้เห็นว่าแม้ภูมาจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบในเรื่องของการเรียน แต่ไม่ใช่อุปสรรคที่จะขัดขวางการพัฒนาในเรื่องของความคิดและสติปัญญาของเขาได้ ประกอบกับภูมามีครูลอยที่เขานับถือเสมือนพ่อแท้ ๆ เป็นผู้ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง จึงทำให้ภูมาเป็นโจรที่มีความรู้คู่คุณธรรมซึ่งแตกต่างจากโจรทั่วไป ดังความว่า

ถ้าภูมาได้รางวัลจากเสื่อผืน ลอยก็จะริบรางวัลนั้นและสั่งทำโทษเขาด้วยการอ่านหนังสือ คัดลายมือ หรือสวดมนต์แทน

ในตอนแรกภูมาไม่เข้าใจและไม่ชอบใจนัก แต่ต่อมากลับพบว่าเขาชอบอ่านหนังสือ คัดลายมือ หรือปลูกผัก ปลูกหญ้ากับพ่อครูมากกว่าออกไปปล้นฆ่ากับโจรที่ขึ้นชื่อว่าเป็นพ่อเสียอีก เพราะยามอยู่กับลอยนั้นไม่ต้องระวังตัว ไม่ต้องกลัวว่าจะมีใครมาลอบฆ่าหรือทำร้าย ขณะที่ชีวิตยามเป็นโจรตามที่เสื่อผืนสั่งนั้นเหมือนเดินอยู่บนเส้นลวดที่ซึ่งพาดผ่านปากเหว ซึ่งเขาอาจจะร่วงหล่นไปเบื้องล่างได้ทุกเมื่อ

(อุมากริการ์, 2560, หน้า 411-412)

ตัวอย่างดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นว่าครูลอยเป็นผู้ที่ชี้แนะแนวทางให้ภูมาให้ดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง เมื่อภูมาออกไปปล้นตามคำสั่งของเสื่อผืนและได้รับรางวัลจากเสื่อผืน ครูลอยจะริบรางวัลนั้นและทำโทษภูมาด้วยการอ่านหนังสือ คัดลายมือ หรือสวดมนต์ ทำให้ภูมากลายเป็นคนที่ชอบอ่านหนังสือ คัดลายมือ และปลูกผัก เพราะเขาใช้ชีวิตได้โดยไม่ต้องเกิดความกังวล จึงทำให้ภูมาได้รับประสบการณ์จากการสอนของครูลอยและได้เรียนรู้อย่างถูกต้อง ถ้าหากเขาทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ครูลอยก็จะเป็นผู้ชี้แนะ รวมถึงการทำโทษภูมาด้วยวิธีการให้ทำในสิ่งที่ถูกต้องเพื่อเป็นการเน้นย้ำและซึมซับว่าสิ่งใดคือสิ่งที่ควรกระทำ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของพียาเจท์ (Piaget) ที่กล่าวไว้ว่า

พัฒนาการทางด้านสติปัญญาเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจของเด็กที่เกิดกระบวนการปรับตัว ที่เรียกว่า การซึมซาบหรือการดูดซึม (Assimilation) ประสบการณ์ต่าง ๆ จากสิ่งแวดล้อม ให้เข้าไปอยู่ในโครงสร้างทางด้านสติปัญญา ซึ่งเด็กสามารถจะซึมซาบหรือดูดซึมประสบการณ์เหล่านั้นได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการรับรู้ของเด็ก

(อุบลรัตน์ เฟ็งสถิต, 2555, หน้า 121)

แม้ว่าภูผาจะมีพื้นฐานทางสติปัญญาที่ดี แต่ถ้าไม่มีผู้ชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตภูผาอาจจะใช้สติปัญญาที่มีดำเนินชีวิตไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นการที่บุคคลจะเป็นผู้มีจริยธรรมหรือไม่ยอมประกอบไปด้วยปัจจัยหลายประการ จากตัวอย่างของภูผา เขาเป็นผู้ที่มีสติปัญญาดีและได้รับการอบรมสั่งสอนที่ถูกต้อง จึงทำให้ภูผาเป็นผู้ที่มองเห็นทางสว่าง ไม่เป็นโจรตามที่เสียผิดต้องการ ภูผาสามารถใช้สติปัญญาที่มีแยกแยะความดีความชั่ว สิ่งไม่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ ดังนั้นการมีสติปัญญาดีถือเป็นพื้นฐานที่ดีของภูผา แต่การจะเพิ่มพูนความสามารถทางสติปัญญาได้นั้น ภูผาจะต้องเป็นผู้ที่หมั่นฝึกฝนและหาความรู้ ฝึกพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ประกอบกับการที่มีต้นแบบหรือได้รับการสนับสนุนที่ดีจากผู้ใหญ่หรือผู้มีประสบการณ์ ดังที่ อุบลรัตน์ เฟ็งสถิต (2555, หน้า 122) ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่มพูนความสามารถทางด้านสติปัญญาในด้านการตอบสนองของผู้ใหญ่ ความว่า

การตอบสนองของผู้ใหญ่ ถ้าผู้ใหญ่ให้การสนับสนุนหรือตอบสนองต่อเด็กเพื่อฝึกให้เด็กรู้จักคิด เปรียบเทียบและคิดหาเหตุผล จะทำให้เด็กมีโอกาสเพิ่มพูนทางด้านสติปัญญาได้ ลักษณะการตอบสนองของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็กจะมีหลายลักษณะ เช่น ตอบสนองด้วยความเต็มใจหรือไม่เต็มใจ คัดค้านหรือเฉยเมย ชูบังคับหรือปล่อยตามสบาย ชักนำเด็กไปทำกิจกรรมอื่นแทนหรือยุติการกระทำของเด็ก ลงโทษด้วยการดุด่าว่ากล่าว การตี หรือการยกย่องชมเชย ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กทั้งสิ้น

จากพฤติกรรมที่กล่าวมาทั้งหมดของภูผา แสดงให้เห็นว่าภูผาเป็นผู้มีสติปัญญา หมั่นเรียนรู้ มีความสามารถในการคิด ตัดสินใจ พิจารณาอย่างรอบคอบ และแก้ปัญหาเมื่อต้องพบเจอกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

3.2 ประสบการณ์ทางสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539, หน้า 55) กล่าวว่า ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การเข้าใจมนุษย์และสังคม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

สำนักงาน ก.พ. (2561) ได้ให้นิยามสอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539, หน้า 55) หมายความว่า ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจ และสามารถคาดหรือทำนายความรู้สึกรู้สึกของบุคคลอื่น

กล่าวโดยสรุป คำว่า ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การเข้าใจมนุษย์และสังคม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และสามารถคาดหรือทำนายความรู้สึกรู้สึกของบุคคลอื่นได้

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรพบพื้นฐานทางจิตใจด้านประสบการณ์ทางสังคมของตัวละครเอกชาย คือ ตัวละครพสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภูผาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ทั้งหมด 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

3.2.1 การเรียนรู้จากการปฏิบัติภารกิจของหน่วยรบพิเศษ

พื้นฐานทางจิตใจด้านประสบการณ์ทางสังคม ประเด็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติภารกิจของหน่วยรบพิเศษ ปรากฏในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ดังตอนที่ผู้เขียนได้บรรยายเกี่ยวกับการปฏิบัติภารกิจของพสุกับยุพราชที่เวียดนาม ดังความว่า

ภารกิจในคำคืบนี้คือทำลายคลังอาวุธสงคราม ที่สหภาพโซเวียตเพิ่งนำมาสนับสนุน เมื่อไม่กี่วันก่อนให้สิ้นซาก เป็นการตัดกำลังพวกทหารเวียดกง และอำนวยความสะดวกให้แก่ทหารอเมริกันที่ได้รับคำสั่งให้บุกยึดจุดยุทธศาสตร์ที่อยู่ห่างไปไม่กี่กิโลเมตร

พวกเขาจำต้องตัดกำลังด้วยการทำลายอาวุธร้ายแรง หลังหน่วยข่าวกรองแจ้งพิกัดที่ชุกซ่อนอาวุธ เอทีมจึงถูกส่งมาปฏิบัติการทำลายล้างให้สิ้น

.....

พสุนอนนิ่งในแอ่งโคลนแห่งนี้มานานกว่าชั่วโมงแล้ว ไม่ต่างไปจากยุพราช คู่หูของเขา ที่อยู่ห่างไปไม่กี่เมตร สายตาของทั้งสองจ้องมองไปยังทหารที่อยู่ใกล้ตัวมากที่สุด หากเสียงปืนนัดแรกดังขึ้นเมื่อไร ก็หมายความว่าพวกมันจะเป็นเป้าหมายแรกที่เขาจะจู่โจม

(ณารา, 2559, หน้า 20-21)

จากตัวอย่างกล่าวถึงสถานการณ์ที่พสุกับยุพราชต้องปฏิบัติภารกิจในการทำลายคลังอาวุธสงครามที่สหภาพโซเวียตนำมาสนับสนุนให้ทหารของเวียดนาม ทั้งยังเป็นการปฏิบัติภารกิจเพื่อเปิดทางให้กับทหารอเมริกันที่จะเข้าบุกยึดจุดยุทธศาสตร์ในสงครามดังกล่าว⁸ การปฏิบัติหน้าที่ของพสุร่วมกับยุพราชซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของเขา ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้านหน้าซึ่งต้องเผชิญกับทหารเวียดนามโดยตรง การที่พสุต้องเข้าไปทำลายคลังอาวุธสงครามนี้ พสุต้องนอนนิ่งเพื่อพรางตัวในแอ่งโคลนเป็นเวลามากกว่า 1 ชั่วโมง เขาต้องระมัดระวังและมีสติในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างมาก เพราะหากเกิดความผิดพลาดจะส่งผลต่อชีวิตของเขาทันที ดังนั้นการปฏิบัติภารกิจเพื่อเข้าทำลายอาวุธสงครามในครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่าพสุเป็นผู้มีประสบการณ์ทางสังคม กล่าวคือ พสุได้รับประสบการณ์จริงจากการปฏิบัติงานในหน่วยรบพิเศษ รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการวางแผนในการปฏิบัติภารกิจ ตลอดจนการมีสติและปฏิบัติหน้าที่อย่างรอบคอบ ทำให้พสุสามารถนำประสบการณ์ในครั้งนี้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติภารกิจอื่น ๆ ต่อไป

3.2.2 การเข้าใจและเอาใจใส่บุคคลรอบข้าง

พื้นฐานทางจิตใจด้านประสบการณ์ทางสังคม ประเด็นการเข้าใจและเอาใจใส่บุคคลรอบข้าง ปรากฏในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ในตอนที่พสุปฏิบัติภารกิจพาเจ้าแสงจันทาหนีทหารของหย่าน่องที่ตามล่าเธอ ขณะนั้นพสุเห็นว่าเจ้าแสงจันทาได้รับความลำบาก เขาจึงเป็นห่วงและเข้าใจเจ้าแสงจันทาดังความว่า

พสุคอยหันกลับมามองด้านหลังบ่อย ๆ พอเห็นเธอท่อไหล่และเดินอย่างลำบากในผ้าถุงเปียกน้ำและโคลน เขาก็หยุดเดิน

“เปลี่ยนเสื้อผ้าก่อนดีกว่านะคุณ ขึ้นไปทั้งแบบนี้จะเป็นปอดบวมเอา”

“แต่เสื้อผ้าในกระเป๋าของฉันก็คงจะเปียกน้ำหมดเหมือนกัน”

“เอาของผม” เขาเสนอ “เป้ของผมก็น้ำ และผมจะช่วยเช็ดรองเท้าของคุณให้แห้งและใส่ถุงเท้าของผมกันเปียก”

เมื่อเขามีน้ำใจ เธอก็ไม่ปฏิเสธ พสุลดเป้ลงจากหลัง แล้วค้นเสื้อยืดสีดำแห้งและสะอาด สเวตเตอร์แบบสวมศีรษะบาง ๆ พร้อมกับถุงเท้าสีเดียวกันให้แก่เธอ

“ส่วนกางเกง คุณพอจะมีกางเกงของตัวเองไหม อาจจะมีบิตน้ำออกให้หมาด ๆ พอสจะช่วยได้ ดีกว่าใส่กางเกงของผม มันยาวเกินไป”

⁸ สงครามเวียดนาม เป็นสงครามนอกประเทศที่สหรัฐฯ สงกำลังคนของตนเข้าไปรบมากที่สุดในประวัติศาสตร์สหรัฐฯ โดยสูงถึงกว่า 600,000 คน (พงศาวดาร รุ่งสวัสดีทรัพย์ ภาวครพันธุ์, 2549, หน้า 3)

“ฉันมีกางเกงคะ” เธอบอก และก้มลงค้นกระเป๋าตัวเองบ้าง โชคดีที่กางเกงอยู่ข้างใน เปียกน้ำแค่บางส่วน จึงพอทนไหว แล้วเธอก็เดินกลับไปด้านหลังต้นไม้ พลุหันหลังให้เพื่อ ความเป็นส่วนตัว พอเธอเห็นว่าเขายืนหันหลังให้แล้ว ก็รีบถอดเสื้อออกทั้งชิ้นในเพื่อสวม เสื้อยืดและสเวตเตอร์ของเขา พอได้เสื้อผ้าอุ่น ๆ ทับบนผิวกาย เธอก็ถอนใจเฮือก จากนั้นก็ รีบผลัดกางเกงและสวมถุงเท้า เพียงเท่านั้นร่างกายก็หยุดสั่น

(ณารา, 2559, หน้า 75)

พลุเข้าใจและเห็นอกเห็นใจเจ้าแสงจันทาที่ต้องเดินทางด้วยความลำบาก ผ้าถุงที่เธอใส่เปียก น้ำและเปื้อนโคลน แต่ด้วยความที่พลุเป็นคนช่างสังเกตและรู้ว่าหากปล่อยให้เจ้าแสงจันทาสวมเสื้อผ้าที่ เปียกชุ่ม อาจจะทำให้เธอไม่สบายและส่งผลต่อการปฏิบัติภารกิจในครั้งนี้ได้ พลุดูแลเจ้าแสงจันทาอย่างดี ที่สุดเท่าที่จะทำได้ในสถานการณ์ที่คับขันเช่นนี้ ในฐานะที่ต้องปฏิบัติหน้าที่อารักขาเจ้าแสงจันทา พลุ พยายามปกป้องเธอจากคนที่คิดทำร้ายเธอ ในฐานะเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน พลุแสดงความมีน้ำใจด้วยการเช็ด รองเท้าของเจ้าแสงจันทาให้แห้งและให้เธอสวมถุงเท้าของพลุ เพื่อช่วยให้คลายความหนาวสั่นในขณะที่ ต้องเดินทางอยู่กลางแจ้ง

เมื่อระยะเวลาผ่านไป พลุกับเจ้าแสงจันทาผ่านอุปสรรคต่าง ๆ และเกิดความเข้าใจกัน เรียนรู้กันมากยิ่งขึ้น ทำให้พัฒนาหายไปเป็นความรัก ทางด้านพลุเขาได้แสดงความรักด้วยความเข้าใจ และยินดีจะอยู่เคียงข้างเจ้าแสงจันทาตลอดไป ดังความว่า

“ขอบคุณมากคะ” เธอมองเขาด้วยความซาบซึ้งใจ “ฉันสัญญาว่าจะว่าหากผ่านพ้น เรื่องราวร้าย ๆ นี้ไปแล้ว ฉันจะเป็นเพื่อนคอยยืนเคียงข้างคุณและช่วยเหลือคุณทุกอย่าง เท่าที่ฉันจะทำได้”

“ผมไม่ต้องการแค่นั้นนะสิ” เขาสบตาเธออย่างมีความหมาย ก่อนจะเอื้อมมือออกมา กุมมือน้อยเอาไว้ทั้งสองข้าง “ผมต้องการให้คุณเดินเคียงข้างผมไปตลอดชีวิต ต้องการให้ คุณเป็นแม่ของลูกผม เราจะค่อย ๆ แยกไปพร้อมกัน ยิ้ม หัวเราะ ร้องไห้ไปด้วยกัน คุณจะ ยินดีไหม”

“คะ” เธอยิ้มอาย ๆ “ฉันเต็มใจอย่างยิ่งคะ”

“น่าเสียดายที่ผมไม่ได้เตรียมแหวนมา ไม่อย่างนั้นผมจะสวมแหวนจองคุณไว้ตอนนี้ เลย”

“ไม่จำเป็นหรอกค่ะ トラบไตที่เราเข้าใจกันและกัน เพราะช่วงเวลาที่เราเข้าใจผิดกัน มันสอนฉันได้มากเลยทีเดียว”

“ผมก็เหมือนกันที่รัก และผมจะไม่ยอมปล่อยให้คุณห่างหายไปจากผมอีกแล้ว”

(ณารา, 2559, หน้า 522-523)

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงเหตุการณ์ในตอนท้ายของเรื่องหลังจากที่พสุกับเจ้าแสงจันทาผ่านอุปสรรคต่าง ๆ มาด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการเข้าใจผิดกันเพราะฟังคำพูดของคนอื่น การวางแผนร่วมกันเพื่อหาตัวคนร้ายที่วางยาพิษมหาเทวีกับพสุ

จากพฤติกรรมของพสุ สะท้อนให้เห็นว่าในด้านการเป็นคนรัก พสุได้เรียนรู้จากเหตุการณ์เข้าใจผิดเจ้ากับแสงจันทา ทำให้ทั้งคู่เกือบต้องเลิกกันเพราะไม่ฟังความจริงจากอีกฝ่าย เมื่อพสุปรับความเข้าใจกับเจ้าแสงจันทาแล้ว เหตุการณ์ในครั้งนั้นจึงเป็นเครื่องเตือนสติและเป็นประสบการณ์ ทำให้พสุมีสติและคิดพิจารณาให้รอบคอบเพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดกับเจ้าแสงจันทาอีก ในท้ายที่สุดพสุกับเจ้าแสงจันทาจึงได้ครองรักและอยู่เคียงข้างกันอย่างมีความสุข

ทางด้านนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์พบพื้นฐานทางจิตใจด้านประสบการณ์ทางสังคม ประเด็นการเข้าใจและเอาใจใส่บุคคลรอบข้าง ดังในตอนที่ถูกต้องรับโทษห้อยแขวนแทนเพชรน้ำผึ้ง เพราะเพชรน้ำผึ้งได้แอบหนีจากชุมโจรและใช้ปืนยิงไปที่หัวของผจจจนทำให้ผมบริเวณที่ถูกยิงนั้นขาดเป็นทรงผมทู่หมาหลง แต่แทนที่ภูผาจะโกรธหรือไม่พอใจเพชรน้ำผึ้ง แต่เขากลับเข้าใจความรู้สึกของเพชรน้ำผึ้ง ดังความว่า

ภูผาควรจะโกรธหล่อน เกลียดหล่อน ที่นำความยุ่งยากมาให้ แต่พอเห็นประกายแห่งความยินดีที่จุดขึ้นในดวงตากลมโตคู่นั้นเขากลับนึกสงสารเห็นใจหล่อน ทั้ง ๆ ที่ตัวเองได้รับบาดเจ็บถึงเพียงนี้

ทว่าคนรอบ ๆ ตัวจะรู้สึกต่อหล่อนแตกต่างกันไป

คนที่เกลียดชิงชังน้ำหน้าหล่อนนั้นมีอยู่มากน้อยเลยทีเดียว

ก็ไม่แปลกหรอก...ที่บางคนจะเกลียดหล่อนที่ทำให้เขาต้องได้รับเคราะห์ไปด้วย หรือบางคนจะเกลียดหล่อนเพราะหล่อนอาจหาญยิงผจจ

ขณะที่หลายคนแอบมองหล่อนด้วยความชื่นชมผสมกริ่งเกรงใจ คงเพราะคนเหล่านี้เกลียดผจงเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว แต่ไม่มีใครกล้ายิงฝายนั้นเหมือนเพชรน้ำผึ้งสักที จะว่าไปเขาเองก็นึกไม่ถึงเช่นกัน

หล่อนเคยบอกว่ายิงปืนเป็น แต่ไม่รู้ว่าจะแม่นยำขนาดนั้น ผจงคงต้องมีผมทรงฟุ้งหมาหลง? ไปอีกนาน และอาจกลายเป็นหัวล้านแบบ ฟุ้งหมาหลงไปถาวรถ้าผมบริเวณที่ถูกเพชรน้ำผึ้งยิงตกไปนั้นไม่ยอมขึ้น!

ดังนั้นแม้จะปวดหัวจนแทบระเบิดและรวดราวไปทั่วตัว แต่กระนั้นรอยยิ้มซันก็ยังคงจุดขึ้นบางเบาที่มุมปากชายหนุ่มตอนเขาทิ้งน้ำหนักไปทางก้อง แล้วยกแขนออกจากป่าของกระเช้า ก่อนหันไปสบตากับหญิงสาวที่ได้ชื่อว่าเมียในนาที่ถัดมา แล้วกระดิกนิ้วเรียกเพชรน้ำผึ้ง

(อุมากริการ์, 2560, หน้า 202-203)

ภุภาเข้าใจความรู้สึกของเพชรน้ำผึ้ง เธอต้องการหนีออกจากชุมชน แต่ระหว่างทางกลับพบผจงที่คอยจะล่อลวงเธอ จึงทำให้เธอตัดสินใจยิงผจง เมื่อเสียฟันจับได้จึงตั้งใจจะลงโทษเธอด้วยการห้อยแขวน แต่ภุภาขอรับโทษแทนเธอ ในระหว่างที่ภุภาถูกห้อยแขวนอยู่นั้น คนในชุมชนต่างมองว่าเพชรน้ำผึ้งเป็นสาเหตุให้ภุภาต้องถูกลงโทษ ภุภาเองก็เข้าใจความรู้สึกของเพชรน้ำผึ้ง เพราะภุภาเป็นคนเดียวที่จะคุ้มครองเธอได้เมื่ออยู่ในชุมชน หากภุภาเป็นอะไรไป เพชรน้ำผึ้งต้องถูกทำร้ายและไม่มีวันได้ออกจาก

⁹ ลักษณะของหัวล้านที่มีผู้รวบรวมไว้และรู้จักกันแพร่หลายมีประมาณ 7 แบบ ดังนี้ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2553)

1. ฟุ้งหมาหลง ลักษณะคือมีผมเฉพาะช่วงตีนผม นอกนั้นไม่มีผม จึงเปรียบเทียบกับเป็นพื้นที่โล่งกว้างขนาดที่สุนัขซึ่งได้ชื่อว่าดมกลิ่นและหาทางกลับบ้านเก่ง ยังหลงทาง หาทางไปไม่ได้
2. ดงข้างข้าม ลักษณะคือหัวล้านน้อยกว่าฟุ้งหมาหลง คือแม้จะหัวล้านมาก แต่ยังพอมองเห็นขอบผมที่เปรียบว่าเป็นปากกว้าง สัตว์ใหญ่ขนาดข้างก็ยังพอมองเห็นแนวป่าที่ข้ามไปถึงได้
3. ง่ามเทโพ ลักษณะคือผมบริเวณขมับทั้ง 2 ข้างเถิกขึ้นไปด้านหลังมาก หรืออาจเรียกว่าเป็นหน้าผากที่ถอยร่นสูงขึ้นไปมากกว่าปรกติก็ได้ แต่ช่วงหน้าผากตรงกลางระหว่างคิ้วมีผม จึงมีลักษณะเป็นง่าม
4. ชะโดตีแปลง ลักษณะคือมีผมเฉพาะด้านข้าง ตรงกลางศีรษะไม่มีผม จึงเปรียบคล้ายแองน้ำที่มีขนาดกว้างพอที่ปลาชะโดตีแปลงได้ (ว่ายน้ำได้) ซึ่งถ้ามองจากด้านบนจะเห็นลักษณะหัวล้านเป็นวงกลม
5. แร้งกระพือปีก ลักษณะคือล้านเถิกจากด้านหน้าไปถึงด้านหลังเป็นวงกลม ตรงกลางศีรษะมีผมเป็นกระจุกผมอยู่ตรงกลาง มองจากด้านบนจะเห็นคล้ายลักษณะงอกระพือปีก
6. ฉีกหางฟาด บางสำนวนใช้ว่า ฉีกขวนฟาด ลักษณะคือหัวล้านเถิกไปถึงด้านหลัง ตรงกลางยังพอมีผมอยู่บ้างบาง ๆ คล้ายแนวที่ถูกฟาด
7. ราชคลีงครา หัวล้านแบบนี้เน้นที่เครา เพราะลักษณะคือเป็นหัวล้านแบบใดแบบหนึ่งก็ได้ แต่มีเคราที่หนาตมมากกว่าปรกติ

ชุ่มโรยอย่างแน่นอน เพชรน้ำผึ้งจะต้องรู้สึกกังวลที่ทำให้ภูผาได้รับโทษและจะต้องรู้สึกผิดหากภูผาได้รับอันตรายเพราะเธอ ภูผาเข้าใจและไม่โกรธหรือเกลียดเพชรน้ำผึ้งแม้แต่น้อย เขาจึงยอมให้เธอดูแลในวันที่ร่างกายของเขาบอบช้ำมากที่สุด

นอกจากนี้ภูผายังมีประสบการณ์ทางสังคมในเรื่องของการเข้าใจมนุษย์และสังคม ภูผารู้ว่าการเป็นโจรนั้นเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ดังนั้นเพื่อให้ตนเองและลูกน้องอยู่รอดจากการถูกตำรวจจับกุมนั้น จึงจำเป็นต้องมีเส้นสายและมีคนคอยเป็นหูเป็นตาให้เขา ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ใดที่เกี่ยวข้องกับภูผา เขาจึงจำเป็นต้องมีคนคอยส่งข่าว เพื่อให้รับรู้ถึงความเคลื่อนไหวของตำรวจหรือความเคลื่อนไหวของคนที่เกี่ยวข้องกับภูผา ดังความว่า

“ยังจะโกหกอีก!” ภูผาตะคอกดั่งลั่น พร้อมมองดูต้น ทำให้กระเช้าตัวอ่อนปวกเปียกทรุดลงไปกองแทบเท้าเขา “จะให้บอกไหมว่าไอคนไหนที่ยืนอยู่ตรงนี้น้ำมันเห็นเอ็งไปด้อม ๆ มอง ๆ ที่บ้านพักหมวด แล้วจะให้บอกไหมว่าพวกมันเห็นเอ็งเอาอะไรไปผูกไว้ที่แฮนดรัลมอเตอร์ไซค์หมวด”

.....

พวกภูผาไม่ได้เป็นโจรกระจอกหรือมือสมัครเล่น พวกเขาหากินจากการปล้นฆ่ามา ยาวนาน จนรวมตัวกันสร้างหมู่บ้านใหญ่โตกลางป่าอย่างนี้ได้ ย่อมแปลว่ามีผู้มีอิทธิพลหนุนหลังไม่น้อย ดังนั้นนอกจากจะมีการวางเวรยามแน่นหนา รอบหมู่บ้านและทางเข้าออกแล้ว ยังน่าจะรวมไปถึงการที่ต้องคอยจับตาดูความเคลื่อนไหวของตำรวจในละแวกใกล้เคียงด้วย

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 272)

ตัวอย่างดังกล่าวเป็นสถานการณ์ที่ภูผากำลังหาตัวคนที่แอบส่งข่าวนัดหมวดเผ่าเทพให้มาพบกับเพชรน้ำผึ้งที่ต้นผึ้งยักษ์ ภูผาสอบถามความจริงจากเพชรน้ำผึ้ง กระเช้า รวมทั้งพิกุล แต่กระเช้าปฏิเสธและใส่ร้ายเพชรน้ำผึ้ง ภูผาจึงพูดเพื่อแสดงให้กระเช้ารู้ว่าภูผารู้เรื่องราวทั้งหมด กล่าวคือ มีคนเห็นกระเช้าไปแอบมองแถวบ้านหมวดเผ่าเทพและยังเอาของไปผูกไว้ที่แฮนดรัลมอเตอร์ไซค์ของหมวดเผ่าเทพอีกด้วย ภูผาจึงเห็นความบริสุทธิ์ใจของเพชรน้ำผึ้งว่า เธอไม่ได้คิดหนีและไม่ได้เป็นคนนัดหมวดเผ่าเทพมาที่ต้นผึ้งยักษ์ แต่คนที่ร่วมมือกันวางแผนเรื่องราวทั้งหมดคือกระเช้ากับพิกุล เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เห็นว่าภูผาใช้ชีวิตอย่างรอบคอบ มีคนที่คอยเป็นหูเป็นตาและจับตาดูความเคลื่อนไหวของทุกคน โดยเฉพาะ

ความเคลื่อนไหวของตำรวจ อีกทั้งภูผายังเป็นสายให้ตำรวจ การทำงานของเขาจึงต้องเพิ่มความระมัดระวัง เพื่อไม่ให้ถูกจับได้ เขาต้องหนีการจับกุมของตำรวจ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องระวังโจรด้วยกันที่จะล่วงรู้ความลับและตามฆ่า ภูผาจึงมีชีวิตเปรียบเสมือนอยู่บนปากเหว คือ พลัดเมื่อไหร่ต้องตกลงมาตายเมื่อนั้น ดังนั้นเพื่อให้งานของเขามีอุปสรรคน้อยที่สุด ภูผาจึงต้องอาศัยความช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้างไม่ว่าจะเป็นนายตำรวจใหญ่ที่เขาส่งข้อมูลให้หรือแม้แต่กระทั่งลูกน้องที่เขาไว้วางใจ

จากพฤติกรรมของภูผาที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น แสดงให้เห็นว่าภูผาเป็นผู้มีประสบการณ์ทางสังคม เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ก่อนที่เขาจะทำการใดลงไปย่อมต้องวางแผนอย่างรอบคอบ มีผู้ที่คอยช่วยเหลือ เพราะทุกอย่างที่เขากระทำลงไปย่อมส่งผลถึงชีวิตของภูผาและลูกน้องที่ทำงานร่วมกับเขา

3.3 สุขภาพจิตดี

Jahoda (1958 อ้างถึงใน ศุขรา เอื้ออภิสิทธิ์วงศ์, ดุษฎี จึงศิริกุลวิทย์ และ พันธุนา กิตติรัตนไพบูลย์, แปล, 2560, หน้า 24) กล่าวว่า สุขภาพจิตดี หมายถึง การมีอิสระในตัวเองซึ่งทำให้บุคคลสามารถรับรู้ เผชิญหน้า และแก้ไขปัญหาที่พบได้

ดวงเดือน พันธุนาวิณ (2539, หน้า 55) นิยามคำว่า สุขภาพจิตดี หมายถึง การมีความวิตกกังวลน้อย หรือในปริมาณที่เหมาะสมกับเหตุการณ์

สำนักงาน ก.พ. (2561) ได้ให้นิยามสอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุนาวิณ (2539, หน้า 55) ว่า สุขภาพจิต หมายถึง ความวิตกกังวล ตื่นเต้น ไม่สบายใจของบุคคลอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์

กล่าวโดยสรุป คำว่า สุขภาพจิตดี หมายถึง การมีอิสระในตัวเอง มีความวิตกกังวลน้อยหรือในปริมาณที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ ซึ่งทำให้บุคคลสามารถรับรู้ เผชิญหน้า และแก้ไขปัญหาที่พบได้

คุณค่าภายในของสุขภาพจิต (The intrinsic value of mental health) กล่าวคือ สุขภาพจิตเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ในทุกมิติทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรม หรือเป็นคุณค่าภายในของบุคคล สังคม และวัฒนธรรมนั้น ๆ สุขภาพจิตมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกับสภาวะและการสร้างผลผลิตของสังคมและสมาชิกสังคม คุณค่าของสุขภาพจิตมองได้ในหลายมิติ ได้แก่

- สุขภาพจิตเป็นส่วนสำคัญของสภาวะและการทำหน้าที่ของบุคคล
- สุขภาพจิตดีเป็นทรัพยากรสำคัญสำหรับบุคคล ครอบครัว และสังคม รวมทั้งประเทศชาติ
- สุขภาพจิตเป็นส่วนหนึ่งของสุขภาพ แยกออกจากกันไม่ได้ และจะส่งผลต่อหน้าที่ของสังคม มีผลต่อการสร้างผลผลิตโดยรวม
- สุขภาพจิตเกี่ยวข้องกับทุกคน เนื่องจากเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ทั้งในบ้าน โรงเรียน สถานที่ทำงาน และในกิจกรรมนันทนาการ

- สุขภาพจิตดีทำให้เกิดทุนทางสังคม ทรัพยากรมนุษย์ และเศรษฐกิจของทุกสังคม
- หลักจิตวิญญาณเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพจิต ในขณะเดียวกัน สุขภาพจิตก็มี

อิทธิพลต่อจิตวิญญาณเช่นกัน

สุขภาพจิตเปรียบเสมือนทรัพยากรส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลนั้นและสามารถเพิ่มพูนหรือลดทอนลงได้ด้วยการกระทำของสังคม ในมุมมองของสุขภาพจิตที่ดี หมายถึงความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันที่น่าพอใจและยั่งยืน มีหลักฐานจำนวนมากที่บ่งชี้ว่าความยึดเหนี่ยวในสังคม (social cohesion) เป็นปัจจัยสำคัญต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชน และในทางกลับกันสัมพันธภาพเช่นนี้เกิดเช่นเดียวกัน (ศุทธา เอื้ออภิสิทธิ์วงศ์, ดุษฎี จิงศิริกุลวิทย์ และ พันธุ์ภา กิตติรัตนไพบูลย์, แพล, 2560, หน้า 25)

ในนวนิยายชุดสุขภาพบุรุษจอมโจรพบพื้นฐานทางจิตใจด้านสุขภาพจิตดีของตัวละครเอกชายคือ ตัวละครสุจากนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ และตัวละครภูผาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ทั้งหมด 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

3.3.1 การมีสติ ไม่วิตกกังวลหรือหวาดกลัวมากเกินไป

พื้นฐานทางจิตใจด้านสุขภาพจิตดี ประเด็นการมีสติ ไม่วิตกกังวลหรือหวาดกลัวมากเกินไป ในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ดังตอนที่พสุปฏิบัติภารกิจเพื่อช่วยเจ้าแสงจันทาข้ามมายังฝั่งประเทศไทย เมื่อถึงเวลาพักระหว่างการเดินทาง พสุจึงนอนหลับเพื่อให้ร่างกายได้พัก แต่เจ้าแสงจันทากลับไม่ไวใจและไม่เชื่อในตัวพสุ เพราะคิดว่าในสถานการณ์ที่น่าเป็นกังวลเช่นนี้ พสุยังสามารถข่มตาหลับได้ ดังความว่า

‘นี่หรือทหารหน่วยรบพิเศษ...’

เธอดูแคลน ทั้งที่กำลังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ เขายังนอนหลับทิ้งผู้หญิงที่ไร้ทางสู้ นั่งมองตาปริบ ๆ หากทหารเวียงมานโผล่มาตอนนี้ละ เขาจะช่วยเธอได้อย่างไร

“ทหารก็คนนะคุณ”

‘หือ?’ เธอไม่แน่ใจว่าพูดออกไปหรือแค่คิดอยู่ในใจ

“ดูจากสายตาของคุณ ผมก็พอจะรู้ว่าคุณกำลังตำผมในใจ” เขาหรีตาขึ้นมอง “ผมคิดว่าเราเดินทางจากพวกทหารมาไกลแล้ว เราก็ควรจะพักเมื่อทำได้ ผมนอนอนแค่ครึ่งชั่วโมงเท่านั้น และทหารต้องหิว แคเสียงกิ้งไม้หัดผมก็ตื่นแล้ว ไม่ต้องห่วงหรอก”

“งั้นฉันนั่งเฝ้ายามครึ่งชั่วโมง”

“ก็ตามใจ” เขาพึมพำ ก่อนขยับตัวอีกนิดแล้วหลับตาอีกครั้ง

เจ้าแสงจันทาที่นั่งหลังตรงแนว มองไปรอบ ๆ ด้วยความหวาดกลัว เมื่อพสุเตือนว่าเศษอาหารจะดึงดูดสัตว์ป่า เธอจึงกินอาหารจนหมดเกลี้ยงแล้วทิ้งใบตองและตอกไว้บนพื้นข้าง ๆ ตัว อีกไม่นานก็จะย่อยสลาย เวลาผ่านไปหลายนาที เธอได้ยินเสียงหายใจสม่ำเสมอของคนตรงหน้า ที่อยู่ห่างเธอไปไม่ถึงเมตร เขานอนเหยียดยาวประหนึ่งกำลังนอนอยู่บนเตียงแสนนุ่มจนเธออิจฉา

เธอนึกว่าเขาแค่คุยโอเท่านั้นว่าหิว เพราะหลักชขนาดนี้ ต่อให้ฟ้าถล่มคงไม่รู้ตัว เจ้าแสงจันทาถอนใจเบา ๆ แล้วขยับตัวหลังจากนั่งหลังตรงแนวมานาน พอเธอขยับเท่านั้นมือของเขาที่จับปิ่นก็เกร็งขึ้น ชายหนุ่มลืมตาขึ้นมาทันทีด้วยท่าที่ระแวงระวัง ไม่เหมือนเพิ่งตื่นสักนิด เธอจึงบอก

“ฉันขยับเองแหละ นั่งนิ่งจนขาชาหมดแล้ว”

“อ้อ ถ้าเหนื่อยก็นอนได้นะ ผมได้นอนเต็มตื่นแล้ว”

(ณารา, 2559, หน้า 77-78)

พสุกับเจ้าแสงจันทาเดินทางอยู่ในป่าเพื่อหนีจากการตามล่าของทหาร เมื่อถึงเวลาพัก พสุจึงรีบหลับเพื่อให้ร่างกายได้พักผ่อน พสุหลับได้อย่างรวดเร็ว แต่พสุก็มีสติอยู่เสมอ เมื่อพสุได้ยินเสียงขยับของเจ้าแสงจันทา พสุจึงตื่นทันที แม้จะเป็นเพียงการจับหลับแต่เขาก็หลับได้เต็มตื่นแล้ว เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในสถานการณ์ที่ต้องเสี่ยงเป็นเสี่ยงตาย แต่พสุก็ไม่ได้เกิดความวิตกกังวลหรือความหวาดกลัวมากจนเกินไป พสุได้รับการฝึกฝนด้านความแข็งแรงทางกายและความเข้มแข็งทางจิตใจ ดังนั้นเมื่อเขาตกอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว เขาจึงรู้ว่าควรทำเช่นไร หากเกิดความวิตกกังวลมากจนเกินไป จะทำให้ร่างกายอ่อนล้า ไม่มีกำลังกายในการเดินทาง และขาดสติเมื่อต้องปะทะกับศัตรู ดังคำกล่าวที่ว่า “สุขภาพจิตเป็นส่วนหนึ่งของสุขภาพ แยกออกจากกันไม่ได้ และจะส่งผลต่อหน้าที่ของสังคม มีผลต่อการสร้างผลผลิตโดยรวม” (ศุทรา เอื้ออภิสิทธิ์วงศ์, ดุษฎี จิงศิริกุลวิทย์ และ พันธุ์ภา กิตติรัตนไพบูลย์, แปล, 2560, หน้า 25) นอกจากเรื่องของการพักผ่อนเพื่อเตรียมร่างกายแล้ว พสอยังเป็นผู้เสริมสร้างกำลังใจให้เจ้าแสงจันทาในระหว่างการเดินทางอีกด้วย พสุพยายามที่ลดบรรยากาศความตึงเครียดเพื่อให้เจ้าแสงจันทาคลายจากความกังวล ดังความว่า

เจ้าแสงจันทาหัวเราะชอบใจ พสุชอบเหยยให้เธอหัวเราะได้บ่อย ๆ นับตั้งแต่เขายอม
คุยกับเธอดี ๆ อีกครั้ง มันช่วยทำให้เธอผ่อนคลายความตึงเครียดในสถานการณ์เช่นนี้ลงไป
ได้มากโข และข้อดีนี้เองที่ทำให้เธอรู้สึกเป็นกันเองกับเขาตั้งแต่ครั้งแรกที่เจอกัน

เขาไม่ทำให้เธอรู้สึกว่าตนเองสูงส่ง เป็นเจ้าหญิงที่แตะต้องไม่ได้เหมือนอย่าง
ชายไตหลวงมอ อาจเป็นเพราะเขาเป็นชาวต่างชาติต่างภาษา แม้จะให้เกียรติ แต่ก็ต่อปาก
ต่อคำอย่างเสมอภาคกัน และที่เขาเป็นเช่นนี้แทนที่จะทำให้เธอโกรธ แต่กลับทำให้เธอ
ค่อย ๆ ลืมไปที่ละนิดว่าเธอเป็นใคร ลืมภาระที่ต้องแบกรับต่อบ้านเมือง และยังเป็นชนกที่
ทำให้เธอต้องระเห็จมาอยู่กลางป่าเพราะพิษการเมือง

(ณารา, 2559, หน้า 191)

นอกจากพสุจะเป็นผู้รักษาเจ้าแสงจันทาให้เดินทางไปยังประเทศไทยได้อย่างปลอดภัย
แล้ว พสอยังเป็นผู้ที่ทำให้กำลังใจเพื่อให้เจ้าแสงจันทาคลายจากความกังวลต่าง ๆ ไม่ว่าจะ
เป็นห่วงความปลอดภัยของเจ้าหลวงกับมหาเทวี ความหวาดกลัวจากการถูกทหารของหย่านอ่องตามล่า
เป็นต้น ระหว่างการเดินทางพสุได้พูดคุยและสร้างเสียงหัวเราะให้กับเจ้าแสงจันทา จึงทำให้เจ้าแสงจันทา
รู้สึกคลายความเครียดและความกังวลลงไปได้มาก ในบางครั้งเขาทำให้เจ้าแสงจันทาลืมไปเลยว่าเธออยู่ใน
ฐานะใดและมีภาระที่ต้องทำเพื่อบ้านเมืองมากนักน้อยเพียงใด สถานการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพสุ
สามารถควบคุมความกังวลของตนเองและยังช่วยให้ผู้อื่นคลายความกังวลได้อีกด้วย ซึ่งถือเป็นผู้มี
สุขภาพจิตดี สามารถตั้งรับกับสถานการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยความสะดวกหรือสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามที่
วางแผนไว้

การที่พสุเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดีนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการเลี้ยงดูของครอบครัวและ
สภาพแวดล้อมรอบตัวของพสุ เพราะครอบครัวของพสุเป็นครอบครัวข้าราชการ พ่อของพสุรับราชการ
ตำรวจ ส่วนลุงรับราชการทหาร แม้กระทั่งเผ่าเทพซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของพสุมาตั้งแต่สมัยมัธยมศึกษา
ยังรับราชการตำรวจ ดังนั้นพสุจึงมีแบบอย่าง กำลังใจ และได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่จาก
คนรอบข้าง ดังความว่า

“พ่อได้ยินข่าวการเมืองของเวียงม่านว่ามันไม่ค่อยสงบนัก แล้วแกจะต้องเข้าไป
วุ่นวายที่นั่น พ่อว่า...”

“เราไม่รู้นายหรือครับ” เขารีบบอก “ไม่เกี่ยวกับทหารของเวียงมานเลย มันเป็นงานที่ง่ายมาก แค่ไม่กี่วันก็จบ ผมถึงได้อาสา ดึกกว่ากลับไปรบที่เวียดนามใต้ก็ตั้งหลายเดือน”

“ถ้างั้นแกก็ระวังตัวด้วยนะ”

“ครับ เรื่องนี้พ่อไม่ต้องห่วง พวกเราผ่านการฝึกมาอย่างหนัก ก็เพื่อพร้อมจะรับมือกับเหตุการณ์ทุกรูปแบบ”

“พ่อเชื่อว่าแกทำได้ โดยเฉพาะเมื่อแกผ่านการฝึกมหาโหดแบบนั้นมาแล้ว”

“ขอบคุณครับพ่อที่ให้กำลังใจ ผมจะรีบกลับมาให้เร็วที่สุดที่เสร็จงานครับ”

(ณารา, 2559, หน้า 40-41)

พสุอาสาช่วยยุพราชในการปฏิบัติภารกิจเพื่อช่วยเจ้าหลวงแห่งเมืองนาง ก่อนที่พสุจะเดินทางไปเมืองนางนั้น เขาก็บยุพราชจึงมาหาพ่อกับแม่ของพสุที่บ้านเพื่อแจ้งให้ท่านทั้งสองทราบว่าเขาจะต้องไปปฏิบัติภารกิจ คุณพ่อของพสุรู้สึกเป็นห่วงเพราะได้รับข่าวเกี่ยวกับความไม่สงบทางการเมืองของเวียงมาน แต่เมื่อพสุยืนยันที่จะไปปฏิบัติภารกิจที่เวียงมาน คุณพ่อจึงให้กำลังใจและแสดงความมั่นใจในความสามารถของพสุ ครอบครัวของพสุจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนช่วยสนับสนุนและเป็นที่พักพิงทางใจให้กับพสุเสมอ เมื่อพสุต้องพบเจอกับปัญหาใด ๆ อย่างน้อยภายในใจของพสุยังคงรับรู้ไว้ว่า ครอบครัวจะยังคงอยู่เคียงข้างและเป็นกำลังใจให้เขาเสมอ

จากตัวอย่างพฤติกรรมของพสุที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น แสดงให้เห็นว่าพสุเป็นผู้มีสุขภาพจิตดี เพราะได้รับการสนับสนุนและกำลังใจจากครอบครัว ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์คับขันหรือการที่ต้องเผชิญกับความกลัว อีกทั้งพสุยังเป็นผู้มีสติและสามารถควบคุมความรู้สึกของตนเองไม่ให้เกิดความกังวลหรือหวาดกลัวไปเกินกว่าเหตุ ประกอบกับเขายังทำให้บุคคลที่อยู่รอบข้างของเขาคลายจากความกังวลต่าง ๆ ไปด้วย พสุมีทัศนคติในการมองโลกและการเตรียมรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจของตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้เห็นว่าพสุเป็นผู้มีสุขภาพจิตดีอย่างสมบูรณ์ ดังคำกล่าวที่ว่า “สุขภาพจิตดีเป็นทรัพยากรสำคัญสำหรับบุคคล ครอบครัว และสังคม รวมทั้งประเทศชาติ” (ศุทธา เอื้ออภิสิทธิ์วงศ์, ดุษฎี จีงศิริกุลวิทย์ และ พันธุ์ภา กิตติรัตนไพบูลย์, แปล, 2560, หน้า 25) จึงสอดคล้องกับพฤติกรรมของพสุ เพราะเมื่อพสุมีสุขภาพจิตดีแล้วย่อมส่งผลให้สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างรอบคอบจนประสบความสำเร็จ ทั้งยังทำให้บุคคลรอบตัวคลายจากความกังวล มองเห็นความสุขในยามลำบาก และมองเห็นทางออกในเวลาที่ต้องเจอสถานการณ์คับขัน

3.3.2 การมีเมตตาและช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน

พื้นฐานทางจิตใจด้านสุขภาพจิตดี ประเด็นการมีเมตตาและช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน ปรากฏในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ดังตอนที่เกิดเหตุน้ำป่าหลากเข้าท่วมชุมโจร ทุกคนในชุมโจรต่างอพยพขึ้นไปบนภูเขาเพื่อหนีน้ำป่า แต่ภูผากลับไปช่วยผู้อื่น โดยเฉพาะครอบครัวที่มีเด็กเล็ก ดังความว่า

คำวันนั้นภูผาส่งให้หล่อนอพยพพาแม่ของเขากับน้องสาวหล่อนหนีขึ้นไปบนภูเขา ส่วนตัวเขาเองรีบลงไปช่วยคนอื่น ๆ มีหลายครอบครัวที่มีลูกเล็กเด็กแดง เพราะสามีของหล่อนไม่อาจทนเพิกเฉยเห็นชีวิตน้อย ๆ เหล่านั้นจมหายไปกับสายน้ำป่าที่ดุค้นได้

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 223-224)

เหตุการณ์ข้างต้นกล่าวถึงตอนที่ภูผาส่งให้กระเข้าพาแม่ของภูผากับพิกุลซึ่งเป็นน้องสาวของกระเข้าหนีขึ้นไปบนภูเขาเพื่อหนีน้ำป่าที่หลากเข้ามาในชุมโจร ส่วนตัวภูผาเองนั้นได้รับลงไปช่วยเหลือครอบครัวอื่น ๆ โดยเฉพาะครอบครัวที่มีเด็กเล็ก เพราะภูผาไม่สามารถทนเห็นเด็ก ๆ ต้องได้รับอันตรายจากเหตุการณ์นั้นได้ แม้ภูผาจะเป็นโจรแต่ในจิตใจเบื้องลึกของเขาก็เป็นคนที่มีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ เหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะส่วนหนึ่งมาจากพื้นฐานทางจิตใจของภูผาที่มีสุขภาพจิตดี ประกอบกับได้รับการอบรมเลี้ยงดูในทางที่ดีจากครูลอย ดังคำสอนของครูลอยก่อนที่จะถูกลงโทษห้อยแขวน ครูลอยได้บอกความจริงกับภูผาและสอนภูผาให้ดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้อง ให้หลีกเลี่ยงจากการเป็นโจร ความว่า

‘ทางหนีจากการเป็นโจร และทางเดียวที่จะช่วยเอ็งได้คือต้องมีสติ มีปัญญา เอ็งต้องรักษาศีล และตั้งใจขวนขวายหาความรู้ ออกไปจากช่องโจรนี้ให้ได้ และจำไว้ว่าอย่าทำตามที่ไอ้เสื่อผืนมันบอกทั้งหมด อะไรที่จะเป็นโทษเป็นภัยต่อตัวเอ็งให้เสี่ยงไปเสีย หรือถ้าต้องทำก็แค่พอตอบตามันเท่านั้น เอ็งต้องฉลาดกว่ามัน ไวกว่ามันถึงจะอยู่รอดได้ เข้าใจที่พ่อพูดไหม’

ลอยตอบเสียงเยือกเย็นและหุ้มต่ำเกือบเป็นกระซิบ

‘ไม่เข้าใจ ฉันไม่เข้าใจ ทำไมฉันถึงทำตามที่พ่อเสื่อผืนบอกไม่ได้ ชายหนุ่มงุนงง ไม่เข้าใจว่าอีกฝ่ายพูดเรื่องอะไร’

‘เพราะไอ้เสื่อผืนมันไม่ได้หวังดีกับเอ็ง มันจะให้เอ็งเป็นตัวตายตัวแทนให้เอ็งเป็นโล่ป้องกันหอกดาบให้ตัวเองกับไอ้จิ้ง...’

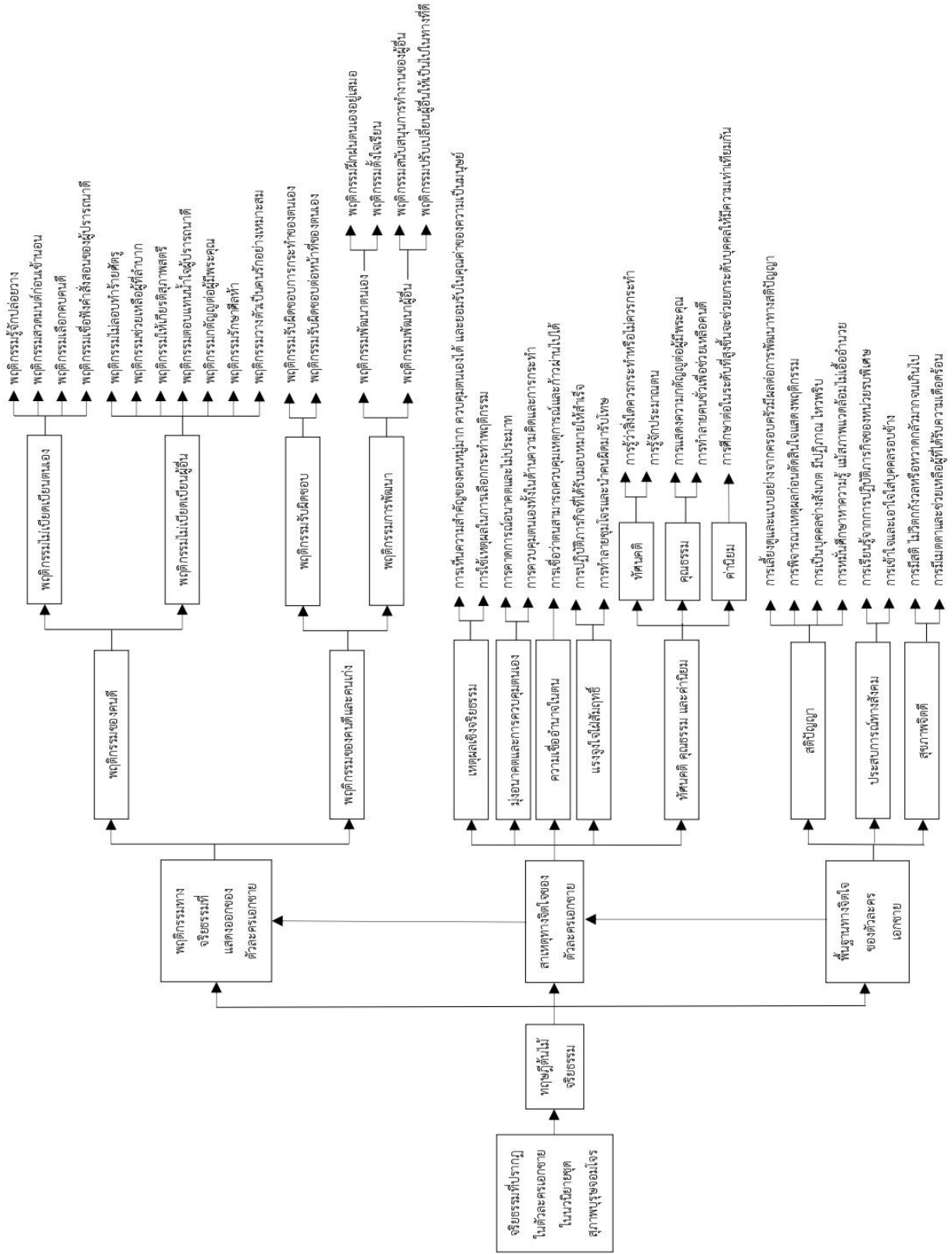
ฎาฟังแล้วก็นิ่งคิด
 ตั้งแต่วันที่เขารอดพ้นจากการห้อยแขวนครั้งนั้น ที่ท่าของเสือเฒ่าที่เคยมีต่อเขาก็
 เปลี่ยนไป
 ฝายนั้นเหมือนเชิดชูเขามากขึ้น ให้ออกาสเขามากขึ้น มากกว่าผจงผู้เป็นที่ด้วยซ้ำ
 และยิ่งนานวันงานที่เขาทำก็ยิ่งเสี่ยงมากกว่าผจง

(อุมาธิการ, 2560, หน้า 411)

ทรูลอยได้สอนฎาก่อนที่ทรูลอยจะถูกนำตัวไปห้อยแขวน ทรูลอยถูกเสือผ้นลงโทษเพราะว่า
 ฎาอยากเรียนหนังสือต่อหลังจากที่เขาสอบเทียบ ม.หก ได้ เสือผ้นจึงสั่งให้ห้อยแขวนทรูลอย หากทรูลอย
 มีชีวิตรอดจากการถูกห้อยแขวน เสือผ้นจะให้ฎาไปเรียนต่อ แต่ในความจริงเสือผ้นรู้อยู่แล้วว่าทรูลอยไม่
 สามารถทนการถูกห้อยแขวนได้ เสือผ้นต้องการที่จะฆ่าทรูลอยเพื่อให้ฎารู้สึกผิดที่เป็นสาเหตุให้ทรูลอย
 เสียชีวิต และทำให้ฎาล้มเลิกการไปเรียนต่อและหันมาเป็นโจรตามที่เสือผ้นต้องการ ก่อนที่ทรูลอยจะถูก
 ห้อยแขวน ทรูลอยจึงสอนฎาให้หลีกเลี่ยงจากการเป็นโจร มีสติ ปัญญา รักษาศีล ตั้งใจหาความรู้ อย่าทำ
 ตามที่เสือผ้นบอกทั้งหมด และหาทางออกไปจากชุมโจรนี้ให้ได้ ด้วยคำสอนของทรูลอยจึงทำให้ฎามีสติ
 พิจารณาตุการกระทำของเสือผ้น และทำให้เห็นว่าเสือผ้นไม่ได้หวังดีกับฎา จึงเป็นเหตุให้ฎาตัดสินใจที่
 จะเป็นสายข่าวให้กับตำรวจ เพื่อให้ตำรวจมากกว่าดลั้งชุมโจรแห่งนี้

จากพฤติกรรมของฎาทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า ฎาเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี แม้เขาจะเติบโตขึ้นมา
 ในชุมโจร แต่ด้วยพื้นฐานที่เขามาจากครอบครัวที่ดีและได้รับอบรมที่ดีจากทรูลอย จึงทำให้ฎาเป็นคน
 เข้มแข็งทั้งกายและใจ สามารถรับรู้ ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

จากการศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรโดย
 วิเคราะห์ผ่านกรอบทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 5 จริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมที่แสดงออกของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร พบว่า ตัวละครเอกชายได้แสดงพฤติกรรมของคนดี แบ่งเป็น 2 พฤติกรรม ประกอบไปด้วย พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเองและพฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น ซึ่งทั้ง 2 พฤติกรรมสามารถแบ่งเป็นพฤติกรรมย่อยได้ ดังนี้ พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง พบทั้งสิ้น 4 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมรู้จักปล่อยวาง พฤติกรรมสวดมนต์ก่อนเข้านอน พฤติกรรมเลือกคบคนดี และพฤติกรรมเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปรารถนาดี ทางด้าน พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น พบทั้งสิ้น 7 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมไม่ลอบทำร้ายศัตรู พฤติกรรมช่วยเหลือผู้ที่ลำบาก พฤติกรรมให้เกียรติสุภาพสตรี พฤติกรรมตอบแทนน้ำใจผู้ปรารถนาดี พฤติกรรมกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ พฤติกรรมรักษาศีลห้า และพฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักอย่างเหมาะสม ส่วน พฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง แบ่งเป็น 2 พฤติกรรม ประกอบไปด้วย พฤติกรรมรับผิดชอบและ พฤติกรรมพัฒนา ซึ่งทั้ง 2 พฤติกรรมสามารถแบ่งเป็นพฤติกรรมย่อยได้ดังนี้ พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ พบทั้งสิ้น 2 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมรับผิดชอบต่อภาระของตนเอง และพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ทางด้าน พฤติกรรมพัฒนา พบทั้งสิ้น 2 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเอง ได้แก่ พฤติกรรมฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ พฤติกรรมตั้งใจเรียน ส่วน พฤติกรรมพัฒนาผู้อื่น ได้แก่ พฤติกรรมสนับสนุนการทำงานของผู้อื่น และพฤติกรรมปรับเปลี่ยนผู้อื่นให้เป็นไปในทางที่ดี

ในการวิเคราะห์สาเหตุทางจิตใจของตัวละครเอกชาย พบว่าตัวละครเอกชายมีสาเหตุทางจิตใจ ด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม พบทั้งสิ้น 2 ประการ ได้แก่ การเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ควบคุมตนเองได้ และยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และการใช้เหตุผลในการเลือกกระทำพฤติกรรม สาเหตุทางจิตใจด้านมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง พบทั้งสิ้น 2 ประการ ได้แก่ การคาดการณ์อนาคตและไม่ประมาท และการควบคุมตนเองทั้งในด้านความคิดและการกระทำ สาเหตุทางจิตใจด้านความเชื่ออำนาจในตน พบทั้งสิ้น 1 ประการ ได้แก่ การเชื่อว่าตนสามารถควบคุมเหตุการณ์และก้าวผ่านไปได้ สาเหตุทางจิตใจด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบทั้งสิ้น 2 ประการ ได้แก่ การปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ และการทำลายขุมโจรและนำคนผิดมารับโทษ สาเหตุทางจิตใจด้านทัศนคติ คุณธรรม และค่านิยม ด้านทัศนคติ พบทั้งสิ้น 2 ประการ ได้แก่ การรู้ว่าสิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ และการรู้จักประมาณตน ด้านคุณธรรม พบทั้งสิ้น 2 ประการ ได้แก่ การแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และการทำลายคนชั่วเพื่อช่วยเหลือคนดี และด้านค่านิยม พบทั้งสิ้น 1 ประการ ได้แก่ การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจะช่วยยกระดับบุคคลให้มีความเท่าเทียมกัน

อีกประการคือการวิเคราะห์พื้นฐานทางจิตใจของตัวละครเอกชาย พบว่าตัวละครเอกชายมีพื้นฐานทางจิตใจด้านสติปัญญา พบทั้งสิ้น 4 ประการ ได้แก่ การเลี้ยงดูและแบบอย่างจากครอบครัวมีผลต่อการพัฒนาทางสติปัญญา การพิจารณาเหตุผลก่อนตัดสินใจแสดงพฤติกรรม การเป็นบุคคลช่างสังเกต

มีปฏิภาณ ไหวพริบ และการหมั่นศึกษาหาความรู้ แม้สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย พื้นฐานทางจิตใจด้าน ประสบการณ์ทางสังคม พบทั้งสิ้น 2 ประการ ได้แก่ การเรียนรู้จากการปฏิบัติภารกิจของหน่วยรบพิเศษ และการเข้าใจและเอาใจใส่บุคคลรอบข้าง ส่วนพื้นฐานทางจิตใจด้านสุขภาพจิตดี พบทั้งสิ้น 2 ประการ ได้แก่ การมีสติ ไม่วิตกกังวลหรือหวาดกลัวมากเกินไป และการมีเมตตาและช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความ เดือดร้อน

การศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการที่บุคคลจะเติบโต เป็นคนดีมีจริยธรรมย่อมต้องผ่านกระบวนการการขัดเกลา ประสบการณ์ต่าง ๆ รวมถึงพื้นที่และโอกาสให้ บุคคลเหล่านั้นได้แสดงความสามารถ ซึ่งตัวละครเอกชายจากนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ถือเป็นแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม พร้อมทั้งให้ผู้อ่านได้เรียนรู้ว่า เมื่อเป็นผู้มีจริยธรรม แล้วจะทำให้รับสิ่งดี ๆ ในชีวิตอย่างไร ดังที่ ศรัณยพงษ์ โชติวรรณ หทัยรัตน์ ทับพร และ อัครวิทย์ เรืองรอง (2562, หน้า 125) กล่าวไว้ในการอภิปรายผลการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของวรรณกรรม ความเป็น

วรรณกรรมมีอำนาจต่อผู้อ่านทำให้ค่อยตาม เกิดการตระหนักรู้ และสร้างจิตสำนึก ที่ดีต่อสังคม กล่าวคือ วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีคุณลักษณะเป็นงานเขียนที่ถ่ายทอด แนวคิด ความรู้สึก สร้างจินตนาการ ให้อารมณ์ ให้ความรู้และความเพลิดเพลิน จากการ ประกอบสร้างทางอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ ผ่านบริบททางสังคมโดยผู้ประพันธ์ทำ หน้าที่ถ่ายทอดวรรณกรรมผ่านตัวหนังสือ เรียงร้อยถ้อยคำเป็นภาษาศิลป์ที่มีคุณค่าไปยังผู้อ่าน ให้เกิดความซาบซึ้ง...

แม้นวนิยายชุดนี้จะเป็นบันเทิงคดีที่ทำหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านเป็นหลัก แต่เรื่องราว จริยธรรมที่ถ่ายทอดออกมาผ่านกลวิธีต่าง ๆ นั้นทำให้ผู้อ่านได้ซึมซับและเรียนรู้ประสบการณ์จาก ตัวละคร ส่งผลให้ผู้อ่านแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น จึงถือได้ว่านวนิยายชุด สุภาพบุรุษจอมโจรเป็นนวนิยายแนวร้กระหว่างรบที่แฝงไปด้วยจริยธรรมอย่างสมบูรณ์ อีกทั้งกลวิธีการ นำเสนอตัวละครเอกชายก็เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยทำให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าใจพฤติกรรมทางจริยธรรม ต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะได้ศึกษาและนำเสนอในงานวิจัยต่อไป

บทที่ 4

กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร

จากงานวิจัยในบทที่ 3 การศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานทางจิตใจ สาเหตุทางจิตใจ ที่ส่งผลให้ตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมต่าง ๆ โดยการศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าคุณคณจะเติบโตเป็นคนดีมีจริยธรรมย่อมต้องผ่านกระบวนการการขัดเกลา ประสบการณ์ต่าง ๆ รวมถึงพื้นที่และโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นได้แสดงความสามารถและความสามารถ อีกทั้งการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกชายนั้น ฌานรา และ อุมาริการ์ ซึ่งเป็นผู้เขียนนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร เป็นผู้สร้างสรรค์และร้อยเรียงเรื่องราวผ่านกลวิธีการนำเสนอที่โดดเด่นและน่าสนใจ จึงทำให้ผู้อ่านสามารถเห็นพฤติกรรมทางจริยธรรมของตัวละครเอกชายอย่างชัดเจน

เมื่อกกล่าวถึงคำว่า กลวิธี หรือ เทคนิค (technique) หมายถึง กรรมวิธีที่ทำให้เกิดผลที่เรียบร้อยงดงาม ซึ่งรวมทั้งฝีมือและความรู้ ความชำนาญในวิธีทำ ศัพท์นี้อาจนำไปใช้อย่างกว้าง เช่น กล่าวว่ “การเดินทางเชิงสัญลักษณ์เป็นกลวิธีหลักในเรื่อง Ulysses (ค.ศ. 1922) ของเจมส์ จอยซ์” หรืออาจใช้อย่างเฉพาะเจาะจง เพื่อกกล่าวอ้างถึงรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ ของวิธีการ เช่น การใช้คำซ้ำหรือการสัมผัสอักษร หรืออาจใช้อย่างกลาง ๆ เช่น กล่าวถึงกลวิธีกระแสน้ำนึ่ก อย่างไรก็ตาม ในกรณีทั้งหมดนั้น กลวิธีจะเป็นการอธิบายว่าทำ “อย่างไร” มากกว่าอธิบายว่าทำ “อะไร” กลวิธี รูปแบบ ลีลาการเขียน และวิธีการนำเสนอ นั้น มีความหมายเชื่อมโยงซ้อนกันอยู่บ้าง เพื่อให้เกิดผลที่ถูกต้องในเชิงกลไกหรือขั้นตอน (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561, หน้า 514)

ทางด้านกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ผู้เขียนนวนิยายชุดนี้ได้ร่วมกันวางโครงเรื่องของนวนิยายโดยให้ตัวละครเอกชายเป็นฝาแฝดที่มีใบหน้าเหมือนกัน แต่มีความแตกต่างกันในด้านอื่น ๆ เช่น ลักษณะนิสัย การได้รับการเลี้ยงดู ความชื่นชอบ อาชีพ เป็นต้น ดังที่ฌานราได้กล่าวถึงการวางโครงเรื่อง ความว่า

“ตอนนั้นเอง ความคิดก็เริ่มก่อตัวว่า หากมีพระเอกที่หน้าตาเหมือนกัน แต่นิสัยต่างกันราวฟ้ากับเหว จะทำเช่นไร ดิฉันจึงตัดสินใจพูดคุยกับน้องมด อุมาริการ์ เราจึงได้พลอตนิยายที่เป็นฝาแฝด คนหนึ่งเป็นตัวแทนสุภาพบุรุษ ขณะที่อีกคนก็เป็นตัวแทนของจอมโจร กลายเป็นสองคนสองบุคลิกจนได้”

(ณารา, 2559, หน้า คำนำนักเขียน)

นอกจากการวางโครงเรื่องหรือพลอตของนวนิยายที่ทำให้เนื้อเรื่องน่าติดตามแล้ว กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายยังเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้อ่านได้เห็นการกระทำของตัวละครเอกชายที่บ่งบอกว่าเป็นผู้มีจริยธรรมอย่างชัดเจน อีกทั้งยังเป็นการชี้ชวนให้ผู้ที่สนใจประเด็นการศึกษาวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายได้เห็นวิธีการนำกลอุบายต่าง ๆ ของผู้เขียนที่นำมาถ่ายทอดตัวละครเอกชายได้อย่างลงตัว ทำให้นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรมีความโดดเด่นและประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวของผู้เขียน ตลอดจนความสำเร็จนั้นได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้น เมื่อมีผู้จัดทำละครโทรทัศน์สนใจนวนิยายทั้ง 2 เรื่องนี้ไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์และได้รับกระแสตอบรับจากผู้ชมเป็นอย่างดี

จากความโดดเด่นและความสำเร็จที่กล่าวมาข้างต้น ในบทนี้ผู้วิจัยจึงจะศึกษา “กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร” ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการศึกษาทั้งหมด 8 ประเด็น ดังนี้

1. ฝาแฝด: ความเหมือนที่ไม่เหมือนของตัวละครเอกชาย
2. ฉากท้องถื่นและต่างแดน: พื้นที่การนำเสนอความสามารถและความรักของตัวละครเอกชาย
3. ตำนานหรือเรื่องเล่า: การบ่งบอกลักษณะของตัวละครเอกชาย
4. เหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์: การเชื่อมโยงการกระทำของตัวละครเอกชาย
5. บุคคลสำคัญ: รูปลักษณ์ของตัวละครเอกชาย
6. มีดคู่มือ: สัญลักษณ์แทนมิตรภาพของตัวละครเอกชาย
7. เพลงรัก: ท่วงทำนองความรู้สึกของตัวละครเอกชาย
8. สมุนไพรมะเร็ง: การเล่นเกมการต่อสู้ การสัจยันต์ พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ฤกษ์ยาม และของขลัง:

ความเป็นท้องถิ่นของตัวละครเอกชาย

ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ฝาแฝด: ความเหมือนที่ไม่เหมือนของตัวละครเอกชาย

มาลิทัต พรหมที่ตตเวที (2553, หน้า 447) กล่าวว่า ฝาแฝด หรือ twins ทางการแพทย์ หมายถึง บุตรที่เกิดจากการตั้งครรภ์ครั้งเดียวกันและ/หรือคลอดในเวลาเดียวกัน ฝาแฝดยังแบ่งได้หลายชนิดตามลักษณะของการผสมระหว่างตัวสุจิของเพศชายกับไข่ของเพศหญิงและการแบ่งตัวของเซลล์สืบพันธุ์ ทำให้เกิดเป็นฝาแฝดเหมือนหรือ identical twins ฝาแฝดต่างหรือ fraternal twins ฝาแฝดติดกันหรือ conjoined twins

เมื่อกล่าวถึงเรื่องราวของฝาแฝดที่ปรากฏในงานวรรณกรรมนั้น พบว่ามีการนำเสนอเรื่องราวของฝาแฝดทั้งในงานวรรณกรรมต่างประเทศและงานวรรณกรรมไทยไว้จำนวนหลายเรื่อง ดังที่ มาลิทัต พรหมที่ตตเวที (2553, หน้า 447) ได้นำเสนอบทความเรื่อง “แนวคิดเด่นเรื่องฝาแฝดที่ปรากฏในตำนานและงานวรรณกรรม” ซึ่งได้ยกตัวอย่างวรรณกรรมที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับฝาแฝด เช่น บทละครสุชนาฎกรรมเรื่อง Twelfth Night ของ วิลเลียม เชกสเปียร์ ตัวละครเอกคือ ซีบาสเตียนและไวโอลาซึ่งเป็นแฝดชาย-หญิง ในวรรณคดีไทยเรื่อง ลิลิตพระลอ ที่นำเสนอเรื่องราวของ พระเพื่อนพระแพง ซึ่งเป็นพระธิดาฝาแฝดของท้าวพิชัยพิชฌุกรแห่งเมืองสรอง วรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ตัวละครคือ นางสร้อยสุวรรณและนางจันทร์สุดา เป็นธิดาฝาแฝดของพระอภัยมณีกับนางสุวรรณมาลี และจินตนิยายภารตะเรื่อง ศิวราตรีของพนมเทียน กล่าวถึงตัวละครเอกพี่น้องฝาแฝดสามคน คือ ทูษยันต์ เวชยันต์ และหัสสยุ ซึ่งเป็นเจ้าชายเผ่ามีลักษณะ

สำหรับตัวละครฝาแฝดในนวนิยายของไทยมักจะปรากฏอยู่ในนวนิยายเรื่องเดียวกัน เป็นฝาแฝดเพศเดียวกัน ต่างฝ่ายต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีลักษณะรูปร่างหน้าตาที่เหมือนกัน แต่จะมีความแตกต่างกันด้านลักษณะนิสัยหรือความชื่นชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่แตกต่างกันออกไป เช่น นวนิยายเรื่อง แรงเงา ผู้เขียนคือ นันทนา วีระชน พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2528 (Chanan Yodhong, 2562) กล่าวถึงตัวละครฝาแฝด คือ มุนินทร์กับมุตตา ตัวละครมุตตาฝาแฝดผู้น้องเป็นผู้หญิงที่เรียบร้อยอ่อนหวาน เชื่อคนง่าย และมักจะไม่ตอบโต้หรือกล้าที่จะแสดงความคิดของตน ส่วนมุนินทร์เป็นผู้หญิงที่มีความมั่นใจ กล้าคิด กล้าทำ และวางแผนเพื่อทำลายคนที่ทำให้มุตตาต้องฆ่าตัวตาย หรือนวนิยายข้ามภพชาติเรื่อง บุพเพสันนิวาส ผู้เขียนคือ รอมแพง พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2553 (ไทยรัฐออนไลน์, 2561) เนื้อเรื่องกล่าวถึงตัวละครฝาแฝด คือ เกศสุรางค์กับการะเกด ตัวละครเกศสุรางค์เป็นตัวละครที่อยู่ในภพชาติปัจจุบัน มีนิสัยร่าเริง สนุกสนาน รูปร่างหน้าตาธรรมดา ส่วนการะเกดเป็นตัวละครที่อยู่ในยุคสมัยสมเด็จพระนารายณ์ มีนิสัยเอาแต่ใจ อิจฉาริษยา รูปร่างหน้าตาต่างดงาม แต่เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้วิญญาณของเกศสุรางค์ต้องมาอยู่ในร่างของการะเกดและทำความดีเพื่อแก้ไขความผิดที่การะเกดได้ทำไว้

นอกจากนี้นวนิยายบางเรื่องผู้เขียนอาจจะสร้างให้ฝาแฝดเป็นตัวเอกและตัวร้าย เช่น นวนิยายเรื่องกลิ้งกาสะลอง ผู้เขียน พิสิทธิ์ ศรีประเสริฐ มีนามปากกาว่า เนียรปาทิ พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2551 (จุฬามาศ ศรีระชา, 2564, หน้า 3) สร้างให้ตัวละครเอกหญิงของเรื่องเป็นคู่ตรงข้ามกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ กาสะลองกับซ้องปิบเป็นฝาแฝดที่มีลักษณะนิสัยแตกต่างกัน ตัวละครกาสะลองเป็นแฝดผู้พี่ ในอดีตชาติกาสะลองมักจะถูกซ้องปิบซึ่งเป็นแฝดผู้น้องอิจฉาและกลั่นแกล้งเพื่อไม่ให้กาสะลองสุขสมหวัง ทำให้กาสะลองผูกใจเจ็บและตามแก้แค้นจนถึงภพชาติปัจจุบัน

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นวนิยายที่สร้างให้ตัวละครเอกของเรื่องเป็นฝาแฝดนั้น ในท้ายที่สุดแม้ว่าผู้เขียนจะสร้างให้ตัวละครฝาแฝดมีความแตกต่างกันอย่างไร แต่ก็ยังคงประเด็นเรื่องสายสัมพันธ์ ความห่วงใย ความผูกพันกันทางสายเลือด จึงทำให้เนื้อหาในเรื่องดำเนินไปด้วยการที่แฝดคนใดคนหนึ่งช่วยแฝดอีกคนหนึ่งให้หลุดพ้นจากความชั่วร้าย หลุดพ้นจากกรรมที่เคยทำ ซึ่งนำไปสู่แนวคิดเรื่องอนิจจังและการให้อภัยซึ่งกันและกัน

ทางด้านนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรมีความแตกต่างและจุดเด่นจากนวนิยายที่ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างข้างต้น โดยผู้เขียนนวนิยายชุดนี้ทั้ง 2 ท่าน ได้สร้างให้ตัวละครเอกชายเป็นตัวละครเอกของนวนิยายแต่ละเรื่อง กล่าวคือ นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ตัวละครชายเป็นแฝดผู้น้องคือ พสุ และนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ตัวละครเอกชายเป็นแฝดผู้พี่ คือ ภูผาหรือศิริ ตัวละครฝาแฝดทั้งคู่มีหน้าตาเหมือนกัน แต่มีเหตุการณ์ทำให้ต้องพลัดพรากกัน พสุที่ยังคงอยู่กับพ่อแม่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างดีและประกอบอาชีพเป็นทหารในหน่วยรบพิเศษ ส่วนภูผาถูกโจรลักพาตัวไปตั้งแต่ยังเกิดได้เพียงไม่กี่วัน ภูผาได้รับการเลี้ยงดูและเติบโตในฐานะลูกชายของเสื่อผอง ดังตอนที่ท่านนุพ่อของพสุกับภูผาเล่าถึงเหตุการณ์ที่ภูผาถูกจับตัวไป ความว่า

“เพราะพอกุณหญิงคลอด...ลำเจียกก็ได้เป็นพี่เลี้ยงลูกชายของผมทั้งคู่ ลูกผมเพิ่งครบเจ็ดวัน ผมก็โดนพวกไอ้เสือผ่นลอบยิงอาคารสาหัส ตอนนั้นผมควรต้องนอนอยู่โรงพยาบาลสักหลายวันหน่อย แต่วันนั้นกลับเป็นวันที่บ้านผมโดนปล้น พลตำรวจที่ไปช่วยจับโจรคิดว่าลำเจียกที่เป็นสายให้โจรคงคิดจะขโมยลูกผมไปทั้งสองคนนั้นละ แต่พอพวกโจรเห็นตำรวจมาเลยตกใจ ลำเจียกเลยพลอยเป็นไปด้วย ถึงได้คว้าลูกชายคนโตของผมไปได้แค่คนเดียว...พอมผมพ้นจากฤทธิ์ยาสลบก็กระซางสายน้ำเกลือทิ้ง แล้วออกตามหาตาหนูทั้ง ๆ ที่ตัวเองยังบาดเจ็บ

แต่ถึงตอนนั้นก็ผ่านไปถึงสามวันแล้ว...เลยเจอแต่ศพเด็กอ่อนอายุใกล้เคียงกับลูกชายที่หายไป...
ลอยมาติดริมตลิ่ง แกตายมาได้ระยะหนึ่งแล้ว ใบหน้าเลยถูกปลารุมแทะจนจำไม่ได้ แต่คุณหญิง
จำเสื้อลูกได้...”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 452)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ชีวิตของพสุและภุมาแตกต่างกันราวฟ้ากับเหว พสุเติบโตมาในครอบครัวที่อบอุ่น ได้รับการเลี้ยงดูเป็นอย่างดี มีโอกาสได้รับการศึกษาที่ดี มีลักษณะของ
ความเป็นสุภาพบุรุษจากภายในสู่ภายนอก ส่วนภุมานั้นมีชีวิตที่อยู่อย่างยากลำบาก ถูกกดดันให้เป็นโจร
ไม่ได้รับความรักจากครอบครัว และไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสืออย่างที่ตนเองต้องการ ภุมาดูภายนอกเป็น
โจรที่น่ากลัว น่าเกรงขาม แต่ภายในจิตใจเขาเป็นสุภาพบุรุษอย่างแท้จริง

ด้วยความเหมือนที่แตกต่างของตัวละครเอกชายดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้เขียน
นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรมีกลวิธีในการนำเสนอตัวละครเอกชายทั้งหมด 2 ประเด็น คือ

- 1.1 การสร้างความเหมือนด้านรูปสมบัติของตัวละครเอกชาย
 - 1.2 การสร้างความแตกต่างด้านคุณสมบัติของตัวละครเอกชาย
- โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การสร้างความเหมือนด้านรูปสมบัติของตัวละครเอกชาย

คำว่า รูปสมบัติ หมายถึง รูปร่าง เช่น เขามีทั้งรูปสมบัติ คุณสมบัติ และทรัพย์สินสมบัติ
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1011) ตามธรรมชาติของฝาแฝดย่อมมีความเหมือนและความแตกต่าง
กันในบางประการ สำหรับตัวละครพสุกับภุมานั้นก็มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกันเช่นเดียวกับ
ฝาแฝดคู่อื่น ๆ ด้านความเหมือนของพสุกับภุมานั้น ผู้เขียนทั้ง 2 ท่านได้ใช้กลวิธีการนำเสนอสร้าง
ความเหมือนของตัวละครเอกชายด้านรูปสมบัติ โดยนำเสนอให้ทั้งพสุกับภุมามีหน้าตาเหมือนกัน รูปร่าง
คล้ายคลึงกัน หากผู้ใดที่ไม่สนิทสนมก็จะแยกไม่ออกว่าตัวละครใดคือพสุตัวละครใดคือภุมา ซึ่งทั้งพสุและ
ภุมาต่างมีรูปร่างดี ใบหน้าหล่อเหลา มาดเข้ม และมีความแข็งแกร่ง

ในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ณาธา ได้นำเสนอตัวละครพสุให้เป็นผู้ที่มีใบหน้าที่หล่อเหลา คมเข้ม
ตามรูปแบบของชายไทย และมีเสน่ห์ ดังความคิดของเจ้าแสงจันทาในเวลาที่นึกถึงใบหน้าของพสุ ความว่า

แสงสะท้อนจากแดดอ่อนกระทบบนใบหน้าคล้ำ ฟันของเขาขาวสะอาด เมื่อคืนเธอเห็นเพียงแค่วิวหน้า คางหนา และจมูกโด่ง เวลานี้เธอมองเห็นคิ้วหนาที่ขมเรียงเส้นเป็นระเบียบ ดวงตาคู่นั้นเป็นสีน้ำตาลอ่อนราวกับอำพัน ริมฝีปากของเขาบางเฉียบแต่ก็หยักได้รูป ทั้งเครื่องหน้าที่ประกอบเข้าด้วยกัน รวมถึงเคราที่รกรครึ้ม ทำให้เขาดูแข็งแกร่งสมกับเป็นชายชาติทหาร แม้ไม่ได้หล่อเหลาส้ำอาจแบบชายหนุ่มหลายคนที่ยังจึก แต่เสน่ห์ของเขากลับอยู่ที่ดวงตา ซึ่งฉายแสงระยิบระยับอย่างคนอารมณ์ดีอยู่เนืองนิตย์

(ณารา, 2559, หน้า 82)

ข้อความดังกล่าวได้บรรยายถึงลักษณะใบหน้าของพสุ แม้ว่าเจ้าแสงจันทาจะเห็นเพียงโครงหน้าของพสุในยามค่ำคืนก็รับรู้ได้ว่าเป็นคนรูปงามและจมูกโด่ง แต่เมื่อได้เห็นพสุชัดเจนในตอนกลางวัน ทำให้เห็นขนคิ้วหนาที่เรียงเส้นกันอย่างเป็นระเบียบ ดวงตาเป็นสีน้ำตาลอ่อนเปรียบเหมือนกับอำพันซึ่งสีเหลืองใสเป็นเงา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1412) แม้แต่ริมฝีปากของพสุก็บางเฉียบแต่ก็หยักได้รูป ส่วนต่าง ๆ ของใบหน้าที่ประกอบเข้าด้วยกัน รวมถึงเคราที่รกรครึ้ม ทำให้พสุดูแข็งแกร่งสมกับเป็นชายชาติทหาร เสน่ห์ของพสุอยู่ที่ดวงตาซึ่งบ่งบอกว่าเป็นคนอารมณ์ดี อีกทั้งยังสังเกตได้ว่าพสุเป็นคนที่ดูแลและรักษาความสะอาดของร่างกาย เห็นได้จากการที่เจ้าแสงจันทาชมว่าฟันของเขาขาวสะอาด แม้จะต้องเดินทางรอนแรมอยู่ในป่าเป็นเวลานาน แต่ก็ยังคงเห็นความหล่อเหลาที่ซ่อนอยู่ภายใต้หนวดเคราที่รกรครึ้ม จากบทบรรยายดังกล่าวแม้จะเป็นการบรรยายเพียงใบหน้า แต่ก็สะท้อนให้เห็นว่าพสุเป็นผู้ที่ดูแลร่างกายของตนเป็นอย่างดี ประกอบกับเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดีจึงทำให้สื่ออารมณ์ออกมาผ่านทางสายตา

ส่วนนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ อุมาริการ์ ได้นำเสนอตัวละครพสุไว้เป็นผู้อุปถัมภ์ที่มีหน้าตาดี เช่นเดียวกับที่ ณารา ได้นำเสนอตัวละครพสุไว้ในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ดังในตอนที่เพชรน้ำผึ้งพินิจดูใบหน้าที่ของพสุ แล้วพบว่าพสุเป็นผู้มีใบหน้าที่หล่อคมเข้ม ดังความว่า

เมื่อก่อนเพชรน้ำผึ้งเคยแอบคิดว่าพสุน่าจะมีหน้าตาดีพอควร เพราะทั้งคิ้ว ตา จมูก ล้วนน่ามอง แต่ก็ไม่อาจมั่นใจได้เต็มที่ เพราะหนวดเคราที่ปิดล้อมอยู่ทำให้เห็นใบหน้าที่ชายหนุ่มไม่ชัดเจน

มาวันนี้หญิงสาวพบว่าตัวเองเข้าใจผิดไปมากโข

เพราะคนตรงหน้านั้นแม้หน้าตาจะค่อนข้างกระด้างจัดก็จริง แต่ก็พูดได้เต็มปากว่า คมคายหาตัวจับยากเลยทีเดียว โดยเฉพาะช่วงGRAMแข็งแรงได้รูปกับโครงหน้าและหน้าผาก กว้าง หรือถ้าพูดอย่างเด็ก ๆ ก็ต้องบอกว่ารูปหล่อราวพระเอกหนังเลยทีเดียว

มิตร ชัยบัญชา ก็ มิตร ชัยบัญชา เอะ ต่อให้เดินคู่มากับ คลาร์ก เกเบิล ก็ใช้ว่าจะ เทียบกันได้

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 372-373)

เนื้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า แม้ภูผาจะอยู่ในคราบของโจรที่มีใบหน้าค่อนข้างกระด้าง ต่างจากชายหนุ่มในเมืองทั่วไป แต่เพชรน้ำผึ้งกลับมองภูผาว่าเป็นผู้ชายที่มีเค้าหน้าที่ดี ไม่ว่าจะเป็น คิ้ว ตา จมูก ล้วนชวนมองทั้งสิ้น ส่วนของใบหน้าช่วงGRAMแข็งแรงได้รูปกับโครงหน้าและหน้าผาก โดยรวมแล้วภูผาเป็นชายที่หล่อคมเข้มเหมือนกับพระเอกหนัง เห็นได้จากที่เธอเปรียบเทียบว่า ต่อให้ มิตร ชัยบัญชา ซึ่งเป็นพระเอกที่มีชื่อเสียงอันดับหนึ่งของเมืองไทยในสมัยนั้นเดินคู่มากับ คลาร์ก เกเบิล ผู้ได้รับฉายาว่า “ราชาแห่งฮอลลีวูด” ก็ไม่สามารถเทียบความหล่อของภูผาได้

จากการวิเคราะห์การสร้างความเป็นรูปร่างของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจอมโจร แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนทั้ง 2 ท่าน ได้สร้างให้ตัวละครพสุและภูผามีใบหน้าเหมือนกัน ส่วนประกอบทุกส่วนของใบหน้าเมื่อประกอบเข้าด้วยกันล้วนพอเหมาะ เป็นผู้ชายที่หล่อเหลา ดูมาดเข้ม เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้งหมดสมกับเป็นชายไทยในอุดมคติ ดังนั้นทางด้านกายภาพของพสุและภูผาจึงถือเป็นรูปร่างของตัวละครเอกชายที่หญิงสาวหลายคนปรารถนา

1.2 การสร้างความแตกต่างด้านคุณสมบัติของตัวละครเอกชาย

จากหัวข้อ 1.1 การสร้างความเหมือนด้านรูปร่างของตัวละครเอกชาย ทำให้เห็นว่าพสุกับภูผาเป็นตัวละครแฝดชายที่มีความเหมือนกันในเรื่องของลักษณะรูปร่างหน้าตา นอกจากนี้ในนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจอมโจรยังพบประเด็นในเรื่องของการสร้างความแตกต่างด้านคุณสมบัติของตัวละครเอกชาย ซึ่งคำว่า คุณสมบัติ หมายถึง คุณงามความดี, คุณลักษณะประจำตัวของบุคคล เช่น คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง, ลักษณะประจำของสิ่งนั้น ๆ เช่น สมุนไพรส่วนใหญ่มีคุณสมบัติเป็นยารักษาโรค (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 263) ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์เรื่องความแตกต่างด้านคุณสมบัติของตัวละครเอกชายผ่านการศึกษาเรื่องคู่ตรงข้าม เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ณาธา และ อุมาริการ์ ได้ใช้กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายให้มีความแตกต่างด้านคุณสมบัติอย่างไร

กริฟฟิธ (Griffith, 1994, pp. 5-6 อ้างถึงใน สรณัฐ ไตลังคะ, 2560, หน้า 105) กล่าวว่า คู่ตรงข้าม (binary opposition) หมายถึง ความคิดที่ตรงกันข้ามกันที่ปรากฏในเรื่อง เช่น ความรัก/ความเกลียดชัง, ความงาม/ความน่าเกลียด, ความดี/ความเลว, ความเป็น/ความตาย ฯลฯ เรื่องแต่ละเรื่องมักเสนอคู่ตรงข้ามอย่างน้อยหนึ่งคู่

สำหรับตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร แม้จะเป็นตัวละครฝาแฝดชายที่มีใบหน้าเหมือนกัน แต่คุณสมบัติด้านอื่น ๆ กลับมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง จึงส่งผลให้พสุและภูผาแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ความแตกต่างด้านคุณสมบัติของตัวละครเอกชาย ทั้งพสุและภูผา โดยศึกษาผ่านเรื่องคู่ตรงข้าม (binary opposition) ดังตารางที่ 2 คู่ตรงข้ามของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ดังนี้

ตารางที่ 2 คู่ตรงข้ามของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร

ตัวละครเอกชายพสุ นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ	ตัวละครเอกชายภูผา นวนิยายเรื่องมธูรสถโลกันตร์
รับราชการทหารสังกัดหน่วยรบพิเศษ	โจร
ครอบครัวเลี้ยงดูเป็นอย่างดี	โจรลักพาตัว แล้วนำมาเลี้ยงให้เป็นโจร
เรียนหนังสือและจบจากสถาบันที่มีชื่อเสียง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ	เรียนหนังสือจากครูลอยซึ่งเป็นคนในชุมโจร และสอบเทียบม.หก
อาศัยอยู่ในเมือง มีอารยธรรม มืออิสระ	อาศัยอยู่ในชุมโจร พื้นที่แห่งความป่าเถื่อน ขาดอิสระ

จากตารางที่ 2 คู่ตรงข้ามของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร แสดงให้เห็นว่าตัวละครพสุกับภูผาแม้จะเป็นฝาแฝดกันแต่กลับมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน เนื่องจากทั้งพสุและภูผามีเหตุให้ต้องพลัดพรากจากกันตั้งแต่แรกเกิดได้เพียงไม่กี่วัน พสุยังคงอยู่กับพ่อและแม่ ส่วนภูผาถูกโจรลักพาตัวแล้วนำไปเลี้ยงเพื่อให้เป็นโจร ท่านตнуซึ่งเป็นพ่อของพสุกับภูผาเข้าใจว่าภูผาถูกโจรฆ่าตายจึงไม่ได้ออกตามหาภูผาอีก ท่านตनुกับคุณหญิงจึงเลี้ยงดูพสุเป็นอย่างดี อบรม สั่งสอน ให้กำลังใจ ทั้งยังส่งเสริมให้พสุได้ร่ำเรียนในสิ่งที่ชื่นชอบ ประกอบกับพสุเป็นผู้ที่มีพื้นฐานทางด้านสติปัญญาที่ดี จึงทำให้พสุสามารถสอบเข้าสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงในประเทศได้ และเมื่อพสุรับข้าราชการทหาร เขายังมีโอกาสได้รับทุนไปเรียนต่อทางด้านการทหารที่มีชื่อเสียงระดับโลก ดังความว่า

สามปีก่อนหน้า พสุได้รับทุนจากกองทัพบกไทยไปเรียนต่อที่เวสต์พอยต์ โรงเรียนทหารที่มีชื่อเสียงที่สุดของสหรัฐอเมริกา หลังเรียนจบเขาก็เข้าฝึกหลักสูตรหน่วยรบพิเศษหรือที่เรียกกันว่า ‘กรีนเบเรต’ เพื่อเขาจะได้นำความรู้มาถ่ายทอดให้แก่ทหารรุ่นน้องในประเทศไทยต่อไป

กองทัพบกไทยมีสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อกองทัพบกสหรัฐอเมริกา ทหารไทยหลายนายที่มีผลการเรียนดีเยี่ยมจึงได้รับทุนไปเรียนต่อที่เวสต์พอยต์ เพื่อจะได้นำหลักสูตรทหารที่ทันสมัยกลับมาใช้ที่ประเทศไทย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อกองทัพต่อไป

(ณารา, 2559, หน้า 21)

เห็นได้ว่าพสุเป็นผู้ได้รับโอกาสทางด้านการศึกษาและได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองในสายอาชีพให้มีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น พื้นที่ในการนำเสนอชีวิตของพสุจึงเป็นพื้นที่ในเมืองที่มีอารยธรรมทำให้เห็นถึงความเจริญของสภาพแวดล้อมที่พสุเติบโตมา เช่น พสุสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาได้ พสุได้รับทุนจากกองทัพบกไทยไปเรียนต่อที่เวสต์พอยต์ โรงเรียนทหารที่มีชื่อเสียงที่สุดของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ประกอบกับพสุเป็นผู้มีพื้นฐานที่ดี ไม่ว่าจะเป็นพื้นฐานทางด้านครอบครัวที่อบอุ่นและพร้อมที่จะสนับสนุนพสุในทุก ๆ ด้าน ให้อิสระกับพสุได้ลองตัดสินใจด้วยตนเอง ทำให้พสุตัดสินใจช่วยเหลือยุพราชในการอารักขาครอบครัวของเจ้าหลวงแห่งเมืองนาง พสุจึงได้พบรักกับเจ้าแสงจันทาซึ่งเป็นเจ้าหญิงแห่งเมืองนาง อีกทั้งคุณพ่อของพสุเป็นนายตำรวจ ส่วนคุณลุงเป็นนายทหาร ทำให้พสุได้เห็นแบบอย่างที่ดี ประกอบกับพสุมีพื้นฐานทางด้านสติปัญญา ทำให้สามารถพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีและเกิดความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ดังนั้นด้วยใบหน้าหล่อเหลา คมเข้ม ประกอบกับการมีครอบครัวที่อบอุ่น ได้รับการศึกษาที่ดี ประกอบกิจการงานที่เจริญก้าวหน้าและมั่นคง จึงทำให้ตัวละครพสุเป็นแบบอย่างของชายไทยที่มีองค์ประกอบดีครบถ้วนทุกด้าน

ทางด้านภุมมาที่ถูกรังแกจับตัวไปตั้งแต่เกิดได้เพียงแค่ 7 วัน ภุมมาเติบโตมาในชุมโจรและอยู่ในฐานะลูกชายคนเล็กของเสือผ้น ดังนั้นชุมโจรที่ภุมมาเติบโตมานั้นจึงเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยความป่าเถื่อน ภุมมามีจะได้รับคำสั่งจากเสือผ้นให้เป็นผู้นำปล้น ทั้งที่ภุมมาไม่ชอบการออกปล้น เขาจึงเลือกปล้นเฉพาะคนที่คดโกงผู้อื่น แล้วนำเงินที่ได้มาช่วยเหลือชาวบ้านที่ยากจน เสือผ้นเลี้ยงดูภุมมาเพื่อให้เติบโตมาเป็นโจร เพราะเสือผ้นแค้นท่านบุญที่บุกรังโจรของเสือผ้น ทำให้เสือผ้นพิการและเมียของเสือผ้นตาย เสือผ้นจึงวางแผนลักพาตัวภุมมา บังคับให้ภุมมาเป็นโจรและห้ามเรียนหนังสือ เพื่อที่ท่านบุญจะได้ตามจับลูกชายและ

ฆ่าลูกชายด้วยมือของท่านตนเอง แต่ในความโชคร้ายของภุภายังพอมีความโชคที่อยู่บ้าง ภุภ่าได้รับการอบรมที่ดีจากครูลอยซึ่งเป็นพี่ชายของลำเจียก ครูลอยสอนให้ภุภ่าเป็นคนใฝ่ดี ตั้งใจเรียนหนังสือ และพาภุภ่าไปสอบเทียบชั้น ม.หก ที่พระนครได้ ภุภ่าเป็นคนที่ชอบเรียนหนังสือมาก เขามีความเพียรพยายามในการเรียน แม้สภาพแวดล้อมจะไม่เอื้ออำนวยให้เขาได้เรียนหนังสือก็ตาม ดังในตอนที่เราพบหนังสือซ่อนอยู่ใต้เตียงนอนของภุภ่าเป็นจำนวนมาก ความว่า

หลังจากใคร่ครวญอยู่นาน หญิงสาวก็นึกอยากเขียนจดหมายขึ้นมาสักฉบับ คิดในใจว่าเมื่อไหร่ที่ภุภ่าอารมณ์ดีจะขอให้เขาเอาไปหย่อนลงตู้ไปรษณีย์ให้

เพชรน้ำผึ้งเลยค้นหาปากกา ดินสอ กระดาษอยู่นาน พอเจอก็กลับทำดินสอพลัดหลุดมือลงไปข้างซอกเตียงเสียได้ จึงต้องพลิกฟูกขึ้นมาแล้วหล่อนก็ยืนตะลึงตาค้างอยู่ตรงนั้น เพราะที่บนแผ่นไม้กระดานรองเตียงมีหนังสือเรียนมากมายวางกระจายเอาไว้

ทั้งหนังสือเรียนภาษาไทย สังคม วิทยาศาสตร์ และอีกหลายวิชาที่สอนกันในระดับมัธยมศึกษาตั้งแต่ชั้น ม. หนึ่ง ถึง ม. หก

พอเอามาดูก็พบว่าทุกเล่มถูกอ่านจนหน้ากระดาษยับ บางหน้ามีรอยขีดเส้นใต้ บางหน้ามีเครื่องหมายคำถามเขียนไว้ และมีการเขียนคำตอบด้านล่างด้วยลายมือสวยงาม

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 245)

เมื่อภุภ่าสามารถสอบเทียบชั้น ม.หก ได้ เขาจึงตั้งใจอยากจะเรียนต่อ แต่เสื่อผืนไม่ต้องการให้ภุภ่ามีอนาคตที่ดี เสื่อผืนจึงสั่งลงโทษครูลอยโดยการห้อยแขวน หากครูลอยสามารถทนการห้อยแขวนได้ เสื่อผืนจะให้ภุภ่าเรียนหนังสือต่อ แต่ในความเป็นจริงทุกคนต่างรู้ว่าครูลอยไม่สามารถทนความทรมานจากการห้อยแขวนได้ เสื่อผืนต้องการทำให้ภุภ่ารู้สึกผิดที่เป็นสาเหตุให้ครูลอยต้องตายและเลิกเรียนหนังสือไปตลอดชีวิต หลังจากที่ครูลอยเสียชีวิตภุภ่าก็ไม่ได้เรียนหนังสืออีกเลย ภุภ่าค้นเสื่อผืนมากที่ทำให้คนที่ภุภ่ารักเหมือนพ่อต้องตาย ภุภ่าจึงวางแผนและเป็นสายส่งข้อมูลเกี่ยวกับชุมโจรให้ตำรวจ ดังความว่า

“แล้วทำไมลูกถึงยอมทรยศมัน...” ในที่สุดคุณก็เอ่ยถามคำถามที่สงสัยมานาน

“เพราะมันทำลายชีวิตผม” ชายหนุ่มตอบเสียงเข้มด้วยอารมณ์ที่ท่วมท้นในใจ “มันตั้งใจจะให้ผมเป็นโจรให้ได้ และทำทุกอย่างเพื่อให้ผมโจร ทั้ง ๆ ที่ตอนแรกผมไม่ได้อยากจะ

เป็น ผมไม่ชอบปล้น กลียดการฆ่า และคิดจะมาเรียนเจ็ดแปดที่พระนคร แต่มั่นกลับขัดขวางผมทุกทาง ทำลายความฝันและคนที่ผมรักเหมือนพ่อต่อหน้าต่อตาผม”

ดวงตาคนพูดทอประกายเกลียดชังและขมขื่นชัดเจนจนแม้แต่ตัวเองยังตกใจ

แล้วภูผาก็เล่าเรื่องของตนยามอยู่ในหมู่บ้านโจร เรื่องของพ่อครูหรือลอย พี่ชายลำเจียกที่สอนหนังสือให้ และเป็นคนบอกความลับเรื่องชาติกำเนิดและครอบครัวของเขา ออกมาก่อนวาระสุดท้ายของชีวิต ทำให้ชายหนุ่มนึกคิดถึงความเป็นโจรที่เสียฝันพยายามปลุกฝังและยึดเยียดให้เป็นได้ในที่สุด

แต่เพราะเขาไม่ต้องการเป็นโจร ดังนั้นพอวันหนึ่งที่ชายหนุ่มมั่นใจว่าตนเองปีกกล้าขาแข็งพอ ก็จัดการสืบเสาะหาตำราจักษุแพทย์ที่คิดว่ามันจะช่วยตนเองเล่นงานเสือผ่นกับพวกได้ โดยนายตำรวจคนนี้จะต้องขึ้นชื่อทั้งในเรื่องความตงฉินและเหล่าโจรจะต้องกลัวเกรงราวเห็นพญาจักราช ซึ่งนายตำรวจคนนั้นก็คือ พ.ต.ท. สมยศ

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 453-454)

เมื่อภูผาร่วมมือกับตำรวจหลายชุมโจรของเสือผ่นได้สำเร็จ ทำให้ภูผาได้รู้ความจริงทั้งหมดเกี่ยวกับครอบครัวของเขา ภูผามีโอกาสได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ ท่านคุณจึงเปลี่ยนชื่อจาก “ภูผา” เป็น “คีรี” หลังจากนั้นภูผายังไม่คิดที่จะทิ้งเรื่องการเรียน เขาจึงคิดที่จะใช้ความรู้สร้างความมั่นคงให้กับตนเอง เพื่อให้ครอบครัวของเพชรน้ำผึ้งซึ่งเป็นหญิงสาวที่เขารักไว้วางใจว่าเขาสามารถดูแลเพชรน้ำผึ้งได้ ภูผาจึงตั้งใจไปเรียนต่อทางด้านการศึกษาที่ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อเรียนจบแล้วจึงกลับมาทำไร่ส้มที่ฝาง เพราะภูผารู้ว่าเพชรน้ำผึ้งชอบทานส้ม และตั้งชื่อพันธุ์ส้มว่า “เพชรน้ำผึ้ง” หลังจากนั้นเขาก็รอเพชรน้ำผึ้งกลับมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้เห็นได้ว่าแม้ภูผาจะเติบโตมาในชุมโจร แต่ด้วยพื้นฐานของการคิดดี ด้รับการอบรมที่ดี เป็นโจรมีน้ำใจ ปล้นคนคดโกงเพื่อช่วยคนยากไร้ ประกอบกับเป็นชายหนุ่มรูปร่างหน้าตาดี แม้มองผิวเผินอาจดูเป็นโจรชั่วร้ายแต่ภายในนั้นเต็มไปด้วยความเป็นสุภาพบุรุษอย่างแท้จริง

จากกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในประเด็น “ฝาแฝด: ความเหมือนที่แตกต่าง” ทำให้เห็นว่าการสร้างตัวละครเอกชายให้เป็นฝาแฝดที่เติบโตมาในสภาพแวดล้อมและการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันย่อมทำให้ตัวละครเอกชายแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตามพฤติกรรมของตัวละครเอกชายที่แสดงออกมามากกว่าได้สะท้อนให้เห็นว่า ไม่ว่าจะประกอบอาชีพอะไร จะเป็นข้าราชการทหารหรือเป็นโจร แต่ก็ล้วนเป็นคนที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่น ประกอบกิจที่ก่อให้เกิดความดีงาม อันจะนำไปสู่การเป็นผู้มีจริยธรรมได้

นอกจากนี้ กลวิธีการนำเสนอเรื่องราวของฝาแฝดชายที่พลัดพรากจากกันในเรื่องนี้ ไม่เหมือนกับนวนิยายเรื่องอื่น ๆ ในนวนิยายเรื่องอื่นอาจนำเสนอเรื่องราวฝาแฝดที่สร้างให้เป็นตัวละคร คู่ตรงข้ามในนวนิยายเรื่องเดียวกัน กล่าวคือ ตัวละครฝาแฝดตัวใดตัวหนึ่งเป็นตัวเอก ส่วนตัวละครฝาแฝด อีกตัวหนึ่งเป็นตัวร้าย ซึ่งจะทำให้ตอนจบของเรื่องนำไปสู่โศกนาฏกรรม หรือนวนิยายบางเรื่องสร้างให้ ตัวละครฝาแฝดตัวใดตัวหนึ่งเป็นตัวเอกเพื่อช่วยเหลือตัวละครฝาแฝดอีกตัวหนึ่ง ซึ่งเป็นการเล่าถึงความผูกพันระหว่างตัวละครฝาแฝดคู่หนึ่ง แต่ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ฌานา และ อุมาริการ์ ได้ สร้างให้ตัวละครฝาแฝดเป็นตัวเอกของนวนิยายในแต่ละเรื่อง นำเสนอเรื่องราวการผจญภัย การฟันฝ่า อุปสรรคของตัวละครเอกแต่ละตัว แสดงให้เห็นความสามารถของตัวละครเอกที่แตกต่างกันออกไป แต่ก็ไม่ลืมที่จะร้อยเรียงเรื่องราวของทั้ง 2 เรื่องให้ต่อเนื่องกัน นำไปสู่เป้าหมายของการนำเสนอความเป็น สุภาพบุรุษที่เต็มเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรมของตัวละครเอกชาย และจบด้วยเรื่องราวของ สุขนาฏกรรม

2. ฉากท้องถิ่นและต่างแดน: พื้นที่การนำเสนอความสามารถและความรักของตัวละครเอกชาย

ราชบัณฑิตยสถาน (2552, หน้า 199) ให้นิยามคำว่า ฉากในนวนิยาย หมายถึง สถานที่ที่ เหตุการณ์เกิดขึ้นโดยผู้เล่าเรื่องไม่ใช้กลวิธีการบรรยายเรื่อง แต่เสนอให้ผู้อ่านเห็นว่าเหตุการณ์กำลังเกิดขึ้น เช่นเดียวกับการดูการแสดงละครบนเวที คือมีทั้งการแสดงกริยา ท่าที การกระทำ และบทสนทนาของ ตัวละครซึ่งจะนำไปสู่จุดสุดยอด และจบลงเหมือนม่านปิดลงโดยผู้เขียนจบบทนั้นทันที

นอกจากนี้ กุหลาบ มัลลิกะมาส (2562, หน้า 111) ยังกล่าวว่า การประเมินคุณค่าในเรื่องฉาก จึงจะต้องคำนึงถึงความถูกต้องเกี่ยวกับเหตุการณ์และฉาก อันเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความประณีตในการ แต่ง แม้ นักเขียนหรือกวีจะมีใช้นักประวัติศาสตร์หรือนักภูมิศาสตร์ก็จริง แต่ความถูกต้องแม่นยำในเรื่อง ฉากช่วยให้คุณภาพของเรื่องสมบูรณ์ หรือโดยนัยตรงกันข้ามอาจทำให้วรรณคดีเรื่องนั้นมีจุดอ่อนก็เป็นได้ ผู้วิจารณ์จึงควรสนใจวิเคราะห์ฉากของเรื่องในด้านความถูกต้อง ชัดเจน และในด้านกลวิธีของการใช้ฉาก ให้สอดคล้องกับการดำเนินเรื่อง ซึ่งจะทำให้เนื้อเรื่องน่าสนใจยิ่งขึ้น

ดังนั้นฉากจึงเป็นองค์ประกอบของนวนิยายที่มีความสำคัญ เพราะนอกจากฉากจะเป็นการ บรรยายสถานที่หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องแล้ว ฉากยังทำให้ผู้อ่านสามารถตีความอารมณ์ ความคิด ของตัวละครได้อีกด้วย

ฉากในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรปรากฏฉากจำนวนมากหลายฉาก แต่ฉากหลักที่ปรากฏในนวนิยายชุดนี้เป็นฉากที่แสดงให้เห็นพื้นที่การนำเสนอความสามารถและจุดเริ่มต้นความรักของตัวละครเอกชาย ดังเช่น ฉากในป่า ฉากพื้นที่ต่างประเทศ เป็นต้น ผู้วิจัยจึงพิจารณาฉากหลักที่ปรากฏในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร อันนำไปสู่กลวิธีการนำเสนอความสามารถและจุดเริ่มต้นความรักของตัวละครเอกชายทั้งหมด 2 ประเด็น คือ

- 2.1 การนำเสนอฉากท้องถิ่น
 - 2.2 การนำเสนอฉากต่างแดน
- โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การนำเสนอฉากท้องถิ่น

ฉากท้องถิ่นในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร หมายถึง ฉากที่นำเสนอพื้นที่ป่าในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร พื้นที่ป่าเป็นฉากหลักที่ตัวละครเอกชายได้เดินทางเพื่อนำเสนอความเป็นสุภาพบุรุษ เนื้อเรื่องส่วนใหญ่ดำเนินเรื่องอยู่ในป่า ดังในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถได้กล่าวถึงฉากป่าในตอนที่พักอาศัยอาภักขาเจ้าแสงจินทาเดินทางเท้าลี้ภัยจากเมืองนางข้ามมายังฝั่งประเทศไทยและฉากป่ายังเป็นพื้นที่ในการต่อสู้ระหว่างพสุกับทหารของย่านอ่องอีกด้วย ส่วนนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์เนื้อเรื่องส่วนใหญ่ดำเนินเรื่องอยู่ในป่า เพราะป่าเป็นที่ตั้งชุมโจรของเสือผ้น จึงทำให้เรื่องราวส่วนใหญ่เกิดขึ้นในป่า ดังนั้น การนำเสนอฉากท้องถิ่นในนวนิยายชุดดังกล่าว จึงแสดงให้เห็นการเดินทางฟันฝ่าอุปสรรคและปกป้องคนรักของตัวละครเอกชาย ซึ่งเป็นการใช้กลวิธีการนำเสนอความสามารถของตัวละครเอกชาย ทั้งยังเป็นพื้นที่การนำเสนอความรักระหว่างตัวละครเอกชายกับตัวละครเอกหญิง ดังนี้

นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ปรากฏการใช้กลวิธีการนำเสนอฉากท้องถิ่นในตอนที่พักที่พสุรับหน้าที่อาภักขาเจ้าแสงจินทาให้รอดพ้นจากการจับกุมของทหาร โดยพสุต้องปลอมตัวเป็นคนใบ้ชื่อนายแสง ส่วนเจ้าแสงจินทาปลอมตัวเป็นหญิงสาวท้องแก่ใกล้คลอดชื่อนางเจิ้ง ทั้งสองคนเป็นสามีภรรยา กำลังจะเดินทางไปคลอดลูกที่บ้านของพ่อแม่ที่เมืองหยอง ดังความว่า

“ข้าคงใกล้จะคลอดแล้วปีศาจแสง โหยย ปวดท้องเหลือเกิน” เธอครวญคราง “เราคงจะไปไม่ถึงเมืองหยองแล้ว”

ผู้โดยสารมองสองสามีภรรยาด้วยความเห็นใจ แต่ก็ไม่สามารถเสียงให้เธอโดยสารต่อไปได้ เพราะอาจจะคลอดกลางทาง ทำให้ไกลาหลกั้นไปกว่าเดิม คนขับรถโดยสารบอกให้ไป

หาผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะช่วยพาไปหาหมอต้าแม่ได้ แล้วรถก็แล่นจากไป ปล่อยสองสามีภรรยาไว้ที่ริมทางนั่นเอง

จากตรงนี้แทนที่ทั้งสองจะไปหาผู้ใหญ่บ้าน พวกเขากลับเดินย้อนไปทางเดิม มุ่งหน้าออกนอกหมู่บ้านไปจนกระทั่งถึงชายป่า พสุก็ให้เจ้าแสงจันทาทกลับมาสวมผ้าถุงแบบสาวชาวบ้านทั่วไป ไม่ปลอมตัวเป็นคนท้องถิ่นแล้ว ทั้งสองก็เดินทแยงไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ มุ่งหน้าไปยังถนนสู่ท่าเหมืองเหล็กที่ได้นัดแนะกับลุงแสงเอาไว้

ระยะทางเดินประมาณยี่สิบลิโลเมตร แต่จะต้องเดินลัดเลาะตามชายป่าไปตลอดทาง อาจต้องใช้เวลาเดินราวห้าชั่วโมงหรือมากกว่านั้น เพราะเสื้อผ้าที่สวมไม่เหมาะแก่การเดินทางระยะไกลมากนัก ด้วยเสื้อผ้าที่เตรียมไว้ก็อยู่ที่ลุงแสงหมด

โชคดีที่เป็นเส้นทางราบในหุบเขาของเมืองพะเยา ซึ่งไม่เป็นป่าทึบเหมือนบนเขา จึงเดินทางง่ายหน่อยสำหรับหญิงสาว หรือแม้แต่พสุเองก็เดินไม่ถนัดนักด้วยรองเท้าแตะ หากพวกเขาแบกรองเท้าผ้าใบหรือรองเท้าบูตมาด้วย ก็คงถูกทหารจับเข้าไปสอบสวนแน่ ดังนั้นเขาจึงต้องอดทน แคร่ระยะทางสั้น ๆ อีกไม่นานก็จะถึงจุดหมายปลายทางแล้ว

แม้จะเป็นที่ลุ่ม แต่ทั้งสองก็ยังคงเดินขึ้นลงเนินเขาเตี้ย ๆ หลายครั้งหลายครา พสุหันไปเห็นหญิงสาวหยุดปาดเหงื่อบ่อย ๆ ก็ยื่นมือออกไปช่วยดึงเธอเวลาขึ้นเนิน ก่อนจะหยุดพักเมื่อเดินไปได้เกินครึ่งทางเพื่อกินอาหารกลางวันที่ได้ต้นไม้ใหญ่ กิ่งก้านของมันดกหนา ให้ความร่มเย็นกว่าต้นอื่น พสุเห็นว่าหญิงสาวคงเหนื่อยมากแล้วจึงตัดสินใจหยุดพัก แล้วล้วงเอาข้าวเหนียวห่อใบตองในย่ามออกมายื่นให้เธอ พร้อมกับเนื้อแห้งสองสามชิ้น

(ณารา, 2559, หน้า 167-168)

จากตัวอย่างดังกล่าวเป็นตอนที่พสุพาเจ้าแสงจันทาทลงจากรถโดยสารเพราะหากเดินทางต่อไปอาจจะถูกทหารของยานอ่องตามจับตัวได้ เขาทั้งสองคนจึงเปลี่ยนวิธีการเดินทางจากการนั่งรถโดยสารเป็นการเดินเท้าแทน ระหว่างทางที่เดินในป่าและต้องเดินขึ้นเนินเขาอยู่บ่อยครั้ง ทำให้เจ้าแสงจันทาทหยุดปาดเหงื่อบ่อย ๆ ทั้งพสุเองก็เดินไม่ถนัดเพราะเสื้อผ้าที่สวมใส่ไม่เหมาะแก่การเดินทาง อย่างไรก็ตามทั้งพสุและเจ้าแสงจันทาทต่างมีความอดทนและพยายามที่จะไปให้ถึงจุดหมายที่นัดกับลุงแสงไว้ พสุรู้ว่าการเดินทางในครั้งนี้เต็มไปด้วยอุปสรรคและความยากลำบาก เขาเข้าใจเจ้าแสงจันทาทว่าไม่เคยต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่ลำบากเช่นนี้มาก่อน เมื่อเจ้าแสงจันทาทเหนื่อย พสุจึงให้เธอหยุดพักเพื่อให้มีเรี่ยวแรงในการ

เดินทางต่อไป จนกระทั่งเดินทางมาถึงเขตชายแดนที่จะข้ามไปยังฝั่งประเทศไทย พสุจึงให้ยุพราชเป็นคน อารักขาเจ้าแสงจันทาข้ามฝั่ง ส่วนพสุจะเป็นคนหลอกล่อทหารของย่านอ่องให้ไปทางอื่น ดังความว่า

ทหารหลายสิบนายวิ่งกรูกันตามล่าชายคนเดียวด้วยความฮึกเหิมเฮโโลตามไปด้วย ความมั่นใจว่าจะปลิดชีพเขาได้อย่างง่ายดาย...

พสุยังไม่ย่อท้อ เขาพยายามคลานต่อไปเรื่อย ๆ แต่กระสุนอีกนัดที่พุ่งกระแทกหัวไหล่ ก็ทำให้แขนข้างซ้ายชาหนึบ คราวนี้เขารีบถลึงเข้าหลบหลังต้นไม้...ความหวังที่จะหนีไปให้พ้น จากรัฐไต่หลวงเริ่มริบหรี่ และที่เสียใจที่สุดก็คือ เขาอาจจะไม่มีโอกาสได้เจอเจ้าแสงจันทาอีก ครั้ง แต่เธออาจจะหนีไปจากรัฐไต่หลวงได้อย่างปลอดภัย...แค่นี้ก็เพียงพอแล้ว

เขากลืนน้ำลายลงคออย่างยากเย็น เริ่มเจ็บปวดบาดแผลทุกครั้งที่ยับตัว แต่เขาจะไม่ยอมตายง่าย ๆ พสุพลิกตัวนอนคว่ำลงบนพื้น แล้วเล็งปืนไปยังทหารเวียงม่านที่ไล่ตามมา เพื่อยิงสวนกลับไป

หากเขาจะต้องตายในคำคืนนี้ เขาก็ตั้งใจจะเก็บเกี่ยววิญญาณอีกหลายดวงให้ลงสู่นรกพร้อม ๆ กัน

(ณารา, 2559, หน้า 240)

เมื่อถึงเขตชายแดนที่จะข้ามไปยังฝั่งประเทศไทย พสุทำหน้าที่ในการอารักขาเจ้าแสงจันทา อย่างเต็มที่ แม้ตัวเขาจะถูกยิงจนเจ็บปางตายก็ตาม พสุเป็นผู้ที่มีความสามารถในการต่อสู้จนทำให้เขา อารักขาเจ้าแสงจันทามาถึงจุดหมาย แต่ด้วยความที่เขาต้องต่อสู้กับทหารจำนวนมากเพียงคนเดียว ทำให้พสุถูกยิงบาดเจ็บสาหัส แต่ถึงกระนั้นพสุก็ไม่ยอมแพ้ เขายอมแลกชีวิตเพื่อสกัดทหารไว้ให้มากที่สุด เพื่อให้เจ้าแสงจันทาปลอดภัย พสุเป็นทหารที่สามารถปฏิบัติหน้าที่อารักขาเจ้าแสงจันทาได้โดยไม่มี ข้อบกพร่อง และในฐานะชายคนรักเขาก็สามารถดูแลและเอาใจใส่คนรักของเขาด้วยชีวิต จึงทำให้ เจ้าแสงจันทาเกิดความประทับใจในความเป็นสุภาพบุรุษของพสุ ทั้งสองคนต่างมีความรู้สึกดี ๆ ให้กันจน พัฒนากลายเป็นความรักในที่สุด ดังความว่า

“โชคดีเหลือเกินที่ผมยอมรับงานครั้งนั้น...ลึก ๆ ผมรู้สึกว่าคุณจะต้องไป เหมือน... ส่วนหนึ่งของชีวิตกำลังรอผมอยู่ที่นั่น แล้วผมก็พบจริง ๆ หัวใจของผมที่ผมตามหามานาน หัวใจที่ยอมขบถ แม้รู้ว่ายุพราชจะรักคุณอยู่ แต่ผมก็ห้ามหัวใจของผมไม่ได้เลย”

“ฉันดีใจที่หัวใจคุณยอมขบถค่ะ เราสองคนถึงได้มีวันนี้ด้วยกัน”

“ถ้าฉันผมจะรักษายอดดวงใจของผมเอาไว้ให้ดี ให้สมกับที่เราต้องฝ่าฟันอุปสรรคนานัปการมาอย่างยากเย็น”

“บททดสอบแห่งความรักผ่านพ้นไป ภายภาคหน้าเราก็จะเข้าอกเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น วันใดที่ทะเลาะกันก็คิดถึงวันที่เราต้องฝ่าฟันอุปสรรคมาด้วยกันนะคะ”

“จริงแท้ที่สุด” พสุพิมพำ ก่อนจะดึงเธอเข้ามาจูบอย่างอ่อนโยน เจ้าแสงจันทราจูบตอบด้วยความรักหมัดใจ

คำพูดนับร้อยพัน...ไม่อาจเทียบได้กับสิ่งที่เขายอมเสียสละให้เธอ

พสุ วีรบุรุษสุดที่รัก เจ้าของดวงใจของแสงจันทรา...

(ณารา, 2559, หน้า 599)

ในตอนท้ายของนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ พสุบอกกับเจ้าแสงจันทราว่าเขาดีใจที่รับงานอารักขาเจ้าหลวงและครอบครัว พสุรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตกำลังรอเขาอยู่ แล้วก็ทำให้เขาได้พบกับเจ้าแสงจันทรา เขาไม่สามารถหักห้ามใจไม่ให้อารักขาเจ้าแสงจันทราได้ แม้รู้ว่ายุพราชแอบรักเจ้าแสงจันทรา พสุตั้งใจจะรักษาเจ้าแสงจันทราซึ่งเป็นยอดดวงใจของเขาให้ดีที่สุด ให้สมกับที่ได้ร่วมกันฝ่าฟันอุปสรรคกันมาอย่างยากเย็น สิ่งต่าง ๆ ที่ทั้งสองคนได้ร่วมต่อสู้กันมาจะทำให้ความรักของเขาทั้งคู่มีความมั่นคง แม้ในภายภาคหน้าทั้งสองคนต้องพบเจอเรื่องราวเลวร้ายก็จะทำให้จิตใจมีความเข้มแข็งมากพอที่จะผ่านเรื่องราวเหล่านั้นไปด้วยกันอีกครั้ง ยามใดที่ทะเลาะกันหรือมีเหตุการณ์ที่ทำให้เข้าใจผิดกัน ประสบการณ์ที่เคยผ่านมาด้วยกันจะทำให้ทั้งสองคนเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น ทั้งพสุและเจ้าแสงจันทราต่างรักกันสุดหัวใจ และไม่มีคำพูดใดที่จะเทียบเท่ากับความเสียสละที่พสุมอบให้เจ้าแสงจันทราได้

นวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ปรากฏการใช้กลวิธีการนำเสนอฉากท้องถื่นในตอนที่ถูกจับตัวเพชรน้ำผึ้งมาที่ชุมโจร แต่ก่อนที่จะเดินทางถึงชุมโจรนั้น เพชรน้ำผึ้งกลับแอบหลบหนีภูผา เพราะเธอไม่ต้องการไปที่ชุมโจรกับภูผา แต่เธอไม่สามารถหนีภูผาได้ ด้วยหนทางในป่าที่ยากลำบากประกอบกับสัตว์ที่อยู่ในป่า ทำให้เพชรน้ำผึ้งต้องยอมจำนนและขอความช่วยเหลือจากภูผา ดังความว่า

“ฉันบอกว่าถึงจะแกะทาพวกนี้ออกให้เธอ แต่ในป่านี้มีทาก ปลิง เรือด ไร อยู่ทุกหนทุกแห่ง ไต่ไปไม้แห่งที่เธอเดินผ่าน บนต้นไม้ที่เธอก้าวข้าม และถ้าเธอไม่ไปกับฉัน ฉันก็ไม่สามารถตามไปช่วยแกะมันออกจากตัวเธอได้อีกแล้ว เหมือน ๆ ที่ฉันไม่สามารถฆ่าตัวที่สอง

หรือสามให้เธอได้ ถ้าเธอเลือกที่จะกลับไปหาผู้หมวดของเธอ เธอต้องจัดการกับปัญหาพวกนี้เอง”

ภูผาพูดอย่างเลือดเย็น ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าหากพวกนี้ไม่มีพิษมีภัยน่ากลัว ถ้าไม่หลุดเข้าไปในอวัยวะสำคัญ เพียงแต่คนถูกดูดเลือดจะรู้สึกเจ็บ ๆ คัน ๆ ดุน่าขยะแขยงไปหน่อยเท่านั้น และความจริงแล้วไม่ต้องแกะพวกมันออกก็ได้ เพราะพออ้ม พวกมันก็จะเก็บเขี้ยวทิ้งตัวหลุดจากไปเอง จะมีปัญหาก็คือแต่เลือดจากปากแผลที่หยุดค่อนข้างยากทิ้งไว้ให้ตามแก้ต่อ ทว่าคนอยู่ป่าอย่างเขาย่อมมีวิธี

แต่ชายหนุ่มเลือกที่จะไม่บอกความจริงข้อนี้แก่อีกฝ่าย ซ้ำยังยิ้มเย็นซาให้หญิงสาวรอยยิ้มที่มีแต่คนใจดำเท่านั้นจะยิ้มได้ แล้วค่อยถามต่อ

“เธอยังจะกลับไปหาเขาอีกไหม”

หญิงสาวประสานสายตากับเขาดูเดือด

“กลับ” หล่อนเอ่ยแค่คำเดียวสั้น ๆ แค่ว่าพูดเท่านั้นก็พอแล้วสำหรับเขา

“ถ้าอย่างนั้นฉันก็หวังว่า...เธอจะหาทางออกจากป่านี้เจอนะ”

พูดจบภูผาก็หันหลังให้อีกฝ่ายพร้อมก้าวจากไปด้วยฝีเท้าแผ่วเบาของผู้ชำนาญใน

พงไพร

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 86-87)

เพชรน้ำผึ้งไม่ยอมไปชุมนุมโจรกับภูผาและพยายามจะหนีออกจากป่าเพื่อกลับไปหาหมวดเผ่าเทพ แต่เธอก็ไม่สามารถหนีออกจากป่าไปได้เพราะเธอไม่รู้จักเส้นทาง อีกทั้งเพชรน้ำผึ้งยังต้องเจอกับสัตว์ป่าไม่ว่าจะเป็น งู ทาก ปลิง เรือด ไร ส่วนภูผาเป็นผู้มีความชำนาญในเรื่องการเดินป่าและการรับมือกับสัตว์ป่าทั้งหลาย สำหรับการกำจัดทากนั้น ภูผารู้ว่าหากพวกนี้ถ้าไม่เข้าไปในอวัยวะที่สำคัญก็จะมีพิษภัยที่น่ากลัว เมื่อพวกมันดูดเลือดอ้มแล้วก็จะทิ้งตัวหลุดไปเอง แต่ภูผาเลือกที่จะไม่บอกข้อมูลเหล่านี้ให้เพชรน้ำผึ้งรู้ ภูผาจึงยื่นข้อเสนอจะช่วยแกะทากออกให้ ขอเพียงเพชรน้ำผึ้งยอมเดินทางไปที่ชุมนุมโจรกับเขา ในตอนแรกเพชรน้ำผึ้งก็ไม่ยินยอม จนในท้ายที่สุดเธอก็ต้องยอมขอความช่วยเหลือจากภูผา และจำยอมที่จะต้องเดินทางไปอยู่ที่ชุมนุมโจร เพชรน้ำผึ้งไม่รู้ว่าการที่ภูผาจับตัวเธอมาที่ชุมนุมโจรก็เพราะต้องการช่วยเหลือเธอให้ปลอดภัย อีกทั้งภูผายังบอกคนในชุมนุมโจรว่าเธอเป็นภรรยาของภูผาจึงทำให้ไม่มีใครกล้ามาข่มเหงหรือทำร้ายเธอ ในช่วงแรกที่เพชรน้ำผึ้งมาอยู่ที่ชุมนุมโจร เธอก็พยายามจะหนีออกจากชุมนุม เมื่อเสื่อผืนจับได้ว่าเธอคิดหนี เธอจึงถูกลงโทษด้วยการห้อยแขวน แต่ภูผาก็ยินดีที่จะรับโทษแทนเพชรน้ำผึ้ง ดังความว่า

“เริ่มได้!”

แล้วเพชรน้ำผึ้งก็พบว่าหล่อนเปลือยตัวกรีดร้องออกมาเสียงหลง หัวใจแทบจะหยุดเต้นในวินาทีนั้นเอง เพราะร่างสูงใหญ่ของภูผาได้ทิ้งตัวดิ่งลงไปในความว่างเปล่าของอากาศคล้ายจะพุ่งลงไปเหวเบื้องล่าง แต่พอเชือกที่งัดตัวดึงจนสุดความยาว มันก็แกว่งไกวไปมาต่ออีกพักหนึ่ง เพราะแรงเหวี่ยงที่เกิดจากน้ำหนักตัวชายหนุ่มที่ถูกแขวนห้อยตรงปลายเชือก

“เขา...เขาทำอะไร” หล่อนพึมพำออกมาอย่างขวัญเสีย

คิดว่าภูผาจะตกลงไปตายในเหวนั้นเสียแล้ว

“เขาก็กำลังห้อยแขวนแทนแกใจ” กระเช้ากระซางเสียงตอบแทนคนอื่น ๆ และมองหล่อนอย่างเกลียดชัง

“แล้วเมื่อไหร่เขาจะถูกปล่อยลงมา”

“อุปหมตครึ่งก้านหรือไม่กี่พระอาทิตย์ตกดิน...ขึ้นอยู่กับอะไรมาถึงก่อน และถ้าเขาไม่ตายไปเสียก่อน”

คำพูดสุดท้ายของอีกฝ่ายกรีดลึกเข้าไปในหัวใจเพชรน้ำผึ้ง

“แล้ว...เขาจะตายไหม”

รู้ว่าถามอะไรโง่ ๆ ออกไปแต่หญิงสาวไม่เคยเห็นอะไรอย่างนี้มาก่อน หัวใจถูกบีบรัดจนเจ็บและอึดอัด สมองว่างเปล่าชาวโพลนราวกับถูกสายฟ้าฟาดใส่

“เขาเป็นคนที่แข็งแกร่งที่สุดของเรา แต่นั่นมันตอนที่เขาไม่ได้โดนเขี่ยด้วยหางปลากระเบนสีบที่แบบนี้”

(อุมากริการ์, 2560, หน้า 200-201)

ภูผาถือเป็นชายหนุ่มที่มีร่างกายแข็งแรงมากที่สุดในซุมโจร เขาถูกลงโทษห้อยแขวนตั้งแต่อายุ 9 ขวบ ซึ่งปกติแล้วไม่มีเด็กชายคนไหนสามารถทนการห้อยแขวนได้ แม้แต่ครูลอยคนที่ภูผารักเหมือนพ่อ ยังเสียชีวิตเพราะถูกลงโทษด้วยวิธีการห้อยแขวนนี้ ดังนั้นภูผาจึงรู้ว่าเพชรน้ำผึ้งไม่สามารถอดทนต่อการถูกห้อยแขวนนี้ได้อย่างแน่นอน เพราะเธอถูกเลี้ยงดูมาอย่างทะนุถนอม อีกทั้งการลงโทษแบบนี้ต่อให้มีร่างกายที่แข็งแรงก็เชื่อว่าจะมีชีวิตรอดทุกคน ภูผาจึงขอรับโทษแทนเพชรน้ำผึ้ง เพราะตามกฎของซุมโจรสามีสามารถรับโทษแทนภรรยาได้ เขาจึงยอมเสี่ยงชีวิตเพื่อเพชรน้ำผึ้ง จากเหตุการณ์ที่ภูผารับโทษแทนเพชรน้ำผึ้ง ทำให้เพชรน้ำผึ้งรู้สึกผิดที่เป็นเหตุให้ภูผาต้องเจ็บหนัก เธอจึงไม่คิดที่จะหนีออกจากซุมโจร เธอจะไม่ทำให้ภูผาต้องเดือดร้อนอีกต่อไป เพราะภูผาเป็นคนดีและปกป้องเธอมาตลอด ในท้ายที่สุดภูผา

จึงบอกความจริงกับเพชรน้ำผึ้งทุกอย่าง ทั้งในเรื่องที่ภูผาร่วมมือกับตำรวจเพื่อทลายชุมโจร เรื่องที่เขาจับตัวเพชรน้ำผึ้งมาเพื่อช่วยเหลือเธอไม่ให้ถูกเสียดจางหมั่ง และภูผาไม่เคยล่วงเกินเพชรน้ำผึ้ง เขาเพียงวางแผนให้คนในชุมโจรเข้าใจผิดว่าเพชรน้ำผึ้งเป็นเมียของเขา นอกจากนี้ในระหว่างที่เพชรน้ำผึ้งอยู่ที่ชุมโจร เธอได้เห็นความดีในตัวของภูผา ทำให้เธอรักภูผาและพยายามที่จะให้ภูผาเลิกเป็นโจร ภูผาก็รักเพชรน้ำผึ้งเช่นกัน ทั้งสองคนร่วมกันฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ จนในที่สุดก็ได้อยู่ครองคู่กันอย่างมีความสุข ดังความว่า

“พี่เองก็ห้ามไปฉุดคร่าใครมาเป็นเจ้าสาวด้วยรู้ไหม พี่ต้องเป็นจอมโจรของฉันทคนเดียว”

ภูผาไม่ตอบคำถามนั้น แต่ใช้จุมพิตผืนกลงไปบนริมฝีปากอ้อมที่ฝ้าฝันถึงมาตลอดหลายปีนี้อย่างให้สัญญามั่น

รสจุมที่หวานล้ำกว่าหยาดน้ำผึ้งและต็มด้าลึกซึ้งของชายหนุ่มทำให้หญิงสาวสะท้านไปทั้งร่างตอนเอนกายลงบนที่นอนหนานุ่ม หล่อนโอบรัดร่างเขาเอาไว้สุดแรงคล้ายว่ากลัวจะต้องพรากจากกันอีก

ภูผาเองก็กอดเพชรน้ำผึ้งแน่นไม่แพ้กัน

ชีวิตนี้เขาจะไม่มีวันปล่อยให้หล่อนจากไปอีกแล้ว

หญิงสาวคือความหวานล้ำเพียงอย่างเดียวที่เขาได้รับจากชีวิตในโลกมืดที่เหมือนदनรกยามอยู่ในช่องโง่ไพรวารี่

หล่อนคือหยาดน้ำผึ้งที่ช่วยขโลมจิตใจเขา

เปรียบได้กับมธุรสโลกันตร์

(อุมาธิการ, 2560, หน้า 486-487)

ท้ายที่สุดทั้งภูผากับเพชรน้ำผึ้งร่วมกันต่อสู้และเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ มาได้ ทั้งสองคนต่างรักกันอย่างสุดหัวใจ เขาทั้งสองคนจะไม่มีวันพลัดพรากจากกัน เพชรน้ำผึ้งได้มอบความรักเพื่อช่วยขโลมและหล่อเลี้ยงหัวใจของภูผาให้พ้นจากความมืดมนในวันที่เขาต้องพบเจอกับขุมมรกในชุมโจร เปรียบได้กับมธุรสโลกันตร์ ภูผาก็เป็นวีรบุรุษที่คอยปกป้องเพชรน้ำผึ้งด้วยชีวิต ต่างฝ่ายต่างเห็นคุณค่าของกันและกัน จนในที่สุดทั้งคู่ก็ได้สมหวังและครองรักกัน

กล่าวโดยสรุป จากกลวิธีการนำเสนอฉากท้องถื่นที่ปรากฏในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ทำให้เห็นว่าฉากป่าเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ทั้งยังเป็นฉากสำคัญที่ปรากฏทั้งในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถและมธุรสโลกันตร์ พื้นที่ป่าในนวนิยายทั้งสองเรื่องเป็นพื้นที่ของการนำเสนอความสามารถและความรักของตัวละครเอกชาย กล่าวคือ ฉากป่าเป็นพื้นที่ในการเดินทางเพื่อฟันฝ่าอุปสรรค การต่อสู้กับศัตรู วิธีการดำรงชีวิตตามวิถีธรรมชาติ และความไร้อารยธรรม ดังนั้นพื้นที่ป่าจึงเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยมายาคติของความดิบเถื่อน ขาดศีลธรรม ใช้กฎหมายอาชนะกฎระเบียบ แต่ตัวละครเอกก็สามารถแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม ก้าวผ่านและเดินทางออกจากความป่าเถื่อน นำพาให้คนรักของตนเองปลอดภัยจากภัยอันตรายต่าง ๆ นอกจากนี้พื้นที่ของป่ายังเป็นจุดเริ่มต้นของความรักระหว่างพสุกับเจ้าแสงจันทา และผูกพันกับเพชรน้ำผึ้ง ความรักของตัวละครเอกในนวนิยายทั้งสองเรื่องเริ่มต้นขึ้นที่ป่า แม้จะเป็นพื้นที่ที่ขาดความเจริญทางด้านวัตถุ แต่กลับเป็นจุดเริ่มต้นของความรัก เป็นจุดที่ทำให้เกิดความเจริญทางด้านจิตใจ และเป็นพื้นที่ทดสอบจิตใจเบื้องต้นของตัวละคร หากตัวละครใดที่มีความเห็นแก่ตัวก็จะหนีเอาตัวรอดเพียงคนเดียว แต่พสุกับภุษาได้พิสูจน์ให้เห็นว่า เขายินดีที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ใด ย่อมไม่เป็นอุปสรรคต่อการแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมหรือการทำความดีของตัวละครเอกชาย

อีกทั้งฉากป่ายังแสดงให้เห็นการเดินทางเพื่อพิสูจน์ความสามารถของตัวละครเอกชายซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของตัวละครในนวนิยายแนวโรมานซ์ที่ตัวละครเอกจะต้องมีลักษณะสำคัญ คือ ชอบผจญภัย รักเกียรติยศยิ่งกว่าชีวิต ยกย่องสตรี รักความสัตย์ และจงรักภักดีต่อมุลนายอย่างเคร่งครัด (วิทย์ ศิวะศรียานนท์, 2541, หน้า 124) ทั้งพสุและภุษาต่างเป็นตัวละครเอกชายที่มีความสามารถทั้งในเรื่องของการต่อสู้และสติปัญญา การเดินทางไปในพื้นที่ป่าดังกล่าวจึงเป็นการนำเสนอความสามารถและพิสูจน์ให้เห็นประจักษ์ชัดว่า ทั้งพสุและภุษาเหมาะสมกับการเป็นสุภาพบุรุษและคู่ควรที่จะได้ครองคู่กับหญิงสาวผู้สูงศักดิ์ มีความงามจากภายในและภายนอก ดังที่พสุได้ครองคู่กับเจ้าแสงจันทาซึ่งเป็นเจ้าหญิงแห่งเมืองนาง และภุษาได้ครองคู่กับหม่อมหลวงเพชรน้ำผึ้ง จตุวรรณ ราชินิกุลผู้มาจากครอบครัวที่ทั้งฝ่ายคุณพ่อและคุณแม่มีฐานันดรศักดิ์เป็นหม่อมราชวงศ์

2.2 การนำเสนอฉากต่างแดน

ฉากต่างแดนในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร หมายถึง ฉากต่างประเทศที่ตัวละครเอกชายได้เดินทางในพื้นที่นั้น ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางไปเพื่อปฏิบัติการกิจหรือการเดินทางไปเพื่อศึกษาต่อการนำเสนอฉากต่างแดนเป็นการใช้กลวิธีการนำเสนอความสามารถของตัวละครเอกชายทั้งในด้านการทำงานและด้านการเรียน ดังนี้

นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ พบการใช้กลวิธีการนำเสนอฉากต่างแดนในตอนที่พลูได้เข้ารับราชการทหารแล้ว ด้วยความสามารถของพลูจึงทำให้พลูได้รับทุนจากกองทัพของไทย โดยทุนดังกล่าวเป็นทุนไปศึกษาต่อที่โรงเรียนเตรียมทหารที่เวสต์พอยต์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ดังความว่า

สามปีก่อนหน้า พลูได้รับทุนจากกองทัพไทยไปเรียนต่อที่เวสต์พอยต์ โรงเรียนทหารที่มีชื่อเสียงที่สุดของสหรัฐอเมริกา หลังเรียนจบเขาก็เข้าฝึกหลักสูตรหน่วยรบพิเศษ หรือที่เรียกกันว่า ‘กรีนเบเรต’ เพื่อเขาจะได้นำความรู้มาถ่ายทอดให้แก่ทหารรุ่นน้องในประเทศไทยต่อไป

กองทัพไทยมีสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อกองทัพบกสหรัฐอเมริกา ทหารไทยหลายนายที่มีผลการเรียนดีเยี่ยมจึงได้รับทุนไปเรียนต่อที่เวสต์พอยต์ เพื่อจะได้นำหลักสูตรทหารที่ทันสมัยกลับมาใช้ที่ประเทศไทย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อกองทัพต่อไป

(ณารา, 2559, หน้า 21)

ด้วยความที่พลูเป็นบุคคลที่มีสติปัญญาดี มีผลการเรียนดีเยี่ยม ทำให้เขาสามารถสอบเข้าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาและสามารถสอบรับราชการทหารได้ ประกอบกับการเลี้ยงดูของครอบครัวที่ช่วยเหลือหลอมให้พลูเป็นคนดีและคนเก่ง อีกทั้งยังได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากคนในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นคุณพ่อที่รับราชการเป็นตำรวจ และคุณลุงที่รับราชการเป็นทหาร ทั้งสองท่านให้พลูตัดสินใจเลือกอาชีพที่พลูชื่นชอบ เพราะไม่ว่าอาชีพใดก็ทำให้ประชาชนและบ้านเมืองเกิดความสงบสุขได้ พลูจึงเลือกรับราชการทหารตามคุณลุง หลังจากนั้นพลูได้รับทุนให้ไปศึกษาต่อทางด้านการทหารที่เวสต์พอยต์ ซึ่งเป็นโรงเรียนทหารที่มีชื่อเสียงที่สุดของประเทศสหรัฐอเมริกา ดังที่ CAMPUS star (2560) กล่าวว่า

โรงเรียนเตรียมทหาร The United States Military Academy หรือ West Point เป็นโรงเรียนเตรียมทหารที่ได้รับการยกย่องว่าดีที่สุดในอเมริกาและในโลก ตั้งอยู่ในเมืองเวสต์พอยต์ รัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1802 ด้วยมีจุดประสงค์คือสร้างนักเรียนที่มีคุณภาพทั้งด้านการศึกษาให้มีความรอบรู้ และมีทักษะทางด้านการทหาร

หลังจากจบการศึกษาที่เวสต์พอยต์แล้ว พสุได้รับโอกาสให้เข้าฝึกหลักสูตรหน่วยรบพิเศษหรือที่เรียกกันว่า ‘กรีนเบเรตส์’ (Green Berets)¹ หรืออาจจะเรียกว่า “นักรบหมวกเขียว” เป็นหน่วยรบพิเศษของกองทัพบกสหรัฐอเมริกา หน่วยนี้ถือกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ. 1942 จากการก่อตั้งของพันโทโรเบิร์ตเฟรดดริคค์ (Lt. Col. Robert Frederick) (สุรชาติ บำรุงสุข, 2545, หน้า 149) เมื่อพสุเรียนจบและผ่านการฝึกหลักสูตรหน่วยรบพิเศษแล้ว เขาจะได้นำความรู้มาถ่ายทอดให้แก่ทหารรุ่นน้องและพัฒนากองทัพไทยต่อไป

นอกจากนี้ฉากต่างแดนยังเป็นการนำเสนอพื้นที่การทำงานของพสุ ทำให้พสุเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์จากการทำงาน โดยพสุได้ทำงานร่วมกับยุพราชซึ่งเป็นทหารแห่งเมืองนางและเป็นคู่หูร่วมรบของพสุ ดังความว่า

ดวงตาของพวกเวียดกงเบิกกว้างเพียงเสี้ยวนาที่ เมื่อเสียงปืนกลดังขึ้น ร่างทั้งห้าก็ล้มพุงลงไปกองบนพื้น พวกเขาไม่มีเวลาคิดอีกแล้ว นอกจากดึงระเบิดมือจากเอวและโยนเข้าไปที่กองไม้ ก่อนจะออกวิ่งสุดฝีเท้าเพื่อหลบให้พ้นจากแรงอัดของระเบิด อีกทั้งพวกเวียดกงก็กรูกันกลับมาทันทีที่ได้ยินเสียงปืนจากด้านใน

.....

พสุกับยุพราชตั้งตัวได้เลยรีบลุกขึ้นแล้วออกวิ่ง ก่อนที่เสียงปืนจะดังขึ้นตามหลัง พสุวิ่งนำหน้า พอผ่านหัวมุมที่สอง เขาก็คว่ำระเบิดข้างเอวโยนออกไปข้างหน้า แล้ววิ่งกลับมาหลบที่หัวมุม แรงอัดของมันส่งผลให้ช่องเล็กนั้นเปิดกว้างขึ้น เขารีบปืนขึ้นไปและหมุนตัวกลับมาเตรียมรับยุพราชที่ยื่นมือขึ้นมา พอเขาถึงร่างคู่หูผ่านพ้นหลุมมาแล้ว ก็สัมผัสได้ถึงเลือดที่ไหลรินลงสู่มือ

¹ ในปี ค.ศ. 1961 หน่วยรบพิเศษอเมริกันส่วนใหญ่ประกอบด้วยพลร่มที่ได้รับการฝึกมาเป็นอย่างดีสามารถกระโดดร่มลงปฏิบัติการในดินแดนของฝ่ายข้าศึกได้ ทหารในหน่วยรบพิเศษนั้นนับว่าเป็นทหารชั้นหวัะทืออย่างแท้จริง มีหลายคนที่พูดภาษาได้สองภาษา แต่ละคนได้รับการฝึกเป็นพิเศษที่สามารถทำหน้าที่แทนคนอื่นได้ ซึ่งแม้ว่าจะมีหน้าที่โดยเฉพาะก็ตาม แต่ก็จำเป็นที่จะต้องมีคนทดแทน พวกเขาต้องปฏิบัติในที่ห่างไกลจากกองทัพ และผู้บังคับบัญชาบางคนก็ไม่สู้จะพอใจนัก และบางครั้งแสดงความไม่พอใจออกมาอย่างเปิดเผย

จนกระทั่งถึงเวลาที่ประธานาธิบดีเคนเนดีให้ความสนใจหน่วยนี้เป็นพิเศษ กองทัพบกจึงค่อย ๆ ยอมรับบ้าง เขาต้องการที่จะรับรองหน่วยรบพิเศษ ซึ่งในขณะนั้นเรียกว่าหน่วยกรีนเบเรตส์ ซึ่งยืมมาจากหน่วยคอมมานโดของอังกฤษในสงครามโลกครั้งที่ 2 เคนเนดีเห็นว่าสามารถที่จะจัดตั้งหน่วยรบพิเศษนี้เป็นหน่วยต่อต้านการก่อการร้ายและช่วยกองทัพประเทศที่เป็นพันธมิตรในการปลดปล่อยตะวันออกไกลและอเมริกาใต้ ความจริงเป็นการขยายความปรารถนาของเขาในการที่จะได้เป็นผู้คุ้มครองประชาธิปไตยทั่วโลก หน่วยกรีนเบเรตส์ ซึ่งมีคำขวัญว่า “ปล่อยผู้กดขี่ให้มีอิสรภาพ” จนกลายเป็นกองกำลังที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ที่จะต่อสู้คอมมิวนิสต์ทุกหนทุกแห่งในโลก (Douglas Welsh, 2533, หน้า 18)

ยุพราชกัดฟันแน่นเมื่อถึงระเบิดมือลูกสุดท้ายหย่อนลงไปในห้อง เป็นการปิดฉากพวกที่ตามล่ามาเท่านั้น เพราะเวลานี้พื้นดินตรงหน้ากำลังถูกพระเพลิงแผดเผา เสียงระเบิดและเสียงปืนดังไม่หยุด สลับกับเสียงร้องครวญคราง ภารกิจของพวกเขาเสร็จสิ้นแล้ว หัวหน้าทีมเรียกให้พวกเขาถอนกำลังและไปรอที่จุดนัดหมาย ซึ่งเฮลิคอปเตอร์จะบินมารับในอีกครึ่งชั่วโมง

(ณารา, 2559, หน้า 26)

หน่วยรบพิเศษกรีนเบเรต์ถูกส่งเข้ามาปฏิบัติการแบบกองโจรหลังแนวข้าศึก ซึ่งมีหน้าที่สังหารและทำลายทุกสิ่งทีขวางหน้า พสุกับยุพราชซึ่งเป็นนายทหารที่เข้าร่วมฝึกในหน่วยรบพิเศษนี้ ทำให้เขาได้มีโอกาสได้ออกรบในสงครามเวียดนามนี้ด้วยเช่นกัน ด้วยความที่พสุกับยุพราชเป็นคนเอเชียซึ่งมีรูปร่างเล็กกว่าทหารอเมริกัน ทำให้เขาทั้งสองคนสามารถทำงานได้คล่องตัวและทำงานในที่แคบได้ง่ายกว่าทหารอเมริกัน ทั้งสองคนจึงสามารถเข้าทำลายแหล่งเก็บอาวุธของทหารเวียดนามได้สำเร็จ

ในส่วนของนวนิยายเรื่องมธุสโลกันตร์ ปรากฏการใช้กลวิธีการนำเสนอฉากต่างแดนในช่วงท้ายของเรื่อง หลังจากภูผาร่วมมือกับตำรวจทำลายชุมโจรได้สำเร็จ ภูผาก็ได้พบกับครอบครัวที่แท้จริง พ่อของภูผาจึงต้องการให้ภูผาเริ่มต้นชีวิตใหม่ ด้วยการตั้งชื่อให้ภูผาว่า “คีรี” หลังจากนั้นภูผาจึงไปเรียนการเกษตรที่ประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อเป็นการสานฝันเรื่องการเรียนต่อ ทั้งยังได้พัฒนาตนเอง และทำให้ครอบครัวของเพชรน้ำผึ้งวางใจให้เขาดูแลเพชรน้ำผึ้งได้ ดังความว่า

“หลังจากเรื่องต่าง ๆ เรียบร้อย คุณพ่อก็ถามว่าพี่อยากจะทำอะไรต่อ ใจจริงพี่อยากไปตามหาเธอ อธิบายเรื่องทั้งหมดกับเธอ แต่ใจที่เธอนั้นไปตั้งสหรัฐ แล้วพอมาคิดดูดี ๆ เธอเองก็เป็นถึงหม่อมหลวง ขณะที่พี่ถึงจะกลายเป็นลูกของคุณพ่ออย่างที่เรารู้กันดีแล้ว แต่ฐานะก็ยังห่างไกลเธออยู่มาก...อาชีวะก็ไม่มี ถ้าเลี้ยงตัวเองไม่ได้แล้วจะเลี้ยงเมียได้อย่างไร ถ้าพี่เป็นคุณพ่อคุณแม่ของเธอ มีคนแบบนี้มาขอลูกสาวก็ไม่มีทางยกให้แน่ ๆ”

“เพราะแบบนี้พี่เลยไปเรียนต่อ?”

มือหล่อนเริ่มซุกซน ด้วยการเขี่ยกระดูกเสื่อเขาเล่น ทำให้ภูผาต้องรวบรวมสติที่กำลังจะกระเจิดกระเจิงไปให้เข้าที่เข้าทาง

“อือม เพราะเคยมีบางคนบอกพี่ว่า...การศึกษาจะทำให้เราเท่าเทียมกัน”

เขาจ้องตาหล่อน ทำให้เพชรน้ำผึ้งผลิยิ้มอ่อนหวานให้

ดวงตาคู่สวยของหญิงสาวมีฝ้าน้ำบาง ๆ ปรากฏอยู่ เพชรน้ำผึ้งคงดีใจที่เขาจำได้
ทุกคำที่หล่อนบอก

“แล้วท่านรอง...” คราวนี้ภุผาหมายถึงเผ่าเทพที่บัดนี้เลื่อนชั้นจากหมวดเป็น
รองผู้กำกับแล้ว “ก็บอกว่าเธอคงไปเรียนประมาณสี่ปี...พี่เลยคิดว่าระหว่างนั้นพี่เองก็น่าจะหา
อะไรเรียนเช่นกัน ปีแรกพี่เลยมาสอบเทียบ ม.ศ. ห้าได้ จากนั้นก็ขอคุณพ่อไปเรียนเกษตรที่
ฟิลิปปินส์ เรียนอยู่สามปีก็กลับมาทำไร่ส้มรอเธอที่ฝาง เพราะคุณพ่อเคยซื้อที่ไว้ที่นั่นตอนย้าย
ไปรับราชการอยู่ที่เชียงใหม่”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 483-484)

หลังจากที่ภุผาได้พบกับครอบครัวที่แท้จริง ภุผาจึงตัดสินใจเรียนต่อตามที่ตนเองตั้งใจไว้
เขามุ่งมั่นจนสามารถสอบเทียบ ม.ศ.ห้า ได้ และได้ไปเรียนต่อเกี่ยวกับการเกษตรที่ประเทศฟิลิปปินส์
หลังจากเรียนจบแล้วภุผาก็กลับมาทำไร่ส้มกว่าห้าสิบไร่ เขาปลูกส้มซึ่งเป็นผลไม้ที่เพชรน้ำผึ้งชื่นชอบและ
คิดซื้อพันธุ์ส้มว่า “เพชรน้ำผึ้ง”

กล่าวโดยสรุป กลวิธีการนำเสนอฉากต่างแดนในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร เป็นฉากที่
เกี่ยวกับพื้นที่ทางการศึกษาและการทำงานของตัวละครเอกชาย ไม่ว่าจะเป็นตัวละครพสุหรือภุผา
หากต้องการพัฒนาตนเอง ฝึกฝนประสบการณ์ หรือสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคคลรอบข้าง จะต้อง
เดินทางไปหาความรู้ในพื้นที่ต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่าฉากต่างแดนเป็นพื้นที่แห่งความเจริญ
ความทันสมัยและการพัฒนา ทั้งยังเป็นพื้นที่ของบุคคลที่ค่อนข้างมีฐานะที่ดี เพราะในช่วงประมาณปี
พ.ศ. 2500 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนวนิยายทั้ง 2 เรื่องนี้ บุคคลที่จะสามารถเดินทางไป
ต่างประเทศได้จะต้องค่อนข้างมีทุนทรัพย์ และการเดินทางไปต่างประเทศส่วนใหญ่ก็เป็นไปเพื่อการศึกษา
ไม่เหมือนกับช่วงยุคหลังที่การเดินทางไปต่างประเทศเป็นเรื่องที่สะดวกสำหรับทุกคน ไม่ว่าจะเดินทางไป
ศึกษาต่อหรือเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว ดังนั้นฉากต่างแดนจึงเป็นพื้นที่การนำเสนอความสามารถในการ
เรียนและการปฏิบัติภารกิจของตัวละครเอกชาย ทั้งยังแสดงให้เห็นว่าเป็นพื้นที่แห่งความเจริญทางด้าน
การศึกษาด้วยเช่นกัน

3. ตำนานหรือเรื่องเล่า: การบ่งบอกลักษณะของตัวละครเอกชาย

ตำนาน (legend) หมายถึง นิทานหรือเรื่องเล่าเกี่ยวกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีลักษณะกึ่งปรัมปรา กึ่งข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือเป็นเรื่องที่มีข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์มากกว่าเรื่องปรัมปรา ตัวอย่างที่รู้จักกันดีได้แก่ตำนานเกี่ยวกับ Faust, The Flying Dutchman, The Wandering Jew, Hamlet, Beowulf, King Arthur, Charlemagne, Robin Hood, Jasonik ตามปกติจะมีตำนานเล่ากันเกี่ยวกับบุคคลเหล่านี้ วีรบุรุษชาวบ้าน นักปฏิวัติ นักบุญ หรือนักรบ เมื่อเล่ากันต่อ ๆ มานานเข้าก็มักจะกลายเป็นเรื่องเกินจริงและยาวขึ้นเรื่อย ๆ ในที่สุดจึงได้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรหรือท่องจำเป็นเพลง บทร้อยกรอง และลำนำนิทาน ซึ่งด้วยวิธีการเหล่านี้เองที่ทำให้เรื่องที่เล่าต่อ ๆ กันมาด้วยปากคำรงอยู่ได้ ตัวอย่างสมัยใหม่ของวีรบุรุษชาวบ้าน ได้แก่ ซัลวาโตเร จูเลียโน (Salvatore Giuliano) นักปฏิวัติทางการเมืองของซิซิลี ผู้เป็นโจรแบบ Robin Hood และ เซ เกบารา นักปฏิวัติชาวอาร์เจนตินาที่มีบทบาทในการทำการปฏิวัติในหลายประเทศ เรื่องราวและความคิดที่เป็นแนวเรื่องเกี่ยวกับบุคคลดังกล่าวนี้จะมีเรื่องที่แต่งเติมเพิ่มขึ้นภายหลังทั้ง ๆ ที่อาจจะไม่ใช่เรื่องของบุคคลเหล่านี้เลย ตัวอย่างตำนานที่แต่งเติมเรื่องราวขึ้นภายหลัง ได้แก่ เรื่องเล่าที่เกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น ดับเบิลยู.จี.เกรซ, เซอร์วินสตัน เชอร์ชิล, แอร์วิน โยฮันเนิส ฮ็อยเกน ร็อมเมิล, ลอร์ดมอนต์โกเมรี ส่วนบุคคลที่ถือว่าเป็นบุคคลในตำนานของไทย มีตัวอย่างเช่น ท้าวแสนปม นางนพมาศ ศรีปราชญ์ นายขนมต้ม (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561, หน้า 285)

ตำนานหรือเรื่องเล่าที่ปรากฏในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ปรากฏในนวนิยายชุดนี้ทั้ง 2 เรื่อง ได้แก่ นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ กล่าวถึงตำนานเมืองโยนกนคร ส่วนนวนิยายเรื่องมจรุสโลกันตร์ กล่าวถึงเรื่องเล่าของโรบินฮูด การกล่าวถึงตำนานหรือเรื่องเล่าที่ปรากฏนั้น ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าเป็นการเชื่อมโยงความเป็นมาของตัวละครเอกชายอันจะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมของตัวละครเอกชายและยังทำให้ผู้อ่านได้เห็นลักษณะเฉพาะของตัวละครเอกชาย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ณาตราใช้กลวิธีการนำเสนอลักษณะของตัวละครเอกชาย โดยการกล่าวถึงตำนานเรื่องเมืองโยนกนคร เหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นตอนที่เจ้าแสงจันทาชวนพสุพุดคุยเกี่ยวกับเรื่องเชื้อชาติ เจ้าแสงจันทาทถามพสุว่าเป็นคนโยนหรือคนไทย พสุไม่เข้าใจว่าคนโยนคือคนเชื้อชาติใด เจ้าแสงจันทาจึงคาดเดาว่าจะมาจากคำว่าโยนกนคร ซึ่งเป็นเมืองโบราณของล้านนา ทั้งสองคนจึงพุดคุยกันเรื่องตำนานของเมืองโยนกนคร ดังความว่า

“คุณเป็นคนโยนหรือเป็นคนไทยนะ” จู๊ ๆ เธอก็ถามขึ้นในความมืด เมื่อเธอชวนคุย เขาก็ยินดีตอบ

“อะไรคือคนโยน”

“อ้อ ขอโทษค่ะ ฉันหมายถึงคนล้านนา พวกเราเรียกชาวล้านนาที่พูดภาษาไทยว่าคนโยน”

“ทำไมถึงต้องเรียกว่าคนโยน”

“อืม นั่นสินะ ฉันก็ไม่แน่ใจ อาจจะมาจากคำว่าโยนกนคร เมืองโบราณของล้านนาก็ได้”

“โยนกนคร เมืองที่มีตำนานว่าจมน้ำนะหรือ”

“คงจั้นมั้ง ฉันเคยได้ยินคนเฒ่าคนแก่เล่าว่าเมืองโยนกนครจมอยู่ใต้น้ำ เป็นเพราะชาวเมืองจับปลาไหลเผือกมาแบ่งกันกิน จึงเกิดอาเพศ เมืองจมน้ำใต้น้ำภายในเวลาข้ามคืน”

“น่าสนใจดี แต่จริง ๆ แล้วแม่น้ำมันอาจเปลี่ยนเส้นทางได้นะ ในอดีตก็มีหลายเมืองที่ถูกน้ำท่วม แล้วแม่น้ำก็เปลี่ยนเส้นทางไป”

“ตามทฤษฎีก็ควรจะเป็นเช่นนั้น แต่ในสมัยโบราณชาวบ้านไม่ได้มีความรู้ ก็โทษว่าเป็นเพราะอิทธิฤทธิ์ หรือถูกสิ่งศักดิ์สิทธิ์สาปไปเสีย”

“อืม...เข้าใจละ และคำตอบสำหรับคำถามของคุณก็คือ ผมไม่ใช่คนโยน เป็นคนพระนคร แต่พ่อของผมเป็นตำรวจ มารับราชการที่ภาคเหนือหลายจังหวัด ผมจึงทั้งพูดและฟังภาษาเหนือได้สบาย และบังเอิญมารู้ว่าเหมือนภาษาไทยตอนเดินทางเข้ามาที่นี่ ลุงแสงที่ขับรถมาส่งพวกเราที่เมืองนางเล่าให้ฟัง ซึ่งที่จริงก็ไม่เหมือนเสียเลยทีเดียวนะ แต่ก็ฟังเข้าใจศัพท์บางคำสำเนียงจะหนักกว่าภาษาเหนือเท่านั้น”

(ณารา, 2559, หน้า 126-127)

บทสนทนาดังกล่าวเป็นการพูดคุยถึงเรื่องเชื้อชาติของพสุ เจ้าแสงจันทาได้ถามพสุว่าเป็นคนโยนหรือคนไทย แต่พสุไม่เข้าใจว่าคนโยนคือคนกลุ่มใด เจ้าแสงจันทาจึงอธิบายเพิ่มเติมว่าในความหมายของเจ้าแสงจันทาหมายถึงชาวล้านนาที่พูดภาษาไทย ทั้งสองคนจึงได้สนทนาแลกเปลี่ยนกันเรื่องเมืองโบราณของล้านนาที่ชื่อว่าโยนกนคร เจ้าแสงจันทาเคยได้ยินคนเฒ่าคนแก่เล่าถึงเรื่องตำนานของเมืองโยนกนครซึ่งจมอยู่ใต้น้ำ มีเรื่องเล่าต่อกันมาว่า ชาวเมืองโยนกนครได้จับปลาไหลเผือกมาแบ่งกันกินทำให้เกิดอาเพศ เมืองทั้งเมืองจึงจมน้ำใต้น้ำภายในเวลาข้ามคืน ดังที่ มานิต วัลลิโภดม (2545, หน้า 21) ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตำนานเมืองโยนกนคร ความว่า

ศักราชได้ 496 ตัวปีกดสัน พระองค์มหาธรรมเจ้า กินเมืองนานได้ 21 ปี อายุได้ 67 ปี แล้วก็จืดตายไปแล้ว

ก็ยกเอาพระองค์มหาชัยชนะเจ้าตนลูก มีอายุได้ 42 ปี ขึ้นเป็นกษัตริย์เสวยเมืองแทนในเมืองโยนกนครราชธานีไชยบุรีศรีช้างแสนแสนสืบไป

ศักราชได้ 467 ตัวปีเม็งเม้า ศาสนาพระพุทธเจ้าล่วงไปได้ 1003 ปี

พระองค์มหาชัยชนะเป็นกษัตริย์ได้ปีหนึ่งอายุได้ 70 ปี

เดือน 7 แรม 7 ค่ำ วันเสาร์ ครั้งนั้นคนทั้งหลายก็ไปเที่ยวยังแม่น้ำกุกกุกกุกกุก ได้เห็นยังปลาตะเพียนเผือกตัวหนึ่งใหญ่เท่าต้นตาล ยาวประมาณ 7 วา แล้วเขาก็พากันไปทบทปลาตัวนั้นตาย แล้วก็พากันลากมาถวายมหากษัตริย์เจ้า

พระองค์ก็มีอาชญาให้ตัดเป็นท่อนแจกกันกินทั่วทั้งเวียงนั้นแล

ครั้นว่าบริโภคนั้นเสร็จแล้วตั้งนั้น สุริยาอาทิตย์ก็ตกไปแล้ว ก็ได้ยินเสียงเหมือนดังแผ่นดินดั่งสนั่นหวั่นไหวประดุจดั่งว่าเวียงโยนกนครหลวงที่นี้จักเคลื่อนจักพังไปนั้นแล แล้วก็หายไปครั้งหนึ่ง ครั้นถึงมัชฌิมยามก็ซำดงมาเป็นคำรบสองแล้วก็หายนั้นแล ถึงปัจฉิมยามก็ซำดงมาเป็นคำรบสาม หนที่สามนี้ ดั่งยิ่งกว่าทุกครั้งทุกคราวที่ได้ยินมาแล้ว กาลนั้นเวียงโยนกนครหลวงที่นั้นก็ยุบจมลงเกิดเป็นหนองอันใหญ่

นอกจากนี้ มานิต วัลลิโถม (2545, หน้า 31) ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ปลาตะเพียน ในข้อนี้ผู้ชำนาญภาษาไทยในภาคเหนือตั้งข้อสงสัยว่าต้นฉบับเดิมน่าจะเป็นปลา “ปลาเขียน” แปลว่า “ปลาไหล” ส่วนปลาตะเพียนนั้นเรียก “ปลาปาก”

จากตำนานเรื่องเมืองโยนกนครทำให้พสุได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเจ้าแสงจันทา พสุยังกล่าวกับเจ้าแสงจันทาอีกว่า ตำนานเรื่องโยนกนครจมลงสู่น้ำเป็นเรื่องที่น่าสนใจ แต่จริง ๆ แล้วแม่น้ำอาจเปลี่ยนเส้นทางจึงทำให้เมืองโยนกนครจมน้ำไปทั้งเมืองก็เป็นไปได้ แต่ด้วยคนโบราณอาจไม่ได้มีความรู้จึงโทษว่าเป็นเรื่องของอิทธิฤทธิ์หรือถูกสิ่งศักดิ์สิทธิ์สาป แสดงให้เห็นว่าพสุแสดงทัศนะเกี่ยวกับตำนานเรื่องโยนกนครอย่างเป็นเหตุเป็นผล สะท้อนให้เห็นว่าการที่พสุจะเชื่อถือในเรื่องใด พสุจะต้องพิจารณาผ่านหลักเหตุและผลที่มีความเป็นไปได้ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ลบหลู่หรือดูถูกความเชื่อในตำนานที่เล่าสืบต่อกันมา เมื่อทั้งสองคนได้พูดคุยถึงเรื่องตำนานเมืองโยนกนครจบ พสุจึงเข้าใจความหมายของคำว่าคนโยนมากยิ่งขึ้น พสุได้ตอบเจ้าแสงจันทาว่าเขาไม่ใช่คนโยน แต่เขาเป็นคนพระนคร แต่เพราะพ่อของพสุเป็นตำรวจและมารับราชการทางภาคเหนือ ทำให้พสุที่ติดตามคุณพ่อไปอยู่ในหลาย

จังหวัดทางภาคเหนือจึงสามารถฟังและพูดภาษาเหนือได้ และพสุยังพอฟังคำศัพท์ภาษาไทยก็เข้าใจอีกด้วย

การสนทนาระหว่างพสุกับเจ้าแสงจันทาทำให้ทั้งสองคนได้รู้จักที่มาของกันและกัน เจ้าแสงจันทาเปิดใจพูดคุยและรับรู้เรื่องราวของพสุมากยิ่งขึ้น อีกทั้งพสุยังได้เล่าถึงประวัติส่วนตัวของเขารวมถึงการทำงานของคุณพ่อให้เจ้าแสงจันทาฟัง นอกจากนี้การพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องตำนานดังกล่าว ยังเป็นการบ่งบอกถึงลักษณะของพสุว่า แม้พสุจะเป็นคนพระนครแต่เขาก็สามารถฟังและพูดภาษาถิ่นเหนือได้ ทั้งยังเข้าใจภาษาไทย อีกทั้งพสุยังมีความรอบรู้เกี่ยวกับเรื่องตำนานเมืองโยนกนครและเรื่องการเปลี่ยนเส้นทางของแม่น้ำอีกด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่าพสุสามารถเข้าใจภาษาของเจ้าแสงจันทาและเจ้าแสงจันทาก็สามารถเข้าใจภาษาที่พสุสื่อสารได้เช่นกัน ซึ่งการที่พสุกับเจ้าแสงจันทาเข้าใจภาษาซึ่งกันและกันก็เหมือนกับการยอมรับและเปิดใจให้อีกฝ่ายเข้ามาอยู่ในสังคมของตน จึงถือเป็นการเริ่มต้นการทำความรู้จักกันด้วยการสื่อสารที่เข้าใจ และสามารถพัฒนากลายเป็นคนรักที่เข้าใจกันที่สุดในที่สุด

ทางด้านนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ อุมาริการ์ใช้กลวิธีการนำเสนอลักษณะของตัวละครเอกชาย โดยการกล่าวถึงเรื่องเล่าของโรบินฮูด ซึ่งเป็นเรื่องเล่าของโจรผู้มีความดี จริยธรรม ปล้นคนรวยที่ไร้มนุษยธรรมเพื่อช่วยคนยากไร้ที่ถูกเอารัดเอาเปรียบ อุมาริการ์ใช้กลวิธีการนำเสนอตัวละครภูผาเปรียบเหมือนกับโรบินฮูด ดังในตอนที่หมวดเฝ้าเทพบอกกับเพชรน้ำผึ้งเกี่ยวกับภูผา ความว่า

‘แต่คุณไม่ต้องกลัวไปหรอก เสือผามันฉลาดพอที่จะไม่ยุ่งกับคนจรต่างถิ่น ไม่ปล้นข้าราชการ คนทำงานหาเช้ากินค่ำเล็ก ๆ น้อย ๆ มันจะเลือกปล้นเฉพาะเศรษฐี คหบดี ไม่ก็ปิดหมู่บ้านปล้นไปเลย บางคนโดนปล้นเคยบอกกับพวกตำรวจว่า...’

.....

‘มันเป็นโจรผู้ดี ปล้นแต่ไม่ฆ่า ฉกฉวยแต่เงินทองข้าวของมีค่า แต่ไม่ฉุดคร่าผู้หญิง บางคนก็บอกว่ามันเป็นโจรมีน้ำใจ ปล้นของคนรวยหน้าเลือดไปแจกคนจน’

‘เหมือนโรบินฮูด’

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 63)

ข้อความข้างต้นเป็นคำพูดของหมวดเฝ้าเทพซึ่งเป็นตำรวจและเป็นคู่หมั้นของเพชรน้ำผึ้ง หมวดเฝ้าเทพบอกเพชรน้ำผึ้งว่าไม่ต้องกลัวเสือผา เพราะเสือผาเป็นโจรที่ฉลาดมักจะไม่ยุ่งกับคนต่างถิ่น

ไม่ปล้นข้าราชการ หรือคนที่หาเช้ากินค่ำ แต่มักจะเลือกปล้นคนรวยหรือปิดหมู่บ้านปล้นไปเลย อีกทั้งยังมีคนที่เคยถูกเสือผาปล้นได้บอกกับตำรวจว่า เสือผาเป็นโจรผู้ดีเหมือนกับโรบินฮูด คือ ปล้นทรัพย์สินเงินทองแต่ไม่ฆ่า ไม่ฉุดหรือทำร้ายผู้หญิง บางคนยังบอกว่าเสือผาเป็นโจรมีน้ำใจ ปล้นคนรวยที่เอาเปรียบผู้อื่นเพื่อไปช่วยเหลือคนยากจน

เห็นได้ว่าทัศนคติของตำรวจ ชาวบ้าน หรือแม้กระทั่งคนที่ถูกเสือผาปล้น ทุกคนต่างเห็นว่าเสือผาแม้จะเป็นโจรแต่เป็นโจรที่มีคุณธรรม จริยธรรม มักจะช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก หรือแม้กระทั่งเพชรน้ำผึ้งเองเมื่อได้อยู่ใกล้ชิดกับเสือผาก็ทำให้เธอมีทัศนคติต่อเสือผาที่แตกต่างไปจากเดิม จากที่เธอโทษว่าเป็นเพราะเสือผาลักพาตัวเธอมาไว้ที่ชุมโจร จึงทำให้เธอต้องพบกับความยากลำบาก เสี่ยงอันตราย ต้องพลัดพรากจากครอบครัว แต่เมื่อเพชรน้ำผึ้งได้พิจารณาการกระทำของเสือผาแล้ว ทำให้รู้ว่าเสือผาไม่คิดทำร้ายเธอ ให้อิสระ และยังเป็นโจรที่มีคุณธรรม จริยธรรม เหมือนกับโรบินฮูด ดังความว่า

คงเพราะที่ผ่านมากฎผาค่อนข้างให้อิสระเพชรน้ำผึ้งไม่น้อย ด้วยตัวเขาเองหลังจากพอเดินได้ก็ไม่ชอบนอนแช่อยู่บนเตียง ฝ่ายนั้นมีกิจกรรมหลากหลายที่ต้องทำ เพชรน้ำผึ้งเองก็ไม่ชอบนั่งจับเจ้าอยู่เฉย ๆ ไ้ครั้นจะนั่งร้องไห้เป็นผาเต่า แล้ววิงวอนขอให้อีกฝ่ายปล่อยตัวหล่อนไปก็ทำไม่ได้ เพราะไม่ใช่คนเจ้าน้ำตา ทั้งยังไม่คิดว่าการทำตัวเป็นนางเอกนิยายแบบนั้นจะช่วยแก้ปัญหาอะไรให้ได้

ในเมื่อฟ้าลิขิตให้หล่อนต้องโดนฉุดมาเป็นเมียโจร อยู่ในรังโจร ก็ควรใช้โอกาสนี้ให้คุ้มค่า เพราะไม่ใช่ลูกผู้ดีทุกคนจะได้รับโอกาสเช่นนี้

มิหนำซ้ำโจรที่ฉุดหล่อนมากี่ทั้งหล่อเหลา และมีคุณธรรมอย่างกับโรบินฮูดหลงมาจากป่าเซอร์วูด

ขอเพียงเพชรน้ำผึ้งไม่ฝ่าฝืนคำสั่งของเขา ชายหนุ่มก็ไม่ทำร้ายหล่อน

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 244)

หลังจากที่เพชรน้ำผึ้งถูกฎาจับตัวมาที่ชุมโจร เธอพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อหนีออกจากชุมโจร แต่เธอไม่รู้ว่าการที่ฎาลักพาตัวเธอมาขึ้นเป็นการช่วยเหลือไม่ให้เธอตกอยู่ในอันตราย และหากบอกกับทุกคนในชุมโจรว่าเพชรน้ำผึ้งเป็นเมียของเสือผาก็จะทำให้ฎาสามารถคุ้มครองและไม่มีใครกล้ามาทำร้ายเธอได้ ฎาให้อิสระแก่เพชรน้ำผึ้ง เธอสามารถทำได้ทุกอย่างแต่ข้อย่างเดียวคืออย่าออกนอกบริเวณบ้าน เพราะจะทำให้ฎาไปช่วยเธอไม่ทัน ฎายอมให้เพชรน้ำผึ้งเข้าใจผิดเพื่อให้เพชรน้ำผึ้งปลอดภัย ทางด้าน

เพชรน้ำผึ้งเมื่อถูกจับตัวมา เธอก็ปรับเปลี่ยนความคิด ถือว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะทำให้เธอได้ประสบการณ์ที่คนอื่นหาไม่ได้เช่นเธอ อีกทั้งภูผาก็เป็นโจรหน้าตาดี มีคุณธรรมเหมือนกับโรบินฮูด หากเธอไม่ฝ่าฝืนสิ่งที่ภูผาบอกไว้ ภูผาก็ไม่ลงโทษเธออย่างแน่นอน จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นชาวบ้าน ตำรวจ คนที่ถูกปล้น หรือแม้กระทั่งเพชรน้ำผึ้งที่ถูกลักพาตัวมา ทุกคนล้วนคิดเหมือนกันว่า ภูผาเป็นโจรที่มีน้ำใจ มีคุณธรรม จริยธรรม เหมือนกับเรื่องเล่าของโรบินฮูด ดังที่ khim (2562) ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับโรบินฮูดไว้ ความว่า

โรบิน ฮูด คือชายหนุ่มที่ปรากฏตัวพร้อมคันธนู และออกปล้นคนรวยเพื่อเอาเงินมาแจกคนจนในยามที่บ้านเมืองยากไร้ และได้ถูกนำมาเล่าในสื่อกระแสหลักหลายต่อหลายครั้ง เขาอยู่ในเรื่องเล่าพื้นบ้าน แอนิเมชัน ละครเวที ตลอดจนภาพยนตร์หลายยุคหลายสมัย ทั้งยังถูกตีความการมีอยู่ของเขาในฐานะวีรบุรุษผู้ช่วยเหลือชาวเมือง ศัตรูของชนชั้นนำ เรื่อยไปจนการเป็นเด็กหนุ่มธรรมดาที่โตมาอย่างยากไร้ ฯลฯ

โรบิน ฮูด ปรากฏขึ้นในเรื่องเล่าพื้นบ้านของอังกฤษโดยไม่แน่ชัดว่าเขาเป็นชาวบ้านธรรมดาหรือเกิดในครอบครัวขุนนาง บางทีก็ว่ากันว่าเขาเข้าร่วมรบในสงครามครูเสดและกลับมาอยู่ในอังกฤษ เพื่อจะพบว่าที่ดินของตัวเองถูกเจ้าหน้าที่รัฐยึดไปอย่างไม่ชอบธรรมจึงตามทวงสินทรัพย์คืน ก่อนที่ในเวลาต่อมา ชื่อเสียงของเขาจะกระจายไปทั่วยุโรปจนเป็นหนึ่งในตำนานประจำศตวรรษที่ 15

หลักฐานคำว่า โรบิน ฮูด ปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกใน Piers Plowman บทกวียุคกลางของ วิลเลียม แลงแลนด์ ราว ๆ ปี 1370 ก่อนจะค่อย ๆ ไปปรากฏอยู่ในตำนานพื้นบ้านของท้องถิ่นอื่น ๆ รวมถึงได้รับการระบุว่ามีส่วนในการยิงธนูและใช้ดาบอย่างยอดเยี่ยม..... แต่ถึงอย่างนั้น ก็ยังไม่มีหลักฐานข้อมูลที่แน่ชัดว่าโรบิน ฮูดมีตัวตนจริงหรือไม่

เรื่องราวของโรบินฮูดเป็นตำนานหรือนิทานที่เล่าสืบต่อกัน เรื่องราวของชายผู้เป็นโจรที่มีความยุติธรรม มีคุณธรรม จริยธรรม ต่อสู้เพื่อคนยากไร้ เป็นวีรบุรุษนอกกฎหมาย ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับตัวละครภูผา จึงทำให้ผู้อ่านเห็นการกระทำของตัวละครเอกชายของเรื่องชัดเจนมากยิ่งขึ้น ไม่เพียงแต่ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่นเท่านั้น ภูผายังมีลักษณะเฉพาะตัวเหมือนกับโรบินฮูด นั่นคือเมื่อถึงเวลาออกปล้นภูผาจะปกปิดใบหน้าให้แท้จริงด้วยการใช้ผ้าเช็ดหน้าผืนใหญ่สีดำสนิทคาดปิดตั้งแต่ใต้ดวงตาลงมาและสวมหมวกปีกกว้างบังดวงหน้าไว้ ดังความว่า

ภุผาอาจไม่อำมหิตเท่าผจง หรือไม่โหดร้ายเท่าเสือผัน แต่เขาก็หึงมเกรียมอยู่มากโข คำพูดที่บอกว่าโจรไม่ฆ่าโจรด้วยกันใช้ไม่ได้กับเขา ชายหนุ่มยิงโจรด้วยกันทั้งมานักต่อนักแล้ว โดยเฉพาะโจรชั่ว และถ้าเขาเจ็บปากจะคุ้มครองใคร ก็ไม่เคยมีโจรหน้าไหนกล้ามาปล้นขบวนที่เขาคุ้มครองเลยสักครั้งเดียว

พวกที่อยาก ‘ลองดี’ ต่าง ‘เจอดี’ มานักต่อนักแล้ว

นอกจากนี้ภุผายังได้ชื่อในเรื่องถือสัจจะ ของที่เขาคุ้มครองจะต้องถึงมือเจ้าของครบทุกชิ้น หรือถ้าเป็นเงินก็ต้องครบทุกบาททุกสตางค์ ไม่มีตกหล่นแม้แต่สตางค์แดงเดียว

ส่วนงานอีกชิ้นนั้นไม่ยุ่งยากอะไร แค่ใช้ปากทำงาน โนม่น้าวเพื่อนเก่าคนนี่ของพ่อให้ กลับมาร่วมงานกันอีกครั้ง ซึ่งภุผามั่นใจว่าเขาทำได้

ดังนั้นที่ว่ายากก็คืองานชิ้นแรกชิ้นเดียว

เพราะขบวนสินค้ายิ่งใหญ่ ยิ่งเอิกเกริก แม้โจรด้วยกันจะไม่กล้าให้ความสนใจ แต่ตำรวจอาจสนใจก็เป็นได้ เผลอ ๆ อาจเจอการขอตรวจค้นซึ่งถ้าเป็นอย่างนี้ชายหนุ่มกับลูกน้อง อาจตกอยู่ในอันตรายได้ เพราะถึงแม้ว่าการทำงานครั้งนี้ พวกเขาจะไม่ได้ใช้ผ้าเช็ดหน้าผืนใหญ่ สีดำสนิทคาดปิดตั้งแต่ใต้ดวงตาลงมา และเลิกสวมหมวกปีกกว้างสำหรับบังดวงหน้าเอาไว้ อย่างที่ทำทุกครั้งเวลาออกปล้นจนกลายเป็นสัญลักษณ์ประจำตัวอย่างหนึ่ง

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 231-232)

ตัวอย่างดังกล่าวบ่งบอกถึงลักษณะของภุผาได้เป็นอย่างดี เริ่มตั้งแต่ลักษณะนิสัยของภุผาที่มีความโหดเหี้ยมสามารถฆ่าโจรโดยเฉพาะโจรชั่วได้ เป็นโจรที่มีสัจจะ ไม่คดโกงผู้อื่น หากรับปากว่าจะทำอะไรย่อมทำอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ด้านการแต่งกายในยามที่ออกปล้นจะมีลักษณะคล้ายกับโรบินฮูด คือ การปกปิดใบหน้าที่แท้จริง ในส่วนของโรบินฮูดจะสวมชุดฮูดและมีธนูเป็นอาวุธคู่กาย ส่วนภุผาจะแต่งกายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะคือ เขาจะใช้ผ้าเช็ดหน้าผืนใหญ่สีดำสนิทคาดปิดตั้งแต่ใต้ดวงตาลงมา และสวมหมวกปีกกว้างสำหรับบังใบหน้าไว้จนการแต่งกายของภุผากลายเป็นสัญลักษณ์ที่ใคร ๆ ต่างรู้ว่านี่คือกลุ่มโจรของเสือผา

จากการวิเคราะห์ตำนานหรือเรื่องเล่า: การบ่งบอกลักษณะของตัวละครเอกชาย ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าตำนานหรือเรื่องเล่าเชื่อมโยงให้เห็นพฤติกรรมทางจริยธรรมของตัวละครเอกชายคือ ตัวละครพลุได้สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมทางจริยธรรมในเรื่องของความเป็นคนมีเหตุและผล ไม่เชื่อสิ่งใดโดยขาดการพิจารณาไตร่ตรอง ดังที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์พฤติกรรมทางจริยธรรมของตัวละครพลุไว้ในด้านพื้นฐาน

ทางจิตใจด้านสติปัญญา ประเด็นการพิจารณาเหตุผลก่อนตัดสินใจแสดงพฤติกรรม ส่วนทางด้านตัวละคร ภูผาได้สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมทางจริยธรรมในเรื่องของการแสดงพฤติกรรมของภูผาเปรียบเทียบกับจอมโจรนอกกฎหมายอย่างเช่นโรบินฮูด

การเลือกตำนานหรือเรื่องเล่ามาเชื่อมโยงและร้อยเรียงเป็นส่วนหนึ่งในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ถือเป็นกลวิธีการนำเสนอลักษณะของตัวละครเอกชายให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของที่มา ลักษณะนิสัย อันเชื่อมโยงไปสู่การแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม รวมถึงการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวละครเอกชาย นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นความสามารถของผู้ประพันธ์นวนิยายที่เลือกสรรกลวิธีนำเสนอตัวละครเอกชายได้อย่างกลมกลืน

4. เหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์: การเชื่อมโยงการกระทำของตัวละครเอกชาย

ณาราและอุมาริการ์ ผู้เขียนนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ได้นำเหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นประมาณช่วงปี พ.ศ. 2500 มาสอดแทรกลงไป เนื้อหาของนวนิยายชุดนี้ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ตรงกับช่วงเวลาในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร การนำเสนอเหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นความสมเหตุสมผลของเรื่องราว การค้นคว้าข้อมูลของผู้เขียน แรงบันดาลใจของผู้เขียน และการสร้างความเพลิดเพลินให้กับผู้อ่านโดยสอดแทรกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างแนบเนียน ดังที่ณาราผู้เขียนนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ กล่าวว่า

นิยายเรื่องนี้เกิดจากแรงบันดาลใจเกี่ยวกับชนชาติไทใหญ่ ที่ค่อนข้างเกี่ยวข้องและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของดิฉันพอสมควร ด้วยดิฉันเป็นคนเชียงใหม่ จึงมีเพื่อนและคนรอบข้างเป็นชาวไทใหญ่มากมาย และพบเห็นจนชินตา เรื่องราวของพวกเขาน่าสนใจ ทั้งมีประเพณีและวัฒนธรรมคล้ายล้านนา ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายยิ่งเมื่อบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงผกผันตั้งแต่อยุคอาณานิคม จนกระทั่งแสงสุดท้ายแห่งความรุ่งเรืองดับลงในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2505

ดิฉันอยากนำเสนอเรื่องราวในประวัติศาสตร์ผ่านตัวละคร แต่พยายามไม่ให้หนักจนกลายเป็นเรื่องการเมือง แต่ก็ยังแทรกประวัติศาสตร์ให้ผู้อ่านได้เพลิดเพลิน และไม่รู้สึกรวยึดเยียดจนเกินไป

(ณารา, 2559, หน้า คำนำนักเขียน)

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ทั้ง ฌารา และ อุมาริการ์ ได้นำเสนอเหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์ไว้หลายเหตุการณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์เฉพาะเหตุการณ์ที่นำไปสู่การเชื่อมโยงการกระทำของตัวละครเอกชายอันนำไปสู่พฤติกรรมทางจริยธรรม ซึ่งเป็นกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรอีกกลวิธีหนึ่ง ดังนี้

นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ฌารา ได้นำเหตุการณ์สงครามเวียดนามมานำเสนอ ในตอนที่ภายหลังจากพสุเรียนจบหลักสูตรวิชาชีพศึกษกรีนเบเรต์เรียบร้อยแล้ว พสุได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติภารกิจในสงครามเวียดนาม จึงมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์และการปฏิบัติงานของทหารในสงครามเวียดนาม ดังความว่า

สงครามเวียดนามยืดเยื้อมานานเกือบสิบเอ็ดปี นับแต่การพิพาทระหว่างเวียดนามกับฝรั่งเศส ซึ่งเป็นสงครามอาณานิคม ทว่าสหรัฐอเมริกากระโดดเข้าร่วมรบและจัดตั้งกองทัพในเวียดนามเมื่อหกปีก่อน ทำหน้าที่เป็นตัวแทนต่อต้านการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ตามทฤษฎีโดมิโนที่ได้กระจายมาถึงเวียดนามเหนือ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากจีนและสหภาพโซเวียต

หน่วยกรีนเบเรต์ถูกส่งเข้ามาปฏิบัติกรบบแบบกองโจรหลังแนวข้าศึก และครั้งนี้ก็เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สงครามกองโจร ที่พวกเขามีหน้าที่สังหารและทำลายทุกสิ่งทุกอย่างหน้า

(ฌารา, 2559, หน้า 22-23)

สงครามเวียดนามเกิดขึ้นจากกรณีพิพาทระหว่างเวียดนามกับฝรั่งเศส ทางด้านสหรัฐอเมริกาได้มีส่วนเข้าไปร่วมรบในสงครามครั้งนี้ เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนต่อต้านคอมมิวนิสต์ในเวียดนามเหนือ สหรัฐอเมริกาจึงส่งทหารเข้าร่วมรบเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะหน่วยรบพิเศษกรีนเบเรต์ที่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการแบบกองโจร จากเหตุการณ์สงครามเวียดนามในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถได้เชื่อมโยงกับการกระทำของพสุ โดยที่พสุเป็นส่วนหนึ่งในหน่วยกรีนเบเรต์ เขาได้ผ่านการฝึกฝนอย่างเชี่ยวชาญ และสามารถเข้าทำลายแหล่งเก็บอาวุธของทหารเวียดนามได้สำเร็จ การปฏิบัติภารกิจของพสุดังกล่าวแสดงให้เห็นความเชี่ยวชาญทางการสู้รบและความอดทน ทำให้สามารถปฏิบัติภารกิจสำเร็จตามที่ได้รับหมายหมาย พสุเป็นผู้มีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมรบ เสียสละเพื่อส่วนรวม ยอมเสี่ยงชีวิตเพื่อช่วยผู้อื่น และในบางเหตุการณ์ที่เขาต้องต่อสู้กับศัตรู พสุจะไม่ทำร้ายศัตรูจากด้านหลัง จึงทำให้พสุเป็นผู้มีจริยธรรมนำ

ทางในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าพลูเป็นชายชาติทหารที่มีความสามารถ เขาจึงได้รับมอบหมายหน้าที่ที่สำคัญเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างทางการทหารของไทยกับสหรัฐอเมริกา

นวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ อุมาริการ์ ได้นำเหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์มานำเสนอไว้หลายเหตุการณ์ ซึ่งเหตุการณ์เหล่านั้นล้วนเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญและเป็นเหตุการณ์ที่ยิ่งใหญ่ระดับประเทศและระดับโลก ดังในตอนที่กำลังถึงเหตุการณ์กลุ่มคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นปัญหาใหม่ของประเทศไทย ดังความว่า

“คนที่จับคุณเพชรน้ำผึ้งไปคือเสือผา ลูกของเสือผ่น ซึ่งทางหน่วยสืบสวนปราบปรามพิเศษของผมกำลังจับตาดูพวกมันอยู่ ถ้ามีมือที่สามหรือที่สี่ยื่นเข้ามาในตอนนี ก็เกรงว่าจะทำให้แผนการที่วางไว้ต้องสูญเปล่าและเราอาจต้องรออีกนานกว่าจะกวาดล้างพวกมันได้หมด ที่สำคัญตอนนี้หมวดก็คงได้ยินเรื่องทางกรมกำลังตื่นตัวเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์มากอยู่”

“ครับ”

เรื่องคอมมิวนิสต์นี้จัดเป็นปัญหาใหม่ของประเทศ ทำให้ทางฝ่ายสันติบาลถึงกับต้องเพิ่มหน่วยสืบสวนพิเศษเรื่องคอมมิวนิสต์ขึ้นโดยเฉพาะเมื่อสามปีก่อน

“ดังนั้นผู้ใหญ่ในกรมกับในคณะรัฐบาลเลยเห็นพ้องต้องกันว่าพวกนักเลง อันธพาล หรือกลุ่มผู้มีอิทธิพลพวกนี้อาจกลายเป็นคอมมิวนิสต์ได้ในวันหนึ่ง จึงควรเร่งปราบปราม กวาดล้าง ขูดเหง้าถอนโคนพวกมันทิ้งหมู่บ้านเสียเนิ่น ๆ”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 133)

บทสนทนาดังกล่าวเป็นบทสนทนาระหว่างพันตำรวจโทสมยศกับหมวดเฝ้าเทพ พันตำรวจโทสมยศไม่ต้องการให้หมวดเฝ้าเทพเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการตามจับเสือผา ทั้ง ๆ ที่เสือผาเป็นโจรที่จับตัวเพชรน้ำผึ้งซึ่งเป็นคู่หมั้นของหมวดเฝ้าเทพไป พันตำรวจโทสมยศติดต่อกับเสือผาเพื่อให้เสือผาเป็นสายให้ตำรวจ หากหมวดเฝ้าเทพเข้าไปยุ่งเกี่ยว อาจจะทำให้แผนการของพันตำรวจโทสมยศที่ร่วมมือกับเสือผาเพื่อทำลายชุมโจรพังลงไปได้ ดังนั้นพันตำรวจโทสมยศจึงบอกกับหมวดเฝ้าเทพเกี่ยวกับการเร่งปราบปรามกลุ่มโจร และให้เหตุผลว่ากลุ่มโจรเหล่านี้หากไม่เร่งปราบปรามอาจจะทำให้กลายเป็นกลุ่มคอมมิวนิสต์ได้ หากหมวดเฝ้าเทพเข้ามาแทรกแซงการทำงานของหน่วยสืบสวนปราบปรามพิเศษของพันตำรวจโทสมยศ อาจจะทำให้แผนการที่วางไว้สูญเปล่า

ปัญหาคอมมิวนิสต์ถือเป็นปัญหาใหม่ของประเทศในขณะนั้น ดังในเอกสารของ ประสิทธิ์ ไชยทองพันธ์ (2558, หน้า 493-494) ที่กล่าวถึงการปราบปรามคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2500-2508 ซึ่งตรงกับช่วงเวลาในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกกันตร์ ดังความว่า

เนื่องจากฝ่ายคอมมิวนิสต์ ได้ไปจัดตั้งกองโจรในป่าเป็นกองกำลังติดอาวุธ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ปฏิบัติยึดอำนาจรัฐ ตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 มาจนถึง วันแตกเสียงปืน คือวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2508 การปราบปรามคอมมิวนิสต์ในยุคนี้เรียกว่า “ยุคทหาร” คือใช้ทหารเป็นหลักในการปราบปรามคอมมิวนิสต์ เมื่อทหารปราบปรามคอมมิวนิสต์ ทักษะของทหารเห็นว่า คอมมิวนิสต์ คือ อริราชศัตรูของแผ่นดิน ไม่ใช่เป็นกลุ่ม การเมืองหรือเป็น อาชญากรเท่านั้น แต่เป็นอริราชศัตรูจำเป็นจะต้องกวาดล้างให้สิ้นซากด้วยการใช้มาตรการทางการทหาร ในยุคดังกล่าว ก็เน้นหนักต่อสู้ทางด้านกำลังติดอาวุธเพียงอย่างเดียว ยังไม่ได้ใช้ มาตรการทางการเมืองในการปราบปรามคอมมิวนิสต์ เรียกว่า “ยุคการต่อสู้ปราบปรามด้วย มาตรการทหาร”

ปัญหาคอมมิวนิสต์เป็นปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น และทางการต้องรีบปราบปรามเพื่อไม่ให้เกิดความวุ่นวายและขยายวงกว้างต่อไป ในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกกันตร์ พันตำรวจโทสมยศใช้ข้ออ้างเกี่ยวกับเรื่องกลุ่มคอมมิวนิสต์นี้ เพื่อไม่ให้หมวดเผ่าเทพเข้ามายุ่งเกี่ยวกับเรื่องของเสือผา เหตุการณ์ของกลุ่มของมิวนิสต์นั้นเป็นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นจริง เชื่อมโยงให้เห็นการกระทำของภูผา โดย พันตำรวจโทสมยศอ้างกับหมวดเผ่าเทพว่า กลุ่มโจรของเสือผาเป็นกลุ่มโจรที่ซ่อนสมูอยู่ในป่า ทางกรมองว่าในอนาคตกลุ่มโจรของเสือผาอาจจะกลายเป็นกลุ่มคอมมิวนิสต์ได้ การกล่าวถึงกลุ่มคอมมิวนิสต์นี้สามารถเปรียบเทียบให้เห็นภาพลักษณ์ของเสือผาที่เป็นฝ่ายตรงข้ามกับทางการ เสือผาจะต้องเป็นผู้มีอิทธิพล เป็นโจรกลุ่มใหญ่ ทำให้ทางการจับตามอง เป็นการสร้างภาพให้ผู้อ่านเห็นว่า กลุ่มโจรของเสือผาค่อนข้างเป็นกลุ่มโจรที่นำกลัวและมีกองกำลังที่เข้มแข็ง ซึ่งตรงข้ามกับความเป็นจริง เพราะเสือผาเป็นสายให้กับตำรวจและยังเป็นโจรที่มีคุณธรรม จะไม่ปล้นถ้าไม่มีความจำเป็น และจะปล้นเฉพาะผู้ที่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเท่านั้น

นอกจากเหตุการณ์กลุ่มคอมมิวนิสต์แล้ว ในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกกันตร์ยังมีอีกหลายเหตุการณ์ที่เป็นเหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลกคือเหตุการณ์ที่ นิล อาร์มสตรอง นักบินอวกาศคนแรกขึ้นไปเหยียบดวงจันทร์ หรือเหตุการณ์ที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศ ได้แก่ การเปิดเขื่อนภูมิพลและรถรางสายรอบพระนครฤกษ์เล็ก ดังความว่า

ในช่วงเวลาเจ็ดปีนี้มีหลายอย่างเกิดขึ้น ทั้งเหตุการณ์ใหญ่ระดับโลกที่ผู้คนต่างรู้จักกัน อย่างดี นีล อาร์มสตรอง นักบินอวกาศคนแรกได้ขึ้นไปเหยียบดวงจันทร์ หรือเหตุการณ์สำคัญระดับประเทศ อาทิ เชื้ออณูมิพลถูกเปิดใช้งาน ไปถึงเรื่องราวระดับจังหวัดที่เปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตคนในพระนครส่วนหนึ่งอย่างรถรางสายรอบพระนครถูกยกเลิก หรือเหตุการณ์เล็ก ๆ ที่ไม่มีคนรู้เรื่องมากนัก เช่น เกษตรกรหนุ่มที่จับด้านการเกษตรจากฟิลิปปินส์หมาด ๆ คนหนึ่งได้ตัดสินใจหักล้างทางฟงที่เดินในอำเภอฝางจังหวัดเชียงใหม่เพื่อทำสวนสัมพันธุ์ดี

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 457)

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นเหตุการณ์ที่บันทึกไว้ในหน้าประวัติศาสตร์ของโลก คือการที่คนทั่วโลกได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการส่งนักบินอวกาศของประเทศสหรัฐอเมริกาขึ้นไปบนดวงจันทร์ โดยองค์การบริหารการบินและอวกาศแห่งชาติ (National Aeronautics and Space Administration) หรือองค์การนาซา (NASA) ได้พยายามทดลองส่งนักบินอวกาศเพื่อขึ้นไปสำรวจบนดวงจันทร์หลายครั้ง และประสบความสำเร็จในครั้งที่ส่งยานอะพอลโล 11 (Apollo XI) ซึ่งเป็นยานอวกาศลำแรกลงจอดบนผิวของดวงจันทร์ได้สำเร็จ ในวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ. 1969 หรือตรงกับปี พ.ศ. 2512 ดังที่ แอนเซน, เจมส์ อาร์ (2561, หน้า 343) ได้นำเสนอไว้ความว่า

ผู้ชมทั่วโลกนับล้าน ๆ คนที่รับชมการถ่ายทอดทางโทรทัศน์จะไม่มีวันลืมวินาทีที่อาร์มสตรองก้าวเท้าแรกลงบนพื้นดวงจันทร์ ทุกคนกำลังดูการถ่ายทอดภาพขาวดำสลัว ๆ ทางโทรทัศน์ที่ส่งมาไกลตั้งสองแสนห้าหมื่นไมล์ ช่วงวินาทีก่อนที่นิลจะใช้มือขวาจับรางบันได และในที่สุดก็ก้าวเท้าซ้ายเหยียบลงบนดวงจันทร์ช่างดูเนิ่นนานสำหรับคนดู

ก้าวแห่งประวัติศาสตร์ก้าวแรกเริ่มขึ้นเมื่อเวลา 22:56:15 น. อีดีที ซึ่งตรงกับเวลา 22:56:15 ตามเวลาในภารกิจที่นาซาแถลงการณ์ต่อสื่อมวลชนสำหรับก้าวที่ยิ่งใหญ่นี้เกิดขึ้นช่วงวันที่สี่ในชั่วโมงที่สิบสาม ยี่สิบสี่นาทีและยี่สิบวินาที

ในสหรัฐอเมริกาคนส่วนใหญ่รวมถึงทุกคนที่บ้านอาร์มสตรองในเมืองวาปาโคเนตา และอิล ลาโกรีชมการถ่ายทอดสดผ่านสถานีโทรทัศน์ซีบีเอสโดยมีครองโค้ทเป็นผู้รายงานข่าว และครั้งนี้ครองโค้ทเองก็ถึงกับพูดไม่ออกซึ่งน้อยครั้งมากที่เขาจะเป็นแบบนี้ตลอดเวลาที่ทำอาชีพผู้ประกอบข่าวมา ครองโค้ทถึงกับถอดแว่นและปาดน้ำตาตอนที่ประกาศว่า

“อาร์มสตรองอยู่บนดวงจันทร์! นีล อาร์มสตรอง ชาวอเมริกันวัยสามสิบแปดปีกำลังยืนอยู่บนพื้นผิวของดวงจันทร์! ในวันนี้วันที่สี่สิบ กรกฎาคม ปีหนึ่งพันเก้าร้อยหกสิบเก้า”

นอกจากเหตุการณ์ที่โด่งดังระดับโลกแล้ว อุมาริการ์ ยังได้นำเหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์ของไทยมาแทรกในเนื้อเรื่องในตอนดังกล่าวด้วย นั่นคือเหตุการณ์การเปิดเขื่อนภูมิพลในปี พ.ศ. 2507 ซึ่งทางเว็บไซต์ของเขื่อนภูมิพลได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประวัติของเขื่อนภูมิพล ความว่า

เขื่อนภูมิพลเป็นเขื่อนคอนกรีตโค้งและเป็นเขื่อนอเนกประสงค์แห่งแรกของประเทศไทย เดิมชื่อเขื่อนยันฮี ต่อมาเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2500 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทาน พระปรมาภิไธย ให้เป็นชื่อเขื่อนว่า เขื่อนภูมิพล ลักษณะของเขื่อน เป็นเขื่อนคอนกรีตโค้งเพียงแห่งเดียวในประเทศไทยและเอเชียอาคเนย์ และเป็นอันดับ 8 ของโลกสร้างปิดกั้นลำน้ำปิงที่บริเวณเขาแก้ว อำเภอสามเงา จังหวัดตาก อ่างเก็บน้ำสามารถรองรับน้ำได้สูงสุด 13,462 ล้านลูกบาศก์เมตร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงวางศิลาฤกษ์การก่อสร้างเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2504.....ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเขื่อน เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2507

(เขื่อนภูมิพล, ม.ป.ป.)

เหตุการณ์ที่สำคัญของไทยอีกเหตุการณ์หนึ่งคือการที่รกรางสายรอบพระนครถูกยกเลิก เนื่องจากการนำรถยนต์เข้ามาในสยาม ทำให้เกิดกิจการแท็กซี่รับส่งประชาชนและได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก จึงทำให้กิจการรกรางประสบภาวะขาดทุนและต้องทยอยปิดตัวลง จนเหลือเพียงรกรางสายรอบเมืองซึ่งเป็นรกรางสายสุดท้ายและได้ถูกยกเลิกให้บริการประชาชนในปี พ.ศ. 2511 ดังที่ โกสินทร์ รตนประเสริฐ (2555, หน้า 134) กล่าวว่า

ในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2511 รัฐบาลได้ประกาศยกเลิกรกรางทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเหตุผลหลายประการ เริ่มตั้งแต่เมื่อมีรถยนต์เข้ามาในสยาม ในปี พ.ศ. 2451 พระยานภักดีศรีเศรษฐ์ (เลิศ เศรษฐบุบุตร) ได้เปิดกิจการรถโดยสารประจำทางที่สะดวกและรวดเร็วกว่ารกราง และได้เกิดแท็กซี่ที่ให้บริการรับส่ง ซึ่งได้รับความนิยมจาก

ประชาชนมากกว่า ทำให้ธรรมาภิบาลเริ่มประสพภาวะขาดทุนและต้องทยอยปิดตัวลงทีละสาย จนเหลือสายรอบเมืองเป็นสายสุดท้ายที่รัฐบาลมีคำสั่งยกเลิก

จากเหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 เหตุการณ์ อุมาริการ์ ได้บรรยายให้เห็นว่าภายในช่วงเวลา 7 ปี หลังจากที่เพชรน้ำผึ้งตัดสินใจไปเรียนต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเพราะคิดว่าภรรยาเสียชีวิตแล้ว ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง เมื่อเวลาผ่านไป ทุกอย่างย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลง ภรรยาได้พบกับครอบครัวที่แท้จริงและเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า “คีรี” เขาเริ่มต้นชีวิตใหม่และได้ไปเรียนต่อที่ประเทศฟิลิปปินส์ และในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้เกิดเหตุการณ์ที่ยิ่งใหญ่หลายเหตุการณ์ ทั้งเป็นเหตุการณ์ที่มีชื่อเสียงระดับโลก เหตุการณ์ที่เป็นที่สนใจของประชาชนในสยาม หรืออาจจะเป็นเหตุการณ์เล็ก ๆ ที่ไม่ค่อยมีผู้คนรู้เรื่องมากนัก ดังเช่นเรื่องที่คีรีเรียนจบทางด้านการเกษตรจากประเทศฟิลิปปินส์ และตัดสินใจทำสวนส้มที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ แม้จะเป็นเหตุการณ์เล็ก ๆ ที่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมากนัก แต่เป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญต่อชีวิตของคีรีอย่างมาก เพราะเขาตั้งใจทำในสิ่งที่ตนเองชื่นชอบนั่นก็คือการเรียน อีกทั้งเขายังตั้งใจที่จะทำงานเพื่อหาเลี้ยงเพชรน้ำผึ้งและเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดีให้ได้ ซึ่งช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาถือเป็นช่วงเวลาแห่งการสะสมประสบการณ์และเริ่มต้นชีวิตใหม่ของคีรี

จุดที่น่าสนใจในช่วงระยะเวลา 7 ปี ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อคนไทยและคนทั่วโลก ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวถือเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านหรือช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านผู้นำทางการพัฒนาเทคโนโลยี อย่างเช่นประเทศสหรัฐอเมริกาที่สามารถส่งยานอะพอลโล 11 (Apollo XI) ซึ่งเป็นยานอวกาศลำแรกลงจอดบนผิวของดวงจันทร์ได้สำเร็จ หรือการเปลี่ยนแปลงในประเทศไทยเรื่องการเปิดเขื่อนภูมิพล หรือการยกเลิกธรรมาภิบาลเพราะมีการนำข้าราชการเข้ามาในสยามจนเกิดกิจการแท็กซี่ที่ให้บริการรับส่งประชาชน เหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์ที่ อุมาริการ์ ได้นำเสนอดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าภรรยาอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านของชีวิตเช่นเดียวกับสังคมที่กำลังก้าวเข้าสู่ยุคเปลี่ยนผ่านไปสู่อุตสาหกรรมเทคโนโลยี อย่างไรก็ตามการพัฒนาทางเทคโนโลยีได้ทำให้มนุษยชาติเกิดความสะดอกสบายมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับภรรยาที่ได้พบกับครอบครัวที่แท้จริงและกลายเป็นพ่อเลี้ยงคีรีที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่เขาก็ยังไม่ลืมที่จะคงความมีจริยธรรมของตนเอง ด้วยการยังคงทำความดีและทำเพื่อผู้อื่นอยู่เสมอ

หลังจากที่คีรีกับเพชรน้ำผึ้งกลับมาที่ประเทศไทย ทั้งสองคนปรับความเข้าใจกันและตกลงที่จะแต่งงานเพื่อสร้างครอบครัวที่อบอุ่น การแต่งงานของพ่อเลี้ยงคีรีกับหม่อมหลวงเพชรน้ำผึ้งจึงเป็นข่าวใหญ่โต ดังความว่า

ไม่มีใครคิดว่าดาวเด่นดวงใหม่ของฟากฟ้าบางกอกอย่าง ม.ล. เพชรน้ำผึ้ง จตุรคุณ จะสละโสดรวดเร็วจนเช่นนี้

มิหนำซ้ำเจ้าบ่าวของหม่อมหลวงคนสวยยังไม่ใช่ชายหนุ่มที่นับได้ว่าเป็นตัวเต็งอย่าง พ.ต.ท.เผ่าเทพ หรือลูกขายนักการเมืองใหญ่อย่างจักรภพเสียวอีก กลับเป็นม้าหนุ่มนอกสายตาอย่างพ่อเลี้ยงศิริ ที่สังคมเล่าลือกันว่าเป็นเศรษฐีใหญ่จากทางเหนือ และไปใช้ชีวิตอยู่เมืองนอกหลายปี ซ้ำยังเป็นลูกชายแท้ ๆ ของอดีตนายตำรวจใหญ่อย่างคุณ และเป็นแฝดผู้พี่ของพสุที่ถูกแยกไปเลี้ยงที่อื่นเพราะเหตุผลเรื่องสุขภาพตั้งแต่เยาว์วัย

งานแต่งงานของราชินิกุลสาวกับพ่อเลี้ยงใหญ่จึงเป็นข่าวครึกโครมของปีพอ ๆ กับการเปิดโรงแรมดุสิตธานีหรือยาน อะพอลโล 13 ออกเดินทางไปเยือนดวงจันทร์กว่าได้

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 488)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นเหตุการณ์การประกาศโสดของหม่อมหลวงเพชรน้ำผึ้ง จตุรคุณ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงของสังคม จึงเป็นจุดที่น่าสนใจว่าเจ้าบ่าวของหม่อมหลวงเพชรน้ำผึ้งคือใคร เจ้าบ่าวของหม่อมหลวงเพชรน้ำผึ้งคือพ่อเลี้ยงศิริ เป็นเศรษฐีใหญ่จากทางภาคเหนือ ลูกชายอดีตนายตำรวจใหญ่ และเป็นแฝดผู้พี่ของพสุ ดังนั้นการแต่งงานของพ่อเลี้ยงศิริกับหม่อมหลวงเพชรน้ำผึ้งจึงได้รับความสนใจจากวงสังคมอย่างมาก เทียบเท่ากับข่าวดังระดับประเทศอย่างเช่นการเปิดโรงแรมดุสิตธานี ในปี พ.ศ. 2513 (ประวัติและพัฒนากิจที่สำคัญ, ม.ป.ป.) หรือแม้แต่ข่าวระดับโลกที่นาซาส่งยานอะพอลโล 13 ไปยังดวงจันทร์อีกครั้งในปี ค.ศ. 1970 หรือตรงกับ พ.ศ. 2513 (อพอลโล 13 ภารกิจที่ความผิดพลาดไม่ใช่ตัวเลือก, 2562) หลังจากที่ประสบความสำเร็จจากการส่งยานอะพอลโล 11 ขึ้นไปสำรวจบนดวงจันทร์ก่อนหน้านี้

จากเหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรทั้งหมด จะเห็นได้ว่าทั้ง ณาธา และ อุมาริการ์ ได้ใช้กลวิธีการเปรียบเทียบและเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่สำคัญเข้ากับการกระทำของตัวละครเอกชาย เพื่อเป็นจุดขบขันให้ผู้อ่านเห็นว่าการกระทำของตัวละครเอกชายที่ปรากฏนั้นเชื่อมโยงไปสู่พฤติกรรมทางจริยธรรมอย่างไร มีความสำคัญและส่งผลในวงกว้างมากเพียงใด ในบางช่วงของนวนิยายตัวละครเอกชายได้แสดงการกระทำที่มีความสำคัญต่อตนเอง หรือแสดงการกระทำที่อาจเป็นจุดสนใจของคนในสังคม ดังนั้นเหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์จึงทำให้เห็นภาพการกระทำของตัวละครเอกชายชัดเจนมากยิ่งขึ้น ประกอบกับความสามารถในการค้นคว้าข้อมูลของผู้เขียนทั้งสองท่านที่แทรกข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้อย่างสมจริงและแนบเนียน ทำให้ผู้อ่านเกิดความบันเทิงและได้รับรู้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากการอ่านนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร

5. บุคคลสำคัญ: รูปลักษณ์ของตัวละครเอกชาย

กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรอีกกลวิธีหนึ่งก็คือ การกล่าวอ้างถึงบุคคลสำคัญเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นรูปลักษณ์ของตัวละครเอกชาย คำว่า รูปลักษณ์ หมายถึง รูปร่างลักษณะภายนอกที่มองเห็น (พจนานุกรม Oxford Languages and Google, 2565) ซึ่งเป็นการพิจารณารูปร่างลักษณะภายนอกของตัวละครเอกชายโดยใช้วิธีการเปรียบเทียบกับบุคคลสำคัญ หรือบุคคลที่เป็นที่รู้จักเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยพบว่า การใช้กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในประเด็นนี้ ปรากฏในนวนิยายเพียง 1 เรื่อง คือ นวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ของ อุมาริการ์ ตั้งในตอนที่กำลังถึงความคิดของเพชรน้ำผึ้งที่มีต่อรูปลักษณ์ของภุษา ความว่า

เมื่อก่อนเพชรน้ำผึ้งเคยแอบคิดว่าภุษาน่าจะหน้าตาดีพอควร เพราะทั้งคิ้ว ตา จมูก ล้วนน่ามอง แต่ก็ไม่อาจมั่นใจได้เต็มที่ เพราะหมวดเคราที่ปิดล้อมอยู่ทำให้เห็นใบหน้าชายหนุ่ม ไม่ชัดเจน

มาวันนี้หญิงสาวพบว่าตัวเองเข้าใจผิดไปมากโข

เพราะคนตรงหน้านั้นแม้หน้าตาจะค่อนข้างกระด้างจัดก็จริง แต่ก็พูดได้เต็มปากว่า คมคายหาตัวจับยากเลยทีเดียว โดยเฉพาะช่วงGRAMแข็งแรงได้รูปกับโครงหน้าและหน้าผากกว้างหรือถ้าพูดอย่างเด็ก ๆ ก็ต้องบอกว่ารูปหล่อราวพระเอกหนังเลยทีเดียว

มิตร ชัยบัญชา ก็ มิตร ชัยบัญชา เถอะ ต่อให้เดินคู่มากับ คลาร์ก เกเบิล ก็เชื่อว่า จะเทียบภุษาได้

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 372-373)

ข้อความดังกล่าวเป็นการบรรยายมุมมองของเพชรน้ำผึ้งที่มีต่อใบหน้าของภุษา ก่อนหน้านี้ เพชรน้ำผึ้งคิดว่าภุษาหน้าตาดีพอสมควร ด้วยหมวดเคราที่ปิดบังไว้ทำให้เห็นใบหน้าของภุษาไม่ชัดเจน แต่ความเป็นจริงกลับพบว่าภุษาแม้จะมีใบหน้าที่กระด้าง แต่ใบหน้าภายใต้หมวดเคราที่ปกคลุมอยู่นั้นหล่อ ราวกับพระเอกหนัง โดยเฉพาะช่วงGRAMแข็งแรงได้รูปกับโครงหน้าและหน้าผากกว้าง ทำให้เพชรน้ำผึ้งคิด เปรียบเทียบใบหน้าของภุษากับมิตร ชัยบัญชา แล้วก็ให้ข้อสรุปว่า มิตร ชัยบัญชา ซึ่งเป็นพระเอกหนังไทย ที่มีชื่อเสียงที่สุดในช่วงนั้นก็ยังไม่สามารถเทียบความหล่อของภุษาได้

กล่าวถึงฉากของนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ปรากฏอยู่ในช่วงต้น พ.ศ. 2500 ตรงกับช่วงเวลา ที่พระเอก มิตร ชัยบัญชา ประสบความสำเร็จด้านการแสดงภาพยนตร์และมีชื่อเสียงโด่งดังมาก

มิตร ชัยบัญชา เป็นพระเอกขวัญใจของผู้ชมในยุคนั้น เพราะใบหน้าอันหล่อเหลา มีเสน่ห์ และยังเป็นผู้ที่มีความสามารถทางการแสดง ดังที่ ฌรงค์ จันทรเรือง (2552, หน้า 33) ได้บรรยายถึงใบหน้าและบุคลิกของเจ้าอากาศโทพิเชษฐ์ พุ่มเหม หรือที่คนไทยรู้จักดีในนาม “มิตร ชัยบัญชา” ผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นพระเอกยอดนิยมตลอดกาล ดังความว่า

หนุ่มหล่อ คิ้วคด นัยน์ตาคม จมูกโด่งเหมือนแขกหรือฝรั่ง ปากได้รูปมักติดรอยยิ้มอ่อนโยนอยู่เสมอ ประกอบกับเรือนกายสูงใหญ่เฉียดหกฟุต ไปไหนมาไหนย่อมตกเป็นเป้าสายตาผู้คนทั่วไปโดยง่ายตาย

บุคลิกพิเศษที่เป็นเสน่ห์เฉพาะตัวอีกอย่างคือ เป็นหนุ่มหล่อผู้เรียบร้อย สุภาพอ่อนโยน ดวงตาใสซื่อบ่งบอกถึงจิตใจอันดีงาม เป็นเสมือนแม่เหล็กแห่งใหญ่ที่ดึงดูดใคร ๆ ให้รักใคร่เอ็นดูเมื่อแรกเห็น

นอกจากนี้เพชรน้ำผึ้งยังเปรียบเทียบความหล่อของภูผาว่า แม้แต่ คลาร์ก เกเบิล ก็ไม่สามารถเทียบกับ ภูผาได้ กล่าวถึง คลาร์ก เกเบิล นักแสดงภาพยนตร์ชาวอเมริกัน เป็นดารารายที่ได้รับความนิยมอย่างล้นหลาม เขายังเป็นตัวอย่างของความเป็นชายและความเข้มแข็งในอุดมคติของชาวอเมริกัน และได้รับการขนานนามว่าเป็น “King of Hollywood” (Clark Gable | ชีวิตประวัติภาพยนตร์และข้อเท็จจริง, 2563)

จากมุมมองของเพชรน้ำผึ้งตัวละครเอกฝ่ายหญิงของเรื่อง แสดงให้เห็นว่า อุมาริการ์ ผู้แตงนวนิยายเรื่องมธูรสถลกันตร์ได้ใช้กลวิธีการเปรียบเทียบบุคลิกของภูผากับพระเอกหนังที่มีชื่อเสียงระดับประเทศและต่างประเทศเพื่อทำให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าการพิจารณารูปลักษณ์ของภูผาเพื่อเทียบกับบุคคลที่มีชื่อเสียงดังกล่าว นั้น สะท้อนให้เห็นถึงตัวตนที่แท้จริงของภูผาที่ซ่อนอยู่ภายใต้ใบหน้าอันเต็มไปด้วยหนวดเครา ดูเป็นโจรที่มีความดุดัน น่ากลัว น่าเกรงขาม แต่เบื้องลึกของภูผานั้นเป็นผู้มีจริยธรรม จิตใจดี มีน้ำใจ และยินดีช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน ใบหน้าที่ไม่ได้เปิดเผยให้เห็นความหล่อเหลานั้นก็เหมือนกับความดีของภูผาที่ซ่อนไว้ หากผู้ใดจะรู้จักและเข้าใจตัวตนของภูผา บุคคลผู้นั้นจะต้องพิจารณาให้เห็นถึงภายในจิตใจ ดังเช่นเพชรน้ำผึ้งที่ได้รู้จักตัวตนของภูผาอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะใครจะว่าภูผาเป็นโจรร้ายอย่างไร แต่เพชรน้ำผึ้งกลับไม่เห็นด้วยกับคำพูดของผู้อื่น เพชรน้ำผึ้งพิจารณาจากการกระทำของภูผาด้วยตนเอง ยิ่งเธอได้รู้จักภูผามากเท่าไร ยิ่งทำให้เห็นคุณค่าของภูผามากยิ่งขึ้นเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนั้นต่อให้บุคคลใดจะมีชื่อเสียง ได้รับความนิยม หรือประสบความสำเร็จเพียงใดก็ตาม แต่เมื่อเปรียบเทียบกับภูผาแล้ว ภูผาก็ยังเป็นหนึ่งในดวงใจของเพชรน้ำผึ้งเสมอ

6. มิตคุกรี: สัญลักษณ์แทนมิตรภาพของตัวละครเอกชาย

ราชบัณฑิตยสถาน (2552, หน้า 500-501) ได้นิยามและอธิบายว่า สัญลักษณ์ หมายถึง สิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ใช้แทน หรือเป็นตัวแทนสิ่งอื่นที่มีสมบัติบางประการร่วมกัน เช่น สีแดงอาจเป็นสัญลักษณ์ของเลือด หรือแทนคำว่า “หยุด” ในเครื่องหมายของการจราจร โดยทั่วไปและในวรรณคดี สัญลักษณ์อาจเป็น

- วัตถุสิ่งของ เช่น ไม้กางเขนเป็นสัญลักษณ์ของคริสต์ศาสนา หรือความตายหรือวัตถุศักดิ์สิทธิ์คัมภีร์ (ทางศาสนาคริสต์) หรืออาจหมายถึงเป็นอย่างอื่นอีกก็ได้ตามบริบท
- ท่าทาง (กิริยาอาการ) เช่น การพนมมือเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงความเคารพ การวิงวอนร้องขอ
- สี เช่น สีขาวเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์ ความไร้เดียงสา ความดี แตกต่างจากสีดำ ซึ่งเป็นสีแห่งความทุกข์ ความชั่วร้าย ความลึกลับ
- ดอกไม้ เช่น ดอกกุหลาบแดงเป็นสัญลักษณ์ของความรักและความปรารถนาความงาม
- สัตว์จริง เช่น กาเป็นสัญลักษณ์แทนผู้มีตระกูลต่ำ คนชั่ว คนใจดำ เข้าคู่กันกับคำว่า หงส์ ซึ่งแทนคนดี คนมีตระกูลสูง หรือคนรักศักดิ์ศรี พระยาช้างสาร แทนคนมีอำนาจ มีพลังกำลังมาก นกพิราบเป็นสัญลักษณ์ของสันติภาพความสงบสุข
- สัตว์ในจินตนาการ เช่น พระยาครุฑเป็นสัญลักษณ์ของผู้ที่มีกำลังมาก ราชสีห์ เป็นสัญลักษณ์ของเจ้าป่า หรือผู้มีอำนาจมากเป็นที่น่าเกรงขาม
- เครื่องหมายต่าง ๆ เช่น เครื่องหมายกากบาทสีแดงเป็นสัญลักษณ์ของสภากาชาด ความเป็นกลางในการช่วยทุกข์ภัย เครื่องหมายหัวกะโหลก หรือหัวกะโหลกมีกระดูกไขว้เป็นสัญลักษณ์ของความตาย หรืออันตรายร้ายแรงถึงชีวิต

ทั้งนี้ สรณัฐ ไตลังคะ (หน้า 120) ยังกล่าวว่า ในการตีความสัญลักษณ์ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทของเรื่อง ไม่ใช่ตีความสัญลักษณ์เป็นอย่างหนึ่งแล้วขัดแย้งกับเหตุการณ์อื่นในเรื่อง และต้องระวังไม่ตีความวัตถุหรือเหตุการณ์ทุกอย่างของเรื่อง ประสบการณ์จะบอกผู้อ่านได้ว่าควรจะตีความสัญลักษณ์เมื่อใด ส่วนใหญ่แล้วเหตุการณ์ในเรื่องจะกระตุ้นให้ผู้อ่านหาความหมายในอีกระดับ

สำหรับการวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายผ่านสัญลักษณ์ที่ปรากฏในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร พบว่าปรากฏสัญลักษณ์ในนวนิยายเพียง 1 เรื่อง คือ นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ กล่าวถึงมิตรภาพระหว่างพสุภักย์พราชม์ เขาทั้งสองคนรู้จักกันในวันที่เข้ารับการฝึกกรีนเบเรตต์ซึ่งเป็นการฝึกของหน่วยรบพิเศษที่มีชื่อเสียงของกองทัพสหรัฐอเมริกา ทั้งพสุและยุพราชม์ได้ร่วมฝึกและร่วมปฏิบัติภารกิจที่เสี่ยงตายมาด้วยกัน จึงกลายมาเป็นคู่หูกันที่สุดในที่สุด ดังความว่า

เขาได้พบกับยุพราชในวันที่เข้ารับการฝึกกรีนเบเรต์ แล้วรู้สึกผูกพันกับเพื่อนชาวกรูซ่า ทันทีที่สบตากัน อาจเป็นเพราะทั้งสองเป็นชาวเอเชียในกลุ่มชายอเมริกันอีกเกือบร้อยชีวิตที่เข้าร่วมการฝึกในครั้งนี้ ทั้งสองสนิทกันแทบจะทันที และตลอดระยะเวลาเกือบปีที่ร่ำเรียนอย่างหนักด้วยกัน ยุพราชก็กลายมาเป็นคู่หูของเขา พลุจึงได้เปิดโลกทัศน์ใหม่ และรู้จักกับนักรบกรูซ่าจากแผ่นดินเนปาลตัวจริง หลังจากได้ยินเสียงเล่าลือมานานแสนนาน

ยุพราชเล่าเรื่องราวน่าทึ่งของบรรพบุรุษของเขา พลุจึงรู้ว่าบิดาของยุพราชเป็นหัวหน้าองค์กรกึ่งเจ้าหลวงองค์หนึ่งของรัฐไตหลวง เขาเกิดและเติบโตที่นั่น ก่อนจะถูส่งตัวไปเรียนต่อ เพื่อจะได้นำวิชาที่ได้ร่ำเรียนกลับมาใช้ในอนาคตเช่นเดียวกับพลุ

(ณารา, 2559, หน้า 22)

พลุกับยุพราชเป็นชายชาวเอเชียที่มีโอกาสได้เข้าร่วมฝึกกรีนเบเรต์ ทำให้ทั้งสองคนเข้าใจกันมากกว่าทหารชาวอเมริกันที่ร่วมฝึก หลังจากທີ່จบการฝึกเรียบร้อยแล้ว พลุกับยุพราชได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติภารกิจเสี่ยงตายร่วมกันอีกหลายครั้ง จนทำให้ทั้งสองคนเป็นเพื่อนแท้ที่ยอมตายแทนกันได้ ยุพราชจึงมอบมิตคูรีซึ่งเป็นมิตประจำตัวของเขาให้กับพลุ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงมิตรภาพระหว่างทั้งสองคนตั้งแต่นั้นมา

“มิตคูรีเล่มนี้เป็นมิตประจำตัวของฉันตั้งแต่เด็ก มันมีความสำคัญกับฉันมาก ฉันขอมอบให้นาย เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนมิตรภาพของเรา”

“ฉันรับมันไว้ไม่ได้หรอก นักรบกรูซ่าจะต้องมีมิตประจำตัวไม่ใช่รี ถ้าไม่มีมิต นายก็ไม่ใช่นักรบกรูซ่าอีกต่อไป”

“เรื่องนั้นไม่ต้องเป็นห่วง” เขายกมิตอีกอันขึ้นมา “พ่อของฉันทำไว้ให้ฉันสองเล่ม ฉันขอมอบของฉันให้นาย เป็นการขอบคุณที่ช่วยชีวิตฉันไว้”

“ถ้านายยืนยัน ฉันก็ยินดีรับ”

“ดี ผู้ชายชาวไตหลวงส่วนใหญ่จะพกมิตประจำตัวเป็นเรื่องปกติเช่นเดียวกับชายชาวกรูซ่าจะต้องมีมิตประจำตัว ที่รัฐไตหลวงมีผู้คนหลากหลายชาติผสมผสาน อยู่อาศัยอย่างเสรี นายจะไม่ดูแตกต่างไปจากพวกเรา”

(ณารา, 2559, หน้า 35-36)

สถานการณ์ข้างต้นกล่าวถึงตอนที่ยุพราชมอบมีดคูกรี² ให้กับพสุเพื่อแสดงถึงมิตรภาพที่ยุพราชมีต่อพสุ มีดคูกรีเป็นมีดประจำตัวของนักรบกูรข่า เป็นสิ่งที่แสดงถึงความกล้าหาญ ความสามารถของชาวกูรข่า ดังที่ นิพัทธ์ ทองเล็ก (2561) ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับชาวกูรข่าและมีดคูกรี ความว่า

ชาวกูรข่า (Gurkhas) เป็นชนเผ่าบนภูเขาสูงในดินแดนโกกฮา (Gorkha) ของประเทศเนปาล บรรดาชนเผ่าบนภูเขาสูงแห่งนี้รวมตัวกันในศตวรรษที่ 18 เพื่อสู้รบกับอังกฤษ โดยมีเผ่าพันธุ์ กูรุง เซตรี ข่า ทาคูรี มาการ์ รวม 5 เผ่า มีเผ่ากูรข่า เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดในยุคที่ “อังกฤษเป็นนักล้าอาณานิคมตัวพ่อ” อังกฤษใช้กำลังเข้ายึดและปกครองอินเดีย อังกฤษยังรุกคืบไปยึดดินแดนรอบ ๆ อินเดีย เกิดการสู้รบ กองทัพอังกฤษสามารถปราบได้ราบคาบทั้งหมด แต่เมื่ออังกฤษรุกต่อมาถึงดินแดนบริเวณตีนเขาหิมาลัย กองทัพอังกฤษประสบกับการต้านทานจาก “คนภูเขา” แบบสู้ยิบตา ชนเผ่าแห่งนี้ไม่กลัวตาย ในการรบชิงแผ่นดินบริเวณนี้ รบนานยึดเยื้อเกือบ 2 ปี ทหารอังกฤษพวรสุดขีด เมื่อเห็นนักรบเผ่ากูรข่า คนภูเขาที่ไม่มีปืนทุกคนมือถือ “มีดคูกรี” (Kukri knives) พุ่งเข้าหาทหารอังกฤษแบบไม่กลัวคมกระสุน พวกเขาเป็นนักรบโคตรทรหด โหดร้ายที่อังกฤษยกนิ้วให้

เมื่อยุพราชตัดสินมอบมีดคูกรีซึ่งเป็นอาวุธคู่กายให้พสุ แสดงว่าพสุต้องเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อยุพราชเป็นอย่างมาก ประกอบกับพ่อของยุพราชทำมีดคูกรีให้ยุพราช 2 เล่ม เมื่อยุพราชมอบมีดคูกรีให้พสุ จึงเปรียบเสมือนเป็นมีดคูกรีที่จะร่วมกันต่อสู้ตลอดไป อีกทั้งการมอบมีดคูกรีให้พสุยังเป็นการแสดงมิตรภาพและแสดงการยอมรับให้เป็นพวกพ้องกลุ่มเดียวกัน มีดคูกรีจึงเป็นสัญลักษณ์แทนมิตรภาพระหว่างยุพราชกับพสุ ตลอดจนเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างยุพราชซึ่งเป็นชาวกูรข่ากับพสุซึ่งเป็นชาวไทย ผู้วิจัยเห็นว่ามีดคูกรีนี้เป็นสัญลักษณ์สำคัญที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่าตัวละครเอกชาย คือ พสุ ได้รับมิตรภาพอันดีงามจากผู้อื่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าพสุต้องเป็นผู้ที่มีจริยธรรม มีความจริงใจ กล้าหาญ ยอมเสี่ยงชีวิตเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น จึงทำให้พสุได้รับมิตรภาพที่ดีตอบแทนกลับมา

² ลักษณะของมีดคูกรี ใบมีดบริเวณใกล้ด้ามจะมีร่องเว้าเล็ก ๆ (Kukri notch) เรียกว่า Cho หรือ Kaudi รอยเว้านี้ช่วยให้เลือดหรือของเหลวจากใบมีดไม่ไหลลงมาที่ด้ามจับ และยังมีประโยชน์ในการลับมีดด้วย Chakmak ให้หยุดที่ตำแหน่งนี้ (ลับคมเริ่มจากปลายใบมีดลงมาโคนมีด) นอกจากนั้นรอยเว้านี้มีรูปร่างเป็นสัญลักษณ์หนึ่งในศาสนาฮินดูจึงมีความหมายในเชิงจิตวิญญาณด้วย ในขณะที่ต่อสู้ประชิดตัวอาจใช้ร่องเว้านี้ในการจับยึดหรือหยุดมีดของฝ่ายศัตรูได้ บริเวณปลายด้ามมีด (Butt) สามารถใช้กระแทกได้ (Impact weapon) ปลอกมีดทำจากหนังควายให้ความคงทนในการใช้งานมีช่องสำหรับใส่มีดเล็กทั้งสองและห่วงคล้องสายคาดเอว (BATMAN, 2553)

การใช้กลวิธีการนำเสนอผ่านสัญลักษณ์มีดีคูรีนี่จึงเป็นการทำให้เห็นพฤติกรรมทางจริยธรรมและลักษณะนิสัยของตัวละครพสุได้อีกประการหนึ่งเช่นกัน

7. เพลงรัก: ท่วงทำนองความรู้สึกของตัวละครเอกชาย

บทเพลงเป็นวรรณกรรมรูปแบบหนึ่งที่ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ทักษะ ของผู้ประพันธ์ผ่านภาษาและท่วงทำนอง เป็นที่น่าสังเกตได้ว่าบทเพลงมีหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นเพลงลูกทุ่ง เพลงสตริง เพลงเพื่อชีวิต เพลงสากล ฯลฯ ส่วนใหญ่ล้วนมีเรื่องราวของความรักเข้าไปเป็นแนวคิดหลักหรือเป็นแนวคิดย่อยประกอบเป็นเรื่องราวอยู่ในเพลงนั้น ๆ ความรักที่ปรากฏอยู่ในเพลงมีหลายรูปแบบ เช่น ความรักที่มีต่อคนในครอบครัว ความรักที่มีต่อเพื่อน ความรักที่มีต่อคนในสังคม รวมถึงความรักที่มีต่อคนรัก ดังนั้นบทเพลงจึงถือเป็นสื่อที่ช่วยส่งต่อความรู้สึกจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยเนื้อหาในบทเพลงนั้น อาจจะเป็นการแสดงความรู้สึกโดยตรงหรืออาจจะต้องตีความสารในบทเพลงนั้น

ในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ทั้ง ณาธา และ อุมาริการ์ ได้นำเพลงรักทั้งที่เป็นเพลงไทย และเพลงสากลมาเป็นกลวิธีหนึ่งในการนำเสนอความรู้สึก ระหว่างตัวละครเอกชายกับตัวละครเอกหญิง รวมทั้งบทเพลงดังกล่าวยังทำให้ผู้อ่านเข้าใจบรรยากาศของเรื่อง ณ ขณะนั้น

นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ณาธา ได้นำเพลงสากลชื่อเพลง Sealed With a Kiss ผู้ขับร้องคือ Brian Hyland มาประกอบในตอนที่พักกับเจ้าแสงเงินทาปลอมตัวเป็นสามีภรรยา กันเพื่อหลบหนีการตามล่าของทหาร ระหว่างที่เดินทางอยู่ในป่าพสุรู้ว่าเจ้าแสงเงินทา มีความกังวลเป็นอย่างมาก จึงต้องการที่จะชวนเธอพูดคุยเพื่อหวังจะทำให้เธอลืมความทุกข์ได้บ้าง เจ้าแสงเงินทาเข้าใจความปรารถนาดีของเขา พสุจึงขออนุญาตฉีพปากเพื่อแก้เบื่อไปด้วย เจ้าแสงเงินทาจึงพยายามยิ้มให้มากขึ้นและก็ได้ฮัมเพลงไปพร้อมกับพสุ ดังความว่า

“ถ้าฉันจะขออนุญาตฉีพปากไปอีกสักนิดได้ไหม แก่เบื่อ” เขาถามเสียงอ่อย ๆ
คราวนี้เธอหันมายิ้มกว้างและพยักหน้าน้อย ๆ เสียงเพลงที่กำลังโด่งดัง “Sealed With a Kiss” ของ Brian Hyland ก็ลอยมาให้ได้ยิน แล้วเธอก็ไม่รู้ตัวเลยว่ากำลังเปล็ดเปล็นไปกับเพลงของเขา ที่เป็นเพลงโปรดของเธอเช่นกัน ก่อนจะฮัมเพลงไปพร้อมกัน...

(ณาธา, 2559, หน้า 105)

เพลง Sealed With a Kiss เป็นเพลงที่โด่งดังในช่วงปี ค.ศ. 1962 ชื่อเพลงแปลเป็นภาษาไทยคือ ปิดผนึกด้วยการจูบ เนื้อหาของเพลงกล่าวถึง คู่รักที่ต้องแยกจากกันในช่วงฤดูร้อน เขาสัญญากับคนรักที่ต้องจากไปว่า เขาจะส่งความรักและความฝันเป็นจดหมายรายวัน และ "ปิดผนึกด้วยจูบ" นอกจากนี้ทั้งสองยังผูกมัดกันโดยให้คำมั่นสัญญาภายใต้ตราประทับของการจูบว่าพวกเขาจะกลับมาพบกันอีกครั้งในเดือนกันยายน (ปิดผนึกด้วยการจูบ, ม.ป.ป.) เนื้อหาของเพลงดังกล่าวเป็นการส่งข้อความหาคนรักด้วยวิธีการส่งจดหมาย เมื่อวิเคราะห์ถึงช่วงเวลาของเพลง ในช่วงนั้นยังไม่มีสื่อเทคโนโลยีที่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้มากนัก จดหมายจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถส่งสารหาคนที่อยู่ไกลกันได้ การสื่อสารผ่านทางจดหมายในเพลง Sealed With a Kiss เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกหรือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคนผ่านตัวอักษร ผู้เขียนต้องกลั่นกรองความรู้สึกแล้วจึงถ่ายทอดออกมาผ่านจดหมายเพื่อส่งให้คนรักในระหว่างที่ต้องอยู่ห่างไกลกัน ดังนั้นเสน่ห์ของการสื่อสารผ่านทางจดหมายคือการที่ต้องอดทนและเฝ้ารอว่าในแต่ละวันจะมีจดหมายมาส่งหรือไม่ เสมือนเป็นการเฝ้ารอของขวัญชิ้นหนึ่งและลุ้นที่จะได้รับของขวัญซึ่งก็คือข้อความในจดหมายจากคนรัก

ในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถเพลงที่ ฌารา เลื่อนมาถ่ายทอดนั้นแสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะของพสุที่แตกต่างจากภูผา คือ พสุมีโอกาสได้ไปศึกษาต่อต่างประเทศ การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ จึงอยู่ในพื้นที่ต่างประเทศ แม้แต่การเข้าไปช่วยเหลือเจ้าแสงจันทา พสุก็ต้องเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ที่รัฐไต้หวัน ดังนั้นพื้นที่ในการแสดงความสามารถของพสุบางช่วงจึงไม่ใช่พื้นที่ในประเทศไทย พสุจึงต้องใช้การสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ฌารา เลื่อนเพลงรักซึ่งเป็นเพลงสากลที่มีชื่อเสียงในช่วงยุคนั้นมานำเสนอ แสดงให้เห็นกลิ่นอายของความเป็นสากล เนื้อเรื่องนำเสนอให้เห็นความรักข้ามพรมแดนระหว่างพสุซึ่งเป็นชายไทยกับเจ้าแสงจันทาซึ่งเป็นเจ้าหญิงแห่งรัฐไต้หวัน จากตัวอย่างข้างต้นแม้พสุกับเจ้าแสงจันทายังไม่ได้รักกัน แต่นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่ทั้งสองคนเปิดใจพูดคุยและยินยอมพร้อมใจที่จะเดินทางไปด้วยกัน เขาทั้งสองคน “ฮัมเพลงไปพร้อมกัน” (ฌารา, 2559, หน้า 105) แสดงว่าทั้งสองคนเข้าใจและสื่อสารกันผ่านเพลงรักสากลที่รู้จักกันทั่วโลก

ทางด้านนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ อุมาริการ์ ได้นำเพลงไทยลูกกรุงชื่อเพลง เรือนแพ ผู้ขับร้องคือ ชรินทร์ นันทนาคร มาประกอบในตอนที่ถูกคุณแลเพชรน้ำผึ้งอยู่ที่เรือนแพ เพชรน้ำผึ้งได้รับบาดเจ็บจากการถูกยิงเพราะช่วยภูผาไว้ ภูผารักและรู้สึกผิดต่อเพชรน้ำผึ้งมาก เขาจึงคุณแลเพชรน้ำผึ้งเป็นอย่างดี ในระหว่างที่เพชรน้ำผึ้งพักรักษาตัวอยู่ที่เรือนแพนั้น ภูผาจึงเฝ้าขลุ่ยกล่อมเธอก่อนเข้านอนทุกคืน ดังความว่า

ภุฉาเป่าขลุ่ยคลอกับเสียงน้ำเซาะเรือนแพและสายฝนที่ตกกระทบผิวน้ำเพื่อกล่อมหญิงสาวก่อนเข้านอนทุกคืน ทำให้เพชรน้ำผึ้งที่คุ้นชินกับเครื่องดนตรีตะวันตกหรืออินเดียมากกว่าถึงกับนอนฟังนึ่ง ไม่เคยรู้มาก่อนว่าขลุ่ยไทยจะไพเราะขนาดนี้ โดยเฉพาะเมื่อเขาเป่าเพลง “เรือนแพ” ที่หล่อนไม่รู้จัก

“เพลงในหนังเรื่องเรือนแพเมื่อสองปีก่อนโน้น” ฝ่ายนั้นบอก แล้วร้องให้หล่อนฟังเล่นหนึ่งท่อน “เรือนแพ... ล่องลอยคอยความรักนานมา คอยน้ำค้างกรุณา หยาดมาจากดาราร้างสวรรค์...”

ครั้นพอเอ่ยปากขอให้ร้องต่อ นักร้องจำเป็นกลับสายหน้าดิก

“ไม่ละ พี่ร้องไม่เพราะ ประเดี๋ยวจะทำเพลงเขาเสียเปล่า ๆ เป่าขลุ่ยนี่ละดีแล้ว”

หล่อนอยากบอกว่าเขาเสียงเพราะ แม้จะติดแววกระด้างอยู่บ้างตามประสาคนบ้านป่า แต่ฟังแล้วสัมผัสได้ถึงความจริงใจท่วมท้น

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 349-350)

ในตอนทีภุฉาเป่าขลุ่ยเพลงเรือนแพ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ประการแรก การที่ผู้เขียนเลือกให้ภุฉาเป่าเพลงเรือนแพเพราะในตอนนั้นทั้งคู่ได้พักอยู่ที่เรือนแพริมน้ำด้วยกัน ซึ่งเนื้อหาของเพลงเข้ากับสถานการณ์ ณ ขณะนั้น ทั้งเรือนแพยังเป็นสถานที่ที่ไม่มีกลุ่มโจรหรือคนที่มุ่งทำร้ายเขาทั้งสอง มีเพียงภุฉากับเพชรน้ำผึ้งที่คอยดูแลซึ่งกันและกัน

ประการที่สอง ในเนื้อหากล่าวว่า ภุฉาเป่าขลุ่ยซึ่งเป็นเครื่องดนตรีไทยและน่าจะเป็นเครื่องดนตรีที่หาง่ายมากที่สุดขณะนั้น แต่ผู้เขียนได้บรรยายว่าเพชรน้ำผึ้งกลับคุ้นชินกับเครื่องดนตรีทางตะวันตกหรืออินเดียมากกว่า เพราะเธอเติบโตที่ต่างประเทศ ในทางตรงกันข้ามเมื่อเพชรน้ำผึ้งได้ฟังเสียงขลุ่ย เธอกลับนอนฟังนึ่งและไม่เคยรู้มาก่อนว่าขลุ่ยไทยจะไพเราะได้ขนาดนี้ ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้เห็นถึงการเปรียบเทียบระหว่างความเป็นตะวันตกและตะวันออกผ่านเครื่องดนตรี ทำให้ผู้อ่านได้นึกย้อนถึงเครื่องดนตรี “ขลุ่ย” ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีของไทยที่หาได้ทั่วไปและวิธีการเล่นก็ไม่ยากมากนัก เปรียบได้กับความ เป็นธรรมดาหรือสิ่งที่มีอยู่แล้ว หาได้อยู่ทั่ว ๆ ไป อาจเป็นสิ่งที่มีความงามอยู่ในตัวเอง หากเราไม่มองข้ามสิ่งนั้น เราจะเห็นคุณค่าที่แท้จริง โดยที่ไม่ต้องไปตามหาคุณค่าของตัวเองจากการเปรียบเทียบกับชาวตะวันตก เหมือนที่เพชรน้ำผึ้งต้องหยุดฟังเสียงขลุ่ยของภุฉา แต่ถ้าเราไม่ให้คุณค่าของสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวหรือมองข้ามความเป็นไทย นั่นก็เปรียบเหมือนว่าเรามองข้ามคุณค่าของตัวเอง หรือถ้าลองมองเปรียบเทียบเรื่องคุณค่าระหว่าง “ขลุ่ย” กับ “ภุฉา” ทั้งสองอย่างมีคุณค่าที่เหมือนกันคือ การมี

คุณค่าในตัวเอง ภูผาเป็นโจรที่คอยช่วยเหลือคน ไม่ทอดทิ้งเพชรน้ำผึ้งในยามยากลำบาก เป็นผู้ชายคนหนึ่งที่มีความรักให้กับหญิงสาวทั่ว ๆ ไป เขาเปรียบแทนชายไทยในอุดมคติซึ่งมีคุณสมบัติเป็นสุภาพบุรุษอย่าง ที่หญิงไทยต้องการ ดังนั้นภูผาจึงเป็นสิ่งที่มีความมากที่สุดและอยู่ใกล้ตัวเพชรน้ำผึ้งตลอดเวลาตนเอง

ประการที่สาม อุมาริการ์ ได้สร้างตัวละครภูผา ให้เป็นผู้ชายที่แสนธรรมดา เป็นคนที่รักความสงบ แม้จะเป็นโจรก็ไม่ชอบปล้นฆ่า จนได้มาพบกับเพชรน้ำผึ้งจึงทำให้ภูผาได้รู้จักกับความรัก ลักษณะของภูผาแตกต่างจากพสุในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ภูผาเติบโตในชุมโจร ดำรงชีวิตเป็นชายชาวป่า ไม่มีโอกาสที่จะได้เข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในเมือง หากไม่นับเรื่องที่เขาต้องไปปล้นตามคำสั่งของเสี้ยนแล้ว การดำรงชีวิตของเขาก็เหมือนกับชาวบ้านทั่ว ๆ ไป ดังนั้นเพลงเรือนแพเป็นเพลงลูกกรุงที่มีกลิ่นอายของความเป็นไทย กล่าวถึงธรรมชาติและความรักที่เรียบง่าย มีความจริงใจ จึงแสดงให้เห็นตัวตนของภูผาได้เป็นอย่างดี ดังในตัวอย่างที่เพชรน้ำผึ้งคิดถึงภูผาอยู่ในใจว่า “แม้จะติดแววกระด้างอยู่บ้างตามประสาคนบ้านป่า แต่ฟังแล้วสัมผัสได้ถึงความจริงใจท่วมท้น” (อุมาริการ์, 2560, หน้า 350)

ประการที่สี่ จากเนื้อเพลงท่อนที่ภูผาร้องให้เพชรน้ำผึ้งฟังว่า “เรือนแพ...ล่องลอยคอยความรักนานมา คอยน้ำค้างกรุณา หยาดมาจากดาราแหล่งสวรรค์...” เป็นการเปรียบเทียบเพื่อบอกความในใจของภูผาให้เพชรน้ำผึ้งฟังว่า ภูผาเปรียบเหมือนเรือนแพที่ลอยอยู่ริมน้ำ ไม่มีหลักแหล่ง อยู่อย่างล่องลอยและรอคอยความรักมาอย่างเนิ่นนาน จนได้มาพบกับเพชรน้ำผึ้งซึ่งเป็นผู้หญิงที่มีคุณค่า สูงส่ง เปรียบเสมือนกับหยาดน้ำค้างที่หยาดหยดลงมาจากดวงดาราซึ่งอยู่บนสวรรค์ แต่ในการรอคอยความรักนั้น ภูผาก็คิดอยู่เสมอว่าความรักของเขาเป็นความรักที่หมายปองคนที่ไม่คู่ควร สังเกตจากคำว่า “คอยน้ำค้างกรุณา” คือต้องรอคอยและรอความเห็นใจจากอีกฝ่าย ดังที่ภูผาคิดอยู่เสมอว่าเขาเป็นโจร ไม่คู่ควรกับเพชรน้ำผึ้งที่มีฐานันดรสูงศักดิ์

และประการที่ห้า ฉากในเรื่องมธุรสถ์โลกันตร์เป็นฉากในช่วงต้นปี พ.ศ. 2500³ ซึ่งเป็นช่วงที่เพลงเรือนแพที่ได้รับความนิยมในขณะนั้น จึงทำให้ผู้เขียนเลือกหยิบยกเพลงที่เป็นอมตะนิรันดร์กาลมาใช้ในฉากที่ภูผากับเพชรน้ำผึ้งได้มีโอกาสแสดงความรักให้แก่กัน

จากกลวิธีการนำเสนอโดยใช้เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักทั้งเพลงสากลและเพลงไทย ลูกกรุงมาแทรกไว้ในเนื้อหาของนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร แสดงให้เห็นความรู้สึกของตัวละครเอกชายที่ถ่ายทอดผ่านเนื้อหาของบทเพลง ทั้งยังสะท้อนให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยมในช่วงเวลานั้น หรือสภาพสังคมของตัวละครเอกในแต่ละเรื่องที่มีความแตกต่างกัน อีกทั้งบทเพลงเหล่านั้นยังสะท้อนให้เห็นตัวตนของตัวละครเอกชายได้อย่างชัดเจน

³ เพลงเรือนแพ เป็นเพลงเอกในภาพยนตร์เรื่องเรือนแพ ของ อัครวิณภาพยนตร์ ทำนองโดย สง่า อาร์มภีร์ และขับร้องโดย ชรินทร์ นันทนาคร และบันทึกเสียงเป็นคนแรกในปี พ.ศ. 2504 (คีตา พญาไท, 2549)

8. สมุนไพโร การเล่นคาถาอาคม การสักยันต์ พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ฤกษ์ยาม และของขลัง: ความเป็นท้องถิ่นของตัวละครเอกชาย

คำว่า ท้องถิ่น หมายถึง ท้องที่ใดท้องที่หนึ่งโดยเฉพาะ เช่น เวลาท้องถิ่น ประเพณีท้องถิ่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 552)

ความเป็นท้องถิ่นของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร หมายถึง การที่ตัวละครเอกชายมีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติหรือไสยศาสตร์ซึ่งเกิดขึ้นเฉพาะในพื้นที่ของนวนิยายเรื่องนั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิถีชาวบ้าน ภูมิปัญญา หรือความเชื่อของตัวละครเอกชาย ซึ่งอาจจะไม่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับระบบความคิดที่สามารถพิสูจน์ได้จากระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์

ผู้วิจัยพบว่าความเป็นท้องถิ่นของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ปรากฏในนวนิยายเพียง 1 เรื่อง คือ นวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ นวนิยายเรื่องดังกล่าวได้นำเสนอสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นท้องถิ่นของตัวละครเอกชาย ได้แก่ สมุนไพโร การเล่นคาถาอาคม การสักยันต์ พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ฤกษ์ยาม และของขลัง ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ชุมโจรไพรวารีย์ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้อ่านเห็นตัวตนเฉพาะของตัวละครเอกชายและยังเป็นส่วนสำคัญในการดำรงชีวิตของตัวละครเอกชาย

นวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ได้นำเสนอความเป็นท้องถิ่นของตัวละครเอกชายผ่านการเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องสมุนไพโร ดังในตอนที่เพชรน้ำผึ้งแพ้มงชกฟอกจนเกิดผื่นคัน ภูผาจึงนำน้ำคั้นจากเหง้าขมิ้นชันตำมาทาให้เพชรน้ำผึ้ง ดังความว่า

“เธอไปทำอะไรมา ไปจับเถาคันมาหรือ”

“ไม่รู้” หล่อนพยายามดึงมือออก

แต่ภูผากลับไม่ยอมปล่อยง่าย ๆ เขาเพ่งมองตุ่มแดง ๆ เล็กนั้นอย่างครุ่นคิด เจ้าตัวเลยบอกว่า

“แต่คิดว่าไม่ใช่ เพราะตั้งแต่กลับจากซึกผ้า ฉันทิ้งไม่ได้ออกไปไหนเลย ทำแต่
งานบ้านอยู่ในบ้านนี้ แล้วยังกินข้าวล้างจานก็เท่านั้น น่าจะแพ้มงชกฟอก”

คิ้วขมเลยขมวดเข้าหากันทันที

“แพ้มงชกฟอก?”

“ก็ตอนล้างจานไง”

.....

ภูผาเลยถอนหายใจยาว ก่อนบอกอีกฝ่ายว่า “เธออย่าเพิ่งเกามาก ประเดี๋ยวหนึ่งจะถลอกเสียหมด เตียวฉันไปพยายามให้ทา”

พุดจบชายหนุ่มก็ก้าวออกจากห้องไป ไม่นานก็กลับมาพร้อมขันอะลูมิเนียมใบจ้อยใส่น้ำคั้นจากเหง้าขมิ้นชันที่เป็นสีเหลืองขุ่น ๆ หญิงสาวที่ชะเง้ออยู่มองอย่างไม่ไว้ใจ

“อะไรนะ”

“น้ำคั้นจากเหง้าขมิ้นชันดำ มันใช้แก้ลมพิษ ผดผื่นคันได้ แต่ไม่รู้จะแก้อาการแพ้ผงซึกฟอกของเธอไหม ถ้าไม่หายพຽນนี้ค้อหาใบระบาศหรือไม้ก้ฟ้าทะเลายโจรมาทาดู”

หญิงสาวเม้มปากไม่พูดอะไร แต่ทำท่าจะมากว่าขันไปจากมือเขาแต่ภูผากลับขมู้อขึ้นสูง แล้วบอกอีกฝ่ายว่า

“อยู่เนิ่ง ๆ ฉันทำให้จะถนัดกว่า”

เมื่อเขาสั่งเช่นนั้น เพชรน้ำผึ้งก็ทำหน้างอ หล่อนกำมือแน่นอยู่อดีตใจหนึ่ง ชายหนุ่มเลยนึกหมั่นไส้ขึ้นมา ทำท่าจะเทน้ำคั้นขมิ้นชันออกนอกหน้าต่าง

“ถ้าเธอไม่ยอมทาก็ได้นะ”

“ทาลี ทา ๆ” หล่อนรีบร้องบอก แล้วยอมยื่นมือทั้งสองข้างมาให้แต่โดยดี

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 169-170)

เหตุการณ์ข้างต้นกล่าวถึงตอนที่เพชรน้ำผึ้งแพ้ผงซึกฟอก ในช่วงแรกที่เพชรน้ำผึ้งถูกจับตัวมาอยู่ที่ชุมโจร เพชรน้ำผึ้งทำงานบ้านไม่เป็นเลย เพราะตอนที่เธออยู่กับครอบครัวเธอไม่ต้องทำงานบ้านหรือทำอาหาร อีกทั้งเพชรน้ำผึ้งยังติดตามคุณพ่อซึ่งเป็นท่านทูตเดินทางไปต่างประเทศและเธอยังได้ไปเรียนต่อที่ประเทศอินเดีย ทำให้ในชีวิตของเพชรน้ำผึ้งแทบจะไม่ต้องเจอกับความยากลำบาก แต่เมื่อเพชรน้ำผึ้งต้องมาซักผ้า ล้างจาน ทำกับข้าว เธอจึงทำไม่ได้ หยิบจับอะไรก็ดูไม่เข้าท่า แม้แต่ล้างจานก็แพ้ผงซึกฟอก เมื่อภูผาเห็นเช่นนั้นจึงใช้ความรู้ที่มีเกี่ยวกับสมุนไพรมาช่วยรักษาเพชรน้ำผึ้ง โดยการทาน้ำคั้นจากเหง้าขมิ้นชันดำให้เพชรน้ำผึ้ง ซึ่งเหง้าของขมิ้นชัน⁴ มีสรรพคุณที่ช่วยรักษาโรคผิวหนัง สมานแผล แก้ผื่นคัน น้ำคั้นจากเหง้าสดทาแก้แผลถลอก แก้โรคผิวหนังผื่นคัน ลดอาการอักเสบ (สำนักงาน

⁴ เหง้าขมิ้นชัน ส่วนของเหง้ามีสรรพคุณ ใช้สำหรับแก้อาการไข้เรื้อรัง ผอมเหลือง แก้โรคผิวหนัง แก้เสมหะและโลหิต แก้ท้องร่วง สมานแผล แก้ธาตุพิการ ขับผายลม แก้ผื่นคัน ขับกลิ่นและสิ่งสกปรกในร่างกาย คุมธาตุ หยอดตาแก้ตาบวม ตาแดง น้ำคั้นจากเหง้าสดทาแก้แผลถลอก แก้โรคผิวหนังผื่นคัน ลดอาการอักเสบ ทำให้ผิวพรรณผุดผ่อง นำมาอัดเม็ดทำเป็นยารักษาอาการท้องอืดท้องเฟ้อ ธาตุพิการ อาหารไม่ย่อย ภาวะอาหารอ่อนแอ รักษาแผลในกระเพาะอาหาร แก้ท้องร่วง แก้บิด (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอพนมสารคาม, 2561)

สาธารณสุขอำเภอนมสารคาม, 2561) ในตอนแรกเพชรน้ำผึ้งดูเหมือนจะไม่เชื่อญาติ อาจเป็นเพราะเธอ ระแวงญาติ ไม่แน่ใจว่าเอายาอะไรมาทาให้เธอ หรือเพราะเธอเป็นผู้หญิงที่มีความรู้ ความมั่นใจ จากการที่ เธอได้ไปเรียนต่อต่างประเทศจึงทำให้เห็นวิทยาการทางการแพทย์สมัยใหม่ที่ใช้วิธีการรักษาโรคด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพชรน้ำผึ้งจึงอาจจะไม่เชื่อหรือไม่แน่ใจว่าสมุนไพรจะช่วยให้เธอหายจากอาการ ผดผื่นคันได้ นอกจากนี้ญาติยังเสนอทางเลือกในการรักษาด้วยการใช้สมุนไพรชนิดอื่น ถ้าน้ำคั้นจากเหง้า ขมิ้นชันไม่ได้ผล อาจจะต้องลองใช้ใบระบาด⁵ หรือฟ้าทะลายโจร⁶ มาทาอีกรอบ แสดงให้เห็นความรู้เรื่อง ภูมิปัญญาเกี่ยวกับสรรพคุณของสมุนไพรไทยหลายชนิด ซึ่งช่วยรักษาและบรรเทาอาการผดผื่นคันจากการ แพ้ได้ อีกทั้งยังเป็นสมุนไพรที่หาได้ตามท้องถิ่นทั่วไป และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาอีกด้วย ในสถานการณ์ดังกล่าวเพชรน้ำผึ้งยอมให้ญาติทาน้ำคั้นจากเหง้าขมิ้นชัน จึงทำให้อาการแพ้ผดผื่นของ เธอดีขึ้น การที่ญาตินำสมุนไพรที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นมาใช้เป็นยาเพื่อรักษาและบรรเทาอาการแพ้ผดผื่นของ เพชรน้ำผึ้ง แสดงให้เห็นถึงการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนมีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ นำธรรมชาติรอบตัว ที่มีมาเป็นปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความไม่สบายกายได้ ทั้งยัง แสดงให้เห็นตัวตนของญาติ กล่าวคือ ญาติเป็นโจร การที่เขาจะออกปล้นหรือดำรงชีวิตอยู่ในป่า ญาติ จะต้องมีความรู้ในเรื่องการเอาตัวรอดในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์คับขัน เมื่อญาติมีความรู้รอบตัว เรื่องสมุนไพรชนิดต่าง ๆ จะเป็นการช่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้นในยามที่เขาได้รับบาดเจ็บหรือช่วยรักษาให้ ญาติหายจากอาการเจ็บไข้ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความรู้รอบตัวของญาติเป็นตัวช่วยที่ส่งเสริมให้ญาติได้แสดง พฤติกรรมทางจริยธรรมในการช่วยเหลือผู้อื่น

นอกจากนี้ในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ยังกล่าวถึงความเป็นท้องถิ่นของตัวละครเอกชายใน ประเด็นของการเล่นคาถาอาคม การสักยันต์ และการผ่านพิธีกรรมอาบน้ำว่านศักดิ์สิทธิ์ กล่าวคือ ญาติ เป็นโจรที่มีความเชื่อทางไสยศาสตร์ ญาติเชื่อว่าคาถาอาคมหรือของขลังจะช่วยทำให้เขารอดปลอดภัยจาก ภัยอันตรายทั้งปวง ดังนั้นเมื่อญาติรับคาถาอาคมหรือของขลังเข้ามาในชีวิต เขาจึงจำเป็นต้องมีข้อยึดถือและ ปฏิบัติมากกว่าบุคคลทั่วไป หากญาติไม่เคร่งครัดในการปฏิบัติตน จะทำให้เกิดเรื่องไม่ดีจนทำให้เขาถึงแก่ ความตายได้ ดังความว่า

⁵ ใบระบาด มีสรรพคุณเป็นยารักษาโรคผิวหนัง ผื่นคัน โดยใช้ใบสด 2-3 ใบ นำมาล้างให้สะอาด ต้มให้ละเอียด ใช้ทาบริเวณที่เป็น โรคผิวหนัง วันละ 2-3 ครั้งติดต่อกัน 3-4 วันจะเห็นผล (สำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ม.ป.ป.)

⁶ ฟ้าทะลายโจร มีสรรพคุณแก้ไข้ ระบายอาการอักเสบ ไอ เจ็บคอ รักษาโรคผิวหนัง ผื่น แก้กิดเชื้อ ระบายการเจริญเติบโตของเชื้อโรคได้ (กลุ่ม งานวิจัยสถาบันมะเร็งแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

ภุผาเองก็รู้ว่าการเล่นอาคมหรืออาบน้ำว่านศักดิ์สิทธิ์ รวมถึงสักยันต์สำคัญบนร่างกาย ทำให้เขาต้องให้สัจจะครูบาอาจารย์ที่สอนวิชาว่าจะต้องรักษาศีลให้ได้อย่างน้อยสองหรือสามในห้าข้อในยามปกติ แต่สำหรับวันพระแล้ว จะต้องรักษาให้ได้ครบบริบูรณ์ทั้งห้าข้อ ดังนั้นเมื่อเลี้ยงข้อหนึ่งกับข้อสองไม่ได้ ชายหนุ่มก็ต้องไม่กินเหล้า ไม่พูดปด และไม่ประพฤตินอกใจ

เรื่องกินเหล้านั้น เขากินเฉพาะคราวจำเป็น และไม่เคยเมามายจนขาดสติเหมือนคนอื่นสักที

เรื่องโกหก ภุผาเป็นคนรักษาสัจจะ พูดคำไหนคำนั้น หรือถ้าไม่เช่นนั้นก็ไม่พูดเลยเพื่อเลี้ยงปัญญา เลยดูเหมือนเขาจะเป็นคนเย็นชาและใจดำอยู่บ้าง

ส่วนข้อกาเม ชายหนุ่มจะข้องเกี่ยวกับผู้หญิงที่เต็มใจ หรือพ่อแม่ฝ่ายนั้นเต็มใจยกให้เท่านั้น ที่สำคัญเขาจะไม่นอนกับโสเภณีเด็ดขาด!

(อุมากราร์, 2560, หน้า 125)

ตัวอย่างข้างต้นได้กล่าวถึงข้อปฏิบัติของภุผา เนื่องจากภุผาเป็นโจรที่มีคาถาอาคม อีกทั้งยังสักยันต์ และผ่านพิธีกรรมอาบน้ำว่านศักดิ์สิทธิ์ จึงทำให้เขาต้องปฏิบัติตนถือศีลห้าตามที่ได้ให้สัจจะกับครูบาอาจารย์ที่สอนวิชาให้เขา ในยามปกติเขาจะต้องรักษาศีลห้าให้ได้อย่างน้อยสองหรือสามข้อ ถ้าเป็นวันพระเขาต้องเคร่งครัดในเรื่องการถือศีลห้าให้ครบทุกข้อ แต่ด้วยความที่ภุผาเป็นโจร ในบางสถานการณ์อาจทำให้เป็นอุปสรรคต่อการรักษาศีลห้าเป็นอย่างมาก เช่น การชนฆ่าผู้อื่น การดื่มเหล้าเมื่อต้องพบปะหรือเจรจาเรื่องงาน เป็นต้น ดังนั้นถ้าไม่จำเป็นเขาก็จะพยายามหลีกเลี่ยงไม่ทำผิดศีลห้า ในเรื่องของการดื่มเหล้า ภุผาจะดื่มในยามจำเป็นเท่านั้น ไม่ดื่มเมามายจนขาดสติ เรื่องของการพูดปด เขาจะถือสัจจะรักษาคำพูด แต่หากพูดแล้วเกิดปัญหาภุผาก็เลือกที่จะไม่พูดเสียดีกว่า และในเรื่องของการประพฤตินอกใจ ภุผาจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับโสเภณีหรือบังคับหญิงสาวคนใดที่ไม่เต็มใจ นอกเสียจากหญิงคนนั้นเต็มใจหรือพ่อแม่ของหญิงสาวผู้นั้นเต็มใจยกให้อยู่ในความปกครองของภุผา

ทั้งนี้ในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกนตรียังได้บรรยายเกี่ยวกับพิธีอาบน้ำว่านของเหล่าโจรแห่งไพร่वारี ซึ่งภุผาก็ได้เข้าร่วมพิธีกรรมในครั้งนี้ด้วย พิธีศักดิ์สิทธิ์นี้เหล่าโจรผู้มีอาคมจะนิยมทำปีละครั้งหรือทำทุกครึ่งก่อนที่จะออกปล้นครั้งใหญ่ โจรทั้งหลายต้องผ่านพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์อาบน้ำว่านเพื่อให้แคล้วคลาดจากภยันตรายและเสริมมงคลชัยให้กับตนเอง ดังความว่า

บัดนี้ที่ลานดินอัดแน่นกลางหมู่บ้าน มีขุนโจรใหญ่รวมกันถึงยี่สิบเอ็ดคนมารวมตัวอยู่

พวกเขาต่างเปลือยอกและนุ่งผ้าหยักครึ่งเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับพิธีอาบน้ำว่าน ซึ่งเป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์ที่เหล่าโจรผู้มีอำนาจนิยมทำกันปีละครั้งหรือทำทุกครั้งก่อนออกปล้นสะดมครั้งใหญ่อย่างครั้งนี้ เพราะต้องการแคล้วคลาดจากภัยอันตราย และเสริมมงคลชัยให้ตนเอง

ดังนั้นเมื่อน้ำพระพุทธรูปที่ปลุกเสกจากน้ำฝนไหลผ่านชายคาพระอุโบสถวัดใหญ่ใจกลางเมือง เมื่อวันที่วันพระขึ้น 15 ค่ำ ถูกนำมาใส่กะละมังสังกะสีขนาดใหญ่ชนิดที่ผู้ชายตัวโต ๆ ลงไปนั่งได้ถูกต้มจนเริ่มเดือดปุด ๆ และเปลี่ยนจากสีใสเป็นเหลืองไหล เพราะผลจากผงว่านรวมได้ห้าร้อยแปดชนิดที่ถูกปั่นเข้าด้วยกันจนกลายเป็นสีเหลืองเข้มแล้วห่อไว้ด้วยผ้าขาวบางผืนใหญ่ซึ่งถูกรัดด้วยด้ายสายสิญจน์อย่างแน่นหนาเพื่อนำมาต้มในน้ำนี้พร้อมด้วยการบริการรรมคาถาพลีว่านโดยพราหมณ์เผ่าร่างอ้วนดำในชุดผ้าดิบสีขาวสะอาดไม่ต่ำกว่าชั่วโมงได้จบลงพวกเขาก็พร้อมใจกันนั่งคุกเข่าถวายพานไหว้ครูแก่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือ เพื่อขอพรให้พวกท่านเหล่านั้นมาช่วยปกป้องคุ้มครองภัยให้

จากนั้นเทพศัสตราซึ่งเป็นกริชเล่มหยักงอไปมาเหมือนงู แต่ปลายแหลมคมเหมือนหอกก็ถูกนำมาแช่ในน้ำมหาว่านมงคล เป็นสัญญาณว่าถึงเวลาที่จะได้อาบน้ำมหาว่านศักดิ์สิทธิ์นี้แล้ว

และเมื่อสายสีเหลืองถูกเทราดจนทั่วร่างกึ่งเปลือยของขุนโจรทั้งยี่สิบเอ็ดคนที่รวมตัวกันอยู่ที่นี่ น้ำที่เหลืองอีกกว่าครึ่งก็ถูกนำไปแจกจ่ายให้บรรดาลูกสมุนของขุนโจรแต่ละคนเพื่อจะได้ราดรดกระหม่อมเป็นสิริมงคล

(อุมาธิการ, 2560, หน้า 394-395)

ข้อความข้างต้นได้กล่าวถึงขั้นตอนในพิธีกรรมอาบน้ำว่าน เริ่มต้นจากการนำน้ำพระพุทธรูปที่ปลุกเสกจากน้ำฝนไหลผ่านชายคาพระอุโบสถวัดเมื่อวันที่วันพระขึ้น 15 ค่ำมาใส่กะละมังสังกะสีขนาดใหญ่ นำว่านที่รวมกันทั้งสิ้นได้ห้าร้อยแปดชนิดมาปั่นเข้าด้วยกันจนกลายเป็นสีเหลืองเข้มแล้วห่อไว้ด้วยผ้าขาวบางที่รัดด้วยด้ายสายสิญจน์เพื่อนำมาต้มในน้ำนี้ พร้อมด้วยการบริการรรมคาถาพลีว่านโดยพราหมณ์ หลังจากนั้นขุนโจรที่เข้าร่วมพิธีกรรมก็พร้อมใจกันนั่งคุกเข่าถวายพานไหว้ครูแก่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือ เพื่อขอพรให้พวกท่านมาช่วยปกป้องคุ้มครองภัย จากนั้นก็นำกริชที่มีรูปทรงหยักงอไปมาเหมือนงู แต่ปลายแหลมคมเหมือนหอกนำมาแช่ในน้ำมหาว่านมงคล นำน้ำว่านที่ปลุกเสกแล้วเทราดจนทั่วร่างกึ่งเปลือยของ

ขุนโจรทั้งยี่สิบเอ็ดคน ส่วนน้ำว่านที่เหลือก็นำไปให้ลูกสมุนของขุนโจรทั้งยี่สิบเอ็ดคน เพื่อจะได้รด
กระหม่อมเพื่อเป็นสิริมงคล

ฎาเป็นหนึ่งขุนโจรที่เข้าร่วมพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์นี้ แสดงให้เห็นความเชื่อเรื่องการปลุกเสก
การปฏิบัติตามพิธีกรรม เพื่อให้ตนแคล้วคลาดภัยอันตรายทั้งปวง นวนิยายเรื่องนี้ได้กล่าวถึงความสำคัญ
ของพิธีกรรมนี้ว่าจะต้องทำขึ้นทุกปีหรือทุกครั้งที่มีการปล้นใหญ่ แสดงว่าพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ถือเป็นส่วน
หนึ่งของการดำรงชีวิตของฎาที่ต้องมีการจัดขึ้นเป็นประจำ สอดคล้องกับที่ พงศกร บุชรารัตน์
นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครนายก (ม.ป.ป., หน้า 4) ได้อธิบายถึง
ความเชื่อของพิธีกรรมอาบน้ำว่านศักดิ์สิทธิ์นี้ ความว่า

ในอดีตชาวบ้านมักจะเป็นโรคผิวหนังกันมาก ซึ่งต้องรักษาด้วยการอาบว่านสมุนไพโร
ถ้าไม่หายก็ต้องทำการแช่ว่านโดยการนอนแช่ในรางว่านยาทั้งตัวเพื่อให้ยาสมุนไพรมีซึมเข้าไปใน
เนื้อหนัง ซึ่งต่อมาผู้คนที่แช่ว่านยาสมุนไพรรักษาโรคผิวหนังเกิดอยู่ยงคงกระพัน ฟันแทง
ไม่เข้าเกิดขึ้น จึงเกิดเสียงลือลือออกไปกลายเป็นว่าเพราะว่านยาที่แช่ทำให้อยู่ยงคงกระพัน

นอกจากเรื่องราวของการอาบน้ำว่านเพื่อให้แคล้วคลาดปลอดภัยและเสริมความเป็นมงคลแล้ว
กลุ่มโจรยังยึดถือในเรื่องของฤกษ์ยามที่จะเดินทางเพื่อออกปล้น โดยในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกกันตร์
กล่าวถึงฤกษ์ที่เสือผ่นัดขุนโจรมาร่วมปล้นครั้งใหญ่ โดยในครั้งนี่เสือผ่นมอบหมายให้ฎาเป็นผู้นำขุนโจร
ทั้งหลายออกปล้น ดังในตอนที่ฎาส่งข้อมูลการปล้นให้พันตำรวจโทสมยศ ความว่า

“เขารวบรวมเพื่อนเก่ามาอีกเกือบสิบคน จะบุกเข้าปล้นตลาดไพร่วาริวันเสาร์ห้าที่จะ
ถึงนี้”

“เสาร์ห้า?” อีกฝ่ายเลิกคิ้วอย่างงุนงง

คงเพราะปกติแล้ว เสาร์ห้าตามตำราโบราณนั้นคือ วันเสาร์ ขึ้นหรือแรม 5 ค่ำ
เดือน 5 เพราะดาวเสาร์เป็นดาวแห่งความเข้มแข็ง และมีพลังมากกว่าวันปกติ จึงถือว่าเป็นวัน
ธงไชย พระเกจิอาจารย์มักจะปลุกเสกเครื่องรางของขลัง ทำพิธีในวันนี้ พวกโจรเองก็คือฤกษ์
ทำการปล้นฆ่าใหญ่ในวันนี่เช่นกัน โดยเฉพาะวันเสาร์ แรม 5 ค่ำที่มีโจรฤกษ์

แต่...เดือนนี้ไม่ใช่เดือนห้า!

“ไซ้ เสาร์ห้า” ชายหนุ่มยิ้ม “และถึงไม่ใช่เดือนห้าก็ไม่เป็นอะไร เพราะโจรากฤษ์ที่ดีที่สุดในช่วงนี้ตรงกับเวลาสิบโมงวันนั้นพอดี” จากนั้นภูผาก็อธิบายแผนการที่วางไว้ให้อีกฝ่ายฟังโดยละเอียด พร้อมตบท้ายว่า “ถ้าไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ก็เจอกันวันนั้นเลย เพราะต่อไปนี่ผมคงมาพบคุณไม่ได้อีกแล้ว”

(อุมาริการ์, 2560, หน้า 309-310)

เสื่อผืนวางแผนการปล้นตลาดไพรวาริโดยยิดฤกษ์วันเสาร์ห้า ซึ่งวันเสาร์ห้านี้ตามตำราโบราณคือ วันเสาร์ ขึ้นหรือแรม 5 ค่ำ เดือน 5 ถือเป็นวันที่มีพลังมากกว่าปกติ เป็นวันธงไชย (หมอซ่าง ผย 1 เม.ย. ‘วันเสาร์ 5’ มีพลังมากที่สุดรอบ 7 ปี แนะนำมนต์เสริมดวงชะตามั่นคง, 2560) ดังความว่า

“วันเสาร์ จะเป็นวันที่มีความมั่นคง แข็งแรง เหมือนที่เราเคยได้ยินว่า คนเกิดวันเสาร์เป็นคนดวงแข็ง และเป็นคนที่รับผิดชอบเยอะ ทำงานหนัก เพราะดาวเสาร์เป็นดาวที่มีพลังหมายถึง ความแข็งแรง ความมั่นคง ดังนั้น วันเสาร์ จึงเป็นวันที่นิยมใช้เรื่องของการปลูกเสกทำพิธีเครื่องรางของขลังที่มีลักษณะคงกระพัน แคล้วคลาดปลอดภัย”

ฤกษ์ยามที่เสื่อผืนวางแผนจะออกปล้นนั้นตรงกับวันเสาร์ แรม 5 ค่ำ แม้จะไม่ตรงกับเดือน 5 แต่เวลาสิบโมงในวันนั้นจะตรงกับโจรากฤษ์พอดี ซึ่งเป็นฤกษ์ที่ดีเหมาะสำหรับการออกปล้น แต่เมื่อถึงวันดังกล่าว ขุนโจรทั้งหลายไม่สามารถปล้นได้สำเร็จตามที่ได้วางแผนไว้ เพราะภูผาได้ส่งข้อมูลให้ตำรวจเรียบร้อยแล้ว อีกทั้งภูผาใช้โอกาสในวันนี้ทำลายขุมโจรได้สำเร็จ แสดงให้เห็นว่าการถือฤกษ์ยามถือเป็นความเชื่ออย่างหนึ่งและเป็นการเสริมสร้างกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติ แต่กระนั้นต่อให้ฤกษ์ยามดีสักเพียงใด หากกระทำการในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ย่อมส่งผลให้เกิดความล้มเหลว การที่ภูผาสามารถทำลายขุมโจรได้สำเร็จนั้นอาจจะเป็นเพราะฤกษ์ดีที่ช่วยส่งเสริมให้เขาทำตามสิ่งที่ตั้งใจไว้ ประกอบกับภูผาต้องการทำลายขุมโจรของเสื่อผืน ซึ่งเป็นแหล่งแห่งความชั่วร้ายและผิดกฎหมาย ภูผาเลือกที่จะยืนอยู่ข้างความถูกต้อง มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต จึงทำให้สิ่งที่ภูผาตั้งใจไว้ประสบความสำเร็จ

ความเป็นท้องถิ่นของตัวละครเอกชายประการสุดท้ายคือเรื่องเขี้ยวเสือกกลางซึ่งเป็นเครื่องรางของขลังของภูผา สร้อยพระที่มีเขี้ยวเสือกกลางนี้ภูผาใส่ไว้ไม่ห่างกาย เพราะเชื่อว่าเมื่อสวมแล้วจะป้องกันอันตราย อยู่อย่างคงกระพัน และยิงฟันแทงไม่เข้า ดังความว่า

ชายหนุ่มคงไปแล้ว

แต่เขาไม่ลืมที่จะเตรียมข้าวของเครื่องใช้ไว้ให้หล่อน โดยเฉพาะเสื้อผ้าแบบผู้ชายที่ฝายนั่นไม่เคยชอบ ผ้าขาวม้าสำหรับเคียนหัว ปิ่นสั้น กบซีใต้ที่ถูกใช้แล้ววางไว้เคียงกัน

ภูผาคงตั้งใจจะให้หล่อนอำพรางหน้าตาด้วยเขม่าจากซีใต้ให้ดูมอมแมมมากที่สุด เพื่อจะได้ไม่ผิดสังเกต แต่ของที่สำคัญที่สุดที่ฝายนั่นวางไว้คือ สร้อยเส้นโตที่มีพระคล้องอยู่ถึงห้าองค์ รวมถึงเข็มสัตรีสีขาวแกมเหลืองสองอัน ที่หล่อนมารู้เมื่อไม่นานนี้ว่าเป็นเข็มเสือกหลง ซึ่งด้านในเป็นโพรงตั้งแต่รากฟันไปจนเกือบถึงปลายเขี้ยว ถือเป็นของขลังที่หายากและมีฤทธิ์เดชยิ่งนัก เพราะเชื่อกันว่าทำให้คนสวมคงกระพันและยิงฟันไม่เข้า

เพชรน้ำผึ้งเห็นแล้วก็กักริมฝีปากแน่น น้ำตาคลอ

สร้อยเส้นนี้ชายหนุ่มไม่เคยปล่อยให้ห่างกายแม้แต่วันเดียว เว้นแต่ตอนนอนและอาบน้ำเท่านั้น เพราะสำหรับโจรที่จะออกปล้นย่อมต้องหวังชีวิตเป็นอันดับหนึ่ง นอกจากปิ่นผาหน้าไม้แล้ว เครื่องรางของขลังนับได้ว่าเป็นหัวใจ

แต่ภูผากลับมอบหัวใจของเขาให้หล่อนรักษาโดยไม่เสียตมเสียตายและไม่กลัวตัวเองจะมีภัยแม้แต่น้อย

(อุมาธิการ, 2560, หน้า 391-392)

เหตุการณ์ข้างต้นกล่าวถึงวันที่ภูผาต้องเป็นผู้นำปล้นครั้งใหญ่ที่ตลาดไพรวาริ การออกปล้นครั้งนี้สำคัญต่อชีวิตของภูผามาก เพราะภูผาได้ส่งข่าวให้พันตำรวจโทสมยศเกี่ยวกับแผนการปล้นที่เสียแผนไว้ ภูผามีความหวังว่าการปล้นในครั้งนี้จะทำให้ตำรวจสามารถจับขุนโจรทั้งหมดที่มาร่วมปล้นและสามารถทำลายชุมโจรนี้ได้สำเร็จ ส่วนภูผาก็จะได้แก้แค้นเสือผืนซึ่งเป็นคนที่ทำลายชีวิตของภูผาและคนที่ภูผารัก อีกประการหนึ่งคือวันนี้เป็นวันที่ภูผาจะปล่อยให้เพชรน้ำผึ้งกลับบ้าน ภูผาจึงให้ลูกน้องพาเพชรน้ำผึ้งหนีออกจากชุมโจรเพื่อที่เธอจะได้กลับไปใช้ชีวิตอย่างที่ควรจะเป็น ก่อนที่ภูผาจะออกไปรวมตัวกับขุนโจรทั้งหลาย เขาจึงเตรียมเสื้อผ้าเพื่อให้เพชรน้ำผึ้งปลอมตัวและมอบของขลังให้กับเพชรน้ำผึ้ง นั่นคือ สร้อยพระที่มีพระคล้องอยู่ห้าองค์และมีเข็มเสือกหลงสีขาวแกมเหลืองสองอัน สำหรับภูผาสร้อยดังกล่าวเปรียบเสมือนเป็นหัวใจของภูผา เพราะการจะออกปล้นแต่ละครั้งต้องเสี่ยงอันตรายรอบด้าน ทั้งต้องระวังเรื่องการปะทะกับตำรวจ ระวังพวกโจรด้วยกันจะหักหลัง การที่ภูผามีสร้อยพระและของขลังติดตัวไว้จึงเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้ภูผาได้เป็นอย่างดี โดยองค์พระจะเป็นพุทธคุณปกป้องคุ้มครองให้ปราศจากภัยอันตราย และเข็มเสือกหลงมีความเชื่อว่าจะทำให้ผู้ที่สวมใส่มีชีวิตอยู่คงกระพัน และยิงฟันแทงไม่เข้า ดังที่ สุรเดช ลิ้มพานิช (2559) ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานบริหารกรุงเทพและปริมณฑล

สมาคมผู้นิยมพระเครื่องพระบูชาไทย ได้ให้สัมภาษณ์กับข่าวค่ำอมรินทร์ไว้เกี่ยวกับความนิยมของเขี้ยวเสือที่มีมาแต่โบราณ ความว่า

ด้วยเหตุผลว่า เขี้ยวเสือก็เป็นส่วนหนึ่ง อวัยวะของเสือซึ่งเป็นเจ้าป่า แล้วก็เค้าก็คิดว่า เมื่อเป็นเจ้าป่าเนี่ย เขี้ยวเนี่ยเป็นเหมือนกับอวัยวะส่วนหนึ่งที่ ที่แบบมหาอำนาจ ทรงอำนาจกับในป่า เวลา เวลาเดินป่า หรือว่าใช้ชีวิตอยู่ในป่าของเสือเนี่ย คนจะใช้ส่วนหนึ่ง ส่วนใดเป็นวัตถุมงคลเป็นเครื่องรางของขลังเนี่ย ก็ใช้จากว่า เหมือนวัตถุนั้นก็ ก็มีอำนาจอะไรอยู่แล้วเป็นส่วนหนึ่ง ก็เอามาลงอักขระเลขยันต์

จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้มีความเชื่อเกี่ยวกับการนำเขี้ยวเสือมาเป็นเครื่องรางของขลัง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและจดหมายเหตุ สารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ม.ป.ป.) ยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “โดยปกติแล้วเขี้ยวเสือทั่วไปจะมีลักษณะตัน แต่ถ้าเขี้ยวเสือที่มีลักษณะพิเศษด้านในจะกลวงตั้งแต่ราก ฟันไปจนเกือบถึงปลายเขี้ยว ถือเป็นของศักดิ์สิทธิ์หายาก มีฤทธิ์อำนาจคงกระพัน นับว่าเป็นของขลังที่หายากและมีฤทธิ์เดชมากโดยไม่ต้องปลุกเสก” จากข้อมูลดังกล่าวจึงทำให้ผู้ที่มิใช่ของขลังเขี้ยวเสือนี้เกิดความเชื่อ ความศรัทธาว่า ถ้านำติดตัวไปด้วยจะทำให้รอดพ้นจากอันตราย ไม่ว่าจะเป็นฝูงสัตว์ วิญญาณร้าย หรือแม้กระทั่งคนที่คิดทำร้าย

นอกจากอาวูฐที่ภุมมาต้องพกติดตัวเพื่อป้องกันตนเองแล้ว สร้อยพระที่มีเขี้ยวเสือกวางดังกล่าวก็เป็นสิ่งที่ภุมมาสวมติดตัวไว้ตลอดเวลาเช่นกัน ดังนั้นการที่ภุมมาอบของสำคัญที่เขาคงติดตัวตลอดให้กับเพชรน้ำผึ้ง ก็นับได้ว่าภุมมาได้มอบของที่เปรียบเป็นหัวใจของเธอให้เธอ สร้อยพระนี่จะเป็นสิ่งที่คุ้มครองเธอแทนภุมมาเพราะภุมมาไม่สามารถดูแลเพชรน้ำผึ้งได้อีกต่อไป เธอต้องกลับไปใช้ชีวิตในแบบที่เธอควรจะเป็น จึงแสดงให้เห็นว่าภุมมารักและเป็นห่วงเพชรน้ำผึ้งมากกว่าชีวิตของตนเอง ภุมมายึดมั่นในการทำความดีเพื่อคนที่เขารัก ความรักที่ภุมมาอบให้เพชรน้ำผึ้งเป็นความรักที่ให้อิสระและต้องการให้คนรักปลอดภัย เขามอบหัวใจและชีวิตให้เธอ หากเพชรน้ำผึ้งปลอดภัย ในชีวิตนี้ภุมมาก็ไม่ต้องห่วงหรือกังวลเรื่องใดอีกต่อไปแล้ว

กล่าวโดยสรุป ความเป็นท้องถิ่นของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ปรางค์ ผ่านนวนิยายเรื่องมธุรสโลกจันทร์ ตัวละครเอกชายคือ ภุมมา เป็นโจรที่อาศัยอยู่ในชุมโจรไพราวารี ดังนั้นพฤติกรรมของภุมมา สภาพแวดล้อมในชุมโจร รวมถึงผู้คนที่อยู่รอบตัวของภุมมาจึงเต็มไปด้วยความเป็นท้องถิ่น เป็นเรื่องราวของชาวบ้าน การดำรงชีวิตตามภูมิปัญญาของคนในชุมโจร จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยแสดงให้เห็นว่า ความเป็นท้องถิ่นของภุมมาปรากฏผ่านเรื่องราวของภูมิปัญญาและความเชื่อเรื่อง

ไสยศาสตร์ ได้แก่ สมุนไพร การเล่นคาถาอาคม การสัจยันต์ พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ฤกษ์ยาม และของขลัง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะและเป็นส่วนสำคัญในการดำรงชีวิตของภูผา เป็นการใช้กลวิธีการนำเสนอเรื่องราวของท้องถิ่นเพื่อช่วยให้เห็นอัตลักษณ์ของตัวละครเอกชาย ความเป็นท้องถิ่นที่ปรากฏแสดงให้เห็นถึงกลิ่นอายของความเป็นพื้นเมืองของตัวละครเอกชาย มีการดำรงชีวิตผูกพันอยู่กับธรรมชาติ ความเชื่อในเรื่องพิธีกรรม เครื่องรางของขลัง ตลอดจนสะท้อนให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครเอกชายที่ต้องมีความอดทน ความเข้มแข็ง สู้อชีวิต และนำความเป็นท้องถิ่นดังกล่าวเป็นเครื่องมือส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมเพื่อช่วยเหลือให้ผู้อื่นหลุดพ้นจากความทุกข์

จากการศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ผู้วิจัยพบว่า ทั้ง ณาธา และ อุมาริการ์ ได้ใช้กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรทั้งหมด 8 ประเด็น ซึ่งสรุปได้ดัง ตารางที่ 3 สรุปกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ดังนี้

ตารางที่ 3 สรุปกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร

ประเด็นที่	กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจอมโจร	ปรากฏในนวนิยายเรื่อง	
		ดวงใจขบถ	มธุรสโลกินทร์
1.	ฝาแฝด: ความเหมือนที่ไม่เหมือนของตัวละครเอกชาย	✓	✓
2.	ฉากท้องถิ่นและต่างแดน: พื้นที่การนำเสนอ ความสามารถและความรักของตัวละครเอกชาย	✓	✓
3.	ตำนานหรือเรื่องเล่า: การบ่งบอกลักษณะของตัวละคร เอกชาย	✓	✓
4.	เหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์: การเชื่อมโยงการ กระทำของตัวละครเอกชาย	✓	✓
5.	บุคคลสำคัญ: รูปลักษณ์ของตัวละครเอกชาย		✓
6.	มิตคุกรี: สัญลักษณ์แทนมิตรภาพของตัวละครเอกชาย	✓	
7.	เพลงรัก: ท่วงทำนองความรู้สึกของตัวละครเอกชาย	✓	✓
8.	สมุนไพร่ การเล่นคาถาอาคม การสักรยันต์ พิธีกรรม ศักดิ์สิทธิ์ ฤกษ์ยาม และของขลัง: ความเป็นท้องถิ่นของ ตัวละครเอกชาย		✓

จากตารางที่ 3 สรุปกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร สามารถสรุปได้ว่า กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายที่ปรากฏในนวนิยายทั้ง 2 เรื่องพบทั้งหมด 5 ประเด็น ได้แก่

1. ฝาแฝด: ความเหมือนที่ไม่เหมือนของตัวละครเอกชาย
2. ฉากท้องถิ่นและต่างแดน: พื้นที่การนำเสนอความสามารถและความรักของตัวละครเอกชาย
3. ตำนานหรือเรื่องเล่า: การบ่งบอกลักษณะของตัวละครเอกชาย
4. เหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์: การเชื่อมโยงการกระทำของตัวละครเอกชาย
5. เพลงรัก: ท่วงทำนองความรู้สึกของตัวละครเอกชาย

ส่วนกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายที่ปรากฏเฉพาะในนวนิยายเรื่องใดเรื่องหนึ่งมีทั้งหมด 3 ประเด็น ดังนี้

กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายที่ปรากฏเฉพาะในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถมี 1 ประเด็น ได้แก่ มีคคูกรี: สัญลักษณ์แทนมิตรภาพของตัวละครเอกชาย

กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายที่ปรากฏเฉพาะในนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์มี 2 ประเด็น ได้แก่ บุคคลสำคัญ: รูปลักษณ์ของตัวละครเอกชาย และ สมุนไพร การเล่นคาถาอาคม การสักยันต์ พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ฤกษ์ยาม และของขลัง: ความเป็นท้องถิ่นของตัวละครเอกชาย

การที่ ณาธา และ อุมาริการ์ ใช้กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรดังกล่าว ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าใจพฤติกรรมทางจริยธรรมต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในงานวิจัยบทที่ 3 จริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยพฤติกรรมที่ตัวละครเอกชายทั้งสองได้แสดงออกมานั้น แม้จะมีกลวิธีที่แตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายเดียวกัน คือ การแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมที่มุ่งหวังให้ผู้อื่นมีความสุข ปราศจากความทุกข์ทั้งทางกายและใจ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นความสามารถของผู้เขียนที่สามารถเลือกใช้กลอุปกรณ์ในการนำเสนอจุดเด่นและตัวตนของตัวละครเอกชาย เพื่อแสดงให้เห็นความเป็นสุภาพบุรุษตามชื่อชุดของนวนิยาย และผู้เขียนยังสามารถค้นคว้าข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในช่วงปี พ.ศ. 2500 หรือแม้กระทั่งค่านิยมของผู้คนในช่วงนั้นแทรกลงไปในเรื่องได้อย่างกลมกลืนและแนบเนียน ทำให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินพร้อมกับความรู้รอบตัวจากการอ่านนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ประกอบไปด้วยนวนิยาย 2 เรื่อง ได้แก่ นวนิยายเรื่องดวงใจ ขบถ และนวนิยายเรื่องมธูรสโลกันตร์ นวนิยายทั้ง 2 เรื่องนี้เกิดจากแรงบันดาลใจของนักเขียนทั้งสองท่าน ในการสร้างตัวละครเอกชายที่มีใบหน้าเหมือนกัน แต่มีพฤติกรรมและลักษณะนิสัยแตกต่างกัน เปรียบเสมือนบุคคลที่เป็นคู่ตรงข้ามกัน แบ่งเป็นฝั่งขาวและดำอย่างชัดเจน นักเขียนทั้งสองท่านได้ร่วมกัน เขียนนวนิยายชุดนี้ขึ้นมา โดย ฌารา ผู้เขียนนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ เป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวของตัวละครเอกชายที่เป็นตัวแทนสุภาพบุรุษ และ อุมาริการ์ ผู้เขียนนวนิยายเรื่องมธูรสโลกันตร์ เป็นผู้ถ่ายทอด เรื่องราวของตัวละครเอกชายที่เป็นตัวแทนจอมโจร นวนิยายชุดนี้เป็นนวนิยายที่มีฉากย้อนยุคอยู่ในช่วง ประมาณ พ.ศ. 2500 มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักระหว่างตัวละครเอกชายและตัวละครเอกหญิงที่ต้อง ร่วมกันฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อพิสูจน์รักแท้ ทั้งนี้ตัวละครเอกชายยังต้องพิสูจน์ความสามารถและ ความดีของตนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับอย่างประจักษ์ แสดงให้เห็นว่าการจะเป็นสุภาพบุรุษผู้มีจริยธรรมได้นั้น ต้องประกอบไปด้วยความเก่งและความดีร่วมกัน นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรมีหน้าที่หลักคือทำให้ ความบันเทิงจากเรื่องราวความรักหรือความโรแมนติกของเรื่อง อีกทั้งยังมีจุดที่น่าสนใจในประเด็นความ ประพฤติที่ติงามและถูกต้องของตัวละครเอกชายที่ผู้เขียนได้นำเสนอโดยตรงและสอดแทรกผ่านกลวิธี ต่าง ๆ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากการศึกษาจริยธรรมผ่านทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมและการศึกษากลวิธีการ นำเสนออันเป็นที่มาของผลการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้

งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจอมโจร” เป็นงานวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจริยธรรม ที่ปรากฏในตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร และเพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละคร เอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ประกอบไปด้วย นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ผู้เขียนคือ ฌารา พิมพ์รวมเล่มครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2559 และนวนิยายเรื่องมธูรสโลกันตร์ ผู้เขียนคือ อุมาริการ์ พิมพ์ครั้งที่ 4 เมื่อ พ.ศ. 2560 งานวิจัยเรื่องนี้จะ แสดงให้เห็นว่าตัวละครเอกชายได้แสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมใดบ้าง พื้นฐานทางจิตใจและสาเหตุทาง จิตใจส่งผลให้ตัวละครเอกชายแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมเหล่านั้นอย่างไร อีกทั้งในฐานะของนักเขียน หญิงที่เป็นผู้ถ่ายทอดนวนิยายชุดนี้ นักเขียนทั้งสองท่านมีกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายอย่างไร

งานวิจัยครั้งนี้แบ่งกรอบการวิเคราะห์เนื้อหาออกเป็น 2 ประเด็น ประเด็นแรก คือ ศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร โดยผู้วิจัยใช้ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538) และคู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ของ สำนักงาน ก.พ. (2561) มาปรับเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ประเด็นที่สอง คือ ศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ด้านการศึกษจริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมที่แสดงออกของตัวละครเอกชายซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตัวละครเอกชายนั้นเป็นผู้มีจริยธรรม โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวจะใช้กรอบทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม โดยพฤติกรรมที่ตัวละครเอกชายแสดงออกมานั้นคือส่วนของดอกและผลไม้บนต้น สาเหตุทางจิตใจของตัวละครเอกชายคือส่วนลำต้น และพื้นฐานทางจิตใจของตัวละครเอกชายคือส่วนราก ซึ่งสาเหตุทางจิตใจและพื้นฐานทางจิตใจเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ตัวละครเอกชายแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม ดังสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. พฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกของตัวละครเอกชาย แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ พฤติกรรมของคนดีและพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง

1.1 พฤติกรรมของคนดี แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเองและพฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง พบว่าตัวละครเอกชายได้แสดงพฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเองทั้งสิ้น 4 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมรู้จักปล่อยวาง พฤติกรรมสวดมนต์ก่อนเข้านอน พฤติกรรมเลือกคบคนดี และพฤติกรรมเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปรารถนาดี

1.1.2 พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น พบว่าตัวละครเอกชายได้แสดงพฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่นทั้งสิ้น 7 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมไม่ลอบทำร้ายศัตรู พฤติกรรมช่วยเหลือผู้ที่ลำบาก พฤติกรรมให้เกียรติสุภาพสตรี พฤติกรรมตอบแทนน้ำใจผู้ปรารถนาดี พฤติกรรมกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ พฤติกรรมรักษาศีลห้า และพฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักอย่างเหมาะสม

1.2 พฤติกรรมของคนดีและเก่ง แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ พฤติกรรมรับผิดชอบและพฤติกรรมพัฒนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 พฤติกรรมรับผิดชอบ พบว่าตัวละครเอกชายได้แสดงพฤติกรรมรับผิดชอบต่อทั้งสี่ 2 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมรับผิดชอบต่อภาระทำของตนเอง และพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง

1.2.2 พฤติกรรมพัฒนา พบว่าตัวละครเอกชายได้แสดงพฤติกรรมพัฒนา ทั้งสี่ 2 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเอง พบ 2 พฤติกรรมย่อย คือ พฤติกรรมฝึกฝนตนเองอยู่เสมอและ พฤติกรรมตั้งใจเรียน และพฤติกรรมพัฒนาผู้อื่น พบ 2 พฤติกรรมย่อย คือ พฤติกรรมสนับสนุนการทำงานของผู้อื่น และพฤติกรรมปรับเปลี่ยนผู้อื่นให้เป็นไปในทางที่ดี

2. สาเหตุทางจิตใจของตัวละครเอกชาย แบ่งการศึกษาออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และทัศนคติคุณธรรม และค่านิยม

2.1 เหตุผลเชิงจริยธรรม พบว่าตัวละครเอกชายได้แสดงสาเหตุทางจิตใจด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม ทั้งสี่ 2 ประการ ได้แก่ การเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ควบคุมตนเองได้ และยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และการใช้เหตุผลในการเลือกกระทำพฤติกรรม

2.2 มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง พบว่าตัวละครเอกชายได้แสดงสาเหตุทางจิตใจด้านมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ทั้งสี่ 2 ประการ ได้แก่ การคาดการณ์อนาคตและไม่ประมาท และการควบคุมตนเองทั้งในด้านความคิดและการกระทำ

2.3 ความเชื่ออำนาจในตน พบว่าตัวละครเอกชายได้แสดงสาเหตุทางจิตใจด้านความเชื่ออำนาจในตน ทั้งสี่ 1 ประการ ได้แก่ การเชื่อว่าตนสามารถควบคุมเหตุการณ์และก้าวผ่านไปได้

2.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่าตัวละครเอกชายได้แสดงสาเหตุทางจิตใจด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทั้งสี่ 2 ประการ ได้แก่ การปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ และการทำลายขุมโจรและนำคนผิดมารับโทษ

2.5 ทัศนคติ คุณธรรม และค่านิยม พบว่าตัวละครเอกชายได้แสดงสาเหตุทางจิตใจด้านทัศนคติ คุณธรรม และค่านิยม โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 ทัศนคติ พบ 2 ประการ ได้แก่ การรู้ว่าสิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ และการรู้จักประมาณตน

2.5.2 คุณธรรม พบ 2 ประการ ได้แก่ การความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และการทำลายคนชั่วเพื่อช่วยเหลือคนดี

2.5.3 ค่านิยม พบ 1 ประการ ได้แก่ การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจะช่วยยกระดับบุคคลให้มีความเท่าเทียมกัน

3. พื้นฐานทางจิตใจของตัวละครเอกชาย แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ สติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคม และสุขภาพจิตดี

3.1 สติปัญญา พบว่าตัวละครเอกชายได้แสดงพื้นฐานทางจิตใจด้านสติปัญญาทั้งสิ้น 4 ประการ ได้แก่ การเล็งดูและแบบอย่างจากครอบครัวมีผลต่อการพัฒนาทางสติปัญญา การพิจารณาเหตุผลก่อนตัดสินใจแสดงพฤติกรรม การเป็นบุคคลช่างสังเกต มีปฏิภาณ ไหวพริบ และการหมั่นศึกษาหาความรู้ แม้สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย

3.2 ประสบการณ์ทางสังคม พบว่าตัวละครเอกชายได้แสดงพื้นฐานทางจิตใจด้านประสบการณ์ทางสังคม ทั้งสิ้น 2 ประการ ได้แก่ การเรียนรู้จากการปฏิบัติภารกิจของหน่วยรบพิเศษ และการเข้าใจและเอาใจใส่บุคคลรอบข้าง

3.3 สุขภาพจิตดี พบว่าตัวละครเอกชายได้แสดงพื้นฐานทางจิตใจด้านสุขภาพจิตดี ทั้งสิ้น 2 ประการ ได้แก่ การมีสติ ไม่วิตกกังวลหรือหวาดกลัวมากเกินไป และการมีเมตตาและช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน

ด้านการศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ผู้วิจัยจำแนกกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายออกเป็น 8 กลวิธี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ฝาแฝด: ความเหมือนที่ไม่เหมือนของตัวละครเอกชาย

กลวิธีการนำเสนอ ฝาแฝด: ความเหมือนที่ไม่เหมือนของตัวละครเอกชายพบทั้งหมด 2 กลวิธี ได้แก่

1.1 การสร้างความเหมือนด้านรูปสมบัติของตัวละครเอกชาย

พบในนวนิยายทั้ง 2 เรื่อง โดยผู้เขียนทั้ง 2 ท่าน ได้สร้างให้ตัวละครพสุและภูมามีใบหน้าเหมือนกัน ส่วนประกอบทุกส่วนของใบหน้าเมื่อประกอบเข้าด้วยกันล้วนพอเหมาะ เป็นผู้ชายที่หล่อเหลา ดูมาดเข้ม เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้งหมดสมกับเป็นชายไทยในอุดมคติ ดังนั้นทางด้านกายภาพของพสุและภูมาจึงถือเป็นรูปสมบัติของตัวละครเอกชายที่หญิงสาวหลายคนปรารถนา

1.2 การสร้างความแตกต่างด้านคุณสมบัติของตัวละครเอกชาย

พบในนวนิยายทั้ง 2 เรื่อง โดยพิจารณาความแตกต่างด้านคุณสมบัติของตัวละครเอกชายผ่านการศึกษาเรื่องคู่ตรงข้าม แสดงให้เห็นว่าตัวละครเอกชายแม้จะเป็นฝาแฝดที่มีใบหน้าเหมือนกัน แต่มีความแตกต่างกันในหลายด้าน คือ ตัวละครพสุ รัชราชากรทหารในสังกัดหน่วยรบพิเศษ ได้รับการเลี้ยงดูจากครอบครัวเป็นอย่างดี มีโอกาสได้เรียนหนังสือและจบจากสถาบันที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ อาศัยอยู่ในเมือง มีอารยธรรม และพสุยังมีอิสระสามารถเลือกในสิ่งที่ตนเองต้องการ ส่วนตัวละครภูมา ถูกลักพาตัวตั้งแต่เกิดได้เพียงไม่กี่วันเพื่อนำมาเลี้ยงให้เป็นลูกของหัวหน้าโจร จึงเติบโต

มาเป็นโจร แต่เป็นโจรที่มีคุณธรรม มีโอกาสได้เรียนหนังสือจากครูลอยซึ่งเป็นคนในชุมโจรและสามารถสอบเทียบม.หกได้ อาศัยอยู่ในชุมโจรซึ่งเป็นพื้นที่แห่งความป่าเถื่อน นอกจากนี้ภูผายังขาดอิสระ ถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ตนเองไม่ปรารถนา

2. ฉากท้องถิ่นและต่างแดน: พื้นที่การนำเสนอความสามารถและความรักของตัวละครเอกชาย
กลวิธีการนำเสนอ ฉากท้องถิ่นและต่างแดน: พื้นที่การนำเสนอความสามารถและความรักของตัวละครเอกชายพบทั้งหมด 2 กลวิธี ได้แก่

2.1 การนำเสนอฉากท้องถิ่น

พบในนวนิยายทั้ง 2 เรื่อง จากกลวิธีการนำเสนอฉากท้องถิ่นที่ปรากฏในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ทำให้เห็นว่าฉากป่าเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ทั้งยังเป็นฉากสำคัญที่ปรากฏทั้งในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถและมธุรสโลกันตร์ พื้นที่ป่าในนวนิยายทั้ง 2 เรื่องเป็นพื้นที่ของการนำเสนอความสามารถและความรักของตัวละครเอกชาย กล่าวคือ ฉากป่าเป็นพื้นที่ในการเดินทางเพื่อฟันฝ่าอุปสรรค การต่อสู้กับศัตรู การดำรงชีวิตตามวิถีธรรมชาติ และความไร้อารยธรรม ดังนั้นพื้นที่ป่าจึงเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยมายาคติของความดิบเถื่อน ขาดศีลธรรม ใช้กฎหมายเอาชนะกฎระเบียบ แต่ตัวละครเอกก็สามารถก้าวผ่านและเดินทางออกจากความป่าเถื่อนและนำพาให้คนรักของตนเองปลอดภัยจากภัยอันตรายต่าง ๆ นอกจากนี้พื้นที่ของป่ายังเป็นจุดเริ่มต้นของความรักระหว่างพลุกับเจ้าแสงจันทา และผูกกับเพชรน้ำผึ้ง ความรักของตัวละครเอกในนวนิยายทั้งสองเรื่องเริ่มต้นขึ้นที่ป่า แม้จะเป็นพื้นที่ที่ขาดความเจริญทางด้านวัตถุ แต่กลับเป็นจุดเริ่มต้นของความรัก เป็นจุดที่ทำให้เกิดความเจริญทางด้านจิตใจ และเป็นพื้นที่ทดสอบจิตใจ เบื้องลึกของตัวละคร หากตัวละครใดที่มีความเห็นแก่ตัวก็จะหนีเอาตัวรอดเพียงคนเดียว แต่พลุกับภูผาได้พิสูจน์ให้เห็นว่า เขายินดีที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ใด ย่อมไม่ใช่อุปสรรคต่อการทำความดีของตัวละครเอกชาย

2.2 การนำเสนอฉากต่างแดน

พบในนวนิยายทั้ง 2 เรื่อง จากกลวิธีการนำเสนอฉากต่างแดนในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร เป็นฉากที่เกี่ยวกับพื้นที่ทางการศึกษาและการทำงานของตัวละครเอกชาย ไม่ว่าจะตัวละครพลุหรือภูผา หากต้องการพัฒนาตนเอง ฝึกฝนประสบการณ์ หรือสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคคลรอบข้าง จะต้องเดินทางไปหาความรู้ในพื้นที่ต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่าฉากต่างแดนเป็นพื้นที่แห่งความเจริญ ความทันสมัยและการพัฒนา ทั้งยังเป็นพื้นที่ของบุคคลที่ค่อนข้างมีฐานะที่ดี เพราะในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2500 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนวนิยายทั้ง 2 เรื่องนี้ บุคคลที่จะสามารถเดินทางไปต่างประเทศได้จะต้องค่อนข้างมีทุนทรัพย์ และการเดินทางไปต่างประเทศส่วนใหญ่ก็เป็นไปเพื่อการศึกษา ไม่เหมือนกับช่วงยุคหลังที่การเดินทางไปต่างประเทศเป็นเรื่องที่สะดวกสำหรับทุกคน ไม่ว่าจะเดินทางไป

ศึกษาต่อหรือเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว ดังนั้นฉากต่างแดนจึงเป็นพื้นที่การนำเสนอความสามารถในการเรียนและการปฏิบัติภารกิจของตัวละครเอกชาย ทั้งยังแสดงให้เห็นว่าเป็นพื้นที่แห่งความเจริญทางด้านการศึกษาด้วยเช่นกัน

3. ตำนานหรือเรื่องเล่า: การบ่งบอกลักษณะของตัวละครเอกชาย

พบในนวนิยายทั้ง 2 เรื่อง นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ กล่าวถึงตำนานเมืองโยนกันคร ส่วนนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ กล่าวถึงเรื่องเล่าของโรบินฮูด จากการเลือกตำนานหรือเรื่องเล่ามาเชื่อมโยงและร้อยเรียงเป็นส่วนหนึ่งในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ถือเป็นกลวิธีการนำเสนอลักษณะของตัวละครเอกชายให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของที่มา ลักษณะนิสัย รวมถึงการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวละครเอกชาย อันนำไปสู่พฤติกรรมทางจริยธรรม นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นความสามารถของผู้ประพันธ์นวนิยายที่เลือกสรรกลวิธีนำเสนอตัวละครเอกชายได้อย่างกลมกลืน

4. เหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์: การเชื่อมโยงการกระทำของตัวละครเอกชาย

พบในนวนิยายทั้ง 2 เรื่อง ฌาราและอุมาริการ์ ผู้เขียนนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ได้นำเหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นประมาณช่วงปี พ.ศ. 2500 มาสอดแทรกลงไป เนื้อหาของนวนิยายชุดนี้ นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ฌารา ได้นำเหตุการณ์สงครามเวียดนามมานำเสนอ ส่วนนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ อุมาริการ์ ได้นำเหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์มาเสนอไว้หลายเหตุการณ์ ซึ่งเหตุการณ์เหล่านั้นล้วนเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญและเป็นเหตุการณ์ที่ยิ่งใหญ่ระดับประเทศและระดับโลก ได้แก่ เหตุการณ์กลุ่มคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นปัญหาใหม่ของประเทศไทย ณ ขณะนั้น การเปิดเขื่อนภูมิพลและรณรงสายรอบพระนครอุยกเล็ก ทั้งยังมีเหตุการณ์ที่มีชื่อเสียงระดับโลก คือ นิล อาร์มสตรอง นักบินอวกาศคนแรกขึ้นไปเหยียบดวงจันทร์ และนาซาส่งยานอะพอลโล 13 ไปยังดวงจันทร์อีกครั้งหลังจากที่นิล อาร์มสตรอง ขึ้นไปเหยียบดวงจันทร์ได้สำเร็จ

5. บุคคลสำคัญ: รูปลักษณ์ของตัวละครเอกชาย

พบในนวนิยาย 1 เรื่อง คือ นวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ ผู้เขียนใช้กลวิธีการเปรียบเทียบรูปลักษณ์ของภูผากับ มิตร ชัยบัญชา ซึ่งเป็นพระเอกภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ และ คลาร์ก เกเบิล นักแสดงภาพยนตร์ชาวอเมริกันที่ได้รับความนิยมอย่างล้นหลาม เพื่อทำให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่าการพิจารณารูปลักษณ์ของภูผาเพื่อเทียบกับบุคคลที่มีชื่อเสียงดังกล่าวนี้ สะท้อนให้เห็นถึงตัวตนที่แท้จริงของภูผาที่ซ่อนอยู่ภายใต้ใบหน้าอันเต็มไปด้วยหนวดเครา ดูเป็นโจรที่มีความดุร้าย น่ากลัว น่าเกรงขาม แต่เบื้องลึกของภูผานั้นเป็นผู้มีจริยธรรม จิตใจดี มีน้ำใจ และยินดีช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน ใบหน้าที่ไม่ได้เปิดเผยให้เห็นความหล่อเหลานั้นก็เหมือนกับความดีของภูผาที่ซ่อนไว้ หากผู้ใดจะรู้จักและเข้าใจตัวตนของภูผา บุคคลผู้นั้นจะต้องพิจารณาให้เห็นถึงภายในจิตใจ

ดังเช่นเพชรน้ำผึ้งที่ได้รู้จักตัวตนของภูผาอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะว่าภูผาเป็นโจรร้ายอย่างไร แต่เพชรน้ำผึ้งกลับไม่เห็นด้วยกับคำพูดของผู้อื่น เพชรน้ำผึ้งพิจารณาการกระทำของภูผาด้วยตัวของเธอ จึงทำให้เธอรู้ว่ายิ่งเธอได้ทำความรู้จักภูผามากขึ้นเท่าไร ยิ่งทำให้เธอเห็นคุณค่าของภูผามากยิ่งขึ้นเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนั้นต่อให้บุคคลใดจะมีชื่อเสียง ได้รับความนิยม หรือประสบความสำเร็จเพียงใดก็ตาม แต่เมื่อเปรียบเทียบกับภูผาแล้ว ภูผาก็ยังเป็นที่หนึ่งในดวงใจของเพชรน้ำผึ้งเสมอ

6. มิตคุกริ: สัญลักษณ์แทนมิตรภาพของตัวละครเอกชาย

พบในนวนิยาย 1 เรื่อง คือ นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ตัวละครยุพราชตัดสินใจมอบมิตคุกริซึ่งเป็นอาวุธคู่กายให้พสุ แสดงว่าพสุต้องเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อยุพราชเป็นอย่างมาก ประกอบกับพ่อของยุพราชทำมิตคุกริให้ยุพราช 2 เล่ม เมื่อยุพราชมอบมิตคุกริให้พสุ จึงเปรียบเสมือนเป็นมิตคุที่จจะร่วมกันต่อสู้ตลอดไป อีกทั้งการมอบมิตคุกริให้พสุยังเป็นการแสดงมิตรภาพและแสดงการยอมรับให้เป็นพวกพ้องกลุ่มเดียวกัน มิตคุกริจึงเป็นสัญลักษณ์แทนมิตรภาพระหว่างยุพราชกับพสุ ตลอดจนเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างยุพราชซึ่งเป็นชาวกรุขากับพสุซึ่งเป็นชาวไทย ผู้วิจัยเห็นว่ามิตคุกรินี้เป็นสัญลักษณ์สำคัญที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องดวงใจขบถ เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่าตัวละครเอกชาย คือ พสุ ได้รับมิตรภาพอันดีงามจากผู้อื่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าพสุต้องเป็นผู้ที่มีความจริงใจ กล่าวหา ยอมเสี่ยงชีวิตเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น จึงทำให้พสุได้รับมิตรภาพที่ดีตอบแทนกลับมา การใช้กลวิธีการนำเสนอผ่านสัญลักษณ์มิตคุกรินี้จึงเป็นการทำให้เห็นพฤติกรรมและลักษณะนิสัยของตัวละครพสุได้อีกประการหนึ่งเช่นกัน

7. เพลงรัก: ท่วงทำนองความรู้สึกของตัวละครเอกชาย

พบในนวนิยายทั้ง 2 เรื่อง นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ณาธา ได้นำเพลงสากลชื่อเพลง Sealed With a Kiss ผู้ขับร้องคือ Brian Hyland มาประกอบในตอนที่พักกับเจ้าแสงจันทร์ปลอมตัวเป็นสามีภรรยาอีกเพื่อหลบหนีการตามล่าของทหาร ส่วนนวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ อุมาริการ์ ได้นำเพลงไทยลูกกรุงชื่อเพลง เรือนแพ ผู้ขับร้องคือ ชรินทร์ นันทนาคร มาประกอบในตอนที่ภูผาดูแลเพชรน้ำผึ้งอยู่ที่เรือนแพ จากกลวิธีการนำเสนอโดยใช้เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักทั้งเพลงสากลและเพลงไทยลูกกรุงมาแทรกไว้ในเนื้อหาของนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร แสดงให้เห็นความรู้สึกของตัวละครเอกชายที่ถ่ายทอดผ่านเนื้อหาของบทเพลง ทั้งยังสะท้อนให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยมในช่วงเวลานั้น หรือสภาพสังคมของตัวละครเอกในแต่ละเรื่องที่มีความแตกต่างกัน อีกทั้งบทเพลงเหล่านั้นยังสะท้อนให้เห็นตัวตนของตัวละครเอกชายได้อย่างชัดเจน

8. สมุนไพโร การเล่นเกมคาถาอาคม การสักยันต์ พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ฤกษ์ยาม และของขลัง: ความเป็นท้องถิ่นของตัวละครเอกชาย

พบในนวนิยาย 1 เรื่อง คือ นวนิยายเรื่องมธุรสโลกันตร์ นวนิยายเรื่องดังกล่าวได้นำเสนอสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นท้องถิ่นของตัวละครเอกชาย ได้แก่ สมุนไพรรักษาโรค การเล่นคาถาอาคม การสักยันต์ พิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ฤกษ์ยาม และของขลัง ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ชุมโจรไพรวารี สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้อ่านเห็นลักษณะเฉพาะและเป็นส่วนสำคัญในการดำรงชีวิตของภุมมา เป็นการใช้กลวิธีการนำเสนอเรื่องราวของท้องถิ่นเพื่อช่วยให้เห็นอัตลักษณ์ของตัวละครเอกชาย ความเป็นท้องถิ่นที่ปรากฏแสดงให้เห็นถึงถิ่นอายุของความเป็นพื้นเมืองของตัวละครเอกชาย มีการดำรงชีวิตผูกพันอยู่กับธรรมชาติ ความเชื่อในเรื่องพิธีกรรม เครื่องรางของขลัง ตลอดจนจนสะท้อนให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครเอกชายที่ต้องมีความอดทน ความเข้มแข็ง และสู้ชีวิต

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง “การศึกษาจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร” มีประเด็นที่น่าสนใจและควรพิจารณาทั้งหมด 5 ประเด็น ดังนี้

1. พฤติกรรมทางจริยธรรมของตัวละครเอกชายแสดงให้เห็นความเป็นสุภาพบุรุษและการสืบทอดความเป็นสุภาพบุรุษผ่านนวนิยายแนวโรมานซ์ จากการศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร พฤติกรรมที่ตัวละครเอกชายแสดงออกมานั้นล้วนเป็นพฤติกรรมทางจริยธรรมซึ่งประกอบสร้างให้ตัวละครพสุและภุมมาเป็นสุภาพบุรุษโดยสมบูรณ์ โดยผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตจากการวิเคราะห์พฤติกรรมของคนดีของตัวละครเอกชายว่า ตัวละครเอกชายได้แสดงพฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเองปรากฏทั้งสิ้น 4 พฤติกรรม และพฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่นปรากฏทั้งสิ้น 7 พฤติกรรม ซึ่งพฤติกรรมที่ตัวละครเอกชายแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่นมากกว่าพฤติกรรมการไม่เบียดเบียนตนเอง

หากเป็นพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนตนเอง พฤติกรรมนั้นจะเป็นการพัฒนาตนเองเพื่อไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ได้แก่ พฤติกรรมรู้จักปล่อยวาง พฤติกรรมสวดมนต์ก่อนเข้านอน พฤติกรรมเลือกคบคนดี และพฤติกรรมเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปรารถนาดี ส่วนพฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่นเป็นพฤติกรรมที่หวังให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ ให้เกียรติผู้อื่น และตอบแทนผู้อื่นที่เคยช่วยเหลือตนเองมาก่อน ได้แก่ พฤติกรรมไม่ลอบทำร้ายศัตรู พฤติกรรมช่วยเหลือผู้ที่ลำบาก พฤติกรรมให้เกียรติสุภาพสตรี พฤติกรรมตอบแทนน้ำใจผู้ปรารถนาดี พฤติกรรมกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ พฤติกรรมรักษาศีลห้า และพฤติกรรมวางตัวเป็นคนรักอย่างเหมาะสม

แสดงให้เห็นว่าตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรมีพฤติกรรมที่ไม่สร้างความเดือดร้อนและพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นมากกว่าที่จะคำนึงถึงเรื่องราวของตนเอง พฤติกรรมของ

ตัวละครเอกชายที่แสดงออกมานั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของการคำนึงถึงผู้อื่นก่อนตนเองเสมอ ถือเป็นคุณสมบัติของสุภาพบุรุษที่มีจริยธรรมและคุณสมบัติของบุคลากรที่ประเทศชาติต้องการ เพราะถ้าบุคคลใดคำนึงถึงผู้อื่นและพร้อมช่วยเหลือส่วนรวม เป็นบุคคลที่มีน้ำใจ ถือเป็นประชากรที่มีคุณภาพพร้อมที่จะทำเพื่อคุณความดีเพื่อสังคม ช่วยเหลือและหยิบยื่นสิ่งดี ๆ ให้แก่ผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลให้สังคมลดความขัดแย้งและพัฒนาต่อไปได้

จากการใช้ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมเป็นกรอบในการวิเคราะห์นวนิยายชุดนี้ เป็นการบูรณาการศาสตร์วรรณกรรมกับจิตวิทยา ทำให้เห็นว่าทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมดังกล่าวเป็นแว่นส่องทางให้เห็นจริยธรรมในนวนิยายชุดนี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การวิเคราะห์ตัวละครเอกชายในนวนิยายจึงเป็นการศึกษาลักษณะของความเป็นมนุษย์ในสังคมที่ถูกถ่ายทอดผ่านพลังของภาษา เมื่อผู้อ่านได้อ่านนวนิยายในเบื้องต้นอาจมองเห็นเพียงความบันเทิงจากราวของตัวละคร แต่เมื่อพินิจพิเคราะห์ผ่านทฤษฎีดังกล่าว จะเห็นพฤติกรรมทางจริยธรรมของตัวละครเอกชายอยู่เป็นจำนวนมากซ้อนทับกันอยู่ ซึ่งพฤติกรรมที่ตัวละครเอกชายแสดงออกมานั้นล้วนเป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกว่าตัวละครเอกชายมีจริยธรรมสมกับเป็นสุภาพบุรุษตามชื่อชุดของนวนิยาย

นอกจากนี้นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรแสดงให้เห็นการสืบทอดของความเป็นสุภาพบุรุษที่ถูกถ่ายทอดลงในนวนิยายแนวโรมานซ์ ดังจะเห็นได้ว่าวรรณกรรมของไทยมีการสร้างความเป็นสุภาพบุรุษอยู่จำนวนมากและถ่ายทอดเรื่องราวเหล่านั้นมาอย่างยาวนาน อีกทั้งยังมีผู้สนใจศึกษาวรรณกรรมที่แสดงถึงความเป็นสุภาพบุรุษหรือวีรบุรุษอยู่หลายเรื่อง เช่น งานวิจัยเรื่อง “สุภาพบุรุษ” ในพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับวรรณกรรมศรีบูรพา (2551) ของ สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ งานวิจัยเรื่อง พระเอกและผู้ร้ายในภาพยนตร์แนวต่อสู้ผจญภัยของไทย: การวิเคราะห์ลักษณะการผสมผสานทางวัฒนธรรม (2556) ของ กฤตยา ณ หนองคาย และบทความเรื่อง สดภาพลักษณ์วีรบุรุษนอกกฎหมายของตัวละครเอกฝ่ายชายในวรรณกรรมของไม้เมืองเดิม (2561) ของ รัตนศักดิ์ ก้อนเพชร และกาญจนา วิชญาปกรณ์ เป็นต้น นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรนี้แสดงให้เห็นการสืบทอดของความเป็นสุภาพบุรุษทั้งที่เป็นสุภาพบุรุษแบบไทยแท้ คือ ตัวละครเอกชายพสุจากเรื่องดวงใจขบถได้แสดงความเป็นสุภาพบุรุษอย่างชัดเจน แสดงออกอย่างตรงไปตรงมา อยู่ในรูปแบบของข้าราชการทหารที่ทำเพื่อประเทศชาติและคนรัก ส่วนตัวละครเอกชายภูผาจากเรื่องมธุรสโลกันตร์ได้แสดงความเป็นสุภาพบุรุษในคราบของจอมโจร เป็นการผสมผสานความเป็นสุภาพบุรุษแบบไทยเข้ากับความเป็นสุภาพบุรุษของตะวันตก หรือที่ในนวนิยายได้กล่าวว่าเป็นสุภาพบุรุษจอมโจรเช่นเดียวกับโรบินฮูด ซึ่งเป็นจอมโจรที่ช่วยเหลือคนยากไร้ หรือถูกกดขี่จากผู้มีอำนาจ ดังนั้นนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรจึงถือว่าเป็นการสืบทอดและแสดงความเป็นสุภาพบุรุษผ่านนวนิยายแนวโรมานซ์ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

ในส่วนของนักเขียนทั้งสองท่าน ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ฌาราและอุมาริการ์ ได้นำเสนอพฤติกรรมทางจริยธรรมในมุมมองของนักเขียนหญิงที่แสดงทัศนคติอันพึงประสงค์ต่อชายไทยที่มีความเป็นสุภาพบุรุษ จะต้องเป็นผู้ที่ประกอบไปด้วยคุณลักษณะ เช่น รูปร่างหน้าตาดี มีความกล้าหาญ เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความจริงใจ รักครอบครัว เป็นที่พึ่งพิงของหญิงสาวในยามอ่อนแอ ยกย่อง ให้เกียรติ ไม่เจ้าชู้ และคอยดูแลปกป้องคนรักในรอดพ้นจากอันตรายต่าง ๆ ได้ เป็นต้น สอดคล้องกับคุษฎีนิพนธ์เรื่อง “สุภาพบุรุษ” ในพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับวรรณกรรมศรีบูรพา (2551, หน้า ๙) ของ สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ ดังความว่า

“สุภาพบุรุษ” ของศรีบูรพายังแสดงภาพของผู้ชายที่เสียสละ มีความกล้าหาญ มีการปฏิบัติตนต่อผู้หญิง มีความยุติธรรม ตลอดจนเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่นซึ่งคำว่าผู้อื่นของศรีบูรพาหมายถึงประชาชน สอดรับกับอุดมการณ์ที่ศรีบูรพาต้องการให้ “สุภาพบุรุษ” ประพฤติตนเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นหรือประชาชนมากกว่าตนเอง

นอกจากนี้ชายไทยที่มีความเป็นสุภาพบุรุษจะต้องมีคุณลักษณะที่ดีจากภายในสู่ภายนอก มีหลักความคิดและหลักความประพฤติยึดตามคำสอนของพระพุทธศาสนา เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และประพฤติตนตามศีล 5 เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมที่พสุกับภุมาแสดงออกมานั้นเป็นพฤติกรรมที่คนในสังคมให้การยอมรับว่าเป็นพฤติกรรมของคนดี มีจริยธรรม เป็นบุคคลที่น่าคบหา เป็นชายในอุดมคติของหญิงสาวหลาย ๆ คนที่ต้องการให้เป็นคู่ครองและสร้างครอบครัวไปด้วยกัน รวมทั้งเป็นบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่คนในสังคม

2. ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานทางจิตใจกับสาเหตุทางจิตใจส่งผลให้เกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมของตัวละครเอกชาย จากประเด็นการวิเคราะห์นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรผ่านทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม เปรียบเทียบให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนเสมือนต้นไม้อที่แตกต่างสายพันธุ์กันออกไป จึงเติบโตงอกงามเป็นต้นไม้อที่แตกต่างกัน มีความสวยงาม มีลักษณะเฉพาะ และผลิดอกออกผลที่แตกต่างกัน แต่สิ่งสำคัญที่จะทำให้ต้นไม้อแต่ละต้นเติบโตได้นั้นขึ้นอยู่กับ การเลี้ยงดูและดูแลเอาใจใส่ จึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการที่บุคคลจะเป็นคนดีและคนเก่งของสังคมได้นั้น มาจากการที่ตัวบุคคลมีพื้นฐานที่ดีเพียงประการเดียว แต่จะต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูรวมถึงสภาพแวดล้อมที่ช่วยเหลือหล่อเลี้ยงให้เติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพของสังคมอีกด้วย ดังนั้นการนำทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมมาใช้ในการศึกษาตัวละครเอกชายในนวนิยายจึงแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานทางจิตใจกับสาเหตุทางจิตใจที่ส่งผลให้ตัวละครเอกชายแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม

ผลการศึกษาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า พื้นฐานทางจิตใจและสาเหตุทางจิตใจส่งผลให้ตัวละครเอกชายแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมอย่างไร กล่าวคือ การที่ตัวละครเอกชายจะแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมออกมาได้นั้นจะต้องมีพื้นฐานทางจิตใจที่ดีทั้ง 3 ด้าน ไม่ว่าจะเป็นสติปัญญา ประสพการณ์ทางสังคม และสุขภาพจิตดี ซึ่งพื้นฐานทางจิตใจเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ตัวละครเอกชายนั้นได้รับการเลี้ยงดูและมีแบบอย่างจากครอบครัวและบุคคลรอบข้าง ทั้งทางด้านความห่วงใย ความอบอุ่น รวมถึงการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี แม้ตัวละครเอกชายต้องเจออุปสรรคต่าง ๆ ย่อมทำให้ผ่านพ้นไปด้วยความเข้มแข็ง เพราะมีครอบครัวและบุคคลที่รักคอยเป็นกำลังใจและเป็นแรงสนับสนุน ในด้านการงานและการใช้ชีวิต ในสังคม ตัวละครเอกชายได้เรียนรู้ประสพการณ์จากการใช้ชีวิตและการทำงาน ทำให้เป็นผู้มีสติ มีความรอบคอบ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ประกอบกับตัวละครเอกชายเป็นผู้มีสุขภาพจิตดี ส่งผลให้ไม่เกิดความวิตกกังวลมากจนเกินไปและมีสติในการแก้ปัญหา เมื่อตัวละครเอกชายมีพื้นฐานทางจิตใจที่ดี จึงเปรียบเป็นรากฐานของต้นไม้ที่มีความแข็งแรง คงทน และมั่นคง พร้อมทั้งจะเป็นแหล่งค้ำจุนพฤติกรรมเหล่านั้นให้ดำรงคงอยู่ ทั้งยังเป็นบ่อเกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมอันดีที่จะช่วยส่งไปยังลำต้นเพื่อลำเลียงไปเป็นดอกและผลที่สมบูรณ์ ดังที่ ดวงเดือน พันธมนาวิน (2539, หน้า 59) ผู้คิดค้นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมกล่าวว่า “การที่จะพัฒนาคนให้เป็นคนดีมีจริยธรรมสูง จะต้องเริ่มที่การพัฒนาเขาให้มีความเฉลียวฉลาด มีสุขภาพจิตดี และมีประสพการณ์ทางสังคมสูงเสียก่อน การพัฒนาจริยธรรมในขั้นต่อไปก็จะเป็นไปได้และง่ายขึ้นด้วย”

ในส่วนต่อมาคือ สาเหตุทางจิตใจทั้ง 5 ด้าน ประกอบไปด้วย เหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคต และการควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และทัศนคติ คุณธรรม และค่านิยม ซึ่งสาเหตุทางจิตใจทั้ง 5 ด้านเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ตัวละครเอกชายเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะสามารถควบคุม คาดการณ์ ดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความไม่ประมาท ให้ความสำคัญกับการศึกษา เป็นผู้ที่มีเหตุผล มีแรงจูงใจในการทำสิ่งที่ตั้งเป้าหมายให้สำเร็จ รวมทั้งเห็นความสำคัญและเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ล้วนเป็นแรงขับเคลื่อนคอยผลักดันให้ตัวละครเอกชายสามารถแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมได้ สาเหตุทางจิตใจจึงเป็นกำลังสำคัญในการลำเลียงพื้นฐานทางจิตใจและสาเหตุทางจิตใจ เพื่อส่งต่อและขับเคลื่อนให้ตัวละครเอกชายแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม

ดังนั้นพื้นฐานทางจิตใจและสาเหตุทางจิตใจจึงเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้ตัวละครเอกชายแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมในทางที่ดีได้อย่างเหมาะสม พฤติกรรมที่ตัวละครเอกชายแสดงออกมาล้วนเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลดีทั้งต่อตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้พื้นฐานทางจิตใจ สาเหตุทางจิตใจ และพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ตัวละครเอกชายแสดงออกมานั้น ล้วนมีความสัมพันธ์ มีความเชื่อมโยง และไม่สามารถขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไปได้ การศึกษาจริยธรรมในตัวละครเอกชายดังกล่าว จึงสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลจะ

เจริญเติบโตพัฒนาไปเป็นคนดีมีจริยธรรมย่อมต้องผ่านกระบวนการการขัดเกลา ประสบการณ์ต่าง ๆ รวมถึงพื้นที่และโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นได้แสดงความสามารถ ซึ่งตัวละครเอกชายจากนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรถือเป็นแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม พร้อมทั้งให้ผู้อ่านได้เรียนรู้ว่า เมื่อเป็นผู้มีจริยธรรมแล้วย่อมนำสิ่งดี ๆ มาสู่ชีวิตของตนและผู้อื่นอย่างไร

3. กลวิธีการสร้างตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรเป็นการผสมผสานลักษณะตัวละครเอกชายแบบไทยและแบบตะวันตก กล่าวถึงนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ประกอบไปด้วยนวนิยายเรื่องดวงใจขบถและนวนิยายเรื่องมจรุสโลกันตร์ ตัวละครเอกชายในนวนิยายทั้ง 2 เรื่องนี้มีลักษณะที่ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ นวนิยายเรื่องดวงใจขบถ ตัวละครเอกชาย คือ พสุ เป็นทหารในหน่วยรบพิเศษ ข้าราชการผู้ปฏิบัติหน้าที่และกฎหมาย ส่วนนวนิยายเรื่องมจรุสโลกันตร์ ตัวละครเอกชายคือ ภูผาหรือคิรี หัวหน้าโจรที่ภายนอกดูน่าเกรงขาม แต่ภายในจิตใจเต็มไปด้วยความเมตตากรุณา มีน้ำใจ ทั้งพสุและภูผาเป็นพี่น้องฝาแฝดกัน แต่ต้องพลัดพรากจากกันตั้งแต่แรกเกิด เพราะภูผาถูกลักพาตัวไปอยู่ที่ชุมโจร

เมื่อกกล่าวถึงนวนิยายในแต่ละเรื่อง ผู้แต่งได้สร้างสรรค์ให้ตัวละครเอกชายในนวนิยายเรื่องนั้นมีความเป็นสุภาพบุรุษที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทางด้านตัวละครพสุเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนชายไทยที่มีความเป็นสุภาพบุรุษ กล่าวคือ มีความเป็นสุภาพบุรุษจากภายในสู่ภายนอก ภายในจิตใจเป็นผู้ที่คิดดี คำนึงถึงผู้อื่น สะท้อนออกมาสู่ภายนอกซึ่งเป็นคนมีความสุภาพ เข้าใจผู้อื่น และปฏิบัติตนถูกต้องตามศีลธรรมและกฎหมาย ส่วนตัวละครภูผาภายนอกของเขาดูเป็นโจรที่เต็มไปด้วยความโหดเหี้ยม น่ากลัว น่าเกรงขาม แต่ภายในจิตใจ ภูผามีใจเมตตาและคิดช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ แม้ในบางครั้งการช่วยเหลือผู้อื่นอาจไม่ได้เป็นไปตามกฎระเบียบที่ถูกต้องไว้ เช่น การปล้นคนคดโกงเพื่อช่วยคนยากไร้ การลักพาตัวเพชรน้ำผึ้งเพื่อช่วยไม่ให้เธอถูกรังแกจากเสือผอง หรือการเข้าร่วมขบวนการปล้นเพื่อสืบข้อมูลส่งให้ตำรวจ เป็นต้น การกระทำของภูผาดังกล่าวอาจจะเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้องทั้งหมด แต่วัตถุประสงค์หลักของเขาก็คือการช่วยเหลือผู้อื่น แม้ภูผาจะมีข้อจำกัดเพราะภูผาเป็นโจร แต่ภูผาก็ยินดีที่จะทำความดีด้วยวิธีที่ภูผาสามารถทำได้ ซึ่งการกระทำของภูผาถือว่าเป็นผู้มีความเป็นสุภาพบุรุษที่อยู่นอกกฎหมาย สอดคล้องกับที่ รัตนศักดิ์ ก้อนเพชร และกาญจนา วิชญาปกรณ์ (2561, หน้า 147) ศึกษาเรื่องสภาพลักษณะวีรบุรุษนอกกฎหมายของตัวละครเอกฝ่ายชายในวรรณกรรมของไม้เมืองเดิม ได้นำเสนอว่า ภาพลักษณะวีรบุรุษนอกกฎหมายที่ปรากฏเป็น ‘สภาพลักษณะ’ ประกอบด้วยภาพลักษณะ 7 ประการ ดังนี้

ภาพลักษณะวีรบุรุษนอกกฎหมายที่ปรากฏเป็น ‘สภาพลักษณะ’ ประกอบด้วย 1) โจรจำเป็น เพราะถูกใส่ความเรื่องขู้สาว ถูกใส่ความว่าเป็นโจร และครอบครัวหรือคนรักถูกกระทำ

2) ความกล้าหาญที่แสดงออกทั้งในเรื่องเชิงรบ และการเสี่ยงอันตรายช่วยเหลือผู้อื่น 3) ความเป็นผู้นำ ที่ถ่ายทอดถึงการเป็นผู้นำทางความคิดและผู้นำที่ได้รับการยกย่อง 4) ความจริงใจที่สื่อให้เห็นถึง สัจจะวาจา ความจริงใจต่อคนรักและจริงใจต่อพวกพ้อง 5) ความเมตตาที่สะท้อนภาพความเมตตาต่อศัตรู ความเมตตาต่อสัตว์คู่ใจและความเมตตาต่อผู้มีความทุกข์ 6) ความกตัญญูที่มีต่อมาตุภูมิ บุพการีและผู้มีอุปการะ 7) สุภาพบุรุษที่เกิดจากการรักษาเกียรติสตรี และการปกป้องผู้ที่อ่อนแอ

การกระทำของตัวละครภูผาถือเป็นตัวละครที่มีความเป็นสุภาพบุรุษนอกกฎหมายที่มีการสืบทอดมาจากตัวละครเอกชายทางตะวันตก นั่นคือตัวละครจอมโจรโรบินฮูด ดังที่ อุมาริการ์ ได้กล่าวเปรียบเทียบภูผากับโรบินฮูดไว้ในเนื้อหาของนวนิยาย รวมถึงการสร้างให้ตัวละครภูผาแต่งกายที่มีลักษณะเฉพาะคล้ายกับโรบินฮูด กล่าวคือ ในส่วนของโรบินฮูดจะสวมชุดฮูดและมีธนูเป็นอาวุธคู่กาย ส่วนภูผาจะแต่งกายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะคือ เขาจะใช้ผ้าเช็ดหน้าผืนใหญ่สีดำสนิทคาดปิดตั้งแต่ใต้ดวงตาลงมา และสวมหมวกปีกกว้างสำหรับบังใบหน้าไว้จนการแต่งกายของภูผากลายเป็นสัญลักษณ์ที่ใคร ๆ ต่างรู้จักคือกลุ่มโจรของเสือผา นอกจากการนำความเป็นสุภาพบุรุษของตะวันตกมาสร้างเป็นตัวละครภูผาแล้ว ผู้เขียนยังได้ผสมผสานความเป็นไทยลงในตัวละครภูผา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ฤกษ์ยาม ของคลัง หรือแม้กระทั่งให้ตัวละครภูผาเป่าขลุ่ยเพลงเรือนแพ

ในการศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายยังแสดงให้เห็นพฤติกรรมทางจริยธรรมของตัวละครเอกชายอย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ ตัวละครเอกชายทั้งพสุและภูผาต่างมีวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน จึงแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมซึ่งมีทั้งส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกัน พสุแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมแบบบุคคลทั่วไปหรือข้าราชการที่ปฏิบัติภายใต้กฎหมาย แต่ภูผาแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมในแบบของจอมโจรที่ปฏิบัติตนนอกเหนือกฎหมาย อย่างไรก็ตามแม้ทั้งสองตัวละครจะมีวิธีการแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมที่แตกต่างกัน แต่ทั้งสองตัวละครต่างก็มีเป้าหมายหรือจุดร่วมเดียวกันนั่นคือ การแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมในการทำความดีเพื่อผู้อื่น

ดังนั้นในด้านกลวิธีการสร้างตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรจึงเป็นการผสมผสานลักษณะตัวละครเอกชายแบบไทยและแบบตะวันตกเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืนและสมบูรณ์ ทั้งยังเป็นการสร้างให้ตัวละครเอกชายทั้ง 2 ตัวละครมีบทบาทที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง

4. ผู้เขียนใช้กลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายด้วยการอ้างถึงตัวบทอื่นเพื่อสื่อความในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าจากการศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรทั้งหมด 8 กลวิธี ฌารา และ อุมาริการ์ ได้อ้างถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์

อื่น ๆ ทั้งสิ้น 4 กลวิธี คือ 1) การอ้างถึงตำนานหรือเรื่องเล่า กล่าวถึงตำนานเมืองโยนกันคร และเรื่องเล่าของโรบินฮูด 2) เหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์ กล่าวถึงเหตุการณ์สงครามเวียดนาม เหตุการณ์กลุ่มคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย การเปิดเขื่อนภูมิพล รถรางสายรอบพระนครถูกยกเลิก นีล อาร์มสตรอง นักบินอวกาศคนแรกขึ้นไปเหยียบดวงจันทร์ และนาซาส่งยานอะพอลโล 13 ไปยังดวงจันทร์อีกครั้ง 3) บุคคลสำคัญ กล่าวถึง มิตร ชัยบัญชา ซึ่งเป็นพระเอกภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ และ คลาร์ก เกเบิล นักแสดงภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงชาวอเมริกัน และ 4) บทเพลงรัก กล่าวถึงเพลงสากลชื่อเพลง Sealed With a Kiss ผู้ขับร้องคือ Brian Hyland และเพลงไทยลูกกรุงชื่อเพลงเรือนแพ ผู้ขับร้องคือ ชรินทร์ นันทนาคร

การอ้างถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ มาสอดแทรกในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรดังกล่าว เป็นการใช้กลวิธีการนำเสนอผ่านสัมพันธ์บท ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการอ้างถึงตำนาน เหตุการณ์หรือบุคคลสำคัญมาเปรียบเทียบกับตัวละครเอกชายเพื่อให้เห็นภาพและความสามารถของตัวละครเอกชายชัดเจนมากยิ่งขึ้น และในส่วนของบทเพลงจะเป็นการนำเสนอเพื่อบอกเล่าถึงความรู้สึกของตัวละครเอกชาย สัมพันธ์บทที่พบในนวนิยายชุดนี้จะเป็นการอ้างถึงคือการหยิบยกเรื่องราวอื่น ๆ มาเล่าให้ตัวละครที่กำลังสนทนาด้วยได้รับรู้ข้อมูล หรือการที่ผู้เขียนได้หยิบยกเรื่องราวอื่น ๆ มาแทรกไว้ในเนื้อหาเพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวของตำนาน เรื่องเล่า เหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์ และบุคคลสำคัญ ทั้งนี้ยังมีการใช้กลวิธีการยกเนื้อเพลงเรือนแพบางส่วนมาแทรกไว้ในนวนิยายด้วย

การใช้กลวิธีการนำเสนอผ่านสัมพันธ์บทดังกล่าวถือเป็นการเลือกใช้กลอุปกรณ์ในการขับเน้นแนวคิดเชิงจริยธรรมของตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งยังทำให้เนื้อเรื่องเกิดความน่าสนใจและเกิดพลังในการสื่อแนวคิดของผู้เขียน นำไปสู่ความประทับใจและการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมของผู้อ่านที่มีประสบการณ์ร่วมกับเรื่องราวต้นทางเหล่านั้น นอกจากนี้ด้านโครงเรื่องของนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจรซึ่งเป็นนวนิยายแนวโรมานซ์ ตัวละครเอกชายต้องเดินทางเพื่อพิสูจน์ความสามารถของตนเอง ฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อช่วยคนรักให้ปลอดภัย และจบด้วยเรื่องราวสุขนาฏกรรมโครงเรื่องดังกล่าวถือเป็นลักษณะของสัมพันธ์ที่มีการหยิบยืมโครงเรื่องจากนิทาน ตำนาน ที่สืบทอดต่อกันมา จึงทำให้ผู้อ่านมองเห็นร่องรอยของตัวบทแนวโรมานซ์อื่น ๆ ปรากฏอยู่ในนวนิยายชุดนี้

อนึ่ง การใช้กลวิธีการนำเสนอผ่านสัมพันธ์บทดังกล่าวยังเป็นกลวิธีที่ผู้เขียนเลือกนำมาใช้มากถึง 4 กลวิธี แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการค้นคว้าข้อมูลเพื่อให้เกิดความสมเหตุสมผล ดังที่ อุมาริการ์ กล่าวไว้เกี่ยวกับการค้นคว้าข้อมูลในการเขียนนวนิยาย เรื่องมธุรสโลกันตร์ ความว่า

หลังจากกำหนดตัวละครหลัก โครงเรื่องเสร็จ ดิฉันก็มาทำเรื่องย่อ ระหว่างทำก็หาข้อมูลเกี่ยวกับโจรพันธุ์เสือหลาย ๆ คน เช่น เสือดำ เสือฝ้าย เสือใบ เสือมเหศวร ฯลฯ พร้อมกับหาข้อมูลฝั่งตำรวจอย่าง ขุนพันธรักษ์ราชเดช ไปด้วย ยิ่งหาข้อมูลก็ยิ่งสนุกไปกับชีวิตที่โลดโผนของพวกท่านเหล่านั้น ทั้งเรื่องไสยศาสตร์ เวทมนตร์คาถา การปล้น การถือสังฆะของเหล่าเสือร้ายหรือนายตำรวจใหญ่ และได้ถือโอกาสนำมาใส่ในเรื่องด้วย

แต่ขณะเดียวกัน อ่านจากหนังสือ ชมจากภาพยนตร์ก็ไม่เหมือนไปเห็นด้วยตาตนเอง

และตัวดิฉันก็ต้องตัดสินใจเลือกสถานที่ดำเนินเรื่องขึ้นมาหนึ่งจังหวัด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเขตการออกปล้นของเสือร้ายในยุคนั้นก็พบว่ามักมีชื่อจังหวัด ชัยนาท อ่างทอง กำแพงเพชร สุพรรณบุรี ติดมาเสมอ ขณะที่เสือหลายคนมักใช้อุทัยธานีเป็นที่หลบหนีซุกซ่อนตัว ดิฉันเองชอบจังหวัดเล็ก ๆ เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ทั้งยังติดใจคำว่าแม่น้ำสะแกกรัง รวมถึงชีวิตบนเรือนแพที่นั่นเป็นอย่างมาก นอกจากนี้จังหวัดอุทัยธานีก็มีทั้งแม่น้ำ ป่า ลำธาร น้ำตก ทำให้เหมาะสำหรับเป็นสถานที่ซ่อนตัวของเหล่าโจรร้ายในนิยายของดิฉันเป็นอย่างดี และพอเดินทางไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ ก็ยิ่งพบว่าตัดสินใจไม่ผิด

(อุมาริการ์, 2560, หน้า คำนำนักเขียน)

5. บทบาทหน้าที่ของนวนิยายในการให้ความบันเทิงและถ่ายทอดจริยธรรมผ่านตัวละครเอกชายในนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร เป็นที่น่าสังเกตว่า ปัจจุบันในสังคมไทยเกิดปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการเกิดโรคระบาด มลพิษทางอากาศ อาชญากรรม และการทุจริต เป็นต้น ปัญหาที่เกิดขึ้นล้วนส่งผลให้ตัวบุคคลได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสังคมไทย ดังนั้นในทุกภาคส่วนจึงมีการส่งเสริมและวางแผนเพื่อร่วมมือแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมไทยให้มีความเจริญทัดเทียมอารยประเทศ การเริ่มแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมไทยให้ได้ผลดีที่สุดนั้นคือการเริ่มพัฒนาที่ตัวบุคคล โดยการฝึกฝนตัวบุคคลให้รู้จักผิดชอบชั่วดี รู้ว่าสิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ รับผิดชอบหน้าที่ของตน พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ปลูกกระแสสำนึกทำเพื่อส่วนรวม และคำนึงถึงผู้อื่นให้มากขึ้น

แวดวงวรรณกรรมถือเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการสร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมเพื่อความบันเทิงและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งพัฒนาสังคมไทย โดยเฉพาะการนำเสนองานวรรณกรรมประเภทนวนิยาย โดยนวนิยายเกิดจากการสร้างสรรค์ผลงานของนักเขียนซึ่งเป็นบุคคลในสังคม นวนิยายแต่ละประเภท ไม่ว่าจะเป็นนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวน นวนิยายการเมือง นวนิยายสำหรับเยาวชน

รวมถึงนวนิยายรัก เป็นต้น บทบาทหน้าที่ของนวนิยายที่นอกจากจะให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านเป็นหลักแล้ว ผู้เขียนนวนิยายแต่ละประเภทยังได้นำเสนอแนวคิดหลักของเรื่อง ตลอดจนแฝงเรื่องราวของคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งสะท้อนสภาพสังคม ผ่านการร้อยเรียงตัวอักษร อีกทั้งนวนิยายยังมีส่วนช่วยส่งเสริมและ นำเสนอในเรื่องคุณงามความดีที่ควรปฏิบัติ แสดงให้เห็นผ่านพฤติกรรมของตัวละครว่า หากตัวละครใดที่ กระทำพฤติกรรมที่ดีย่อมได้รับผลดี แต่หากตัวละครใดที่กระทำพฤติกรรมที่ไม่ดีย่อมได้รับผลที่ไม่ดีตามมา เช่นกัน ดังในงานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมจริยธรรมของตัวละครเอกชาวจีนในนวนิยายไทย ของ นิษฐา จันทปัญญาศิลป์ (2541, หน้า 154) ที่กล่าวเกี่ยวกับการนำนวนิยายมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา ความว่า

ปัจจุบัน วิถีชีวิตตามกระแสเศรษฐกิจสมัยใหม่ทำให้คนเร่งรีบทำมาหากิน มีการ ประพฤติปฏิบัติที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ผิดจากศีลธรรม วัฒนธรรม เป็นสังคมที่นำมาซึ่งความสับสนอลเวง มีผลลบต่อการพัฒนา เกิดสภาวะที่ไม่พึง ปรารถนามาก เพื่อแก้ปัญหาความเสื่อมจากสภาพการณ์ที่ประเทศชาติเจริญแต่วัตถุแต่ขาด ความเจริญทางด้านจิตใจ สื่อมวลชนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง นวนิยายจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการให้ความรู้ ปลุกฝังค่านิยมที่ดี และพัฒนาให้พฤติกรรม จริยธรรมเกิดขึ้น

เห็นได้ว่านวนิยายเป็นส่วนสำคัญและมีอิทธิพลที่จะทำให้อ่านคล้อยตามและมีพฤติกรรมตาม ตัวละคร นอกจากนี้นวนิยายบางเรื่องที่ได้รับคามนิยมและนำไปดัดแปลงเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือสื่ออื่น ๆ จนกลายเป็นกระแสความนิยมของสังคม ยังทำให้เกิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (Cultural Industries) เกิดการส่งเสริมและถ่ายทอดความเป็นไทย คุณธรรม จริยธรรม สู่สายตาคนทั่วโลก ซึ่งส่งผล ดีต่อการพัฒนาสังคมในด้านเศรษฐกิจ และทำให้คนไทยตระหนักเห็นคุณค่าของวรรณกรรมไทยที่เกิดจาก ความสามารถของนักเขียนไทยอีกด้วย

กล่าวถึงนักเขียนนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร คือ ณาธาและอุมาริการ์ นักเขียนทั้ง 2 ท่าน มีผลงานการประพันธ์นวนิยายที่มีชื่อเสียงอยู่หลายเรื่อง นวนิยายของทั้ง 2 ท่านได้รับความนิยมทำให้มี ผู้สร้างละครโทรทัศน์หลายท่านสนใจนำนวนิยายไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์ อาทิ ละครโทรทัศน์ที่ ดัดแปลงมาจากผลงานนวนิยายของณาธา เช่น ละครเรื่องสุภาพบุรุษจุฑาเทพ ตอน คุณชายธราธร ละคร เรื่องรอยรักหักเหลี่ยมตะวัน เป็นต้น ละครโทรทัศน์ที่ดัดแปลงมาจากผลงานนวนิยายของอุมาริการ์ เช่น เรื่องสร้อยสะบันงา เรื่องเพลิงฉิมพลี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีนวนิยายชุดที่ณาธากับอุมาริการ์เขียนร่วมกัน

คือ นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากผู้อ่าน อีกทั้งยังมีผู้สร้างละครโทรทัศน์นำนวนิยายชุดนี้ไปดัดแปลงเป็นซีรีส์สุภาพบุรุษจอมโจร ประกอบไปด้วยละครเรื่องดวงใจขบถ และละครเรื่องมธูรสโลกันตร์ เมื่อละครทั้ง 2 เรื่องออกอากาศก็ได้รับกระแสตอบรับจากผู้ชมเป็นอย่างดี เห็นได้จากความนิยมของผู้ชมในการดูละครเรื่องดวงใจขบถและละครเรื่องมธูรสโลกันตร์ (เช็กด่วน! เรตติ้งอวสาน “ดวงใจขบถ-ลิขิตแห่งจันทร์” และตอนแรก “มธูรส โลกันตร์-ทิวาซ่อนดาว”, 2562) ความว่า

สำหรับทางช่อง 7HD ซีรีส์ “สุภาพบุรุษจอมโจร” เรื่อง “ดวงใจขบถ” การพบกันของ “ไมค์ ภัทรเดช สงวนความดี” พิสูจน์รักแท้ “นาว ทิสานาฏ ศรีศึก” ก็เดินทางมาถึงตอนอวสานเช่นกัน ฟาดเรตติ้งตอนจบสูงถึง 7.14

ก่อนจะส่งไม้ต่อให้กับ “มธูรสโลกันตร์” ละครแนวแอ็คชั่น-โรแมนติก ที่สอดแทรกแนวคิด ความรัก มิตรภาพ และการเสียสละเพื่อบ้านเมืองประเทศชาติ “ไมค์” ประกอบคู่ “มุก มุกดา นรินทร์รักษ์” เคมีดีงาม ออกสตาร์ทเรตติ้ง 5.67 5.64 และพุ่งไป 6.45

จากกระแสการตอบรับของผู้อ่านและผู้ชมละครแสดงให้เห็นว่า นวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร เป็นนวนิยายที่ให้ความบันเทิง ความสนุกสนาน แฝงข้อคิดในประเด็นต่าง ๆ ให้ผู้อ่านได้ขบคิดและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งผลในระยะยาวในการพัฒนาประชากรให้เป็นผู้ที่คลายความทุกข์เพราะได้รับความบันเทิงและเป็นประชากรที่มีคุณภาพจากเนื้อหาที่ผู้เขียนนำเสนอและแฝงแนวคิด อีกทั้งเมื่อนำไปดัดแปลงเป็นละครโทรทัศน์ยังได้รับกระแสตอบรับเป็นอย่างดี ทำให้เห็นการส่งต่อและสืบทอดเนื้อหาจากนวนิยายไปสู่สื่อประเภทละครโทรทัศน์ ทั้งนี้เนื้อหาในนวนิยายไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรัก มิตรภาพระหว่างเพื่อน การนำเสนอเรื่องคุณธรรม จริยธรรม การเสียสละเพื่อผู้อื่น รวมถึงการทำเพื่อประเทศชาติ จึงสามารถเผยแพร่จากกลุ่มผู้อ่านนวนิยายไปยังผู้ชมละครโทรทัศน์ซึ่งขยายวงกว้างมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาประเด็นพฤติกรรมทางจริยธรรมในวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ โดยใช้ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน พันธุมนาวิน อันนับเป็นการขยายประเด็นในการศึกษาจริยธรรมในวรรณกรรมโดยใช้ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น
2. ผู้ที่สนใจการศึกษาทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม สามารถเลือกเฉพาะบางประเด็นในทฤษฎีดังกล่าว มาศึกษาพฤติกรรมของตัวละครในวรรณกรรมได้ เช่น การศึกษาในประเด็นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของตัวละคร หรือการศึกษาในประเด็นทัศนคติ คุณธรรม และค่านิยมที่ปรากฏในตัวละคร เป็นต้น ซึ่ง

วรรณกรรมที่เลือกมาศึกษาอาจเป็นวรรณกรรมเยาวชน วรรณกรรมการเมือง หรือวรรณกรรมแนวสืบสวน สอบสวน วรรณกรรมคำสอน หรือวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ เป็นต้น

3. ควรศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายชุด สุภาพบุรุษจอมโจรหรือในงานวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ เพื่อให้เห็นว่าตัวละครเอกหญิงมีการแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมอย่างไรและแตกต่างจากพฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกของตัวละครเอกชายอย่างไร

4. ควรศึกษาวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายในนวนิยายเรื่องอื่น ๆ เพื่อให้เห็นกลวิธีการนำเสนอตัวละครเอกชายที่เหมือนและแตกต่างไปจากนวนิยายชุดสุภาพบุรุษจอมโจร

บรรณานุกรม

- กนิษฐา แสนสมบัติ. (2552). *การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (ม.ป.ป.). *ทำไมต้องไหว้พระสวดมนต์*. เข้าถึงได้จาก <https://www.dra.go.th/th/newyearprayer/know.html>
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2504). *ความเป็นมาของแผนการศึกษาชาติ*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (ม.ป.ป.). *ประวัติ UN*. เข้าถึงได้จาก <https://thai-inter-org.mfa.go.th/th/page>
- กฤตยา ณ หนองคาย. (2556). *พระเอกและผู้ร้ายในภาพยนตร์แนวต่อสู้ผจญภัยของไทย: การวิเคราะห์ลักษณะการผสมผสานทางวัฒนธรรม*. ปรินญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, ภาควิชาภาษาไทย, คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กลุ่มงานวิจัย สถาบันมะเร็งแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *ฟ้าทะลายโจร*. เข้าถึงได้จาก https://www.nci.go.th/en/research/researchdivision/research_informationfarthai.html
- กัญญ์ณพัชญ์ พรณรัตน์. (2559). *ความเป็นชายในนวนิยายของนิโคลัส สปาร์กส์*. ปรินญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ, ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ, คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2553). *แนวพินิจใหม่ในสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- การส่งเสริมสุขภาพจิต: แนวคิด หลักฐาน และแนวทางปฏิบัติ* (ศุภรา เอื้ออภิสิทธิ์วงศ์, ดุษฎี จิงศิริกุลวิทย์ และ พันธุ์ภา กิตติรัตนไพบูลย์, แปล). (2560). เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
- กำจร หลุยยะพงศ์. (2556). *ภาพยนตร์กับการประกอบสร้าง : สังคม ผู้คน ประวัติศาสตร์ และชาติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2562). *วรรณคดีวิจารณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โกสินทร์ รตนประเสริฐ. (2555). *สิ่งแรกในสยาม*. กรุงเทพฯ: ยิปซี กรุ๊ป.

- ขวัญณา อุณหกานต์. (2553). *การประเมินโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ความดีของโรงเรียนต้นแบบคุณธรรมนำความรู้สู่ความดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*.
 เชื้อนภูมิพล. (ม.ป.ป.). *ประวัติเชื้อนภูมิพล*. เข้าถึงได้จาก <http://www.bhumiboldam.egat.com/index.php/2014-10-10-05-07-47/history>
- คณะอนุกรรมการเผยแพร่พระราชกรณียกิจในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ. (2527). *สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารและฐานันดรศักดิ์แห่งพระราชวงศ์ของไทย*. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการเผยแพร่พระราชกรณียกิจในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ.
- ครูบ้านนอก.คอม. (2552). *คนดีคือ.....* เข้าถึงได้จาก <https://www.kroobannok.com/24398>
- ศิตา พญาไท. (2549). *ประวัติครูสง่า อารัมภีร์ (14) : ที่มาของเพลงเรือแพ*. เข้าถึงได้จาก <https://m.mgsonline.com/Entertainment/detail/9490000112168>
- จุฑามาศ ศรีระชา. (2560). *ทวิภพ: การศึกษาในฐานะวรรณกรรมแนวโรมานซ์อิงประวัติศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จุฑามาศ ศรีระชา. (2563). บางระจันสู่อดีต: การศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในละครอิงประวัติศาสตร์ช่วงเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5 และนานาชาติครั้งที่ 2 “บทบาทของมหาวิทยาลัยในการขับเคลื่อนสังคมแห่งนวัตกรรมและพลังแห่งการเปลี่ยนแปลง”* (หน้า 531-541). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- จุฑามาศ ศรีระชา. (2564). นวนิยายเรื่องกลิ่นกาสะลอง : กรณีศึกษาผ่านหลักกรรมทศ 6. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่*, 7(1), 1-13.
- ชลธิป ชาญชัยฤกษ์. (2561). *เรียนรู้วัฒนธรรมผ่านยุคสมัย (English Today)*. เข้าถึงได้จาก <https://www.komchadluek.net/news/knowledge/347617>
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2556). *การพัฒนาภาวะผู้นำ*. ปัตตานี: สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ. *เช็กด่วน! เรตติ้งอวสาน “ดวงใจขบถ-ลิขิตแห่งจันทร์” และตอนแรก “มธุรลโลกันตร์-ทิวาซ่อนดาว”*. (2562). เข้าถึงได้จาก <https://www.daradaily.com/news/84903/read>
- เชียรศรี วิวิธสิริ. (2527). *จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- แซปแมน, แกรี่. (2557). *ภาษารัก [The 5 Love Languages]* (กนกบรรณสาร, แปล) (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.

- ณรงค์ จันทร์เรือง. (2552). *มิตร ชัยบัญชา พระเอกยอดนิยมตลอดกาล*. กรุงเทพฯ: ช่างทอง.
- ณัฐ สุขสมัย. (2551). *การสร้างควมหมายใหม่ของ “วีรบุรุษและยอดวีรบุรุษ” ในภาพยนตร์ไทย*.
ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน, ภาควิชาสื่อสารมวลชน,
คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณารา. (2559). *ดวงใจขบถ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ณารา จากนิตยสารโรมานซ์ *สู่ละครยอดฮิต*. (2557). เข้าถึงได้จาก <https://mgonline.com/drama/detail/9570000083995>
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). *พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรม และจิตวิทยาภาษา*.
กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2539). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, โกศล มีคุณ, งามตา วณิชานนท์ และอุบล เลี้ยววาริณ. (2549). *หลักสูตร
ฝึกอบรมการวิจัยขั้นสูงแบบบูรณาการทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 1*. กรุงเทพฯ:
โครงการวิจัยแม่บท : การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยแบบ
บูรณาการ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2549). *ความเชื่ออำนาจในตน : การวัด ความสำคัญ และการเปลี่ยนแปลง*.
วารสารพัฒนาสังคม, 8(2), 110-111.
- ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก*. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/a/srp.ac.th/development-theory/thvsdi-phathnakar-thang-crythrrm/thvsdi-phathnakar-thang-crythrrm-khxng-khol-beirk?tmpl=%2Fsystem%2Fapp%2Ftemplates%2Fprint%2F&showPrintDialog=1>
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2557). *คุณธรรม จริยธรรมกับศีลธรรม: จากมุมมองของปรัชญา*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ
เพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา (โครงการจัดพิมพ์คบไฟ).
- ทิพาวรรณ บุณสิน และคณะ. (2558). *นิยามรัก 2015*. กรุงเทพฯ: โครงการ Smart Teen Love Say +
Play II-III.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2561). *“บุพเพสันนิวาส” พิมพ์ 1 แสนเล่มแล้วนะออเจ้า*. เข้าถึงได้จาก
<https://www.thairath.co.th/business/market/1247831>

- นพดล เทียนเพิ่มพูล. (2546). *การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนนายร้อยตำรวจ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- นันทน์ภัส พิมพะนิตย์. (2553). *กลวิธีการนำเสนอและมุมมองทางสังคมในนวนิยายรักของพนมเทียน*. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นันทน์ภัสชอร์ ภูมิธรรมรัตน์. (2559). *ภาพสะท้อนมายาคติชนชั้นในเนื้อเรื่องของละครโทรทัศน์ไทยชุดสุภาพบุรุษจุฑาเทพ*. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นัทธนัย ประสานนาม. (2552). ทวิภพ (The Siam Renaissance) ในฐานะภาพยนตร์ไทยแนวโต้กลับอาณานิคม. ใน นัทธนัย ประสานนาม (บรรณาธิการ), *ละคร ระคน ตัวตน มนุษย์ : วรรณกรรมกับนาฏกรรมศึกษา* (หน้า 146-179). กรุงเทพฯ: ภาควิชาวรรณคดี และคณะกรรมการฝ่ายวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ.
- นารีนักษณ์ บุตรมณี. (2548). *ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการแพร่เชื้อเอชไอวี ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ชุมชนเพื่อนใหม่โรงพยาบาลสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ*. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิพัทธ์ ทองเล็ก. (2561). *ภาพเก่า..เล่าตำนาน : ยอดนักรบจากภูเขาในเนปาล...ทหารกูรข่า โดย พลเอกนิพัทธ์ ทองเล็ก*. เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_1001392
- นิษฐา จันทปัญญาศิลป์. (2541). *พฤติกรรมจริยธรรมของตัวละครเอกชาวจีนในนวนิยายไทย*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บ้านจอมยุทธ. (2543). *ความหมายของจริยธรรม*. เข้าถึงได้จาก <https://www.baanjomyut.com/library/ethics/01.html>
- บุณชริกา ขุนวิมล. (2557). *แนวคิดเชิงปรัชญาและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดในนิยายวิทยาศาสตร์ของวินทร์ เลียววาริณ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญเหลือ ย่องมณี. (2544). *พัฒนาการนวนิยายชีวิตต่อสู้โลดโผนของไทยช่วง พ.ศ. 2492 ถึง พ.ศ. 2525*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เบญจพร พงศ์อำไพ. (2551). *อิทธิพลของทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถ ในการควบคุมพฤติกรรมต่อความตั้งใจของคู่สมรสหญิงตั้งครรภ์ในการมารับบริการตรวจ คัดกรองเลือดเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวี*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, การพยาบาล ผู้ใหญ่, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ประวัติและพัฒนาการที่สำคัญ. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก <https://www.dusit-international.com/th/about-us/our-heritage-and-milestones>

ประสิทธิ์ ไชยทองพันธ์. (2558). *ประวัติศาสตร์มหาสงครามคอมมิวนิสต์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สยามบรรณ.

ปาวีณ รัสมิ. (2561). *รูปแบบความรัก และภาษารักที่ปรากฏในมิวสิควิดีโอเพลงไทยลูกทุ่งสมัยนิยม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการ, คณะนิเทศศาสตร์และ นวัตกรรมการจัดการ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ปิดผนึกด้วยการจูบ. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก https://sawadee.wiki/wiki/Sealed_with_a_Kiss

พจนานุกรม Oxford Languages and Google. (2565). *ความหมายของคำว่ารูปลักษณ์*. เข้าถึงได้จาก <https://www.google.com/search> ความหมายของคำว่ารูปลักษณ์

พงศกร บุขรรัตน์. (ม.ป.ป.). *องค์ความรู้ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม เรื่อง พิธีกรรมแห่ว่านยา วัดเขาอ้อ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง*. เข้าถึงได้จาก <https://www.m-culture.go.th/nakhonnayok/images/k38.pdf>

พรรณนพ ลิกกะ. (2541). *วิเคราะห์กลวิธีการเขียนและแนวคิดด้านจริยธรรมในนวนิยายของ วาวแพร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.

พระเมธีธรรมาภรณ์. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรม จริยศาสตร์ และจริยศึกษา*. ใน ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, *ความรู้คู่คุณธรรม รวบรวมบทความเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และการศึกษา* (หน้า 87-101). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระสุเทพ เสงจินดา. (2557). *ปัจจัยเชิงเหตุในสถานศึกษาและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การป้องกันการเกิดขยะของนักศึกษาปริญญาตรี*. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา การบริหารการพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร ศาสตร์.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2542). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ มัชฌิมนิเทศนา/ มัชฌิมาปฏิบัติ หรือ กุฏธรรมชาติ และคุณค่าสำหรับชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี). (2557). *ศีล 5 รักษาโลก*. กรุงเทพฯ: สถาบันบันลือธรรม.
- พวงทอง รุ่งสวัสดิทรัพย์ ภาวีครพนันธุ์. (2549). *สงครามเวียดนาม: สงครามกับความจริงของ 'รัฐไทย'*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- พัชรพร สาลี. (2560). *กลวิธีสื่อคุณธรรมและจริยธรรมในนวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม (พ.ศ. 2556-2557)*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมไทย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ สารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (ม.ป.ป.). *เขี้ยวเสือ*. เข้าถึงได้จาก <https://www.navanurak.in.th/glamliscmu/site/theme/museshowcat.php?catid=5>
- พิษณุ ลิ้มพะสุตร. (2555). *พฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พุทธธรรม. (2553). *การปล่อยวาง คลายทุกข์ แบบง่าย ๆ*. เข้าถึงได้จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/print.php?id=629618>
- มหาวิรวงศ์, สมเด็จพระ (พิมพ์ ธมมธโร). (2546). *มงคลยอดชีวิตฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- มานิต วัลลิโกดม. (2545). พระเจ้าพรหม จาก ตำนานสิงหนวัติกุมาร ฉบับสอบค้น. ใน สุจิตต์ วงษ์เทศ (บรรณาธิการ), *พระเจ้าพรหม "วีรบุรุษในตำนาน"* ของ โยนก-ล้านนา (หน้า 7-36). กรุงเทพฯ: มติชน.
- มาลีทัต พรหมทัตตเวที. (2553). แนวคิดเด่นเรื่องผ้าแฝดที่ปรากฏในตำนานและงานวรรณกรรม. *วารสารราชบัณฑิตยสถาน*, 35(3), 447-457.
- โมลี สุทธิโมลีโพธิ. (2563). ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์. *วารสารพุทธจิตวิทยา*, 5(2), 11-16.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2561). *จิตวิทยาองค์การ Organizational Psychology* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนศักดิ์ ก้อนเพชร และกาญจนา วิชญาปกรณ์. (2561). สสภาพลักษณะวีรบุรุษนอกกฎหมายของตัวละครเอกฝ่ายชายในวรรณกรรมของไม้เมืองเดิม. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 6(2), 147-166.
- ราชการ สังขวดี. (2559). *การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งร่วมกับกิจกรรมผ่านเฟซบุ๊ก ในรายวิชา วิธีชีวิตในยุคดิจิทัล เรื่อง จริยธรรมทางวิถีชีวิตในยุคดิจิทัลของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราช รามัญ. (2563). *คนดี...คือคนลักษณะใดในพุทธศาสนา : คอลัมน์ ทำมา ธรรมะ*. เข้าถึงได้จาก <https://www.thansettakij.com/columnist/462447>
- โรบินฮูด Robin Hood: ความจริงและนิยายโรบินฮูดเกิดปีอะไร. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก <https://ureader.ru/th/robin-gud-robin-gud-pravda-i-vymysel-v-kakom-godu-rodilsya-robin-gud/>
- โรลิ่งด์ บาร์ตส์. (2551). *มายาคติ* (วรรณพิมล อังคศิริสรรพ, แปล) (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ลักษณะของคนดีที่น่ายกย่อง*. (ม.ป.ป). เข้าถึงได้จาก <https://www.healthcarethai.com>
- วัลย์ลดา ภาวภูตานนท์. (2560). *การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมและจริยธรรมตามโมเดลต้นไม้อัจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสถิติ การศึกษา, ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2541). *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ธรรมชาติ.
- ศรัณยพงษ์ โชติวรรณ หทัยรัตน์ ทับพร และ อัครวิทย์ เรืองรอง. (2562). การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ : การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 11(2), 112-129.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2545). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (เล่ม 2) วัยรุ่น-วัยสูงอายุ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริวรรณ พงศ์ฉบับนภา. (2550). *การพัฒนาจริยธรรมทางธุรกิจตามแนวคิดพระพุทธศาสนาของผู้บริหารธุรกิจการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนหาดละไม ตำบลมะเร็ด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สงกรานต์ ศุภสุข. (2548). *ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีต้นไม้อัจริยธรรมที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2*. ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สม สุจิรา. (2561). *ธรรมะ 5G*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.

- สรณัฐ ไตลังคะ. (2560). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ. (2551). “สุภาพบุรุษ” ในพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับวรรณกรรมศรีบูรพา. ปรินญาอักษรศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ, คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาโรช บัวศรี. (2549). *การศึกษาและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการจัดสร้างอนุสาวรีย์ ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี และงานยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2543). *วรรณกรรมไทยปัจจุบัน* (พิมพ์ครั้งที่ 8). เอส. อาร์. พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.
- สุภาวดี ศรีวรรณนะ. (2537). *การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การเล่นของเด็กไทย*. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2545). *สงครามอัฟกานิสถาน*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชิตรศน์.
- สุรเดช ลีพานิช. (2559, 3 มิถุนายน). ตำแหน่งประธานบริหารกรุงเทพและปริมณฑล สมาคมผู้นิยมพระเครื่องพระบูชาไทย. เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=UJbppjQXF6A>
- สำนักงาน ก.พ.. (2561). *คู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน*. เข้าถึงได้จาก <https://www.ocsc.go.th/node/4078>
- สำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (ม.ป.ป.). *ใบประดับ*. เข้าถึงได้จาก http://www.rspg.or.th/plants_data/herbs/herbs_02_5.htm
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2553). *หัวล้าน*. เข้าถึงได้จาก <http://legacy.orst.go.th>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2561). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (แก้ไขเพิ่มเติม)* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอพนมสารคาม. (2561). *ขมิ้นชัน สมุนไพรไทยแท้ ๆ พร้อมประโยชน์ และการนำไปใช้ให้ถูกวิธี*. เข้าถึงได้จาก <http://203.157.123.7/ssopanom>
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน จัดการความรู้และสื่อสาร. (2563). *เรื่องเล่าของชาวแพสะแกกรัง (1.)* เข้าถึงได้จาก <https://web.codi.or.th/20200714-17216/>
- สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น ชุมชนคนรักการอ่าน. (2557). *เผยเคล็ดลับจาก ‘อุมาริการ์’ บัณฑิตนิยายขายดีสู่ละครโทรทัศน์*. เข้าถึงได้จาก <http://www.praphansarn.com/home/Content/441>

- หมอซ่าง เผย 1 เม.ย. 'วันเสาร์ 5' มีพลังมากที่สุดรอบ 7 ปี แนะนำมนต์เสริมดวงชะตามั่นคง. (2560). เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/lifestyle/news_514843
- อพอลโล 13 ภารกิจที่ความผิดพลาดไม่ใช่ตัวเล็อก. (2562). เข้าถึงได้จาก <https://spaceth.co/apollo-13/>
- อุบลรัตน์ เพ็งสถิตย์. (2555). *จิตวิทยาพัฒนาการวัยเด็ก* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุมาริการ์. (2560). *มธุรสโลกันตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- แฮนเซน, เจมส์ อาร์. (2561). *First Man The Life of Neil A. Armstrong* นีล อาร์มสตรอง ชายคนแรก ผู้เหยียบดวงจันทร์ (ภุชณิศา เขมะเสวี, แปล). กรุงเทพฯ: ยิปซี กรุ๊ป.
- Ajzen, I. (1988). *Attitudes, personality, and behavior*. Chicago: The Dorsey Press.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Process*, 50, 179-211.
- Ajzen, I. (2006). *Constructing a TpB questionnaire: Conceptual and methodological consideration*. Retrieved from <http://www.umass.edu/aizen/faq.html>
- AOYKA. (2559). *The Hippie Trail* เส้นทางฮิปปีข้ามทวีปจากยุโรปสู่เอเชียของเหล่าบุปผาชน. เข้าถึงได้จาก <http://www.culturedcreatures.co/the-hippie-trail/>
- BATMAN. (2553). *Kukri Knife*. เข้าถึงได้จาก <http://thaiselfdefense.blogspot.com/2010/11/kukri-knife.html>
- CAMPUS star. (2560). *โรงเรียนเตรียมทหาร ที่ดีที่สุดในโลก The United States Military Academy*. เข้าถึงได้จาก <https://campus.campus-star.com/variety/55919.html>
- Chanan Yodhong. (2562). *แรงเงา 2 : การกลับมาของสำนักทางเพศแบบเดิม*. เข้าถึงได้จาก <https://thematter.co/thinkers/old-lgbtq-thought-strike-back/76989>
- Chartchai Yimsuwan. (2556). *ประโยชน์ของการสวดมนต์*. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaihealth.or.th/microsite/content/4>
- Clark Gable | *ชีวประวัติภาพยนตร์และข้อเท็จจริง*. (2563). เข้าถึงได้จาก <https://delhipages.live/th>
- Douglas Welsh. (2533). *สงครามปัจจุบัน : สงครามเวียดนาม, สงครามอาหรับอิสราเอล, สงครามเลบานอน และสงครามพอล์กแลนด์* (ปริษา ศรีวัลย์, แปล). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Griffith, K. (1994). *Narrative Fiction: An Introduction and Antrology*. Fort Worth: Hartcourt Brace College.

- Jahoda, M. (1958). *Current concepts of positive mental health*. New York: Basic Books.
- Kay, W. (1975). *Moral Education*. London: George Allen and Unwin Ltd.
- Khim. (2562). *Robin Hood ตำนานฮีโร่นอกกฎหมายผู้เป็นสัญลักษณ์ของการขบถต่อจารีต*. เข้าถึงได้จาก <https://bioscope.mthai.com/bioscope-focus/207.html>
- Kohlberg, L. (1964). Development of Moral Character and Moral Ideology. In M. L. Hoffman & L. W. Hoffman (eds.), *Review of child Development Research* (pp. 383-432). Hartford, Connecticut: Connecticut Printers.
- Librarian 3.9. (2554). *นักเขียนที่ติดตามผลงาน*. เข้าถึงได้จาก http://ubonrat-aw.blogspot.com/2011/08/blog-post_7754.html
- McClelland, D. C., Atkinson, J. W., Clark, R. A. and Lowell, E. L., (1953). *The achievement Motive*. New York: Appleton-Century-Crofts.
- McClelland, D.C., (1985). *Human motivation*. Chicago: Scott, Foresman.
- Mischel, W. (1974). Processes in Delay of Gratification. In L. Berkowitz (ed.). *Advances in Experimental Social Psychology* (pp. 249-293). New York: Academic Press.
- Richard Garner. (1975). "Ethics". *Encyclopedia Americana*, 10, 610.
- Rotter, J.B. (1966). Generalized Expectancies for Internal Versus External Control of Reinforcement. *Psychological Monographs: General and Applied*, 80(1), 1-28.
- Wright, D. (1975). *The Psychology of Moral Behavior*. Middlesex, England: Penquin Book Ltd.